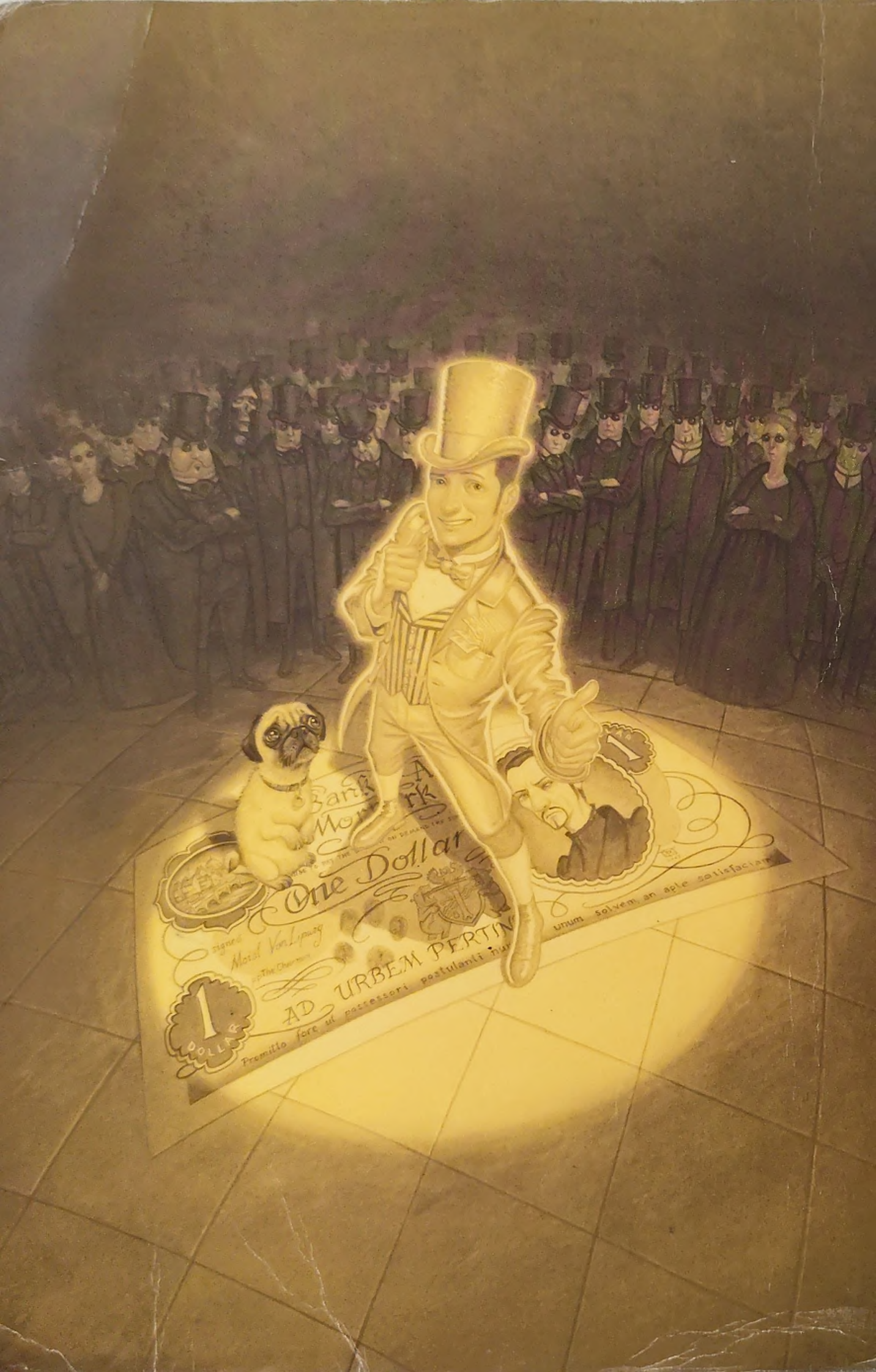
Terry Pratchett

PARA BASMAK

BİR DİSKDÜNYA® ROMANI

Deli

One Dollar
AD URBEM PERTIN
1
DOLLAR

Delu

"Şans, şansa yer açanlara gelir."

Terry Pratchett

1948 yılında İngiltere, Buckinghamshire'da doğan Terry Pratchett, çağdaş fantezi ve mizah edebiyatının önde gelen isimlerinden biridir. Hayal gücü Büyük A'Tuin'in zihni kadar geniş, kalemi ise Rincewind'in cesareti kadar bükülgen olan Terry Pratchett, yarattığı Diskdünya evrenine 41 roman ve irili ufaklı yan kitaplar sığdırmayı başardı. Yetişkinler için olduğu kadar çocuklar için de yazdı: "Yazdığım yazacağım en iyi kitap," dediği *Ulus* ile 2010 İngiliz Yazarlar Ödülü'nü, genç okurlara yönelik bir Diskdünya romanı olan *Muhteşem Maurice ve Değişmiş Fareleri* ile de İngiltere'nin en saygın çocuk edebiyatı ödülü olan Carnegie Madalyası'nı kazandı. Ayrıca, *Johnny Maxwell* üçlemesi ile *Viran Şatodaki Ejderhalar, Cadının Elektrikli Süpürgesi* ve *Noel Baba'nın Takma Sakalı* gibi öykü derlemeleri de yazarın külliyatını süsledi. İlki 1983 yılında yayımlanan ve sonrasında tüm dünyada 100 milyondan fazla satan Diskdünya kitapları, Terry Pratchett'a büyük bir şöhret ve devasa bir hayran kitlesi kazandırdı. Seri; film ve dizilere, tiyatro, radyo ve bilgisayar oyunlarına uyarlandı. Kısa süre içinde edebiyatın kült isimlerinden biri hâline gelen Pratchett, eserleriyle sayısız ödül kazandı, fahri doktoralar aldı, şövalye ilan edildi, turnelerde binlerce kitap imzaladı.

Aralık 2007'de Alzheimer'a yakalandığını duyuran Sör Terry, 2015 yılında yine bu hastalık sebebiyle hayatını kaybetti. Ya da daha doğrusu, boyut değiştirerek, *buradaki* hayranlarını öksüz bıraktı. Bugün hâlâ aramızda dolaştığını rivayet edenler de var; çünkü ne de olsa, onun da dediği gibi, "dünyada yarattığı dalgalar tamamen yok olmadan hiç kimse tam anlamıyla ölmez..."

Terry Pratchett, İngiltere'de, Kitabı Raflardan En Çok Araklanan Yazarlar Listesi'nde hâlâ başı çekiyor.

Niran Elçi

Orta Doğu Teknik Üniversitesi Endüstri Mühendisliği Bölümü mezunu olan Niran Elçi, 2001 yılından beri çeviri yapıyor. Bugüne dek yüzden fazla eseri Türkçeleştirdi. Dilimize kazandırdığı yazarlar arasında Terry Pratchett, Doris Lessing, George Saunders, John Wyndham, J.R.R. Tolkien, Robert Jordan, Bram Stoker ve George Orwell gibi isimler bulunan Niran Elçi, *Karaböcü* serisi, *Adamı Zorla Cadı Yaparlar, Kurabi'ye Uçan Omlet* gibi çocuk kitaplarının da yazarıdır.

PARA BASMAK

© 2023, Tudem Yayın Grubu
1476/1 Sok. No:10/51 Alsancak-Konak/İZMİR

metin hakları © 2007, Terry ve Lyn Pratchett

İlk baskı 2007 yılında, İngiltere'de *Making Money* adıyla Transworld Publishers'a ait Doubleday tarafından gerçekleştirilmiştir. Transworld Publishers, Penguin Random House şirketler grubunun bir altmarkasıdır.

Bu kitabın telif hakları AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

YAZAR: Terry Pratchett
TÜRKÇELEŞTİREN: Niran Elçi
EDİTÖR: Ümit Mutlu
DİZİ EDİTÖRÜ: Burhan Düzçay
KAPAK GÖRSELİ: Paul Kidby
GRAFİK UYGULAMA: Aynur Sarıbüyük

BASKI VE CİLT: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.
Başkent Organize San. Bölgesi 22 Cad. No:6 Malıköy, Temelli/Ankara
Tel: 0312 284 18 14

Birinci Baskı: Ağustos 2023 (2000 adet)

ISBN: 978-625-7314-89-3
Yayınevi sertifika no: 45041
Matbaa sertifika no: 48083

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü, telif hakkı sahibinin önceden yazılı izni olmaksızın tekrar üretilemez, bir erişim sisteminde tutulamaz, herhangi bir biçimde elektronik, mekanik, fotokopi, kayıt ya da diğer yollarla iletilemez.

DELİDOLU, Tudem Eğitim Hizmetleri San. Tic. AŞ'nin tescilli markasıdır.

delidolu.com.tr

Terry Pratchett

PARA BASMAK

BİR DİSKDÜNYA® ROMANI - 36

Deli

Yazarın Notu

Ekonomik Kriz Ölçütü Olarak Etek Boyu Endeksi (sayfa 75): Yazar, 1968 senesinde bu ilginç bilgiyi ona verdiği için askerî tarihçi ve strateji uzmanı Sör Basil Liddell Hart'a sonsuza dek minnettar kalacaktır. Altmışlardan bu yana mini etek modasının neden bir türlü geçmediğini bu endeks açıklamaktadır.

Bilgi işlem tarihi meraklıları ise kitaptaki Glup adlı makinede, mühendisten dönme ekonomist William Phillips'in 1949'da icat ettiği Phillips Ekonomi Bilgisayarı'nın uzak bir yankısını bulacaktır. Bilgisayar, hidrolik bir sistem kullanarak ulusal ekonomiyi etkileyici şekilde modelliyordu. Tabii, anlaşıldığı kadarıyla *o* makinenin imalatında Igorlar çalışmamıştı ama merak edenler, makinenin erken versiyonlarından birini Londra'daki Bilim Müzesi'nde bulabilir. Diğer on on beş kadarı da dünyanın çeşitli yerlerinde sergilenmektedir.*

Yazar son olarak, en güzel eski şakaların asla unutulmamasını sağladıkları için Britanya Şaka Mirası Vakfı'na minnettardır...

---

* Tam sayı vermek gerekirse on üç. Biri de Türkiye'de. İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi envanterinde yer alan makine (orijinal adıyla MONIAC - **Mo**netary **N**ational **I**ncome **A**nalogue **C**omputer - Milli Gelir Hesaplama Makinesi) 1951 yılında ülkeye getirilmiş. Bu tuhaf makinenin işleyiş şeklini internette görmek mümkün. [E.N.]

Birinci Bölüm

Karanlıkta Beklerken – Bir Anlaşmaya Varılıyor – Düşeyazan Adam – Mavi Elbiseli Golem – Suç ve Ceza – Resmen Para Basmak İçin Bir Şans – Altınımsı Zincir – Terecilere Yer Yok – Bay Bent Zamanı Ayarlıyor

Karanlıkta durmuş, koruyorlardı. Zamanın geçişini ölçmelerinin yolu yoktu ama zaten böyle bir arzuları da yoktu. Burada olmadıkları bir zaman *vardı;* burada olmayacakları bir zaman da gelecekti, sonra başka bir yerde olacaklardı... Arada geçen zaman ise önemsizdi.

Fakat bazıları parçalanmıştı ve bazıları, daha genç olanlar, susmuştu.

Üstlerindeki ağırlık artıyordu.

Bir şey yapılması gerekiyordu.

İçlerinden biri, zihninde bir şarkı söylemeye başladı.

Zor bir pazarlıktı ama... kime göre? Soru buydu. Ve avukat Bay Blister yanıt alamıyordu. Yanıt almayı isterdi. İki taraf da toprak edinmekle ilgilendiğinde küçük tarafın komşu parselleri satın alması kârlı olabilirdi, çünkü diğer tarafın taraftarları, muhtemelen bir partide falan bir şeyler işitmiş olabilirdi.

Ama bilinecek herhangi bir şey olup olmadığını bilmek zordu.

Masasının karşısındaki kadına duruma uygun bir endişeyle gülümsedi.

"Bu bölgenin, cücelerin Madencilik Kanunu'na tabi olduğunu anlıyorsunuz Bayan Müşfikyürek, değil mi? Bu, buradan çıkarılacak tüm metal ve metal cevherlerinin cücelerin Alçak Kral'ına ait olduğu anlamına geliyor. Çıkaracağınız her tür metal için ona büyük meblağlarda imtiyaz ücreti ödemeniz gerekecek. Metal bulabileceğinizden değil tabii, bunu da belirtmem lazım. Ta dibe kadar sırf kum ve alüvyon olduğu söyleniyor, ki *çok* derinlere gidiyormuş."

Kadının tepkisini bekledi ama kadın ona bakmaya devam etti. Sigarasının mavi dumanı sarmallar çizerek ofis tavanına doğru yükseliyordu.

"Sonra bir de tarihî eserler meselesi var," dedi avukat, dumanların arasından görebildiği kadarınca kadının ifadesini izleyerek. "Alçak Kral, söz konusu araziden çıkarılacak ve 'Cihaz' olarak sınıflandırılabilecek her tür mücevherat, zırh ve kadim eserin, silahın, çömleğin ve hatta kemiğin vergiye tabi olduğunu veya onlara cüceler tarafından el konulabileceğini ilan etti."

Bayan Müşfikyürek, adamın saydıklarını kafasındaki bir listeyle karşılaştırıyormuş gibi duraksadı, sigarasını tablaya bastırarak söndürdü ve "Orada bu tür şeyler bulunabileceğine inanmak için sebep var mı?" dedi.

"Hiç yok," dedi avukat alaylı bir gülümsemeyle. "Burası verimsiz, kıraç bir yer, herkes biliyor. Ama Kral, 'herkesin bildiği' bir şeyin yanlış çıkması ihtimaline karşı da kendini güvenceye alıyor. Ki sık sık da yanlış çıkar."

"Ama çok kısa bir kira süresi için çok fazla para istiyor!"

"Siz de bu parayı ödemeye razısınız. Bakın, cüceleri tedirgin

ediyor bu iş. Bir cücenin, birkaç seneliğine bile olsa topraklarından vazgeçmesi çok sıradışıdır. Ayrıca, anladığım kadarıyla bütün bu Koom Vadisi meselesi yüzünden Kral'ın paraya ihtiyacı var."

"Talep edilen meblağı ödüyorum zaten!"

"Kesinlikle, kesinlikle. Ama ben..."

"Sözleşmede kendisine düşeni yerine getirecek mi peki?"

"Harfiyen. En azından bu kadarı kesin. Bu tür konularda cüceler çok titizdir. Sizin tek yapmanız gereken sözleşmeyi imzalamak ve... eh, ne yazık ki parayı ödemek."

Bayan Müşfikyürek çantasına uzandı ve masaya kalın bir kâğıt koydu. "Bu, Ankh-Morpork Kraliyet Bankası tarafından hazırlanmış, beş bin dolar değerinde bir banka çeki."

Avukat gülümsedi. "Güvenilir bir kurum," dedi ve ekledi: "En azından geleneksel olarak. Çarpı attığım yerleri imzalar mısınız?"

Sözleşmeyi imzalayan Bayan Müşfikyürek'i dikkatle izledi.

Bayan Müşfikyürek, adamın nefesini tuttuğu izlenimi altında kaldı. "İşte," dedi sözleşmeyi masada ittirerek.

"Mürekkep sözleşmede kurumaya başladığına göre belki merakımı giderebilirsiniz hanımefendi?" dedi avukat.

Bayan Müşfikyürek etraftaki eski, ağır kitaplıklar sayısız kulak saklarmış gibi odada etrafına bakındı. "Sır saklayabilir misiniz Bay Blister?"

"Ah, kesinlikle hanımefendi. Kesinlikle!"

Bayan Müşfikyürek bir sırrı paylaşacakmış gibi eğildi. "Yine de bunun alçak sesle söylenmesi gerekir," diye fısıldadı.

Avukat öne eğilerek umutla başını salladı ve senelerdir ilk defa bir kadının nefesini kulağında hissetti.

"*Ben de* saklayabilirim," dedi Bayan Müşfikyürek.

Bu, yaklaşık üç hafta önceydi...

Geceleri bir yağmur oluğundan yukarı tırmanırken öğrenebileceğiniz şeyler şaşırtıcıdır. İnsanlar sokağa düşen bir tuğlaya bile, hatta burası-Ankh-Morpork olduğundan bir çığlıktan daha küçük seslere bile –mesela bir pencere çengelinin ya da bir maymuncuğun tıkırtısına– dikkat ederler.

Yüksek sesler, halkın *duyması* için çıkarılan seslerdir ve bu, herkesin sorunu oldukları anlamına gelir; yani "benim sorunum değil"dir. Oysa küçük sesler yakından gelir ve gizli saklı işleri ele verir; dolayısıyla daha acil ve kişiseldirler.

Bu yüzden adam, küçük sesler çıkarmamaya çalıştı.

Aşağıda, Merkez Postane'nin araba avlusu, devrilmiş arı kovanı gibi uğuldamaktaydı. Döner tabla gerçekten iyi çalışıyordu artık. Gece arabaları geliyordu ve yeni Überwald Ekspresi fener ışıklarında parıldamaktaydı. İşler yolundaydı ve tam da bu yüzden, gece tırmanıcısı için işler yolunda değildi.

Adam yumuşak sıvaya tuğla anahtarını soktu, ağırlığını kaydırdı, ayağını...

Lanet güvercin! Kuş panikle havalandı, adamın diğer ayağı kaydı, yağmur oluğunu kavrayan parmakları gevşedi ve dünya çalkalanmayı bıraktığında uzaktaki parke taşlarıyla buluşmasını erteleyen tek şey tutunduğu tuğla anahtarıydı; ki kabul etmek gerekir, o da T biçiminde bir tutamacı olan uzun, yassı bir çividen ibaretti.

Ve adam, *Duvarı blöfle kandıramazsın*, diye düşündü. *Sallanırsan, elinle ve ayağınla boruya tutunmayı başarabilirsin belki, ya da anahtar yerinden çıkar.*

Pee... kâlâ...

Başka anahtarları ve küçük bir çekici vardı. Tek eliyle tutunmaya devam ederken duvara yeni bir anahtar çakabilir miydi?

Yukarıda, güvercin daha yüksek bir çıkıntıdaki akranlarına katıldı.

Adam çiviyi cesaret edebildiğince güç kullanarak sıvaya soktu, çekici cebinden çıkardı ve Überwald Ekspresi aşağıda takırtı ve şıngırtılar eşliğinde avludan çıkarken tek bir kuvvetli darbeyle çiviye vurdu.

Çivi saplandı. Adam çekici bıraktı (çünkü yere çarparken çıkaracağı sesi genel şamatanın örteceğini umdu) ve daha çekiç yere düşmeden yeni tutamacını yakaladı.

Pee... kâlâ... Şimdi de... burada kalakaldım?

Oluk doksan santim uzaktaydı. Güzel. İşe yarardı bu. Diğer elini yeni tutamaca aktarıp hafifçe sallanabilir, sol eliyle oluğa tutunursa da kendini boşluğun ötesine çekebilirdi. O zaman, yalnızca...

Güvercin tedirgindi. Güvercinler için temel varoluş durumuydu bu elbette, ama sonra, "yükünü" hafifletmek için tam da bu ânı seçti.

Pee... kâlâ... Düzeltme: İki elimle, şimdi aniden çok kayganlaşmış *bir çiviye tutunuyorum.*

Kahretsin.

Sonra, güvercinler arasında tedirginlik, rahibe manastırında koşan çıplak adamdan daha hızlı hareket ettiğinden, o anda hafif bir pıtırtı başladı.

Bundan daha iyisi olamaz, tabirini düşündürmeyen zamanlar vardır.

Aşağıdan bir ses, "Kim var orada!?" dedi.

Teşekkür ederim çekiç! Ah, ama beni görmeleri imkânsız, diye düşündü adam. İyice aydınlatılmış avludan yukarı bakan birinin gece görüşü olmazdı. *İyi de ne fark eder, artık burada olduğumu biliyorlar.*

Pee... kâlâ...

"Tamam tamam, enseledin beni beyim!" diye seslendi aşağıya.

"Hırsız ha?" dedi aşağıdaki ses.

"Hiçbir şey çalmadım beyim. Ama bir el ver de yukarı çıkayım."

"Hırsızlar Loncası'ndan mısın? Onlar gibi konuşuyorsun."

"Değilim beyim. Beyim lafını ben hep kullanırım beyim."

Artık rahatça aşağı bakamıyordu ama gelen sesler, seyislerin ve işi olmayan arabacıların toplanmaya başladığını anlatıyordu. Bu hiç iyi olmamıştı. Arabacılar hırsızlarla genellikle ıssız yollarda karşılaşırdı ve yol kesenler de genelde "Ya paranı ya canını!" gibi süt çocuğu tabirleri kullanmadıklarından, arabacılar hırsız yakaladıklarında kullanışlı bir kurşun boru aracılığıyla adaleti ve intikamı tek elden hallederlerdi.

Aşağıdan mırıltılar geldi. Bir uzlaşmaya varılmış gibi göründü.

"Tamam Bay Postane Soyguncusu!" diye bağırdı neşeli bir ses. "Şimdi yapacağımız şu: Binaya gireceğiz, tamam mı, ve sana halat uzatacağız. Bundan daha adil olamayız. Tamam mı?"

"Tamam beyim."

Yanlış türden bir neşeydi. "Bir şeye mi baktın birader?" cümlesindeki "birader"in neşesiydi. Hırsızlar Loncası, canlı getirilen lisanssız hırsız başına yirmi dolar ödüyordu ve oraya sürüklenip yere fırlatıldığınızda hâlâ *yaşıyor* olmanın... ah, o kadar çok yolu vardı ki!

Adam başını kaldırdı. Postane Genel Müdürü'nün dairesi hemen yukarıdaydı.

Pekâlâ...

Elleri ve kolları aynı anda hem uyuşmuştu hem de acılar içindeydi. Binanın içindeki büyük yük asansörünün takırtısını duydu, sonra bir kapak gümleyerek açıldı, çatıdan ayak sesleri geldi ve bir halatın koluna çarptığını hissetti.

"Ya tutunursun ya düşersin," dedi bir ses, adam halatı yakalamak için elini sallarken. "Gerçi uzun vadede ikisi de aynı kapıya çıkıyor!" Karanlıkta kahkahalar yükseldi.

Halatı kuvvetle çektiler. Adam havada asılı kaldı, sonra ayaklarıyla duvarı iterek geriye sıçradı, yağmur oluğunun hemen altındaki cam bir anda kırıldı ve halat, dışarı sallandığında boştu.

Kurtarma ekibi birbirlerine baktı.

"Tamam, siz ikiniz! Hemen ön ve arka kapılara koşun!" dedi, kafası hızlı çalışan bir arabacı. "Önünü alın! Asansörle inin! Kalanlarımız da... Biz kat kat giderek sıkıştıracağız onu!"

Paldır küldür merdivenleri inip koridorda koşarlarken robdöşambr giymiş bir adam başını odaların birinden uzattı, hayretle onlara baktı ve sonra azarladı: "Siz de kimsiniz? Hadi, koşun adamın peşinden!"

"Yok ya? Sen kimsin peki?" dedi bir seyis, yavaşlayıp adama dik dik bakarak.

"Bay Nemly von Lipwick o!" dedi arkadan bir arabacı. "Postane Genel Müdürü!"

"Biri penceremi kırıp içeri girdi ve tam odanın ortasına kond... Şey, tam tepeme konacaktı!" diye bağırdı robdöşambrlı adam. "Koridorda koşarak uzaklaştı! Yakalarsanız kişi başı on dolar! Ve adım Lip*wig*!"

Bu, koşuşturmacayı yeniden başlatmalıydı aslında. Fakat seyis, kuşkulu bir sesle, "Hey, bir kere 'beyim' desene," dedi.

"Ne geveliyorsun sen?" dedi yanındaki arabacı.

"Sesi o adamınkine çok benziyor," dedi seyis. "*Ve* nefes nefese kalmış!"

"Aptal mısın nesin?" dedi arabacı. "Adam Genel Müdür be! Kahrolası anahtarı var! *Bütün* anahtarlar onda ! Ne demeye kendi Postane'sine kanundışı yollardan girsin?"

"Bence o odaya bir göz atmalıyız," dedi seyis.

"Gerçekten mi? Eh... *bence*, Bay Lipwig'in 'kendi odasında nefes nefese olmak' için yaptıkları, yalnızca kendisini ilgilendirir,"

dedi arabacı, Nemly'ye göz kırparak. "Ve *bence*, sen hıyarlık ederken, adam başı on dolar kaçıp gidiyor. Bunun için özür dilerim efendim," dedi Lipwig'e. "Arkadaş yeni. Görgü kurallarından haberi yok. Biz şimdi gidelim efendim," diye ekledi, alnının olması gerektiğini düşündüğü yere dokunup selam vererek. "Sebep olduğumuz rahatsızlık için de özür dileriz. Yaylanın şimdi, sizi onun bunun çocukları!"

Adamlar görünmez olduktan sonra Nemly odasına döndü ve kapıyı arkasından dikkatle sürgüledi.

En azından *bazı* becerileri vardı. Odasında bir kadın olduğu iması işe yaramıştı kesinlikle. Ayrıca *gerçekten de* Postane Genel Müdürü'ydü ve *gerçekten de* bütün anahtarlar ondaydı.

Şafağa bir saat kalmıştı. Bu saatten sonra uyuyamazdı. Resmî olarak kalkması ve dakik biri olarak ününü pekiştirmesi daha iyi olacaktı.

Kendine bir gömlek ayarlarken, aslında onu vurup o duvardan düşürebileceklerini düşündü. Ya da onu orada asılı bırakabilirlerdi ve elinin kaymasının ne kadar süreceğine dair bahse girebilirlerdi; Ankh-Morpork âdeti buydu. Yani onu biraz pataklayıp Hırsızlar Loncası'nın mektup kutusuna atmaya karar vermeleri aslında büyük şanstı. Şans, şansa yer açanlara gelirdi.

Kapıdan, ağır ama bir şekilde yine de nazik bir tıklama geldi.

"Edepli Misin Bay Lipwig?" diye gürledi bir ses.

Ne yazık ki evet, diye düşündü Nemly. Ama yüksek sesle, "İçeri gir Gladys," dedi.

Gladys içeri girerken odanın diğer ucundaki yer tahtaları gıcırdadı, mobilyalar takırdadı.

Gladys golemdi. Yaklaşık iki metre on santimlik, kilden bir adam. (Ya da herhangi bir tartışmayı önlemek adına, kilden bir

kadın.) Kadın –eh, Gladys gibi bir ismi varken onu "nesne" olarak düşünmek imkânsızdı ve "adam" demek de işe yaramıyordu– aşırı büyük, mavi bir elbise giymişti.

Nemly başını iki yana salladı. Bütün bu aptalca mesele görgü kuralları yüzündendi. Postane bankosunu çelikten bir sopa ve pirinçten akciğerlerle yöneten Bayan Maccalariat, kadın tuvaletlerini "erkek" bir golemin temizlemesine karşı çıkmıştı. Bayan Maccalariat'ın, golemlerin âdet gereği değil de doğaları gereği erkek oldukları sonucuna nasıl varabildiği büyüleyici bir gizemdi ama onun gibi biriyle tartışmanın faydası yoktu.

Sonuç olarak, pamuklu basmadan yapılmış aşırı büyük bir elbise eklemek suretiyle golem, Bayan Maccalariat'a yetecek kadar kadın olmuştu. Tuhaf olan şuydu ki... bir şekilde Gladys gerçekten de kadındı artık. Yalnızca elbise yüzünden değildi tabii. Bankoda çalışan kızlarla zaman geçiriyordu ve yarım ton çektiği gerçeğine rağmen kızlar onu aralarına kabul etmiş görünüyordu. Moda dergilerini falan ona da veriyorlardı; gözleri fırın delikleri gibi parlayan bin yaşında birine, Kış İçin Cilt Bakımı İpuçları'nın ne anlatacağını hayal etmek güçse de.

Şimdi de gelmiş, edepli olup olmadığını soruyordu. Golem aradaki farkı nereden bilebilirdi ki?

Her neyse... Gladys ona bir fincan çay ile *Times*'ın daha mürekkebi kurumamış şehir baskısını getirmişti. İkisini dikkatle masaya bıraktı ve...

Aman tanrılar, Nemly von Lipwig'in resmini basmışlardı! Ciddi ciddi basmışlardı! *Dün gece: Nemly, Vetinari ve şehrin önde gelenlerinden muhtelif kişiler Postane'de toplanmış, başlarını kaldırmış, yeni avizeye bakıyorlar!* Nemly hafifçe kıpırdanarak resmin biraz bulanık çıkmasını sağlamıştı ama yine de işte, her sabah tıraş aynasından ona bakan yüzdü. Buradan ta Genua'ya kadar, bu yüz

tarafından aldatılmış, kandırılmış, dolandırılmış ve oyuna getirilmiş kişiler vardı. Şimdiye kadar bir tek, birilerini ketenpereye getirmemişti ve bunun da yegâne sebebi, onun ne demek olduğunu bilmemesiydi.

Kabul, insana bir sürü başka yüzü hatırlatan türden heramaca-uygun bir yüzü vardı fakat yine de onu kâğıda mıhlanmış hâlde görmek korkunçtu. Bazıları resimlerin insanın ruhunu çaldığına inanırdı, Nemly'nin durumunda ise çalınan şey özgürlüktü.

Cemiyetin direği Nemly von Lipwig... Hah...

Bir şey fark ederek daha yakından baktı. Arkasındaki adam kimdi? Nemly'nin omzunun üstünden bakar gibiydi. Şişman bir yüz, Lord Vetinari'ninkine benzeyen küçük bir sakal... Gerçi Ataerk'inki keçisakalıyken, aynı tarz bu adamın özensiz tıraş olmuş gibi görünmesine sebep olmuştu. Bankadan biriydi, değil mi? O kadar çok yüz, el sıkışmak isteyen o kadar çok kişi vardı ve *herkes* resme girmek istemişti. Adam hipnotize olmuş gibi görünüyordu fakat resminizin çekilmesi de yapardı bunu insana. Sıradan bir etkinlikte, sıradan bir konuk...

Ve resmi birinci sayfada kullanmışlardı, çünkü birileri, birinci manşetin (bir bankanın daha iflas etmesi ve öfkeli müşterilerden oluşmuş bir güruhun banka müdürünü sokakta ipe çekmeye çalışması) herhangi bir resim hak etmediğine karar vermişti. Gazetenin yazıişleri müdürü, *manşetin* resmini basarak herkesin gününü aydınlatma terbiyesini gösterir miydi hiç? Ah hayır, Nemly von kahrolası *Lipwig'in* resmini basmak zorundaydı!

Aman tanrılar... Adamı köşeye bir kıstırdılar mı, bir şimşek daha yollama dürtüsüne direnemiyorlardı. İşte, birinci sayfanın aşağısına da bir başlık atmışlardı: SAHTE PUL BASAN ADAM ASILACAK. Owlswick Jenkins'i idam edeceklerdi. Hem de ne

için? Cinayet mi işlemişti? Kötü şöhretli bir bankacı mıydı? Hayır, birkaç yüz tabaka pul basmıştı yalnızca. Üstelik kaliteli de iş çıkarmıştı; adamın yaşadığı tavan arasını basıp, kurusun diye astığı yarım penilik kırmızı pul tabakasını ele geçirmeseler, bekçiler pulların sahte olduğunu asla kanıtlayamazdı.

Nemly mahkemede tanıklık etmişti. Etmek zorunda kalmıştı. Bu onun vatandaşlık göreviydi. Pul basmanın kalpazanlık kadar kötü olduğu savunuluyordu ve bu yüzden Nemly, tanık olmaktan paçayı sıyıramamıştı. Ne de olsa Postane Genel Müdürü'ydü o; cemiyette saygı duyulan biriydi. Sanık ona küfürler etse veya dik dik baksa kendisini birazcık daha iyi hissedebilirdi de ama o seyrek sakallı ufak tefek adam, neler olup bittiğini bile anlamaz gibi, sanık kürsüsünde şaşkın şaşkın dikilip durmuştu.

Yarım penilik sahte pullar basmıştı. Gerçekten, tek yaptığı buydu. İnsanın yüreğini burkuyordu. Ah, tamam, daha değerli pullar da basmıştı ama ne tür biri, yarım peni için de onca zahmete girerdi? Owlswick Jenkins girmişti işte ve şimdi Kodes'te, idamlık mahkûmları koydukları hücrelerden birindeydi; havada dans etmek üzere alınıp götürülene kadar zalim feleğin âdetleri hakkında düşünmek için birkaç günü vardı.

Ben de o adamın yerindeydim, diye düşündü Nemly. *Sonra her şey karardı ve yepyeni bir hayat başladı. Ama saygın vatandaşlığın bu kadar* kötü *olacağı hiç aklıma gelmemişti...*

"Şey... teşekkür ederim Gladys," dedi, nazik nazik tepesinde dikilen şekle.

"Şimdi Lord Vetinari İle Randevunuz Var," dedi golem.

"Olmadığına eminim."

"Dışarıda, Var Olduğunu Söyleyen İki Muhafız Bekliyor Bay Lipwig," diye gürledi Gladys.

Ha, diye düşündü Nemly. *Şu randevulardan biri.*

"Ve bu randevunun zamanı şimdi, öyle mi?"

"Evet Bay Lipwig."

Nemly pantolonunu aldı ama edepli yetiştiriliş tarzından kalan son kırıntılar duraksamasına sebep oldu. Önünde dikilen mavi kumaş dağına baktı.

"İzin verir misin?" dedi.

Gladys sırtını döndü.

Kadın yarım ton kilden oluşuyor, diye düşündü Nemly kasvetle, giysilerini üzerine geçirmeye çabalarken, *ve delilik gerçekten bulaşıcı.*

Giyinmeyi bitirdi ve telaşla arka merdivenden inip dün gece az daha ışıklar içinde yatacağı araba avlusuna çıktı. Quirm arabası kalkıyordu ama Nemly arabacının yanına sıçradı, adama baş selamı verdi ve aksidönüşyönündeki Geniş Yol'dan aşağı ihtişam içinde yolculuk ederek Saray'ın ana kapısının önünde atladı.

Keşke Beyefendi, randevulaşmanın birden fazla *kişi arasında yapılan bir şey olduğu fikriyle hareket etse*, diye düşündü, basamakları koşaradım tırmanırken. Fakat adam bir despottu ne de olsa. Onların da biraz eğlenmeye hakkı vardı.

Ataerk'in başkâtibi Drumknott, Uzun Ofis'in kapısında bekliyordu. Nemly'yi Beyefendi'nin masasının önündeki sandalyeye hemen buyur etti.

Lord Vetinari dokuz saniye boyunca hararetli hararetli yazdıktan sonra başını evraklardan kaldırdı.

"Ah, Bay Lipwig," dedi. "Altın takım elbiseni giymemişsin?"

"Şu anda temizleniyor efendim."

"Günün güzel geçiyordur umarım? En azından şimdiye kadar?"

Nemly etrafına bakınarak, Postane'nin son zamanlarda yaşadığı ufak tefek sorunları telaşla kafasından geçirdi. Saygılı bir te-

tiktelikle efendisinin yanında dikilmekte olan Drumknott dışında yalnızdılar.

"Şey, açıklayabilirim," dedi.

Vetinari, salatasında yarım tırtıl bulduktan sonra marulun geri kalanını kaldırmakta olan birinin titizliğiyle tek kaşını kaldırdı.

"*Lütfen* açıkla," dedi arkasına yaslanarak.

"Kendimizi biraz fazla kaptırdık da," dedi Nemly. "Biraz... fazla yaratıcı düşündük ve... Sonunda da işte, yılan sorununu çözmek için, posta kutularında kuyruksürenlerin üremesini cesaretlendirdik..."

Lord Vetinari hiçbir şey söylemedi.

"Şey... ki itiraf etmek gerekir, yılanları da yine biz, kurbağa popülasyonunu azaltsınlar diye koymuştuk."

Lord Vetinari hiçbir şey söylememeye devam etti.

"Şey... ki doğruya doğru, kurbağaları da yine biz, *salyangozları* yesin diye..."

Lord Vetinari sessizliğini sürdürdü.

"Şey... ama adil olmak gerekirse, pullardaki tutkalı yemek için posta kutularına onlar *kendileri* girmişti," dedi Nemly, gevelemeye başladığının farkına vararak.

"Eh, en azından onları oraya kendiniz koyma zahmetinden kurtulmuşsunuz," dedi Lord Vetinari neşeyle. "Bu durum, az önce bizzat kanıtladığın gibi, soğuk mantık yerine ortalama bir tavuğun sağduyusunun kullanılmış olması gereken bir durum. Ama bugün seni buraya çağırmamın sebebi bu değil."

"Lahanalı pul tutkalı hakkındaysa..." diye başladı Nemly.

Vetinari elini salladı. "Komik bir olaydı o," dedi. "Ve kimse *ölmemiş*, anladığım kadarıyla."

"Şey, 50 penilik pulların ikinci baskısı yüzünden mi?" diye tahmin yürüttü Nemly.

"'Âşıklar' dedikleri mi?" dedi Vetinari. "Edep Cemiyeti bana şikâyette bulundu, evet. Ama..."

"Ressamımız ne çizdiğini fark etmemiş, gerçekten! Tarım konusunda pek bilgili değil! O sırada genç çiftin tohum ektiğini sanmış!"

"Öhöm," dedi Vetinari. "Şikâyete konu olan ayrıntının ancak çok büyük bir büyüteçle görülebildiğini anlıyorum ve bu yüzden söz konusu edepsizlik, eğer öyle denebilirse, kişinin kendi kendine dayattığı bir şey oluyor." Hafifçe korkutucu küçük gülümsemelerinden biriyle gülümsedi. "Anladığım kadarıyla pul koleksiyoncuları arasında dolaşan birkaç kopya, kahverengi bir zarfa yapıştırılıyormuş." Nemly'nin boş yüzüne baktı ve içini çekti. "Söylesene Bay Lipwig... deyim yerindeyse, yani cidden, *para basmak* ister misin?"

Nemly bunu biraz düşündü ve sonra çok dikkatli bir şekilde, "Evet dersem başıma ne gelir?" diye sordu.

"Güçlükler ve maceralarla dolu yepyeni bir kariyere atılırsın Bay Lipwig."

Nemly huzursuzlukla kıpırdandı. Şimdiye dek birinin çoktan gelip kapının yanına dikilmiş olduğunu bilmesi için dönüp bakması gerekmiyordu; saçmalık ölçüsünde değilse de iri yarı, ucuz siyah takım elbise giymiş, mizah anlayışından tamamen yoksun birinin.

"Sırf fikir egzersizi olarak soruyorum... hayır dersem ne olur?"

"Şu kapıdan çıkarsın ve konuyu bir daha açmayız."

Söz konusu kapı farklı bir duvardaydı. Nemly'nin girdiği kapı değildi.

"*Şu* kapı mı?" Nemly kalktı ve işaret etti.

"Kesinlikle Bay Lipwig."

Nemly, Drumknott'a döndü. "Kurşunkaleminizi ödünç alabilir miyim Bay Drumknott? Teşekkür ederim." Kapıya gidip açtı.

Sonra bir elini dramatik bir jestle kulağına götürüp diğer elindeki kurşunkalemi bıraktı.

"Bakalım ne kadar aşağ..."

Tıkırt! Kurşunkalem, gayet katı görünen yer tahtaları üzerinde sekip yuvarlandı. Nemly kalemi aldı, baktı ve sonra yavaşça sandalyesine geri yürüdü.

"Eskiden orada kazıklarla kaplı derin bir çukur yok muydu?" dedi.

"Neden öyle düşündüğünü hayal bile edemiyorum," dedi Lord Vetinari.

"Eminim vardı," diye ısrar etti Nemly.

"Drumknott? Sevgili Bay Lipwig orada eskiden kazıklarla kaplı derin bir çukur olduğunu neden düşünsün, hatırlayabiliyor musun?" dedi Vetinari.

"Hiç hayal edemiyorum Lordum," diye mırıldandı Drumknott.

"Postane'de çok mutluyum," dedi Nemly ve kendini savunmaya çalışırmış gibi konuştuğunu fark etti.

"Eminim öylesindir. Harika bir genel müdür oldun." Vetinari, Drumknott'a döndü. "Eh, bu iş de bittiğine göre, Genua'dan gelen gece mesajlarıyla ilgilenebilirim artık," dedi ve mektubu dikkatle katlayarak zarfa koydu.

"Peki Lordum," dedi Drumknott.

Ankh-Morpork despotu işine eğildi. Sonra, Nemly boş boş izlerken, masasının çekmecesinden küçük ama ağır görünüşlü bir kutu aldı, içinden bir çubuk siyah mühür mumu çıkardı ve Nemly'yi öfkeden deliye çeviren bir konsantrasyonla ucunu eritip zarfa damlattı.

"Hepsi bu mu?" dedi Nemly.

Vetinari başını kaldırdı ve onun hâlâ orada olduğunu görünce şaşırmış göründü. "Niye? Elbette Bay Lipwig. Gidebilirsin." Mum

çubuğunu kenara bıraktı ve kutudan siyah bir mühür yüzüğü aldı.

"Yani... sorun yok, değil mi?"

"Hayır, hiç yok. Örnek bir vatandaş oldun Bay Lipwig," dedi Vetinari, soğumaya başlamış muma dikkatle bir V harfi basarak. "Her sabah saat sekizde kalkıyorsun, sekiz buçukta masanın başında oluyorsun. Postane'yi bir baş belasından tıkır tıkır işleyen bir makineye dönüştürdün. Vergilerini ödüyorsun ve küçük bir kuş bana, Tüccarlar Loncası'nın gelecek seneki başkanı olacağını söyledi. *Kutlarım* Bay Lipwig!"

Nemly gitmek üzere ayağa kalktı ama duraksadı. "Tüccarlar Loncası'nın başkanı olmakta ne sorun var?" dedi.

Lord Vetinari, sabrı taşmak üzereymiş gibi ağır ağır, yüzüğü kutusuna geri koydu ve kutuyu çekmeceye yerleştirdi. "Pardon? Anlayamadım Bay Lipwig?"

"Bunda yanlış bir şey varmış gibi söylediniz de, o açıdan," dedi Nemly.

"Öyle yaptığımı sanmıyorum," dedi Vetinari. Başını kaldırıp kâtibine baktı. "Küçümseyici bir ses tonu mu kullandım Drumknott?"

"Hayır Lordum. Lonca üyesi tüccar ve esnafların, şehrin omurgası olduğunu sık sık belirtmişsinizdir," dedi Drumknott, ona kalın bir dosya uzatarak.

"Altınımsı bir zincir de verecekler bana," dedi Nemly.

"Altınımsı bir zincir de vereceklermiş ona Drumknott," diye yorum yaptı Vetinari, dikkatini yeni bir mektuba vererek.

"Bunda o kadar kötü olan ne?" diye sordu Nemly.

Vetinari, içtenlikle oluşturulmuş bir şaşkınlık ifadesiyle başını kaldırdı yine. "İyi misin Bay Lipwig? İyi işitemiyormuşsun gibi görünüyor. Artık işine dön lütfen. Merkez Postane on dakika son-

ra açılıyor ve personeline her zamanki gibi iyi örnek olmak isteyeceğine eminim."

Nemly çıktıktan sonra Drumknott, Vetinari'nin önüne sessizce bir dosya bıraktı. Dosya "Albert Spangler/Nemly von Lipwig" diye etiketlenmişti.

"Teşekkür ederim Drumknott. Neden ama?"

"Albert Spangler'ın ölüm fermanı hâlâ geçerli Lordum," diye mırıldandı Drumknott.

"Ah. Anlıyorum," dedi Lord Vetinari. "Bay Lipwig'e, nam-ı cürmü Albert Spangler olarak hâlâ asılabileceğini hatırlatacağımı mı düşündün? Bizim şerefli Bay Lipwigimizin aslında seneler içinde yüzbinlerce dolar çalan, bankalar iflas ettiren ve dürüst şirketleri dara düşüren usta bir hırsız, kalpazan ve dolandırıcıdan başka şey olmadığını öğrendiğimde nasıl bir şok yaşadığımı gazetelere açıklamamın yeterli olacağını belirtebileceğimi mi düşündün? En güvenilir kâtiplerimi Postane'ye teftişe göndermekle tehdit edeceğimi ve onların, zimmete para geçirme amaçlı son derece pervasız işlemlere dair kanıtlar bulacaklarından *emin* olduğumu söyleyeceğimi mi düşündün? Örneğin, Postane Emeklilik Fonu'nun tamamının kayıp olduğunu mu saptarlardı sence? Sefil Lipwig'in, meçhul kişilerin yardımıyla celladın ilmeğinden nasıl kurtulduğunu öğrendiğimde ne tür bir dehşet yaşadığımı ifade edeceğimi mi düşündün? Onu, eski dostlarının onun yüzüne tükürmek için diz çökmelerini gerektirecek kadar alçaklara düşürmemin ne kadar kolay olduğunu anlatacağımı mı düşündün? Varsayımın bu muydu Drumknott?"

Başkâtip bakışlarını tavana dikti. Yirmi saniye boyunca dudaklarını kıpırdatarak düşünürken Lord Vetinari evrak işlerine devam etti. Sonra Drumknott başını indirdi ve "Evet Lordum," dedi. "Düşündüklerimin tamamını kapsıyor sanırım."

"Ah, ama bir adamı kazığa oturtmanın birden fazla yolu vardır Drumknott."

"Baş yukarı mı, baş aşağı mı Lordum?"

"Teşekkür ederim Drumknott. Titizlikle işlediğin kıt hayal gücüne büyük değer veriyorum."

"Evet efendim. Teşekkür ederim efendim."

"Aslında Drumknott, şöyle: Adama kendi kazığını hazırlatırsın ve kazığa kendi kendine oturmasına izin verirsin."

"Bu kısmını anladığımdan emin değilim Lordum."

Lord Vetinari kalemini kenara bıraktı. "Bireyin psikolojisini hesaba katman lazım Drumknott. Kişileri bir tür kilit olarak görebilirsin ve her kilidin bir anahtarı vardır. Yaklaşan çalkantıda, Bay Lipwig için büyük umutlar besliyorum. Şimdi bile hâlâ bir suçlunun içgüdüsüyle hareket ediyor."

"Nasıl anladınız Lordum?"

"Ah, bir sürü küçük ayrıntı *var* elbette Drumknott, ama... en ikna edici olanı, kurşunkalemini yürütmüş olması."

Toplantılar vardı. Her zaman toplantı vardı. Ve sıkıcıydılar, ki toplantı olmalarının sebebi kısmen buydu: Sıkıcılık yoldaşlık ister.

Postane artık hiçbir yere gitmiyordu. Bir yerlere gitmişti. Bir yerlere varmıştı. Şimdi de o yerlerin personele, vardiya çizelgelerine, maaşlara, emeklilik ödeneklerine, bina bakımına, gece çalışan temizlik işçilerine, tahsil planlarına, disipline, yatırıma, vesaireye, vesaireye, vesaireye ihtiyacı vardı.

Nemly avunmaz bir ifadeyle, Eşit Yükseklikler Derneği'nden Bayan Estressa Partleigh'nin mektubuna baktı. Anlaşılan, Postane yeterince cüce çalıştırmıyordu. Nemly, mantıklı olduğunu düşündüğü şekilde her üç personelden birinin cüce olduğuna işaret etmişti fakat kadın meselenin bu olmadığını söyleyerek yanıt ver-

mişti. Mesele şuydu: Cücelerin boyu insanların üçte ikisi kadar olduğuna göre, sorumluluk sahibi bir otorite olarak, Postane'nin, çalıştırdığı her insan için bir buçuk cüce çalıştırmasını sağlamalıydı. *Postane cüce cemiyetine elini uzatmalı*, diyordu Bayan Partleigh.

Nemly mektubu başparmağıyla işaretparmağı arasında tutup kaldırdı ve yere bıraktı. *Aşağı* doğru, Bayan Partleigh, *aşağı* uzanmalı.

Temel değerler hakkında da bir şeyler söylemişti. Nemly içini çekti. İş gelip buna varmıştı ha? Sorumluluk Sahibi Bir Otoriteydi o artık ve herkes, ona karşı fütursuzca "temel değerler" gibi terimler kullanabiliyordu.

Nemly, sayı sütunlarına bakmakta sessiz bir tatmin bulan kişilerin varlığına inanmaya hazırdı ama kendisi onlardan değildi.

Son tasarladığı puldan bu yana *haftalar* geçmişti! Bir dümenin hafif hafif kaynadığını, onu üçkâğıda getirdiğini sanan birini üçkâğıda getirmek üzere olduğunu anlatan o iç gıcıklanmasını, o karıncalanmayı, o uçma hissini yaşamayalı hele... daha da fazla!

Her şey o kadar... saygındı ki! İnsanı boğuyordu!

Fakat sonra bu sabahı düşünüp gülümsedi. Tamam, çatıda asılı kalmıştı ama Karanlık Gece Tırmanıcıları Kardeşliği, Postane'nin *özellikle* zor bir parkur olduğunu ilan etmişti. Üstelik, başını soktuğu dertten *dil dökerek* sıyrılmayı başarmıştı. Yani kazanmış sayılırdı; dehşet anları arasındayken bir süreliğine yaşadığını, hatta uçtuğunu hissetmişti.

Koridordan gelen ağır ayak sesleri Gladys'in sabah çayını getirdiğini anlattı. Gladys kapı pervazından kaçınmak için başını eğerek içeri girdi ve devasa olmasına rağmen inanılmaz bir koordinasyon yeteneğine sahip birinin becerisiyle, fincanla tabağı çayın yüzeyinde tek bir kırışık oluşturmadan bıraktı. "Lord Vetinari'nin Arabası Dışarıda Bekliyor Efendim," dedi.

Nemly bugünlerde Gladys'in sesinin daha titrek çıktığına emindi.

"Ama onunla daha bir saat önce görüştüm! Neyi bekliyor?" dedi.

"Sizi Efendim." Gladys diz kırarak selam verdi. Bir golem diz kırdığında bunu *işitebilirdiniz.*

Nemly pencereden baktı. Postane'nin önünde siyah bir araba vardı ve arabacı da yanında durmuş, sessiz sakin sigara içiyordu.

"Randevum olduğunu *söyledi* mi peki?" dedi.

"Arabacı, Beklemesini Söylediklerini Söyledi," dedi Gladys.

"Hah!"

Gladys bir kez daha diz kırdı ve odadan çıktı.

Kapı kapandığında Nemly, Gelen Evrak tepsisindeki yığına çevirdi dikkatini. En tepedeki destenin başlığı "Alt Postaneler Komitesi Toplantı Tutanağı" idi ve... Ah, *uzun* bir toplantı olmuş gibiydi.

Çay fincanını aldı. Fincanın üzerine BURADA ÇALIŞMAK İÇİN KAÇIK OLMAK GEREKMİYOR AMA FAYDASI OLUYOR!!! sözcükleri basılmıştı. Nemly yazıya baktı ve sonra dalgın dalgın, kalın siyah bir kalem çıkarıp GEREKMİYOR ile AMA sözcüklerinin arasına virgül ekledi. Ünlem işaretlerininse üzerini çizdi. Ünlem işaretinden nefret ediyordu; ünlem işaretinin çılgın, çaresiz neşesinden nefret ediyordu. Ünlem işaretinin anlamı şuydu: Burada Çalışmak İçin Kaçık Olmak Gerekmiyor, Çünkü Keçileri Kaçırmanızı *Biz* Sağlayacağız!

Kendini toplantı tutanağını okumaya zorladı ama gözlerinin kendilerini savunmak için koskoca paragrafları atladığını fark etti.

Sonra, Bölgesel Şubelerin Haftalık Raporlarına başladı. Ondan sonra da Kazalar ve İşçi Sağlığı Komitesinin dönüm dönüm raporu önüne serildi.

Nemly zaman zaman fincana göz atıyordu.

Saat on biri yirmi dokuz dakika geçe, masa saatinin alarmı *bing!* yaptı. Nemly kalktı, sandalyesini masanın altına sürdü, kapıya yürüdü, üçe kadar saydı, açtı, Postane'nin antika kedisi içeri girerken "Selam Mırnav," dedi, kedi odada tur atarken on dokuza kadar saydı, kedi koridora çıkarken "Güle güle Mırnav," dedi, kapıyı kapattı ve masasına geri döndü.

Eşyaların etrafından dolanma kavramını unutmuş yaşlı bir kediye kapı açtın, dedi kendi kendine, alarmı yine kurarken. *Bunu her gün yapıyorsun. Aklı başında bir adamın yapacağı şey mi sence? Tamam, kediyi kafasını bir sandalyeye dayamış hâlde, biri sandalyeyi kaldırana kadar öylece dikilirken görmek üzücü ama artık sen, her gün kalkıp* sandalyeyi kaldırıyorsun. *Dürüst bir işte çalışmak, adamı bu hâle getirir işte.*

Evet ama dürüst olmayan işler de neredeyse astırıyordu beni! diye itiraz etti.

Ee? Asılmak yalnızca bir dakika sürer, Emeklilik Fonu Komitesi ise bir ömür! Bütün bunlar o kadar sıkıcı ki! Altın zinc... Altınımsı zincirlere vurdular seni!

Nemly pencerenin önüne gitmişti. Arabacı bisküvi yiyordu, Nemly'yi görünce dostça el salladı.

Nemly pencereden geriye sıçrayacaktı neredeyse. Telaşla oturdu ve tam on beş dakika boyunca hiç durmadan FG/2 talep formlarını imzaladı. Sonra koridora çıktı. Bu koridorun uzak ucu büyük salona açılıyordu.

Nemly aşağı baktı.

Eski büyük avizeleri getirmeye söz vermişti ve iki tanesi şimdi, kişiye özel yıldız sistemleri gibi ışıldayarak orada asılı duruyordu. Büyük parlak banko, cilalı ihtişamı içinde parlıyordu. Amaçlı ve verimli sayılabilecek bir aktivitenin uğultusu vardı.

Başarmıştı. Çabaları işe yaramıştı. Postane'ydi burası.

Ve artık hiç eğlenceli değildi.

Tasnif odalarına indi, postacıların soyunma odasına uğrayıp bir fincan katran karası çay içti, araba avlusuna yollanıp işlerini yapmaya çalışan kişilerin ayaklarına dolandı ve sonunda, sıradanlığın ağırlığı altında iki büklüm, ofisine geri döndü.

Tesadüf eseri pencereden dışarı baktı ve... arabacı şimdi de öğle yemeğini yiyordu! Kahrolası *öğle* yemeğini! Kaldırıma küçük bir katlanır sandalye açmıştı, yemeği de küçük bir katlanır masanın üzerindeydi! Büyük bir domuz etli börek ve bir şişe bira! Beyaz bir masa örtüsü bile sermişti!

Nemly ana merdivenden aklını kaçırmış bir tap dansçısı gibi koşarak indi ve çift kanatlı büyük kapıdan geçti. Arabaya doğru seyirtirken, bir telaşlı an içinde yemek, masa, örtü ve sandalye fark edilmesi imkânsız bir bölmeye kaldırıldı ve arabacı davetkârca açılmış kapının yanında dikildi.

"Bak, bunun amacı nedir?" diye sordu Nemly nefes nefese. "Bütün o..."

"Ah, Bay Lipwig," dedi Lord Vetinari'nin sesi arabanın içinden. "Bin lütfen. Teşekkür ederim Houseman. Bayan Lavish bekliyordur. *Acele* et Bay Lipwig; korkma, seni yemem. Biraz önce yediğim peynirli sandviç hiç fena değildi."

Öğrenmenin ne zararı olur? Bu, yüzyıllar içinde pek çok hasar bırakmış bir soruydu. *Yalnızca bir tane yersem ölmem* veya *Ayakta yaparsan sorun olmaz* yaklaşımlarından bile fazla.

Nemly loşluğa tırmandı ve kapı arkasından *tık!* diye kapanınca aniden döndü.

"Ah, gerçekten ama!" dedi Lord Vetinari. "Yalnızca kapandı, *kilitlenmedi* Bay Lipwig. Lütfen kendini topla!" Yanında Drumknott, kucağında büyük, deri bir çantayla titiz titiz oturuyordu.

"Ne istiyorsunuz?" dedi Nemly.

Lord Vetinari tek kaşını kaldırdı. "Ben mi? Hiçbir şey. *Sen* ne istiyorsun?"

"Ne?"

"Eh, arabama *sen* geldin Bay Lipwig."

"Evet ama bana, arabanın binanın önünde olduğu söylendi!"

"Arabanın *siyah* olduğu söylense, bu konuda da bir şey yapmayı gerekli bulur muydun? Kapı orada Bay Lipwig."

"Ama bütün sabah burada park etmiş bekliyordunuz!"

"Burası halka açık bir sokak Bay Lipwig," dedi Vetinari. "Şimdi *otur*. Güzel."

Araba sarsılarak kalktı.

"Huzursuzsun Bay Lipwig," dedi Vetinari. "Güvenliğine dikkat etmiyorsun. Senin için hayatın tadı kaçtı, öyle değil mi?"

Nemly yanıt vermedi.

"Melekler hakkında konuşalım," dedi Vetinari.

"Ah evet, bu numarayı biliyorum," dedi Nemly acı acı. "Duymuştum. Ben 'asıldıktan' sonra, beni onunla avlamıştınız."

Vetinari tek kaşını kaldırdı yine. "*Neredeyse* asılmıştın," dedi. "Kıl payı kurtuldun."

"Her neyse! Asıldım işte! Ama en kötüsü, *Kodes Haber*'de* bana yalnızca iki paragraf ayırdıklarını görmekti! Dâhiyane, yaratıcı ve kesinlikle şiddetten yoksun suçlarla dolu bir hayat için yalnızca iki paragraf mı!? Gençlere örnek olabilirdim! Birinci sayfayı tamamen Disleksili Alfabe Katili'ne ayırmışlardı, ki adam yalnızca A ve V harflerini yapabilmiş!"

"İtiraf etmem lazım, birinin kalıntıları üç ayrı ara sokakta bulunmazsa editörler bunu doğru düzgün bir suç saymıyor. Ama

* Sto Ovaları'nın dört bir köşesinde yayınlanan meşhur dergi. Cinayet (tercihen "feci" cinayetler), mahkeme, hapishaneden kaçış ve genel olarak dünyanın tebeşirle silüeti çizilen kısmına dair yaptığı haberlerle ünlüdür. Çok popüler bir dergidir.

özgür basının bedeli *bu*. Üstelik, Albert Spangler'ın bu dünyadan göçmesinin... çabucak unutulmuş bir olay olması ikimizin de işine yarıyor, öyle değil mi?"

"Evet ama ben *böyle* bir ahiret beklememiştim! Hayatımın geri kalanı boyunca bana ne söyleniyorsa onu mu yapacağım?"

"Düzeltme: Yeni hayatın. Ve evet, kabaca özetlersek *öyle*," dedi Vetinari. "Fakat şu şekilde ifade edeyim: Seni sessiz sakin bir hayat bekliyor Bay Lipwig, saygın bir tatmin, medenî bir vakar ve elbette, zamanı geldiğinde bir emekli maaşı. Ve o mağrur 'altınımsı zincir'den bahsetmeye bile gerek yok."

Nemly bunu duyunca irkildi. "Peki sizin söylediğinizi *yapmazsam*?"

"Hmm? Ah, beni yanlış anladın Bay Lipwig. Bunlar, teklifimi *reddedersen* başına gelecek olanlar. Kabul edersen, güçlü ve tehlikeli düşmanlar karşısında aklını kullanarak hayatta kalman gerekecek ve her yeni gün, yepyeni güçlükler getirecek. Hatta birileri seni öldürmeye bile kalkışabilir."

"Ne? Neden?"

"Herkesin sinirine dokunuyorsun da ondan. İşe özgü bir şapka da söz konusu bu arada."

"Ve bu işle ciddi ciddi *para basabilirim*, öyle mi?"

"Hem de ne para, Bay Lipwig. Aslında, iş... Kraliyet Darphanesi'nin genel müdürlüğü."

"Ne? Bütün gün para basmaktan mı bahsediyorsunuz?"

"Kısaca, evet. Ama geleneksel olarak Ankh-Morpork Kraliyet Bankası'nda da üst düzey bir görev üstlenmen gerekiyor ve aslına bakarsan, zamanının büyük kısmını bu görev alacak. Tabiri caizse *boş zamanlarında* para basacaksın."

"*Bankacı* mı olacağım? *Ben* mi?"

"Evet Bay Lipwig."

"Ama ben banka yönetmek hakkında hiçbir şey bilmem!"

"Güzel. Önyargıların yoktur o zaman."

"Yahu ben banka *soydum!*"

"Harika! Düşünce tarzını tersine çevir, yeter," dedi Lord Vetinari gülümseyerek. "Şöyle düşün: Bu kez paranın *içeride* kalması gerekiyor."

Araba yavaşladı ve durdu.

"Bütün bunların amacı ne?" dedi Nemly. "Gerçekten yani?"

"Sen Postane'yi devraldığında, Bay Lipwig, Postane berbat durumdaydı. Şimdi verimli biçimde çalışıyor. *Sıkıcılık* ölçüsünde verimli. O kadar ki, sırf heyecan olsun diye genç bir adam kendini geceleri duvarlara tırmanırken bulabiliyor mesela.* Ya da maymuncukla kilit açarken. Ya da Aşırı Hapşırık ile oyalanırken. Maymuncukları nereden buluyorsun bu arada?"

Hırpani bir ara sokaktaki küçük, hırpani bir dükkânda bulmuştu. Ona maymuncukları satan küçük, yaşlı hanımdan başka kimse yoktu dükkânda. Nemly onları neden satın aldığını hâlâ tam olarak bilmiyordu. Yalnızca coğrafi olarak kanundışı olsalar da ceketinin cebinde durduklarını bilmek Nemly'ye küçük bir heyecan yaşatmıştı. Hüzünlüydü aslında... İşe ciddi takım elbiselerle gelen ama içlerinde bir yerde özgür bir ruh olduğunu göstermek için çılgın bir çaresizlikle rengârenk kravatlar takan çalışanlar gibiydi.

Aman tanrılar, ben de onlardan biri oldum... Neyse, en azından coptan haberi yok.

"O kadar kötü durumda değilim," dedi.

"Ama bir de cop var?" dedi Vetinari. "Hayatında kimseye vurmamış olan sen ha? Çatılara tırmanıyorsun, kendi çalışma masanın

* Nemly'nin icra ettiği bu gece aktivitesi aslında "buildering" adıyla bilinen, donanım kullanmadan yüksek binalara tırmanmayı gerektiren bol adrenalinli bir tür şehir "sporu." [E.N.]

kilitlerini maymuncukla açıyorsun... Yağmur ormanlarını hayal eden, kafese kapatılmış hayvanlar gibisin! Sana özlediğin şeyi vermek istiyorum. Seni *aslanlara* atmak istiyorum."

Nemly itiraz edecek oldu ama Vetinari elini kaldırdı.

"Bizim dökümtü postanemizi aldın Bay Lipwig ve ciddi bir girişime dönüştürdün. Fakat Ankh-Morpork bankaları, beyefendi, *gerçekten* çok ciddidir. *Cidden* inatçıdırlar Bay Lipwig. Çok fazla başarısızlık yaşandı. Bankalar çamura saplandı, geçmişte yaşıyorlar, sınıf ve servet gözlerini kör etmiş. *Altının* önemli olduğunu düşünüyorlar hâlâ."

"Ee... değil mi?"

"Hayır. Bir hırsız ve dolandırıcı ola... Pardon, *eski* bir hırsız ve dolandırıcı olarak sen, içten içe biliyorsun bunu. Senin için altın yalnızca skor tutmanın bir yoluydu," dedi Vetinari. "Altın, gerçek kıymetten ne anlar? Pencereden dışarı bak ve ne gördüğünü söyle bana."

"Şey... küçük, hırpani bir köpek, bir adamın ara sokakta işemesini izliyor," dedi Nemly. "Pardon ama yanlış zaman seçtiniz."

"Ah. Oysa bu kadar *düz* düşünmeseydin," dedi Lord Vetinari ona bir Bakış fırlatarak, "burasının, dünyanın sıradan toprağından servet üreten dâhilerle dolu büyük, hareketli bir şehir olduğunu görürdün. Bu kişiler yapıyor, çatıyor, oyuyor, pişiriyor, kalıp döküyor, demir dövüyor, tuhaf ve yaratıcı suçlar icat ediyor... Ama hâlâ, paralarını yastık altında, eski çoraplarının içinde saklıyorlar. Çoraplarına bankalardan daha fazla güveniyorlar. Para arzı yapay olarak sınırlanmış durumda ve tam da bu yüzden senin posta pulların *defakto* para birimi oldu. Bizim 'ciddi' bankacılık sistemimiz ise berbat durumda. Aslında tam bir komedi."

"Başa beni getirirseniz daha da büyük bir komedi olacak," dedi Nemly.

Vetinari ona kısaca gülümsedi. "Öyle mi gerçekten? Eh, arada bir hepimiz gülmeye ihtiyaç duyarız neyse ki."

Arabacı kapıyı açtı ve indiler.

Neden tapınak gibi? diye düşündü Nemly, Ankh-Morpork Kraliyet Bankası'nın ön cephesine bakarken. *Pek çok büyük din a) içeride yaptıkları yüzünden bankalara dinî açıdan karşı oldukları ve b) yine de bankacılık işlerini de orada gördükleri hâlde, insanlar bankaları neden tapınaklara benzeyecek şekilde inşa ediyorlar?*

Banka binasına daha önce de bakmıştı elbette ama şimdiye dek onu *görmeye* zahmet etmemişti. Bir para mabedi olarak hiç de fena değildi. Mimar en azından düzgün sütunlar tasarlamayı becermişti ve ne zaman duracağını da bilmişti. Ve kanatlı meleklere taş gibi direnmişse de sütunların tepesinde genç kızlar ve vazolarla alegorik bir şeyler ifade eden, kültür timsali kabartma resimler eklemişti.

Nemly vazoların çoğuna ve genç kadınlardan bazılarına kuşların yuva yapmış olduğunu fark etti. Öfkeli bir güvercin, taş bir göğüsten pis pis Nemly'ye baktı.

Nemly bu binanın önünden defalarca geçmişti. Hiçbir zaman hareketli görünmemişti ona. Arka tarafında Kraliyet Darphanesi vardı ve orada da hiçbir yaşam işareti yoktu.

Önemli bir mimari ödül kazanmamış daha çirkin bir bina hayal etmek zordu. Darphane taş ve tuğladan yapılmış yalın bir binaydı. Pek çok küçük, yüksek penceresi vardı ve hepsi parmaklıklıydı. Kapıları parmaklıklarla korunuyordu. Bina, dünyaya, *Aklına bile getirme*, diyordu.

Şimdiye dek Nemly'nin de aklına gelmemişti zaten. Burası Darphane'ydi ne de olsa. Bu tür yerler, dışarı salmadan önce sizi başaşağı çevirip bir leğene iyice silkelerdi. Muhafızları vardı, çivili kapıları vardı.

Ve Vetinari onu *buranın* patronu yapmak istiyordu, çünkü bu kadar büyük bir pamuk şekerin içinde *devasa* bir ustura olmalıydı.

"Söylesenize Lordum," dedi dikkatle, "bu göreve daha önce getirilen adama ne oldu?"

"Bu soruyu soracağını tahmin etmiştim ve bu yüzden araştırdım. Doksan yaşında, kalp iskemisinden ölmüş."

Kulağa o kadar fena gelmiyordu bu, ama Nemly daha fazla irdelemesi gerektiğini biliyordu. "Son zamanlarda ölen başkası var mı?"

"Bankanın Yönetim Kurulu Başkanı Sör Joshua Lavish. O da altı ay önce, kendi yatağında ölmüş. Seksen yaşındaymış."

"Bir insan kendi yatağında son derece nahoş yollarla ölebilir," diye işaret etti Nemly.

"Ben de öyle düşünüyorum," dedi Lord Vetinari. "Ama bu örnekte, bol bol baharatlı istiridye yedikten sonra, Tutku adlı genç bir kadının kollarındaymış. Bunun ne kadarının nahoş olduğunu asla öğrenemeyeceğiz sanırım."

"Karısı mıymış? Kendi yatağı demiştiniz..."

"Adamın bankada kendi süiti vardı," dedi Lord Vetinari. "Geleneksel bir imtiyazdır. Ve..." Burada bir an duraksadı. "Eh, beyefendi geç saatlere kadar çalışırken faydalı oluyordu. O sırada Bayan Lavish yanında değilmiş."

"*Bayan* Lavish? Unvanı sörse eşinin *leydi* olması gerekmiyor mu?" dedi Nemly.

"Leydi olmaktan hoşlanmamak tam da Bayan Lavish'e göre bir şey," dedi Lord Vetinari. "Ben de onun tercihine saygı gösteriyorum."

"Sık sık 'geç saatlere kadar çalışıyor' muymuş?" dedi Nemly, dikkatle alıntı yaparak.

"Yaşına göre şaşırtıcı bir düzenlilikle, anladığım kadarıyla," dedi Vetinari.

"Ah, gerçekten mi?" dedi Nemly. "Biliyor musunuz... sanırım *Times*'ta çıkan ölüm ilanını hatırlıyorum. Ama *öyle* bir ayrıntı hatırlamıyorum."

"Evet, basın ne hâllere geldi, değil mi? İnsan üzülmeden edemiyor..." Vetinari dönüp binayı inceledi. "İkisi arasında, ben Darphane'nin dürüstlüğünü tercih ediyorum," dedi. "Tüm dünyaya hırlıyor gibi. Sen ne düşünüyorsun Bay Lipwig?"

"Çatının üst tarafında çıkıntı yapan şu yuvarlak şey ne?" dedi Nemly. "Binanın, yarığına kocaman bir madeni para sıkışmış kumbaraya benzemesine sebep oluyor."

"Tuhaf şey dedin Bay Lipwig, zira eskiden 'Yaramaz Peni' olarak biliniyordu o şey," dedi Vetinari. "Para basma vesaire işlerde kullanılan gücü sağlayan büyük ayak değirmeni. Eskiden, 'kamu hizmeti' terimi bile icat edilmeden önce, mahkûmlar tarafından çalıştırılıyordu. Fakat bu zalim ve sıradışı bir ceza olarak görülüyordu, ki bu da hayal güçlerinin ne kadar kıt olduğunu gösteriyor. İçeri girelim mi?"

"Benden *ne* yapmamı istiyorsunuz?" dedi Nemly, mermer merdivenlere tırmanırlarken. "Tamam, bankacılık hakkında bir iki şey biliyorum ama bir darphaneyi nasıl yönetebilirim?"

Vetinari omuzlarını silkti. "Hiçbir fikrim yok. Birileri birtakım kulplar çeviriyordur herhâlde. Birileri de o kulpları ne sıklıkta çevireceklerini, ne zaman duracaklarını falan söylüyordur."

"Peki biri neden beni öldürmek istesin?"

"Bilemiyorum Bay Lipwig. Ama sen masum masum mektup dağıtımı yaparken bile en az *bir* kez suikast teşebbüsüne uğradın, bu yüzden bankacılıktaki kariyerinin de heyecan verici olacağına eminim."

Merdivenin tepesine ulaştılar. İstikrarsız ülkelerden birinin ordusunda general üniforması olarak kullanılabilecek bir kostüm giymiş yaşlı bir adam kapıyı açtı.

Lord Vetinari, Nemly'ye önden girmesini işaret etti.

"Etrafa bir bakınacağım yalnızca, tamam mı?" dedi Nemly, sendeleyerek kapıdan girerken. "Bu konuda düşünecek zamanım olmadı gerçekten."

"Anlaşıldı," dedi Vetinari.

"İçeri girerek hiçbir söz vermiş olmuyorum, tamam mı?"

"Hem de hiç," dedi Vetinari. Deri bir kanepeye gidip oturdu, Nemly'ye de gelip yanına oturmasını işaret etti. Drumknott, her daim tetikte, arkalarından geldi.

"Bankaların kokusu her zaman hoş oluyor, sence de öyle değil mi?" dedi Vetinari. "Bir tür cila, mürekkep ve servet karışımı."

"Ve terecilik," dedi Nemly.

"Bu dediğin, tere alım satımı oluyor. Tefecilik demek istedin sanırım. Bugünlerde kiliseler tefeciliğe o kadar da karşı çıkmıyor gibi. Tesadüf eseri, niyetimi bilen tek kişi, bankanın şimdiki yönetim kurulu başkanı. Bugün burada bulunan diğer herkes için sen yalnızca benim adıma kısa bir denetim yapıyorsun. Ünlü altın takım elbiseni giymemiş olman daha iyi."

Bankada sessizlik hâkimdi. Tavan o kadar yüksekti ki sesler kaybolup gidiyordu ama bu daha ziyade, insanların büyük meblağlarda paranın huzurunda seslerini alçaltmalarından ileri geliyordu. Dekorasyonda bol bol kırmızı kadife ve pirinç kullanılmıştı. Her yerde, frak giymiş ciddi adamların tabloları vardı. Bazen beyaz mermer zeminde kısaca ayak sesleri yankılanıyor, sahipleri bir halı adasına adım attığında aniden kesiliyordu. Büyük çalışma masaları grimsi-yeşil deriyle kaplıydı. Nemly için çocukluğundan beri grimsi-yeşil deri tablalı masalar *Servet* anlamına

gelmişti. Kırmızı deri ha? Peh! O, görmemişler ve sonradan görmeler içindi. Grimsi-yeşil hem sizin hem de atalarınızın görmüş geçirmiş olduğunu anlatıyordu. Masa biraz yıpranmışsa daha da iyiydi.

Bankonun üzerindeki duvarda, küçük meleklerin taşıdığı büyük bir saat tıkırdıyordu. Lord Vetinari'nin varlığı bankayı etkilemişti. Çalışanlar birbirlerini dürtüyor, yüz ifadeleriyle birbirlerine işaret ediyorlardı.

Nemly, aslında kolay tanınabilir bir ikili olmadıklarını fark etti. Doğa onu, iki metre ötede dururken bile arka planda bir yüz olma yeteneğiyle kutsamıştı. Çirkin değildi, yakışıklı değildi ve o kadar unutulabilir bir yüzü vardı ki bazen tıraş olurken kendi kendini hazırlıksız yakalıyordu. Buna karşılık Vetinari siyahlara bürünmüştü; hiç çarpıcı bir renk değilse de adamın varlığını kauçuk bir örtüdeki kurşun ağırlık gibi değiştiriyordu. Vetinari, etrafındaki uzayı çarpıtıyordu. İnsanlar onu hemen görmüyorlarsa da varlığını hissediyorlardı.

Personel, konuşma borularının içine fısıldıyordu. Ataerk gelmişti ve onu resmî olarak karşılayan kimse yoktu! Sorun çıkacaktı!

"Bayan Müşfikyürek nasıl?" dedi Vetinari, gittikçe büyüyen hareketlilikten tamamen bihaber gibi.

"Şehir dışında," dedi Nemly kısaca.

"Ah, Golem Vakfı yine gömülü golem buldu kuşkusuz?"

"Evet."

"Binlerce sene önce verilmiş emirleri hâlâ yerine getirmeye çalışan bir golem?"

"Muhtemelen. Yabanda bir yerde."

"Yorulmak bilmez bir kadın," dedi Vetinari mutlulukla. "Golem halkı karanlıktan çıkarılıyor ve herkesin iyiliği için ticaretin

çarklarını döndürmek üzere diriltiliyor. Tıpkı senin gibi Bay Lipwig. Bayan Müşfikyürek'in şehre büyük hayrı dokunuyor. Golem Vakfı'nın da."

"Evet," dedi Nemly, tüm bu diriliş bahsinin geçip gitmesine izin vererek.

"Ama ses tonun ayrı bir hikâye anlatıyor?"

"Eh..." Nemly kıvrandığını bilse de kıvranmaya devam etti. "Yani, kadim bir kanalizasyon kanalında falan eski bir goleme dair iz bulmasınlar, hemen oraya koşuyor."

"Tabiri caizse, senin peşinden koşmuyor yani?"

"Üstelik bu sefer *haftalardır* orada," dedi Nemly. Yorumu duymazdan geldi, çünkü muhtemelen doğruydu. "Nedenini de söylemedi. Çok önemliymiş. Yeni bir şeymiş."

"Bence madencilik yapıyor," dedi Vetinari. Bastonuyla mermere ağır ağır vurmaya başladı, baston bir çınlama çıkardı. "Duyduğuma göre Chimeria'nın bu yanında, araba yolunun yakınında, golemler cüce topraklarında madencilik yapıyormuş. Cücelerin konuyla yakinen ilgilendiğini de eklemeliyim. Kral o bölgeyi Vakıf'a kiraladı ve kazılıp çıkarılanları göreceğinden emin olmak istiyor."

"Diken'in başı dertte mi yani?"

"Bayan Müşfikyürek'in mi? Hayır. Onu tanıdığım kadarıyla, *Kral'ın* başı dertte olabilir. Bayan Müşfikyürek'in çok... kendine hâkim bir genç hanım olduğunu fark ettim."

"Hah! Hiç sormayın."

Nemly bu iş biter bitmez Diken'e bir not yollamayı aklına yazdı. Golem meselesi yine hararetlenmeye başlamıştı, çünkü loncalar, golemlerin, başkalarının işlerini ellerinden aldıklarından yakınıyordu. Müşfikyürek'e *şehirde* ihtiyaç vardı. *Golemlerin* ihtiyacı vardı.

Nemly hafif bir sesin farkına vardı. Ses aşağıdan geliyordu ve

bir sıvıdan yükselen hava kabarcıklarının sesine çok benziyordu. Ya da belki... tanıdık *glup-glup* sesiyle şişeden boşaltılan suyun sesine.

"Şunu duyuyor musunuz?"

"Evet."

"Ne olduğunu biliyor musunuz?"

"Ekonomik planlamanın geleceği, anladığım kadarıyla." Lord Vetinari, endişeli olmasa bile en azından kendisinden beklenmeyecek ölçüde şaşkın görünüyordu. "Bir şey olmuş olmalı," dedi. "Normalde ben içeri girdikten saniyeler sonra Bay Bent ellerini ovuştura ovuştura yanımda biterdi. Umarım başına... komik bir şey gelmemiştir."

Salonun uzak ucunda kocaman asansör kapıları açıldı ve bir adam indi. Geçinmek için yüz okuması gerekmeyenlerin muhtemelen fark etmeyeceği bir endişe-üzüntü karışımı vardı suratında. Ama sonra ifadesi bir anda silindi, adam manşetlerini düzeltti ve yüzüne sizden para almaya hazırlanan birinin sıcak, iyicil gülümsemesini oturttu.

Bay Bent her açıdan pürüzsüz ve kırışıksızdı. Nemly geleneksel bankacı ceketi giymesini beklemişti fakat onun yerine çok iyi kesimli simsiyah bir ceket ve ince çizgili pantolon giymişti. Sessizdi aynı zamanda. Mermerde bile ses çıkarmayan ayakları böylesine şık bir adam için fazla büyük kaçsa da siyah, cilalı, ayna gibi parlayan ayakkabıları kaliteliydi. Belki de onlarla gösteriş yapmak istiyordu, çünkü gösteri atları gibi, ayağını büyük dikkatle yükseğe kaldırıp sonra yine yere koyarak yürüyordu. Bu uyumsuzluk dışında Bay Bent'te, kullanılmadığı zamanlarda sessizce dolapta dikilen birinin havası vardı.

"Lord Vetinari, *çok* özür dilerim!" diye başladı. "Maalesef bazı bitmemiş işlerim vardı ve..."

Lord Vetinari ayağa kalktı. "Bay Mavolio Bent, lütfen izin verin sizi Bay Nemly von Lipwig'le tanıştırayım," dedi. "Bay Bent burada hazinedardır."

"Ah, devrim yaratan şu ünlü 'teminatsız bir penilik senedin' mucidi mi?" dedi Bent, ince elini uzatarak. "Ne cüret! Sizinle tanıştığıma çok memnun oldum Bay Lipwig."

"Bir penilik senet ne?" dedi Nemly şaşkın şaşkın. Nidalarına rağmen Bay Bent hiç de memnun görünmüyordu.

"Söylediklerimin hiçbirini dinlemedin mi?" dedi Vetinari. "Senin *pulların*, Bay Lipwig."

"*Defakto* para birimi," dedi Bent ve Nemly sonunda anladı. Eh, doğruydu, bunu biliyordu. Pulları mektuplara yapıştırılsın diye üretmişti ama halk, olanca eğitimsizliğiyle, bir penilik pulun çok hafif, hükümet garantili bir peni olduğuna karar vermişti ve dahası, *zarfın içine de koyabiliyordunuz.* Reklam sayfaları artık, baştan çıkartıcı ölçüde elden ele dolaştırılabilir posta pullarının sırtında yükselen işletmelerle doluydu: *Kozmosun En Gizli Sırlarını Öğrenin! (Ederi: 8 penilik pul.)* Pek çok pul, para birimi olarak kullanılıyor ve yaşamları boyunca tek bir posta kutusunun bile içini görmeden yıpranıp gidiyordu.

Ama Bent'in gülümsemesinde bir şey Nemly'nin sinirine dokunuyordu. Yakından bakıldığında o kadar da iyicil bir gülümseme değildi.

"'Teminatsız' derken ne kastettin?" dedi.

"Bir peni değerinde olduğu iddiasını nasıl destekliyorsunuz?"

"Ee... mektuba yapıştırırsan, karşılığında bir penilik nakliye satın alıyorsun," dedi Nemly. "Neye varmaya çalıştığını anlamadım."

"Bay Bent *altının* üstünlüğüne inananlardan biridir Bay Lipwig," dedi Vetinari. "Siz ikinizin ateşle barut gibi anlaşacağınıza eminim. Şimdi sizi yalnız bırakıyorum ve kararını dört gözle bek-

liyorum Bay Lipwig. Gel Drumknott. Belki yarın bana uğrarsın, ha Bay Lipwig?"

Nemly ve Bent, uzaklaşan iki adamı izledi. Sonra Bent dik dik Nemly'ye baktı ve "Sanırım size etrafı gezdirmeliyim... beyefendi," dedi.

"İyi bir başlangıç yapamadığımızı hissediyorum Bay Bent," dedi Nemly.

Bent, o sıska vücutta etkileyici duran bir hareketle omuzlarını silkti. Açılmaya hazırlanan bir ütü tahtasını izlemek gibiydi.

"Aleyhinize hiçbir şey bilmiyorum Bay Lipwig. Ama Yönetim Kurulu Başkanımız ve ben, Lord Vetinari'nin aklında tehlikeli planlar olduğuna inanıyoruz ve siz onların kedi-pençesisiniz Bay Lipwig, onların maşasısınız."

"*Yeni* başkan mı söz konusu olan?"

"Evet."

"Maşa olmayı pek istemiyorum ve öyle bir niyetim de yok," dedi Nemly.

"Sizin için ne iyi, efendim. Ama süregelen olaylar..."

Aşağıdan kırık cam şıngırtısı geldi ve hafif, boğuk bir ses bağırdı: "*Lanet olsun! Gitti işte Ödemeler Dengesi!*"

"Şu turu yapalım mı?" dedi Nemly neşeyle. "Bu sesin ne olduğuyla başlayarak?"

"O menfur şey mi?" Bent hafifçe ürperdi. "Bence onu, Hubert ortalığı temizleyene kadar erteleyelim. Ah, şuna bakar mısınız... Gerçekten korkunç..."

Bay Bent salonu adımlayarak büyük, kasvetli saatin dibine gitti. Saate, kendisine affedilmez bir hakaret etmişçesine öfkeyle baktı ve parmaklarını şıklattı; gerçi alt kademe bir memur küçük bir merdivenle ona doğru seyirtmeye başlamıştı bile. Bay Bent basamakları tırmandı, saatin camını açtı ve yelkovanı *iki* saniye

ileri aldı. Camı güm diye kapattı, merdivenden indi ve manşetlerini düzelterek Nemly'ye döndü.

Nemly'yi tepeden tırnağa süzdü. "Haftada neredeyse bir dakika geri kalıyor. Bunu korkunç bulan tek kişi ben miyim? Heyhat, öyle görünüyor... Neyse, altınla başlayalım, olmaz mı?"

"Ooo, evet!" dedi Nemly. "Hadi!"

İkinci Bölüm

Altın Vaadi – Baraka Adamları – Bir Peninin Maliyeti ve Dulların Faydası – Genel Giderler Her Yerde – Teminatın Önemi – İşlem Takıntısı – Pek Çok Babanın Yavrusu – Parmağa İşemek – Dünyanın Merkezi ve Bay Bent'in Körlüğü – Fornikasyon

"Nedense daha... büyük bir yığın beklemiştim," dedi Nemly çelik parmaklıkların ardından, altının saklandığı küçük odaya bakarken. Açık torbalar ve kutular içindeki metal, meşale ışığında donuk donuk parlıyordu.

"Orada neredeyse on ton altın var," dedi Bent paylarcasına. "Büyük görünmesi gerekmiyor."

"Ama bütün o külçeler ve torbaların tamamı, dışarıdaki masalardan fazla yer kaplamıyor!"

"Altın çok ağırdır Bay Lipwig. Tek hakiki metaldir, saf ve kirletilmemiştir," dedi Bent, sol gözü seğirirken. "Değerini hiç kaybetmemiş tek metaldir!"

"Gerçekten mi?" dedi Nemly, odanın çıkış kapısının hâlâ açık olup olmadığını kontrol ederek.

"Aynı zamanda, sağlam bir finans sisteminin tek temelidir," diye devam etti Bay Bent, meşale ışıkları külçelerden yansıyıp

yüzünü sarıya boyarken. "Orada değer var! Kıymet var! Altın çıpası olmazsa her şey kaosa dönüşür."

"Neden?"

"Doların değerini kim belirleyecek?"

"Bizim dolarlarımız saf altın değil ama, değil mi?"

"Ahah, evet. Altın *renginde*, Bay Lipwig," dedi Bent. "Deniz suyundakinden daha az altın var paralarda. Altın değil, altınımsı. Kendi para birimimizi yozlaştırdık biz! Tam bir rezalet! Bundan daha büyük suç olamaz!" Gözü yine seğirdi.

"Ee... cinayet olabilir?" diye yorum yaptı Nemly. Evet, kapı hâlâ açıktı.

Bay Bent elini salladı. "Cinayet yalnızca bir kez işlenir," dedi, "fakat altına duyulan güven bir sarsıldı mı, kaos gelir. Ama yapılması gerekiyordu tabii. O menfur paralar yalnızca altınımsı, itiraf etmek lazım, fakat yine de rezervdeki hakiki altının elle tutulur bir *simgesi*. Ne kadar sefil olurlarsa olsunlar yine de altının üstünlüğünü ve bizim, hükümet sisteminden bağımsız olduğumuzu gösteriyorlar! Şahsen biz, şehirdeki tüm diğer bankalardan daha fazla altına sahibiz ve o kapının tek anahtarı bende! Başkan'da da bir tane var elbette," diye ekledi istemeye istemeye, aklına sonradan gelmiş gibi.

"Bir yerlerde, bir dolar getirip bir dolarlık *altınla* değiş tokuş edilebileceğini okumuştum?" dedi Nemly yardımseverce.

Bay Bent parmaklarını birbirine dayayarak yüzünün önünde dikti ve dua edermiş gibi bakışlarını yukarı çevirdi.

"Teorik olarak evet," dedi birkaç dakika düşündükten sonra. "Onu bir dolar değerinde altınla değiş tokuş edeceğimiz *vaadini* yerine getireceğimize dair *örtülü* bir anlaşma olduğunu söylemeyi *tercih* ederim... bunu yapmamız *istenmediği* sürece."

"Yani gerçek bir vaat değil?"

"Finans çevrelerinde kesinlikle gerçek bayım. Yine tamamen güven meselesi."

"Yani... 'Bize güvenin, çünkü kocaman, pahalı bir binamız var.' Öyle mi?"

"Dalga geçiyorsunuz Bay Lipwig ama sözlerinizde gerçeklik payı olabilir." Bent içini çekti. "Öğrenecek çok şeyiniz olduğunu görebiliyorum. Neyse ki ben buradayım da size öğretebileceğim. Şimdi de Darphane'yi görmek istersiniz sanırım. Herkes Darphane'yi görmek ister. Saat biri yirmi yedi dakika otuz altı saniye geçiyor, yani öğle molası bitmiştir."

Bir mağaraydı. Nemly en azından bundan memnun kalmıştı. Darphane dediğiniz şey alevlerle aydınlatılmalıydı.

Ana salonu üç katlı bina yüksekliğindeydi. Parmaklıklı pencere sıralarından gri bir günışığı sızıyordu.

Mimari açıdan hepsi buydu. Diğer her şey barakalardan ibaretti.

Duvarlara barakalar inşa edilmişti. Hatta tavanın yakınında bile kırlangıç yuvaları gibi barakalar asılıydı ve bunlara hiç de güvenli görünmeyen tahta merdivenlerle ulaşılıyordu. Eğri büğrü zemin, gelişigüzel serpiştirilmiş barakalardan oluşan küçük bir köydü. Hiçbir baraka diğerine benzemiyordu ve var olmayan bir yağmur ihtimaline karşı her biri çatılarla örtülmüştü. Yoğun havada dumanlar döne döne yükseliyordu. Bir duvarın dibinde demir ocağı koyu turuncu parlıyor, gerçek bir cehennem atmosferi yaratıyordu. Mekân küçük ve oldukça sıkıcı günahlar işlemiş kişilerin öldükten sonra gittikleri bir yere benziyordu.

Fakat tüm bunlar yalnızca arka plandı. Salona hâkim olan asıl şey Yaramaz Peni'ydi. Ayak değirmeni.

Ama tuhaftı. Nemly daha önce de ayak değirmeni görmüştü. Kodes'te de mesela, mahkûmların kendileri istese de istemese de

kalp-damar sistemlerini canlandırmak için kullandıkları bir tane vardı. Sistemi nasıl aldatabileceğini öğrenene kadar Nemly de bir iki tur atmıştı orada. Kaba bir şeydi, dar, ağır ve kasvetliydi. Yaramaz Peni ise çok daha büyüktü ama orada değilmiş gibiydi. Metal çerçevesi yakından bakıldığında korkutucu ölçüde ince görünüyordu. Nemly tekerlek çubuklarını görmeye çalıştı... ama boşuna. Sonunda, çubuk yerine yüzlerce ince *tel* olduğunu fark etti.

"Tamam, çalışabiliyor olması gerektiğini anlıyorum ama..." diye başladı, yukarıdaki devasa çark kutusuna bakarak.

"Çok iyi çalışıyor," dedi Bent. "Gerektiğinde çalıştıran bir golem var."

"Ama dağılıp gitmesi lazım kuşkusuz!?"

"Öyle mi olması lazım? Bunu söyleyebilecek pozisyonda değilim bayım. Ah, işte geliyorlar..."

Muhtelif barakalardan ve binanın uzak ucundaki kapıdan insanlar çıkmış, onlara doğru geliyordu. Yaşayan ölüler gibi ağır ağır, dikkatle ve amaçlılıkla yürüyorlardı.

Nemly onları "Baraka Adamları" olarak düşündü. O kadar yaşlı değillerdi, en azından hepsi değildi ama gençler bile orta yaş abasını çok erken sırtlamış görünüyordu. Anlaşıldığı kadarıyla, Darphane'de iş bulmak için birinin ölmesini beklemeniz gerekiyordu; yani... tam bir Ölü Adamların Barakası meselesi. İşin tek iyi yanı, bir pozisyon açıldığında, sizden önceki meslektaşınızdan yalnızca biraz daha *az* ölü olsanız dahi işi alıyordunuz.

Zımparalama barakasını, tırtıklama barakasını, cilalama barakasını, iki demirhane barakasını, oldukça büyük güvenlik barakasını ve depo barakasını (ki bunun, Nemly'nin aşırı değil, *tek* hapşırıkla açabileceği bir kilidi vardı) Baraka Adamları yönetiyordu. Diğer barakalar bir sırdı, muhtemelen birinin alelacele barakaya ihtiyaç duyması ihtimaline karşı yapılmışlardı.

Baraka Adamları barakalarda, isim yerine geçen şeylerle anılıyorlardı: Alf, Genç Alf, Çene, Çocuk Charlie, Kral Henry... Fakat barakaların ötesindeki dünyayla iletişim kurmak üzere sözcü olarak atanan kişinin tam bir adı vardı.

"Bu, Bay On Sekizinci Shady, Bay Lipwig," dedi Bent. "Bay Lipwig bizi... ziyaret ediyor yalnızca."

"On Sekizinci mi?" dedi Nemly. "Senden on yedi tane daha mı var?"

"Artık yok efendim," dedi Shady sırıtarak.

"Bay Shady kalıtsal ustabaşıdır efendim," diye açıkladı Bent.

"Kalıtsal ustabaşı..." diye yineledi Nemly boş boş.

"Evet efendim," dedi Shady. "Bay Lipwig, tarihini bilmek ister mi efendim?"

"Hayır," dedi Bent kararlılıkla.

"Evet," dedi Nemly, adamın kararlılığını görüp şevkle artırarak.

"Ah, istiyor gibi görünüyor," diye içini çekti Bent.

Bay Shady gülümsedi.

Dolu dolu bir tarihti ve anlatılması biraz zaman aldı. Bir noktada Nemly, buz devrinin geldiğini sandı: Sözcükler karla karışık yağmur gibi akıp geçiyordu ama tıpkı karla karışık yağmur gibi, bir kısmı yapışıp kalıyordu. Kalıtsal ustabaşı pozisyonu yüzlerce sene önce, Darphane Müdürlüğü mevcut kral veya ataerkin içki arkadaşına verilen bir arpalıkken yaratılmıştı. İlk ustabaşı Darphane'yi kumbara olarak kullanıyordu ve arada bir, akşamdan kalmış hâlde, kocaman bir çuval ve anlamlı bakışlarla gelip para almaktan başka iş yapmıyordu. Yani bu pozisyon yaratılmıştı, çünkü başta birinin olması ve bu kişinin, eğer mümkünse ayık kalması gerektiği belli belirsiz de olsa düşünülüyordu.

"Yani aslında Darphane'de her şeyi sen yönetiyorsun?" dedi Nemly, para hakkındaki gerçekten ilginç bilgi akışının önüne geçmek için çabucak.

"Evet efendim. *Pro tem.** Yüz senedir Darphane Müdürü atanmıyor."

"Peki nasıl maaş alıyorsunuz?"

Bir an sessizlik oldu ve sonra Bay Shady, çocukla konuşan bir yetişkin gibi, "Burası bir *darphane* efendim," dedi.

"Kendi maaşlarınızı mı yapıyorsunuz?"

"Başka kim yapacak ki efendim? Ama her şey resmî, öyle değil mi Bay Bent? Bütün bordroları Bay Bent'e gönderiyoruz. Aracıyı kaldırmış oluyoruz yalnızca."

"Eh, en azından kârlı bir işkolu," dedi Nemly neşeyle. "Oluk oluk para kazanıyor olmalısınız!"

"Ucu ucuna yetiyor efendim, evet," dedi Shady, yaptıklarını bile zar zor yapabiliyorlarmış gibi.

"Ucu ucuna mı? Siz darphanesiniz be!" dedi Nemly. "Para basarak nasıl kârda olmazsınız?"

"Sabit giderler var efendim. Gözünüzün gördüğü her yerde sabit gider var."

"Sabit olmayan yerlerde bile mi?"

"Orada da efendim," dedi Shady. "Fahiş, efendim, gerçekten fahiş. Bakın, çeyrek peni yapmanın maliyeti yarım peni. Yarım peni yapmanın maliyeti, bir peni. 1 peni için bir virgül yirmi beş peni gerekiyor. 6 penilik paranın maliyeti iki virgül yirmi beş peni, ve işte artık kârdayız. Yarım doların maliyeti yedi peni. 1 dolar yapmak içinse yalnızca altı peni harcamak gerekiyor ve bu kesinlikle daha iyi, ama sırf *burada* yaptığımız için. Bizi asıl zorlayan, 1/8 penilik para, çünkü çok küçük ve ortası delikli olduğundan ince-

* *Lat.* "Şimdilik." [E.N.]

likli iş ve o da altı peniye patlıyor. 3 penilik para derseniz efendim, onu yapan iki işçimiz var yalnızca, zahmetli iş, o yüzden yedi peniye geliyor. 2 penilik parayı hiç sormayın!"

"2 penilik parayı kaça yapıyorsunuz?"

"İyi ki sordunuz efendim. O da ince iş efendim, 7 tam 1/16 peniye patlıyor. Ve evet, 1/16 penilik paramız da var efendim."

"Bunu hiç duymamıştım."

"Duymazsınız tabii efendim, sizin gibi klas bir beyefendi duymaz. Ama onun da yeri var efendim, onun da yeri var. Küçük, güzel bir şey efendim, bir sürü minik ayrıntısı falan var, geleneksel olarak dul kadınlar tarafından yapılıyor ve oymalar çok ince olduğundan bize tam bir şiline patlıyor. Gözleri doğru düzgün görmediğinden bir tanesini yapmak bizim ihtiyar kızların günlerini alıyor ama kendilerini faydalı da hissediyorlar, iyi oluyor."

"Ama 1/16 peni? Onunla ne satın alabilirsin ki?"

"Bazı sokaklarda neler satın alınabildiğini bilseniz şaşardınız efendim," dedi Shady. "Bir adet mum dibi, biraz yeşermiş küçük bir patates, belki tamamı yenmemiş bir elma koçanı... Ve elbette, bağış kutularına atmak için de kullanışlı."

Ve çıpa olan şey altın, *öyle mi?* diye düşündü Nemly.

Dev mekânda etrafına bakındı. Bir düzine çalışan vardı... golemi de sayarsanız. Nemly, golemleri "insan sayılabilecek" bir türün temsilcileri olarak görmeyi öğrenmişti. Bir de çay yapan sivilceli oğlan vardı ve Nemly onu herhangi bir şey olarak görmemeyi tercih etti.

"Çok kişiye ihtiyacınız varmış gibi görünmüyor," dedi.

"Ah, şey... biz burada yalnızca gümüş ve altın..."

"*Altınımsı*," diye araya girdi Bay Bent çabucak.

"...altınımsı paraları yapıyoruz efendim. Bir de madalyalar gibi sıradışı şeyleri. Bakır ve pirinç paraların ise boşlarını basıyoruz, işin geri kalanını taşeronlara veriyoruz."

"Taşeron mu? Taşeron çalıştıran bir darphane?"

"Evet efendim. Dullar mesela. Evden çalışıyorlar. Hah, ihtiyar kızların takıla tökezleye buraya gelmesini bekleyemezsiniz, değil mi? Çoğu iki bastonla anca yürüyebiliyor!"

"Darphane, yani *para basan* yer, işçileri *evden* çalıştırıyor, öyle mi? Taşeron çalıştırmanın moda olduğunu biliyorum ama, yani... sizce bu tuhaf değil mi?"

"Tanrılar sizi kutsasın efendim, şehirde her akşam birkaç bakır para yapan aileler, nesillerdir var!" dedi Shady mutlulukla. "Baba temel darp işini yapıyor, anne yazıp oyuyor, çocuklar da temizleyip parlatıyor. Gelenek bu. Taşeronlarımız büyük bir aile gibidir."

"Tamam da güvenlik ne olacak?"

"Çeyrek peni çalmaya kalksalar bile asılırlar," dedi Bent. "Vatana ihanet."

"Ne tür ailelermiş bunlar?" dedi Nemly hayretler içinde.

"Kimsenin asılmadığına işaret etmem gerekir, çünkü çok sadıklar," dedi Shady, Bent'e dik dik bakarak.

"Eskiden ilk kez suç işleyenin eli kesilirdi," dedi aile adamı Bay Bent.

"Yapmanın yanı sıra parayı *kazanıyorlar da* mı peki?" dedi Nemly dikkatle, iki adamın arasına girerek. "Maaşları ne kadar yani?"

"Ayda on beş dolar kadar. Ayrıntılı iştir," dedi Shady. "Yaşlı hanımların bazıları o kadar kazanmıyor. Pek çok hatalı para geliyor."

Nemly, Yaramaz Peni'ye baktı. Binanın merkez kuyusunda yükseliyordu. Dağ kadar büyük ama aynı zamanda telkâri kadar kırılgan görünüyordu. İçinde yürüyen golemin boynunda bir levha asılıydı ve bu onun, konuşamayan golemlerden biri olduğunu

gösteriyordu. Nemly, Golem Vakfı'nın bundan haberi olup olmadığını merak etti. Golem bulmak için şaşırtıcı yolları vardı.

O izlerken çark yavaşlayarak durdu, sessiz golem kıpırdamadan dikildi.

"Söylesenize," dedi Nemly. "Altınımsı paralar basmaya neden zahmet ediyorsunuz? Dolarları neden... eh, *altından* yapmıyorsunuz? Tırtıklama, kırpma falan çok mu oluyor?"

"Sizin gibi bir beyefendinin bu terimleri bilmesine şaşırdım," dedi ustabaşı şaşkın şaşkın.

"Suçluların düşünüş tarzına ilgi duyuyorum da," dedi Nemly, niyetlendiğinden biraz daha hızlı konuşarak. Ama doğruydu. İç gözlem yeteneğine ihtiyacınız vardı.

"Bravo efendim. Ve evet, o tür numaraları ve daha fazlasını gördük. Ah, *evet!* Yemin ederim her şeyi görmüşüzdür. Aynı zamanda boyama, kaplama, tıkama, hatta bakırla karıştırarak yeniden dökme efendim... Çok düzgün iş çıkarıyorlar. Size yemin ederim efendim, dışarıda dürüst bir işte çalışsalar bir günde kazanacakları parayı kazanmak için *iki gün* dalavere çeviren insanlar var!"

"Yok artık! Gerçekten mi?"

"*Yeminle* efendim," dedi Shady. "Nasıl biri böyle bir şeyle uğraşır?"

Eh... bir zamanlar, benim gibi biri, diye düşündü Nemly, *çünkü çok daha eğlenceliydi.*

"Gerçekten bilemiyorum," dedi.

"Her neyse. İşte bu yüzden şehir meclisi, dolarların *altınımsı* olmasına karar verdi. Hatta tam şekliyle söylemek gerekirse *gemici pirinci*, çünkü güzel parlıyor. Sahtesini hâlâ yapıyorlar efendim ama *doğrusunu* yapmak zor. Bekçiler tepelerine biniyor ve en azından kimse altın çalmamış oluyor," dedi Shady. "Hepsi bu mu efendim?

Vardiya sona ermeden bitirmemiz gereken işler var da. Geçe kalırsak fazla mesaiyi ödemek için daha fazla para yapmamız gerekiyor ve işçiler yorgunken yavaş çalıştıklarından, yaptığımız para mesai ücretimize yetmiyor. Ve bu da tabii, ancak 'çıkmaz' diye niteleyebileceğim bir duruma düşürüyor bizi."

"Yani fazla mesai yaparsanız kendi fazla mesai ücretinizi ödeyebilmek için daha fazla fazla mesai yapmanız gerekiyor, öyle mi?" dedi Nemly, yeterince büyük bir komite söylemişse mantıklı düşüncenin ne kadar mantıksız olabileceğini düşünerek.

"Tam olarak öyle efendim," dedi Shady. "Ve o yolun sonu deliliğe çıkıyor."

"Çok kısa bir yoldur o," dedi Nemly başını sallayarak. "Ama son bir şey sorabilir miyim? Güvenlik için ne yapıyorsunuz?"

Bay Bent öksürdü. "Darphane'ye, kilitlendikten sonra, banka dışından ulaşılması imkânsızdır Bay Lipwig. Ayrıca Bekçi Teşkilatı'yla yaptığımız anlaşma gereği, vardiyası olmayan bekçiler bizim kendi güvenlik görevlilerimizle birlikte geceleyin her iki binada devriye geziyorlar. Tabii bekçiler normalde epey hırpani olduklarından burada doğru düzgün banka üniforması giyiyorlar. Ama yine de işe *profesyonel* bir yaklaşım getirmiş oluyorlar."

Eh, evet, diye düşündü Nemly, bekçilerle deneyiminin Bent'inkinden çok daha derin olduğunu tahmin ederek. *Paralar muhtemelen güvende oluyor ama bekçiler de bol bol beleş kahve içip kalem yürütüyorlardır.*

"Hayır," dedi. "Ben... *gündüz* vaktini kasettim."

Baraka Adamları boş bakışlarla onu izliyordu.

"Ha, *şu* iş," dedi Bay Shady. "Onu kendimiz yapıyoruz. Sırayla. Bu haftaki güvenlik görevlisi, Çocuk Charlie. Ona copunu göster Charlie."

Adamlardan biri ceketinin içinden kocaman bir sopa çıkardı ve mahcup mahcup kaldırdı.

"Rozet de vardı ama kayboldu," dedi Shady. "Çok önemli değil gerçi, çünkü kim olduğunu hepimiz biliyoruz. Binadan çıkarken bir şey çalmamamız gerektiğini bize mutlaka hatırlatıyor."

Sessizlik çöktü.

"Eh, her şeyi güzelce düşünmüşsünüz gibi," dedi Nemly, ellerini birbirine sürterek. "Teşekkür ederim beyler!"

Adamlar kendi barakalarına doğru uzaklaştılar.

"Muhtemelen son derece az," dedi Bay Bent, yürüyen adamları izlerken.

"Hmm?" dedi Nemly.

"Ne kadar para yürüttüklerini merak ediyorsunuz diye düşündüm."

"Eh, evet."

"Son derece az bence. Bir süre sonra, paranın öylesine bir... nesne gibi göründüğünü söylerler," dedi hazinedar, o önde Nemly arkada bankaya dönerlerken.

"1 peniyi yapmak bir peniden daha pahalıya patlıyor," diye mırıldandı Nemly. "Bu *yanlış* mı, yoksa bana mı öyle geliyor?"

"Ama anlarsınız ki, peniyi yaptıktan sonra peni, peni olmaya devam ediyor," dedi Bay Bent. "İşin sihri burada."

"Öyle mi?" dedi Nemly. "Bak... para dediğin, bakır bir disk yalnızca. Onun neye dönüşmesini bekliyorsun?"

"Bir sene içinde, hemen her şeye," dedi Bay Bent rahatça. "Birkaç elma, bir araba parçası, bir çift ayakkabı bağcığı, biraz saman, tiyatro koltuğunda bir saat oturma hakkı... Bir *pul* olup mektup bile gönderebilir Bay Lipwig. Ve üç yüz kez harcansa bile, ki güzel tarafı bu, hâlâ peni olarak *kalır*: bir kez daha harcanmaya hazır ve nazır. Zamanla çürüyen bir elma değildir o. Değeri sabit

ve istikrarlıdır. *Tüketilmez.*" Bay Bent'in gözleri tehlikeli tehlikeli parlıyordu ve bir tanesi yine seğirdi. "Bunun sebebi, nihayetinde her peninin, her daim kalıcı altının minik bir bölümü değerinde olmasıdır!"

"Ama peni dediğin, basit bir metal yumrusudur yalnızca. Para yerine elma kullansak, elmayı en azından yiyebilirdin," dedi Nemly.

"Evet ama yalnızca bir kez yiyebilirdiniz. Bir peni ise, tabiri caizse, ebedî elmadır."

"Ama yiyemezsin. Ve bir elmayla, elma ağacı dikebilirsin."

"Para kullanarak daha fazla para yapabilirsiniz," dedi Bent.

"Evet ama daha fazla *altını* nasıl yapabilirsin? Simyacılar yapamıyor, cüceler ellerindeki altını kimseye koklatmıyor, Agatealılar bize *hiç* altın vermiyor. Neden gümüş standardına dönmüyoruz ki? Bhangbhangduc'ta öyle yapıyorlar."

"Yapıyorlardır eminim. *Yabancılar* işte," dedi Bent. "Ama gümüş kararır. Kararmayan tek metal, altındır." Bir kez daha aynı tik geldi: Adamın aklının fikrinin altın olduğu açıktı. "Yeterince gördünüz mü Bay Lipwig?"

"Huzursuz edici ölçüde gördüm sanırım."

"O zaman gidip Başkan'la görüşelim."

Nemly, Bent'in tuhaf adımlarını takip ederek iki kat mermer merdiven çıktı ve bir koridordan geçti. Koyu renk ahşaptan çift kanatlı bir kapıda durdular ve Bay Bent kapıyı çaldı ama bir kez değil, şifre olduğunu düşündüren bir tıklama dizisiyle. Ardından, kapıyı büyük dikkatle açtı.

Başkan'ın ofisi büyüktü ve çok pahalı mobilyalarla sade bir tarzda dekore edilmişti. Bol bol bronz ve pirinç kullanılmıştı. Nadir, egzotik bir ağaç türünün muhtemelen son üyesini biçerek ça-

lışma masasını yapmışlardı. Tam bir arzu nesnesiydi ve tabut olarak kullanılabilecek kadar da büyüktü. Çok koyu yeşil renkte ışıldıyordu, kudret ve dürüstlük ifade ediyordu. Nemly masanın yalan söylediğini varsaydı.

Pirinçten yapılmış Gelen Evrak tepsisinde çok küçük bir köpek oturuyordu ama Nemly, Bent ancak, "Bay Lipwig geldi Başkan Hanım," dediğinde, masada bir insanın da oturduğunu fark etti. Masanın arkasından çok ufak tefek, çok yaşlı, kır saçlı bir kadın kafası ona bakmaktaydı. Kadının iki yanında, bu altın rengi dekorasyonun ortasında gümüşsü çelik ışıltılarıyla parlayan iki arbalet duruyordu. Küçük döner düzenekler üzerine yerleştirilmiş arbaletler kuruluydu ve kadın küçük, sıska ellerini arbaletlerden yeni çekiyordu.

"Ah evet, ne hoş," dedi kadın, tiz ve titrek bir sesle. "Benim adım Bayan Lavish. Lütfen oturun Bay Lipwig."

Nemly, arbaletlerin menzilinden mümkün olduğunca uzak durmaya çalışarak denileni yaptı ve köpek hemen, apış ezici bir heves ve mutlulukla masadan Nemly'nin kucağına atladı.

Nemly'nin gördüğü en küçük, en çirkin köpekti. Patlamak üzereymiş gibi görünen şu kocaman, pörtlek balık gözlerine sahipti. Burnu içine göçmüştü ve köpeğin hırıldayarak nefes almasına sebep oluyordu. Bacakları da o kadar çarpıktı ki bazen kendi ayaklarına takılıp düşüyor olmalıydı.

"Bu, Bay Cırtlak," dedi yaşlı kadın. "Normalde kimseyi sevmez Bay Lipwig. Etkilendim."

"Merhaba Bay Cırtlak," dedi Nemly. Köpek küçük, cırtlak bir sesle havladı ve sonra Nemly'nin yüzünü köpek salyasıyla kapladı.

"Sizi *cidden* sevdi Bay Lipwig," dedi Bayan Lavish beğeniyle. "Irkını tahmin edebilir misiniz?"

Nemly köpeklerle büyümüştü ve türleri iyi bilirdi ama Bay Cırtlak konusunda nereden başlayacağını bilemiyordu. Dürüstlüğü seçti. "Tamamının mı?"

Bayan Lavish kahkaha attı. Kahkahası kendisinden altmış yaş gençti.

"Çok doğru! Annesi kaşık-köpeğiydi. Eski günlerde kraliyet saraylarında çok popüler bir ırktı. Ama bir gece kaçtı, bir sürü havlama duyuldu ve maalesef Bay Cırtlak, pek çok babanın oğlu olarak doğdu. Zavallıcık..."

Bay Cırtlak hüzünlü gözlerini Nemly'ye çevirdi ve yüz ifadesine bir gerginlik geldi.

"Bent, Bay Cırtlak rahatsız görünüyor," dedi Bayan Lavish. "Lütfen onu bahçede küçük bir yürüyüşe çıkar. Genç memurların onu yeterince uzun süre yürütmediğini düşünüyorum."

Hazinedarın yüzünden kısa bir fırtına geçti ama adam yine de uysal uysal, çengelden kırmızı bir tasma aldı.

Küçük köpek hırlamaya başladı.

Bent bir çift de kalın eldiven alıp beceriyle taktı. Hırlama artarken Bent köpeği büyük dikkatle kaldırdı ve bir kolunun altına sıkıştırdı. Sonra da tek kelime etmeden odadan çıktı.

"Demek ünlü Postane Genel Müdürü sensin," dedi Bayan Lavish. "Altın takım elbiseli adam... Ama bugün altın takım elbiseni giymemişsin. Buraya gel sevgili çocuk. Sana ışıkta bakayım."

Nemly ilerledi ve yaşlı hanım bir çift fildişi kulplu bastona dayanarak zahmetle ayağa kalktı. Sonra bastonunun birini bırakıp Nemly'nin çenesini yakaladı, başını bir o yana bir bu yana çevirerek onu dikkatle inceledi.

"Hmm," dedi geri çekilerek. "Tam düşündüğüm gibi..." Elindeki bastonu Nemly'nin bacaklarının arkasına indirerek Nemly'yi buğday gibi biçti. Nemly kalın halıda sersem sersem yatarken

Bayan Lavish zaferle konuşmaya devam etti. "Sen bir hırsız, üçkâğıtçı, düzenbaz ve eksiksiz bir dolandırıcısın! İtiraf et!"

"Değilim!" diye itiraz etti Nemly zayıfça.

"Yalancısın da!" dedi Bayan Lavish neşeyle. "Muhtemelen sahte kimlikler de kullanıyorsun! Ah, o masum yüzü takınmaya zahmet etme! Serserinin tekisin beyefendi! Parmağın kopsa üstüne işemem!" Sonra Nemly'nin göğsünü sertçe dürtükledi. "Eh, bütün gün yatacak mısın orada?" diye azarladı. "Ayağa kalk be adam. Seni *sevmediğimi* söylemedim ki!"

Nemly başı dönerek, dikkatle ayağa kalktı.

"Elini ver Bay Lipwig," dedi Bayan Lavish. "Başpostacı ha? Sen bir sanat eserisin! Uzat bakalım!"

"Ne? Ha..." Nemly yaşlı kadının elini tuttu. Soğuk parşömenle el sıkışmak gibiydi.

Bayan Lavish güldü. "Ah, evet. Tıpkı merhum kocamın dürüst ve güven verici tokalaşması. Hiçbir dürüst adam bu kadar dürüstçe el sıkmaz. Finans sektörünü bulman neden bu kadar uzun sürdü?"

Nemly etrafına bakındı. Yalnızdılar, bacakları acıyordu ve bazı insanları kandırmak imkânsızdı. *Burada karşımızda olan*, dedi kendi kendine, *Model 1 Çılgın Yaşlı Hanım: hindi gibi bir boyun, utanç verici bir mizah anlayışı, insanlara eziyet etmekten alınan neşeli zevk, ve kabalıkla –ve daha da önemlisi cilveleşmekle– cilveleşen bir dobralık. Kendini "hanımefendi" olarak görmüyor. Yere düşme riski içermeyen her şeye teşne ve gözlerindeki bakış, "Ne istersem yaparım, çünkü yaşlıyım. Ayrıca keratalara zaafım var!" diyor...*

Bu tür yaşlı hanımları kandırmak zordu ama bu kez buna gerek de yoktu. Nemly gevşedi. Bazen maskeyi indirmek çok rahatlatıcı oluyordu.

"En azından sahte kimlik kullanmıyorum," dedi. "Nemly von Lipwig, gerçek adım."

"Evet, bu konuda sana seçenek tanındığını hayal edemiyorum," dedi Bayan Lavish, sandalyesine geri dönerek. "Bununla birlikte, herkesi her zaman kandıran birine benziyorsun. Otur Bay Lipwig. Isırmam." Bu sonuncusunu, *Ama yarım şişe cin ve dişlerimi bulmam için beş dakika verirsen ona da bakarız!* diyen bir ifadeyle söylemişti. Yanında bir sandalye gösterdi.

"Ne? Beni kovacağınızı sanmıştım," dedi Nemly, onun oyununa ayak uydurarak.

"Gerçekten mi? Neden?"

"Söylediğiniz bütün o şeyler yüzünden?"

"*Kötü* biri olduğunu söylemedim ama," dedi Bayan Lavish. "Ve Bay Cırtlak senden hoşlandı. O tam bir insan sarrafıdır. Dahası, tıpkı Havelock'ın da söylediği gibi, Postane'de harikalar yarattın." Bayan Lavish aşağı uzandı ve kocaman bir cin şişesi kaldırıp masaya koydu. "İçki, Bay Lipwig?"

"Ee, şu anda değil."

Bayan Lavish burnunu çekti. "Benim fazla zamanım yok bayım, ama neyse ki bol bol cinim var." Nemly, bardağa ölümcül olmanın kıyısından dönen miktarda cin dolduran titrek elleri izledi. "Sevgilin var mı?" diye sordu Bayan Lavish, bardağı kaldırarak.

"Evet."

"Senin nasıl biri olduğunu biliyor mu?"

"Evet. Ona hep söylüyorum."

"Sana inanmıyor ha? Ah, âşık bir kadın böyledir işte," diyerek içini çekti Bayan Lavish.

"Bunun onu *endişelendirdiğini* sanmıyorum aslında. Sıradan bir kız değildir."

"Demek senin içini görüyor? Ya da belki, 'insanlar bulsun' diye dikkatle *yarattığın* iç benliğini? Senin gibiler..." Duraksadı, sonra

devam etti: "Aslında *bizim* gibiler, meraklı ziyaretçiler için en az bir farklı iç benlik bulundurur, değil mi?"

Nemly kadının kışkırtmalarına kanmadı. Bayan Lavish'le konuşmak, sizi iliklerinize dek soyan sihirli bir aynanın önünde durmak gibiydi.

"Tanıdığı kişilerin çoğu golem," demekle yetindi.

"Öyle mi? Son derece güvenilir olan ve pantolon departmanında beyan edilecek hiçbir şey bulunmayan kocaman kil adamlar ha? *Sende* ne görüyor Bay Lipwig?" Tel peynir gibi bir parmakla onu dürtükledi.

Nemly'nin ağzı açık kaldı.

"Hmm... bir tür *zıtlık* herhâlde," dedi Bayan Lavish, Nemly'nin kolunu okşayarak. "Şimdi de Havelock seni, bankamı nasıl yöneteceğimi söylemen için buraya yolladı. Bana Şen diyebilirsin bu arada."

"Şey, ben..." Bankasını nasıl yöneteceğini bu kadına söylemek? Ona *bu şekilde* ifade edilmemişti!

Şen, öne eğildi. "Tutku'yu hiçbir zaman dert etmedim," dedi sesini biraz alçaltarak. "İyi kızdı ama kalın kafalıydı. İlk de değildi üstelik. Hiç. Şahsen *ben* de eskiden Joshua'nın metresiydim."

"Gerçekten mi?" İstese de istemese de artık bütün hikâyeyi dinleyeceğini biliyordu.

"Ah, evet," dedi Bayan Lavish. "O zamanlar insanlar daha anlayışlıydı. Bütün bunlar son derece kabul edilebilir şeylerdi. Joshua'nın programını ayarlamak için ayda bir kez karısıyla çay içerdim ve o da her seferinde, kocası ayağına dolanmadığı için ne kadar memnun olduğunu söylerdi. Elbette o günlerde metreslerin becerikli kadınlar olması beklenirdi..." İçini çekti. "Şimdiyse bir direğe tutunarak başaşağı dönmek, yeterli beceriymiş gibi görünüyor."

"Standartlar her yerde düşüyor," dedi Nemly. İyi bir yorumdu. Standartlar hep düşerdi.

"Bankacılık da çok benzer aslında," dedi Şen, sesli düşünürmüş gibi.

"Pardon?"

"Yani görünüşte işlev aynı. Ama tarz da önemli olmalı, sence de öyle değil mi? Şatafat olmalı. Yaratıcılık olmalı. Salt işlev değil, bir Deneyim olmalı. Havelock senin bu tür şeyleri anladığını söylüyor." Nemly'ye sorarcasına baktı. "Ne de olsa Postane'yi neredeyse kahramanca bir girişime dönüştürdün, değil mi? İnsanlar saatlerini Genua Ekspresine göre ayarlıyor. Eskiden *takvimlerini* ayarlarlardı."

"Klak şirketi hâlâ zararda," dedi Nemly.

"İnsanlığın müşterekliğini her şekilde zenginleştirse de harika ölçüde küçük bir şirket ve Havelock'ın vergi memurlarının da pay aldığından kuşkum yok. İnsanları coşturma yeteneği var sende Bay Lipwig."

"Şey, ben... Eh, var sanırım," demeyi başardı Nemly. "Sosis satmak istiyorsan önce *cızırtıyı* satman gerektiğini biliyorum."

"Pek şahane, pek şahane," dedi Şen. "Ama cızırtı satıcısı olarak ne kadar yetenekli olursan ol, eninde sonunda sosisi *ortaya çıkarman* gerektiğini de biliyorsundur umarım, ha?" Nemly'ye, genç bir kadın yapsa onun hapse tıkılmasına sebep olacak bir tavırla göz kırptı. "Tesadüf eseri," diye devam etti, "Postane'yi yeniden inşa etmene yardımcı olan hazineye seni *tanrıların* götürdüğünü duyduğumu hatırlıyorum. *Gerçekte* ne oldu ama? Şen'e söyleyebilirsin."

Nemly muhtemelen söyleyebileceğine karar verdi ve kadının saçlarına dikkat etti: Neredeyse bembeyaz ve seyrelmiş olsalar da geçmişte canlı bir kızıla işaret eden soluk turuncu bir ışıltı da var-

dı. "Dolandırıcılık yaptığım seneler içinde biriktirdiğim ganimetti," dedi.

Bayan Lavish ellerini çırptı. "Harika! Tam bir *sosis* gerçekten! Bu o kadar... tatmin edici ki. Havelock insandan anlamıştır her zaman. Şehir için planları var, bilirsin."

"Büyük Girişim," dedi Nemly. "Evet, biliyorum."

"Yeraltı sokakları, yeni rıhtımlar vesaire," dedi Şen. "Tabii bunun için de hükümetin paraya, paranın da bankalara ihtiyacı var. Ne yazık ki halk bankalara duyduğu inancı kaybetti."

"Neden?"

"Daha ziyade, biz onların parasını kaybettiğimizden. Bile isteye değil genellikle. Son seneler içinde feci sarsıldık. '88 Krizi, '93 Krizi, '98 Krizi... Gerçi o sonuncusu *tökezleme* sayılır daha ziyade. Merhum kocam düşüncesizce herkese kredi veriyordu ve bu yüzden hâlâ, batan kredilerin ve başka şüpheli kararların yükünü taşıyoruz. Artık yalnızca ufak tefek yaşlı hanımlar paralarını bizde tutuyor, o da sırf öteden beri öyle yaptıklarından. Biz de hâlâ iyi, nazik, genç memurlar çalıştırıyoruz ve küçük köpeklerinin su içmesi için kapının yanında hâlâ pirinç bir çanak bulunduruyoruz. Sen bu konuda bir şey yapabilir misin? Yaşlı hanımların sayısı gittikçe azalıyor, bizzat benim de gayet iyi bildiğim gibi."

"Eh, şey... birkaç fikrim olabilir," dedi Nemly. "Ama bakın, bütün bunlar benim için hâlâ şok edici. Bankaların nasıl çalıştığını tam olarak anlamıyorum."

"Bankaya para yatırmadın mı hiç?"

"*Yatırmak?* Hayır."

"*Sence* bankalar nasıl çalışıyor?"

"Yani... zenginlerin parasını alıp faiz karşılığında uygun kişilere borç veriyorsunuz ve paranın asıl sahiplerine de bu faizin mümkün olduğunca az kısmını ödüyorsunuz."

"Evet. Peki 'uygun kişiler' ne demek?"

"Paraya ihtiyacı olmadığını kanıtlayabilen biri?"

"Ah, kuşkucuyuz demek... Ama fikri genel olarak kavramışsın."

"Fakirlere yer yok yani?"

"Bankalarda yok Bay Lipwig. Senede yüz elli dolardan daha az kazanan kimseye yer yok. Yastıklar ve çoraplar onlar için icat edildi. Merhum kocam her zaman, fakirlerden para kazanmanın tek yolunun onları fakir tutmak olduğunu söylerdi. İş hayatında pek hoş biri değildi. Başka sorun var mı?"

"Siz nasıl yönetim kurulu başkanı oldunuz?" dedi Nemly.

"Başkan *ve* Genel Müdür," dedi Şen, gururla. "Joshua kontrolü elinde tutmaktan hoşlanırdı... Ah evet, *hem de* nasıl..." diye ekledi kendi kendine konuşurmuş gibi. "Ve 'hisselerin yüzde ellisini miras almak' denen kadim bir büyü eseri, şimdi ikisi de ben oldum."

"Ben o büyünün, hisselerin yüzde elli *biri* olduğunu sanıyordum?" dedi Nemly. "Acaba diğer hisse sahipleri zorla..."

Odanın uzak ucunda bir kapı açıldı ve beyazlara bürünmüş, uzun boylu bir kadın, üstü örtülü bir tepsiyle içeri girdi.

"İlaç vaktiniz geldi Bayan Lavish," dedi.

"İlaçlar bana hiç iyi gelmiyor hemşire!" diye tersledi onu Şen.

"Bakın şimdi, doktor içki yok demişti, biliyorsunuz!" dedi hemşire. Suçlarcasına Nemly'ye baktı ve "İçki içmemesi gerekiyor," diye tekrarladı, üzerinde birkaç şişe taşıdığını düşünür gibi.

"Eh, ben de artık doktor yok diyorum!" dedi Bayan Lavish, Nemly'ye bir sırrı paylaşırcasına göz kırparak. "Bunun parasını üvey çocuklarım ödüyor, inanabiliyor musun? Beni zehirlemeye çalışıyorlar! Herkese benim delirdiğimi söylüyorlar ve..."

Kapı çalındı. İçeri alınma ricasından ziyade bir niyet beyanıydı. Bayan Lavish etkileyici bir hızla hareket etti ve kapı açılmaya başladığında arbaletler kapıya dönmeye başlamıştı bile.

Bay Bent, kolunun altında Bay Cırtlak'la içeri girdi. Köpek hâlâ hırlıyordu.

"*Beş* kez çalacaksın Bay Bent!" diye bağırdı Bayan Lavish. "Bay Cırtlak'ı vurabilirdim! Sayı saymayı bilmiyor musun?"

"Affedersiniz," dedi Bent, Bay Cırtlak'ı Gelen Evrak tepsisine dikkatle bırakarak. "Ve sayı saymayı *biliyorum*."

"Aman da hanimiş benim küçük cırtlağım!?" dedi Bayan Lavish, küçük köpek en fazla on dakikadır görmediği birini sonunda gördüğü için çılgın bir heyecana kapılırken. "Aman da kimmiş bu uslu çocuk! Uslu bir çocuk muydu Bay Bent?"

"Evet hanımefendi. Hem de fazla fazla." Buzdan bir yılanın zehri bundan daha soğuk olamazdı. "Artık görevime geri dönebilir miyim?"

"Bay Bent benim, bir bankanın nasıl yönetildiğini bilmediğimi düşünüyor. Öyle değil mi Bay Cırtlak?" diye kuğurdadı Bayan Lavish köpeğe. "Bay Bent ne kadar da aptal, değil mi minnoşum?"

Nemly, eski bir Bhangbhangduc atasözünü hatırladı: *Yaşlı bir hanım köpeğine kötü kötü şeyler söylüyorsa o köpek mama olacak demektir*. Böyle bir zamanda olağanüstü isabetli bir atasözüydü ve böyle bir zaman, buralarda kalmak için iyi zaman değildi.

"Eh, sizinle tanışmak güzeldi Bayan Lavish," dedi ayağa kalkarak. "Ben... bir düşüneyim."

"Hubert'la tanıştı mı?" dedi Bayan Lavish, köpeğe hitaben konuşur gibi. "Bay Bent? Bay Lipwig, gitmeden önce Hubert'ı görmeli. Finans konusunda kafası biraz karışık zira. Onu Hubert'ı görmeye götür Bay Bent. Hubert, açıklama konusunda çok başarılıdır."

"Nasıl arzu ederseniz hanımefendi," dedi Bent, öfkeyle Bay Cırtlak'a bakarak. "Hubert'ın para akışı açıklamasını dinledikten sonra Bay Lipwig'in kafa karışıklığı *eminim* geçecektir. Lütfen beni takip edin Bay Lipwig."

Merdivenleri inerlerken Bent sessiz kaldı. İğneler saçılı zeminde yürüyen bir adam gibi, aşırı büyük ayaklarını dikkatle kaldırıyordu.

"Bayan Lavish ne şen şakrak bir ihtiyar hanım, değil mi?" diye yokladı Nemly.

"'Nevi şahsına münhasır' diye bilinen kadınlardan olduğuna inanıyorum efendim," dedi Bent kasvetle.

"Zaman zaman biraz can sıkıcı olabiliyordur belki?"

"Yorum yapamayacağım efendim. Bankamın hisselerinin yüzde elli biri Bayan Lavish'e ait."

Bankam, dediğini fark etti Nemly. "Ne tuhaf," dedi. "Bana yalnızca yüzde ellisinin sahibi olduğunu söyledi."

"Bir de köpek var işte," dedi Bent. "Bay Lavish köpeğe de bir hisse bıraktı ve köpeğin sahibi, Bayan Lavish. Merhum Sör Joshua, muzip diye nitelendiğini sandığım bir mizah anlayışına sahipti."

Köpek de bankanın sahibi ha? diye düşündü Nemly. *Lavishler ne kadar da eğlenceli insanlar gerçekten...* "Senin bunu o kadar da komik bulmadığını görebiliyorum Bay Bent."

"Ben bizzat hiçbir şeyi komik bulmadığımı ifade etmekten mutluluk duyuyorum efendim," diye yanıt verdi Bent, merdivenin dibine geldiklerinde. "Benim en ufak mizah anlayışım yoktur. Hiç. Frenolojiyle kanıtlanmıştır bu. Bende Nichtlachen-Keinwortz* Sendromu var. Nedense üzücü bir rahatsızlık sayılıyor, oysa ben bunu bir armağan sayıyorum. Mutlulukla ifade etmek isterim ki, şişman bir adamın muz kabuğuna basıp düşmesini, evsel atıklardan kurtulmak konusunda özenli bir yaklaşım gerektiğinin altını çizen talihsiz bir kaza olarak görüyorum yalnızca."

"Peki ya..." diye başladı Nemly ama Bent elini kaldırdı.

* *Alm.* "Gülmek-yok-Tek-kelime-yok." [E.N.]

"Lütfen! Tekrar ediyorum, bunu bir yük olarak görmüyorum! Ve insanların bunu yük olarak görmesinin beni sinirlendirdiğini de belirtmeliyim! Beni güldürmeye çalışmak zorunda hissetmeyin bayım! Bacaklarım olmasa beni koşturmaya çalışır mıydınız? Ben böyle mutluyum, çok teşekkür ederim!"

Bir başka çift kanatlı kapının önünde durdu, biraz sakinleşti ve kapı kulplarını tuttu.

"Şimdi de belki, fırsattan istifade size... tabiri caizse *ciddi* işlerin yapıldığı yeri göstermeliyim Bay Lipwig. Eskiden buraya Hesaphane denirdi ama ben burayı..." Kapıları çekti, kapılar azametle açıldı. "...'benim dünyam' olarak düşünmeyi tercih ediyorum."

Etkileyiciydi. Ve gördüğünde Nemly'nin ilk düşüncesi, *Kibrit bulamadıkları gün Cehennem'in hâli*, oldu.

Çılgınca yazı yazan sıra sıra sırta baktı. Kimse işinden başını kaldırmamıştı.

"Bu çatı altında abaküslere, hesap kemiklerine veya diğer insanlıkdışı aletlere izin vermiyorum Bay Lipwig," dedi Bent, ortadaki koridorda başı çekerken. "Sayılar dünyasında insan beyni, *kusursuzluğu* başarabilir. Sayıları biz icat ettiğimize göre, aksi nasıl mümkün olabilir? Biz burada titizizdir, çok titiz..." Tek bir hızlı hareketle en yakındaki masanın Giden Evrak tepsisinden bir kâğıt aldı, kısaca gözden geçirdi ve, ya memurun her şeyi doğru yapması karşısında takdirini ya da kendisinin hiçbir yanlış bulamaması karşısındaki hayal kırıklığını ifade eden küçük bir homurtuyla geri koydu.

Kâğıt hesaplarla kaplıydı ve kuşkusuz hiçbir ölümlü tek bir bakışla hepsini kontrol etmiş olamazdı. Yine de Nemly, Bent'in her satırı gözden geçirmediği üzerine, bir peniye bile bahse girmezdi.

"Bu odadaki bizler, bankanın yüreğiyizdir," dedi hazinedar, gururla.

"Yüreği," dedi Nemly boş boş.

"Burada faiz, masraf, ipotek, maliyet hesaplarını yapıyoruz. Aslında her şeyi yapıyoruz. Ve hata *yapmıyoruz*."

"Nasıl yani, hiç mi?"

"Eh, hemen hemen hiç. Bazen bazı bireyler hata yapabiliyor," diye kabullendi Bent tatsızlıkla. "Neyse ki ben her hesabı kontrol ediyorum. Benden hiçbir hata kaçmaz, buna güvenebilirsiniz. Hata, beyefendi, günahtan daha kötüdür, çünkü günah genellikle fikir veya bakış açısı, hatta zamanlama meselesidir. Buna karşılık hata gerçektir ve *düzeltilmelidir*. Alayla gülmemeye özen gösterdiğinizi görebiliyorum Bay Lipwig."

"Gülmüyor muyum? Şey... hayır, gülmüyorum!" dedi Nemly. *Lanet olsun!* Kadim bilgeliği unutmuştu: *Dikkatle gözlemlerken, dikkatle gözlemlenmediğinden emin ol.*

"Yine de şaşkınsınız," dedi Bent. "Sözcükler kullanıyorsunuz ve bunu başarıyla yaptığınızı duydum ama sözcükler yumuşaktır ve becerikli bir dil, onları farklı anlamlara çekebilir. Buna karşılık sayılar serttir. Ah, sayıları aldatmaya çalışabilirsiniz ama doğalarını değiştiremezsiniz. Üç üçtür. Kocaman bir öpücükle bile dört olmaya ikna edemezsiniz onu." Salonda bir yerden çok hafif bir kıkırtı geldi ama Bay Bent fark etmemiş gibiydi. "Ve sayılar affetmez. Burada çok sıkı çalışırız," dedi. "Ve ben her şeyin ortasında otururum..."

Odanın ortasındaki basamaklı platforma gelmişlerdi. Bu sırada, beyaz bluz ve uzun siyah etek giymiş sıska bir kadın saygıyla yanlarından geçti ve zaten kocaman bir evrak yığınıyla dolu tepsiye bir deste daha koydu. Bay Bent'e baktı; Bay Bent, "Teşekkür ederim Bayan Drapes," diye yanıt verdi ama o sırada hâlâ karmaşık bir tasarıma sahip yarım daire şeklinde bir çalışma masasının yerleştirilmiş olduğu platformun harikalarına işaret etmekle fazla

meşgul olduğundan, kadının küçük, solgun yüzünden geçen ifadeyi fark etmedi. *Nemly* fark etti ama; ve orada bin kelime okudu: kadının muhtemelen günlüğüne yazdığı ve kimseye asla göstermediği sözcükleri.

"Görüyor musunuz?" dedi hazinedar sabırsızlıkla.

"Hmm?" dedi Nemly, telaşla uzaklaşan kadını izlerken.

"Burayı diyorum, görüyor musunuz?" dedi Bent, oturup şevke varan bir ifadeyle işaret ederek. "Bu pedallar sayesinde masamı odanın herhangi bir yönüne çevirebiliyorum! Benim küçük dünyamın merkezi bu. Gözümden hiçbir şey kaçmaz!" Hararetle pedal çevirdi ve tüm platform, döner tablası üzerinde gürleyerek dönmeye başladı. "Görebildiğiniz gibi, iki hızda dönebiliyor. Dâhiyane."

"Gözünden hiçbir şey kaçmadığını görebiliyorum," dedi Nemly, Bayan Drapes otururken. "Ama işini yapmana engel olduğum için üzgünüm."

Bent Gelen Evrak tepsisine baktı ve hafifçe omuzlarını silkti. "Bu yığın mı? Fazla zamanımı almaz," dedi, el frenini çekip ayağa kalkarak. "Dahası, bu noktada bizim *gerçekten* ne yaptığımızı görmeniz önemliydi, çünkü şimdi sizi Hubert'la tanışmaya götürmeliyim." Hafifçe öksürdü.

"*Gerçekte* yaptığınız işin Hubert'la alakası yok mu yani?" dedi Nemly, ana salona doğru yürümeye başlarlarken.

"Eh, eminim niyeti iyidir," dedi Bent ve sözcükleri kılıç gibi havada asılı bıraktı.

Dışarıdaki salonda vakur bir suskunluk hâkimdi. Birkaç kişi bankolarda çalışıyordu, yaşlı bir hanım küçük köpeğinin kapının hemen içindeki pirinç çanaktan su içmesini izliyordu ve konuşanlar da ortama uygun sesle, usul usul konuşuyordu. Nemly paraya

bayılırdı, hayatta en sevdiği şeylerden biriydi ama paranın, uyanması ihtimaline karşı çok sessizce bahsetmeniz gereken bir şey *olmaması* gerekiyordu. Burada *para* bile konuşuyorsa fısıldayarak konuşuyordu.

Hazinedar, merdivenin arkasındaki, birkaç saksı bitkisiyle yarı gizlenmiş, küçük ve pek de gösterişli olmayan kapıyı açtı.

"Lütfen dikkatli olun, burada yerler hep ıslaktır," dedi ve geniş basamakları inmeye başladı.

Nemly'nin gördüğü en görkemli mahzene vardılar. Loşlukta uzanarak gözden kaybolan incelikli seramiklerle kaplı tavan, güzel taş kemerlerle desteklenmişti. Her yerde mumlar vardı ve ortada parıldayan şey, sütunlarla dolu mekânı mavi-beyaz bir ışıltıya boğuyordu.

"Burası tapınağın mahzeniydi," dedi Bent, önden yürüyerek.

"Bana bu mekânın tapınağa benzemekle *kalmadığını* mı söylüyorsun?"

"Evet. Tapınak olarak yapılmıştı ama tapınak olarak hiç kullanılmadı."

"Gerçekten mi?" dedi Nemly. "Hangi tanrının tapınağıydı ki?"

"Hiçbirininmiş anlaşıldığı kadarıyla. Dokuz yüz sene önce Ankh krallarından biri yaptırmış," dedi Bent. "Spekülatif bir girişimmiş sanırım. Aklında belli bir tanrı yokmuş."

"Bir tanrının çıkıp geleceğini mi ummuş?"

"Kesinlikle efendim."

"Mavigerdanlar gibi mi?" dedi Nemly etrafına bakarak. "Bu mekân bir tür semavi kuş yuvası mıymış?"

Bent içini çekti. "Gerdan mı? Çok... renkli tabirler kullanıyorsunuz Bay Lipwig. Ama söylediklerinizde gerçeklik payı da var sanırım. Neyse, işe yaramamış. Sonra bina, şehrin kuşatılması ihtimaline karşı sığınak olarak kullanılmış, sonra kapalı çar-

şı olmuş, vesaire. Sonra, şehir aldığı borcu ödeyemeyince burayı Jocatello La Vice devralmış. Bütün bunlar resmî tarihte yazılı. Fornikasyon harika, değil mi?"

Çok uzun bir duraksamadan sonra Nemly sordu: "Öyle mi?"

"Sizce öyle değil mi? Şehirdeki her yerden daha iyi olduğunu duydum."

"Gerçekten mi?" dedi Nemly, endişeyle etrafına bakınarak. "Ee... belli bir zamanda mı gelmek gerekiyor?"

"Eh, mesai saatleri içinde genelde. Ama randevuyla grup da kabul ediyoruz."

"Biliyor musun," dedi Nemly, "bu sohbetin, benim bir şekilde yanlış anladığım bir mecraya kaydığına eminim."

Bent elini genel olarak tavana doğru salladı. "Şu harika kemerlerden bahsediyorum efendim," dedi. "Eski dildeki *fornix* kelimesinden gelen mimari bir tabir. 'Kemer' anlamına geliyor."

"Aaah! Öyle mi? Tabii ya!" dedi Nemly. "Ama biliyor musun, bu sözcüğü duyduğunda başka şeyler düşünen kişiler de çıkabilir..."*

Ve sonra, kemerlerin arasında parlayan Glup'u gördü.

* Zira *fornication* kelimesinin İngilizcedeki ilk anlamı *zina*dır. [E.N.]

Üçüncü Bölüm

Glup – Tam Bir Hubert – Çok Kalın Bir Yastık – Turizm Üzerine Gözlemler – Gladys Sandviç Yapıyor – Kör Mektup Ofisi – Bayan Lavish'in Kıçı – Uğursuz Bir Not – Kaçış Planı – Daha da Uğursuz Bir Not; Gerçekten de İlkinden Daha Uğursuz – Bay Lipwig Yanlış Arabaya Biniyor

Nemly camın üflenip bükülmesini izlemişti ve bunu yapan kişilerin becerisine hayran olmuştu; tek becerisi *sözcükleri* eğip bükmek olan bir adam gibi hayran olmuştu. İşte bu eserin üstünde de o dâhilerden bazıları çalışmıştı muhtemelen. Tabii bunu, teorik olarak Diğer Taraftan meslektaşları yapmış olmalıydı; camı üfleyerek sarmallara, birbirini kesen şişelere, aynı anda hem çok yakın hem de biraz uzak görünen şekillere dönüştürme becerisi karşılığında ruhlarını Eriyik Şeyler Tanrısı'na satmış cam üfleyiciler. Cam tüplerde sular fıkırdıyor, şıkırdıyor ve evet, *glup*luyordu. Bir de tuz kokusu hâkimdi.

Bent, Nemly'yi dürtükleyerek imkânsız bir ahşap şapkalık gösterdi ve ona tek kelime etmeden uzun, sarı bir yağmurluk ve yağmur şapkası uzattı. Kendisi benzer bir kıyafete bürünmüştü bile ve büyü eseri gibi, bir yerlerden de şemsiye bulmuştu. "Ödemeler Dengesi yüzünden," dedi, Nemly yağmurluğu giyerken. "Bir tür-

lü tutturamıyor." Bir yerlerde bir çatırtı oldu ve üstlerine su damlaları yağdı. "Gördünüz mü?" diye ekledi Bent.

"Ne yapıyor?" dedi Nemly.

Bent gözlerini devirdi. "Kimbilir?" Sesini yükseltti: "Hubert!? Ziyaretçimiz var!"

Uzaktaki şapırtı yükseldi ve cam karmaşasının arkasından bir şekil çıktı.

Hubert, sahibinin şeklini doğru ya da yanlış tahmin edebildiğiniz isimlerden biridir. Nemly uzun ince Hubertlar da olabileceğini kabul ediyordu ama bu Hubert tam bir Hubert'tı: tıknaz ve tombul. Nemly'nin deneyimlerine göre standart Hubert modellerinde pek rastlanmayan kızıl saçlara sahipti. Saçları kafasında fırça kılları gibi gür ve dimdik büyümüştü; yaklaşık yedi buçuk santim yukarıda, su terazisi ve bahçe makası kullanılarak dümdüz biçilmiş gibiydi. Üzerine fincan ve tabak koyabilirdiniz.

"Ziyaretçi mi?" dedi Hubert tedirginlikle. "Harika! Buraya pek ziyaretçi gelmez!" Hubert'ın üzerinde uzun, beyaz bir önlük vardı. Önlüğün cebi kurşunkalemlerle doluydu.

"Gerçekten mi?" dedi Nemly.

"Hubert, bu Bay Lipwig," dedi Bent. "Buraya gelme amacı... hakkımızda bilgi almak."

"Ben Nemly'yim," dedi Nemly. En candan gülümsemesiyle elini uzatarak Hubert'a doğru bir adım attı.

"Ah, özür dilerim. Yağmurlukları kapının daha yakınına asmalıydık, haklısınız," dedi Hubert. Nemly'nin eline ilginç bir aletmiş gibi baktı ve sonra dikkatle sıktı. "Bizi biraz hazırlıksız yakaladınız Bay Lipwick," dedi.

"Gerçekten mi?" dedi Nemly, gülümsemeye devam ederek. *Saçları o şekilde dimdik nasıl kalıyor?* diye merak etti. *Tutkal falan mı kullanıyor?*

"Bay Lipwig, Postane Genel Müdürü'dür," dedi Bent.

"Öyle mi? Haa. Ben bugünlerde mahzenden pek çıkmıyorum," dedi Hubert.

"Gerçekten mi?" dedi Nemly. Gülümsemesi biraz donuktu şimdi.

"Evet. Kusursuzluğa çok yaklaştık da," dedi Hubert. "Gerçekten vardık sayılır."

"Bay Hubert bu... aletin, geleceği gösteren bir tür kristal küre olduğuna inanıyor," dedi Bent, gözlerini devirerek.

"*Olası* gelecekler. Bay Lipstick nasıl çalıştığını görmek ister mi?" dedi Hubert, şevk ve hevesle titreyerek.

Hayır demek için taş kalpli olmak gerekirdi ve bu yüzden Nemly, Bütün Düşleri Gerçekleşmek Üzereymiş rolünü harika oynadı.

"Çok isterim!" dedi. "Ama *aslında* ne yapıyor?"

İşaretleri gördü ama çok geçti. Hubert bir kalabalığa hitap ediyormuş gibi yakalarını kavradı, iletişim kurma arzusuyla –ya da en azından iletişim kurmakla aynı şeymiş gibi uzun uzun konuşmaya hazırlanarak– göğsünü şişirdi.

"Bizim taktığımız sevimli ismiyle Glup, benim *aç tırnak* Analoji Makinesi *kapa tırnak* adını verdiğim şeydir. Problemleri sayısal bir çalışma olarak değil, bizim müdahale edebileceğimiz şekilde temsil ederek çözer: Bu örnekte, para akışı ve bunun toplumumuz üzerindeki etkileri, cam matrikste, yani Glup'ta akan suyla temsil ediliyor. Belli kapların geometrik şekli, valfların çalışması ve kendim yaptım diye demiyorum ama *dâhiyane* devrilen kovalar ve akış hızı düzenleyicileri, Glup'un oldukça karmaşık işlemleri simüle etmesine izin veriyor. Başlangıçtaki koşulları da değiştirerek sisteme içkin kuralları öğrenebiliyoruz. Örneğin sokağa çıkıp birilerini öldürmek yerine burada birkaç musluğu çevirerek, şehirdeki işgücünü yarıya indirirsek ne olacağını görebiliyoruz."

"Bu büyük bir ilerleme! Bravo!" dedi Nemly çaresizce ve alkışlamaya başladı.

Kimse ona katılmadı. Nemly ellerini ceplerine soktu.

"Ee, belki daha az, ee... *dramatik* bir örnek de tercih edersiniz?" diye yorum yaptı Hubert.

Nemly başını salladı. "Evet," dedi. "Bana şeyi göster... ee... halk bankalardan bıkıp usandığı zaman ne olacağını göster."

"Ah evet, bu çok bilindik bir örnek. Igor, beşinci programı ayarla!" diye bağırdı Hubert, cam ormanındaki bir şekle. Vidalar gıcırdayarak döndü ve su tankları fıkırdayarak doldu.

"Igor mu?" dedi Nemly. "Igorun mu var?"

"Elbette," dedi Hubert. "Bu harika ışığı onun sayesinde elde ediyorum. Igorlar şimşeği kavanozda saklamanın sırrını biliyorlar. Ama hiç endişelenmeyin Bay Lipspick. Mahzende çalışmam ve bir Igorumun bulunması benim bir tür kaçık olduğum anlamına gelmiyor, ha ha ha!"

"Ha ha," diye onayladı Nemly.

"Ha hah hah!" dedi Hubert. "Hahahahahaha!! Ahahahahahhhhh!!!!!.."

Bent sırtına şaplak atınca Hubert öksürdü. "Şey, özür dilerim, buradaki hava yüzünden," diye mırıldandı.

"Bu alet gerçekten çok... karmaşık görünüyor," dedi Nemly, normalliğe dönmeye çalışarak.

"Şey, evet," dedi Hubert, biraz şaşalamış hâlde. "Sürekli daha da ince ayar yapıyoruz. Örneğin, dâhiyane yaylı savak kapaklarına bağlı flotörler bir şişenin su düzeyini değiştirerek sistemin pek çok başka yerindeki akışı düzenleyebiliyor ve..."

"*Şunun* işlevi ne?" dedi Nemly, tüplerin arasında asılı, yuvarlak bir şişeyi göstererek.

"Ayın Evreleri musluğu," dedi Hubert hemen.

"Paranın nasıl aktığını Ay mı etkiliyor?"

"Bilmiyoruz. Etkiliyor olabilir. Hava durumu kesinlikle etkiliyor ama."

"Gerçekten mi?"

"Kesinlikle!" Hubert gülümsedi. "Sürekli yeni faktörler ekliyoruz. Harika makinem bu büyük şehrin ekonomik döngüsünü son ayrıntısına kadar simüle edene kadar tatmin olmayacağım!" Bir çan çaldı ve Hubert devam etti: "Teşekkür ederim Igor! Bırakabilirsin!"

Bir şey tangırdadı ve büyük borularda renkli sular köpürüp çalkalanmaya başladı. Hubert sesini yükseltti ve uzun bir işaret değneğini kaldırdı.

"Şimdi, halkın bankacılık sistemine duyduğu güveni azaltırsak... şu tüpü izleyin... tam burada, bankalardan dışarı ve Yirmi Sekizinci Şişenin içine akan parayı görebilirsiniz. Bu şişe şu anda, Yastık Altındaki Keseleri temsil ediyor. Çok zengin kişiler dahi, paralarının kontrol edemeyecekleri bir yerde olmasını istemez. Yastığın daha dolu ya da belki daha... kalın hâle geldiğini görebiliyorsunuz, değil mi?"

"Pek çok yastık görüyorum, evet," diye onayladı Nemly.

"Ben onu beş yüz metre yüksekliğinde tek bir yastık olarak düşünmeyi tercih ediyorum."

"Gerçekten mi?" dedi Nemly.

Foş! Bir yerlerde valflar açıldı ve su yeni bir yola aktı.

"Bakın, para keseye giderken banka kredileri nasıl da boşalıyor!" *Sırıl!* "Şuradaki On Birinci Tankı izleyin. Bu, şirketlerde büyümenin yavaşladığı anlamına geliyor... İşte gidiyor, işte gidiyor..." *Şıp!* "Şimdi Otuz Dördüncü Kovayı izleyin. Eğiliyor, eğiliyor... İşte! On Yedinci Şişenin solundaki kadran da iflas eden şirketleri gösteriyor. Dokuzuncu Şişenin nasıl dolmaya başladığını gördünüz mü? O, hacizleri gösteriyor. İşten çıkarmalar Yedinci

Şişede. Ve işte Keseler dolarken Yirmi Sekizinci Şişenin musluğu açılıyor..." *Foş!* "Ama satın alacak ne kaldı? Şurada, On Birinci Şişenin de boşaldığını görüyoruz..." *Şıp.*

Zaman zaman yükselen fışkırtılar dışında su hareketliliği dindi.

"Ve sonunda kendimizi, kıpırdayamadığımız bir pozisyonda buluyoruz, çünkü tabiri caizse kendi ellerimize basmış durumdayız," dedi Hubert. "İstihdam bitiyor, birikmişi olmayanlar sıkıntıya giriyor, maaşlar düşüyor, çiftlikleri ot bürüyor, dağlardan troller akın ediyor..."

"Onlar çoktan geldi," dedi Nemly. "Hatta bazıları Bekçi Teşkilatı'na katıldı."

"*Emin* misiniz?" dedi Hubert.

"Evet. Miğferleri falan, her şeyleri var. Kendi gözlerimle gördüm."

"O zaman onlar... eh, tekrar dağlara akın etmek isterler herhâlde," dedi Hubert. "Yani ben olsam dönmeyi isterdim."

"Bütün bunların gerçekten olabileceğine mi inanıyorsun?" dedi Nemly. "Birkaç tüp ve kovaya dayanarak?"

"Olaylarla aralarındaki korelasyon büyük dikkatle kurulmuştur Bay Lipswick," dedi Hubert, incinmiş gibi. "Korelasyon her şeydir. Ekonomik kriz dönemlerinde eteklerin kalktığı, kanıtlanmış bir gerçektir. Bunu biliyor muydunuz?"

"Demek istediğin..." diyecek oldu Nemly, cümleyi nasıl bitireceğini bilemeden.

"Etek boyları kısalıyor," dedi Hubert.

"Ve bu, ekonomik krize sebep oluyor, öyle mi? Gerçekten mi? Ne kadar kısalıyor?"*

* 20'li yıllarda ekonomist George Taylor tarafından ortaya atılan Etek Boyu Endeksi (Hemline Index) Küredünya'da tam tersi şekilde işliyor: Ekonomik refah yaşanan dönemlerde etek boyları güya kısalıyormuş. [E.N.]

Bay Bent kurşun gibi bir öksürükle öksürdü. "Belki de artık *gitmeliyiz* Bay Lipwig," dedi. "Görmek istediğiniz her şeyi gördüyseniz, bir an önce gitmek istiyorsunuzdur kuşkusuz." *Gitmek* sözcüğünü hafifçe vurgulamıştı.

"Ne? Ha... evet," dedi Nemly. "Muhtemelen gitmem lazım. Eh, teşekkür ederim Hubert. Bu benim için gerçek bir eğitim oldu, orası kesin."

"Sızıntıları bir türlü durduramıyorum," dedi ufak tefek adam, morali çökmüş gibi. "Yemin ederim ki her bağlantı noktasını yalıttık ama başlangıçtaki su miktarıyla sondaki su miktarı asla aynı olmuyor."

"Elbette olmuyor Hubert," dedi Nemly, adamın omzunu okşayarak. "Ve bunun sebebi kusursuzluğa çok ama çok yaklaşmış olman."

"Öyle mi?" dedi Hubert, gözlerini iri iri açarak.

"Kesinlikle. Hafta sonu geldiğinde cebinde kalacağını sandığın kadar paranın asla kalmadığını herkes bilir. Çok iyi bilinen bir gerçektir!"

Hubert'ın yüzünde sevinç, güneş gibi doğdu. *Şen haklı*, dedi Nemly kendi kendine, *insan idare etmek konusunda iyiyim.*

"Evet! Bunu şimdi Glup da gösterdi!" diye nefes verdi Hubert. "Bu konuda bir tez yazacağım!"

"Tezini tez yaz bari!" dedi Nemly, adamın elini dostça sıkarak. "Tamam Bay Bent, kendimizi buradan koparalım artık!"

Ana merdiveni tırmanırlarken Nemly, "Hubert'ın şimdiki başkanla ne akrabalığı var?" dedi.

"Yeğeni," dedi Bent. "Bunu nereden?.."

"İnsanlar öteden beri ilgimi çekmiştir," dedi Nemly, kendi kendine gülümseyerek. "Bir de kızıl saçlar var tabii. Bayan Lavish'in masasında neden iki arbalet var?"

"Aile andaçları efendim," diye yalan söyledi Bent. Aşikâr, bilinçli bir yalandı ve bunun anlaşılmasını istemiş olmalıydı. *Aile andaçlarıymış... Ve kadın* ofisinde *uyuyor ha? Tamam, ayakları sakat ama insanlar yine de uyuma işini evlerinde yapar.*

Odadan çıkmaya niyeti yok. Daima tetikte. İçeri kimlerin girdiği konusunda çok titiz.

"Hiç hobin var mı Bay Bent?"

"İşimi özen ve titizlikle yaparım efendim."

"Evet ama akşamları ne yaparsın?"

"Ofisimde o günün toplamlarını bir kez daha gözden geçiririm. Sayı saymayı çok... tatmin edici buluyorum."

"Bu konuda çok başarılısın, değil mi?"

"Hayal edebileceğinizden daha fazla efendim."

"O zaman... yedi sene boyunca, senede doksan üç dolar kırk yedi peni biriktirirsem ve senelik faiz iki virgül yirmi beşse, bileşik faiziyle birlikte..."

"Senede bir kez hesaplanması koşuluyla 835,13 dolar olur efendim," dedi Bent sakin sakin.

Evet. Ve iki kez, saati de saniyesi saniyesine bildin, diye düşündü Nemly. *Hem de saate bakmadan. Sayılar konusunda gerçekten iyisin. İnsanlıkdışı ölçüde iyi. Belki...*

"Hiç tatile çıkmaz mısın?" diye sordu.

"Geçen yaz Überwald'deki en büyük bankaları yürüyerek gezdim efendim. Son derece eğitici bir gezi oldu."

"Haftalar sürmüş olmalı bu. Kendini buradan koparabilmene sevindim!"

"Ah, kolay oldu efendim. Kıdemli Memur Bayan Drapes her gün mesai sonunda, kaldığım pansiyona şifreli klak gönderiyordu. Akşam yemeğinden sonra strudel yerken onları gözden geçirip ânında tavsiyeler ve talimatlar gönderebiliyordum."

"Bayan Drapes, ekibin faydalı bir üyesi mi?"

"Kesinlikle öyle. Görevlerini özen ve şevkle yapıyor." Duraksadı. Merdivenin tepesine gelmişlerdi. Bent döndü ve doğruca Nemly'ye baktı. "Ben hayatım boyunca burada çalıştım Bay Lipwig. Lavish ailesine dikkat edin. Bayan Lavish en iyileridir, harika bir kadındır. Ama diğerleri... bildiklerini okumaya alışıktır."

Eski aile, eski para. *O türden* bir aile. Nemly, bir tarlakuşunun ötüşü gibi, uzak bir çağrı duydu: elinde harita ve yüzünde şaşkın bir ifadeyle sokakta dikilen bir turist gördüğünde, yardımsever ve takip etmesi zor birinin onu parasının yükünden kurtardığını fark ettiği sırada hissettiği işkencevari duygu.

"Tehlikeli ölçüde mi?" dedi.

Bent bu doğrudanlık karşısında biraz alınmış göründü. "Reddedilmekten hoşlanmazlar efendim. Bayan Lavish'i deli ilan etmeye çalıştılar efendim."

"Gerçekten mi?" dedi Nemly. "Mesela... kiminle karşılaştırıldığında?"

Rüzgâr Büyük Lahana kasabasında esiyordu. Kasaba kendini "Ovaların Yeşil Göbeği" olarak nitelemekten hoşlanıyordu.

Adı Büyük Lahana'ydı, çünkü Dünyanın En Büyük Lahanasının memleketiydi ve kasaba sakinleri isim bulmak konusunda pek yaratıcı değildi. İnsanlar bu harikayı görmek için kilometrelerce uzaktan geliyordu; Dünyanın En Büyük Lahanasının betondan duvarlarının içine giriyor, pencerelerden dışarı bakıyor, lahana yaprağından kitap ayraçları, lahana mürekkebi, lahana gömlekler, Yüzbaşı Lahana bebekleri, alabaş ve karnabahar kullanılarak dikkatle yapılmış ve *Lahana Yiyenin Şarkısı*'nı çalan müzik kutuları, lahana reçeli, karalahana birası ve yeni geliştirilmiş bir lahana türünden üretilen ve köylü kızların –sözde hoş-

larına gittiği için– bacaklarında sardıkları yeşil purolar satın alıyorlardı.

Sonra bir de Lahanagiller Âlemi'nin heyecanı vardı. Burada çok küçük çocuklar, Yüzbaşı Lahana ile arkadaşları Palyaço Karnabahar ve Billy Brokoli'nin kocaman kafalarını görünce dehşetle yaygarayı basıyorlardı. Yaş almış ziyaretçiler içinse elbette Lahana Araştırma Enstitüsü vardı; enstitünün üzerinde her zaman yeşil bir sis bulutu asılı olurdu ve buradan esen rüzgârlara maruz kalan tarlalardaki bitkiler biraz tuhaflaşırdı, hatta siz geçerken bazen dönerek sizi izlerlerdi.

Sonra bir de... Hayatınızdan bir günü kayda geçirmek için resminizin çekilmesinden daha iyi yol var mıydı? Siyahlara bürünmüş ikonografçı, mutlu aileyi kenara çekiyordu ve paket ve posta dâhil yalnızca üç dolara, masraflar için bir doları peşin, sorun olmazsa efendim, çerçevelenmiş renkli resmi evinize göndermeye *söz veriyordu*, çocuklarınız ne kadar da tatlı hanımefendi, göğsünüzü kabartıyorlardır mutlaka, ha bir de size göndereceğimiz çerçeveli resme *bayılmazsanız*, daha fazla para göndermezsiniz ve bir daha da konusunu açmayız, söz.

Karalahana birası genellikle epey güzeldi ve anneler söz konusu olduğunda ne kadar iltifat etseniz azdı ve tamam, ikonografçının dişleri bir tuhaf olabilirdi, ağzından fırlayacakmış gibi görünüyorlardı ama kim kusursuzdu ki? Hem, kaybedecek ne vardı?

Kaybedilecek şey, yalnızca bir dolardı. Ve bir dolarlar *birikiyordu*. "Dürüst birini kandıramazsınız" diyen biri, dürüst biri değildi.

Yaklaşık olarak yedinci ailede, bir bekçi uzaktan usul usul izlemeye başladı ve bu yüzden, tozlu siyahlar içindeki ikonografçı, son ismi ve adresi de alıp karanlık bir ara sokağa yürüdü. Kırık ikonografı bulduğu yere, yani çöp yığınına fırlattı –ucuz bir aletti

zaten ve cinleri uzun zaman önce buharlaşıp gitmişti– ve tam tarlalara girip kasabadan uzaklaşmaya başlayacakken, rüzgârın sürüklediği gazeteyi gördü.

Zekâsıyla geçinerek yolculuk eden bir adam için gazete faydalı hazineydi. Onu gömleğinizin altına sokarsanız göğsünüzü rüzgârdan korurdu. Gazete kullanarak ateş yakabilirdiniz. Titiz birisiyseniz o gün hacet sırasında kuzukulağı, kabalak ve benzer geniş yapraklı bitkilere başvurmak zorunda kalmazdınız. Ve son çare olarak, onu okuyabilirdiniz.

Bu akşam rüzgâr hızlanıyordu. Adam gazetenin birinci sayfasında gelişigüzel göz gezdirdi ve sonra gazeteyi gömleğinin altına soktu.

Dişleri ona bir şey söylemeye çalıştı ama adam onları dinlemedi. Asla dinlemezdi. Dişlerinizi dinlemeye başlarsanız kafayı yiyebilirdiniz.

Nemly Postane'ye döndüğünde *Kim Kimdir*'de Lavish ailesini buldu. Gerçekten de "eski para" olarak bilinen ailelerdendiler, yani servetlerini o kadar uzun zaman önce yapmışlardı ki başta kasalarını doldurmalarını sağlayan karanlık işler artık tarihsel olarak alakasız kalıyordu. Tuhaf şeydi: Babanız haydutsa bundan bahsetmezdiniz ama insanları kaçırıp köle diye satan büyük-büyük-büyük-büyükbabanız, bir kadeh şarap eşliğinde övündüğünüz biri olurdu. Zaman, kötü kalpli piçleri *keratalara* dönüştürüyordu ve kerata sözcüğünü gözünüzde bir ışıltıyla, hiç utanmadan ağzınıza alıyordunuz.

Lavish ailesi yüzyıllardır zengindi. Şu dönemde ailenin önde gelenleri, Şen'i saymazsak, kayınbiraderi Marko Lavish ve atadan zengin karısı Capricia Lavish idi. Çift Genua'da, diğer Lavishlerden mümkün olduğunca uzakta yaşıyorlardı ki bu son derece La-

vishel bir şeydi. Sonra bir de Şen'in üvey çocukları vardı: ikiz kardeşler Cosmo ve Pucci. Hikâyeye inanmak gerekirse gerçek birer Lavish gibi, minik elleriyle birbirlerinin boğazına sarılmış hâlde doğmuşlardı. Aynı zamanda bir sürü kuzen, hala, teyze ve genetik askıntılar vardı ve hepsi birbirlerini kediler gibi izliyordu. Nemly'nin işittiklerine bakılırsa aile geleneksel olarak bankacılıkla iştigal ediyordu ama uzun vadeli yatırımlar ve kadim vakıflardan oluşan karmaşık bir finans yapısına sırtlarını dayayarak, görünüşte büyük bir şevk ve takdire şayan bir merhametsizlikle, birbirlerini mirastan mahrum bırakma ve dava etme sektörlerine de yelken açmışlardı. Nemly, *Times*'ın sosyete sayfalarında onların zarif siyah arabalara biner veya inerken –ve paranın görüp kaçması ihtimaline karşı fazla gülümsemezken– resimlerini gördüğünü hatırlıyordu.

Ailede Şen'in tarafından hiç bahsedilmiyordu. Şakrak ailesinden yani. Görünüşe göre, *Kim Kimdir*'e girecek kadar azametli bir aile değildi. Şen Şakrak ha? İsimde bir müzikhol tınısı vardı ve Nemly buna inanabilirdi.

Nemly'nin yokluğunda, Gelen Evrak tepsisi dolmuştu. Hepsi önemsiz şeylerdi ve aslında bizzat bir şey yapmasına gerek yoktu. Sorun, yeni icat edilen şu karbon kâğıttı. Her şeyin kopyasını Nemly'ye gönderiyorlardı ve bunları gözden geçirmek zaman alıyordu.

Kişilere sorumluluk vermede başarısız olduğundan değil. Sorumluluk verme işinde son derece iyiydi. Ama sorumluluk verme zinciri, diğer ucunda sorumluluk alabilme konusunda başarılı kişiler gerektirirdi. Başarılı değildiler. Postane, orijinal düşünceleri cesaretlendirmeyen bir yerdi. Mektuplar yarıklara atılıyordu, tamam mı? Onları kulaklarına, bacalara ya da tuvaletlere sokmayı deneyenlere yer yoktu. Bu tür kişiler...

Nemly, diğer evrakların arasında incecik pembe kâğıda yazılmış klak mesajını gördü ve hemen çekip aldı.

Diken'dendi!

Başardım. Yarın değil öbür gün dönüyorum.
Her şeyi anlatırım. D.

Nemly kâğıdı dikkatle masaya koydu. Diken onu elbette çok özlemişti, görmek için elbette deliriyor olmalıydı. Ama Golem Vakfı'nın parasını harcama konusunda cimriydi ve bu yüzden yazmamıştı, değil mi? Ve tabii muhtemelen sigarası da bitmişti.

Nemly parmaklarını masada tıkırdattı. Bir sene önce Latife Dilber Müşfikyürek'e karısı olmasını teklif etmişti ve Latife Dilber ona, aslında Nemly'nin onun *kocası* olacağını açıklamıştı.

Bu evlilik... eh, yakın gelecekte gerçekleşecekti: Anne Müşfikyürek'in, kızının meşgul programı konusunda gösterdiği sabır nihayet tükendiği ve düğünü kendisi ayarladığı zaman.

Ama ne açıdan bakarsanız bakın Nemly evli sayılırdı. Ve evli sayılan adamlar, Lavish ailesine *bulaşmazdı*. Evli sayılan bir adam sadık ve güvenilir olurdu ve karısı sayılan kadına küllük uzatmak üzere her an hazır beklerdi. Bir gün çocukları doğduğunda onlarla ilgilenir, iyice havalandırılmış bir çocuk odasında uyumalarını sağlardı.

Sıvazlayarak mesajı düzeltti.

Gece tırmanışlarına da son verecekti. Yetişkinlere yakışıyor muydu bu? Sağduyulu muydu? Nemly, Vetinari'nin maşası mıydı? Hayır!

Ama bir hatıra kıpırdandı. Nemly kalkıp dosya dolabına gitti. Normalde ne pahasına olursa olsun kaçındığı bir dolaptı.

"Pullar" başlığı altında, iki ay önce Pul Müdürü Stanley

Howler'dan gelen kısa raporu buldu. Rapor bir ve iki dolarlık pulların hâlâ çok satıldığından ve Stanley'nin bu kadar satış beklemediğinden bahsediyordu. "Para pul", belki de zannettiğinden daha yaygındı. Ne de olsa hükümet güvenceliydi, değil mi? Taşıması da kolaydı. Tam olarak ne kadar sattıklarını...

Kapı çekinilerek çalındı ve Gladys içeri girdi. Büyük özenle bir tabak jambonlu sandviç taşıyordu. Sandviçler ancak Gladys'in yapabileceği kadar inceydi. *İncecikti.* İki somun ekmeğin arasına bir tam but koyuyor ve sonra kürek büyüklüğündeki elini sertçe üzerine indiriyordu.

"Öğle Yemeği Yememişsinizdir Diye Düşündüm Müdür Bey," diye gürledi.

"Teşekkür ederim Gladys," dedi Nemly, zihinsel olarak silkelenerek.

"Lord Vetinari Aşağıda Bekliyor," diye devam etti Gladys. "Acelesi Yok Diyor."

Sandviç Nemly'nin dudaklarına giderken durdu. "*Binanın içinde mi?*"

"Evet Bay Lipwig."

"Kendi başına dolaşıyor mu?" dedi Nemly, dehşeti artarak.

"Şu Anda Kör Mektup Ofisi'nde* Bay Lipwig."

"Orada ne yapıyor?"

"Mektupları Okuyor Bay Lipwig."

Acelesi yokmuş, diye düşündü Nemly kasvetle. *Ah evet. Bu iyi kalpli golem hanımın yaptığı sandviçleri bitireceğim ben.*

---

* Kör Mektup Ofisi, Nemly'nin büyük gurur duyduğu bir icattı. Ankh-Morpork halkı mektup yazmak konusunda çok dolaysız bir yaklaşım benimsemişti ve şu şekilde özetlenebilirdi: *Ne anlatmaya çalıştığımı ben anlıyorsam senin de anlaman lazım.* Sonuç olarak Postane, "Kardaşm Jonn'a, uzun, boylu köprünün orda" veya "Bizim bayan Smith işte, Dolly Gardeşler" yazılı zarflar almaya alışıktı. Neyse ki Kör Mektup Ofisi'nde çalışan keskin zekâlı –ve biraz da huzursuzluk uyandırıcı– memurlar işin zorluğundan zevk alıyordu. Çay molalarında kafalarının içinde satranç oynayan tiplerdi.

"Teşekkürler Gladys," dedi.

Golem çıktıktan sonra Nemly masa çekmecesinden bir cımbız çıkardı, sandviçi açtı ve Gladys'in çekiç darbesi tekniğinin ürettiği kemik parçalarını temizlemeye başladı.

Üç dakika geçmişti ki golem yine geldi ve sabırla masanın önünde dikildi.

"Evet Gladys?" dedi Nemly.

"Beyefendi Hâlâ Acelesi Olmadığını Bildirmemi İstedi."

Nemly alt kata koştu. Lord Vetinari gerçekten de, elinde bir deste mektup ve yüzünde bir gülümsemeyle ayaklarını masaya dayamış, Kör Mektup Ofisi'nde oturuyordu.

"Ah, Lipwig," dedi, pis zarfları sallayarak. "Bunlar harika! Kare bulmacadan daha iyi! Şunu özellikle sevdim: 'Kahferengi çörek yapıyo Ezzanenin orda.' Doğru adresi altına yazdım." Mektubu Nemly'ye uzattı.

Şöyle yazmıştı: *K. Whistler, Fırıncı, Domuz Ağılı Tepesi, 3 Numara.*

"Şehirde, bir eczanenin karşısında olduğu söylenebilecek üç fırın var," dedi Vetinari, "ama Whistler, gerçekten lezzetli olan ama görüntüsü ne yazık ki bir köpek tabakta hacet gidermiş de bir şekilde üzerine bir kaşık krema eklemiş gibi duran şu kıvrık çöreklerden yapıyor."

"Bravo efendim," dedi Nemly zayıfça.

Odanın diğer ucunda, Kör Mektup Ofisi'ne her gün yağan okunaksız, yazım yanlışlarıyla dolu, yanlış –veya direkt *kaçıkça*– adresleri çözmekle görevli Frank ile Dave, şok ve huşuyla Vetinari'yi izlemekteydi. Köşede Drumknott çay demliyormuş gibi görünüyordu.

"Bence yalnızca, yazarın zihnine girme meselesi," diye devam etti Vetinari, pis parmak izleri ve bir başkasının kahvaltısının ka-

lıntıları gibi görünen şeylerle kaplı bir zarfa bakarak. "Bazı durumlarda, orada bol bol boşluk bulabiliyorsundur herhâlde."

"Frank ve Dave her altı adresin beşini çözebiliyor," dedi Nemly.

"İkisi de tam bir sihirbaz," dedi Vetinari. İki adama döndü; Frank ile Dave tedirginlikle gülümsedi ve gülümsemelerini kalkan gibi havada bırakarak mahcup mahcup geriledi. "Ama bence çay molasına çıkmalarının zamanı geldi?"

İki adam, iki fincana çay doldurmakta olan Drumknott'a baktı.

"Başka bir yerde," dedi Vetinari.

Hiçbir ekspres posta Frank ve Dave'den daha hızlı gidemezdi. Kapı arkalarından kapandığında Vetinari devam etti:

"Bankada etrafına bakındın mı? Ne sonuca vardın?"

"Lavish ailesine bulaşmaktansa parmağımı kıyma makinesine soksam daha iyi bence," dedi Nemly. "Ama banka için bir şeyler yapabilirim muhtemelen. Darphane'nin de sıkı bir silkelenmeye ihtiyacı var. Ama banka, bankalardan anlayan biri tarafından yönetilmeli."

"Onu şu andaki hâline, bankalardan anlayan kişiler getirdi," dedi Vetinari. "Ve ben de mesela, *şehri* anlayarak Ankh-Morpork hükümdarı olmadım. Şehirler de, tıpkı bankacılık gibi, anlaşılması moral bozucu ölçüde kolay şeylerdir. Ben, şehrin *beni* anlamasını sağlayarak hükümdar kaldım."

"Ama siz melekler hakkında bir şey söylediğinizde ben sizi anladım efendim, hatırladınız mı? İşe yaradı. Ben artık düzgün biriyim ve bu şekilde davranacağım."

"Altınımsı zincire kadar mı?" dedi Vetinari, Drumknott ona bir fincan çay uzatırken.

"Aynen öyle!"

"Bayan Lavish senden çok etkilenmiş."

"Dolandırıcı olduğum ayan beyan ortadaymış, öyle dedi!"

"Şen'den geliyorsa, büyük iltifat bu," dedi Vetinari. İçini çekti. "Eh, senin gibi düzgün birini zorlayama..." Drumknott eğilip kulağına bir şeyler fısıldarken duraksadı, sonra devam etti: "Yani, aslında elbette zorlayabilirim ama bu konuda zorlamayacağım sanırım. Drumknott, not al lütfen: 'Ben, Nemly von Lipwig, Ankh-Morpork'ta hiçbir bankayı yönetme veya yönetilmesiyle alakalı olma arzum veya niyetim bulunmadığını, bunun yerine enerjimi Postane ve klak sistemini daha da geliştirmeye adamayı tercih edeceğimi beyan ederim.' Bay Lipwig'in imzası ve tarih için yer bırak. Sonra..."

"Bakın, bunun neden gerekli..." diye başladı Nemly.

"...devam et: 'Ben, Havelock Vetinari, vesaire, Ankh-Morpork bankacılık sisteminin geleceğini Bay Lipwig ile tartıştığımı ve onun Postane'deki çalışmalarını özgürce, engelsizce ve herhangi bir cezai yaptırıma uğramadan sürdürme arzusunu tamamen kabul ettiğimi doğrularım.' İmza için yer, vesaire. Teşekkür ederim Drumknott."

"Bütün bunların amacı ne?" dedi Nemly şaşkın şaşkın.

"*Times*, Kraliyet Bankası'nı kamulaştırmaya niyetli olduğumu düşünüyor," dedi Vetinari.

"Kamulaştırmak mı?" dedi Nemly.

"*Çalmak* yani," diye tercüme etti Vetinari. "Bu söylentiler nereden çıkıyor, hiç anlamıyorum."

"Despotların da düşmanları oluyordur herhâlde?" dedi Nemly.

"Her zamanki gibi çok iyi ifade ettin Bay Lipwig," dedi Vetinari, ona sert bir bakış fırlatarak. "Anlaşmayı ver de imzalasın Drum-knott."

Drumknott denileni yaptı ve sonra, kendini beğenmiş bir ifadeyle kurşunkalemi geri almaya da dikkat etti. Vetinari ayağa kalktı, cübbesindeki tozu silkeledi.

"Melekler konusundaki ilginç sohbetimizi çok iyi hatırlıyorum Bay Lipwig. Ve hatırladığım şeyler arasında, yalnızca *bir* melek hakkın olduğunu söylediğim de var," dedi bir parça gerginlikle. "Lütfen bunu aklından çıkarma."

"Demek ki huylu huyundan vazgeçebiliyormuş efendim," diye yorum yaptı Drumknott, bel yüksekliğinde bir akşam sisi sokakta sürüklenirken.

"Gerçekten de öyle görünüyor. Fakat Nemly von Lipwig rol yapmayı iyi bilir. Söylediği her şeye gerçekten inandığına eminim ama yüzeyin altına inip hakiki Lipwig'e bakmalıyız. O, becerikli bir suçlunun kafasına sahip, dürüst bir ruh."

"Daha önce de benzer bir şey söylemiştiniz efendim," dedi başkâtip araba kapısını açarak, "ama artık dürüstlük üstün gelmiş gibi görünüyor."

Vetinari, ayağını basamağa koyarken duraksadı. "Gerçekten öyle. Fakat kalemini yine çaldığı gerçeğine bakarak, hâlâ biraz umudum var Drumknott."

"Aslında çalmadı efendim, çünkü bu kez onu cebime koymaya dikkat ettim!" dedi Drumknott zaferle.

"Evet," dedi Vetinari mutlulukla ve Drumknott giderek artan bir çaresizlikle ceplerini yoklarken, gıcırdayan deri koltuğa gömüldü. "Biliyorum."

Geceleri bankada nöbetçiler beklerdi. Kaliteli kilitlerin suçluları dışarıda tuttuğunu bilmenin ve zemin katın tamamen mermerle döşendiği, dolayısıyla gecenin uzun, sessiz vardiyalarında her adımla çan gibi çınladığı gerçeğinin verdiği güvenle koridorlarda aylak aylak kol gezerler, alçak sesle ıslık çalarlardı. Hatta bazıları aralık gözlerle ayakta uyuklardı.

Ama biri, demir kilitleri görmezden geldi, pirinç parmaklıkları aştı, çınlayan mermerde çıt çıkarmadan yürüdü ve uyuklayan adamların burunlarının dibinden geçti.

Yine de, bu gizemli şekil başkanın ofisinin büyük kapısından içeri girdiğinde, iki arbalet oku onu delip geçti ve güzelim ahşabı parçaladı.

"Eh, kendimi korumaya çalıştığım için suçlayamazsın beni!" dedi Bayan Lavish.

BEN BEDENİNLE İLGİLENMİYORUM, BAYAN ŞEN LAVISH, dedi Ölüm.

"Uzun zamandır ilgilenen yok zaten," diyerek içini çekti Şen.

HESAP ZAMANI, BAYAN LAVISH. SON MUHASEBE.

"Böyle zamanlarda hep bankacılık terimleri mi kullanırsın?" dedi Şen ayağa kalkarak. Bir şey, sandalyeye yığılmış hâlde kaldı ama o artık Bayan Lavish değildi.

AMBİYANSA ÖNEM VERİRİM BAYAN LAVISH.

"'Defterimi dürmek' de iyi benzetme olurdu."

TEŞEKKÜR EDERİM. AKLIMA YAZACAĞIM. ŞİMDİ, BENİMLE GELMELİSİN.

"Vasiyetimi tam zamanında yazmışım anlaşılan," dedi Şen, beyaz saçlarını salarak.

İNSAN, ARDINDA BIRAKACAĞI MİRASI HER ZAMAN DÜŞÜNMELİDİR BAYAN LAVISH.

"Miras mı? Lavishler kıçımı öpsün bayım! Defterlerini dürdüm onların! Hahah! Neyse... şimdi ne olacak Ölüm Bey?"

ŞİMDİ Mİ? dedi Ölüm. ŞİMDİ... TEFTİŞ ZAMANININ GELDİĞİNİ SÖYLEYEBİLİRSİN.

"Ah. Teftiş *var*, öyle mi? Eh, benim korkum yok."

HESABA KATILIR BU.

"Güzel. Katılmalı zaten," dedi Şen.

Ölüm'ün koluna girdi, onunla birlikte kapıdan geçti ve sonsuz gece altındaki siyah çöle çıktı.

Bir süre sonra Bay Cırtlak oturdu ve sızlanmaya başladı.

Ertesi sabah *Times*'ta, bankacılık sektörü hakkında küçük bir haber vardı. "Kriz" sözcüğü çok sık kullanılmıştı.

Hah, işte haberimiz burada, diye düşündü Nemly, dördüncü paragrafa geldiğinde. *Daha doğrusu, haberim burada.*

> Lord Vetinari, *Times*'a şu açıklamayı yaptı: "Bankanın Yönetim Kurulu Başkanı'nın izniyle, bu zor zamanlarda Postane Genel Müdürü'nün Kraliyet Bankası'na hizmetlerini sunması olasılığını konuştuğum doğrudur. Kendisi teklifimi reddetti ve konu burada kapandı. Hükümetin işi banka yönetmek değildir. Ankh-Morpork Kraliyet Bankası'nın geleceği, yönetim kurulu üyelerinin ve hissedarlarının ellerindedir."

Tanrılar onlara yardımcı olsun, diye düşündü Nemly.

Şevkle, Gelen Evrak tepsisine saldırdı. Kendini evrak işlerine vererek rakamları kontrol etti, yazım yanlışlarını düzeltti ve içinde yükselen baştan çıkma duygusunu bastırmak amacıyla kendi kendine şarkılar mırıldandı.

Öğle yemeği vakti geldi ve Gladys otuz santim genişliğinde peynirli sandviçler ve *Times*'ın öğlen baskısını getirdi.

Bayan Lavish gece ölmüştü. Nemly habere bakakaldı. Uzun bir hastalığın ardından uykusunda sessizce öldüğü yazıyordu.

Gazeteyi bıraktı ve duvara bakarak daldı. Kadın salt azim ve cinle hayata tutunuyormuş gibi görünüyordu. Yine de o canlılık, o kıvılcım... Eh, sonsuza dek tutunamazdı. Ee, şimdi ne olacaktı? Aman tanrılar, iyi ki bulaşmamıştı bu işe!

Bay Cırtlak için de iyi bir gün değildi muhtemelen. Paytak bir köpeğe benziyordu, bu yüzden koşmayı *gerçekten çabuk* öğrense iyi olacaktı.

Gladys'in yeni getirdiği mektupların arasında, üzerine kalın siyah harflerle "bizzat şahsına" yazılı uzun ve kesinlikle elden düşme bir zarf vardı. Nemly mektup bıçağıyla zarfı kesip açtı ve ne olur ne olmaz diye çöp tenekesinin içine doğru silkeledi.

Zarftan katlanmış bir gazete çıktı. Dünün *Times*'ıydı. Birinci sayfada Nemly von Lipwig'in resmi vardı. *Resim halkaya alınmıştı.*

Nemly kâğıdı çevirdi. Diğer yanında, küçük düzgün harflerle şunlar yazılıydı:

Bayım, itimaat ettiğim iş arkadaşlarıma belli beyanameler bırakma tedbirinde bulundum. Bilaare yine yazacağım.

Bir dost

Yavaş ol, yavaş ol... Bu bir dost olamaz. Benim dost olarak düşündüğüm herkes yazım kurallarını bilir. Bu bir tür aldatmaca olmalı, değil mi? Ama Nemly'nin kirli çamaşırları yo...

Ah pekâlâ, çok detaylı bakarsanız, bir otelin çamaşırhanesini dolduracak kadar kirli çamaşırı *vardı* elbette ve geri kalanlar için de bir restoranın çamaşırhanesi ve hatta fazladan bir leğen gerekirdi. Ama *Lipwig* adıyla bağdaştırılmamışlardı hiç. Buna çok özen göstermişti. İşlediği tüm suçlar, Albert Spangler'la birlikte ölmüştü. İyi bir cellat, bir adamı tam olarak ne kadar sallandırması gerektiğini bilirdi ve Nemly'ninki onu bir hayattan sallandırıp diğer hayata indirmişti.

Biri onu tanımış olabilir miydi acaba? Ama Nemly, altın takım elbisesini giymemişken dünyadaki en sıradan adamdı! Küçükken annesi bazen okuldan yanlış çocuğu alıyordu!

Takım elbiseyi giydiğinde ise herkes *takım elbiseyi* tanıyordu. Nemly gösterişin ardında saklanıyordu.

Bir dolandırıcılık teşebbüsü olmalıydı bu. Evet. Bilindik "suç içeren sır" numarası. Böyle bir pozisyona gelen herkesin, bilinmesini istemediği sırları olurdu genellikle. Ama beyanname hakkındaki kısmı eklemek iyi dokunuştu. Tedirgin bir adamı meraklandırma amaçlıydı. Gönderici her kimse, sizin hakkınızda çok tehlikeli bir şey bildiğini ve onu susturmak için girişimde bulunursanız avukatlarını sizin üzerinize salabileceğini ima ediyordu.

Hah! Kafasında kurup kurup endişelenmesi için zaman bile tanımıştı adam. O! Nemly von Lipwig! Eh, kurmacanın âlâsını gösterecekti ona. Şimdilik kâğıdı alt çekmeceye tıktı. Hah!

Kapı çalındı.

"Girebilirsin Gladys," dedi Nemly, bir kez daha Gelen Evrak tepsisini karıştırmaya başlayarak.

Kapı açıldı ve Stanley Howler'ın endişeli, solgun yüzü belirdi.

"Benim efendim. Stanley efendim," dedi.

"Evet Stanley?"

"Postane Pullar Müdürü efendim," diye ekledi Stanley, kimliğinin yanlış anlaşılması ihtimaline karşı.

"Evet Stanley, biliyorum," dedi Nemly sabırla. "Seni her gün görüyorum. Ne istiyorsun?"

"Hiçbir şey efendim," dedi Stanley. Bir duraksama oldu ve Nemly zihnini, dünyayı Stanley Howler'ın beyninin gördüğü hâliyle görecek şekilde ayarladı. Stanley çok... titiz bir adamdı ve mezarlık kadar sabırlıydı.

"Bugün beni görmek için buraya gelmenin sebebi nedir Stanley?" diye denedi Nemly, cümleyi adama kaşık kaşık yedirmek için sözcükleri tane tane ve dikkatle söyleyerek.

"Aşağıda bir avukat var efendim," diye bildirdi Stanley.

"Ama tehdit mektubunu daha yeni..." diye başladı Nemly fakat sonra gevşedi. "Avukat mı? Neden geldiğini söyledi mi?"

"Çok önemli bir mesele hakkındaymış, öyle dedi. Yanında iki bekçi var efendim. Bir de köpek."

"Gerçekten mi?" dedi Nemly sakin sakin. "Eh, buraya buyur et madem."

Saatine baktı.

Pee... kâlâ... Bu hiç iyi değil.

Lancre Ekspresi kırk beş saniye sonra kalkacaktı. O kahrolası yağmur oluğundan aşağı inmesi on bir saniye sürüyordu. Stanley ziyaretçileri getirmek için aşağı iniyordu ve... o da otuz saniye sürer desek... zemin kattan ayrılmaları... Eh, çözüm buydu. *Sonra arabanın arkasına tırman, Merkezyönü Kapısı'nda yavaşladığında aşağı atla, Lobbin Clout'taki eski ahırın kirişlerine sakladığın teneke sandığı al, giysilerini değiştir, yüzünü ayarla, yürüye yürüye şehirden geç, Merkez Karakol'un yakınındaki dükkânda bir kahve iç, bir süre klak trafiğini takip et, Tavuk ve Civcivler Meydanı'na git, Ben Bilmem Jack'e emanet ettiğin diğer sandığı al, üzerini değiştir, küçük bir çanta ve tüvit şapkayla yola çık (ve sonra onu, Jack'in fahiş bir meblağ karşılığında hafızasının aniden yerine gelmesi ihtimaline karşı bir ara sokaktaki çantada sakladığın eski kahverengi melon şapkayla değiştir), gezine gezine Mezbaha Mahallesi'ne yollan, sığırtmaç Jeff kimliğine bürün, sığırtmaçların geleneksel olarak yolun tozunu silkelemek için uğradığı Kasabın Kartalı adlı devasa, leş kokulu meyhanede biraz takıl.* Eh, bugünlerde Bekçi Teşkilatı'nda bir vampir vardı ve senelerdir bir kurtinsan da çalıştırıyorlardı, yani... *Keskinliğiyle ünlü o burunlar bir dışkı, korku, ter, sakatat ve sidik kokteyli koklasınlar; bakalım hoşlarına gidiyor muymuş gitmiyor muymuş!* Ki bu sırf *meyhanenin* kokusuydu, mezbahalar daha da kötüydü.

Sonra belki geceye kadar bekler, diğer sarhoş sığırtmaçlarla

birlikte şehirden çıkar, dumanı üstünde dışkı arabalarından birine atlardı. Kapı nöbetçileri o arabaları denetlemeye asla zahmet etmezdi. Diğer yandan, altıncı duyusu hâlâ tınlıyorsa, sarhoşun tekiyle yüksük oyunu oynayarak kazandığı parayla küçük bir şişe parfüm ve bir eskici dükkânından ucuz ama düzgün bir üçüncü el takım elbise alır, Bayan Eucrasia Arcanum'um Saygın Erkek İşçiler Pansiyonu'na yollanırdı ve orada, bir şapka selamı ve tel çerçeveli gözlüklerle Bay Trespass Hatchcock'a dönüşürdü. Bay Hatchcock yün satıcısıydı, işi gereği şehre her geldiğinde bu pansiyonda kalırdı ve her geldiğinde, Bayan Arcanum'un, olduğuna inanılmasını arzu ettiği yaştaki bir dula uygun, küçük bir armağan getirirdi. Evet, bu daha iyi fikirdi. Bayan Arcanum'un pansiyonunda yemekler her zaman bol ve doyurucuydu; yataklar iyiydi ve nadiren paylaşmak zorunda kalırdınız.

İşte o zaman, gerçek planlar yapabilirdi.

Tüm bu kaçış haritası gözlerinin önünden ışık hızında geçmişti. Fakat onlar geçip gittikten sonra gözlerine o kadar da hoş olmayan, gerçek bir şey takıldı: Araba avlusunda bir bekçi, sürücülerle sohbet etmekteydi. Nemly, Çavuş Fred Colon'u tanıdı. Colon'un başlıca görevi şehirde gezinerek kendisiyle aynı yaşlarda ve aynı hâl tavırlardaki geçkin adamlarla gevezelik etmekmiş gibiydi.

Bekçi, Nemly'yi pencerede gördü ve el salladı.

Hayır. Kaçarsa işler karışır, pisleşirdi. Blöf marifetiyle çıkması gerekecekti. Teknik olarak yanlış bir şey yapmamıştı zaten. Aldığı mektup dengesini bozmuştu, hepsi bu.

Stanley geri dönüp şehrin en ünlü ve muhtemelen en yaşlı (351) avukatı Bay Slant'i içeri buyur ettiğinde Nemly masasında oturmuş, çalışıyormuş gibi yapıyordu. Bay Slant'e Çavuş Angua ve Onbaşı Nobbs eşlik ediyordu. Teşkilat'taki gizli kurtinsanın

Nobbs olduğu söyleniyordu. Onbaşı Nobbs kocaman, hasır bir sepet getirmişti ve Çavuş Angua da elinde ciyaklayan cinsten, kemik şeklinde bir kauçuk oyuncak taşıyor, arada bir dalgın dalgın sıkarak oyuncağı ciyaklatıyordu. Her şey biraz daha umut verici ama yine de tuhaf görünüyordu.

Nobby Nobbs ve tahnit kokulu avukat bu kadar yakındayken hoşbeşleri o kadar hoş geçmedi ama bittiği zaman Bay Slant, "Sanırım dün, Bayan Şen Lavish'i ziyaret etmiştiniz Bay Lipwig," dedi.

"Ah evet. Ee, kendisi henüz hayattayken," dedi Nemly ve kendi kendine, meçhul mektup yazarına küfretti. Kontrolünü kaybediyordu, gerçekten kaybediyordu.

"Bu bir cinayet soruşturması değil efendim," dedi çavuş, sakin sakin.

"Emin misiniz? Mevcut koşullar altında..."

"Emin olmaya özellikle dikkat ettik efendim," dedi çavuş, "*mevcut koşullar altında.*"

"Aileden biri yapmamış mı yani?"

"Hayır efendim. Siz de yapmamışsınız."

"Ben mi?" Bu ima karşısında Nemly'nin ağzı uygun ölçüde açık kaldı.

"Bayan Lavish'in çok hasta olduğu biliniyordu," dedi Bay Slant. "Ve anlaşılan, sizden pek hoşlanmış Bay Lipwig. Küçük köpeği Bay Cırtlak'ı size miras bırakmış."

"Aynı zamanda bir torba oyuncak, kilimler, ekose ceketler, küçük ayakkabılar, sekiz tasma ki bir tanesi elmas kakmalı ve... Ah, pek çok başka şey," dedi Çavuş Angua. Kauçuk kemiği yine ciyaklattı.

Nemly'nin ağzı kapandı.

"Köpek mi?" dedi boş bir sesle. "Yalnızca köpeği mi? Ve oyuncaklarını?"

"Daha fazlasını mı bekliyordunuz?" dedi Angua.

"Bu kadarını bile beklemiyordum!" Nemly sepete baktı. Kuşku uyandırıcı ölçüde sessizdi.

"Küçük, mavi haplarından birini verdim ona," dedi Nobby Nobbs yardımseverce. "Köpeciği bir süreliğine uyutuyor. Ama insanlarda işe yaramıyor. Kokusu anason gibi."

"Bütün bunlar biraz... tuhaf değil mi?" dedi Nemly. "Bekçiler neden burada? Ya elmas tasma? Hem, vasiyetlerin cenaze töreninden *sonra* okunduğunu sanıyordum ben?"

Bay Slant öksürdü, ağzından bir güve kaçtı. "Evet, kesinlikle. Ama vasiyetinin içerdiklerini bildiğimden, hemen Kraliyet Bankası'na gitmenin en tedbirli hareket olacağını düşündüm, çünkü vasiyetin bazı maddeleri son derece..."

Çok uzun bir duraksama oldu. Elbette bir zombi için bizzat *hayat* duraksamadır ama Bay Slant doğru sözcüğü arıyormuş gibi görünüyordu.

"...*problemli* olduğundan, *hemen* ilgilenmem gerekiyordu," diye bitirdi.

"Evet, eh... küçük kuçunun beslenmesi gerekiyordur herhâlde," dedi Nemly. "Ama ben bunun..."

"Bahsettiğim... sorun, eğer sorun denebilirse, köpeğin evraklarıyla ilgili."

"Şeceresi mi yanlış?"

"Şeceresi değil," dedi Bay Slant, evrak çantasını açarak. "Merhum Sör Joshua'nın, bankanın yüzde bir hissesini Bay Cırtlak'a bıraktığının farkında olabilirsiniz."

Nemly'nin zihninde soğuk, kara bir rüzgâr esmeye başladı.

"Evet," dedi. "Farkındayım."

"Şimdi merhum Bayan Lavish de ona yüzde elli hisse daha bıraktı. Ve bu, bankanın gelenekleri gereği, yeni yönetim kurulu

başkanının Bay Cırtlak olduğu anlamına geliyor. Bay Cırtlak'ın sahibi de sizsiniz Bay Lipwig."

"Durun bir dakika! Bir hayvan bir bankanın sahibi olama..."

"Aah, olabilir Bay Lipwig, olabilir!" dedi Slant, avukatsal bir neşeyle. "Bu konuda pek çok emsal karar var. Hatta bir seferinde bir eşek, rahip; bir kaplumbağa ise yargıç olarak atanmıştı. Açık ki, görece zor mesleklerde daha az örneği görülüyor; örneğin şimdiye dek marangoz olan at yok. Ama yönetim kurulu başkanı olarak bir köpek, nispeten sıradan bir örnek."

"Bu hiç mantıklı değil! Bayan Lavish beni neredeyse hiç tanımıyor!" dedi Nemly. Ama zihninde şu sözler çınladı: *Ah, elbette tanıyor! Bir bakışta içini okudu senin!*

"Vasiyetname dün gece, iki tanık huzurunda bana dikte edildi Bay Lipwig. Bayan Lavish'in doktoru da oradaydı ve sağlığında, kendisinin bedenen olmasa bile zihnen iyi durumda olduğunu doğruladı." Bay Slant ayağa kalktı. "Kısacası vasiyetname yasal. *Mantıklı* olması gerekmiyor."

"Ama köpek nasıl... Eh, toplantıları nasıl yönetecek? Toplantı odasında tek yapacağı sandalyelerin bacaklarını koklamak olur!"

"Toplantılara *sizin* aracılığınızla başkanlık yapacağını varsayıyorum," dedi avukat. Çavuş Angua'nın oturduğu yerden bir gıcırtı çıktı.

"Ölürse ne olacak peki?" dedi Nemly.

"Ah, hatırlattığınız için teşekkür ederim," dedi Bay Slant, çantasından bir belge çıkararak. "İşte, burada yazıyor: Hisseler, ailenin geri kalan üyeleri arasında pay edilecek."

"Ailenin geri kalan üyeleri? Nasıl yani, *köpeğin* ailesinin mi? Onun aile kurma şansı bulabildiğini sanmıyorum!"

"Hayır Bay Lipwig," dedi Slant. "Lavish ailesinin."

Nemly rüzgârların daha da soguduğunu hissetti. "Bir köpeğin ömrü kaç senedir?"

"Sıradan bir köpeğin mi," dedi Nobby Nobbs, "yoksa bir sürü Lavish ile yeni bir servet arasında duran bir köpeğin mi?"

"Onbaşı Nobbs, bu son derece yakışıksız bir yorum!" diye azarladı onu Çavuş Angua.

"Özür dilerim çavuş."

"Öhöm." Bay Slant'in öksürüğü bir güveyi daha azat etti. "Bay Cırtlak bankadaki başkan süitinde uyumaya alışık Bay Lipwig," dedi. "Siz de orada uyuyacaksınız. Mirasın koşulu bu."

Nemly ayağa kalktı. "Bu işe bulaşmam gerekmiyor!" diye terslendi. "Suç işlediğim söylenemez! Mezarın ötesinden, insanların hayatlarını yönetemezsi... Eh, *siz* yönetirsiniz beyefendi, orada sorun yok ama Bayan Lavish yapamaz bunu."

Evrak çantasından bir zarf daha çıkarıldı. Bay Slant gülümsüyordu ve bu hiç hayra alamet değildi.

"Bayan Lavish size hitaben bu içten, şahsi mektubu da yazmış," dedi. "Çavuş, bence artık Bay Lipwig'i yalnız bırakmalıyız."

Odadan çıktılar ama birkaç saniye sonra Çavuş Angua geri geldi ve tek kelime etmeden, Nemly'yle göz göze gelmeden, ciyaklayan kauçuk kemiği oyuncak çantasına bıraktı.

Nemly sepetin başına gidip kapağını kaldırdı. Bay Cırtlak ona baktı, esnedi ve sonra minderinin üzerinde iki ayak üzerine kalkıp ön ayaklarıyla dilendi. Kuyruğunu bir iki kez kararsızca salladı, kocaman gözleri umutla doldu.

"Hiç bana bakma evlat," dedi Nemly ve sırtını döndü.

Bayan Lavish'in mektubu lavanta suyuna batırılmıştı ve cinle çeşnilendirilmişti. Çok düzgün bir yaşlı hanım el yazısıyla yazılmıştı:

Sevgili Bay Lipwig,

Senin, küçük Cırtlak'ıma iyi bakacak, hoş, tatlı bir adam olduğunu hissediyorum. Lütfen ona iyi davran. Zor zamanlarda tek dostumdu. Mevcut durumda, para konusu son derece kaba bir konu ama bu görevi yerine getirmen karşılığında sana senede toplam 20.000 dolar ödenecek. Kabul etmen için yalvarıyorum.

Kabul etmezsen ve Bay Cırtlak doğal sebeplerden ölürse, Suikastçılar Loncası tepene binecek. Lord Downey'ye 100.000 dolar emanet ettim ve loncanın genç beyefendileri seni avlayıp, tam da senin gibi bir tilkiye layık şekilde, bağırsaklarını deşecek, seni Akıllı Çocuk...

Sıkıntı içindeki bir dula gösterdiğin iyilik için tanrılar seni kutsasın.

Nemly etkilenmişti. *Hem* sopa, *hem* havuç. Vetinari yalnızca sopa kullanırdı ve havuçla kafanıza vururdu.

Vetinari! Bazı soruları yanıtlaması gereken adam *oydu!*

Bayan Lavish'in sözleri Nemly'nin kafasında yankılanmaya devam ederken, ensesindeki, senelerin kaypaklığıyla eğitilmiş kıllar dehşetle dikildi; bir şey uçarak pencereden içeri girdi ve *fissst!* diye kapıya çarptı ama cam kırılırken Nemly halıya doğru dalışa geçmişti bile.

Kapıya saplanmış, titreyen, siyah bir oktu bu.

Nemly halıda emekleyerek gitti, yukarı uzandı, oku yakaladı ve hemen tekrar yere eğildi.

Kadim bir yüzüğün içindeki yazı gibi narin beyaz harflerle şu sözler yazılmıştı:

SUİKASTÇILAR LONCASI
"TARZ ÖNEMLİ OLDUĞUNDA"

Bu bir uyarı atışı olmalıydı, değil mi? Nezaketen bırakılmış bir uyarı yalnızca? Bir tür vurgu? Ne olur ne olmaz diye?

Bay Cırtlak fırsattan istifade sepetten atladı ve Nemly'nin yüzünü yalamaya başladı. Bay Cırtlak onun kim olduğuna ve neler yaptığına aldırmıyordu, yalnızca dost olmak istiyordu.

"Sanırım," dedi Nemly teslim olarak, "sen ve ben yürüyüşe çıkacağız."

Köpek heyecanla ciyakladı ve gidip oyuncak çantasını çekiştirerek devirdi. Kuyruğunu deli gibi sallayarak çantanın içine girdi, sonra kırmızı kadifeden küçük bir köpek ceketini sürükleyerek çıktı. Ceketin üzerine "Salı" sözcüğü işlenmişti.

"Şanslı tahmindi evlat," dedi Nemly ve ceketi köpeğe giydirdi. Bu zor oldu, çünkü bir yandan da köpek salyasıyla yıkanmaktaydı.

"Ee, tasmanın kayışı nerede, bilmiyorsundur değil mi?" diye denedi Nemly, yutkunmamaya çalışarak. Bay Cırtlak çantaya doğru atıldı ve kırmızı bir kayışla geri döndü.

"Pekâlâ," dedi Nemly. "Yürüyüşler tarihindeki en hızlı yürüyüş olacak bu. Hatta *koşu* olacak."

Kapı kulpuna uzanırken kapı açıldı. Nemly kendini toprak rengi, kütüksü iki bacağa bakarken buldu.

"Umarım Elbisemden İçeri Bakmıyorsunuzdur Bay Lipwig?" diye gürledi Gladys çok yukarılardan.

Tam olarak neye? diye düşündü Nemly. "Ah, Gladys," dedi. "Lütfen gidip pencerenin önünde durur musun? Teşekkür ederim!"

Küçük bir *tık!* sesi geldi ve Gladys başparmağı ile işaretparmağı arasında bir başka siyah okla döndü. Gladys'in elinde hızla yavaşlarken tutuşmuştu.

"Biri Size Ok Gönderdi Bay Lipwig," diye ilan etti Gladys.

"Gerçekten mi? Üfleyip söndür ve Gelen Evrak tepsisine koy lütfen," dedi Nemly, emekleyerek kapıdan çıkarken. "Ben gidip, bir köpek hakkında bir adamla görüşeceğim."

Bay Cırtlak'ı aldı ve hızla merdiveni indi, kalabalık holden geçti, taş basamakları aştı... ve işte, kaldırıma yanaşan siyah bir araba vardı. Hah! Adam her zaman bir adım öndeydi, değil mi?

Araba dururken Nemly kapıyı çekip açtı, Bay Cırtlak kucağında mutlu mutlu havlarken bütün ağırlığıyla boş koltuğa çöktü, öfkeyle karşı koltuktaki yolcuya baktı ve...

"Ah... özür dilerim," dedi. "Bunun Lord Vetinari'nin arabası olduğunu sandım."

Bir el uzandı ve kapıyı güm diye kapattı. El, siyah oltutaşından boncuklarla bezenmiş, büyük, siyah ve çok pahalı bir eldiven giymişti. Nemly'nin bakışları eli takip ederek bir koldan geçti ve sonunda bir yüze vardı.

"Hayır Bay Lipwig," dedi yüz. "Adım Cosmo Lavish. Ben de tam sizi görmeye geliyordum. Nasılsınız?"

Dördüncü Bölüm

Siyah Yüzük – Sıradışı Bir Çene – "Ömürlük İş Ama Kısa Süreliğine" – Başlarken – Gazetecilikle Eğlence – Her Şey Şehir Hakkında – Onun Ayakkabılarıyla Bir Kilometre – Lavishsel Bir Durum

Adam... imal ediyordu. Ünsüz bir zanaatçıydı, zira yaptığı şeyler, ismini taşımıyordu. Genellikle ölü adamların isimlerini taşıyordu; kendi zanaatlarının ustası olan adamların. Buna karşılık o, tek bir zanaatın ustasıydı: *gibi gösterme* zanaatının.

"Para hazır mı?"

"Evet."

Kahverengi cübbeli adam, yandaki vurdumduymaz trolü gösterdi. "Onu neden getirdin? Onlara hiç tahammül edemiyorum."

"Beş yüz dolar, üstümde taşımak için çok fazla para Bay Morpeth. Gümüş bile olmayan mücevherler için daha da fazla para olduğunu ekleyebilirim," dedi, adı Heretofore olan genç adam.

"Evet, eh... işin numarası da bu, değil mi?" dedi yaşlı adam. "Hayırlı bir iş peşinde olmadığını biliyorum. Üstelik, *stygium*un altından bile nadir olduğunu söyledim sana. Asla parlamayan bir madde. Yani, yanlış kullanmadığın sürece. İnan bana, elime geçen tüm *stygium*u suikastçılara satabilirdim. O asil beyefendiler

siyah rengi çok seviyor. Ah, hem de nasıl seviyorlar... *Ölümüne* seviyorlar."

"Yasadışı değil bu. Kimse V harfini sahiplenemez, değil mi? Bunları konuşmuştuk. Göster artık."

Yaşlı adam, Heretofore'a bir bakış fırlattı ve sonra çekmeceyi açıp masasına küçük bir kutu bıraktı. Lambalardaki yansıtıcılarını ayarladı ve "Tamam, aç bakalım," dedi.

Genç adam kapağı kaldırdı ve işte, oradaydı. Gece kadar siyah. Üzerindeki V kabartması daha koyu, daha keskin bir gölgeydi. Derin bir nefes aldı, yüzüğe uzandı ve dehşetle düşürdü.

"Sıcak bu!"

Gibi görünen şeylerin imalatçısı alayla hıhladı. "Elbette sıcak. *Stygium* çünkü. *Stygium* ışığı soğurur. Gündüz ışığı vurmuş olsa bağırarak parmaklarını emiyor olurdun. Dışarısı aydınlıkken onu kutusundan çıkarma, tamam mı? Hava atmaktan hoşlanan biriysen, eline eldiven tak."

"Kusursuz!"

"Evet, öyle." Yaşlı adam yüzüğü geri aldı ve Heretofore kendi kişisel cehennemine yuvarlanmaya başladı. "Tıpatıp aslına benziyor, değil mi?" dedi Gibici. "Aah, o kadar şaşırmış görünme. *Ne* imal ettiğimi bilmediğimi mi sanıyorsun? Gerçeğini birkaç kez gördüm ve bu bizzat Vetinari'yi bile kandırabilir. Bunu unutmak pahalıya patlar."

"Ne demek istediğini anlamıyorum!" diye itiraz etti Heretofore.

"Çünkü aptalsın."

"Sana söyledim, kimse V harfini *sahibi* değil!"

"Bunu Beyefendi'ye de anlatırsın o zaman? Ah hayır, anlatamazsın. Ama bana beş yüz dolar daha ödersin. Zaten artık emekliye ayrılmayı düşünüyordum, biraz para çok işime yarar."

"Anlaşmamız vardı!"

"Ve şimdi yeni bir anlaşma yapıyoruz," dedi Gibici Morpeth. "Bu sefer unutkanlık satın alıyorsun." Mutlulukla gülümsedi. Genç adam mutsuz ve kararsız görünüyordu.

"Bu, başka birileri için paha biçilmez, farkındasın değil mi?" diye sordu Morpeth.

"Tamam, beş yüz. Lanet olsun."

"Yalnız, şimdi bin oldu," dedi yaşlı adam. "Gördün mü? Fazla hızlı kabul ettin. Pazarlık etmedin. Birinin benim bu küçük oyuncağıma *gerçekten* ihtiyacı mı var? O zaman, bin beş yüz. Bu şehirde *stygium*u benim gibi işlemeyi başarabilen bir başkasını bulmayı deneyebilirsin. Ve ağzını 'evet' haricinde bir şey söylemek için açarsan iki bin olacak. Kabul et."

Daha uzun bir duraksama oldu ve sonunda Heretofore, "Evet," dedi. "Ama kalanını daha sonra getirmem gerekecek."

"Öyle yap madem bayım. Ben burada beklerim. İşte, o kadar zor değilmiş, değil mi? Kişisel bir şey değil, ticaret yalnızca."

Yüzük kutuya, kutu çekmeceye gitti. Genç adamın bir işaretiyle trol elindeki torbaları yere bıraktı ve dışarıdaki geceye çıktı.

Heretofore aniden dönünce Gibici'nin sağ eli aşağı, masanın arkasına uçtu, ama genç adam, "Daha sonra burada olacaksın, değil mi?" deyince el gevşedi.

"Ben mi? Ben hep buradayım. Kapının yerini biliyorsun."

"Burada olacak mısın?"

"Evet dedim ya!"

Leş kokan koridorun karanlığında, genç adam kalbi güm güm atarak dış kapıyı açtı. Siyahlara bürünmüş bir şekil içeri girdi. Maskenin ardındaki yüzü göremiyordu ama fısıldadı: "Kutu sol üst çekmecede. Sağ yanda bir tür silah var. Parayı alabilirsin. Ama... canını yakma, tamam mı?"

"Canını yakmak mı? Burada olmamın amacı bu değil," diye tısladı karanlık şekil.

"Biliyorum ama... temiz iş olsun, tamam mı?"

Sonra Heretofore kapıyı arkasından kapattı.

Yağmur yağıyordu. Heretofore gidip karşı binanın eşiğinde durdu. Yağmur ve oluklardan taşan sular yüzünden gürültüleri duymak zorsa da tüm bunların üzerinde hafif bir gümleme işittiğini sandı. Hayal etmiş de olabilirdi, çünkü kapının açıldığını ve katilin yaklaştığını duymadı. Adam aniden önünde bittiğinde dilini yutacaktı neredeyse. Katil kutuyu eline tutuşturdu ve yağmurun içinde gözden kayboldu.

Sokağa hafif bir nane kokusu süzüldü. Titiz bir katildi demek ki, kokusunu örtmek için nane bombası kullanmıştı.

Seni aptal, aptal ihtiyar budala! dedi Heretofore kafasının içindeki kargaşada. *Neden parayı alıp sesini kesmedin ki? Başka seçeneğim yoktu! Birilerine söylemen riskine giremezdim!*

Heretofore midesinin kalktığını hissetti. Böyle olmasını istememişti! Kimsenin ölmesini istememişti! Sonra kustu.

Bu geçen haftaydı ve sonra da işler daha iyiye gitmemişti.

Lord Vetinari'nin siyah bir arabası vardı.

Başkalarının da siyah arabaları vardı.

Dolayısıyla, siyah arabası olan herkes Lord Vetinari değildi.

Ve ne yazık ki bu, Nemly'nin ânın heyecanıyla unuttuğu önemli bir felsefi gerçekti.

Şimdi heyecan kalmamıştı. Cosmo Lavish havalı biriydi ya da en azından öyle görünmek için şevkle çabalıyordu. İnsanların ne kadar zengin olduklarını göstermek için hep yaptıkları gibi siyah giysilere bürünmüştü elbette ama onu asıl ele veren, sakalıydı.

Teknik olarak Lord Vetinari'ninkine benzeyen bir keçisakalıy-

dı. İki yanağından aşağı ince birer siyah sakal çizgisi iniyor, dönerek burnunun altında aynı incelikte iki bıyık oluşturuyor, dudağın hemen altında siyah bir üçgenle bitiyordu ve böylece Cosmo'ya, kendisinin "tehditkâr bir zarafet" olarak düşündüğü imajı veriyordu. Vetinari üzerinde gerçekten öyleydi o imaj. Cosmo'da ise bu zarif yüzsel kırpıntı, minik ter damlalarıyla parlayan mavi çenesine mutsuz mutsuz süzülüyordu ve biraz... apış tüyü izlenimi bırakıyordu.

Usta bir berber sakalda her gün kıl kıl çalışıyor olmalıydı ve Cosmo'nun bu tarzı benimsediğinden bu yana kilo almış olması adamın işini muhtemelen kolaylaştırmamıştı. Pervasız bir genç adamın hayatında, karnındaki baklavaların keşküle dönüştüğü bir zaman illaki gelir ama Cosmo'nunkiler yağ fıçısına dönüşmüştü.

Ama sonra gözlerini görüyordunuz ve onlar her şeyi telafi ediyordu. Sizi şimdiden *ölü* gören birinin dalgın bakışlarına sahipti...

Gerçi bir katilin *gözleri değil muhtemelen*, diye tahmin yürüttü Nemly. *Muhtemelen ihtiyacı olduğunda, ölümü* satın alıyor. *Kabul, biraz fazlaca tombul parmaklarında zehirliymiş gibi görünen yüzükler var; ama kuşkusuz, gerçekten bu işin içinde olan hiç kimse o kadar çok zehirli yüzük taşımaz? Hakiki katiller reklam yapmaz. Peki ama diğer eldeki zarif siyah eldivenin amacı ne? Bu bir Suikatçılar Loncası süsü. Evet, demek lonca okulunda eğitim görmüş. Üst sınıftan pek çok kişi eğitim için oraya gidiyor ama Kara Müfredatı görmüyor. Muhtemelen annesinden, hançerleme dersinden muaf tutulmasını isteyen bir not götürmüştür okula.*

Bay Cırtlak büyük korkuyla –ya da belki öfkeyle– titriyordu. Nemly'nin kucağında leopar gibi hırlamaktaydı.

"Ah, üvey annemin küçük köpeği," dedi Cosmo, araba hareket ettiğinde. "Ne tatlı. Lafı uzatmayacağım. Köpek karşılığında sana

on bin dolar veririm Bay Lipwig." Eldivensiz eliyle bir kâğıt parçası uzattı. "Şahsi ödeme mektubum. Bu şehirde herkes kabul eder."

Cosmo'nun sesi, konuşmak acı veriyormuş gibi, bir tür ezgili iç çekişe benziyordu.

Nemly okudu:

Lütfen Nemly von Lipwig'e On Bin Dolar Ödeyiniz.

Ve Cosmo Lavish tarafından, bir penilik pulun üzerine, süslü püslü bir imzayla imzalanmıştı.

Pulun *üzerini* imzalamak? Bunu kim çıkarmıştı acaba? Fakat şehirde her geçen gün daha sık karşılaşıyordunuz ve birine *neden* diye sorduğunuzda, "Belgeyi yasal yapıyor da ondan, anladın mı?" yanıtını alıyordunuz. Avukat tutmaktan ucuzdu ve bu açıdan da işe yarıyordu.

İşte, karşısında on bin dolar vardı.

Ne cüretle bana rüşvet vermeye kalkışır? diye düşündü Nemly. Aslında bu ikinci düşüncesiydi; müstakbel-altınımsı-zincir-kuşanıcısının düşüncesi. Eski Nemly'nin ilk düşüncesi, *Ne cüretle bana bu kadar az rüşvet vermeye kalkışır?* olmuştu.

"Hayır," dedi. "Hem, ona birkaç ay bakmak karşılığında bundan daha fazlasını alacağım."

"Ah evet. Ama benim teklifim... daha az riskli."

"Öyle mi dersin?"

Cosmo gülümsedi. "Hadi ama Bay Lipwig! Güngörmüş..."

"...adamlarız biz, değil mi?" diye bitirdi cümleyi Nemly. "Ne kadar *tahmin edilebilir* bir laf. Dahası, bana çok daha fazla para teklif etmeliydin."

Bu noktada, Cosmo'nun alnı civarında bir şey oldu: İki kaşı, kafası karıştığında Bay Cırtlak'ınkilerin de yaptığı gibi bükülme-

ye başladı. Bir anlığına kıvrandılar. Cosmo, Nemly'nin yüz ifadesini görünce alnına bir şaplak attı ve öfkeli bakışları, herhangi bir yorumun ani ölümle sonuçlanacağını anlattı.

Boğazını temizledi ve "Bedavaya alabileceğim bir şey için mi?" dedi. "O vasiyetnameyi yazarken üvey annemin deli olduğunu kanıtlayabilecek durumdayız."

"Annen bana gayet keskin zekâlı gelmişti beyefendi," dedi Nemly.

"Masasına kurulmuş iki arbaletle mi?"

"Ah, ne demeye çalıştığını anlıyorum. Evet, *gerçekten* aklı başında olsa kocaman ama *kocaman* sopalar taşıyan iki trol tutardı, değil mi?"

Cosmo, Nemly'ye uzun uzun, değer biçermiş gibi (ya da en azından kendisinin öyle göründüğünü sandığı bir bakışla) baktı ama Nemly bu taktiği biliyordu. Bakılanın ciddi dayak yemeden önce tartıldığını hissetmesi amaçlanıyordu ama bu pekâlâ, *Ne yapacağımı düşünürken sert sert bakayım bari*, anlamına geliyor da olabilirdi. Yine de Cosmo, acımasız bir adam olsa da aptal değildi; altın takım elbiseli bir adam her yerde fark edilirdi ve kimin arabasına bindiğini birileri mutlaka görmüş olurdu.

"Maalesef üvey annem senin başını büyük derde soktu," dedi Cosmo.

"Başım daha önce de derde girdi," dedi Nemly.

"Öyle mi? O ne zamandı?" Bu soru sertçe ve aniden gelmişti.

Ah. Geçmiş. Gitmek için iyi bir yer değil. Nemly ondan kaçmaya çalıştı.

"Hakkında pek az şey biliniyor Bay Lipwig," diye devam etti Cosmo. "Überwald'de doğmuşsun ve bizim Postane Genel Müdürümüz olmuşsun. Aradaysa..."

"Hayatta kalmayı başardım," dedi Nemly.

"Gerçekten de imrenilesi bir başarı," dedi Cosmo. Arabanın yan tarafına vurdu, araba yavaşlamaya başladı. "Başarılarının devamını dilerim. Bu arada en azından sana bunu vereyim..."

Ödeme mektubunu ikiye yırttı, mührünü ve imzasını taşımayan yarıyı Nemly'nin kucağına bıraktı.

"Bu ne için?" dedi Nemly, bir eliyle çılgına dönmüş Bay Cırtlak'ı tutmaya çalışırken diğer eliyle yarım mektubu alarak.

"İyi niyetimin göstergesi yalnızca," dedi Cosmo. Araba durdu. "Bir gün benden diğer yarısını isteme eğilimi duyabilirsin. Ama beni anlamalısın Bay Lipwig, genelde işleri zor yoldan yapmaya zahmet etmem."

"Benim için zahmete girme lütfen," dedi Nemly kapıyı açıp inerek. Sator Meydanı'na gelmişlerdi. Meydan arabalarla, şehir ahalisiyle ve utanç verici olabilecek tanıklarla doluydu.

Alnı bir anlığına yine o... kaş olayını yapınca Cosmo alnına bir şaplak attı ve "Bay Lipwig, beni yanlış anladın," dedi. "Zor yol *buydu*. Hoşça kal. Genç sevgiline selam söyle."

Nemly parke taşlarının üzerinde hızla döndü ama kapı güm diye kapatılmıştı ve araba uzaklaşıyordu.

"Neden 'Çocuklarının hangi okula gideceğini de biliyoruz,' diye eklemedin!?" diye bağırdı arabanın peşinden.

Şimdi ne olacaktı? Lanet olsun, boğazına dek boka batmıştı!

Sokağın biraz daha ilerisinde, Saray onu çağırıyordu. Vetinari'nin bazı soruları yanıtlaması gerekiyordu. Adam bunu nasıl ayarlamıştı? Bekçiler Bayan Lavish'in doğal sebeplerden öldüğünü söylemişti ama bu adam suikastçı eğitimi görmüştü, öyle değil mi? Zehirler konusunda uzmanlaşmış gerçek bir suikastçı mıydı acaba?

Açık kapıdan girdi fakat nöbetçiler onu binada durdurdu. Nemly onları eskilerden tanıyordu. Bu iş için giriş sınavı yapı-

yorlardı muhtemelen. "Adın nedir?" diye sorulunca bilemiyorlarsa işe alınıyorlardı. Onlardan daha zeki *troller* vardı. Ama yine de onları kandıramıyordunuz, laf ebeliğiyle aldatamıyordunuz. Doğrudan içeri girebilecek kişilerin listesi vardı, bir de randevu alması gereken kişiler vardı. Adınız iki listede de değilse içeri giremiyordunuz.

Bununla birlikte, büyük harflerle yazılmış yazıları okuyabilecek kadar zeki olan yüzbaşıları, Postane Genel Müdürü ve Kraliyet Bankası Yönetim Kurulu Başkanı'nı tanıdı ve emrindeki nöbetçilerden biri yumruklarını yere dayaya dayaya gidip, Nemly'nin yazdığı notu Drumknott'a götürdü. Nemly sadece on dakika sonra Uzun Ofis'e buyur edildiğini görerek şaşırdı.

Odanın bir ucundaki büyük toplantı masasının sandalyeleri doluydu. Nemly birkaç lonca başkanını tanısa da pek çoğunun sıradan vatandaşlar olduğunu fark etti; geçinmek için çalışması gereken tipler, dört duvar arasında huzursuz olan adamlar. Masaya şehrin haritaları serilmişti. Nemly bir şeyi kesintiye uğratmıştı. Daha doğrusu, Vetinari onun hatırına bir şeyi kesintiye uğratmıştı.

Nemly içeri girer girmez Lord Vetinari ayağa kalktı ve yaklaşması için el etti.

"Lütfen bana izin verin hanımlar ve beyler, Postane Genel Müdürü'ne biraz zaman ayırmam gerekiyor. Drumknott, lütfen misafirlerimizle birlikte rakamları bir kez daha gözden geçirin, olmaz mı? Bay Lipwig, bu taraftan lütfen."

Nemly bir kapıya doğru buyur edilirken arkasında boğuk kahkahalar duydu. Başta yüksek tavanlı bir koridor sandığı yer bir tür sanat galerisi çıktı. Vetinari kapıyı arkalarından kapattı. Nemly'ye kapının tıkırtısı çok yüksek geldi. *Nedense* öfkesi hızla dinmekte, yerini çok soğuk bir ürpertiye bırakmaktaydı. Vetinari bir despottu

ne de olsa. Nemly bir daha hiç görülmese, Beyefendi'nin şöhreti daha da artardı.

"Lütfen Bay Cırtlak'ı yere bırak," dedi Vetinari. "Biraz koşuşturmak küçük delikanlıya iyi gelir."

Nemly köpeği yere indirdi. Bir kalkanı indirmek gibiydi. Şimdi bu galerinin sergilediği şeyleri inceleyebilirdi.

Oyma taştan büstler zannettiği şeyler mumdan yapılmış yüzler çıktı. Nemly bunların ne zaman ve nasıl yapıldığını biliyordu.

Ölüm maskeleriydi bunlar.

"Seleflerim," dedi Vetinari, yüz sırası önünde yürüyerek. "Koleksiyon eksiksiz değil elbette, zira bazı durumlarda kafayı bulamadılar. Daha doğrusu... son derece *dağınık* hâlde buldukları söylenebilir."

Bir sessizlik oldu ve Nemly aptallık edip sessizliği doldurdu. "Her gün size tepeden bakmaları tuhaf olmalı."

"Ah, öyle mi düşünüyorsun? Ama ben, asıl *benim* onlara tepeden baktığımı belirtmek zorundayım. Çoğu iğrenç adamlardı; açgözlü, rüşvetçi, beceriksiz... Kurnazlık, düşüncenin işini bir yere kadar görebilir ama sonra ölürsün. Seleflerimin çoğu zengin, şişman ve korku içinde öldü. Şehri bulduklarından daha kötü hâlde bıraktılar ve ölümleri herkes için hayırlı oldu. Oysa şimdi şehir tıkır tıkır işliyor Bay Lipwig. İlerliyoruz. Yaşlı hanımları öldüren cinsten biri hükümdar olsa bunu yapamazdık, anlıyor musun?"

"Ben hiç öyle bir şey söyleme..."

"Ne dediğini çok iyi biliyorum. Yalnızca, yüksek sesle söylemekten kaçındın." Vetinari tek kaşını kaldırdı. "Çok öfkeliyim Bay Lipwig."

"Ama boğazıma kadar bo!.."

"*Ben* batırmadım," dedi Vetinari. "Senin yakışıksız sokak üslu-

bunla söylediğin gibi 'boğazına kadar batıran' ben olsaydım, neye battığına dair hiç de imrenilesi olmayan ölçüde bilgili olacaktın ve 'batmak' sözcüğünün anlamını çok iyi anlayacaktın."

"Ne demek istediğimi biliyorsunuz!"

"Eyvah eyvah, bu konuşan hakiki Nemly von Lipwig mi, yoksa altınımsı zincirini almayı dört gözle bekleyen adam mı? Şen Lavish, öleceğini biliyordu. Vasiyetnamesini değiştirdi, o kadar. Bunun için ona saygı duyuyorum. Personel de seni daha kolay kabullenecek. Ve Bayan Lavish sana büyük iyilikte bulundu."

"İyilik mi? Bana ok attılar!"

"O, Suikastçılar Loncası'ndan, seni izlediklerini anlatan bir nottu yalnızca."

"İki ok atıldı!"

"Altını çizmek için belki?" dedi Vetinari, kadife kaplı bir sandalyeye oturarak.

"Bakın, bankacılığın *sıkıcı* olması gerekiyor! Sayılar, emeklilik maaşları, ömürlük işler!.."

"Ömürlük belki, ama anlaşıldığı kadarıyla çok uzun zaman için değil," dedi Vetinari. Durumun onu eğlendirdiği açıktı.

"Siz bir şey yapamaz mısınız?"

"Cosmo Lavish hakkında mı? Neden yapayım ki? Köpek satın almak yasadışı değil."

"Ama tüm aile... Bir dakika, bunu nereden bildiniz? Ben söylemedim!"

Vetinari elini önemsemezce salladı. "Adamı biliyorsan, yöntemini de bilirsin. Cosmo'yu tanıyorum. Böyle bir durumda, paranın işe yarayacağı yerde kaba kuvvete başvurmaz. Dilediğinde çok cana yakın olabiliyor."

"Ama geri kalanların ününü duydum. Oldukça zehirli bir aileye benziyor."

"Bu konuda yorum yapamam. Fakat Şen o konuda da sana yardımcı oldu. Suikastçılar Loncası senin için ikinci bir sözleşme kabul etmeyecek. Çıkar çatışması, anlarsın. Teknik olarak bankanın *yönetim kurulu başkanı* için sözleşme kabul edebilirler sanırım ama bunu da yapmayacaklardır, çünkü... Bir kucak köpeğini öldürmek? Kimsenin özgeçmişinde iyi durmaz."

"Hesapta böyle bir şey yoktu!"

"Evet Bay Lipwig, yoktu. Hesapta senin *ölmen* vardı," diye tersledi onu Vetinari, düşen bir sarkıt kadar soğuk ve ölümcül bir sesle. "Şehre, kamu yararına ve insanların insanlara duyduğu güvene karşı işlediğin suçlar karşılığında asılarak ölmen vardı hesapta. Lâkin diriltildin, çünkü şehir öyle gerektirdi. Her şey yalnızca şehir için Bay Lipwig. Her zaman şehir için. Birtakım planlarım olduğunu biliyorsundur elbette?"

"*Times*'ta yazıyordu. 'Büyük Girişim.' Şehrin altına yollar, kanalizasyon kanalları, sokaklar kazmak istiyormuşsunuz. Elimize Cihaz adlı bir tür cüce makinesi geçmiş ve cüceler su sızdırmaz tüneller yapabiliyormuş. Zanaatçılar Loncası bütün bunlar konusunda çok heyecanlıymış."

"Kasvetli ses tonuna bakılırsa seni heyecanlandırmadığını anlıyorum?"

Nemly omuzlarını silkti. Makineler onu hiçbir zaman ilgilendirmemişti. "Öyle ya da böyle, bir tercihim yok."

"Hayret," dedi Vetinari şaşkın şaşkın. "Eh, Bay Lipwig, en azından bu proje için en çok neye ihtiyacımız olacağını tahmin edebiliyorsundur."

"Kürek?"

"Finansman, Bay Lipwig. Ve bankacılık sistemimiz zamana ayak uydurmuş olsaydı bulabilirdim de. Senin, işleri biraz... silkeleyebileceğine eminim."

Nemly son bir kez denedi şansını. "Ama Postane'nin bana *ihtiyacı* va..." diye başladı.

"Hayır. Şu anda yok ve bu durum seni sinirlendiriyor," dedi Vetinari. "Sen tekdüzeliğe alışık bir adam değilsin. Şu andan itibaren seni izne çıkarıyorum. Bay Groat yardımcılığını yapıyordu ve senin... *tarzına* diyelim, sahip olmasa da, Postane'nin işlemeye devam etmesini sağlayacağına eminim."

Ayağa kalkarak, görüşmenin sona erdiğini ima etti. "Şehir kan kaybediyor Bay Lipwig ve ihtiyacım olan pıhtı, sensin. Git ve para yap. Ankh-Morpork'un refahının önünü aç. Bayan Lavish bankayı sana emanet etti. Onu iyi yönet."

"Bankanın asıl sahibi köpek, bunu biliyorsunuz!"

"Ne kadar da güven dolu küçük bir yüzü var," dedi Vetinari, Nemly'yi kapıya doğru kışkışlayarak. "Seni alıkoymayayım Bay Lipwig. Unutma: Her şey şehir için."

Nemly bankaya giderken yeni bir protesto yürüyüşü sürüyordu. Son zamanlarda gittikçe daha çok protesto düzenleniyordu. Komik şeydi ama herkes zalim Lord Vetinari'nin despot yönetiminde yaşamak istiyor gibiydi; taşı toprağı altın şehre akın ediyorlardı.

Ankh-Morpork'un taşı toprağı altın değildi. Fakat şehre akın, etkisini gösteriyordu, orası kesindi. *Maaşlar düşüyordu* bir kere.

Bu yürüyüş, golemlerin işe alınmasını protesto etmek için düzenlenmişti. Golemler hiç yakınmadan en pis işleri yapıyorlar, gece gündüz çalışıyorlardı ve o kadar dürüstlerdi ki vergilerini bile ödüyorlardı. Ama insan değildiler işte ve gözleri falan parlıyordu. İnsanlar bu tür şeyler hakkında çok hassas olabiliyordu.

Bay Bent sütunun arkasında bekliyor olmalıydı, çünkü Nemly kolunun altına sıkıştırdığı Bay Cırtlak'la birlikte banka kapısından içeri girer girmez onun yanında bitti.

"Personel çok endişeli efendim," dedi, Nemly'yi merdivenlere doğru yönlendirerek. "Onlarla daha sonra konuşacağınızı söyleme cüretini gösterdim."

Nemly endişeli bakışların farkındaydı. Şimdi mekânın sahibiymiş gibi bakarken, başka şeylerin de. Evet, banka kaliteli malzemelerle, kaliteli şekilde inşa edilmişti ama bunların ardına bakarsanız, zamanın geçişini ve ihmal izlerini görebiliyordunuz. Gözleri artık tozu seçemeyen zavallı yaşlı bir dulun, ona artık fazla büyük gelen evi gibiydi. Pirinçler kararmıştı, kırmızı kadife perdeler yıpranmış, yer yer havları dökülmüştü. Mermer zeminin parlatılamadığı yerler vardı.

"Ne?" dedi. "Ah, tabii. İyi fikir. Mekânı temizletebilir misin bu arada?"

"Efendim?"

"Halılar pis, kadife halatlar dağılmış, perdeler çok daha iyi yüzyıllar görmüş ve pirinç parçaların da güzelce ovulması gerekiyor. Banka şık görünmeli Bay Bent. Bir dilenciye para verirsin ama *borç* vermezsin, değil mi?"

Bent'in kaşları kalktı. "*Başkan'ın* bakış açısı bu, öyle mi?" dedi.

"Başkan? Ah, evet. Başkan Bay Cırtlak, temizliğe büyük önem verir. Öyle değil mi Bay Cırtlak?"

Bay Cırtlak, Bay Bent'e hırlamaya ara verip birkaç kez havladı.

"Gördün mü?" dedi Nemly. "Yapacak iş bulamadığında saçlarını tarayıp ayakkabılarını temizlersin. Bilgece sözler bunlar Bay Bent. Yaylan."

"Elimden geleni yaparım efendim," dedi Bent. "Bu arada, genç bir hanım uğradı efendim. Adını vermek istemedi ama onu gördüğünüze memnun olacağınızı söyledi. Onu küçük toplantı odasına buyur ettim."

"Pencere açman gerekti mi?" dedi Nemly umutla.

"Hayır efendim."

Bu, söz konusu kadının Diken olmadığı anlamına geliyordu. Demek ki... Nemly'nin aklına korkunç bir düşünce geldi. "Lavish ailesinden değil, değil mi?"

"Hayır efendim. Ve Bay Cır... Şey, Başkan'ın öğle yemeği vakti geldi efendim. Midesi yüzünden, soğuk kemikli tavuk yiyor. Onu da küçük toplantı odasına yollayayım, olmaz mı?"

"Evet, lütfen. Bana da bir şeyler ayarlayabilir misin?"

"Ayarlamak mı, efendim?" Bent şaşırmış görünüyordu. "*Çalmak* mı demek istiyorsunuz?"

Ah, şu türden biri, diye düşündü Nemly.

"Benim için yiyecek bir şeyler bul demek istedim," diye çevirdi.

"Ha. Kesinlikle efendim. Süitte küçük bir mutfak ve hazır bekleyen bir şefimiz var. Bayan Lavish bir süredir burada yaşıyordu. Kraliyet Darphanesi'nin bir kez daha bir müdürü olması ilginç olacak bu arada."

"Kraliyet Darphanesi Müdürü, kulağa hoş geliyor," dedi Nemly. "Buna ne dersin Bay Cırtlak?"

İşareti alan Başkan havladı.

"Hmm," dedi Bent. "Son bir şey efendim. Lütfen bunları imzalayabilir misiniz?" Bir evrak yığını gösterdi.

"Bunlar ne? Toplantı tutanakları değil, değil mi? Toplantı tutanaklarıyla ilgilenmem."

"Muhtelif formaliteler efendim. Temel olarak, Başkan adına bankayı devraldığınız anlamına geliyor ama işaretli yerlere Bay Cırtlak'ın pati izinin basılması gerektiği söylendi bana."

"*Onun* bütün bunları okuması gerekiyor mu?" dedi Nemly.

"Hayır efendim."

"O zaman ben de okumam. Bu bir banka. Kapsamlı turu yaptırdın bana. Eksik tekerleği falan yoktur, değil mi? Nereyi imzalayacağımı göster yeter."

"Tam burayı efendim. Ve burayı. Ve burayı. Ve burayı. Ve burayı. Ve burayı. Ve burayı..."

Toplantı odasındaki hanım kesinlikle çekici bir kadındı ama *Times* için çalıştığından, Nemly onu tamamen hanım hanımcık biri olarak göremedi. Ne de olsa hanımefendiler, ağzınızdan çıkan ama aslında içtenlikle söylemediğiniz şeyleri kötücüllükle harfiyen *alıntılamazdı;* beklenmedik ölçüde zor sorularla *tokat* da atmazdı. Yani aslında düşününce... eh, bu sonuncusunu sık sık yaparlardı ama *bu* kadın, bunun karşılığında para alıyordu.

Yine de itiraf etmek gerekirdi, Sacharissa Cripslock eğlenceliydi.

"Sacharissa! Bu ne sürpriz! Ziyaretini beklemiş olmam gerekirdi," dedi Nemly, odaya girerken.

"Bay Lipwig, seninle görüşmek her zaman bir zevk," dedi kadın. "Şimdi de köpek bakıcısı oldun ha?"

...ama işte, *bu* türden eğlence. Bıçaklarla hokkabazlık yapmaya benziyordu. Sürekli tetikte olmanız gerekiyordu. Egzersiz yapmış kadar oluyordunuz.

"Manşetleri şimdiden yazmaya mı başladın Sacharissa?" dedi. "Ben yalnızca Bayan Lavish'in vasiyetnamesini yerine getiriyorum." Bay Cırtlak'ı cilalı masaya koyup oturdu.

"Demek bankanın başkanı oldun?"

"Hayır. Başkan, Bay Cırtlak," dedi Nemly. "Bay Cırtlak, meşgul kalemli cici hanıma dikkatlice havla!"

"Hav," dedi Bay Cırtlak.

"Başkan Bay Cırtlak demek..." dedi Sacharissa gözlerini devirerek. "Elbette. Ve sen *ondan* emir alıyorsun, öyle mi?"

"Evet. Ben de Kraliyet Darphanesi Müdürü'yüm bu arada."

"Bir köpek ve efendisi," dedi Sacharissa. "Ne hoş. Köpek ile adam arasındaki mistik bağ sayesinde düşüncelerini de okuyabiliyorsundur herhâlde?"

"Sacharissa, ben bile bundan daha iyi ifade edemezdim."

Birbirlerine gülümsediler. Bu yalnızca birinci raunttu. Daha yeni ısınmaya başladıklarını ikisi de biliyordu.

"Bu durumda, bunun bankanın ailenin geri kalanının ellerine geçmesini engellemek için Bayan Lavish'in kullandığı son numara olduğunu söyleyenlerle hemfikir değilsin anladığım kadarıyla? Bazıları ailenin bankayı daha da batırmaktan başka hiçbir şey yapamayacağına inanıyor çünkü. Yoksa sen de bazılarının beslediği gibi, Ataerk'in kendisiyle işbirliği yapmayan bankaları hizaya sokmaya kararlı olduğu ve bu durumun ona mükemmel bir fırsat sunduğu görüşünü mü destekliyorsun?"

"Şunun görüşü, bunun inancı... Bu gizemli kişiler *kim?*" dedi Nemly, tek kaşını Vetinari kadar başarılı şekilde kaldırmaya çalışarak. "Ve nasıl oluyor da sen çoğunu tanıyorsun?"

Sacharissa içini çekti. "Bay Cırtlak'ı 'kullanışlı bir kukla' olarak tarif etmez miydin?"

"Hav?" dedi köpek adı geçince.

"Bu soruyu hakaret kabul ediyorum!" dedi Nemly. "Bay Cırtlak da öyle!"

"Nemly, artık eğlenceli değilsin." Sacharissa defterini kapattı. "Tıpkı... eh, *bankacı* gibi konuşuyorsun."

"Öyle düşündüğüne sevindim." *Dikkat! Defteri kapatmış olması, gevşeyebileceğin anlamına gelmiyor!*

"Kaçık beygirlerin sırtında oradan oraya koşuşturmak yok mu artık? Tezahüratlarla karşılayacağımız şeyler? Çılgın düşler?" dedi Sacharissa.

"Fuayeyi derleyip toplamaya başladım bile."

Sacharissa gözlerini kıstı. "*Fuayeyi mi* düzenliyorsun? Bayım, sen kimsin ve gerçek Nemly von Lipwig'e ne yaptın?"

"Hayır, ciddiyim. Ekonomiyi temizlemeden önce kendimiz temizlenmeliyiz," dedi Nemly ve beyninin baştan çıkarıcı şekilde vites yükselttiğini hissetti. "İhtiyaç duymadığımız şeylerden kurtulmayı düşünüyorum. Örneğin, mahzende işe yaramaz metal külçelerle dolu bir oda var. Hepsinin gitmesi lazım," diye ekledi alayla.

Sacharissa kaşlarını çattı. "*Altından* mı bahsediyorsun?"

Bunu nereden yumurtlamıştı ki şimdi? *Eh, ama... geri adım atma, yoksa kadın gırtlağına yapışır. Dayan! Dahası, onu şaşalamış görmek çok güzel.*

"Evet," dedi.

"Ciddi olamazsın!"

Defter hemen açıldı ve Nemly'nin dili dörtnala kalktı. Durduramıyordu. İlk önce beyniyle konuşsa güzel olurdu ama beynini kontrol altına alarak şöyle dedi: "Son derece ciddiyim! Lord Vetinari'ye tüm altını cücelere satmamızı tavsiye ediyorum. Altın lazım değil bize. Altın bir emtia, o kadar."

"Ama altından daha değerli ne var?"

"Hemen her şey. Sen, mesela. Altın ağırdır. Ama senin ağırlığınca altın, çok da fazla altın etmez, değil mi? Sen bundan daha değerli değil misin?"

Sacharissa yine şaşalamış görününce Nemly sevindi. "Eh, bir anlamda..." diye başladı kadın.

"Dile getirilmeye değer tek anlamdır bu," dedi Nemly ifadesizce. "Dünya altından daha değerli şeylerle dolu. Ama biz lanet şeyi kazıp çıkarıyoruz ve sonra başka bir çukura gömüyoruz. Bunun neresi mantıklı? Neyiz biz, saksağan mı? Sırf parladığı için mi altın topluyoruz? Aman tanrılar, *patates* bile altından değerlidir!"

"Hayır, değil!"

"Öyle mi? Gemin kaza geçirse ve ıssız bir adada mahsur kalsan hangisini tercih ederdin? Bir çuval patatesi mi, bir çuval altını mı?"

"Evet ama Ankh-Morpork ıssız ada değil!"

"Ve bu, altının sırf biz bu konuda hemfikir olduğumuz için değerli olduğunu kanıtlıyor, değil mi? Altın yalnızca düş. Fakat patates her yerde patatestir. Bir parça tereyağı ve bir çimdik tuzla, *her yerde* bir öğün yemek olur. Altını toprağa gömersen, sonsuza dek hırsızlar hakkında endişelenirsin. Patatesi toprağa gömersen, zamanı geldiğinde yüzde bin kâr edersin."

"Bir anlığına, bizi patates standardına döndürmeyi hedeflediğini varsayabilir miyim?" dedi Sacharissa sertçe.

Nemly gülümsedi. "Hayır, o kadar değil. Ama birkaç gün içinde para dağıtmaya başlayacağım. Para, yerinde oturmaktan hoşlanmaz. Dışarı çıkmak, yeni dostlar edinmek ister." Nemly'nin beyninin ağzına yetişmeye çalışan parçası düşündü: *Keşke bunları not alsam. Hepsini hatırlayabileceğimden emin değilim.* Ama son bir gün içinde yaşadığı diyaloglar beyninde çarpışıyor, bir tür müzik oluşturuyordu ve Nemly tüm notaları bildiğinden emin değilse de bazı kısımları mırıldanabilirdi. Neden bahsettiğini çözmek için kendi kendini yeterince uzun süre dinlemesi yeterli olacaktı.

"Dağıtmak derken?.." dedi Sacharissa.

"Vermek. Armağan etmek. Cidden."

"Nasıl? Ve neden?"

"Hepsini zamanı gelince anlatacağım."

"Benimle dalga geçiyorsun Nemly!"

Hayır, aslında donakaldım, çünkü ağzımdan çıkanı kulağım duydu, diye düşündü Nemly. *En ufak fikrim yok, gelişigüzel düşüncelerdi yalnızca. Ben...*

"Her şey ıssız adalar hakkında," dedi. "Ve bu şehrin neden ıssız ada *olmadığı* hakkında."

"Hepsi bu mu yani?"

Nemly alnını ovaladı. "Bayan Cripslock, Bayan Cripslock... Bu sabah kalktığımda aklımda Postane'deki evrak işlerinde ciddi ilerleme kaydetmek vardı yalnızca; bir de belki şu 25 penilik Özel Beyaz Lahana pulu meselesine bir dil atmak. Bilirsin, ektiğin zaman lahana çıkan pul? Çay vaktine kadar yeni bir finans girişimiyle ortaya çıkmamı nasıl bekleyebilirsin?"

"Tamam ama..."

"En azından ertesi günkü kahvaltıya kadar beklemen lazım."

Nemly, kadının bunu da defterine yazmasını izledi.

Sonra Sacharissa defterini el çantasına tıktı. "Çok eğleneceksin, değil mi?" dedi.

Nemly düşündü: *Defterini çantasına kaldırdığında da güvenme ona. Kadının hafızası sağlam.*

"Ben gerçekten, vatandaşı olduğum şehir için büyük ve önemli bir şey yapabilme fırsatı olduğunu düşünüyorum bunun," dedi Nemly en içten sesiyle.

"Bu senin en içten sesin," dedi Sacharissa.

"Çünkü içten konuşuyorum," dedi Nemly.

"Ama... Madem konuyu açtın Nemly, Ankh-Morpork halkı seni açık avuçlarla karşılayana kadar nasıl bir hayat yaşıyordun?"

"Hayatta kalıyordum," dedi Nemly. "Überwald'de eski imparatorluk dağılıyordu. Öğle vaktine kadar hükümetin iki kere değişmesi olağandı. Geçinmek için her tür işte çalıştım. Bu arada, sanırım demin açık 'kollar' demek istedin?" diye ekledi.

"Ve buraya geldiğinde tanrıları o kadar etkiledin ki seni bir hazineye götürdüler ve bu hazineyi kullanarak Postanemizi yeniden inşa ettirebildin."

"Bu konuda son derece mütevazıyım," dedi Nemly, mütevazı görünmeye çalışarak.

"Ya, evet. Ve bu tanrı vergisi altının tamamı ova şehirlerinin para birimleri cinsindendi ve hepsi kullanılmış paralardı."

"Biliyor musun, uykusuz gecelerde ben de bunu merak etmişimdir sık sık," dedi Nemly, "ve vardığım sonuç şu: Tanrılar, olanca bilgelikleriyle, bahşettikleri armağanın ânında kullanılabilir olmasına karar verdi." *Bunu dilediğin kadar sürdürebilirim*, diye düşündü, *ve sen, elinde kart olmadan poker oynamaya çalışıyorsun. Dilediğin kadar şüphelen ama ben o parayı geri verdim! Tamam, ilk önce çaldım ama geri vermenin de bir anlamı olmalı, değil mi? Defterim temizlendi ve... Eh, yani en azından pisliği kabul edilebilir bir dereceye geldi, değil mi?*

Kapı yavaşça açıldı ve içeri, elinde bir tabak soğuk tavuk taşıyan genç ve tedirgin bir kadın girdi. Tabağı Bay Cırtlak'ın önüne bırakırken köpek neşelendi.

"Pardon ama, sana kahve falan ikram edebilir miyiz?" dedi Nemly, kız kapıya yönelirken.

Sacharissa ayağa kalktı. "Teşekkür ederim ama hayır. Haberi baskıya yetiştirmem gerekiyor Bay Lipwig. Pek yakında yine görüşeceğimize eminim."

"*Mutlaka* görüşürüz Bayan Cripslock," dedi Nemly.

Sacharissa ona bir adım yaklaştı ve sesini alçalttı. "O kızın kim olduğunu biliyor musun?"

"Hayır, kimseyi tanımıyorum henüz."

"Ona güvenebileceğinden emin değilsin yani?"

"Güvenmek mi?"

Sacharissa içini çekti. "Bu sana hiç yakışmıyor Nemly... Kadın, dünyadaki en değerli köpeğe bir tabak yemek verdi. *Bazı kişilerin, ölmesini istiyor olabileceği* bir köpeğe."

"Ama neden..." diye başladı Nemly. O an ikisi birden Bay Cırtlak'a döndüler. Köpek, takdir dolu *şlorp şlorp* sesleriyle yalayarak boş tabağı masa boyunca itmekteydi.

"Ee... kapıyı kendin bulabilir misin?" dedi Nemly, kayan tabağa koşarak.

"Kuşkun varsa, parmaklarını köpeğin boğazına sok!" dedi Sacharissa kapıdan, Nemly'nin son derece münasebetsiz bulduğu bir eğlentiyle.

Nemly köpeği kaptı ve kızın çıktığı kapıya seyirtti. Kapı, dar ve güzel dekore edilmemiş bir koridora açılıyordu. Koridorun sonunda yeşil bir kapı daha vardı ve ardından sesler geliyordu.

Nemly yeşil kapıdan içeri daldı.

Kapının ardındaki küçük, düzenli mutfakta bir tabloyla karşılaştı: Genç kadın masaya kadar gerilemişti ve beyaz kıyafetli, sakallı bir adam, elinde kocaman bir bıçak sallıyordu. İkisi de şok geçirmiş görünüyordu.

"Neler oluyor!?" diye bağırdı Nemly.

"Şey, şey... siz kapıdan içeri daldınız ve bağırdınız?" dedi kız. "Bir sorun mu var? Bay Cırtlak'ın aperatifini hep bu saatte veririm?"

"Ben de tam ara sıcakları hazırlıyordum," dedi adam, bıçağı bir sakatat tepsisine indirerek. "Sakatat doldurulmuş tavuk boynu, ardından da özel yapış yapış puding var. Kim soruyor?"

"Ben onun... sahibiyim," dedi Nemly, becerebildiğince azametli bir tavırla.

Şef, beyaz şapkasını çıkardı. "Özür dilerim efendim, elbette öylesiniz. Altın takım elbise falan... Bu, kızım Peggy. Benim adım da Aimsbury efendim."

Nemly biraz sakinleşmeyi başardı. "Pardon," dedi. "Birinin Bay Cırtlak'ı zehirlemesinden korktum da..."

"Biz de tam ondan bahsediyorduk," dedi Aimsbury. "Düşündüm ki... Bir dakika, *beni* kastetmiyorsunuz, değil mi?"

"Yo, yo, kesinlikle hayır!" dedi Nemly, adam hâlâ elinde bıçak tutmakta olduğundan.

"Eh, tamam," dedi Aimsbury sakinleşerek. "Siz yenisiniz efendim, bu yüzden bilmezsiniz: O Cosmo denen adam bir seferinde Bay Cırtlak'ı tekmelemişti!"

"O adam herkesi zehirleyebilir," dedi Peggy.

"Ama ben her gün pazara inerim efendim ve küçük köpeğin yiyeceklerini bizzat seçerim. Onları aşağıdaki soğuk odada saklıyorum. Kapının tek anahtarı da bende."

Nemly rahatladı. "Şey, bana bir omlet yapamazsın, değil mi?"

Şef paniğe kapılmış göründü. "Yumurtadan mı yapılıyordu o?" dedi endişeyle. "Yumurta pişirmeyi hiç denemedim efendim. Cuma günleri Bay Cırtlak için yaptığım *Steak à la tartare* üzerine bir çiğ yumurta kırıyorum. Bayan Lavish de her sabah cinli portakal suyunun içinde iki çiğ yumurta isterdi. Yumurtadan anladığım bu kadar. Sosa yatırılmış bir domuz kellem var, eğer onu arzu ederseniz. Dil, kalp, ilik, koyun kellesi, güzel bir parça gerdan, dalak, lokum, akciğer, karaciğer, böbrek, uykuluk..."

Nemly gençliğinde bu menüden sık sık yemişti. Tam da arsız yalanlar, el çabukluğu ve kamuflaj sanatlarında beceri kazanarak büyümesini istediğiniz çocuklara yedirdiğiniz türden yemeklerdi. Nemly o tuhaf, titrek et parçalarını sebzelerinin altına gizliyordu; bir seferinde bir patates parçasının altında otuz santimlik kule inşa etmişti.

Birden şafak attı. "Bayan Lavish'e sık sık yemek yapar mıydın?" dedi.

"Hayır efendim. Bayan Lavish cin, sebze çorbası, sabah canlandırıcısı ve..."

"Cin," dedi Peggy kararlılıkla.

"...ile beslenirdi."

"Yani sen aslında *köpeğin* şefisin?"

"Köpekgiller efendim, eğer sizin için de sorun olmazsa. Kitabımı okumuş olabilirsiniz? *Beyinle Yemek Pişirmek*?" Aimsbury bunu bir parça ümitsizlikle söylemişti ve haklıydı da.

"Sıradışı bir kariyer," dedi Nemly.

"Eh, efendim, bu sayede... Daha güvenli bir kariyer bu. Şey, gerçek şu ki... alerjim var efendim." Şef içini çekti. "Göster ona Peggy."

Kız başını salladı, cebinden pis bir kart çıkardı ve "Lütfen gördüğünüz malum kelimeyi söylemeyin efendim," diyerek kaldırdı.

Nemly baktı.

"Yemek sektöründe asla kaçınamıyorsunuz bundan efendim," dedi Aimsbury, üzüntüyle.

Zamanı değildi, *hiç* zamanı değildi. Ama hamurunda dolandırıcılık olanlar, insanlara ilgi duyardı.

"Yani senin sa... Bu şeye alerjin mi var?" dedi, tam zamanında kendine hâkim olarak.

"Hayır efendim. Sözcüğe, efendim. Soğangiller familyasından gelen bu kökü kullanabiliyorum, hatta yiyebiliyorum bile ama adını duymak... Eh..."

Nemly sözcüğe yine baktı ve başını üzüntüyle iki yana salladı.

"İşte bu yüzden restoranlardan kaçınıyorum efendim."

"Anlayabiliyorum. Peki... 'sarı' sözcüğüyle aran nasıl?"

"Evet efendim, nereye varmaya çalıştığınızı anlıyorum. Ben de denedim. Sar-sak, Sa-rım-tır-ak... Yok, beni hiç etkilemiyor."

"O zaman yalnızca sarımsak... Ah, özür dilerim..."

Aimsbury, yüzünde dalgın bir ifadeyle donakaldı.

"Aman tanrılar, çok özür dilerim, gerçekten bilerek..." diye başladı Nemly.

"Biliyorum," dedi Peggy bıkkınlıkla. "Sözcük kendini zorla söyletiyor, değil mi? Şimdi on beş saniye böyle duracak ve sonra bıçağı dümdüz önüne fırlatacak. Sonra dört saniye boyunca akıcı Quirmce konuşacak ve ardından kendine gelecek. Buyrun." Nemly'ye büyük, kahverengi bir yumru konulmuş bir çanak verdi. "Siz yapış yapış pudingi alıp odanıza dönün, ben de kilere saklanayım. Alıştım artık. Omletinizi ben yaparım." Nemly'yi içeri itti ve kapıyı arkasından kapattı.

Nemly çanağı yere bıraktı ve Bay Cırtlak aniden tüm dikkatini çanağa verdi.

Bir köpeğin büyük, yapış yapış bir şey çiğnemesini izlemek, tanrılara layık bir eğlencedir. Üstelik, Bay Cırtlak'ın atalarından bazıları ona gerçekten hayranlık uyandırıcı bir çene esnekliği bahşetmişti. Bay Cırtlak çamaşır makinesine atılmış kauçuk canavar figürü gibi çarpılan bir yüzle, mutlulukla parendeler atıyordu.

Birkaç saniye sonra Nemly tahtaya saplanıp titreyen bir bıçağın aşikâr sesini işitti ve ardından, "*Nom d'une bouilloire! Pourquoi est-ce que je suis hardiment ri sous cape à part les dieux!?*"* nidası geldi.

Çifte kanatlı kapı çalındı ve sonra Bent hemen içeri girdi. Elinde büyük, yuvarlak bir kutu taşıyordu.

"Süit sizin için hazır Müdür Bey," diye ilan etti. "Şey, Bay Cırtlak için yani."

"Süit?"

"Evet. Başkanın bir süiti var."

"Ha, *şu* süit. Dükkânın üzerinde yaşaması gerekiyor, tabiri caizse?"

---

* *Fr.* "Çaydanlık aşkına! Hangi hakla tanrıların yanında cesurca kıkırdıyorum!?" [E.N.]

"Kesinlikle. Bay Slant bana vasiyetnamenin şartlarının bir kopyasını verme nezaketinde bulundu. Başkan her gece bankada uyumak zorunda."

"Ama benim, Postane'de son derece düzgün bir..."

"Öhöm. Şartlar bunlar efendim," dedi Bent. "Yatağı siz kullanabilirsiniz elbette," diye ekledi cömertlikle. "Bay Cırtlak, Gelen Evrak tepsisinde uyuyacak. Aslına bakarsanız orada doğmuştu."

"*Her gece* burada kilitli mi kalmak zorundayım?"

Ama Nemly süiti gördüğünde, her gece bankada kilitli kalmak ceza gibi gelmemeye başladı. Yatağı bile bulmadan önce dört kapı açması gerekti. Yemek odası, giyinme odası, banyo, ayrı bir sifonlu tuvalet, yedek yatak odası, yatak odasıyla ofis arasında kabul odasına benzeyen bir yer ve küçük bir özel çalışma odası vardı. Ana yatak odasına, damasko kumaştan perdeleri olan sayvanlı, büyük bir meşe karyola yerleştirilmişti ve Nemly görür görmez âşık oldu ona. Büyüklüğünü denedi. O kadar yumuşaktı ki devasa, ılık bir su birikintisinde yatmak gibiydi.

Sonra birden dimdik oturdu. "Yoksa Bayan Lavish..." diye başladı paniğe kapılarak.

"Masasında otururken öldü Müdür Bey," dedi Bent yatıştırırcasına, büyük, yuvarlak kutunun ipini çözerken. "Sandalyeyi de yenisiyle değiştirdik. Bu arada kendisi yarın gömülecek. Öğle vakti, Küçük Tanrılar'da. Talep üzerine, aile üyeleriyle kısıtlı bir tören."

"Küçük Tanrılar mı? Bir Lavish için biraz gösterişsiz değil mi?"

"Sanıyorum, Bayan Lavish'in atalarından bazıları oraya gömülmüş. Bir seferinde, aramızda kalması şartıyla, sonsuza dek bir Lavish olarak kalacaksa kahrolmayı tercih edeceğini söylemişti bana." Kâğıt hışırtıları oldu ve Bent ekledi. "Şapkanız, efendim."

"Ne şapkası?"

"Darphane Müdürü şapkası." Bent şapkayı kaldırdı.

Siyah ipekten bir şapkaydı. Eskiden parlak olduğu anlaşılıyordu. Şimdi havları dökülmüştü. İhtiyar evsizler bundan daha iyi şapkalar takıyordu.

Büyük bir dolar yığını olarak tasarlanmış olabilirdi. Bir taç olabilirdi. Üstüne küçük mücevherlerle, çağlar boyunca zimmete para geçirme olayları tasvir edilmiş olabilirdi. Sümükle başlayıp küçük beyaz denizkabuklarından geçip ineklere vararak, alışveriş için kullanılan geçer akçelerin evrimi hikâyelendirilmiş olabilirdi. Paranın büyüsü hakkında bir şey ifade ediyor olabilirdi. *Güzel* olabilirdi.

Ama bunların hiçbiri değildi. Siyah, silindir bir şapkaydı yalnızca. Tarzdan yoksun. Tamamen yoksun.

"Bay Bent? Birini Postane'ye gönderip oradaki eşyalarımı getirtebilir misin?" dedi Nemly surat asarak, şapka denen harabeye bakarken.

"Elbette Müdür Bey."

"Bana 'Bay Lipwig' demen yeterli, teşekkür ederim."

"Evet efendim. Elbette."

Nemly devasa masaya oturdu ve ellerini yıpranmış, yeşil deride sevgiyle dolaştırdı.

Vetinari, lanet olası, haklı çıkmıştı. Postane onu ihtiyatlı, savunmaya çekilmiş birine dönüştürmüştü. Hayatında meydan okunacak şey kalmamıştı, *eğlence* kalmamıştı.

Uzaklarda bir gök gürültüsü patladı. Mavi-siyah bulutlar akşam güneşini tehdit ediyordu. Şiddetli, bütün gece süren fırtınalardan biri geliyordu ovalardan. *Times*'a bakılırsa bugünlerde yağmurlu gecelerde daha çok suç işleniyordu ve anlaşılan bunun sebebi, Teşkilat'taki kurtinsandı: Yağmur, koku izini takip etmeyi güçleştiriyordu.

Bir süre sonra Peggy, sarımsağın adının bile geçmediği bir omlet getirdi ona. Bundan kısa süre sonra da Gladys, Nemly'nin gardırobuyla geldi. Kapısı dâhil tamamını kolunun altına sıkıştırmıştı. Gladys onu duvarlara ve tavana çarpa çarpa getirip geniş yatak odasının tam ortasına, halının üzerine bıraktı.

Nemly onun peşinden girecek oldu ama Gladys dehşetle dev elini kaldırıp bağırdı: "Hayır Efendim! İzin Verin Önce Ben Çıkayım!"

Beceriksizce Nemly'nin yanından geçip koridora çıktı. "Çok Kötü Olacaktı Neredeyse," dedi.

Nemly başka açıklama gelip gelmeyeceğini bekledi ve sonra, "Tam olarak neden?" diye sordu.

"Bir Erkek Ve Bir Kadın Aynı Yatak Odasında Bulunmamalı," dedi golem ciddi bir kendinden eminlikle.

"Şey... sen kaç yaşındasın Gladys?" dedi Nemly dikkatle.

"Bin Elli Dört Yaşındayım Bay Lipwig."

"Ee, tamam. Ve *kilden* yapılmışsın. Yani tamam, bir anlamda herkes kilden yapılmıştır ama bir golem olarak sen, tabiri caizse, ee... *tamamıyla* kilden yapılmışsın..."

"Evet Bay Lipwig. Ama Evli Değilim."

Nemly inledi. "Gladys, bankodaki kızlar sana okuman için bu sefer ne verdi?"

"Leydi Deirdre Waggon'un *Genç Kadınlar İçin Tedbir Öğütleri*," dedi Gladys. "Çok İlginç. Her Şeyin Nasıl Yapılması Gerektiği Hakkında." Gladys elbisesinin dev cebinden ince bir kitap çıkardı. Ucuz görünüşlü bir kitaptı.

Nemly içini çekti. *Şemsiyenizle Yapmamanız Gereken On Şey* gibi öğütler veren eski kafalı görgü kitaplarındandı. "Anlıyorum..." dedi.

Nasıl açıklayabileceğini bilmiyordu. Daha kötüsü, ne açıkla-

ması gerektiğini bilmiyordu. Golemler... golemdi işte. Yaşam kıvılcımı bahşedilmiş kocaman kil yumrukları. Giysiler mi? Neden? Postane'deki erkek golemler bile yalnızca şık görünsünler diye altın rengi ve maviye boyanmışlardı ve... Dur bir dakika, ona da bulaşmaya başlamıştı işte! Erkek golem diye bir şey yoktu ki! Golemler golemdi ve binlerce sene boyunca sırf golem olmaktan pekâlâ memnundular! Ve şimdi modern Ankh-Morpork'taydılar, burada çeşit çeşit ırk, halk ve fikir birbirine karışıp çalkalanırdı ve maalesef, şişeden şaşırtıcı şeyler damlardı.

Gladys başka tek kelime etmeden koridorda paldır küldür uzaklaştı, döndü ve kıpırdamadan durdu. Gözlerindeki parıltı sönerek donuk bir kırmızıda karar kıldı. Hepsi buydu işte. Gladys burada kalmaya karar vermişti.

Gelen Evrak tepsisinde, Bay Cırtlak horlamaya başladı.

Nemly, Cosmo'nun verdiği yarım ödeme emrini çıkardı.

Issız ada... Issız ada... Baskı altındayken çok daha iyi düşündüğümü biliyorum ama tam olarak ne demek istedim?

Issız adada altın değersizdir. Altınsız zamanlarda gıda sizi hayatta tutar ama gıdasız zamanlarda altın hiçbir işe yaramaz. Ama iş buna gelirse, altın, madeninde de değersizdir. Altın madeninde alışveriş aracı, kazmadır.

Hmm. Nemly ödeme emrine baktı. *Bunu on bin dolar değerinde yapan şey ne? Cosmo'nun mührü ve imzası. Bu işte. Söz verdiği parayı ödeyeceğini herkes biliyor. Parası dışında hiçbir faydası yok, şerefsiz evladı.*

Bankalar bunları hep kullanır, diye düşündü. *Ovalar'daki herhangi bir banka bu on bini verir bana. Tabii kendi komisyonlarını keserek, çünkü bankalar kaymağı alttan da sıyırır, üstten de. Yine de çantalar dolusu madeni para taşımaktan kolay. Elbette bunu benim de imzalamam gerekir, yoksa güvenli olmaz.*

Yani kime ödeneceği yazılı olmasa, herkes *kullanabilir.*

Issız ada, ıssız ada... Issız adada bir torba sebze, altından daha değerli; şehirde ise altın, bir torba sebzeden daha değerli.

Bu bir tür denklem, değil mi? Peki değer nerede?

Nemly bakakaldı.

Şehirde!

Şehir şöyle diyor: "Elindeki o altın karşılığında bütün bu şeyleri alabilirsin." Şehir bir sihirbaz. Tersine simyacı. Kıymetsiz altını... her şeye dönüştürüyor.

Ankh-Morpork'un değeri ne? Her şeyi topla! Binalar, sokaklar, halk, beceriler, galerilerdeki sanat eserleri, loncalar, kanunlar, kütüphaneler... Milyarlar mı tutar? Hayır. Paha biçilemez.

Şehir tek bir büyük altın külçesi. Paranın değerini garantilemek için neye ihtiyacın var? Yalnızca kendisine. 1 doların değerinin bir dolar olduğunu söyleyen, bizatihi şehir.

Evet, bu bir düştü ama Nemly düş satmak konusunda iyiydi. Ve düşü yeterince çok kişiye satarsanız, kimse uyanmaya cesaret edemezdi.

Masanın üzerindeki küçük rafta bir ıstampa ile şehrin ve bankanın armalarını taşıyan iki kauçuk mühür duruyordu. Ama Nemly'nin gözlerinde, bu basit eşyaların etrafında da bir altın pusu asılıydı. Onlar da değerliydi.

"Bay Cırtlak?" dedi Nemly.

Köpek tepsisinde doğrulup oturdu ve beklentiyle ona baktı.

Nemly kol yenlerini sıyırdı ve parmaklarını gerdi.

"Seninle para basalım mı Bay Başkan?"

Başkan, "Hav!" diyerek koşulsuz onayını ifade etti.

"*Bu Belgeyi Taşıyana 1 Dolar Veriniz*," yazdı Nemly, gıcır gıcır banka kâğıdına.

Sonra kâğıdı her iki mühürle damgaladı ve eleştirel bir bakış-

la uzun uzun inceledi. Bir şeylere daha ihtiyaç vardı. Halk gösteriş isterdi. Göz her şeydi.

Tıpkı banka gibi, bir... *ciddiyet* dokunuşu lazımdı. Kim tahta bir kulübeye para yatırırdı ki?

Hmm.

Ah evet. Her şey şehir hakkında, değil mi?

Altına, büyük ve süslü harflerle şöyle yazdı:

AD URBEM PERTINET

Bir süre düşündükten sonra, daha küçük harflerle ekledi:

*Promitto fore ut possessori postulanti nummum unum solvem, an apte satisfaciam.**
İmza: Başkan adına, Nemly von Lipwig

"Affedersin Bay Başkan," dedi ve köpeği kaldırdı. Ön patisini ıslak ıstampaya bastırıp imzanın yanına küçük, düzgün bir pati izi çıkarmak birkaç saniyelik işti.

Nemly bunu yaklaşık bir düzine kez yaptı ve sonuç olarak elde ettiği belgelerin beşini sümenin altına sakladı, sonra yeni banknotların kalanını –ve elbette Bay Başkan'ı– alıp yürüyüşe çıktı.**

Cosmo aynadaki yansımasına dik dik baktı. Aynada peş peşe üç dört kez doğrusunu yapabiliyordu ama sonra, başkalarının

* *Lat.* "ŞEHRİN MALIDIR / Bu belgenin hamiline üstündeki meblağı ödeyeceğime ya da o kişiyi muadil şekilde tatmin edeceğime söz veriyorum." [E.N.]

** Nemly bu kritik sahnede "itibari para" denilen olguyu icat ediyor. Karşılığını altın ya da gümüş gibi somut bir emtiadan değil, banka veya hükümetlerin belirlediği değerlerden alan bu para birimi günümüzde kullandığımız neredeyse tüm para birimlerini kapsıyor. [E.N.]

önünde denediğinde insanlar –eğer bahsedecek kadar aptalsalar– "Gözüne bir şey mi girdi?" diyorlardı. Ah, ne utanç!

Tek kaşını tekrar tekrar yukarı çeken bir mekanizma bile yaptırmıştı. Cihazı teslim alırken onu yapan adamı oracıkta zehirlemişti ve zehir etkisini gösterene kadar adamın leş gibi kokan küçük atölyesinde onunla sohbet etmişti. Adam neredeyse seksen yaşındaydı ve Cosmo çok dikkatli davranmıştı, bu yüzden Bekçi Teşkilatı'nın dikkatini çekmemişti. Hem, o yaşta zaten cinayet sayılmamalıydı, değil mi? Adama *iyilik* yapmış sayılırdı. Cosmo, ataerk olduktan sonra, o ihtiyar budalanın, yaptıklarını birilerine mutlu mutlu ifşa etmesini göze alamazdı açık ki.

Gerçi, diye düşündü, *kaş eğitme makinesinin doğru düzgün çalıştığından emin olana kadar beklemeliydim.* Tereddütle birkaç ayarlama yapmadan önce gözünü morartmıştı ne de olsa.

Vetinari nasıl yapıyordu? Ona ataerkliği kazandıran buydu, Cosmo emindi. Tamam, birkaç gizemli cinayetin de faydası olmuştu, itiraf etmek gerekirdi ama adamı koltuğunda tutan şey, tek kaşını kaldırma yeteneğiydi.

Cosmo, Vetinari'yi uzun zamandır inceliyordu. Sosyal etkinliklerde kolaydı. *Times*'ta çıkan tüm resimlerini kesmişti. Adamı bu kadar güçlü ve dokunulmaz kılan sır neydi? *Onu* nasıl anlayabilirdi?

Sonra bir gün, bir kitapta okumuştu: "Bir insanı anlamak istiyorsanız, ayakkabılarını giyip bir kilometre yürümelisiniz."

Ve aklına harika, muhteşem bir fikir gelmişti...

Mutlulukla içini çekti ve siyah eldiveni çekiştirdi.

Doğal olarak suikastçılar okuluna gönderilmişti. Belli bir sınıftan gelen, belli bir aksanla konuşan genç erkeklerin gönderildiği yerdi. Orada hayatta kalmayı başarmıştı ve Vetinari'nin uzmanlık alanı olduğunu duyduğundan, zehirlere odaklanmıştı. Fakat

okuldan çok sıkılmıştı, artık çok stilize bir yerdi. Saçma sapan şeref ve zarafet kavramlarına o kadar saplanıp kalmışlardı ki bir suikastçının ne yapması gerektiğini unutmuş görünüyorlardı...

Eldiven elinden çıktı ve...

...işte oradaydı.

Ah evet...

Aferin Heretofore!

Cosmo muhteşem şeyi seyretti. Elini oynatarak nesnenin ışığı yakalamasına izin verdi. Işık, *stygium* denen metale tuhaf şeyler yapıyordu: Işığı bazen gümüş rengi, bazen yağlı sarı renkte yansıtıyordu, bazen de simsiyah kalıyordu. Ve burada bile ılıktı. Doğrudan güneş ışığı altında tutuşurdu. *Gölgelerde* hareket eden birine uygun bir metaldi.

Vetinari'nin yüzüğü. Vetinari'nin *mühür yüzüğü*. Öyle küçük ama yine de öyle güçlü bir şey. Son derece sadeydi; incecik bir çerçeve ve ortasında, kabartma tekniğiyle, keskin hatlarla yazılmış tek bir harf:

V

Sekreterinin bunu elde edebilmek için neler yapması gerektiğini ancak tahmin edebiliyordu. Basıldığı mum mühürlerdeki etkileyici izden faydalanılarak "tersine tasarım" –o da her neyse– yoluyla bir kopyasını yaptırmıştı. Taklidini aslına tam olarak benzetmek için rüşvetler (hem de ne rüşvetler), telaşlı buluşmalar, ihtiyatlı değiş tokuşlar ve son dakika değişiklikleri söz konusu olmuştu...

Ama işte, değmişti: Gerçek yüzük burada, parmağındaydı. Hem de nasıl! Cosmo'nun görüşüne göre Vetinari'nin parmakları bir erkek için fazla inceydi, yüzüğü kendi parmak boğumundan

geçirmek zor olmuştu. Heretofore onu genişlettirmeyi önermişti ama bunun, yüzüğü tamamen mahvedeceğini fark etmemişti. Aptal. Yüzüğü genişlettirirse, sihir –Vetinari'nin tamamen kendine has bir sihri olduğu kesindi– akıp giderdi. O zaman artık hakiki yüzük olmazdı.

Evet, birkaç gün çok feci acımıştı ama şimdi acının üzerinde, berrak mavi gökyüzünde uçuyordu.

Cosmo aptal olmamakla övünürdü. Sekreteri ona basit bir kopya verse *hemen* anlardı. Yüzüğü parmak boğumundan kaydırdığı... yani tamam, *zorla geçirdiği* zaman, kolundan yukarı akan şok ona yüzüğün hakiki olduğunu anlatmaya yetmişti. Düşüncelerinin hızlandığını, keskinleştiğini hissedebiliyordu şimdiden.

İşaretparmağını derinlemesine kesilmiş V harfi üzerinde gezdirdi ve başını kaldırıp Drumk... Heretofore'a baktı.

"Endişeli görünüyorsun Heretofore," dedi nazikçe.

"Parmağınız bembeyaz kesildi efendim. Neredeyse açık mavi. Canınızı acıtmadığına emin misiniz?"

"Hem de hiç acıtmıyor. Durum tamamen... kontrolüm altında. Sen son zamanlarda çok... endişeli görünüyorsun Heretofore. İyi misin?"

"Şey... iyiyim efendim," dedi Heretofore.

"Anlamalısın, Bay Cranberry'yi çok iyi bir sebepten dolayı senin yanında gönderdim," dedi Cosmo. "Ne kadar para verirsen ver Morpeth eninde sonunda birilerine söylerdi."

"Ama şapkacı dükkânındaki delikanlı?"

"Tamamen aynı durum. Ayrıca adil bir dövüştü. Değil mi Cranberry?"

Cranberry parlak kel kafasını kitabından kaldırdı. "Evet efendim. Silahlıydı."

"Ama..." diye başladı Heretofore.

"Evet?" dedi Cosmo sakin sakin.

"Şey... yok bir şey efendim. Haklısınız elbette." Şapkacıdaki delikanlı sarhoştu ve küçük bir bıçağı vardı. Heretofore, profesyonel bir katil karşısında bunun sayılıp sayılmayacağını merak etti.

"Haklıyım, değil mi?" dedi Cosmo aynı nazik sesle. "Ve sen, yaptığın işte mükemmelsin. Cranberry de öyle. Yakında size verecek bir minik görevim daha olacak, hissedebiliyorum. Şimdi gidip akşam yemeğinizi yiyin."

Heretofore kapıyı açarken Cranberry başını kaldırıp Cosmo'ya baktı ve Cosmo başını belli belirsiz iki yana salladı. Cranberry'nin, Heretofore açısından *ne yazık ki*, görme alanı da mükemmel ölçüde genişti.

Anlayacak, anlayacak, anlayacakkkk! diye sızlandı Heretofore kendi kendine, koridorlarda seyirtirken. O kahrolası yüzük yüzündendi, sebep buydu işte! Ama Vetinari'nin parmaklarının ince olması Heretofore'un suçu değil ki! Kahrolası şey parmağına tam otursa Cosmo kuşkulanırdı! Neden yüzüğü genişlettirmesine izin vermemişti? Hah, gerçi genişlettirse, daha sonra Cranberry'yi gönderip kuyumcuyu da öldürtürdü! Sonunda onu kendi peşine de takacaktı, biliyordu!

Heretofore, Cranberry'den korkuyordu. Adam sessiz biriydi, giyim tarzı gösterişsizdi. Cosmo'nun ona verecek bir görevi olmadığında bütün gün oturup kitap okuyordu. Heretofore'u kızdırıyordu bu. Adam cahil bir kabadayı olsa, her şey tuhaf şekilde daha iyi olurdu, daha... anlaşılabilir. Adamın vücudunda hiç kıl da yok gibiydi ve kafasının parıltısı günışığında gözünüzü kör edebilirdi.

Ve her şey, tek bir yalanla başlamıştı. Cosmo nasıl inanmıştı ki? Deli olduğundan elbette. Ama ne yazık ki *her zaman* deli değildi, deliliği bir tür hobiydi. Adam... Lord Vetinari'ye takıntılıydı.

Heretofore başta anlamamıştı ve iş görüşmesinde neden boyunu sorduğunu merak etmişti. Saray'da çalıştığını söyleyince de daha fazla sorgulamadan işe almıştı onu.

Ki yalan, tam olarak buydu. Ama Heretofore bunu, iki gerçeğin talihsiz bir kesişimi olarak düşünmeyi tercih ediyordu.

Tamam, *gerçekten de* bir süre Saray'da çalışmıştı ve şimdiye dek Cosmo, onun *bahçıvan* olarak çalıştığını öğrenmemişti. Daha önce de Cebeciler Loncası'nda alt kademe sekreterdi ve işte bu yüzden, kendinden emin bir tavırla, "Alt kademe sekreterdim ve Saray'da çalıştım," diyebilmişti. Lord Vetinari'nin, sevinç içindeki Cosmo'nun yaptığından çok daha dikkatli analiz edeceği bir cümleydi bu. Sonuçta buradaydı işte, hatırlayabildiği ve çaresizliğe kapıldığında basbayağı *uydurduğu* söylentilere dayanarak bu çok önemli ve akıllı adama danışmanlık yapıyordu. Başarıyordu da. Cosmo gündelik işlerinde kurnaz, acımasız ve keskin zekâlıydı ama konu Vetinari olduğunda çocuk kadar saftı.

Heretofore, patronunun ona bazen Ataerk'in başkâtibinin adıyla hitap ettiğini de fark etmişti ama ayda elli dolar maaşı vardı, yemek ve oda bedavaydı ve bu para için ona "Daisy" dese bile "Efendim?" derdi. Yani, Daisy olmasa da... Clive'a kesinlikle tamamdı.

Fakat sonra kâbus başlamıştı ve kâbuslarda hep olduğu gibi, gündelik eşyalar kötücül bir önem kazanmıştı.

Cosmo ondan, Vetinari'nin eski botlarını istemişti.

Açmazdaydı. Heretofore, Saray'ın içine hiç girmemişti ama o gece eski bostan kapısının yanındaki çite tırmanarak bahçeye atlamış, geceleri sera kazanlarına göz kulak olan eski arkadaşıyla buluşmuş, onunla küçük bir sohbet etmişti ve ertesi gece yine gelip bir çift siyah, kırk iki numara, eski ama iş görür bot ve boyacı çocuktan da, Beyefendi'nin sol topuğunu sağından biraz daha fazla aşındırdığı bilgisini almıştı.

Heretofore ona verilen botlarda bir fark göremiyordu ve bunların Vetinari'nin ünlü Botları olduğunu kimse kesin olarak söylemezdi; fakat yıpranmış ve hâlâ kullanılabilir durumdaki botlar, soyluların uyruklarına karşı sorumlulukları ilkesince yukarı katlardan aşağıdaki hizmetkâr odalarına akardı ve bunların, bizzat giydiği botlar olmasa bile bazen *adamın ayaklarıyla aynı odada bulundukları* hemen hemen kesindi.

Heretofore botlara on dolar ödemişti ve o geceyi de sol topuğu fark edilir ölçüde aşındırarak geçirmişti. Cosmo hiç tereddütsüz, elli dolar vermişti ona. Botları denediğindeyse irkilmişti.

"Bir adamı anlamak istiyorsan, ayakkabılarını giyip bir kilometre yürüyeceksin," demişti, ofisinde aksaya aksaya ileri geri yürürken. Bunlar Vetinari'nin *uşağının* botlarıysa gerçi, Cosmo'nun *bundan* ne tür bilgelikler çıkarabileceğini Heretofore tahmin edemiyordu. Fakat yarım saat sonra Cosmo bir leğen soğuk su ve acı giderici bitkiler istemişti ve botlar bir daha görülmemişti.

Sonra bir de siyah takke vardı. Bütün bunlardaki talih kuşu o olmuştu. Gerçek takkeydi. Vetinari'nin, takkelerini Maul'daki Bolters'dan aldığı tahmini sağlam bir tahmindi ve Heretofore mekânı gözlemiş, patronlar öğle yemeğine çıktığında içeri girmiş, arka odada buharlar saçan temizleme ve germe makinelerini çalıştıran meteliksiz gençle konuşmuştu ve bir takkenin, temizlenmesi için oraya gönderildiğini öğrenmişti. Heretofore henüz temizlenmemiş takkeyi alıp çıkmıştı ve Saray'a iade etmek üzere başka bir takkeyi yıkaması talimatıyla, genci bol metelikli bir hâlde bırakmıştı.

Cosmo kendinden geçmişti, bütün ayrıntıları öğrenmek istemişti.

Ertesi gece, metelikli gencin geceyi bir meyhanede geçirdiği ve gece yarısı civarında meyhanenin önünde çıkan bir sarhoş

kavgası sonucunda yine meteliksiz –ve bu kez aynı zamanda *cansız*– bulunduğu duyulmuştu. Heretofore'un odası Cranberry'ninkinin yanındaydı ve bir düşününce, adamın o gece odasına geç geldiğini hatırlamıştı.

Şimdi de bu mühür yüzüğü vardı. Heretofore, yüzüğün bir kopyasını yaptırıp Saray'daki adamları –çok pahalı adamları– aracılığıyla, aslıyla değiştirtebileceğini söylemişti Cosmo'ya. Cosmo ona beş bin dolar ödemişti!

Beş bin dolar!

Sonucunda ise patronu sevinçten havalara uçmuştu. Uçmuş ve deli. Sahte bir yüzüğü vardı, oysa içinde Vetinari'nin ruhunun aktığına yemin ediyordu. Belki de akıyordu, çünkü Cranberry de bu entrikanın parçası olmuştu. Heretofore çok geç fark etmişti bunu ama, Cosmo'nun küçük hobisine bulaştığınızda ölüyordunuz.

Odasına ulaştı, içeri daldı, kapıyı kapattı ve sırtını kapıya verdi. Hemen şu anda kaçması lazımdı. Biriktirdiği parayla çok uzaklara gidebilirdi.

Fakat düşüncelerini toplarken korkusu biraz dindi.

Düşünceleri ona, *Sakin ol, sakin ol*, diyordu. Bekçi Teşkilatı henüz kapısına dayanmamıştı, değil mi? Ve Cranberry bir profesyoneldi ve patronu da ona minnettardı.

O zaman... neden son bir üçkâğıt çevirmesindi? Âdeta *para basmak* için? Patronunun ona beş bin dolar daha vermesini sağlayacak ne "edinebilirdi?"

Basit ama etkileyici bir şey bulmalıydı, yapması gereken buydu. Ve Cosmo nihayet anladığında –tabii eğer anlarsa– Heretofore çoktan yeni bir isim ve görenin onu tanıyamayacağı bronz bir tenle kıtanın diğer ucunda olurdu.

Evet, işte bu...

Güneş kızgındı. Cüceler de öyle. Bunlar dağ cüceleriydi çünkü ve açık gökyüzü altında huzursuz oluyorlardı.

Ne için gelmişlerdi ki buraya? Kral, sigara tiryakisi o deli kadının talimatıyla, golemlerin kazdığı çukurdan değerli bir şey alınıp alınmadığını bilmek istiyordu ama cücelerin çukura girmesine izin verilmiyordu, çünkü bu, haneye tecavüz olurdu. Bu yüzden cüceler gölgede oturup ter döküyorlardı ve bu arada sigara tiryakisi deli kadın günde bir kez gelip cücelerin önündeki kaba portatif masaya bazı... şeyler bırakıyordu. Nesnelerin tek ortak özelliği vardı: sıkıcıydılar.

Çıkarılacak maden yoktu burada, hepsi biliyordu. Ta derinlere kadar sırf alüvyon ve kumdu. Tatlı su yoktu. Hayatta kalmayı başaran bitkiler bile bunu anca, içi boş köklerinde kış yağmurlarını biriktirerek ya da denizden gelen sisin neminden faydalanarak başarıyordu. Mekânda ilginç hiçbir şey yoktu ve yerin derinliklerine doğru alçalan uzun tünelden çıkanlar bunu sıkıcılıklarıyla kanıtlıyordu.

Eski gemi iskeletleri vardı. Bazen eski denizcilerin de iskeletleri çıkıyordu. İki tane para bulmuşlardı, biri altın, diğeri gümüştü ve sıkıcı olmadıklarından onlara el koymuşlardı. Kırık çömlekler ve heykel parçaları bulunmuştu, bunları güzelce incelemişlerdi. Demir bir kazan parçası ve birazcık zinciri kalmış bir çıpa da çıkmıştı.

Buraya gemiler haricinde hiçbir şeyin gelmediği açık, diye düşünüyordu cüceler, gölgede otururlarken. *Ama unutma: Aşk ve altın söz konusu olduğunda, miğferinin üzerinden öteyi görebilen kimseye güvenme.*

Sonra bir de golemler vardı. Cüceler golemlerden nefret ediyordu, çünkü onca ağırlıklarına rağmen golemler sessizce hareket ediyordu ve açıkçası, biraz... trollere benziyorlardı. Sürekli gidip

geliyor, kimbilir nereden kereste getiriyor, karanlık tünele giriyorlardı...

Sonra bir gün golemler çukurdan dışarı akın etti, uzun bir tartışma oldu ve sigara tiryakisi deli kadın cücelerin yanına geldi. Cüceler, öldürmelerine izin verilmeyen özgüvenli bir sivil yaklaşırken savaşçıların izlediği gibi tedirginlikle izledi onu.

Kadın, kırık Cücecesiyle tünelin yıkıldığını ve kendisinin artık ayrılacağını söyledi. Tünelden çıkardıkları her şey Kral'ın olsundu.

Sonunda da sefil golemlerini alıp gitti.*

Bu, geçen hafta olmuştu. O zamandan bu yana tünel tamamen çökmüştü ve rüzgârın getirdiği kum her şeyi kaplamıştı.

Para, başının çaresine bakıyordu. Yüzyıllardan bu yana akıyor, evrak işlerinin altına gömülüyor, avukatların arkasına saklanıyor, bakılıp büyütülüyor, yatırılıyor, kaydırılıyor, çevriliyor, yıkanıyor, kurulanıyor, ütüleniyor, cilalanıyor, zarardan ve vergilerden korunuyor ve her şeyden öte, Lavishlere karşı güvende tutuluyordu. Aile, haleflerini biliyordu, onları kendileri yetiştirmişti ne de olsa ve bu yüzden paranın kayyumlar, müdürler ve mukavelelerden oluşan gardiyanları vardı. Bu sistem, bir sonraki nesle paranın yalnızca bir kısmını kusuyordu; isimlerinin özdeşleştirildiği yaşam tarzını idame ettirecek kadar bir imkân sağlıyordu ve artan azıcık parayla da aile geleneğini sürdürüyorlardı: kendi aralarında para için savaşmak.

Gelmeye başlamışlardı. Aile ağacının her dalı –ve genellikle her bireyi– kendi avukatını ve kişisel korumasını getirmişti. Kimleri fark etmeye tenezzül göstereceklerine de özellikle dikkat

* Cüceler, o sırada golemleri saymayı ve geride golem kalıp kalmadığına bakmayı akıl edememişti. Gerçi pek bir şeyi değiştirmezdi de. Bir tek, daha sonra Kral'ın onlara o kadar çok bağırmasını engelleyebilirdi.

ediyorlardı, çünkü şu anda davalı oldukları birine istemeden gülümsemeyi arzulamıyorlardı. *Bir aile olarak*, diyordu herkes, *Lavishler kedi-köpek gibi geçinir.* Cosmo cenaze töreninde izlemişti hepsini. Tüm zamanlarını birbirlerini inceleyerek geçirmişlerdi ve tıpkı kediler gibi, her biri önce diğerinin saldırmasını bekliyordu. Her şeye rağmen duruma uygun, vakur bir tören olabilirdi de ama lanet ihtiyar kaltağın mahzende yaşamasına izin verdiği o gerizekâlı yeğen, pis bir beyaz önlük ve sarı bir yağmur şapkasıyla gelmiş, tören boyunca da hüngür hüngür ağlamıştı. Herkesin gününü mahvetmişti.

Fakat artık cenaze töreni bitmişti ve şimdi Lavishler, cenaze törenlerinden sonra Lavishlerin hep yaptığı gibi, para konuşuyorlardı.

Lavishleri *bir* masanın etrafına oturtamazdınız. Cosmo, bildiği kadarıyla ittifakların ve küçük ama ölümcül kardeş kavgalarının mevcut durumunu yansıtan bir düzende küçük masalar koydurmuştu fakat herkes yerine yerleşene kadar bol bol yer değiştirmece ve dava açma tehditleri yaşanmıştı yine. Arkalarında bekleyen sıra sıra avukat dikkatle onları izleyerek, her dört saniyede birer dolar kazanıyordu.

Anlaşıldığı kadarıyla Vetinari'nin sahip olduğu tek akraba, bir hala, diye düşündü Cosmo. *Amma şanslı adam...* Kendisi Vetinari olduğunda, ciddi bir itlafa girişecekti.

"Hanımlar ve beyler," dedi, tıslamalar ve hakaretler durulduğu zaman. "Pek çoğunuzu bugün burada gördüğüm için çok mutlu..."

"Yalancı!"

"Özellikle de *seni* Pucci," dedi Cosmo, kız kardeşine gülümseyerek. Vetinari'nin Pucci gibi bir kız kardeşi de yoktu. *Hiç kimsenin* böyle bir kız kardeşi olmadığına bahse girebilirdi Cosmo. Pucci, insan suretinde bir şeytandı.

"Kaşın hâlâ olmamış," dedi Pucci. Bir masada tek başına oturuyordu. Çiviye denk gelmiş testere ve uzaktan duyulan sis düdüğü karışımı bir sesi vardı ve ondan her zaman "sosyete güzeli" diye bahsedilirdi; Lavishler *o kadar* zengindi işte. İkiye biçilse *iki* sosyete güzeli çıkabilirdi kadından ama tabii o noktada çok da güzel olmazlardı. Reddettiği erkeklerin ümitsizlikle kendilerini köprülerden attığı söyleniyordu fakat bunu söyleyen tek kişi Pucci'ydi.

"Eminim hepiniz biliyorsunuz..." diye başladı Cosmo.

"Sizin tarafın beceriksizliği yüzünden bankayı kaybettik!"

Bu, odanın uzak köşesinden gelmişti ve bir şikâyet korosu yükselmesine sebep oldu.

"Burada hepimiz Lavish'iz, Josephine," dedi Cosmo sertçe. "Hatta bazılarımız Lavish olarak *doğdu*."

İşe yaramadı bu. Ama yaramalıydı. Vetinari söylese işe yarardı, Cosmo emindi, oysa kendi ağzından çıkınca insanları *kızdırmıştı* yalnızca. İtiraz hırlamaları daha da yükseldi.

"Ama *bazılarımız* Lavishliği daha iyi beceriyor!" diye terslendi Josephine. Zümrüt kolye takmıştı, zümrütler yüzüne yeşilimsi bir ışık yansıtıyordu. Cosmo etkilenmişti.

Lavishler mümkün mertebe, uzak kuzenleriyle evleniyorlardı fakat tüm şu "üç başparmaklı el" meselesinden kaçınmak için her nesilde birkaç kişinin aile dışından birileriyle evlenmesi de olağandı. Kadınlar, denileni yapan yakışıklı kocalar buluyordu; erkekler ise, hayret verici şekilde, hakiki bir Lavish'in alametifarikası olan huysuzluğu ve tıraşlanmış maymun alınganlığını başarıyla benimseyecek kadınlar bulup evleniyordu.

Josephine, hep bir ağızdan gelen onay mırıltıları üzerine, zehirli bir tatmin ifadesiyle oturdu. Sonra yine ayağa fırlayarak bis yaptı: "Bu affedilmez durum hakkında ne yapmayı düşünüyor-

sun? *Sizin* taraf, *bizim* bankamızı yönetmesi için bir şarlatan bulup getirdi! *Yine!*"

Pucci oturduğu yerde hızla döndü. "Babam hakkında ne cüretle bu şekilde konuşursun!"

"Bay Cırtlak hakkında ne cüretle bunu söylersin!" dedi Cosmo da.

Vetinari olsa işe yarardı yine, emindi. Josephine aptal durumuna düşerdi ve Cosmo da diğerleri önünde prim yapmış olurdu. Kaşını görsel bir *dadumtıss!* gibi kullanabilen Vetinari için, kesin işe yarardı.

"Ne? *Ne?* Sen *neden* bahsediyorsun be?" dedi Josephine. "O kadar aptal olma çocuk! Ben bu Lipwig denen yaratıktan bahsediyorum! Adam *postacı*, tanrılar aşkına! Ona neden para teklif etmedin?"

"Ettim," dedi Cosmo ve kendi kendine ekledi: *Bana "çocuk" dediğini hatırlayacağım, seni suratsız ihtiyar muşmula... Kaş üstadı olduğumda ne diyeceksin bakalım, göreceğiz!*

"Ee?"

"Parayla ilgilenmiyor gibi."

"Saçmalık!"

"Ya küçük köpecik?" dedi yaşlı bir ses. "Tanrılar esirgesin, vefat ederse ne olacak?"

"Banka bize geri dönecek Careful hala," dedi Cosmo, nakış işlemekte olan, siyahlara bürünmüş çok ufak tefek yaşlı bir hanıma.

"Küçük köpeciğin ne koşullar altında öldüğüne bakılmadan mı?" dedi Careful Lavish hala, iğne işine titizlikle odaklanarak. "Zehir seçeneği her zaman vardır eminim?"

Careful halanın avukatı işitilebilir bir hışırtıyla ayağa kalktı ve ilan etti: "Müvekkilim yalnızca genel olarak zehirli maddelerin genel mevcudiyetine atıfta bulunduğunu ve bunun herhangi bir

kanundışı eyleme girişme niyeti ifadesi olmadığını ve hiçbir şekilde o şekilde anlaşılmaması gerektiğini açıkça ifade etmek ister."

Vekâlet ücretini kazanmanın gururuyla yerine oturdu.*

"Öyle bir şey olursa Bekçi Teşkilatı ucuz miğfer gibi tepemize biner," dedi Cosmo.

"Bankamızda bekçiler? İçeri bile alma!"

"Zaman değişti hala. Artık bunu yapamıyoruz."

"Büyükdeden kardeşini balkondan ittiğinde, bekçiler beş şilin ve herkese birer bardak bira karşılığında cesedi bile alıp götürmüşlerdi!"

"Evet hala. Ama artık ataerk, Lord Vetinari."

"Ve o, bekçilerin bankamızda takılmasına izin veriyor, öyle mi?"

"Kesinlikle hala."

"Bir *beyefendi* değil o zaman..." diye yorum yaptı halası hüzünle.

"Teşkilat'a vampirler ve kurtinsanlar alıyor," dedi Bayan Tarantella Lavish. "Gerçek insanlar gibi sokaklarda yürümelerine izin verilmesi iğrenç. *Gerçek* insanlar gibi!.."

...ve Cosmo'nun hafızasında bir şey *ping!* etti.

Tıpkı gerçek bir insan gibi, dedi babasının sesi.

"Ve bu da senin sorunun Cosmo Lavish!" dedi Josephine, hedefin değişmesine izin vermemek için. "Senin sefil baban yüzünden..."

"Kes sesini," dedi Cosmo sakin sakin. "Sesini kes. O zümrütler de hiç yakışmamış bu arada."

Bu sıradışıydı. Lavishler dava açar, komplo ortaklığı kurar, küçümser veya iftira atardı ama görgü kuralları diye de bir şey vardı, değil mi?

* Olası Sonuçları Düşünerek Gereken Açıklama İle Araya Girme: 12,98$

Cosmo'nun kafasının içinde bir başka *ping!* oldu ve babası şöyle dedi: *Kimliğini büyük zahmetle ama başarıyla sakladı. Eski kimliği artık tamamen silindi muhtemelen. Ama tuhaf tuhaf davranmaya başlaması ihtimaline karşı yine de bilsen iyi olur: O adam bir zamanlar...*

"Bankacılık işini babam diriltti," dedi Cosmo, ses hâlâ kafasında çınlarken. Josephine yeni bir tirat için nefes alırken ekledi: "Ve hepiniz ona izin verdiniz. Evet, *siz* ona izin verdiniz. Bütün o küçük entrikalarınız uğruna bankayı kullanabildiğiniz sürece onun neler yaptığına aldırış etmediniz... Dikkatle sakladığımız ve hiç bahsetmediğimiz onca şey için... O, bütün küçük hissedarların paylarını satın aldı ve *sizin* kâr payınız ödendiği sürece bunu umursamadınız. Arkadaşlarını iyi seçememesi yazık oldu. Bir tek..."

"O zıpçıktı müzikhol kızını seçmesi kadar kötü değildi!" dedi Josephine.

"...bir tek, son eşi konusunda yaptığı seçim hata değildi," diye devam etti Cosmo. "Şen kurnaz, sinsi, amansız ve acımasızdı. Benim onunla tek sorunum, bütün bunlarda sizden daha başarılı olmasıydı. Şimdi hepinizden çıkmanızı rica etmek zorundayım. Bankamızı geri alacağım. Hepinize güle güle."

Kalkıp kapıya gitti, arkasından dikkatle kapattı ve çılgınlar gibi çalışma odasına koştu, içeri girdikten sonra sırtını kapıya verip durdu ve şişinerek güldü... Tam da yüzüne yaraşır bir ifade.

Sevgili babacığım! Elbette o küçük sohbet, Cosmo daha on yaşındayken, henüz kendi avukatı yokken ve Lavishlerin alıngan ve tedbirli işgüzarlık geleneğine tamamen kucak açmamışken yapılmıştı ama babası sağduyulu adamdı işte; Cosmo'ya yalnızca tavsiye değil, diğerlerine karşı kullanabileceği bir silah da vermişti. Baba dediğiniz şey zaten ne içindi?

Hah... Bay Bent... Bay Bent yalnızca Bay Bent *değildi*. Kâbuslardan fırlamış bir şeydi. O sırada babasının açıklaması küçük Cosmo'yu korkutmuştu –ve hatta daha sonra, Lavish gelenekleri uyarınca o uykusuz geceler için babasına dava açmayı bile düşünmüştü– ama sonra vazgeçmişti ve iyi ki de vazgeçmişti. Aksi hâlde mahkemede her şey ortaya çıkardı ve Cosmo şimdi harika bir armağandan olurdu.

Demek bu Lipwig denen adam bankayı kontrol ettiğini düşünüyordu, öyle mi? Eh, bankayı Mavolio Bent olmadan yönetemezdiniz ve yarın bu saatlerde Bay Bent'in sahibi, Cosmo olacaktı. Eh... tamam, belki biraz daha beklerdi. Ama Lipwig'in acayip pervasızlığıyla başa çıkmaya çalışmak zavallı Bay Bent'i öyle kızdırırdı ki Cranberry'nin özel ikna yeteneğine bile gerek kalmayabilirdi. Ah evet.

Cosmo tek kaşını kaldırdı. Bu işi kapmıştı, emindi. Orada, toplantıda, tıpkı Vetinari gibi davranmıştı, değil mi? Evet, öyle davranmıştı. Josephine'e sesini kesmesini söylediğinde ailenin yüzlerindeki ifade nasıldı öyle! Hatırlamak bile belkemiğinden ürpertiler geçmesine sebep oluyordu.

Şu an iyi gider miydi? Evet. Bir dakikalığına belki. Bunu hak etmişti!

Masa çekmecesinin kilidini açtı, içine uzandı ve gizli düğmeye bastı. Masanın diğer yanında gizli bir bölme kayarak çıktı. Cosmo bu bölmenin içinden küçük, siyah bir takke çıkardı. Yepyeni görünüyordu. Heretofore bir dâhiydi.

Cosmo büyük ciddiyetle takkeyi kafasına oturttu.

Biri çalışma odasının kapısını çaldı. Gerçi bu anlamsızdı, çünkü sonra kapıyı hızla açarak güm diye duvara çarptı.

"Yine kendini odana mı kilitledin kardeşim?" dedi Pucci zaferle.

Cosmo en azından, şapkayı başından pis bir iş yapıyormuş gibi kapma dürtüsüne direnmeyi başardı.

"Gördüğün gibi kilitli değil aslında," dedi Cosmo, "ve bana on beş metreden fazla yaklaşman yasak. Koruma emrim var."

"Senin de bana *yirmi* metreden fazla yaklaşman yasak, dolayısıyla yasağı ilk sen ihlal ettin sayılır," dedi Pucci bir sandalye çekerek. Sandalyeyi ters çevirip ata biner gibi oturdu ve kollarını sırtına dayadı. Tahta gıcırdadı.

"Yaklaşan ben değildim sanırım?"

"Kozmik açıdan hepsi aynı," dedi Pucci. "Biliyor musun, tehlikeli bir takıntı seninkisi."

Cosmo bu sefer takkeyi çıkardı. "Ben yalnızca adamın içine girmeye çalışıyorum," dedi.

"*Çok* tehlikeli bir takıntı."

"Ne demeye çalıştığımı biliyorsun. Kafasının nasıl çalıştığını bilmek istiyorum."

"Ya bu?" dedi Pucci, elini çalışma masasının karşısındaki duvara asılmış büyük resme doğru sallayarak.

"William Pouter'ın *Köpekli Adam* tablosu. Vetinari'nin portresi. Gözlerinin seni odada nasıl takip ettiğine bak."

"Beni odada *köpeğin burnu* takip ediyor! Vetinari'nin köpeği mi var?"

"Var*dı*. Havhav. Bir süre önce öldü. Saray bahçesinde küçük bir mezarı var. Vetinari haftada bir, tek başına mezara gidip köpek bisküvisi bırakıyor."

"Vetinari ha?"

"Evet."

"Soğuk, kalpsiz, hesapçı bir despot olan Vetinari mi?" dedi Pucci.

"Kesinlikle."

"Sevgili tatlı kardeşine yalan söylüyorsun, değil mi?"

"Ne istiyorsan öyle düşün." Cosmo içten içe sevindi. Kız kardeşinin yüzündeki sinirli tavuğu andıran o öfkeli merak ifadesini görmeye bayılıyordu.

"Böyle bir bilgi para eder," dedi Pucci.

"Kesinlikle. Ve bunu sana sırf hangi gün ve hangi saatte gittiğini biliyorsan işe yaradığı için söylüyorum. Senin 'takıntı' dediğin şeyin, sevgili tatlı Pucci, aslında son derece pratik bir amacı olması pekâlâ mümkün. İzliyorum, inceliyorum, öğreniyorum. Ve Nemly von Lipwig'le Vetinari'nin, tehlikeli bir sırrı paylaştığına inanıyorum. Hatta bu sır..."

"Ama sen araya karışıp Lipwig'e rüşvet teklif ettin!" Pucci hakkında bunu söyleyebilirdiniz: Ona istediğiniz sırrı açabiliyordunuz, çünkü sizi dinlemeye asla zahmet etmiyordu. Zamanını, sıra kendisine geldiğinde ne söyleyeceğini düşünmek için kullanıyordu.

"Saçmalık ölçüsünde küçük bir rüşvet. Tehdit de ettim. Ve bu yüzden şimdi benim hakkımda her şeyi bildiğini sanıyor," dedi Cosmo, kendini beğenmiş görünmemeye bile çalışmadan. "Ben de onun hakkında hiçbir şey bilmiyorum ve bu daha ilginç. Nasıl oldu da hiç yoktan ortaya çıktı ve hemen şehirdeki en yüksek makamlardan birine..."

"O da ne?" diye sordu Pucci. Muazzam sorgulayıcılığına bir kedi yavrusunun dikkat süresi ket vuruyordu. Pencerenin önündeki küçük dioramayı gösteriyordu.

"O mu? Ah..."

"Süs olarak konulmuş pencere saksısına benziyor. Oyuncak bir kent mi? Amacı ne? Hemen söyle bana!"

Cosmo içini çekti. Kız kardeşinden nefret etmiyordu aslında –yani tüm Lavishlerin birbirleri için hissettiği temel gıcık olma

duygusu dışında bir şey beslemiyordu– ama genizden gelen o yüksek ve her daim sinirli sesten hoşlanmak da zordu. Pucci bu sesi, ânında anlamadığı her şeyi kişisel bir hakaret olarak kabul ettiğinde kullanıyordu. Yani neredeyse her zaman.

"Ölçekli modeller aracılığıyla, Lord Vetinari'nin Uzun Ofis'ten gördüğü manzarayı temsil ediyor," diye açıkladı. "Düşünmeme yardımcı oluyor."

"Delirmişsin sen. Ne tür köpek bisküvisiymiş?" dedi Pucci.

Aynı zamanda, bilgi Pucci'nin kuruntularının arasında farklı hızlarda yolculuk ediyordu. *Onca saç yüzünden olmalı*, diye düşündü Cosmo.

"Tracklement Maması," dedi. "Beş farklı renkte üretilen kemik biçimindeki bisküviler. Ama Havhav sevmediği için sarı olanından birakmıyor."

"Vetinari'nin vampir olduğunu söylediklerini biliyor muydun?" dedi Pucci, saptığı konudan da saparak.

"Sen buna inanıyor musun?" dedi Cosmo.

"Uzun boylu ve zayıf olduğundan ve hep siyah giysiler giydiğinden mi? Bence vampir olmak için bundan fazlası gerekir."

"Aynı zamanda sırlarla dolu ve hesapçı olması mesela?" dedi Cosmo.

"*Sen* inanmıyorsun?"

"Hayır. Ki vampir olsaydı da fark etmezdi, değil mi? Ama daha... tehlikeli sırları olan başkaları var. *Kendileri için* tehlikeli yani."

"Bay Lipwig mi?"

"O da olabilir, evet."

Pucci'nin gözleri aydınlandı. "Bir şeyler biliyorsun, değil mi?"

"Tam olarak değil. Ama bilinmesi gereken şeylerin *yerini* bildiğimi sanıyorum."

"Nerede?"

"Gerçekten bilmek istiyor musun?"

"Elbette istiyorum!"

"Eh, sana söylemeye hiç niyetim yok," dedi Cosmo gülümseyerek. "Ben seni alıkoymayayım!" diye ekledi, Pucci hışımla odadan çıkarken.

Seni alıkoymayayım. Vetinari ne kadar da harika bir tabir bulmuştu... Çan gibi çınlayan çifte anlam, en masum zihinlerde bile huzursuzluk çalkantıları yaratıyordu. Adam işkence aletlerini mahcup edecek kansız zulüm yolları buluyordu.

Ne deha! Ve Cosmo Lavish'in o dehaya, bir kaş kaldırma kadar yolu kalmıştı.

Zalim doğanın kusurlarını düzeltmesi gerekecekti. Vetinari'nin anahtarı o gizemli Lipwig'di ve Lipwig'in anahtarı da...

Eh, Bay Bent'le konuşma zamanı gelmişti.

Beşinci Bölüm

Bol Keseden Harcama – Golemlere Sırt Masajı Yaptırmanın Dezavantajları – Para Dağıtmak – Güven Üzerine Yorumlar – Bay Bent'e Misafir Geliyor – Aile'den Biri

Para basacağınız bir fikri nerede sınayabilirdiniz? Bankada olmazdı, orası kesin. Ya insanların paraya çok daha fazla dikkat ettiği ya da anlık bir kararın, muzafferane kâr ile korkunç kayıp arasındaki farkı belirlediği daimi bir risk dünyasında para cambazlığı yaptığı bir yerde sınamalıydınız. Buna da genelde "gerçek dünya" adı veriliyordu ama öne çıkan diğer isimlerden biri, Onuncu Yumurta Sokağı'ydı.

Onuncu Sokak'taki, J. Proust tarafından işletilen Boffo Şaka ve Hediyelik Eşya Dükkânı, mizahta son sözü osuruk tozunun söylediğine inananlar için cennetti, ki öyleydi de zaten. Ama Nemly'nin dikkatini, kılık değiştirmek ve başka faydalı uğraşılar için malzeme kaynağı olarak çekmişti.

Nemly kılık değiştirmek konusunda her zaman dikkatli davranmıştı. Bir kez çekince kopuveren takma bıyıklara yer yoktu hayatında. Ve tek başınayken bile kalabalıkta sıradan, unutulabilir yüze sahip olduğundan, insanlara bazen bekçilere tarif edecekleri bir şey vermek gerekiyordu. En aşikâr seçim gözlüktü ama

Nemly kendi burun ve kulak peruğu tasarımlarıyla da çok iyi sonuçlar elde etmişti. Birine, içinde küçük ötücü kuşlar yuva kurmuş gibi görünen bir çift kulak gösterirdiniz, kişinin gözlerindeki nazik dehşeti izlerdiniz *ve hakkınızda yalnızca bunu hatırlayacağından emin olabilirdiniz.*

Elbette Nemly artık dürüst bir adamdı fakat ne olur ne olmaz diye eski alışkanlıkları unutmaması gerektiğini de biliyordu.

Bugün bir şişe tutkal ve büyük bir kavanoz ince altın tozu alıyordu, çünkü onları kullanabileceği bir yer biliyordu.

"Otuz beş peni ediyor Bay Lipwig," dedi Bay Proust. "Yeni pul geliyor mu bu aralar?"

"Bir iki tane Jack," dedi Nemly. "Ethel nasıl? Ve küçük Roger?" diye ekledi, kafasının içindeki dosyaları biraz karıştırdıktan sonra.

"Çok iyiler, sorduğunuz için teşekkür ederim. Başka bir ihtiyacınız var mıydı?" diye ekledi Proust umutla, Nemly'nin aniden bir düzine takma burun satın alırsa hayatının çok daha güzelleşeceğini hatırlaması umuduyla.

Nemly sıra sıra maskeye, korkunç kauçuk ellere, şaka burunlarına baktı ve başka şeye ihtiyacı olmadığına karar verdi. "Yalnızca para üstünü alayım Jack," dedi ve yeni yaratımlarından birini masaya dikkatle bıraktı. "Yarım dolar versen yeter."

Proust, patlayacakmış veya zihin değiştiren bir tür gaz yaymaya başlayacakmış gibi baktı paraya. "Bu nedir efendim?"

"Bir dolarlık banka notu. Banknot. En son moda."

"Bunu imzalamam falan mı gerekiyor?"

"Hayır. İlginç olan da bu zaten. Bu, 1 dolar. Herkesin olabilir."

"Eh, benim olmasını isterim o zaman. Teşekkürler!"

"Artık senindir," dedi Nemly. "Bir şeyler satın almak için kullanabilirsin."

"Ama içinde altın yok?" dedi dükkâncı, doları alıp ne olur ne olmaz diye kendinden uzak tutarak.

"Yaaani, peni ve şilinlerle ödeme yapsam onların da içinde altın olmayacaktı, değil mi? Mevcut durumda on beş peni kârdasın ve bu iyi, öyle değil mi? Bu banknot, bir dolar değerinde. Bankama getirirsen karşılığında sana bir dolar verirler."

"Ama zaten bir dolarım var! Ee... yok mu?" diye ekledi Proust.

"Bravo! O zaman, neden hemen şimdi sokağa çıkıp harcamıyorsun? Hadi, nasıl işlediğini görmek istiyorum."

"Bu, pullar gibi bir şey mi Bay Lipwig?" dedi Proust, anlayabildiği bir şeye sarılarak. "Pek çok posta siparişi aldığımdan, bazen bana pulla ödeme yapıyorlar."

"Evet! Evet! Aynen öyle! Bunu büyük bir pul olarak düşün. Bak sana ne diyeceğim, tanıtım teklifim: O doları harcarsan sana 1 dolarlık bir banknot daha vereceğim, bu yüzden hâlâ bir doların olacak. O zaman, senin için riski ne?"

"Yalnız, bu gerçekten de böyle... *ilk* banknotlardan biriyse, tamam mı... Eh, benim çocuk ilk bastığınız pullardan birkaçını almıştı ve şimdi satsan bir dünya para ediyor ve bu yüzden ben bu doları saklarsam, bir gün o da çok para edecek ve..."

"Bu *şimdi* para ediyor!" diye feryat etti Nemly. Kafası yavaş çalışan insanların sorunu buydu işte. Nemly kalın kafalıları tercih ediyordu. Kafası yavaş çalışanların size yetişmesi zaman alıyordu ama yetiştiklerinde sizi dümdüz edip geçiyorlardı.

"Evet ama..." Dükkâncı burada, muhtemelen kurnazca olduğunu düşündüğü bir şekilde sırıttı fakat bu sırıtış yapış yapış pudingini çiğneyen Bay Cırtlak gibi görünmesine sebep oldu. "Pullar konusunda pek cingözsünüz Bay Lipwig, sürekli farklı pullar çıkarıyorsunuz. Ninem diyor ki, eğer bir adamın kanında çivi yapacak kadar demir olduğu doğruysa, sizin cevizlerde de kapı

tokmağı yapmaya yetecek kadar tunç varmış. Alınmaca gücenmece yok, aklından geçeni pat diye söyler benim ninem."

"Postanın zamanında dağıtılmasını sağlıyorum, değil mi?"

"Ah evet. Ninem diyor ki, Kaypak Kaya olabilirmişsiniz ama iş bitiriciliğinize laf yokmuş, orası kesinmiş..."

"Aynen! O zaman gidip bu lanet doları harcayalım, olmaz mı?" *Bendeki bir tür çifte sihirli güç mü acaba*, diye merak etti Nemly, *yaşlı hanımlar içimi okuyor ama gördüklerinden de hoşlanıyor!*

Böylece Bay Proust dolarını komşu dükkânda harcamayı kabul etti ve iki yüz elli gram Neşeli Denizci marka pipo tütünü, birkaç naneli şeker ve *Yeni Ne Var?* dergisinden bir tane aldı. Her şey açıklandıktan sonra Bay "Çatlak" Poleforth nihayet banknotu kabul etti ve yolun karşısındaki kasap Bay Drayman'e götürdü. Bay Drayman, bütün gerçekler önüne serildikten sonra biraz sosis karşılığında banknotu ihtiyatla kabul etti ve Nemly'nin "küçük köpeciği için" bir de kemik verdi. (Bay Cırtlak daha önce hiç gerçek kemik görmemişti muhtemelen. Dikkatle çevresinde dolaşarak ciyaklamasını bekledi.)

Onuncu Yumurta Sokağı küçük esnaf sokağıydı, küçük kârlar için küçük meblağlara küçük miktarlarda küçük şeyler satıyorlardı. Böyle bir sokakta küçük düşünmek gerekirdi. Büyük fikirlere uygun yer değildi. Ayrıntılara bakmalıydınız. Bu adamların ellerine, dolardan çok peni geçerdi.

O yüzden, diğer dükkân sahiplerinden bazıları kepenkleri indirip dükkânlarını o günlük kapatmaya başlamıştı bile. Ankh-Morporkluların ilginç şey merakının etkisiyle tüccarlar neler olduğunu görmek için toplaştılar. Hepsi birbirini tanıyordu. Hepsinin birbiriyle alışverişi vardı. Ve hepsi, altın takım elbiseli adam Nemly von Lipwig'i biliyordu. Banknotlar büyük dikkatle incelendi ve ciddiyetle tartışıldı.

"Borç senedi gibi bir şey aslında."

"Tamam da, ya *paraya* ihtiyacın olursa?"

"Ama, yanılıyorsam düzelt, borç senedi de para sayılmaz mı?"

"Tamam o zaman... Sana kimin borcu vardı?"

"Ee... bizim Jack'in elbette. Hayır, dur bir dakika... Ama bu *para*, öyle değil mi?"

Onlar ileri geri tartışırken Nemly sırıttı. Burada, karanlıkta, zırvayla beslenen yepyeni para teorileri mantar gibi bitiyordu. Fakat bunlar her çeyrek peniyi sayan ve geceleri para kutusunu yataklarının altına koyup uyuyan adamlardı. Unu, kuru üzümü ve süs şekerlerini tartarken gözlerini tartının ibresine hırsla dikerlerdi, çünkü bunlar uçlarda yaşayan adamlardı. Nemly kâğıt para fikrini *bu adamlara* kabul ettirebilirse, bu iş olmuş demekti; ipe serdiği çamaşırlar kurumasa da en azından "nemly" kalmış sayılırdı.

"Yani sizce bu fikir tutar mı?" dedi, bir sessizlik olduğunda.

Evet, tutacağı konusunda uzlaşmaya varıldı. Ama daha "havalı" görünmeliydiler. Çatlak Poleforth'un tabiriyle, "Bilirsiniz, daha süslü püslü yazılarla falan..."

Nemly de aynı fikirdeydi ve hatıra olsun diye oradaki herkese birer banknot verdi. Buna değerdi.

"Ve iş tepetaklak giderse," dedi Bay Proust, "altınlar hâlâ orada, değil mi? Mahzende kilit altında?"

"Ah evet, altının var olması lazım," dedi Bay Drayman.

Bu laf üzerine de genel onay mırıltıları yükselince Nemly'nin morali biraz bozuldu.

"İyi de ben altına ihtiyaç duyulmadığı konusunda hemfikir olduk sanıyordum?" dedi. Aslında hemfikir falan olmamışlardı ama bir denemeye değerdi.

"Tamam ama *bir yerlerde* olması *lazım*," dedi Bay Drayman.

"Bankaları dürüst olmaya zorluyor çünkü," dedi Bay Poleforth, dünyanın en bilgili kişisinin, yani Meyhanedeki Adamın alameti-farikası olan o patavatsız kendinden eminlikle.

"Anladığınızı sanmıştım," dedi Nemly. "Altına ihtiyacınız *yok!*"

"Evet efendim, evet," dedi Poleforth yatıştırırcasına. "Altın orada durduğu sürece, yok."

"Şey... *neden* orada olması gerektiğini biliyor musunuz acaba?" dedi Nemly.

"Bankaları dürüst olmaya zorluyor çünkü," dedi Poleforth, söylediğinizi tekrar ederek gerçeğe ulaşabileceğiniz ilkesi temelinde. Herkes başını salladı. Onuncu Yumurta Sokağı'nda genel kanı buydu. Altın, bir yerlerde durduğu sürece, bankaları dürüst olmaya zorluyordu ve o zaman her şey yolundaydı. Böylesine büyük bir inanç karşısında şapka çıkarması lazımdı Nemly'nin. Altın bir yerlerdeyse, balıkçıllar kurbağa da yemezdi mesela. Oysa dürüst olmak istemeyen bir bankayı dürüst olmaya zorlayacak *hiçbir* güç yoktu dünyada...

Yine de ilk gün için kötü başlangıç değildi. Sistemini bunun üzerine kurabilirdi.

Yağmur başladı ama yoğun değildi; şemsiyesiz *neredeyse* idare edebileceğiniz türden ince bir yağmurdu. Yolcu arabaları müşteri arayarak Onuncu Yumurta Sokağı'nda gezinmeye zahmet etmezdi fakat Kayıp Sokak'ta, kaldırım kenarında bekleyen bir tane buldu Nemly. At, koşum takımlarının içinde başını eğmiş, sürücü de paltosunun içinde kamburunu çıkarmıştı. Lambaların ışığı alacakaranlıkta titreşiyordu.

Nemly arabaya doğru seyirtti, bindi ve loşlukta bir ses, "İyi akşamlar Bay Lipwig," dedi. "Sizinle nihayet tanışmak çok güzel. Adım Pucci. Dost olacağımıza emi..."

"Ah, işte bu çok iyiydi," dedi Bekçi Teşkilatı'ndan Çavuş Colon, Nemly von Lipwig hızlanmaya devam ederek köşeyi dolanıp gözden kaybolurken. "Adam çerçeveye bile dokunmadan arabanın penceresinden fırladı, sinsice yaklaşan adamdan sekti, yere düşerken düzgün bir takla atıp doğruldu ve bütün bu süre içinde kucağındaki köpeği hiç düşürmedi. Daha önce de yapmıştır bunu kesin. Yine de nihayetinde, gerzeğin teki olduğunu söylemek zorundayım."

"İlk araba ha?" dedi Onbaşı Nobbs, başını iki yana sallayarak. "Eyvah eyvah *eyvah*... Öyle bir adamdan hiç beklemezdim."

"Aynen, ben de onu diyorum," dedi Colon. "Düşmanlarının elini kolunu sallayarak gezdiğini biliyorsan, asla ama asla *ilk* arabaya binmezsin. Hayatın gerçeğidir bu. Kayaların altında yaşayan şeyler bile bilir."

Sinsice yaklaşan adam surat asarak ikonografından kalan parçaları toplarken Pucci arabadan ona bağırıyordu.

"Bahse girerim, ilk araba yapıldığı zaman kimse ona binmeye cesaret edememiştir, ha çavuş?" dedi Nobby mutlulukla. "Bahse girerim herkes bildiğinden, ilk arabacı her gece evine aç gidiyordur ha?"

"Ah, hayır Nobby, elini kolunu sallayarak dolaşan düşmanları olmayan kişiler için hava hoş. Hadi gidip rapor verelim."

"Niye ellerini kollarını sallıyorlar ki?" dedi Nobby, Kokoreç Sokak Karakolu'na ve birer fincan bol şekerli sıcak çaya doğru aylak aylak yürürlerken.

"İri yarı görünmek için elbette Nobby. Suratındaki burun kadar ortada. Özellikle senin suratındaki burun kadar."

"Eh, Pucci Lavish zaten iri yarı bir kız."

"Pis bir düşman olur o aile," diye görüş bildirdi Colon. "Bahis durumu nasıl?"

"Ne bahsi çavuş?" dedi Nobby masum masum.

"Bahis oynatıyorsundur Nobby. Sen her zaman bahis oynatırsın."

"Bu kez kimse oynamıyor çavuş, çünkü sonuç belli," dedi Nobby.

"Ha, tamam. Mantıklı. Pazara kadar Lipwig, tebeşirle çevrelenmiş bulunacak, değil mi?"

"Yok çavuş. Herkes *onun* kazanacağını düşünüyor."

Nemly büyük, yumuşak bir yatakta uyandı ve çığlığını bastırdı.

Pucci! Aaaah! Hem de "açık saçık" olarak nitelenen bir kıyafetle! Nemly açık saçık giyim derken tam olarak neyi kastettiklerini öteden beri merak etmişti ama tek seferde *bu kadarını* görmeyi beklememişti. Hafıza hücrelerinden bazıları şimdi bile ölmeye çalışıyordu.

Ama Nemly von Lipwig, tüm yaraları iyileştiren türden bir tasasızlığa sahipti. Ne de olsa paçayı kurtarmıştı. Ah evet. İçinden geçtiği ilk pencere değildi, değil mi? Pucci'nin öfke çığlıkları neredeyse diğer adamın yere düşen ikonografının çatırtısı kadar yüksekti. Her zamanki Bal Tuzağı oyunu ha... Hah... Ama belli ki, sırf zihnini gereken kuşkucu özsavunma ayarına geri döndürmek için bile olsa, kanundışı bir şeyler yapma zamanı gelmişti. İyi olmuştu yani. Geçen sene olsa mesela, ilk arabaya hayatta binmezdi, kesin. Gerçi her şey kadının planına uygun gitse bile, Nemly'nin Pucci Lavish'i çekici bulacağına *kimse* inanmazdı.

Kalktı, giyindi ve umutla kulak kabartarak mutfakta hareketlilik işaretleri duymayı bekledi. Duyamayınca kendine sade kahve yaptı.

Kahveyle silahlanmış şekilde ofisine yollandı. Bay Cırtlak yine Gelen Evrak tepsisinde uyuyordu. Nemly'nin resmî silindir şapkası suçlarcasına, siyah siyah oturuyordu.

Evet, bu konuda bir şey yapacaktı, değil mi?

Cebine uzandı ve küçük tutkal şişesini çıkardı. Bu, kapağında fırçası olan kullanışlı şişelerdendi. Dikkatle biraz tutkal sürdükten sonra ışıl ışıl altın zerrelerini elinden geldiğince düzenli şekilde serpti.

O bu işleme dalmışken Gladys, görüş alanını güneş tutulması gibi kapladı. Elinde altmış santim uzunluğunda ve üç milim kalınlığında bir pastırmalı-yumurtalı sandviç vardı. Bugünkü *Times'ı* da getirmişti.

Nemly inledi. Birinci sayfaya çıkmıştı. Genelde çıkardı zaten. Atletik çenesi yüzündendi. Tabii. Ne zaman defter görse Nemly çenesini durduramıyordu.

Aa, ama bu kez ikinci sayfaya da çıkmıştı. *Ve* yazıişleri müdürünün başyazısına. Lanet olsun, komik olmayı asla başaramayan siyasi karikatür bile onun hakkındaydı!

İlk sokak çocuğu: Ankh-Morpork neden ıssız ada değil?
İkinci sokak çocuğu: Çünki ıssız ada olsa köpekbalıkları seni ham yapamaz da ondan!

Aman ne komik.

Nemly'nin uykulu gözleri başyazıya kaydı. Başyazılar, karikatürlerin aksine çok komik olabiliyordu, çünkü gazeteciler tarafından yönetilse dünyanın çok daha güzel bir yer olacağı varsayımıyla yazılıyorlardı. Ayrıca bu yazılar... *Bir dakika, bu da ne böyle?*

Düşünülemez olanı düşünme zamanı... Değişim rüzgârları nihayet kasa dairesinde de esiyor... Yeni Postane'nin kuşkuya yer bırakmayan başarısı... Pullar zaten *defakto* para birimi olmuştu ve... Taze fikirlere ihtiyaç... Dümende artık gençler...

Dümende *gençler mi?* Bunu yazan, Nemly'yle aynı yaşlarda olan ve poposuna tüvit sıkışmış birinin tarzıyla başyazılar çıkaran William deSoze'ydi!

Onca laf kalabalığı içinde deSoze'nin gerçekte ne düşündüğünü çözmek bazen zor olabiliyordu ama dalga dalga yükselen ağdalı laflar sisi içinden görülebildiği kadarıyla *Times*, Nemly von Lipwig'in, bütünsel açıdan ve nihayetinde uzun vadeli bakılırsa ve her şey hesaba katılırsa, muhtemelen doğru iş için doğru adam olduğuna inanıyordu.

Nemly, masasındaki pirinç parçalardan yansıyan kırmızı ışıktan, Gladys'in arkasında olduğunu anladı.

"Çok Gerginsiniz Bay Lipwig," dedi Gladys.

"Evet, öyleyim," dedi Nemly, başyazıyı bir kez daha okuyarak. Aman tanrılar, adam gerçekten de harfleri taşa kazır gibi yazıyordu.

"*Hanımlara Özel Dergi*'de Sırt Masajları Hakkında İlginç Bir Yazı Vardı," diye devam etti Gladys.

Daha sonra Nemly, golemin sesindeki umutlu tınıya belki de kulak vermiş olması gerektiğini düşündü ama o anda şöyle düşünüyordu: *Kazımakla kalmamış, bir de süsler oymuş.*

"Çağdaş Yaşamın Hayhuyunun Sebep Olduğu Gerginliği Gidermek İçin Birebirmiş," dedi Gladys.

"Eh, gerginlik istemeyiz kesinlikle," dedi Nemly ve o an her şey karardı.

Tuhaf olan şu ki, diye düşündü, Peggy ile Aimsbury onu ayılttıktan ve kemiklerini doğru yuvalara oturttuktan sonra, *gerçekten de kendimi çok daha iyi hissediyorum.* Belki de amaç buydu. Belki o korkunç kor-beyaz acı, dünyada kas tutulmasından daha kötü şeyler olduğunu fark etmeniz için vardı.

"Çok Özür Dilerim," dedi Gladys. "Böyle Olacağını Bilmiyor-

dum. Dergide, Masaj Yapılan Kişinin Zevkli Bir Ürperti Hissedeceği Yazıyordu."

"Bunun kendi gözyuvarlarımı görebileceğim anlamına geldiğini sanmıyorum," dedi Nemly ensesini ovalayarak. Gladys'in gözleri öyle soldu ki eklemek zorunda hissetti: "Ama şimdi çok daha iyiyim. Ayaklarımın yeniden *üst* kısmını görmek çok rahatlatıcı."

"Sen onu dinleme, o kadar da kötü değildi," dedi Peggy, kız dayanışmasıyla. "Erkekler azıcık acı için bir ton yaygara koparır."

"Kocaman, Kucaklanası Bebekler Hepsi," dedi Gladys. Bu, düşünceli bir sessizliğe sebep oldu.

"*Bu da* nereden geldi?" dedi Nemly.

"Bu Bilgiyi Bana Pul Tezgâhındaki Glenda Verdi."

"Eh, bundan sonra senin..."

Büyük kapı kanatları açıldı. Alt katın şamatası içeri doldu ve Bay Bent gürültünün üzerinde bir tür işitsel sörfçü gibi süzülerek içeri girdi. Adam pek suratsız ve sabahın bu saati için gereğinden fazla parlaktı.

"Günaydın Müdür Bey," dedi buz gibi bir sesle. "Bankanın önünde kalabalık birikti. Bu fırsattan faydalanarak, Görünmez Üniversite'de pek moda olan bir teoriyi çürüttüğünüz için sizi kutlayabilir miyim?"

"Ha?" dedi Nemly.

"Bazılarının öne sürmekten hoşlandığı gibi, evrende, gerçekleşebilecek her şeyin bir yerde gerçekleştiği sonsuz sayıda paralel evren vardır. Bu tam bir saçmalık elbette ve sırf sözcüklerle gerçekliğin aynı şey olduğuna inandığımız için besleyebiliyoruz bu görüşü. Bununla birlikte, şu anda ben kendi savımı kanıtlayabiliyorum, çünkü bu sonsuz dünyalar arasında benim sizin eylemlerinizi *öveceğim* bir tanesi *olmalıydı* ama sizi temin ederim efendim, sonsuzluk o kadar büyük *değil!*" Sırtını dikleştirdi. "Kalabalık

kapıları yumrukluyor! Hesaplarını kapatmak istiyorlar! Size bankacılığın güven ve emniyet hakkında olduğunu söylemiştim!"

"Eyvah eyvah," dedi Nemly.

"Altın istiyorlar!"

"Sizin vadettiğiniz şeyin de bu olduğunu..."

"Bu yalnızca *mecazi* bir vaat! Size söyledim, kimsenin aslında altını *talep etmeyeceği* temeline dayanıyor!"

"Kaç kişi parasını çekmek istiyor?"

"Neredeyse yirmi!"

"Yirmi kişi için çok fazla gürültü çıkarıyorlar, öyle değil mi?"

Bay Bent rahatsız olmuş göründü. "Eh, başkaları da var," dedi. "Ne yaptığını bilmeyen birkaç kişi de hesap açmak istiyor ama..."

"Kaç kişi?"

"İki üç yüz kadar, ama..."

"Hesap *açmak* dedin, değil mi?" dedi Nemly.

Bay Bent kıvranıyordu. "Cüzi meblağlar için efendim. Birkaç dolar falan," dedi önemsemezce. "Sizin 'gizli bir planınız olduğuna' inanıyormuş gibi görünüyorlar." Terimin iki yanındaki tırnak işaretleri ölü fareleri kaldıran terbiyeli bir kız gibi ürperdi.

Nemly'nin içinde bir parça büzüldü ama bir başka parça, rüzgârı yüzünde hissetmeye başladı.

"Onları hayal kırıklığına uğratmayalım o zaman, değil mi?" dedi, hâlâ biraz yapış yapış olan altın rengi silindir şapkayı alarak.

Bent öfkeyle şapkaya baktı. "Diğer bankalar öfkeden hop oturup hop kalkıyor," dedi ve Darphane Müdürü Nemly merdivene yönelirken yine yüksek yüksek adımlar atarak onun peşinden gitti.

"Bu iyi mi, kötü mü?" dedi Nemly omzunun üzerinden. "Bak, bankaların ödünç para vermesi hakkındaki kural ne? Bir seferinde duymuştum, faizle alakalı bir şeydi..."

"Kastettiğiniz şey, 'Bir buçuğa borç al, ikiye borç ver, üçte eve git' sözü mü?" dedi Bent.

"İşte o! Bu konuda düşünüyordum da... O sayıları biraz düşürebiliriz, değil mi?"

"Burası Ankh-Morpork! Bir bankanın kale gibi olması lazım. Ve bu *pahalı* bir şey!"

"Ama birazcık değiştirebiliriz? İki yüz dolardan az hesaplara faiz ödemiyoruz zaten, doğru mu?"

"Evet, doğru."

"Eh, bundan sonra... beş doları olan herkes hesap açabilir ve daha düşük meblağlara faiz ödemeye başlayacağız. Bu, yastıktaki yumruları giderir."

"Müdür Bey, itiraz ediyorum! Bankacılık bir oyun değildir!"

"Sevgili Bay Bent, bankacılık eski bir oyundur ve adı da 'Yakalanmadan neler yapabiliriz'dir!"

Bir tezahürat yükseldi. Bankanın salonuna, günahkâr kalabalığına bakan kürsü gibi tepeden bakan açık merdiven sahanlığına gelmişlerdi ve yüzler tarlası bir anlığına, sessizlikle Nemly'ye döndü. Sonra biri seslendi: "Hepimizi zengin mi edecen Bay Lipwig?"

Ah, kahretsin, diye düşündü Nemly. *Neden hepsi burada?*

"Eh... paranızı ele geçirmek için elimden geleni yapacağım!" diye söz verdi.

Bu da tezahüratlarla karşılandı. Nemly şaşırmamıştı. Birine onu soyacağınızı söylüyordunuz ve karşılığında son derece dürüst biri olmakla ünleniyordunuz.

Bekleyen kulaklar dilini çekiştiriyordu ve Nemly'nin sağduyusu gidip bir yere saklandı; o yüzden Nemly, ağzının şunları eklediğini duydu: "Böylece daha fazlasını edinebilirim. Bence, yani Başkan öyle düşünüyor, beş dolar yatırılan ve bir sene çekilmeyen her hesap için yüzde bir faiz söz konusu olabilir."

Hazinedardan bir boğulma sesi gelse de bu laf kalabalıkta pek heyecan yaratmadı; bu kişilerin çoğu Yastık Altı ekolündendi. Aslında haber onları memnun bile etmemişti. Sonra biri elini kaldırdı ve sordu: "Sırf paramızı sizin mahzene koymak için çok fazla para değil mi bu?"

"Hayır. Bir sene boyunca paranızı benim mahzenime koymanız karşılığında *ben* size para ödeyeceğim," dedi Nemly.

"Gerçekten mi?"

"Gerçekten. Güvenin bana."

Soruyu soranın yüzü, yavaş düşünen birinin hızlanmaya çalışırkenki tanıdık ifadesine büründü. "E işin hilesi nerede?"

Her yerde, diye düşündü Nemly. *Her şeyden önce, onu mahzenimde saklamayacağım, bir başkasının cebinde saklayacağım. Ama şu anda bunu bilmeniz gerekmiyor.*

"Hile falan yok," dedi. "Hesabınıza yüz dolar yatırırsanız, bir sene sonra değeri yüz bir dolar olacak."

"Söylemesi kolay! Benim gibiler yüz doları nereden bulacak?"

"Tam buradan. Bize bir dolar yatırıp... Ne kadar beklemeleri gerekir Bay Bent?"

Hazinedar hıhladı. "Dört yüz altmış bir sene!"

"Tamam, bu biraz uzun. Ama torununuzun torununun torununun vesaire falan torunu sizinle gurur duyacak," dedi Nemly kahkahaların üzerinden. "Ama bakın ne diyeceğim: Siz bugün burada, ah... beş dolarlık hesap açtırın, pazartesi günü size bedavaya bir dolar verelim. *Cebinize koyup götürebileceğiniz* bir dolar, hanımlar ve beyler. Bundan iyisini nerede bulabilirsiniz?"

"Gerçek bir dolar mı, yoksa şu *sahte* olanlardan mı?"

Kapının yanında bir kargaşa oldu ve Pucci Lavish azametle içeri girdi. Daha doğrusu azametle girmeye *çalıştı* ama iyi bir azametli girişi planlamak ve muhtemelen prova yapmak gerekirdi.

Bir umut, öylesine girişmezdiniz, aksi hâlde bol bol itiş kakıştan başka etki yaratamazdınız.

Kalabalıkta yol açmak için tutulmuş iki iri yarı adam insanların arasında sıkıştı, Pucci'nin titizlikle üretilmiş sarışın köpeklerinin tasmalarını tutan ince genç adam arkalarında kaldı ve Pucci'nin de kalabalığı omuzlayarak geçmesi gerekti.

Hâlbuki çok havalı olabilirdi, diye düşündü Nemly. Doğru koşullar vardı: siyahlara bürünmüş tehditkâr görünümlü korumalar, zarif ve sarışın köpekler... Ama Pucci'ye küçük, şüpheci, boncuk gözler ve cömert bir üst dudak bahşedilmişti ve bunlar uzun bir boyunla birleşince, dürüst gözlemcinin aklında oradan geçen bir alabalığın gücendirdiği ördek imajı yaratıyordu.

Biri ona siyahın yakışmadığını, pahalı kürkünün orijinal sahipleri üzerinde daha iyi durduğunu ve yüksek topuklu ayakkabı giyecekseniz de bu haftaki moda ipucuna göre *aynı zamanda güneş gözlüğü takmamanız gerektiğini* söylemeliydi, çünkü parlak günışığından, diyelim ki bir bankanın göreceli loşluğuna adım attığınızda her tür yön duygusunu kaybederdiniz ve topuğunuzu kendi korumalarınızdan birinin ayağına saplayabilirdiniz. Hatta biri ona, tarz denen şeyin aslında içsel kurnazlık ve sahtecilikten ileri geldiğini söylemeliydi. Tarzı *satın* alamazdınız.

"Hanımlar ve beyler, Bayan Pucci Lavish!" dedi Nemly ve Pucci güneş gözlüklerini sertçe çıkarıp cani gözlerle bankoya yaklaşırken alkışlamaya başladı. "*Hepimiz* para yaparken bize katılacak olan yöneticilerden biri."

Kalabalıktan tek tük alkışlar yükseldi. Çoğu Pucci'yi daha önce hiç görmemişti ama bedava gösteriyi seven kişilerdi.

"Hey! Beni dinleyin! Herkes beni dinlesin!" diye emretti Pucci. Nemly'nin deneysel dolarlarından birine benzeyen şeyi havada salladı. "Bu değersiz bir kâğıt parçası! Size bundan verecek işte!"

"Hayır, değersiz değil," dedi Nemly. "Çek veya banka ödeme emriyle aynı şey."

"Gerçekten mi? Göreceğiz! Eyy Ankh-Morpork'un iyi halkı! Bu kâğıt parçasının bir dolar değerinde olduğunu düşünen var mı aranızda? Bunun karşılığında bir dolar verecek biri çıkar mı sizce?" Pucci kâğıdı önemsemezce salladı.

"Bilmem. Ne ki o?" dedi biri ve kalabalıktan bir uğultu yükseldi.

"Deneysel banknot," dedi Nemly, yükselen şamatanın üzerinden. "Bir fikri denemek için."

"Bunlardan kaç tane var?" dedi soran adam.

"On iki kadar," dedi Nemly.

Adam Pucci'ye döndü. "Elindeki şey karşılığında beş dolar veririm sana, buna ne dersin?"

"Beş mi? Ama üzerinde bir dolar değerinde olduğu yazıyor!" dedi Pucci hayretler içinde.

"Aynen. Beş dolar küçükhanım."

"Neden? Deli misin sen?"

"Herkes kadar aklım başımda, teşekkür ederim hanımefendi!"

"Benden yedi dolar!" dedi yanındaki adam elini kaldırarak.

"Çılgınlık bu!" diye feryat etti Pucci.

"Çılgınlık mı?" dedi yandaki adam. Parmağını Nemly'ye uzattı. "Geçen sene bu adam pul bastığında bir penilik siyah pullardan bir demet satın almış olsam şimdi zengindim!"

"Üçgen Mavileri hatırlayan var mı?" dedi açık artırmaya giren bir başkası. "Elli peniydi değeri. Teyzeme yazdığım mektuba bir tane yapıştırmıştım; oraya vardığında değeri elli *dolar* olmuştu! İhtiyar acuze, pulumu geri vermedi bir de!"

"Değeri şimdilerde yüz altmış dolar civarı," dedi arkasından

biri. "Dave'in Pul ve Topluiğne Mağazası'nda geçen hafta açık artırmaya çıktı. Ben on dolar veririm küçükhanım!"

"Bizden on beş!"

Nemly merdivenlerden her şeyi görebiliyordu. Salonun arka tarafında, birer küçük paya sahip olmanın hiç paya sahip olmamaktan iyi olduğu temelinde çalışan küçük bir konsorsiyum oluşmuştu.

Pul koleksiyonculuğu! İlk günden başlamıştı ve devasa bir... şeye dönüşmüştü. Tuhaf, çılgınca kuralları vardı. Kusurlarının bir şeyi, daha değerli kıldığı başka bir alan bulunabilir miydi acaba? Mesela, sırf bir kolu diğerinden daha kısa diye, gidip bir takım elbiseyi özellikle alır mıydınız? Ya da fazladan bir bez parçası cekete hâlâ yapışık olduğu için? Elbette Nemly, bunu fark ettiğinde, halkı eğlendirsin diye o kusurları bilerek eklemeye başlamıştı ama mavi pulların her tabakasında Lord Vetinari'nin kafasının başaşağı olduğu bir pul bulunmasını kesinlikle planlamamıştı. Matbaacılardan biri onları yok edecekken Nemly adamın üzerine uçarak yere devirmişti onu.

Bütün bunlar hiç gerçek gelmiyordu. Nemly'nin tüm dünyası da öyle. Eskiden, yaramaz bir çocukken *düş* satıyordu ve o dünyada en çok satan düş, şans eseri zengin olma düşüydü. Camı elmas diye kakalıyordu, çünkü açgözlülük insanların gözlerini puslandırıyordu. Her gün çok sıkı çalışan dürüst, sağduyulu insanlar bile, hem de tüm geçmiş deneyimlerine rağmen, hiçlikten para geleceğine inanıyordu. Ama pul koleksiyoncuları... Onlar küçük kusursuzluklara inanıyordu. Dünyanın küçücük bir parçasını *doğru* yapmak mümkündü ve doğru yapamasanız bile, en azından neyin eksik olduğunu biliyordunuz. Örneğin, 50 penilik kusurlu Üçgen Mavi. Halkın elinde bir yerlerde hâlâ altı tanesi vardı ama kendini bu işe adayan birinin ne kadar şanslı olması gerekiyordu?

Eh, *epey* şanslı olması gerekiyordu, Nemly itiraf etmek zorundaydı, çünkü dört tanesini, zor zamanlarda faydası olabilir diye küçük, kurşun bir kutuya koyup kendi ofisindeki yer tahtalarının altına saklamıştı bile. Ama yine de iki tanesi dışarıda bir yerdeydi, belki yok edilmişti, kaybolmuştu, salyangozlar tarafından yenmişti ya da –burada umut, kış karları kadar yoğundu– bir çekmecenin arkasındaki unutulmuş mektup destesinin içindeydi.

...ve Bayan Pucci, kalabalığı nasıl etkilemesi gerektiğini bilmiyordu. Ayağını yere vuruyor, ona ilgi göstermelerini emrediyordu; zorluyor, hakaretler yağdırıyordu ve onlara "Ankh-Morpork'un *iyi* halkı" demesi de hiç faydalı olmamıştı, çünkü kimse açık açık yalan söyleyenleri sevmezdi. Şimdi de öfkesine hâkim olamıyordu, açık artırmada fiyat otuz dört dolara çıkmıştı ve şimdi bir de...

...banknotu yırtmıştı!

"Bu aptal para hakkında *benim* fikrim bu işte!" diye ilan etti, parçaları havaya atarak. Sonra akıllıca bir şey yapmış gibi muzaffer bir ifadeyle oracıkta dikildi.

Ama kalabalıktaki herkesin dişlerini tekmelese daha iyi olurdu. İnsanın ağlayası geliyordu gerçekten. Ah, pekâlâ...

Nemly cebindeki yeni banknotlardan birini çıkarıp havaya kaldırdı.

"Hanımlar ve beyler!" dedi. "Elimde, *gittikçe daha da nadirleşen,* birinci nesil 1 dolarlık banknotlardan var..." Kahkahalara yer açmak için duraksadı. "Bizzat ben ve Başkan tarafından imzalanmış. Yalnızca kırk dolar üstü teklifler lütfen! Tüm kazanç, kimsesiz çocuklara gidecek!"

Birkaç teklifi birbirinden sektirerek elli dolara kadar çıkardı. Kimsenin ilgi göstermediği Pucci bir süre öfkeden köpürerek orada dikildi ve sonra hışımla çıktı. Hışımla çıkışı başarılıydı neyse ki. İnsanları nasıl idare edeceğini hiç bilmiyordu ve özsaygının

işini özgüvenine yaptırmaya çalışmıştı ama hışımla çıkışı, trambolineçıkmış şişman bir hindiden daha iyiydi.

Açık artırmayı kazanan şanslı adam, bankanın kapısına varmadan, kaybeden talihsizlerce kuşatılmıştı bile. Kalabalığın geri kalanı, neler döndüğünden emin olamadan ama yine de bir parçası olma kararlığıyla, bankolara doğru aktı.

Nemly ellerini boru yapıp bağırdı: "Bu akşamüstü, hanımlar ve beyler, Bay Bent ve şahsım, banka kredileri hakkında konuşmak için müsait olacağız!"

Bu yeni bir kıpırdanma yarattı.

"Göz boyama, Bay Lipwig," dedi Bent, korkuluğa sırtını dönerek. "Sırf göz boyama..."

"Ama *hiç* boya kullanmadan Bay Bent!" dedi Nemly neşeyle.

"Ya kimsesiz çocuklar?" dedi Bent.

"Birkaç çocuk bul. Elli dolara ihtiyacı olan bir yetimhane vardır mutlaka. Kaynağı meçhul bir bağış olacak elbette."

Bent şaşırmış göründü. "Gerçekten mi Bay Lipwig? Sizin, bir hayır kuruluşuna para verirken davul çaldıracak cinsten bir adama benzediğinizi söylemek zorundayım." Davul çaldırmayı bir tür içkin sapkınlıkmış gibi söylemişti.

"Eh, değilim ama. Sağ elin verdiğini sol el görmezmiş, benim düsturum budur." *Hem, bilgi zaten yakında yayılır*, diye ekledi kendi kendine, *ve o zaman yalnızca iyi bir adam değil, aynı zamanda cömert ve mütevazı bir adam olarak da görülürüm.*

Acaba gerçekten piçin teki miyim, yoksa piçin teki gibi düşünmekte mi çok iyiyim?..

Bir şey zihnini dürtükledi. Ensesindeki minik kıllar seğiriyordu. Yanlış bir şey vardı... yersiz... tehlikeli...

Döndü ve yine salona baktı. İnsanlar etrafta dolaşıyor, sıraya giriyor, toplanmış konuşuyordu...

Ve bu hareket dünyasında gözü kıpırtısızlığa kaydı. Bankanın salonunda, kalabalığın dikkat etmediği bir adam, zamanda donmuşçasına dikiliyordu. Tamamen siyahlara bürünmüştü ve ciddi Omnian mezheplerinin kullandığı cinsten geniş, yassı şapkalardan takmıştı. Adam... öylece duruyordu. Ve izliyordu.

Gösteriyi izlemeye gelmiş tiplerden biri yalnızca, dedi Nemly kendi kendine ama yalan söylediğini hemen anladı. Adam, Nemly'nin dünyasında bir... ağırlık oluşturuyordu.

O not... "Beyannameler hazırlatıp bıraktım..."

Bu adam mıydı? Ne hakkındaydı? Nemly'nin bir geçmişi yoktu ki. Elbette bir düzine sahte kimlikle oldukça yoğun ve olaylı bir geçmiş yaşamıştı ama bunlar Albert Spangler'la birlikte buharlaşıp gitmişti; sonra Spangler, neredeyse ölene kadar asılmış ve Lord Vetinari tarafından uyandırılmıştı ve o da Nemly von Lipwig'e yepyeni, gıcır gıcır bir yaşam teklif etmişti.

Aman tanrılar, sırf yaşlı adamın teki küçük, tuhaf bir gülümsemeyle ona bakıyor diye huzursuz oluyordu! Onu *kimse* tanımıyordu ki! Bay Hafızada Kalmaz idi o! Şehirde altın takım elbisesi olmadan yürürken sıradan bir yüzdü işte.

"İyi misiniz Bay Lipwig?"

Nemly döndü ve hazinedarın yüzüne baktı. "Ne? Ha... hayır. Yani evet. Şey... şu adamı daha önce gördün mü?"

"Hangi adamdan bahsediyorsunuz?"

Nemly siyahlı adamı göstermek için döndü ama adam gitmişti.

"Vaize benziyordu..." diye mırıldandı. "O... Şey, bana bakıyordu."

"Dikkat çekmeyi kendiniz istiyorsunuz aslında. Altın şapkanın hata olduğu konusunda bana katılıyorsunuzdur belki?"

"Şapkayı seviyorum! Eşi benzeri yok!"

Bent başını salladı. "Bu konuda maalesef haklısınız efendim.

Eyvah eyvah... Kâğıt para ha? Ancak kâfir Agatealıların kullandığı bir şey..."

"Kâfir mi? Onların bizden çok daha fazla tanrısı var! Ve orada demir, altından değerli!"

Ama Nemly pes etti. Bent'in her zaman kontrollü ve mesafeli yüzü kâğıt parçası gibi buruşuvermişti.

"Bak, biraz okuma yaptım," dedi. "Bankalar, ellerindeki altının dört katı değerinde para basıyor. Altınsız da yaşayabileceğimiz bir tür saçmalık bu. Bir hayal dünyası. Bu şehir öyle zengin ki bizzat kendisi altın külçesi sayılır!"

"Sebepsiz yere güveniyorlar size," dedi Bent. "Onları güldürdüğünüz için güveniyorlar. Ben kimseyi güldüremiyorum ve bu benim dünyam değil. Sizin gibi gülümsemeyi, sizin gibi konuşmayı bilmiyorum. Anlamıyor musunuz? Modanın ve siyasetin ötesinde değeri olan bir şey olmalı. Kalıcı bir değer. Bankamı Vetinari'ye mi yönettiriyorsunuz? O insanların, bizim bankomuzda bize doğru ittiği paraları geri alabileceklerinin garantisi ne?"

"Ne değil, kim. Ve yanıt, benim. Bu bankanın iflas etmemesini şahsen sağlayacağım."

"Siz mi?"

"Evet."

"Ah evet, altın takım elbiseli adam," dedi Bent ekşi ekşi. "Peki her şey çökerse yine dua mı edeceksiniz?"

"Geçen sefer işe yaradı," dedi Nemly sakin sakin.

Bent'in gözü seğirdi. Nemly'yle tanıştığından beri ilk defa... ne diyeceğini bilemezmiş gibi göründü. "Benden ne *yapmamı* istediğinizi bilmiyorum!" Neredeyse bir feryattı.

Nemly adamın omzunu okşadı. "Her zaman yaptığın gibi, bankayı yönet. Bankaya akan bunca parayla, kredi vermeye başlamalıyız bence. İnsan sarrafı olduğunu düşünür müsün?"

"Öyle olduğumu sanıyordum," dedi Bent. "Ama şimdi? En ufak fikrim yok. Ne yazık ki Sör Joshua da insan sarrafı sayılmazdı ama Bayan Lavish bu konuda çok çok başarılıydı bana göre."

"Evet, hayal bile edemeyeceğin kadar," dedi Nemly. "Güzel. Ben şimdi Başkan'ı yürüyüşe çıkarıyorum. Sonra... etrafa biraz para saçacağız. Ne dersin?"

Bay Bent ürperdi.

Times akşam baskısı çıkardı. Birinci sayfasına bankanın önündeki kuyruğun kocaman bir resmini basmıştı. Olay her ne idiyse kuyruktakilerin büyük kısmı ona dâhil olmak istemişti ve geri kalanlar da diğer ucunda ilginç bir şey olabileceğini düşünerek sıraya girmişti. O sırada bir oğlan gazete satıyordu ve kuyruktaki herkes "Dev Kuyruk Bankayı Boğdu" manşetli haberi okumak için gazete alıyordu, ki bu Nemly'ye biraz tuhaf geldi. *Zaten* kuyruktaydılar, değil mi? Ancak haberi okurlarsa mı gerçek oluyordu?

"Daha şimdiden... krediler hakkında soru sormak isteyen kişiler geldi efendim," dedi Bent arkasından. "Onlarla benim ilgilenmeme izin vermenizi öneririm."

"Hayır, *biz* ilgileneceğiz Bay Bent," dedi Nemly pencereden dönerek. "Onları alt kattaki ofise al lütfen."

"Gerçekten de bu işi bana bırakmanız gerektiğini düşünüyorum efendim. Bazıları bankacılık fikrine epey yeni," diye ısrar etti Bent. "Aslında bazılarının daha önce hiç *banka* görmediğini sanıyorum. Belki, karanlık saatler hariç."

"Senin de yanımda olmanı istiyorum elbette ama son kararı ben vereceğim," dedi Nemly, becerebildiğince havalı bir tavırla. "Başkan da yardımcı olacak elbette."

"*Bay Cırtlak mı?*"

"Evet."

"O mu insan sarrafı?"

"Ah, evet!"

Nemly köpeği kucağına alıp ofise yollandı. Hazinedarın öfkeli bakışlarını sırtında hissedebiliyordu.

Bent haklıydı. Onunla krediler hakkında konuşmak için umutla bekleyen kişilerden bazıları, onları cumaya kadar idare edecek birkaç dolar temelinde düşünüyorlardı. Onları halletmek kolay oldu. Fakat sonra diğerleri vardı...

"Bay Dibbler, değil mi?" dedi Nemly, önündeki adama. O olduğunu elbette biliyordu ama bir çalışma masasının arkasında otururken bu şekilde konuşmanız gerekirdi.

"Evet efendim, kendimi bildim bileli," dedi Bay Dibbler. Adamda her daim hevesli, kemirgensi bir ifade vardı. "Ama isterseniz başkası da olabilirim."

"Domuz etli börekler, sosisler ve şişte sıçanlar satıyorsunuz?"

"Ee, onları *tedarik ediyorum* efendim," diye düzeltti Dibbler, "tedarikçi olduğumdan."

Nemly evrakların üzerinden ona baktı. Claude Maximillian Overton Transpire Dibbler. Adamın kendisinden daha azametli bir isim. Onu herkes Zararına Dibbler olarak tanıyordu. Tepsisinde börek ve sosis satıyordu ve müşterileri genellikle başına içki vurmuş kişiler oluyordu. Gerçi sonra Dibbler'ın börekleri vuruyordu başlarına.

Bununla birlikte, Nemly zaman zaman ondan domuz etli börek ve sosisli sandviç alırdı ve bu gerçek, onun ilgisini çekiyordu. Ürünlerinde bir şey, sizi daha fazlasını istemeye sevk ediyordu. Gizli bir içerik olmalıydı. Ya da belki beyin, tat alma duyusunun söylediklerine inanamadığı için, dilin üzerinden kayan o sıcak, yağlı, asla organik olmayan, hafifçe çıtırdayan maddeleri bir kez daha hissetmek istiyordu.

Fakat itiraf etmek gerekirdi, Dibbler'ın sosislileri bazen tam da aradığınız şey oluyordu. Acı ama gerçek. Herkes o tür anlar yaşardı. Hayatta öyle dibe vururdunuz ki birkaç yaşamsal saniye boyunca o tuhaf yağlar ve endişe verici dokular curcunası, dünyadaki tek dostunuz olurdu.

"Bankamızda hesabınız var mı Bay Dibbler?"

"Evet efendim. Teşekkür ederim efendim," dedi Dibbler. Tepsisini yere koyma davetini reddetmişti ve şimdi onu bir savunma hendeği gibi önünde tutarak oturuyordu. Banka, bu sokak kurdunu tedirgin ediyor gibiydi. Tedirgin etmesi de *amaçlanmıştı* zaten. Onca sütunun ve mermerin işlevi buydu. Hepsi, kendinizi orada yersiz hissetmenizi sağlamak içindi.

"Bay Dibbler hesap açarak beş dolar yatırdı," dedi Bent.

"Küçük kuçunuz için de bir sosis getirdim," dedi Dibbler.

"Neden krediye ihtiyacınız var Bay Dibbler?" dedi Nemly, sosisi dikkatle koklayan Bay Cırtlak'ı izleyerek.

"İşimi büyütmek istiyorum efendim," dedi Dibbler.

"Otuz seneden uzun zamandır ticaret yapıyorsunuz," dedi Nemly.

"Evet efendim. Teşekkür ederim efendim."

"Ve... ürünlerinizin *benzersiz* olduğunu söyleyebiliriz sanırım?"

"Evet efendim. Teşekkür ederim efendim."

"Bu durumda, şimdi Dibbler adını kullanarak, sizin karakteristik özelliklerinizi taşıyan yemekler ve içecekler sunan bir şubeler zinciri açmak için yardımımıza ihtiyaç duyduğunuzu varsayıyorum?" dedi Nemly.

Bay Cırtlak sosisi nazikçe ağzında tutarak masadan aşağı atladı, onu ofisin köşesine bıraktı ve halıyı hararetli hararetli kazıyarak sosisi halıya gömmeye çalıştı.

Dibbler, Nemly'ye bakakaldı ve sonra, "Evet efendim, madem ısrar ediyorsunuz... Ama aslında ben el arabası düşünmüştüm," dedi.

"El arabası mı?" dedi Bent.

"Evet efendim. Fırını falan olan güzel bir elden düşme arabayı nereden bulabileceğimi biliyorum. Güzelce boyanmış da. Topal Wally kumpir sektörünün stresine dayanamadığından işi bırakıyor ve arabasını on beş dolara bana satacak. Kaçırılmaması gereken bir fırsat efendim." Tedirginlikle Bay Bent'e baktı ve ekledi: "Haftada bir dolar ödeyebilirim size."

"*Yirmi* hafta boyunca," dedi Bent.

"Hayır, on yedi hafta yeterli," dedi Nemly.

"Ama o sosisi köpek bile..." diye başladı Bent.

Nemly onun itirazını duymazdan geldi. "Anlaştık mı Bay Dibbler?"

"Evet efendim. Teşekkür ederim efendim," dedi Dibbler. "Zincir falan hakkında söylediklerіniz güzel fikirdi ve bunun için teşekkür ederim. Fakat ben şahsen, bu işte seyyar olmanın işe yaradığını gördüm."

Bay Bent aksi aksi on beş dolar saydı ve kapı Dibbler'ın arkasından kapanır kapanmaz konuşmaya başladı. "Adamın sosisini köpek bile..."

"Ama insanlar *yiyor* Bay Bent," dedi Nemly. "Ve adamın dehası, işte burada yatıyor. Sanırım asıl parayı hardaldan kazanıyor ama Bay Dibbler, sosisin *cızırtısını* satabilen biri. Ve bu, alıcısı bol olan bir şey..."

Kredi isteyen son müşteri, iki iri yarı adamın ardından içeri girdi ve iri yarı adamlar kapının iki yanında pozisyon aldılar. Adamın yaydığı koku Dibbler'ın sosislerinin ısrarlı kokusundan bile baskındı. İnsana bayat patatesler ve terk edilmiş tüneller

düşündürüyordu. Fakat *özellikle* kötü bir koku da değildi. İşe leş kokusuyla başladığınız ve sonra sertçe ama etkisizce ovalayarak temizlediğiniz türden bir kokuydu ve Kral'ı, bir imparatorun pelerini gibi sarıyordu.

Nemly hayretler içindeydi. "Altın Nehrin Kralı" diyorlardı ona, çünkü servetini, adamları aracılığıyla şehirdeki hanlardan ve meyhanelerden her gün topladığı idrardan yapmıştı. Müşterileri ona biriken idrarı alıp götürmesi için; simyacılar, deri tabakçıları ve boyacılar da getirmesi için para ödüyordu.

Ama bu yalnızca başlangıçtı. Harry Kral'ın adamları *her şeyi* alıyordu. Arabalarını özellikle şafak civarında *her yerde* görebiliyordunuz. Her eskici, her çöp karıştırıcı, her lağım dalgıcı, her dışkı toplayıcı, her hurda metal taciri Harry Kral için çalıştığını söylerdi, çünkü kırık bir bacak işler için kötüydü. Harry işinden başka hiçbir şey düşünmezdi. Bir sokak köpeği biraz huzursuz göründüğünde bile Kral'ın adamlarından biri orada bitip köpeğin kıçının altına kürek sürerdi, öyle söylenirdi, çünkü birinci kalite köpek pisliği yüksek sınıf tabakçılara kovası dokuz peniye satılabiliyordu. Tabakçılar Harry'ye para ödüyordu. Hükümet Harry'ye para ödüyordu. *Herkes* Harry'ye para ödüyordu. Üstelik, Harry'nin kimseye satamadığı daha rayihalı son kısım da nehrin aşağısında kurduğu dev gübre yığınlarını beslemeye gidiyordu. Soğuk günlerde bu yığınlardan öyle büyük buhar bulutları yükseliyordu ki çocuklar onlara bulut fabrikası diyordu.

Korumalarının yanı sıra Kral'a bir de bir evrak çantasını kucaklaşmış sıska bir genç adam eşlik ediyordu.

"Yerin güzelmiş," dedi Harry, Nemly'nin karşısındaki sandalyeye oturarak. "Sağlam mekân. Karım da böyle perdeler isteyip duruyor. Adım Harry Kral, Bay Lipwig. Az önce bankana elli bin dolar yatırdım."

"Çok teşekkür ederiz Bay Kral. Paranıza göz kulak olmak için elimizden geleni yapacağız."

"Öyle yapın. Ve şimdi yüz bin dolar kredi çekmek istiyorum, çok teşekkür ederim," dedi Harry, şişman bir puro çıkararak.

"Teminat gösterebilir misiniz Bay Kral?" dedi Bay Bent, bıçak gibi bir sesle.

Harry Kral ona bakmadı bile. Puroyu yaktı, içine çekerek canlandırdı ve genel olarak Bent'e doğru salladı. "Bu kim Bay Lipwig?"

"Bay Bent bizim hazinedarımızdır," dedi Nemly, Bent'in yüzüne bakmaya cesaret edemeden.

"*Memur* yani," dedi Harry Kral, önemsemezce. "Bu tam da bir memurun soracağı soruydu." Öne eğildi. "Benim adım Harry Kral. Aradığınız teminat tam da bu ve bu yörelerde bu, yüz bin dolar ediyor olmalı. *Harry Kral.* Beni herkes tanır. Borcumu öderim, alacağımı da mutlaka alırım. Ah, hem de nasıl. El sıkışmam, servetimdir. Harry Kral."

Dev ellerini masaya güm diye indirdi. Sol elinin eksik serçeparmağı dışında her parmağında kalın birer altın yüzük vardı ve her yüzüğe bir harf kazınmıştı. O yüzüklerin, mesela gelirin bir kısmını iç ettiğiniz için bir ara sokakta size doğru geldiğini görürseniz, okuyacağınız son isim H*A*R*R*Y K*R*A*L olurdu. Beyninizin ön kısmında tutmaya değen bir gerçekti bu, çünkü aksi hâlde beyninizin ön kısmını yerinde tutamayabilirdiniz.

Nemly adamın gözlerine baktı.

"Bundan çok daha fazlasına ihtiyacımız var," diye hırladı Bent, Nemly'nin yukarısından bir yerden.

Harry Kral başını kaldırıp bakmaya da zahmet etmedi. "Ben yalnızca laternayı çalanla konuşurum, maymunla değil," dedi.

"Bay Bent, birkaç dakikalığına dışarı çıkabilir misin?" dedi Nemly neşeyle. "Belki Bay Kral'ın... meslektaşları da aynısını yapabilir?"

Harry Kral başını belli belirsiz salladı.

"Bay Lipwig, ben gerçekten..."

"Lütfen Bay Bent."

Hazinedar hıhladı ama kabadayıların peşinden yine de çıktı. Evrak çantalı genç adam da çıkmaya niyetlendi fakat Harry elini sallayarak onu tekrar yerine oturttu.

"O Bent denen adama dikkat etmen lazım," dedi. "Adamda... komik bir şeyler var."

"Tuhaf ama, kendisine komik denmesinden hoşlanmaz," dedi Nemly. "Ee, Harry Kral neden paraya ihtiyaç duyuyor Bay Kral? Zengin olduğunuzu herkes biliyor. Köpek pisliği işi boka mı sardı? Yoksa tam tersi mi?"

"Kon-so-li-de oluyorum," dedi Kral. "Bu 'Büyük Girişim' şeyinde... eh, doğru yerdeki bir adam için birkaç fırsat çıkacak. Satın alacak arsalar, para yedirilmesi gereken merciler... Nasıl olduğunu bilirsin. Ama diğer bankalar, şehirdeki lağım çukurlarının gül kokmasını sağlayanlar *benim* adamlarım olsa da, Altın Nehrin Kralı'na kredi vermiyor. Ben olmasam o burnu büyük hanım evlatları dizlerine dek kendi çişlerine gömülmüş olurdu ama ben geçerken, burunlarını tutuyorlar. Ah evet!" Aklına bir düşünce gelmiş gibi durdu ve devam etti: "Yani *bazıları* yapıyor bunu elbette, ne de olsa herkes beş dakikada bir yıkanamıyor ama karım beni derimi kanatana kadar liflese de o bankacı tipler bana yüz vermiyor. Ne cüretle! Onların yılışık müşterilerinden daha az riskli biriyim, bahse girebilirsin. Bu şehirde, öyle ya da böyle bin kişi çalıştırıyorum bayım. Bu, ekmek için elime bakan bin aile demek. Bok işinde olabilirim ama ben işimi bok etmem."

Adam sahtekâr değil, diye hatırlattı Nemly kendi kendine. *Kendi başına yükseldi ve standart pazarlık aracının kurşun boru olduğu bir dünyada, kendi emekleriyle zirveye çıktı. O dünyada kâğıda güvenilmez. O dünyada itibar her şeydir.*

"Yüz bin dolar çok para," dedi sesli olarak.

"Ama yine de bana vereceksin," dedi Kral sırıtarak. "Vereceğini biliyorum, çünkü sen de benim gibi risk alan birisin. Kokusunu alabiliyorum. Zamanında bir iki numara çevirmiş bir delikanlının kokusu bu, değil mi?"

"Hepimizin ekmek parası kazanması lazım Bay Kral."

"Elbette öyle, elbette öyle... Ve şimdi iki yargıç gibi arkamıza yaslanıp oturabiliyoruz ve cemiyetin temel dilekleri olabiliyoruz, değil mi? O zaman, ikimizin de *olmadığı* beyefendiler gibi el sıkışalım. Bu," diye devam etti, dev elini yanındaki genç adamın omzuna koyarak, "Wallace. Benim için toplama çıkarmaları yapan kâtip. Yeni geldi, çünkü bir öncekini beni dolandırırken yakaladım. Hayal edebileceğin gibi büyük şenlik koptu!"

Wallace gülümsemedi.

"Hayal edebiliyorum sanırım," dedi Nemly. Harry Kral muhtelif mülklerini, sırf kurtlar o kadar kaçık olmadığı için köpek denebilecek yaratıklarla koruyordu. Ve bu köpekler hep aç bırakılıyordu. Birtakım söylentiler vardı ve Harry Kral onlardan pek memnundu muhtemelen. Reklam yapmak işe yarardı. Harry Kral'ı kazıklamazdınız. Ama bu, tersi için de geçerliydi.

"Benim Wallace senin maymunla rakamlar hakkında konuşabilir," dedi Harry Kral, ayağa kalkarak. "Beni sıkıp suyumu çıkarmaya çalışacaksın, orası kesin. İş iştir. En iyi ben bilirim. Ne diyorsun?"

"Eh, anlaştık diyorum Bay Kral," dedi Nemly ve eline tükürüp uzattı.

Harry'nin yüzündeki ifade görmeye değerdi. "Bankacıların bunu yaptığını bilmiyordum," dedi.

"Onlar genellikle Harry Kral'la el sıkışmıyor da ondan," dedi Nemly. Muhtemelen abartmıştı ama Kral göz kırptı, kendi eline tükürdü ve Nemly'nin elini kavradı. Nemly hazırlıklı olsa da adamın kavrayışı parmak kemiklerini birbirine geçirdi.

"Senin gibi maval okuyana hiç rastlamamıştım Bay Lipwig."

"Teşekkür ederim efendim. Bunu iltifat kabul ediyorum."

"Ve sırf senin maymunu mutlu etmek için kâğıt fabrikamı, büyük çöp ayırma avlusunu ve birkaç başka mülkümün tapularını bankaya emanet edeceğim," dedi Harry. "Uzat Wallace."

"Bunu en baştan söylemeliydiniz Bay Kral," dedi Nemly, birtakım etkileyici belge ruloları el değiştirirken.

"Evet ama söylemedim. Senden emin olmak istedim. Paramı ne zaman alabilirim?"

"Yakında. Bastığım zaman."

Harry Kral burnunu kırıştırdı. "Ah evet, kâğıt para. Şahsen ben *şıngırdayan* parayı tercih ederim ama Wallace, yeni geçer akçenin kâğıt olacağını söylüyor." Göz kırptı. "Şikâyet edecek durumda değilim zaten, çünkü ihtiyar Spools bugünlerde kâğıdı benden alıyor. Kendi ürünüme burun kıvıramam, değil mi? Sana iyi günler bayım!"

Bay Bent yirmi dakika sonra, vergi borcu gibi bir yüzle ofise girdi ve Nemly'yi yıpranmış yeşil deri masanın üzerindeki kâğıt tabakasına dalgın dalgın bakarken buldu.

"Efendim, itiraz etmek zorundayım..."

"İyi bir faiz oranı çaktın mı adama?" dedi Nemly.

"Bunu yaptığımı gururla söyleyebilirim ama sizin ifade tarzı..."

"Harry Kral'dan iyi para kazanacağız Bay Bent. Ve bizim sayemizde, o da iyi para kazanacak."

"Ama benim bankamı bir tür..."

"Sevgili dostumuz Harry Kral'ı saymazsak bile, bugün dört bin dolardan fazla para topladık. Bunun büyük kısmını senin 'fakir' olarak niteleyeceğin kişiler yatırdı. Ama fakirlerin sayısı zenginlerin sayısından çok daha fazla. O parayı *işletebiliriz.* Ve bu sefer üçkâğıtçılara kredi vermeyiz, o konuda hiç endişelenme. Ben de üçkâğıtçıyım ve onları bir bakışta tanırım. Lütfen banko memurlarına teşekkürlerimizi ilet. Ve şimdi, Bay Bent, Bay Cırtlak ve ben gidip bir adamla *para basmak* hakkında konuşacağız."

Teemer&Spools, sektörde büyük pul sözleşmesi sayesinde yükselmişti. Hâlihazırda en kaliteli baskı işlerini onlar yapıyordu ama şimdi bütün büyük ihalelere girmelerine yetecek kadar güçleri ve personelleri vardı. Güvenilir kişilerdi. Nemly ofislerine gittiğinde vicdan azabı çekiyordu hep: Teemer ile Spools, kendisinin sırf öyleymiş gibi yaptığı her şeyi temsil ediyordu.

Girdiğinde her yer aydınlıktı. Bay Spools ofisinde, bir deftere yazı yazıyordu. Başını kaldırıp baktı ve Nemly'yi görünce, en iyi müşterinize ayırdığınız türden bir gülümseme bahşetti.

"Bay Lipwig! Sizin için ne yapabilirim? Lütfen oturun! Bugünlerde pek görüşemiyoruz!"

Nemly oturdu ve hoşbeş etti, çünkü Bay Spools hoşbeş etmekten hoşlanırdı.

İşler zordu. İşler her zaman zordu. Bugünlerde çok daha fazla matbaa vardı. T&S, oyunun zirvesinde kalarak başa çıkabiliyordu ancak. "Ve ne yazık ki," dedi Bay Spools gülmemeyi başararak, "'dostane' rakiplerimizin, yani Görünmez Üniversite Yayınevi'ndeki sihirbazların konuşan kitapları başarısızlığa uğradı!"

"Konuşan kitaplar mı? Güzel fikre benziyor," dedi Nemly.

"Olabilir," dedi Spools burnunu çekerek. "Ama olacak iş değildi. Tutkallarının kalitesizliğinden, dizgicilerinin beceriksizliğinden bahsetmiyorum bile. Ve tabii onları kâğıt hamuruna da dönüştüremiyorlar."

"Neden?"

"Çığlıkları düşünsenize! Hayır... Sektörde hâlâ öncü olduğumuzu gururla belirtebilirim. Ee... sizin istediğiniz özel bir şey mi vardı?"

"Bu konuda ne yapabilirsiniz?" dedi Nemly, yeni dolarlardan birini masaya koyarak.

Spools kâğıdı aldı ve dikkatle okudu. Sonra dalgın bir sesle, "Bir şeyler duymuştum. Bunu planladığınızdan Vetinari'nin haberi var mı?" dedi.

"Bay Spools, Beyefendi'nin ayakkabı numaramı ve kahvaltıda ne yediğimi bile bildiğine bahse girebilirim."

Matbaacı, tiktak yapan bir bombaymış gibi masaya bıraktı banknotu. "Ne yapmaya çalıştığınızı görebiliyorum. Öylesi küçük bir şey ama öylesi de tehlikeli."

"Basabilir misiniz?" dedi Nemly. "Ah, bunu değil tabii. Bunu sırf fikri sınamak için yapmıştım. Çizecek ressam bulabilirseniz *çok* kaliteli banknotlardan bahsediyorum."

"Ah evet. Kalite denince biz akla geliriz. Talebe ayak uydurabilmek için yeni bir baskı makinesi yapıyoruz. Ama güvenlik ne olacak?"

"Ne, burada mı? Şimdiye dek kimse sizi rahatsız etmedi ama?"

"Evet, etmediler. Ama şimdiye dek burada bunca *para da* yoktu, değil mi?"

Spools banknotu kaldırdı, sonra havaya bıraktı. Kâğıt yavaşça iki yana salınarak düştü ve masaya kondu. "Çok da hafif," diye devam etti. "Birkaç bin doları yürütmek hiç sorun olmaz."

"Ama *eritmesi* zor olur. Bakın, yeni baskı makinesini Darphane'de kurun madem. Orada bol bol yer var. Sorun kalmaz," dedi Nemly.

"Eh, evet... mantıklı. Ama baskı makinesini taşımak kolay değil. Haftalar alır. Aceleniz var mı? Hah, tabii ki var..."

"Birkaç golem tutun. Dört golem her şeyi kaldırabilir. Yarın değil öbür güne kadar bana dolar basabilirseniz, bastığınız ilk bin doları ikramiye olarak size veriyorum."

"Neden sürekli telaş içindesiniz Bay Lipwig?"

"Çünkü halk değişiklikten hoşlanmaz ama değişimi *hızlı* gerçekleştirirseniz, sıradan bir normallik türünden bir diğerine geçivermiş olurlar."

"Peki, birkaç golem tutabiliriz sanırım," dedi matbaacı. "Fakat maalesef, aşması o kadar kolay olmayacak başka zorluklar da var. Farkında mısınız bilmem ama para basmaya başladığınızda *sahteleri* de çıkacaktır. Yirmi penilik pulun sahtesini yapmak için zahmete girmeye değmez belki ama mesela *on dolarlık* bir banknot istiyorsanız?.." Kaşlarını kaldırdı.

"Muhtemelen isterim, evet. Sorun ne peki?"

"Büyük sorunlar var dostum. Ama biz yardımcı olabiliriz. Düzgün keten kâğıdı üzerinde kabartma ipliklerden bir desen, filigran, kaliteli ispirto mürekkebi, keskin kalsın diye sık sık değiştirilen plakalar, tasarımda ufak tefek numaralar... Karmaşık da olması lazım. Bu çok önemli. Evet, yapabiliriz bunu. Ama pahalıya patlar. Ve size, *bunu* yapacak kadar iyi bir gravürcü bulmanızı kuvvetle tavsiye ederim..." Bay Spools masasının alt çekmecelerinden birinin kilidini açtı ve sümene 50 penilik yeşil Sanat Kulesi pullarından bir tabaka fırlattı.

Nemly'ye büyük bir büyüteç verdi.

"Birinci kalite kâğıt elbette," dedi matbaacı, Nemly bakarken.

"Gittikçe daha başarılı oluyorsunuz. Her ayrıntıyı görebiliyorum," diye nefes verdi Nemly, tabakayı santim santim incelerken.

"Hayır," dedi Spools tatminle. "Aslında göremiyorsunuz. Ama *bununla* görebilirsiniz belki." Bir dolabın kilidini açtı ve Nemly'ye ağır, pirinç bir mikroskop verdi.

"Bizim yaptığımızdan daha fazla ayrıntı eklemiş," dedi Nemly odaklanırken. "Metal ve kâğıtla yapılabileceklerin *sınırı* bu. Bir deha ürünü. Sizin kurtarıcınız işte bu kişi."

"Muhteşem..." dedi Nemly. "Eh, onu tutmalıyız o zaman! Şimdi kimin için çalışıyor?"

"Kimse için Bay Lipwig. Hapishanede, ilmeği bekliyor."

"*Owlswick Jenkins mi?*"

"Aleyhine tanıklık ettiğiniz adam, Bay Lipwig," dedi Spools ılımlı bir sesle.

"Eh, evet ama... sırf kopyaladıklarının bizim pullarımız olduğunu ve ne kadar para kaybediyor olabileceğimizi doğrulamak için! Asılacağını tahmin etmemiştim!"

"Beyefendi, kendi ifadesiyle 'şehre ihanet' söz konusu olduğunda her zaman hassastır. Şahsen ben Jenkins'in avukatının hiç iyi iş çıkarmadığını düşünüyorum. Ne de olsa, onun eserlerinin yanında bizim hakiki pullarımız sahte kalıyordu. Biliyor musunuz... zavallı adamın, yaptığı şeyin yanlış olduğunu fark etmediği izlenimi altındayım."

Nemly, Jenkins'in yaşarmış, korku dolu gözlerini ve çaresiz şaşkınlık ifadesini hatırladı.

"Evet," dedi. "Haklı olabilirsiniz."

"Belki siz, nüfuzunuzu kullanarak Vetinari'den..."

"Hayır. İşe yaramaz."

"Emin misiniz?"

"Evet," dedi Nemly ifadesizce.

"Bizim de elimizden gelen kısıtlı. Banknotları otomatik olarak numaralandırabiliriz bile ama çizimler en üst kalitede olmalı. Eyvah eyvah, üzüldüm. Keşke yardımcı olabilsem. Size borçluyuz Bay Lipwig. Artık o kadar çok resmî iş alıyoruz ki Darphane'deki boş yere *ihtiyacımız var* gerçekten. Hükûmetin resmî matbaası sayılırız neredeyse!"

"Gerçekten mi?" dedi Nemly. "Bu çok... ilginç."

Kaba saba bir yağmur vardı. Yağmur olukları gargara yapıyor, tükürmeye çalışıyordu. Arada bir rüzgâr çatılardan taşan suları yakalıyor, başını kaldırıp bakanların yüzlerine tokat gibi çarpıyordu. Ama bu, yukarı bakılacak gece değildi; kamburunuzu çıkararak eve koşulacak geceydi.

Yağmur damlaları Bayan Kek'in pansiyonunun pencerelerine, özellikle de Mavolio Bent'in kaldığı arka odanın penceresine saniyede 27,(+/-) yüzde 15 hızında çarpıyordu.

Bay Bent saymayı severdi. Sayılara güvenebilirdiniz. *Pi* hariç belki. Ama boş zamanlarında onun üzerinde de çalışıyordu ve pi sayısının eninde sonunda pes edeceğinden emindi.

Şimdi yatağında oturmuş, kafasında dans eden sayıları izliyordu. Kötü zamanlarda bile dans ederlerdi ki *çok* kötü zamanlar yaşamıştı. Belki de şimdi daha fazlası gelecekti.

Biri kapısını çaldı. "İçeri girin Bayan Kek," dedi Bay Bent.

Pansiyonun sahibi kapıyı itip açtı.

"Benim geldiğimi hep anlıyorsun, öyle değil mi Bay Bent," dedi Bayan Kek. En iyi pansiyoneri olan bu adam, kadını tedirgin ediyordu. Kirasını zamanında ödüyordu –dakikası dakikasına aslında– odasını tertemiz tutuyordu ve elbette maaşlı bir beyefendiydi. Ama işte, adamda ürkek bir hâl vardı, tuhaf şekilde her gün işe gitmeden önce saati dikkatle ayarlıyordu... Yine de Bayan Kek

bunlara katlanmaya razıydı. Bu kalabalık şehirde kiracı kıtlığı çekilmese de kirasını düzenli ödeyen ve yemeklerden şikâyet etmeyen temiz kiracılar o kadar nadirdi ki üstlerine titrenmesi şarttı. Ve gardıroplarına tuhaf bir asma kilit takıyorlarsa da... Eh, o konuya hiç girmemek en iyisiydi.

"Evet Bayan Kek," dedi Bent. "Geldiğinizi hep anlıyorum, çünkü kapı çalışınız çok özgün. Tıklamalarınızın arasında bir nokta dört saniye geçiyor."

"Gerçekten mi? Bak sen şu işe," dedi Bayan Kek. *Özgün* sözcüğü hoşuna gitmişti. "Sayılardan anlayan bir adam olduğunu hep söylemişimdir. Şey, seni soran üç beyefendi gelecek."

"Ne zaman?"

"Yaklaşık iki dakika sonra," dedi medyum Bayan Kek.

Bent kutudan fırlayan kukla gibi, tek bir hamlede doğruldu. "Adamlar? Ne giyiyor olacaklar?"

"Eh, şey... yalnızca... giysiler?" dedi Bayan Kek kararsızca. "Siyah giysiler. İçlerinden biri bana kartını verecek ama ben okuyamayacağım, çünkü uzak gözlüğümü takıyor olacağım. Elbette şimdi gidip doğru gözlüğü takabilirim ama kehanetin doğru düzgün işlemesine izin vermezsem başım öyle ağrıyor ki... Ee... bir de, 'Lütfen geldiklerinde bana haber verin Bayan Kek,' demen lazım." Beklentiyle Bent'e baktı. "Üzgünüm ama gelip sana kehanetimi haber vereceğimi kehanet ettim ve bu yüzden bari gidip haber vereyim dedim. Biraz aptalca, biliyorum fakat hiçbirimiz mizacımızı değiştiremeyiz, hep öyle derim."

"Lütfen geldiklerinde bana haber verin Bayan Kek," dedi Bent. Bayan Kek ona minnetle baktıktan sonra telaşla odadan çıktı.

Bay Bent yine oturdu. Bayan Kek'in kehanetleriyle yaşamak bazen biraz çetrefilli oluyordu, özellikle de artık tekrarlamaya başladıklarında; ama Elm Sokağı kültürünün bir parçası olarak

başkalarının garipliklerine hoşgörü gösterirdiniz ki onlar da sizinkilere hoşgörü göstersin. Bay Bent, Bayan Kek'i severdi fakat kadın yanılıyordu. Mizacınızı *değiştirebilirdiniz*. Değiştiremiyorsanız, ümit yoktu.

Birkaç dakika sonra zilin çaldığını duydu, usul usul konuşmalar oldu ve Bayan Kek kapısını çaldığında şaşırmış gibi yaptı.

Bent, kartviziti inceledi.

"Bay Cosmo mu? Ah. Ne tuhaf. Yukarı yollasanız iyi olacak." Duraksadı ve etrafına baktı. Şehirde odaları bölmek yaygındı artık. Bay Bent'in odası yatağının büyüklüğünün tam iki katıydı, ki yatağı dar bir yataktı. Bu odaya giren üç kişi, birbirlerini iyi tanıyan üç kişi olmalıydı; dördüncü kişi de girerse, kendileri istese de istemese de yakinen tanışırlardı. Küçük bir sandalye vardı ama Bay Bent yer açmak için onu gardırobun tepesine kaldırmıştı.

"Belki yalnızca Bay Cosmo'yu," diye önerdi.

Bir dakika sonra adam gururla içeri buyur edildi.

"Eh, burası küçücük, harika bir sığınak Bay Bent," diye başladı Cosmo. "Çok kullanışlı, şey açısından..."

"Yakınındaki mobilyalar açısından," dedi Bent, sandalyeyi gardırobun tepesinden indirirken. "Buyrun efendim. Bana pek misafir gelmez de."

"Hemen sadede geleceğim Bay Bent," dedi Cosmo otururak. "Yönetim kurulu, işin gittiği yönden memnun değil. Eminim sen de değilsindir."

"Başka türlü olmasını dilerdim efendim, evet."

"Yöneticiler toplantısı düzenlemeliydi!"

"Evet efendim, ama banka kurallarına göre bir haftalığına bunu yapması gerekmiyor."

"Bankayı yıkıma götürecek!"

"Aslında pek çok yeni müşteri edindik efendim."

"Adamdan hoşlanıyor olamazsın, değil mi? *Sen* değil, Bay Bent?"

"Hoşlanması kolay biri efendim. Ama beni bilirsiniz efendim. Kolayca gülüveren kişilere güvenmem. Bir soytarının yeri, eğlence evidir. O adamın sizin bankanızın başında olmaması gerek."

"*Bizim* bankamız olarak düşünmekten hoşlanıyorum Bay Bent," dedi Cosmo cömertçe, "çünkü çok gerçek bir açıdan, *bizim* sayılır."

"Çok naziksiniz efendim," dedi Bent. Başını eğmiş, çok gerçek bir açıdan ona ait olan halıdaki çok gerçek bir açıdan kelleşmiş kısmın altında görülebilen ucuz yağlı kumaştaki deliğin ardındaki yer tahtalarına bakıyordu.

"Aramıza çok gençken katılmıştın sanırım?" diye devam etti Cosmo. "Seni acemi memur olarak işe alan bizzat babamdı, değil mi?"

"Öyle efendim."

"Çok... anlayışlı bir adamdı babam," dedi Cosmo. "Haklı olarak. *Geçmişi* gündeme getirip durmanın anlamı yok, değil mi?" Duraksayarak Bay Bent'in bunu kavramasını bekledi. Bent zeki adamdı ne de olsa. Bir tüyün etkili olacağı yerde çekiç kullanmanın âlemi yoktu. "Belki... herhangi bir kargaşa olmadan veya kan dökülmeden, Lipwig denen adamın görevden alınması için bir yol bulabilirsin? Bir şey *olmalı*," diye teşvik etti. "Kimse öylece ortaya çıkamaz. Ama halk bu adamın geçmişi hakkında, örnek vermek gerekirse *seninkinden* bile az şey biliyor."

Bir küçük hatırlatma daha. Bent'in gözü seğirdi.

"Ama başkan yine Bay Cırtlak olacak," diye mırıldandı Bent, yağmur camda tıkırdarken.

"Eh, evet. Ama onun küçük havlamalarını, nasıl desek, daha geleneksel tarzda tercüme etmeyi başarabilecek biri tarafından bakılır eminim?"

"Anlıyorum."

"Artık gitmem lazım," dedi Cosmo ayağa kalkarak. "Eminim ki..." İçinde bir insanın yaşadığına dair hiçbir ipucu vermeyen, hiçbir resim, kitap, dağınıklık bulunmayan çıplak odada göz gezdirdi. "...yapacak bir sürü işin vardır?"

"Birazdan yatacağım," dedi Bay Bent.

"Söylesene Bay Bent, sana ne kadar maaş ödüyoruz?" dedi Cosmo gardıroba bakarak.

"Ayda kırk bir dolar efendim," dedi Bent.

"Ah, ama elbette harika bir iş güvencen var."

"Şimdiye dek ben de buna inanıyordum efendim."

"Neden burada yaşamayı seçtiğini merak ettim de."

"Tekdüzeliği hoşuma gidiyor efendim. Benden hiçbir şey beklemiyor."

"Eh, gitme zamanı," dedi Cosmo, gerektiğinden biraz daha hızlıca. "Eminim bize yardımcı olacaksın Bay Bent. Hep olmuşsundur. Böyle bir zamanda yardımcı olamaman çok yazık olur."

Bent yere baktı. Titriyordu.

"Hepimiz adına söyleyebilirim ki, seni aileden biri olarak görüyoruz," diye devam etti Cosmo. Sonra, bu cümleyi Lavishlerin kendilerine has cazibesi açısından bir daha düşündü ve ekledi: "Ama iyi açıdan."

Altıncı Bölüm

Hapisten Kaçış – Böbrekli Sandviç Olasılığı – Cerrah Berberin Kapı Çalışı – Boyayla İntihar ve Bunun Tavsiye Edilebilirliği – İkinci El Melekler – Igor Alışverişe Çıkıyor – İdam Sehpasında Çırakların Faydası ve Konu Üzerine Düşünceler – Kafa Koymak İçin Uygun Yerler – Nemly Günışığını Bekliyor – Beyninizle Hileler – "Daha Büyük Banknotlara İhtiyacımız Olacak!" – Kök Sebzelerle Eğlence – Yazı Levhalarının Cazibesi – İmkânsız Dolap

Şehrin en eski hapishanesi olan Kodes'in çatısında Nemly nemliden öteydi. O kadar ıslaktı ki kuruluğa aksi yönden yaklaşıyor olmalıydı.

Yassı damdaki küçük semafor kulesinin yağ lambalarının sonuncusunu da özenle kaldırdı ve içindekileri uluyan geceye boşalttı. Zaten yalnızca yarı doluydular. Böyle bir gecede birinin onları yakmaya zahmet etmiş olması bile şaşırtıcıydı.

El yordamıyla çatının kenarına geldi, oraya taktığı kancayı buldu, arka taraftaki mazgallı siperin etrafından dikkatle dolaştırdı ve sonra halatı salarak karanlıkta görünmeyen zemine kadar uzattı. Halatı bu şekilde büyük taş kütlenin etrafına sardıktan sonra her iki ucuna tutunarak aşağı kaydı ve halatı da peşinden

çekti. Kancayla halatı bir ara sokaktaki dökûntülerin arasına sakladı; birileri bir saate çalardı onları.

Tamam o zaman. Şimdi, bakalım...

Bankanın soyunma odasından yürüttüğü bekçi zırhı üzerine eldiven gibi oturdu. Miğfer ve plaka zırh gibi oturmasını tercih ederdi aslında. Gerçi muhtemelen, şu anda bankanın kendi pırıl pırıl ama pratik olmayan zırhı içinde koridorlarda kasıla kasıla dolaşmakta olan sahibinin üzerinde de daha iyi görünmüyordu. Bekçi Teşkilatı'nın üniformalara yaklaşımının tek-boy-kimseye-tam-olarak-uymaz olduğunu ve Kumandan Vimes'ın trollerce tekmelenmiş görünmeyen zırhları onaylamadığını herkes bilirdi. Vimes, işini yaptığını bağıra çağıra ilan eden zırhları severdi.

Nemly'nin nefeslenmesi biraz zaman aldı, sonra binanın etrafından dolaşıp büyük siyah kapıya gitti ve zili çaldı. Mekanizma tangırdadı. Böyle bir gecede acele etmezlerdi.

Her şey barizdi. Tüm açıları hesaba kattığını da umuyordu ama açılar... Ne diyorlardı, okulda dersine girmişti... Hah evet, açılar fraktaldi. Her biri daha küçük açılarla doluydu yani. Hepsini birden hesaplayamazdınız. Bankadaki bekçi işe geri çağrılabilirdi ve dolabını boş bulurdu ya da biri Nemly'nin onu aldığını görmüş olabilirdi, Jenkins'in yeri değiştirilmiş olabilirdi... Yine de hepsi cehenneme gitsindi. Zaman daraldıysa çarkı döndürürdünüz ve kaçmaya hazırlanırdınız.

Ya da, şimdiki durumda, kocaman kapı tokmağını iki elinizle tutardınız ve iki kere sertçe indirirdiniz.

Kapıdaki küçük kapak güçlükle kenara kaydırılana kadar bekledi.

"Ne var?" dedi gölgeli bir yüzden gelen huysuz ses.

"Mahkûm nakliyesi. Adı Jenkins."

"Ne? Kahrolası gecenin bir yarısı mı?"

"Form 37 yanımda," dedi Nemly vurdumduymazca. "İmzalı."

Küçük kapak şak diye kapatıldı. Nemly yağmur altında bekledi yine. Bu sefer üç dakika sonra açıldı.

"Ne var?" dedi, kuşkuyla marine edilmiş yeni bir ses.

Hah, güzel. Bellyster'dı bu. Nemly memnun olmuştu. Bu gece yapacağı şey gardiyanlardan birinin başını belaya sokacaktı ve aralarından bazıları düzgün adamlardı, özellikle de İdamlık Mahkûm Koğuşunda çalışanlar. Ama Bellyster gerçekten geri kafalı bir gardiyandı; küçük şerlerin zanaatkârı, bir mahkûmun hayatını berbat etmek için her fırsatı kullanacak türden bir zorbaydı. Yağlı yahninize tükürmekle kalmazdı, bunu sizin göremeyeceğiniz bir yerde yapma edebini bile göstermezdi. Zayıf ve ürkek tiplere sataşırdı. Bir iyi tarafı daha vardı: Bellyster bekçilerden nefret ederdi ve bu duygu karşılıklıydı. Kullanışlıydı.

"Bi' mahkûm için geldim," diye yakındı Nemly. "Ve beş dakkadır yağmurda dikiliyorum!"

"Dikilmeye de devam edeceksin evlat, ben hazır olana kadar bekleyeceksin! Emri göster!"

"Burda. Jenkins, Owlswick yazıyo," dedi Nemly.

"Göreyim bakayım!"

"Mahkûmu bana verdiğinizde vercekmişim, öyle dediler," dedi Nemly, vurdumduymaz bir ısrar örneği olarak.

"Vay, karşımızda avukat var ha? Pekâlâ Abe, eğitimli dostumuzu içeri al."

Kapak kapandı ve bazı tangırtılardan sonra büyük kapıdaki küçük yaya kapısı açıldı. Nemly içeri girdi. Hapishane kompleksinin içinde de yağmur aynı ölçüde yoğundu.

"Seni daha önce gördüm mü ben?" dedi Bellyster, kafasını yana eğerek.

"Daha geçen hafta başladım," dedi Nemly. Arkasından kapı yi-

ne kilitlendi. Yerine sürülen sürgüler Nemly'nin kafasının içinde yankılandı.

"Neden teksin?" diye sordu Bellyster.

"Bilmiyom bayım. Ana babama sorman lazım."

"Komiklik yapma bana! Mahkûma iki kişinin eşlik etmesi şart!"

Nemly salt ilgisizlik ifade eden ıslak ve bıkkın bir omuz silkmeyle yanıt verdi. "Öyle mi? Ben nerden bileyim? Bana adamın sorun çıkarmayacak küçük pisliğin teki olduğunu söylediler. İstersen kontrol et. Saray onu hemen görmek istiyomuş."

Saray. Bu, gardiyanın küçük kötücül gözlerindeki parıltıyı değiştirdi. Aklı başında bir adam Saray'ın ayağına dolanmazdı. Ve böyle vahşi bir gecede yapılacak sıkıcı bir işe, aptal bir acemiyi göndermek de mantıklıydı. Tam olarak Bellyster'ın yapacağı şeydi.

Elini uzatıp emretti: "Emir!"

Nemly incecik kâğıdı uzattı. Bellyster dudaklarını kıpırdatarak, yanlış bulmaya can attığını belli eden bir tavırla okudu ama ne kadar dikkatli baksa da sorun bulamayacaktı, çünkü Bay Spools ona bir fincan kahve yaparken Nemly bir demet formu cebine atmıştı.

"Sabaha asılacak bu adam," dedi Bellyster, kâğıdı fenere tutarak. "Niye istiyorlarmış ki?"

"Bilmem," dedi Nemly. "Hadi ama! On dakka sonra molam var."

Gardiyan öne eğildi. "Ve sırf bunun için dostum, *ben* gidip kontrol edeceğim. Tek bir eşlikçi ha? Ne kadar dikkatli olsam az, değil mi?"

Pekâlâ, diye düşündü Nemly. *Her şey plana uygun gidiyor. Adam sırf bana ders vermek için gidip on dakika boyunca güzel bir fincan çay içecek, beş dakika da klakları deneyecek ama çalışmadıklarını*

görecek; sonra bir saniyede, "Böyle bir gecede sorunun ne olduğunu çözmeye çalışırsam ne olayım," diye karar verecek, bir saniyede de "Evrak doğru, filigranı kontrol ettim ki önemli olan da bu," diye düşünecek, yani... üç aşağı beş yukarı... yirmi dakika.

Yanılmış olabilirdi elbette. Her şey olabilirdi. Bellyster şu anda arkadaşlarından birkaçını toparlıyor olabilirdi, belki birini arka kapıdan gerçek bir bekçi bulmaya yollardı... Gelecek belirsizdi. Birkaç saniye içinde Nemly'nin foyası ortaya çıkabilirdi.

Ama bundan daha iyisi olamazdı.

Bellyster yirmi iki dakika harcadı. Ağır ayak sesleri yaklaştı ve Jenkins belirdi. Demir zincirlerin ağırlığı altında sendeliyordu ve Bellyster da zaman zaman sopasıyla onu dürtüklüyordu. Ufak tefek adamın daha hızlı yürümesi imkânsızsa da Bellyster onu yine de dürtüklüyordu.

"Prangalara gerek yok," dedi Nemly çabucak.

"Zaten vermeyecektim," dedi gardiyan, "çünkü siz herifçioğulları onları asla geri getirmiyorsunuz!"

"Tamam," dedi Nemly. "Hadi artık, kıçım dondu burda!"

Bellyster homurdandı. Mutlu bir adam değildi. Eğildi, prangaların kilidini açtı ve ayağa kalkıp elini adamın omzuna koydu. Diğer elindeki yazı levhasını uzattı.

"İmzala!" diye emretti. Nemly imzaladı.

Sonra asıl sihirli kısım geldi. Gardiyanlar, hırsız avcıları ve aynasızların yağlı dünyasında evrak işi bu yüzden önemliydi, çünkü asıl önemli olan, *habeas corpus** idi: Yakaya yapışan el kimin eli ve bu yakanın sorumlusu kim?

Söz konusu yakanın *sahibi* olarak Nemly, bunu daha önce tecrübe etmişti. Süreci biliyordu. Mahkûm, bir evrak silsilesiyle ha-

* Latince "vücudu görelim" anlamına gelen, mahkûmların hiçbir şekilde "ortadan kaybolmaması" gerektiğini vurgulayan hukuki terim. [E.N.]

reket ederdi. Eğer kafasının yerinde yeller eser hâlde bulunursa, imza karşılığı mahkûmu teslim alan son kişi bazı çok sert soruları yanıtlamak zorunda kalırdı.

Bellyster mahkûmu öne itti ve zamanın kıymetini kanıtladığı şu sözleri telaffuz etti: "Artık senin sorumluluğun bayım! *Ha bu askorbus* senin!"

Nemly yazı levhasını ona geri verdi ve elini Owlswick'in diğer omzuna koydu. "Sorumluluğu devraldım bayım!" diye yanıt verdi. "Ha bu benim askorbum!"

Bellyster homurdandı ve elini çekti. İş bitmişti, kanuna uyulmuştu, şerefli olan şey yapılmıştı ve Owlswick Jenkins...

...hüzünle başını kaldırıp baktı, Nemly'nin apış arasına bir tekme yapıştırdı ve tavşan gibi kaçmaya başladı.

Nemly iki büklüm olduğunda, küçük acı dünyasının haricinde fark ettiği tek şey Bellyster'ın karnını tuta tuta kahkahalar atması ve "Kuş artık senin kuşun! Senin askorbun! Hohoo, eveet!" diye bağırmasıydı.

Nemly, Ben Bilmem Jack'ten kiraladığı küçük odaya vardığında normal yürümeye başlamıştı artık. Altın takım elbisesini giydi, zırhı kurulayıp torbaya tıktı, ara sokağa çıktı ve bankaya seyirtti.

İçeri girmek dışarı çıkmaktan daha zor oldu. Personel çıkarken nöbetçiler de değişiyordu ve o genel kargaşanın içinde çıkarken Nemly, Nemly von Lipwig olmayı bırakıp dünyanın en hatırlanması imkânsız adamına dönüşmek istediğinde giydiği perperişan gri takım elbise içinde, sorguya suale maruz kalmadan binadan çıkıp gitmişti. Tamamen zihinsel yapı sayesindeydi: Gece nöbetçileri nöbetlerine herkes gittikten sonra başlardı, değil mi? Bu yüzden evlerine *giden* insanlar sorun değildi ya da sorunsalar bile onların sorunu değildi.

Nemly ön kapının kilidini açmaya çalışırken gelen nöbetçi ona biraz sıkıntı yarattı ama sonra mütevazı bir zekâ seviyesine sahip ikinci nöbetçi, Başkan gece yarısı bankaya girmek istiyorsa girebileceğine işaret etti. *Adam kahrolası patron, değil mi? Gazeteleri okumuyor musun? Altın takım elbiseyi görmüyor musun? Anahtarı da var! Yanında kocaman şişman bir torba varsa ne olmuş? Onunla* içeri giriyor, *değil mi?* Dışarı çıkıyor *olsa ayrı, ho ho, küçük bir şaka efendim, çok özür dilerim efendim...*

Adamlara iyi geceler dilerken Nemly, *Deneyecek cesaretiniz varsa neler başarabildiğiniz hayret verici*, diye düşündü. Zira kilidi anahtarla dramatik bir tavırla kurcalamıştı, çünkü aslında Postane'nin anahtarıydı. Bankanın anahtarını henüz vermemişlerdi ona.

Zırhı soyunma dolabına geri koymak da sorun olmadı. Nöbetçiler hâlâ önceden belirlenmiş rotalarında yürüyorlardı; ayrıca bina büyüktü ve iyi aydınlatılmış değildi. Soyunma odası boştu, saatlerce kimse uğramıyordu.

Yeni süitinde yanan bir lamba vardı hâlâ. Bay Cırtlak, Gelen Evrak tepsisinin ortasında sırtüstü dönmüş, horlayarak uyuyordu. Yatak odası kapısında bir gece ışığı yanıyordu. Aslında iki ışıktı ve bunlar Gladys'in kırmızı, için için yanan gözleriydi.

"Size Bir Sandviç Yapmamı İster Misiniz Bay Lipwig?"

"Hayır, teşekkür ederim Gladys."

"Benim İçin Sorun Olmaz. Buz Odasında Böbrekler Var."

"Teşekkür ederim ama hayır Gladys. Gerçekten aç değilim," dedi Nemly kapıyı dikkatle kapatarak.

Yatağa uzandı. Burada, yukarıda binada mutlak sessizlik hâkimdi. Postane'deki yatağına alışmıştı. Orada araba avlusundan sürekli gürültü gelirdi.

Ama onu uyutmayan, sessizlik değildi. Tavana bakarak düşün-

dû: *Aptal, aptal, aptal!* Birkaç saat sonra Kodes'te nöbetçi değişimi olacaktı, kayıp Owlswick hakkında o sırada fazla endişelenmeyeceklerdi ama cellat gelince, mahkûmu bu sabah asmalarına izin verilip verilmeyeceğini görmek için Saray'a kimin gideceğine karar verilirken, endişeli dakikalar yaşanacaktı...

Adam şimdi kilometrelerce uzakta olmalıydı. Böylesi ıslak ve rüzgârlı bir gecede bir kurtinsan bile kokusunu takip edemezdi. Olayı ona bağlayamaz olsalar da, gecenin ikisinin soğuk ve ıslak ışığında kahrolası Kumandan Vimes'ın durumu incelediğini, o kalın kafalı tarzıyla didik didik ettiğini hayal edebiliyordu Nemly.

Gözlerini kırpıştırdı. O ufak tefek adam *nereye* kaçmış olabilirdi? Bekçi Teşkilatı'na bakılırsa çete üyesi değildi. Kendi pullarını yapmıştı yalnızca. Ne tür bir adam yarım penilik pulun sahtesini yapardı?

Ne tür bir adam...

Nemly doğrulup oturdu. O kadar kolay olabilir miydi?

Eh, olabilirdi. Owlswick uysal, şaşkın bir tarzda yeterince deliydi. Şövalesinin ötesindeki dünyayı anlamaya çalışmayı uzun süre önce bırakmış, sebep ile sonuç arasında aşikâr bir bağ göremeyen bir adamın ifadesine sahipti. Böyle bir adam nerede saklanırdı?

Nemly lambayı yaktı ve ezik büzük gardırobuna gitti. Bir kez daha perperişan gri takım elbiseyi seçti. Duygusal değeri vardı, ipe bu takım elbiseyle gitmişti. Akılda kalmayan bir adam için akılda kalmayan bir kıyafetti. Ayrıca siyahın aksine, karanlıkta göze *çarpmazdı*. İleriyi düşünerek mutfağa da gitti ve dolaptan iki toz bezi aldı.

Koridor, her birkaç adımda yerleştirilmiş lambalarla yeterince aydınlatılmıştı ama lambalar gölgeler düşürürdü ve bu gölgelerden birinin içinde, Hunghung'dan getirilmiş dev bir Ping vazosunun yanında, Nemly gri fon üzerinde gri bir lekeydi yalnızca.

Bir nöbetçi, kalın halıda tehlikeli ölçüde sessizce yürüyerek geçip gitti. O gittikten sonra Nemly mermer merdivenleri indi ve birinin oraya koymayı gerekli gördüğü palmiye saksısının arkasına saklandı.

Bankanın bütün katları ana salona açılıyordu ve tıpkı Postane'deki gibi bu salon da ta çatıya kadar yükseliyordu. Kat planına bağlı olarak bazı yerlerde, üst kattaki bir nöbetçi alt katı görebiliyordu. Nöbetçiler zaman zaman çıplak mermer üzerinde yürüyordu. Bazen üst katlarda kaliteli mermerin üzerinden geçiyorlardı ve burada adımları çan gibi çınlıyordu.

Nemly durup kulak kabarttı ve devriyelerin ritmini çıkarmaya çalıştı. Beklediğinden daha fazla devriye vardı. *Hadi ama çocuklar, güvenlik görevlisi olarak çalışıyorsunuz! Bütün gece sürecek geleneksel poker nerede! Nasıl davranmanız gerektiğini bilmiyor musunuz?*

Harika bir bilmece gibiydi. Gece tırmanışlarından daha iyiydi, Aşırı Hapşırıktan bile iyiydi! Ve asıl güzel olan şuydu: Yakalanırsa... Eh, ne var ki, yalnızca güvenliği sınıyordu! *Aferin çocuklar, beni buldunuz!..*

Ama yakalanmamalıydı.

Bir nöbetçi ağır ağır, dikkatle yürüyerek üst kata çıktı, korkuluğa yaslandı ve sigara yakarak Nemly'yi sinirlendirdi. Adam rahat rahat mermere yaslanmış alt kata bakarken Nemly de yaprakların arasından onu seyretti. Nöbetçilerin bunu yapmaması gerekiyordu. Bir de sigara içiyordu!

Nöbetçi sigarasını düşünceli düşünceli birkaç kez çekiştirdikten sonra izmariti yere attı, üzerine bastı ve bir üst kata doğru yoluna devam etti.

Nemly'nin aklında iki düşünce güreşerek üste çıkmaya çalıştı. Biraz daha yüksek sesle haykıranı şöyle diyordu: *Arbaleti var!*

Daha sonra soru sormaktan kaçınmak için ilk önce ateş mi ediyorlar acaba? Ama kızgınlıktan titreyen sesi şöyle diyordu: *O kahrolası sigarayı* mermerin *üzerinde ezip söndürdü! Beyaz kum doldurulmuş küçük çanaklar taşıyan o yüksek pirinç adı-neyseler oraya bir amaç için konmuş, lanet adam!*

Nöbetçi yukarıda gözden kaybolduğunda Nemly koşarak alt kata indi, toz bezi kaplı botlarıyla cilalı mermerin üzerinde kaydı, mahzene inen kapıyı buldu, çabucak açtı ve tam zamanında, sessizce arkasından kapatmayı hatırladı.

Gözlerini yumdu ve bağıra çağıra kovalayan var mı diye duymak için bekledi.

Gözlerini açtı.

Mahzenin uzak ucunda her zamanki parlak ışık vardı ama akan su sesi yoktu. Her yeri boğan sessizliğin derinliğini, arada bir damlayan suların şıpırtısı vurguluyordu.

Nemly hafifçe fıkırdayan Glup'un önünden dikkatle geçti ve o harika kemerlerin altındaki keşfedilmemiş gölgelere geldi.

Eğer inşa edersek, gerçekten de gelir misin? diye düşündü. Ama asla *umulan tanrı* gelmezdi, değil mi? Hüzünlüydü ve semavi şekilde aptalcaydı da. Eh, öyleydi işte. Nemly, dünyada gezinen belki milyonlarca küçük tanrı olduğunu duymuştu; kayaların altında yaşayan, çalı topakları gibi rüzgârla yuvarlanan, ağaçların en yüksek dallarına tutunmuş tanrılar... Büyük bir fırsat bekliyorlardı; bir mabet, bir rahip sınıfı ve kendi imanlılarınızı getirecek o talih kuşunu. Ama *buraya* gelmemişlerdi ve nedenini görmek kolaydı.

Tanrılar rasyonel düşünce değil, inanç istiyordu. Önce tapınağı yapmak, bacaksız bir adama bir çift harika ayakkabı vermek gibiydi. Tapınak yapmak tanrılara inandığınız anlamına gelmiyordu ki. *Mimariye* inandığınız anlamına geliyordu yalnızca.

Mahzenin sonundaki duvarda bulunan kocaman, eski şöminenin etrafına bir tür atölye yapılmıştı. Orada bir Igor, mavi-beyaz renkte harlı bir alevin üzerine eğilmiş, bir cam boruyu dikkatle bükmekteydi. Arkasındaki dev şişelerde yeşil sıvılar kabarıp cızırdıyordu: Igorlar doğaları gereği şimşekten anlardı.

Bir Igor'u tanımak kolaydı. Tanınmak için ellerinden geleni yaparlardı. Yalnızca küflü, tozlu, eski takım elbiseleri, fazladan parmakları veya birbiriyle uyumsuz gözlerinden değil; kafalarının üzerine top koysanız düşmezdi.

Igor başını kaldırdı. "Günaydın ependim. Tid kimtinid?"

"Nemly von Lipwig," dedi Nemly. "Sen de Igor olmalısın."

"İlk teperde bildinid ependim. Hakkınıdda pek tok güdel tey itittim."

"Burada mı?"

"Bir kulağım her daman yerdedir ependim."

Nemly yere bakma dürtüsüne direndi. Igorlar'la metaforlar *fazlasıyla* uyuşurdu.

"Eh, Igor... Mesele şu: Nöbetçileri rahatsız etmeden birini binaya sokmak istiyorum ve burada bir kapı daha olup olmadığını merak ediyorum."

İma ettiği ama dile getirmediği mesaj şuydu: *Sen bir Igor'sun, değil mi? Güruh ellerindeki yabaları bileylerken ve kapıyı kırmaya çalışırken, Igor asla orada değildir. Igorlar fark edilmeden çıkma ustasıdır.*

"Kullandığımıd kütük bir kapı var ependim. Dıtarıdan atılmıyor ve bu yüdden önünde nöbetti beklemiyor."

Nemly özlemle, askılıktaki yağmurluklara baktı. "Tamam. Tamam. O zaman ben azıcık dışarı çıkıyorum."

"Patron tidtinid ependim."

"Biraz sonra da bir adamla birlikte azıcık içeri gireceğim. Şey... kamu otoritesiyle yüzleşmeye can atmayan bir beyefendi."

"Pekâlâ ependim. Haklıtınıd daten, kamu otoriteti dediğinid teye bir yaba verin, kahrolatı mekânın tahibi olduklarını tanıyorlar hemen."

"Ama adam katil falan değil ha."

"Ben bir Igorum ependim. Bid atla toru tormayıd."

"Gerçekten mi? Neden?"

"Hit bilmiyorum ependim. Hit tormadım."

Igor, Nemly'yi küçük kapıya götürdü. Kapı amansız yağmurun yarıya dek doldurduğu pis, çöp dolu bir merdiven kuyusuna açılıyordu. Nemly eşikte duraksadı. Islaklık ucuz takım elbisesinin içine işlemeye başlamıştı bile. "Bir şey daha Igor..."

"Evet ependim?"

"Biraz önce Glup'un önünden geçerken, içinde su olduğunu gördüm."

"Ah, evet ependim. Torun yaratır mı bu?"

"Hareket ediyordu Igor. Gecenin bu saatinde normal mi?"

"O mu? Ha, o yalnıdda tiponik değitkenler ependim. Her daman olan bir tey."

"Ha, şu bildiğimiz sifonik şeyler ha? Ah pekâlâ, içim rahatladı..."

"Geri döndüğüdde kapıyı berber-derrah gibi talın ependim."

"O ne deme..."

Kapı kapandı.

İçeride Igor, çalışma tezgâhına geri döndü ve gaz ocağını yeniden yaktı.

Yanındaki yeşil çuhada yatan küçük cam tüplerin bazıları... tuhaf görünüyordu ve ışığı huzursuz edici şekillerde yansıtıyordu.

Igorların özelliği şuydu ki... Igorların özelliği... Eh, çoğu kişi küf kokan takım elbise, gevşek saçlar, kozmetik klan yara izleri,

dikişler ve peltek konuşmanın ötesine bakmazdı. Bunun sebebi muhtemelen, peltek konuşma dışında bütün bunların *görmeniz* için olmasıydı.

Bu yüzden insanlar, Igor çalıştıran kişilerin büyük kısmının *kaçık* olduğunu unuturdu. Igor işverenlerinden bir paratoner veya şimşek depolama kavanozu yapmalarını isteseniz gülerlerdi.*

Igor işverenlerinin asıl ihtiyacı –hem de *nasıl* ihtiyaç duyarlardı buna!– eksiksizce çalışan bir beyindi ve her Igorda bunlardan en az bir tane bulunması garantiydi. Igorlar aslında zeki varlıklardı ve işte bu yüzden, yanık meşaleler rüzgâr değirmenine çarptığında her zaman başka yerde olurlardı.

Ayrıca Igorlar mükemmeliyetçiydi. Bir cihaz yapmalarını söyleseniz, söylediğiniz şeyi yapmazlardı. *İstediğiniz* şeyi yaparlardı.

Yansımalar ağının içinde Glup, glupladı. İnce cam tüpte su yükseldi ve küçük cam kovaya damladı. Kova minik bir kaldıraca devrildi ve minik bir valfın açılmasına sebep oldu.

Times'a göre Owlswick Jenkins'in son ikameti Kısa Sokak'taydı. Kapı numarası yoktu, çünkü Kısa Sokak tek bir kapının sığabileceği kısalıktaydı.

Söz konusu kapı kapalıydı ama tek menteşeden sarkıyordu. İpucunu fark etmemiş olanlar için, kapıdaki sarı-siyah halat parçası mekânın Bekçi Teşkilatı'nın ilgi alanına girmiş olduğunu anlatıyordu.

Nemly ittirdiğinde kapı menteşesinden kurtuldu ve sokakta akan suyun içine düştü.

Çok araması gerekmedi, çünkü Owlswick saklanmaya zahmet

* Gerçi... mesela "sucuk" deseniz de gülerlerdi. Igor işverenleri pek çok şeye gülüyordu.

etmemişti. İlk kattaki odadaydı; aynalar ve mumlardan bir halka içinde, yüzünde hülyalı bir ifadeyle, huzurla resim yapıyordu.

Nemly'yi görünce fırçasını düşürdü, bankın üzerinde duran tüpü kaptı ve yutmaya hazırlanıyormuş gibi ağzına götürdü.

"Bunu kullanmaya zorlama beni! Bunu kullanmaya zorlama!" dedi tüm vücudu titreyerek.

"Bir tür diş macunu mu o?" dedi Nemly. Stüdyodaki yaşanmışlık kokan havayı kokladı ve ekledi: "Aslında diş macunu olsa iyi olurdu."

"Uba Sarısı bu, dünyadaki en zehirli boya! Geri çekil yoksa korkunç biçimde ölürüm!" dedi kalpazan. "Ee, aslında *en* zehirli boya muhtemelen Agatea Beyazı ama Agatea Beyazım bitti ve bu çok sinir bozucu." Yaratmaya çalıştığı havanın biraz dağıldığını fark edince sesini hemen yükseltti yine. "Ama bu da epey zehirlidir!"

Yetenekli bir amatör, deneyimlerinden pek çok şey kapar ve Nemly de zehirleri öteden beri ilginç bulmuştu.

"Arsenik bileşiği ha?" dedi. Agatea Beyazını herkes bilirdi. Uba Sarısını duymamışsa da arsenik pek çok davetkâr renk ve çeşitte olabilirdi. Fırçanızı yalamamanız yeterliydi. "Ölmek için korkunç bir yol," diye devam etti. "Günler boyunca erir durursun."

"Geri dönmeyeceğim! *Geri dönmeyeceğim!*" diye ciyakladı Owlswick.

"Eskiden insanlar tenlerini beyazlatmak için kullanırmış," dedi Nemly, biraz daha yaklaşarak.

"Geri çekil, yoksa kullanırım! Yemin ederim kullanırım!"

"'Ölümcül güzellik' tabiri buradan geliyor," dedi Nemly yaklaşarak.

Owlswick'e doğru atıldı, Owlswick tüpü ağzına tıktı, Nemly onu adamın ağzından çıkardı, kalpazanın küçük yapış yapış ellerini çekti ve tüpü inceledi.

"Tıpkı düşündüğüm gibi..." dedi cebine atarak. "Kapağını açmayı *unutmuşsun*. Amatörlerin sık yaptığı bir hatadır!"

Owlswick duraksadı. "*Profesyonel* olarak intihar eden kişiler mi var yani?" dedi.

"Bak Bay Jenkins, buraya gelmemin sebebi..." diye başladı Nemly.

"O hapishaneye dönmem! Dönmeyeceğim!" dedi ufak tefek adam gerileyerek.

"Bana uyar. Sana bir teklifim..."

"Beni izliyorlar!" dedi Owlswick. "Sürekli!"

Ah. Boyayla intihardan biraz daha iyiydi bu, ama yalnızca biraz.

"Ee... hapishanede mi demek istiyorsun?" dedi Nemly emin olmak için.

"Her yerde izliyorlar! Tam arkanda da var onlardan biri!"

Nemly arkasına dönecekken kendine hâkim oldu, çünkü o yönde delilik vardı. Gerçi tam önünde dikilen de *zırdelilikti* aslında.

"Buna çok üzüldüm Owlswick. İşte bu yüzden..."

Duraksadı ve düşündü: *Neden olmasın? Bana yapıldığında işe yaramıştı.*

"İşte bu yüzden sana *meleklerden* bahsedeceğim," dedi.

Igorlar şehre taşındığından beri daha fazla gök gürültülü fırtına yaşandığı söyleniyordu. Şu anda gök gürültüsü yoksa da yağmur gece boyunca başka işi yokmuşçasına yağıyordu.

Ve bir kısmı, bankanın gizli yan kapısının önünde durmuş, berber-cerrahın nasıl kapı çaldığını hatırlamaya çalışan Nemly'nin botlarının etrafında çalkalanıyordu.

Ah, evet. Şu eski kapı çalış: tık tı tı-tık TA-TAK-TAK!

Bir başka deyişle: saç ve sa-kal BA-CAK-YOK!

Kapı hemen açıldı.

"Gıdırtı ektikliği itin ödür dilerim ependim ama menteteler bir türlü..."

"Şunlara bir el at lütfen," dedi Nemly, iki ağır kutunun ağırlığı altında iki büklüm. "Bu, Bay Jenkins. Burada ona bir yatak hazırlayabilir misin? Bir de tipini değiştirmen mümkün mü?"

"Hayal edebiledeğinidden daha padla ependim," dedi Igor mutlulukla.

"Ha, yok, ben daha çok... saç ve sakal tıraşı düşünmüştüm. Yapabilirsin, değil mi?"

Igor, Nemly'ye acıyla baktı. "Bademdiklerin oradan birad almak ladım ve..."

"Yo, yo, boğazına dokunma lütfen!"

"Töylemeye talıttığım, evet, tat ve takal ketebilirim ependim."

"On yaşımdayken bademciklerimi aldırmıştım," dedi Owlswick.

"Yenilerini itter mitinid?" dedi Igor, kendine bir fırsat yaratmaya çalışarak.

"Buradaki ışık harika!" diye nida etti Owlswick, teklifi duymazdan gelerek. "Gündüz gibi!"

"Çok iyi," dedi Nemly. "Şimdi biraz uyu Owlswick. Sana söylediklerimi unutma. Sabahleyin, ilk doğru düzgün 1 dolarlık banknotu tasarlayacaksın. Anladın mı?"

Owlswick başını salladı ama aklı başka yere gitmişti bile.

"Bu işte birlikteyiz, değil mi?" dedi Nemly. "Öyle iyi bir banknot olmalı ki başka kimse aynısını yapamamalı. Sana kendi denememi gösterdim, değil mi? Daha iyisini yapabilirsin."

Tedirginlikle ufak tefek adama baktı. Owlswick deli değildi, Nemly emindi ama aklının bir karış havada olduğu da açıktı.

Owlswick, kutusunu açarken duraksadı. "Ee... olmayan şeyi uyduramam ki," dedi.

"Ne demek istiyorsun?"

"Bir şeyler uydurmayı bilmiyorum," dedi Owlswick, ıslık çalmaya başlamasını beklermiş gibi boya fırçasına bakarak.

"Ama sen kalpazansın! Pulların bizimkilerden daha güzel görünüyor!"

"Ee, evet. Ama bende senin... Yani nasıl başlanacağını bilmiyorum. Bir şeye bakarak çalışmam gerekiyor. Karşımda duruyorsa gayet..."

Sabahın dördü olmalı, diye düşündü Nemly. *Sabahın dördü! Aynı günde iki kere saat dört olmasından nefret ederim!*

Owlswick'in kutusundan bir kâğıt parçası kaptı ve bir de kurşunkalem çekti. "Bak," dedi, "başlangıç olarak... ee..."

Başlangıç olarak... *ne?*

"Zenginlik," dedi kendi kendine, yüksek sesle. "Zenginlik ve sağlamlık, tıpkı bankanın ön cephesi gibi. Süslü püslü kıvrımlar. Onları kopyalamak zor olur. Bir... manzara. Şehir sahnesi... Evet! Ankh-Morpork! Bütün bunlar şehir hakkında zaten! Vetinari'nin portresi de şart, bunu beklerler, ve kocaman bir BİR sayısı, o da mesajı alsınlar diye. Ah, arma da olması lazım. Burada, aşağıda da..." Kurşunkalemle hızlı hızlı çiziktirdi. "Başkan'ın imz... pardon, pati izi için bir yer. Arka yüzde... Eh, ince ayrıntılardan bahsediyoruz Owlswick. Bir de tanrı kondurursak ağırlık verir. Neşeli tanrılardan biri olsun ama. Üç uçlu çatalı olan tanrı hangisiydi? En azından ona benzer biri. İnce çizgiler, Owlswick, bunu istiyoruz. Bir de... gemi. Gemileri severim. Onlara bir dolar değerinde olduğunu bir daha söyle. Ee... Ah evet, mistik şeylerin de zararı olmaz, kadim ve gizemliymiş gibi görünürse her şeye inanırlar. 'Dula bahşedilen bir akçe, keşfedilmemiş şemsten daha nurlu değil midir?'"

"O da ne demek?"

"En ufak fikrim yok," dedi Nemly. "Şimdi uydurdum." Bir süre daha çizdi ve sonra kâğıdı Owlswick Jenkins'e ittirdi. "Buna benzer bir şey yani," dedi. "Bir dene. Bundan bir şey çıkarabilir misin?"

"Denerim," diye söz verdi Owlswick.

"Güzel. Seninle yarı... Daha sonra görüşürüz. Igor seninle ilgilenecek."

Owlswick dalgın dalgın boşluğa bakmaya başlamıştı bile. Nemly, Igor'u kenara çekti.

"Yalnızca saç ve sakal tıraşı, tamam mı?"

"Natıl dilertenid ependim. Beyependinin, Bekti Tetkilatı'na bulatmak ittemediğini dütünmekte haklı mıyım?"

"Haklısın."

"Torun değil ependim. İtmini değittirmetini de önerebilir miyim?"

"İyi fikir. Önerin var mı?"

"Ben tahten Clamp itmini tok teverim ependim. İlk itim olarak da aklıma Egdorbit geldi."

"Gerçekten mi? Nereden geldi? Hayır hayır, yanıt verme. Exorbit Clamp..." Nemly duraksadı ama gecenin bu saatinde neden tartışacaktı ki, özellikle de gecenin bu saati, *sabahın* bu saati olmuşken? "Exorbit Clamp olsun o zaman. Jenkins adını *unutmasını sağla*," diye ekledi ve daha sonra, o koşullar altında kesinlikle öngörüsüzlük ettiğini fark edecekti.

Nemly gözlerden kaçınmasına gerek olmadan yatağına girdi. Sabahın erken saatleri, nöbetçilerin en tetikte olduğu saatler olmazdı: Mekân zaten güzelce kilitlenmişti, değil mi? İçeri kim girebilirdi?

Düzgün kemerli mahzende, eskiden Owlswick olarak bilinen sanatçı, Nemly'nin eskizlerine baktı ve beyninin hışırdamaya başladığını hissetti. Gerçek anlamıyla deli olmadığı doğruydu. Belli standartlara göre pekâlâ aklı başındaydı. Başa çıkılamayacak kadar hareketli, karmaşık ve anlamsız bir dünyayla yüz yüze kaldığından, onu yalnızca kendisini ve paletini içerecek büyüklükte küçük bir kabarcığa dönüştürmüştü. Kabarcığın içi sessiz ve sakindi. Bütün gürültüler çok uzaklardaydı ve "onlar" onu gözetleyemezdi.

"Bay Igor?" dedi.

Igor, içini karıştırdığı sandıktan başını kaldırdı. Ellerinde metal süzgece benzeyen bir şey vardı. "Tide natıl yardımdı olabilirim ependim?"

"Bana tanrı ve gemi resimleri içeren eski kitaplar bulabilir misin? Belki birkaç da şehir manzarası?"

"Ketinlikle ependim. Lobbin Clout'ta antika kitaptıtı var." Igor metal aleti kenara kaldırdı, masanın altından eski bir deri çanta çıkardı ve bir an düşündükten sonra içine bir çekiç koydu.

Yeni türemiş Bay Clamp'in dünyasında bile gecenin saatleri o kadar ilerlemişti ki sabahın çok erken saatleriydi. "Şey, gün ışıyana kadar bekleyebilir, sorun değil," dedi yeni Bay Clamp.

"Ah, ben hep gedeleri alıtverit yaparım ependim," dedi Igor. "Ödellikle de *kelepir* aradığımda."

Nemly fazla erken uyandı. Bay Cırtlak göğsünde duruyordu ve kauçuk kemiğini ciyak ciyak ciyaklatıyordu. Sonuç olarak, Nemly salya içinde kalmıştı.

Bay Cırtlak'ın arkasında Gladys dikiliyordu. Onun arkasında da siyah takım elbiseler giymiş iki adam vardı.

"Beyefendi sizinle görüşmeyi kabul etti Bay Lipwig," dedi biri, büyük neşeyle.

Nemly yakasındaki köpek salyasını silmeye çalıştı ama bunun tek etkisi takım elbisesini parlatmak oldu.

"*Ben* onunla görüşmek istiyor muyum?"

Adamlardan biri gülümsedi. "Ah, hem de nasıl!"

"İdamlar beni hep acıktırır," dedi Lord Vetinari, bir lop yumurta üzerinde çalışarak. "Sende nasıl bir etkisi oluyor?"

"Şey... ben yalnızca bir kez asıldım," dedi Nemly. "Onda da canım yemek çekmedi pek."

"Bence soğuk sabah havası yüzünden," dedi Vetinari, onu duymamış gibi. "İnsanın iştahını açıyor." İlk defa doğrudan Nemly'ye baktı ve endişelenmiş göründü. "Eyvah eyvah, yemek yemiyor musun Bay Lipwig? Yemelisin. Biraz rahatsız görünüyorsun. İşin fazla ağır gelmemiştir umarım?"

Saray'a yürürken bir başka dünyaya geçmiş olması gerektiğini düşündü Nemly. Öyle bir şey olmalıydı. Tek açıklama buydu.

"Şey... kim asıldı?" dedi.

"Kalpazan Owlswick Jenkins," dedi Vetinari, bir kez daha yumurtasının akını sarısından titizlikle ayırma işine odaklanarak. "Drumknott, Bay Lipwig biraz meyve arzu eder belki? Ya da senin tercih ettiğin şu mide kazıyıcı tahıl ve kuruyemiş karışımından?"

"Elbette efendim," dedi başkâtip.

Vetinari, Nemly'ye sırrını açacakmış gibi öne eğildi ve ekledi: "Aşçı, nöbetçiler için tütsünlenmiş ringa balığı hazırlıyor sanırım. Çok besleyici. Gerçekten de çok solgun görünüyorsun. Sence de solgun görünmüyor mu Drumknott?"

"Beti benzi atmış da diyebiliriz efendim."

Kulağınıza ağır ağır asit damlatılması gibi bir şeydi. Nemly çılgınca, verecek karşılık düşündü ama tek bulabildiği, "Çok seyirci toplandı mı?" oldu.

"Pek değil. Gerektiği gibi reklam edilmedi bence," dedi Vetinari, "ve elbette, işlediği suç oluk oluk kan içermiyordu. Oluk oluk kan içeren suçlar kalabalıkta her zaman heyecan yaratır. Ama Owlswick Jenkins oradaydı, ah evet. Adam kimsenin gırtlağını kesmese de şehrin kanını damla damla akıttı."

Vetinari yumurtanın beyazını ayırıp yedi. Sarısı tertemiz, dokunulmamış duruyordu.

Ben Vetinari'nin yerinde olsam ve hapishanemin şehrin alay konusu olduğunu öğrensem ne yapardım? Otoriteyi zayıflatmak için kahkaha gibisi yoktur, diye düşündü Nemly. *Daha da önemlisi, o olsa ne yapardı, ki o zaten...*

Bir başkasını asardı, yapacağı şey buydu işte. Yağlı ipte tepinmek üzere hapishanede sırasını bekleyen, genel olarak doğru şekle sahip zavallının tekini bulurdunuz ve bir anlaşma yapardınız. Ah, adam yine asılırdı ama Owlswick Jenkins adı altında. Yerine geçen adamın da affedildiği, kazayla falan öldüğü açıklanırdı. Sonra meçhul biri, adamın sevgili ihtiyar anasına veya karısıyla çocuklarına bir çuval para gönderirdi ve aile utançtan kurtulmuş olurdu.

Kalabalık da beklediği idamı görmüş olurdu. Eğer şanslıysa, Bellyster tükürük hokkası yıkamakla görevlendirilmişti; adaletin ya da ona benzer bir şeyin yerine getirildiği herkesçe görülürdü ve şehir aleyhine suç işlemeyi düşünen birinin dökme demir bir boyna sahip olması gerektiği ama bunun bile garanti olmadığı mesajı verilirdi...

Nemly kendi boynuna dokunmakta olduğunu fark etti. Bazen, gecenin bir yarısı, ayaklarının altında açılan bir boşlukla uyanıyordu hâlâ.

Vetinari ona bakıyordu. Yüzündeki tam olarak gülümseme değilse de Nemly'nin ensesindeki ürperti, Vetinari gibi düşünme-

ye çalıştığında Beyefendi'nin bir hevenk muzdaki kocaman, siyah bir örümcek gibi koşarak o düşüncelere karıştığı ve ait olmadığı yerlerde gezindiği hissini veriyordu ona.

Ve bir anda anladı: Owlswick *zaten* ölmeyecekti. Öyle bir yetenekle, ölemezdi. Tıpkı kendisi gibi, idam sehpasındaki kapaktan yeni bir hayata düşecekti. Uyandığında bir melek ona teklifte bulunacaktı ve Owlswick için bu bir yerlerde güzel, aydınlık bir oda, günde üç öğün yemek, her istediğinde boşaltılan bir lazımlık ve istediği kadar mürekkep olacaktı. Owlswick'in bakış açısından, cennete girmekten farksızdı. Vetinari için de... eh, dünyanın en iyi kalpazanının *şehir için çalışması* anlamına gelecekti. *Ah, lanet olsun... Adamın yoluna çıktım. Vetinari'nin ayağına dolandım.*

Reddedilmiş turuncu-altın yumurta sarısı Vetinari'nin tabağında parlıyordu.

"Kâğıt para konusunda yaptığın harika planlar ilerliyor mu?" dedi Beyefendi. "Onlar hakkında çok şey duyuyorum."

"Ne? Ah evet. Şey... kafanızı 1 dolarlık banknota koymak istiyorum lütfen."

"Elbette. Konulabileceği onca başka yer düşünülürse, bir kafayı koymak için iyi yer."

Mesela bir kazığa geçirilebilir, evet. Adamın bana ihtiyacı var, diye düşündü Nemly, elbette-tehdit-olmayan tehdidi kavrarken. *Ama ne kadar?*

"Bakın, ben..."

"Senin bereketli zihnin küçük bir bilmecede bana yardımcı olabilir muhtemelen Bay Lipwig." Vetinari dudaklarını sildi ve sandalyesini geriye itti. "Lütfen peşimden gel. Drumknott, yüzüğü getirir misin? Maşayı da elbette, ne olur ne olmaz."

Önden balkona çıktı, Nemly de peşinden. Vetinari sırtını sis bürümüş şehre dönerek korkuluğa yaslandı.

"Etraf hâlâ bulutlu ama bence güneş çıkmak üzeredir. Sence de öyle değil mi?" dedi.

Nemly gökyüzüne baktı. Bulutların arasında yumurta sarısını andıran açık sarı bir parıltı vardı. Adam ne yapıyordu?

"Yakında, evet," dedi.

Başkâtip, Vetinari'ye küçük bir kutu verdi.

"Mühür yüzüğünüzün kutusu değil mi bu?" dedi Nemly.

"Bravo Bay Lipwig, gözlem becerin her zamanki gibi keskin. Lütfen al."

Nemly yüzüğü ihtiyatla aldı. Siyahtı ve tuhaf, organik bir his veriyordu. V harfi doğrudan gözlerine bakar gibiydi.

"Yüzükte sıradışı bir taraf görüyor musun?" dedi Vetinari, onu dikkatle izleyerek.

"Ele sıcak geliyor," dedi Nemly.

"Öyle, değil mi?" dedi Vetinari. "Bunun sebebi, *stygium*dan yapılmış olması. Ona metal deniyor ama ben alaşım olduğuna inanıyorum, hem de sihir kullanılarak üretilmiş bir alaşım. Cüceler bazen Loko bölgesinde buluyorlar bu metali. Son derece pahalıdır. Bir gün, *stygium*un büyüleyici tarihi hakkında bir makale yazacağım ama şimdilik tek söyleyeceğim şu: Genellikle yalnızca eğilim veya yaşam tarzları dolayısıyla karanlıkta dolaşanlar ilgi duyuyor ona. Bir de elbette, tehlikesiz bir hayatı yaşamayı zor bulanlar. *Stygium,* öldürebilir zira. Doğrudan güneş ışığı altındaysa birkaç saniyede, demiri eritecek ısıya gelebilir. Nedenini kimse bilmiyor."

Nemly puslu gökyüzüne baktı. Güneşin haşlanmış yumurtamsı parıltısı bir başka sis bulutuna girmişti. Yüzük serinledi.

"Zaman zaman genç suikastçılar arasında *stygium* yüzükler moda olur. Genelde gündüz vakti yüzüğün üzerine siyah, süslü bir eldiven geçirirler. Olay tamamen risk hakkında Bay Lipwig.

Ölüm'ü cebinde taşımak hakkında. Yemin ederim, sırf haylazlık olsun diye bir kaplanın kuyruğunu çekecek tipler var bu dünyada. Elbette tehlikeden ziyade havalı olmakla ilgilenenler eldiven takar yalnızca. Yine de, yaklaşık iki hafta önce şehirde, *stygium* stoku bulunan ve onu nasıl işleyeceğini bilen tek adam, gecenin bir saatinde öldürüldü. Sonra da katil olay yerine nane bombası attı. Sence bunu kim yapmış olabilir?"

Başımı kaldırıp bakmayacağım, diye düşündü Nemly. *Bu bir oyun yalnızca. Beni terletmek istiyor.*

"Ne çalmış?" dedi.

"Bekçi Teşkilatı bilmiyor, çünkü anlarsın ki çalınan şey artık orada değildi."

"Peki geride ne bırakmış?" dedi Nemly ve düşündü: *O da gökyüzüne bakmıyor...*

"Bazı mücevherleri ve kasada az miktarda *stygium*u," dedi Vetinari. "Adamın nasıl öldürüldüğünü sormadın?"

"Adam nasıl..."

"Oturduğu yerde kafasına arbaletle ateş edilmiş. Heyecan verici mi bunlar Bay Lipwig?"

"Kiralık katil o zaman," dedi Nemly çaresizce. "Planlı cinayet. Adam borcunu ödememiştir. Ya da belki çalıntı mal alıp satıyormuştur ve birini dolandırmaya çalışmıştır. Yeterince bilgi yok!"

"Asla olmaz," dedi Vetinari. "Bu arada takkem de temizlemeciden birazcık değişmiş hâlde geldi ve orada çalışan bir genç, meyhane kavgasında öldürüldü. Burada eskiden bahçıvanlık yapmış biri, gecenin bir yarısı gelip Drumknott'un epey aşınmış eski botlarını satın aldı. Neden? Asla öğrenemeyeceğiz belki. Ve Kraliyet Sanat Galerisi'nde sergilenen portrem geçen ay neden çalındı? Bunda kimin çıkarı var?"

"Ee... bu *stygium*, neden kasada bırakılmış?"

"İyi soru. Anahtar adamın cebindeydi. O zaman, amaç ne?"

"Yeterince bilgi yok! İntikam mı? Adamı susturmak? Belki de yapmaması gereken bir şey yaptı? Bu maddeden hançer yapılabiliyor mu?"

"Ah, ısınıyorsun bence Bay Lipwig. Silah söz konusu değil, çünkü yüzükten daha büyük *stygium* eşyalar hiçbir uyarı vermeden patlayabiliyor. Ama satıcı oldukça açgözlü bir adammış, bu doğru."

"Bir konuda tartışmış olabilirler mi?" dedi Nemly. *Evet, gerçekten ısınıyorum, teşekkür ederim! Maşa ne için? Elimi delip geçtikten sonra tutmak için mi?*

Işık güçleniyordu: Nemly duvarda hafif gölgeler görebiliyordu ve belkemiğinden aşağı süzülen teri hissedebiliyordu...

"İlginç bir düşünce. Lütfen yüzüğü bana geri ver," dedi Vetinari kutuyu uzatarak.

Hah! Demek sırf beni korkutma amaçlı bir gösteriydi, diye düşündü Nemly, sefil yüzüğü kutuya atarak. *Daha önce* stygium *diye bir şey duymadım bile! Tamamen uydurmuş olmalı.*

Ama yüzük kutuya düşerken sıcaklığı hissetti ve yüzüğün korbeyaz yandığını gördü. Kapak şak diye kapandı ve Nemly'nin görüş alanında mor bir benek bıraktı.

"Olağanüstü, değil mi?" dedi Vetinari. "Bu arada, yüzüğü o kadar uzun süre tutman gereksiz ölçüde aptalcaydı. Ben canavar değilim, bilirsin."

Evet, çünkü canavarlar beyninle oynamaya çalışmaz, diye düşündü Nemly. *En azından, beynin hâlâ kafanın içindeyken oynamazlar.*

"Bakın, Owlswick hakkında... benim kastım..." diye başladı ama Vetinari elini kaldırdı.

"Neden bahsettiğini hiç bilmiyorum Bay Lipwig. Aslında seni buraya Kraliyet Bankası'nın *defakto* başkan vekili olarak davet et-

tim. Senden bana, yani şehre, yüzde iki faizle yarım milyon dolar kredi vermeni istiyorum. Reddetme özgürlüğün var elbette."

Nemly'nin beyninde o kadar çok düşünce acil çıkışa hücum etti ki geride yalnızca bir tane kaldı:

Daha büyük banknotlara ihtiyacımız olacak!..

Nemly koşa koşa bankaya döndü ve doğruca merdivenlerin altındaki küçük kapıya gitti. Mahzeni seviyordu, Glup'un fıkırtı ve çığlıkları sayılmazsa huzurlu ve serindi.

Çığlık mı?

Nemly bir kez daha koşmaya başlarken gönülsüz uykusuzluğun pembe zehirleri kafasının içinde çalkalanıyordu.

Eski ismiyle Owlswick bir sandalyede oturuyordu ve küçük, sivri sakalı dışında temiz tıraşlı görünüyordu. Kafasına bir tür metal miğfer oturtulmuştu, bu miğferden çıkan kablolar ancak bir Igorun anlamak isteyebileceği ışıltılı, tıkırdayan bir cihaza gidiyordu. Havada gök gürültülü fırtına kokusu vardı.

"Bu zavallı adama ne yapıyorsun!?" diye bağırdı Nemly

"Dihnini değittiriyorum ependim," dedi Igor, kocaman bir şalteri indirerek.

Miğfer vızıldadı.

Clamp gözlerini kırpıştırdı. "Gıdıklıyor," dedi. "Ve bir sebepten, çilek tadı alıyorum."

"Kafasının içine şimşek yolluyorsun!" dedi Nemly. "Bu barbarca!"

"Hayır ependim. Barbarlar bu bederiye tahip değil," dedi Igor rahatça. "Benim tek yaptığım ependim, bütün kötü anıları alıp taklamak." Bir bezi çekerek altındaki yeşil sıvı dolu büyük kavanozu gösterdi; sıvının içinde teller saplanmış yuvarlak bir şey vardı. "Kötü anılarını bunun itine taklıyorum!"

"Adamın beynini bir... havucun içine mi koyuyorsun?"

"Bu bir talgam," dedi Igor.

"Igorların yapabildikleri hayret verici, değil mi?" dedi bir ses, Nemly'nin dirseğinin dibinden. Nemly o tarafa baktı.

Şimdi miğfersiz olan Bay Clamp ona gülümsedi. Yüksek tabakadan bir ayakkabı satıcısı gibi parlak ve tetikte görünüyordu. Igor bir takım elbise bile bulup giydirmişti adama.

"İyi misin?" dedi Nemly.

"İyiyim!"

"Peki... nasıl bir histi?"

"Açıklaması zor," dedi Clamp. "Ama ahududunun tadının kokusunun sesi gibiydi."

"Gerçekten mi? Ha, iyi o zaman. Peki kendini iyi hissediyor musun? Kendi içinde?" dedi Nemly, işlemdeki dezavantajı arayarak. Bir dezavantaj olması şarttı. Ama Owls... eh, Exorbit mutlu, özgüvenli ve gayretkeş görünüyordu, hayatın fırlattığı şeyleri göğsünde yumuşatıp kaleye şut atmaya hazır bir adam gibiydi.

Igor, onca yara izi altında muhtemelen kendisine ait olan yüzde kendini beğenmiş bir ifadeyle telleri topluyordu.

Nemly vicdan azabı hissetti. O bir Überwaldliydi, herkes gibi Vilinus Geçidi'nden inmiş, kendine bir servet yapmak için çabala... Düzeltme: Başkalarının servetini çalmak için çabalamıştı; yani Igor klanına karşı ovalarda moda olan önyargıları beslemeye hakkı yoktu. Ne de olsa, pek çok rahibin inandığını söylediği şeyi *uygulamaya* dökmüyorlar mıydı? Rahipler, bedenin, görünmez ebedî ruhun ucuz malzemeden dikilmiş, oldukça ağır elbisesinden başka şey olmadığını iddia ederdi. Dolayısıyla organları yedek parçaymış gibi bedenden bedene aktarmak da, elden düşme giysi satan eskici dükkânlarından birini işletmekten daha kötü olamazdı kuşkusuz? Igorlar için daimi bir incinmişlik ve şaş-

kınlık kaynağıydı bu: İnsanlar organ naklinin hem mantıklı hem de tutumlu bir seçenek olduğunu göremiyorlardı... en azından ellerindeki balta kayana ve bir Igorun onlara acilen bir el atmasına ihtiyaç duyana kadar. Öyle zamanlarda bir *Igor* bile göze güzel görünürdü.

Genelde ise... işe yarar görünüyorlardı. Acıya karşı duyarsızlıkları, şifa için kullandıkları harika maddeleri ve bir el aynası yardımıyla kendi üstlerinde cerrahi işlemler yapmak gibi müthiş yetenekleri sayesinde bir ay boyunca yağmurda bırakılmış güdük uşak gibi *görünmemeyi* başarabilirlerdi teorik olarak. Bu arada Igorinaların hepsi baş döndürücü güzellikteydi ama sırf Tarz olsun diye bir ayrıntı bırakırlardı mutlaka: bir gözün altında güzelce kıvrılan yara izi, bileği saran süslü dikişler... Huzursuz ediciydi bu ama Igorların kalbi temizdi. Yani, en azından kalplerinden *biri*.

"Şey, ee... bravo Igor," demeyi başardı Nemly. "Bizim banknot üzerinde çalışmaya hazır mısın o zaman Bay, ee... Clamp?"

Bay Clamp'in gülümsemesi gün gibi ışıdı. "Yaptım bile!" diye ilan etti. "Bu sabah bitirdim!"

"Bitirmiş olamazsın!"

"Gerçekten bitirdim! Gelin de görün!" Ufak tefek adam masaya gitti ve bir tabaka kâğıdı kaldırdı.

Banknot altın-mor renklerde parlıyordu. Işıl ışıl para imajı saçıyordu. Kâğıdın üzerinde küçük bir uçan halı süzülüyor gibiydi. Servet, gizem ve gelenek ifade ediyordu...

"O kadar çok para yapacağız ki!" dedi Nemly. *Yapsak iyi olacak*, diye ekledi kendi kendine. *Bunlardan en az altı yüz bin tane basmamız gerekecek. Tabii daha büyük bir banknot düşünmezsem.*

Ama işte önündeydi, o kadar güzeldi ki insanın içinden ağlamak geliyordu ve bundan bol bol basıp cüzdanınıza koymak istiyordunuz.

"Nasıl bu kadar çabuk yaptın?"

"Eh, büyük kısmı yalnızca geometri zaten," dedi Bay Clamp. "Bay Igor benim için, çok işime yarayan küçük bir cihaz yapma iyiliğini gösterdi. Daha bitmedi elbette, diğer yüzüne başlamadım bile. Aslında, henüz dinçken başlasam iyi olur."

"Bundan *daha iyisini* yapabilir misin sence?" dedi Nemly, adamın dehası karşısında hayranlık içinde.

"O kadar... enerjik hissediyorum ki kendimi!" dedi Clamp.

"Elektrikli sıvı yüzünden herhâlde," dedi Nemly.

"Hayır, yani... yapılması gerekenleri açık seçik görebiliyorum! Önceden, taşınması gereken korkunç bir ağırlık gibi geliyordu ama şimdi her şey berrak ve aydınlık!"

"Eh, pek sevindim," dedi Nemly, bundan o kadar emin olmasa da. "Artık izninle, yönetmem gereken bir banka var."

Kemerlerin altından hızla geçerek gösterişsiz kapıdan ana salona girdi ve Bent ile çarpışayazdı.

"Ah, Bay Lipwig, ben de sizi arı..."

"Önemli bir konu mu Bay Bent?"

Hazinedar gücenmiş göründü, önemsiz bir konu için Nemly'yi asla rahatsız etmezmiş gibi.

"Darphane'nin önünde bir sürü adam var," dedi. "Troller ve arabalar getirmişler. Onlardan bir..." Ürperdi. "Matbaa makinesi kurmalarını istemişsiniz, *öyle söylüyorlar!*"

"Öyle," dedi Nemly. "Teemer&Spools'tan geliyorlar. Parayı burada basmamız lazım. Hem daha resmî görünür hem de kapıdan nelerin çıktığını kontrol edebiliriz."

"Bay Lipwig! Bankayı bir... bir *sirke* çeviriyorsunuz!"

"Eh, silindir şapkalı adam *benim* Bay Bent, bu yüzden sanırım sahne yöneticisi de benim!" Bunu ortamı biraz neşelendirmek için, gülerek söylemişti ama Bent'in yüzü aniden bulutlandı.

"Gerçekten mi Bay Lipwig? Peki sirki, sahne yöneticisinin yönettiğini kim söyledi size? Çok yanılıyorsunuz bayım! Neden diğer hissedarları dışlıyorsunuz?"

"Çünkü onlar bankanın amacını bilmiyor. Benimle Darphane'ye gel lütfen." Uzun adımlarla, kuyrukların arasında dolana dolana ana salondan geçti.

"Siz bir bankanın amacını biliyorsunuz yani, öyle mi efendim?" dedi Bent, kesik kesik flamingo yürüyüşüyle Nemly'nin peşinden gelerek.

"Öğreniyorum. Neden her memurun önünde kuyruk var?" diye sordu Nemly. "Bu, bir müşterinin işi çok uzun sürerse bütün kuyruğun beklemesi anlamına geliyor. Sonra yan yan diğer kuyruğa kayacaklar ve sonra bir bakmışsın, biri kafasına pis bir darbe almış. Tek bir büyük kuyruk olsun ve müşterilere söyle, bir sonraki serbest memura gidiversinler. Kuyruk ilerlediği sürece müşteriler uzun bir kuyrukta beklemeye aldırış etmez. Pardon bayım!"

Bunu çarpıştığı müşteriye söylemişti. Adam dengesini yeniden kurdu, Nemly'ye sırıttı ve geçmişte gömülü kalmış olması gereken bir sesle, "Vay, eski dostum Albert değil mi bu? İşlerin yolunda gitmiş demek?" dedi. Yabancı, ağzına tam oturmayan dişlerinin arasından, tükürükler saçarak konuşuyordu: "Işıl ışıl takım elbişen de var!"

Nemly'nin geçmiş hayatı gözlerinin önünden geçti. Ölmeye zahmet etmesi bile gerekmemişti ama ölecekmiş gibi hissettiği kesindi.

Cribbins'ti bu. Ancak Cribbins olabilirdi.

Nemly'nin hafızası peş peşe yumruk atmaya başladı ona. Dişler! O kahrolası takma dişler! Adamın en büyük gururuydu. Soyduğu bir yaşlı adamın ağzından çekip almıştı onları, hem de zaval-

lı ihtiyar yerde korkudan ölmüş yatarken! Dişlerin kendi bildiğini okuduğunu söyleyerek espri yapardı. O lekeli dişler ağzına o kadar uyumsuzdu ki konuşurken tükürükler saçmasına sebep oluyor, yerlerinden oynuyor, salyalanıyorlardı ve hatta bir defasında ağzının içinde dönüp kendi boğazını ısırmıştı! Adam dişlerini çıkarıp onlarla konuşurdu! Ve... *Aaah!* O kadar da eskiydiler! Denizaygırı dişinden oyulmuşlardı ve yayları o kadar sertti ki bazen Cribbins'in kafasının tepesini geriye itiyorlardı ve siz adamın burun deliklerinin içini görüyordunuz!

Hafızası, bozuk midye gibi kustu bütün bunları.

Adam basitçe Cribbins'ti. İlk adını kimse bilmiyordu. Nemly onunla, ah... on sene. Evet, on sene önce birlikte çalışmıştı; bir kış, Überwald'de, bilindik miras üçkâğıdını çevirmişlerdi. Nemly'den çok daha yaşlıydı ve muz gibi kokmasına sebep olan kişisel rahatsızlığı sürüyordu.

Pis herifin tekiydi. Profesyonellerin de bir gururu olurdu; asla soymayacağınız kişileri, asla çalmayacağınız şeyleri bilirdiniz. Fiyakalı takılırdınız. Fiyakasız bir dolandırıcı kanatsız sineğe benzerdi.

Ama Cribbins fiyakalı falan değildi. Karşılık verilmeyeceğinden tamamen emin olmadıkça şiddete başvurmasa da adamda Nemly'nin ruhunu tırmalayan sefil, mızmız bir kötücüllük vardı.

"Bir sorun mu var Bay Lipwig?" dedi Bent, Cribbins'e dik dik bakarak.

"Ne? Ha... yok..." dedi Nemly. *Beni silkelemeye çalışıyor*, diye düşündü. *Gazetedeki o kahrolası resim yüzünden. Ama hiçbir şey kanıtlayamaz, hiçbir şey.*

"Yanılıyorsunuz bayım," dedi. Etrafına bakındı. Kuyruklar ilerliyordu ve kimse onlara dikkat etmiyordu.

Cribbins başını yana eğdi ve eğlentiyle Nemly'ye baktı. "Yanı-

lıyor muyum bayım? Olabilir. Yanılıyor olabilirim. Yolda geçen bir hayat, her gün yeni arkadaşlar edinmek... bilirşiniz işte. Eh, bilemezsiniz gerşi, değil mi? Albert Şpangler olmadığınıza göre? Ama tuhaftır, gülümşemeniz aynen onunkine benziyor efendim, bir adamın gülümsemesini değiştirmek zordur ve şizin gülümşemeniz, böyle... yüzünüzün önünde gidiyormuş da, böyle... şiz arkasından bakıyormuşsunuz gibi, *şlorp*. Tıpkı genç Albert'ın gülümsemeşi. Zeki çocuktu, çok atikti, çok... Bildiği her şeyi ben öğretmiştim ona."

...ki bu on dakika sürmüştü, diye düşündü Nemly, *ve bir kısmını unutmam bir senemi almıştı! Sen suçluların adını lekeleyen türden bir suçlusun!*

"Elbette efendim, merak ediyorsunuzdur... huylu huyundan vazgeçer mi? Onca sene öncesinden tanıdığım serseri, dolambaçlı yollardan vazgeçip doğru yolu bulmuş mudur?" Nemly'ye baktı ve değiştirdi: "Tüh! Hayır, şiz değil elbette, çünkü siz beni daha önce hiç görmemiştiniz. Ama ben de Pseudopolis'te enşelendim, kötü niyetli aylaklık suçundan kodese tıkıldım ve işte orada Om'u buldum."

"Neden? *Om* ne suç işlemiş ki?" Aptalcaydı ama Nemly kendini tutamamıştı.

"Şaka yapmayın efendim, şaka yapmayın," dedi Cribbins ciddiyetle. "Ben değişmiş bir adamım. Değişmiş bir adam. Ve kelamı başkalarına da aktarmak görevim efendim." Bu noktada Cribbins, yılan dili kadar hızlıca, yağlı ceketinin içinden ezik büzük bir teneke çıkardı. "İşlediğim suçlar artık kor-kızıl demir zincirler kadar ağır geliyor bana efendim, zincirler kadar efendim, ama ben hayır işleri ve itiraflar yoluyla yükünden kurtulmaya can atan bir adamım ve o sonuncusu, en önemlisi. Huzurlu bir uyku uyuyabilmek için dökecek çok şeyim var efendim." Kutuyu sallayarak takırdattı. "Küçük çocuklar için efendim?"

Bunu yaptığını daha önce de görmesem işe yarardı muhtemelen, diye düşündü Nemly. "Tövbekâr hırsız", kitaptaki en eski üçkâğıtlardan biri olmalıydı.

"Eh, senin adına çok sevindim Bay Cribbins," dedi. "Aradığın eski dost ben olmadığım için üzgünüm. Sana birkaç dolar vereyim... *küçük çocuklar için*."

Madeni paralar tenekenin dibinde tıngırdadı.

"Çok teşekkür ederim Bay Spangler," dedi Cribbins.

Nemly ona küçük bir gülümseme çaktı. "Söylediğim gibi, ben Bay Spangler değilim, Bay..."

Ona Cribbins dedim! Bay Cribbins dedim ona! Bana adını söylemiş miydi? Fark etti mi? Kesin fark etmiştir!

"...çok affedersin... ee... rahip demek istedim," demeyi başardı ve ortalama biri o minik duraksamayı ve oldukça mahir kurtarışı fark etmezdi.

Ama Cribbins ortalama biri değildi.

"Teşekkür ederim Bay Lipwig," dedi adam ve Nemly, uzatılmış "Bay" ile son derece alaylı "Lipwig"i duydu. Anlamı, *Yakalandın!* idi.

Cribbins, Nemly'ye göz kırptı ve korkunç dişsel sesler elinde salladığı tenekedeki tıkırtıya eşlik ederken, bankanın ana salonunda yanpiri yanpiri uzaklaştı.

"Yazıklar olsun, hem de üç defa *şorolop!* kelimelerle çalan adama, çünkü dili yaracaktır damağını *şlap!* Zavallı yetimler için birkaç peni bahşeder misiniz *şşşşp!* Kardeşlerim! Varlıklı *şıp!* olana daha da verilecektir, genel olarak konuşmak gerekirşe..."

"Nöbetçileri çağıracağım," dedi Bent kararlılıkla. "Bankada dilencilere izin vermiyoruz."

Nemly onun kolunu yakaladı.

"Hayır!" dedi telaşla. "İçerisi bu kadar kalabalıkken olmaz. Bir

din adamını yaka paça dışarı atmak falan... İyi görünmez. Birazdan kendiliğinden gider zaten."

Şimdi için için kaynamama izin verecek, diye düşündü Nemly, Cribbins kayıtsızca kapıya yönelirken. *Yöntemi bu. Oltayı saldı. Sonra da tekrar tekrar gelip para sızdıracak benden.*

Pee... kâlâ. Cribbins *neyi* kanıtlayabilirdi? Ama kanıta *gerek* var mıydı? Albert Spangler hakkında *konuşmaya başlaması* bile kötü olurdu. Vetinari onu kurtlara atar mıydı? Atabilirdi. Muhtemelen atardı. Vetinari'nin bir sürü acil durum planı yapmadan "diriliş" oyununu oynamayacağına şapkanız üzerine bahse girebilirdiniz.

En azından biraz zamanı vardı. Cribbins avının üzerine hemen çullanmazdı. İnsanların kıvranmasını izlemekten hoşlanırdı.

"İyi misiniz?" dedi Bent.

Nemly gerçekliğe geri döndü. "Ne? Ha, iyiyim."

"O tür tiplerin bankaya girmesini cesaretlendirmemelisiniz efendim."

Nemly silkelendi. "O konuda haklısın Bay Bent. Darphane'ye gidelim, olmaz mı?"

"Peki efendim. Ama sizi uyarıyorum Bay Lipwig, bu adamlar birkaç süslü sözcükle kazanılacak adamlar değil!"

"Müfettişler..." dedi Bay Shady on dakikanın ardından, sözcüğü ağzında akide şekeri gibi evirip çevirdikten sonra.

"Darphane'nin âli geleneklerine değer veren kişilere ihtiyacım var," dedi Nemly, ama *Madeni paraları çok yavaşça yapmak ve işini eve götürmek gibi âli gelenekler*, diye eklemedi.

"Müfettişler," dedi Bay Shady yine. Arkasında, Baraka Adamları şapkalarını ellerine almış, alık alık Nemly'yi izliyorlardı fakat Bay Shady konuşmaya başladığında ona dönüp adamın kafasının arkasına bakıyorlardı.

Bay Shady'nin resmî barakasındaydılar. Bu baraka duvarın yüksek bir noktasına kırlangıç yuvası gibi inşa edilmişti ve her harekette gıcırdıyordu.

"Elbette bazılarınızın, dışarıdan iş yapanlarla ilgilenmesi gerekecek hâlâ," diye devam etti Nemly, "ama işiniz genel olarak Bay Spools'un adamlarının zamanında gelip gelmediğini, Darphane'ye yakışır şekilde davranıp davranmadıklarını ve güvenlik önlemlerine uyup uymadıklarını denetlemek olacak."

"Güvenlik," dedi Bay Shady, sözcüğü tadarmış gibi. Nemly adamların gözlerinde kötücül bir ışıltı gördü. Şöyle diyordu: *O herifçioğulları Darphanemizi ele geçirecek ha? Ama kapıdan çıkmak için* bizi *aşmaları gerekecek. Hoho!*

"Elbette barakalar yine size ait olacak," dedi Nemly. "Anı paraları ve başka şeyler için de planlarım var, yani becerileriniz boşa gitmeyecek. Sizce uygun mu?"

Bay Shady arkadaşlarına baktı ve sonra yine Nemly'ye döndü.

"Bu konuda konuşmak isteriz," dedi.

Nemly önce ona, sonra Bay Bent'e başını salladı ve önden çıkarak gıcırdayıp sallanan merdivenden aşağı, Darphane zeminine indi. Yeni matbaa makinesinin parçaları monte edilmeye başlanmıştı bile. Bent onu gördüğünde hafifçe ürperdi.

"Kabul etmeyecekler," dedi, sesindeki umudu saklamayı başaramadan. "Burada yüzyıllardır aynı şekilde iş yapılıyor. Bu adamlar zanaatkâr!"

"Çakmaktaşından bıçak yapanlar da zanaatkârdı," dedi Nemly ama kendine de biraz şaşırdı. Cribbins'le karşılaşması yüzünden olmalıydı. Beyninin hızlanmasına sebep olmuştu. "Bak, becerilerin kullanılmadan kalması benim de hoşuma gitmiyor fakat onlara daha yüksek maaş, düzgün bir iş ve barakaları kullanma hakkı vereceğim. Yüz sene bekleseler böyle bir teklif alamazlar."

Sallanan merdivenden biri iniyordu. Nemly onun Genç Alf olduğunu fark etti. Tıraş olamayacak kadar küçük ama sivilce çıkaracak kadar büyük olmasına rağmen Darphane'de işe alınmayı başarmıştı.

"Şey, adamlar rozetleri olup olmayacağını soruyor," dedi delikanlı.

"Aslında ben *üniforma* düşünmüştüm," dedi Nemly. "Ziyaretçilerimiz olduğunda etkileyici görünmeleri için şehrin armasını taşıyan plaka zırhlar ve gümüş rengi hafif zincir zırhlar."

Delikanlı cebinden bir kâğıt parçası çıkarıp baktı. "Ya yazı levhaları?" dedi.

"Kesinlikle," dedi Nemly. "Düdükler de."

"Peki, ee... baraka meselesi kesin, değil mi?"

"Ben sözümün eriyimdir," dedi Nemly.

"Siz *pek çok sözün* erisiniz Bay Lipwig," dedi Bent, delikanlı sallanan merdivene tırmanırken. "Ama maalesef o sözler bizi yıkıma götürecek. Bankanın sağlamlık ve güvenilirliğe ihtiyacı var. Altının temsil ettiği her şeye!"

Nemly hızla ona döndü. Güzel bir gün geçirmiyordu. Güzel bir gece de olmamıştı. "Bay Bent, yaptıklarımı beğenmiyorsan gitmekte özgürsün. Sana iyi bir referans ve borçlu olduğumuz maaşın tamamını veririm!"

Bent tokat yemiş gibi baktı. "Bankayı terk etmek mi? Bankayı *terk etmek mi?* Bunu nasıl yapabilirim? Ne cüretle bunu söylersiniz!"

Yukarıda bir kapı çarpılarak kapatıldı. O tarafa döndüler. Baraka Adamları ciddi ifadelerle peş peşe dizilmiş, merdivenlerden iniyorlardı.

"Şimdi göreceğiz," diye tısladı Bent. "Bunlar son derece değerli adamlar. Sizin şatafatlı teklifinizle işleri olmaz, Bay... Sirk Yöneticisi!"

Adamlar merdivenin dibine ulaştılar ve tek kelime etmeden Bay Shady'ye baktılar.

Bay Shady ise Nemly'ye baktı. "Barakalar bizde *kalıyor*, değil mi?" dedi.

"Pes mi ediyorsunuz!" dedi Bay Bent hayretler içinde. "Yüzlerce seneden sonra!"

"Eh," dedi Bay Shady, "çocuklarla biraz konuştuk ve böyle bir zamanda, bir adamın barakasını düşünmesi gerektiğine karar verdik. Dışarıdan iş yapanlara da bir şey olmayacak, değil mi?"

"Bay Shady, dışarıdan iş yapanlar için gerekirse savaşa girerim," dedi Nemly.

"Dün gece Postane'deki çocuklardan bazılarıyla da konuştuk ve onlar bize Bay Lipwig'in sözüne güvenebileceğimizi, çünkü tirbuşon kadar doğru bir adam olduğunu söylediler."

"Tirbuşon mu?" dedi Bent şok içinde.

"Evet, onu da sorduk," dedi Shady. "Kıvrılıp bükülüyormuş ama sorun değilmiş, çünkü mantarı çıkarmayı başarıyormuş!"

Bay Bent'in yüzü ifadesizleşti. "Ha," dedi. "Bunun, insanın aklını bulandıran şakalardan biri olduğu açık. Ben o tür şakalardan anlamam. Eğer bana izin verirseniz, ilgilenmem gereken epey iş var."

Bir tür sallantılı merdivende yürürmüş gibi ayaklarını yine yükseğe kaldırıp indirerek, kesik kesik hareketlerle hızla uzaklaştı.

"Pekâlâ beyler, yardımsever yaklaşımınız için teşekkürler," dedi Nemly, uzaklaşan şekli izleyerek. "Ben de üzerime düşeni yapacak, o üniformaları bu akşam ısmarlayacağım."

"Hızlı hareket ediyorsunuz Müdür Bey," dedi Bay Shady.

"Hareket etmezsen hataların sana yetişir!" dedi Nemly. Adamlar gülüştü ama Nemly'nin aklına Cribbins'in yüzü geldi ve far-

kında olmadan cebindeki copa dokundu. Onu kullanmayı öğrenmesi gerekecekti, çünkü kullanmayı bilmediğiniz kendi silahınız, düşmana ait sayılırdı.

Onu neden satın almıştı? Çünkü... Eh, tıpkı maymuncuklar gibiydi işte: sırf kendi kendine de olsa, boyun eğmediğini kanıtlamak için. Tamamen değil. Bir parçasının hâlâ özgür olduğunu göstermek için. Diğer hazır kimlikler, kaçış planları, para ve giysi sakladığı yerler de öyleydi. Hepsi, dilediği an tüm bunları geride bırakabileceğini, kalabalığa karışabileceğini, evrak işlerine, zaman çizelgelerine ve sonsuz, *sonsuz* isteklere hoşça kal diyebileceğini söylüyordu ona.

Hepsi, dilediği zaman bırakabileceğini söylüyordu. İstediği saat, istediği dakika, istediği saniye. Ve istediği zaman bırakabileceğinden, bırakmıyordu. Her saat, her dakika, her saniye devam ediyordu. Fakat bu bırakmayışın bir sebebi de olmalıydı, değil mi?

"Bay Lipwig! Bay Lipwig!" Genç bir memur Darphane'nin koşuşturan kalabalığının içinde kendine yol açarak geldi ve Nemly'nin önünde nefes nefese durdu.

"Bay Lipwig, holde sizi görmek isteyen bir hanım var, içeride sigara içmediği için ona üç kez teşekkür ettim ama o hâlâ içiyor!"

Sefil Cribbins'in görüntüsü yok oldu ve yerine çok daha güzel bir yüz geldi.

...ah, evet. Sebep *buydu*.

Nemly'nin Diken adını taktığı Bayan Latife Dilber Müşfikyürek, bankanın ana salonunda dikilmekteydi. Nemly dumana doğru yöneldi.

"Selam," dedi Latife Dilber. Hepsi buydu. "Beni bütün bunlardan uzak bir yere götürebilir misin?" Sigara tutmayan eliyle işaret

etti: Personel anlamlı anlamlı, beyaz kumla dolu yüksek pirinç küllüklerle kuşatmıştı onu.

Nemly küllüklerden birkaçını kenara çekti ve Latife Dilber'i serbest bıraktı.

"Yolculuğun nas..." diye başladı ama sözü kesildi.

"Yolda konuşabiliriz."

"Nereye gidiyoruz?" dedi Nemly umutla.

"Üniversite'ye," dedi Latife Dilber, kapıya yönelerek. Omzuna büyük bir örgü çanta asmıştı. Çanta samanla dolu gibi görünüyordu

"Öğle yemeğine değil o zaman?"

"Öğle yemeği bekleyebilir. Bu önemli."

"Ha, tamam."

Görünmez Üniversite'de öğle yemeği vaktiydi ve orada *her* yemek önemliydi. Orada, bir öğünün sürmediği zamanı yakalamak neredeyse imkânsızdı.

Kütüphane genellikle boş olurdu ve Müşfikyürek, meşgul görünmeyen en yakındaki sihirbazı yakalayıp emretti: "İlginç Şeyler Dolabı'nı görmek istiyorum hemen!"

"Bizde öyle bir şey olduğunu sanmıyorum," dedi sihirbaz. "Kim yapmış?"

"Lütfen yalan söyleme. Benim adım Latife Dilber Müşfikyürek ve bu isimden hayal edebileceğin gibi, çok çabuk kızarım. Yaklaşık yirmi yıl önce sizinkiler babamın gelip Dolap'ı görmesini istediklerinde babam beni de getirmişti. Kapaklarının nasıl çalıştığını öğrenmek istiyordunuz. Biri hatırlıyor olmalı. Büyük bir odadaydı. Çok büyük bir odada. Bir sürü çekmecesi vardı. *Bir sürü*. Ve çekmecelerin tuhaf özelliği şuydu ki..."

Sihirbaz onun daha fazla konuşmasını engellemeye çalışırmış

gibi hemen ellerini kaldırdı. "Bir dakikacık bekleyebilir misiniz?" dedi.

Beş dakika beklediler. Zaman zaman bir kitap rafının kenarından sivri şapkalı bir kafa uzanıp onlara bakıyor, fark edildiğini düşününce geri çekiliyordu.

Latife Dilber bir sigara daha yaktı. Nemly, EĞER SİGARA İÇİYORSANIZ KAFANIZA BİR TANE YAPIŞTIRILDIĞI İÇİN TEŞEKKÜR EDERİZ yazan tabelayı gösterdi.

"Göstermelik o," dedi Latife Dilber, mavi dumanlar üfleyerek. "Sihirbazlar baca gibi tütün içer."

"Ama *burada* içmediklerini fark ettim," dedi Nemly, "ve bunun sebebi muhtemelen kitapların çok kolay tutuşması? Bence sigarayı söndürmek..."

Bir esinti hissetti, bir yağmur ormanı kokusu geldi ve sonra ağır bir şey tepelerinden geçip peşinde mavi dumanlar bırakarak yukarıdaki loşlukta kayboldu.

"Hey, biri sigaramı..." diyecek oldu Diken ama Nemly onu kenara itti, deminki şey başlarının üzerinden bir kez daha geçti ve bu sefer bir muz, Nemly'nin şapkasını devirdi.

"Burada bu konularda biraz daha titizler," dedi Nemly, şapkasını yerden alarak. "Eğer seni teselli edecekse, Kütüphaneci bilerek *bana* vurdu muhtemelen. Çok centilmen olabiliyor."

"Sen Bay Lipwig'sin, takım elbisenden tanıdım!" dedi yaşlı bir sihirbaz. Büyü eseri ortaya çıkmış gibi göründüğünü umduğu açıktı ama aslında bir kitaplığın arkasından çıkmıştı. "Günahlarım karşılığında ben de Muğlak Çalışmalar Bölümü Başkanıyım. Ve senin de, eleme yöntemiyle, İlginç Şeyler Dolabı'nı hatırlayan Bayan Müşfikyürek olduğun sonucuna varıyorum." Muğlak Çalışmalar Bölümü Başkanı yaklaştı ve bir sırrı paylaşmaya hazırlanıyormuşçasına sesini alçalttı. "Seni onu *unutmaya* ikna edebilir miyim acaba?"

"Hayatta olmaz," dedi Latife Dilber.

"Bak, biz onu iyi saklanan sırlarımızdan biri olarak düşünmeyi tercih ediyoruz ve..."

"Güzel. Saklamaya devam etmenize yardımcı olurum," dedi Latife Dilber.

"Fikrini değiştirmek için söyleyebileceğim herhangi bir şey var mı?"

"Bilmiyorum," dedi Latife Dilber. "Abrakadabra belki? Büyü kitabın yanında mı?"

Nemly etkilenmişti. Diken o kadar... diken diken olabiliyordu ki.

"Ah... *şu* tür hanımefendilerdensin sen," dedi Muğlak Çalışmalar Bölümü Başkanı bıkkınlıkla. "*Modern*. Pekâlâ... O zaman benimle gelseniz iyi olacak sanırım."

"Bütün bunların amacı ne, söyler misin lütfen?" diye tısladı Nemly, sihirbazın peşine takıldıklarında.

"Bir şeyin tercüme edilmesine ihtiyacım var," dedi Latife Dilber. "Hem de acilen."

"Beni gördüğüne sevinmedin mi?"

"Ah evet, çok sevindim. Ama acilen bir şeyin tercüme edilmesine ihtiyacım var."

"Ve bu dolap şeysinin yardımı olacak, öyle mi?"

"Belki."

"Belki mi? 'Belki', öğle yemeğinden sonrasına kadar bekleyebilirdi, değil mi? 'Kesinlikle' desen, öğle yemeği yememizi anlayabilirdim ama..."

"Eyvah eyvah, maalesef yolu yine kaybettim. Ama benim suçum olmadığını ekleyebilirim," diye homurdandı Muğlak Çalışmalar Bölümü Başkanı. "Parametreleri ikide bir değiştiriyorlar. Öyle de çok sızdırıyorlar ki! Bilmiyorum... bugünlerde insan kendi kapısına bile kendi kapım diyemi..."

"Günahlarınız neydi?" dedi Nemly, Latife Dilber'den umudu keserek.

"Pardon? Aman, tavandaki şu leke de ne? Neyse, muhtemelen hiç bilmemek en iyisi."

"Ne günah işlediniz de Muğlak Çalışmalar Bölümü Başkanı oldunuz?" diye ısrar etti Nemly.

"Ha, sırf söylemiş olmak için söylediğim bir şeydi," dedi sihirbaz, bir kapıyı açıp sonra güm diye kapatarak. "Ama *birkaç tane* işlemiş olmam gerektiğini düşünüyorum, hem de *büyük* günahlar. Tahammül edilecek gibi değil artık. Diyorlar ki, sefil evrendeki her şey, teknik olarak, tanımlanamazmış. Ama ben bu konuda ne yapabilirim? Ve elbette bu kahrolası Dolap da yine ortalığı karıştırıyor. On beş sene önce onu son kez gördüğümüzü sanıyordum... Şey, mürekkepbalığına dikkat et, bizim de kafamızı karıştırıyor... Hah, işte doğru kapı." Muğlak Çalışmalar Bölümü Başkanı burnunu çekti. "Alın işte, olması gereken yerden yedi buçuk metre uzakta! Demedim mi ben size?"

Kapı açıldı. Sonrası yalnızca, nereden başlayacakları meselesiydi. Nemly ağzının açık kalmasına izin verdi, böylesi daha basit ve temizdi.

Oda, olması gerekenden daha büyüktü. Zaten hiçbir oda bir buçuk kilometreden geniş olmamalıydı, özellikle de koridordan bakıldığında iki yanında iki normal oda daha varmış gibi görünenler. Ki devasa mürekkepbalığı sayılmazsa koridor da son derece sıradan bir koridordu. Odanın tavanı da göremeyeceğiniz kadar yüksek olmamalıydı, çünkü binaya sığmazdı.

"Bunu yapmak oldukça kolay aslında," dedi Muğlak Çalışmalar Bölümü Başkanı, onlar alık alık bakarken. "En azından, bana öyle söylüyorlar," diye ekledi özlemle. "Anlaşılan, zamanı bükebilirsen uzamı da genişletebilirmişsin."

"Bunu *nasıl* yapıyorlar?" diye sordu Nemly, şeye... İlginç Şeyler Dolabı denen yapıya bakarken.

"En ufak fikrim olmadığını gururla söyleyebilirim," dedi Başkan. "Dürüst olmak gerekirse, akıtan mumları bıraktığımızda olay beni aştı. Teknik olarak hâlâ *benim* bölümüm olduğunu biliyorum ama ne istiyorlarsa yapmalarına izin vermek en iyisi. Bana bir şeyler açıklamaya çalışmakta da ısrar ediyorlar ama bunun hiç faydası olmuyor elbette."

Nemly, kafasında herhangi bir imge belirdiği söylenebilirse... eh, bir dolap bekliyordu. Ne de olsa adı buydu, değil mi? Ama imkânsız odanın büyük kısmını dolduran şey, ulu bir meşeyi andıran bir ağaçtı. Ve zihin, aşina ve dostane bir benzerlik bulduktan sonra, ağacın *dosyalama dolaplarından* oluştuğu gerçeğiyle başa çıkmak zorunda kalıyordu. En azından dolaplar ahşaptı fakat bunun pek faydası dokunmuyordu.

"Dal" adı verilmesi gereken kısımların yüksekliklerinde, çalı süpürgeli sihirbazlar kimbilir neyle meşguldü. Böceklere benziyorlardı.

"İlk defa gördüğünüzde *gerçekten* biraz şok edici, değil mi?" dedi dost canlısı bir ses.

Nemly dönüp genç sihirbaza baktı. Sihirbaz standartlarına göre gençti. Yuvarlak camlı gözlüğü ve elinde bir yazı levhası vardı. Parlak ifadesi şöyle diyordu: *Hayal bile edemeyeceğiniz kadar çok şey biliyorum ama yine de sizin gibilerle konuşmak beni bir miktar mutlu ediyor.*

"Sen Ponder Stibbons'sın, değil mi?" dedi Nemly. "Üniversite'de iş yapan tek kişi?"

Diğer sihirbazlar bunu duyunca ona döndü, Ponder kızardı. "Bu hiç de doğru değil! Tüm diğer öğretim elemanları gibi üzerime düşeni yapıyorum," dedi ama sesindeki belli belirsiz tını tüm

diğer öğretim elemanlarının üzerlerine düşeni yapmaktan ziyade üzerlerine düşeni başkalarına yıktıklarını anlatıyordu. "Ne günah işlediysem, Dolap Projesi'nin başına ben getirildim."

"Niye? *Sen* ne günah işledin?" dedi, günah denizinde rahat rahat yelken açan Nemly. "Daha kötü bir şey mi yaptın?"

"Şey... projeyi devralmak için gönüllü oldum," dedi Ponder. "Ama son yirmi beş sene içinde öğrendiğimizden daha fazlasını son altı ay içinde öğrendiğimizi söylemeliyim. Dolap gerçekten de hayrete şayan bir eser."

"Onu nerede buldunuz?"

"Tavan arasında. Doldurulmuş kurbağa koleksiyonunun arkasına tıkılmıştı. Sanırım onu çalıştırmaya çalışmayı seneler önce bırakmışlar. Bu dediğim, akıtan mumlar devrindeydi tabii," dedi Ponder ve Muğlak Çalışmalar Bölümü Başkanı hıhladı. "Modern teknobüyü çok daha kullanışlı."

"Tamam," dedi Nemly. "Ama *işlevi ne?*"

"Bilmiyoruz."

"Nasıl çalışıyor?"

"Bilmiyoruz."

"Nereden gelmiş?"

"Bilmiyoruz."

"Eh, başka sorum yok madem," dedi Nemly alayla. "Ah hayır, son bir sorum var: Bu şey *ne?* Ve sana söylemeliyim, ağzım açık kaldı."

"Bu bence yanlış soru," dedi Ponder, başını iki yana sallayarak. "Teknik olarak klasik bir Saklama Torbası gibi görünüyor, ama *n* sayıda ağzı olan bir torba. Burada *n;* on bir boyutlu uzayda, şu anda canlı olmayan, pembe olmayan ve bir kenarı 35,81 santim genişliğinde kübik bir çekmeceye sığabilen nesnelerin sayısının P'ye bölünmesiyle elde edilen sonucu temsil ediyor."

"P ne?"

"Bu da yanlış soru olabilir."

"Ben küçükken, sihirli bir kutuydu yalnızca," diye araya girdi Latife Dilber, hülyalı bir sesle. "Çok daha küçük bir odadaydı ve birkaç kez açıldığında, içinde bir golem ayağı duran bir kutu çıkıyordu."

"Ah evet, üçüncü tekrar," dedi Ponder. O günlerde bundan daha ileri gidemiyorlardı. Elbette şimdi kontrollü yineleme ve hedefgüdümlü katlama var ve bu, tali kutulamayı yüzde 0,13'e kadar düşürüyor. Yani geçen seneye göre on iki kat iyileşme söz konusu!"

"Harika!" dedi Nemly, en azından bu kadarını söylemesi gerektiğini hissederek.

"Bayan Müşfikyürek söz konusu nesneyi yine görmek ister mi?" dedi Ponder sesini alçaltarak.

Latife Dilber'in gözlerinde hâlâ dalgın bir bakış vardı.

"Sanırım ister," dedi Nemly. "Golemleri çok sever."

"Zaten bugünlük artık katlayıp kaldıracaktık," dedi Ponder. "Ayağı yolda almak zahmet olmaz."

Tezgâhtan büyük bir megafon aldı ve ağzına kaldırdı. "DOLAP ÜÇ DAKİKA İÇİNDE KAPANACAK BEYLER! BÜTÜN ARAŞTIRMACILAR HEMEN GÜVENLİ ALANA GİRSİN LÜTFEN! AKLI OLAN TÜYER!"

"Tüymek?" dedi Nemly, Ponder megafonu indirirken.

"Ah, birkaç sene önce biri bu uyarıyı duymazdan geldi ve ee... Dolap katlandığında geçici olarak bir İlginç Şey oldu."

"Otuz beş santimlik bir küpe mi sıkıştı diyorsun?" dedi Nemly dehşetle.

"Gibi. Bakın, Dolap'tan kimseye bahsetmezseniz *gerçekten* mutlu oluruz, çok teşekkür ederim. Nasıl kullanıldığını bildiği-

mizi *düşünüyoruz* ama bu, başta kastedilen kullanım şekli olmayabilir. Sizin deyişinizle, işlevinin ne olduğunu bilmiyoruz. Onu kimin yaptığını, hatta bunların tamamen yanlış sorular olup olmadıklarını bile bilmiyoruz. İçindeki hiçbir şey yaklaşık 35 santimden daha büyük değil ama neden böyle olduğunu, ilginç olup olmadıklarına kimin nasıl karar verdiğini, neden içinde pembe hiçbir şey olmadığını bilmiyoruz. Bütün bunlar çok utanç verici. Sır *saklayabilirsiniz* eminim Bay Lipwig?"

"Bilsen şaşardın..."

"Öyle mi? Neden?"

"Bu da yanlış bir soru."

"Aslında Dolap hakkında oldukça önemli *bir şey* biliyorsunuz ama farkında değilsiniz," dedi Latife Dilber, uykudan uyanmış gibi. "Dört ila, ee... on bir yaşlar arasında bir kız çocuğu için –veya tarafından– *yapılmadığını* biliyorsunuz."

"Ya? Bunu nereden biliyoruz?"

"Pembe eksikliğinden. Güvenin bana. Bu yaş aralığında hiçbir kız pembesiz yapamazdı."

"Emin misiniz? Bu harika bir bulgu!" dedi Ponder, yazı levhasına not alarak. "Bilmeye değer bir bilgi kesinlikle. Şimdi, Ayağı alalım, olmaz mı?"

Çalı süpürgeleriyle uçmakta olan sihirbazların hepsi yere konmuştu. Ponder boğazını temizledi ve megafonu eline aldı. "HERKES İNDİ Mİ? TAMAM... HEX, KATLAR MISIN BİR ZAHMET!?"

Bir süre sessizlik oldu. Sonra tavan civarında bir takırtı yükselmeye başladı. Tanrılar bir buçuk kilometrelik tahta iskambil kartları karıyordu sanki.

"Hex bizim düşünen makinemiz," dedi Ponder. "O olmasa kutuyu keşfetmemiz imkânsızdı."

Takırtı giderek yükseldi ve hızlandı.

"Kulaklarınızın ağrıdığını fark edebilirsiniz!" dedi Ponder sesini yükselterek. "Hex hızı kontrol etmeye çalışıyor ama vantilatörlerin odaya hava doldurması sonlu bir süre alıyor. DOLABIN HACMİ ÇOK HIZLI DEĞİŞİYOR ÇÜNKÜ!"

Bunu, katlanan çekmecelerin gümbürtüsünün üzerinden bağırarak söylemişti. Çekmeceler insan gözüyle takip edilemeyecek hızda birbirlerine çarparken koskoca yapı küçüldü, katlandı, kaydı, takırdadı ve önce ev büyüklüğüne, sonra baraka büyüklüğüne ve son olarak da devasa mekânın içinde –belki de bir tür *zamandı*– güzelim oymalarla süslenmiş dört ayağı olan, bir kenarı kırk beş santim uzunluğunda küçük, cilalı bir dolaba dönüştü.

Ve kapakları *tıkırt!* diye kapandı.*

"Yavaşça açılarak 1109 numaralı numuneyi göster," dedi Ponder, çınlayan sessizliğin içinde.

Kapaklar açıldı. Derin bir çekmece dışarı kaydı.

Sonra, dışarı kaymaya devam etti.

"Beni takip edin," dedi Ponder, Dolap'a doğru yürüyerek. "Oldukça güvenli."

"Şey... otuz beş santimlik bir kareden yaklaşık yüz metre uzunluğunda bir çekmece çıktı," dedi Nemly, fark eden tek kişi olması olasılığına karşı.

"Evet. Öyle oluyor," dedi Ponder, çekmecenin yarısı dolaba geri girerken. Nemly çekmecenin kenarının da bir dizi çekmeceden oluştuğunu gördü. Yani çekmecenin içinden... çekmeceler çıkıyordu. *Ama elbette*, diye düşündü, *on bir boyutlu uzayda bu da yanlış bir düşünce.*

"Bir tür sürgülü bulmaca bu," dedi Latife Dilber, "ama parçalarının kayabileceği çok daha fazla yön var."

* Küredünya'da (ve kitapta) "Cabinet of Curiosity" (İlginçlikler Dolabı) adıyla bilinen, müzelerin atası olarak gösterilen bu dolap ya da odalarda aslında her türlü sıradışı nesne, bitki ve hayvan gibi şeyler sergilenirdi. [E.N.]

"Bu, Dolap'ın anlaşılmasına çok yardımcı olan, harika ölçüde grafik bir benzetme. Ve aynı zamanda, aslında, olası her açıdan yanlış," dedi Ponder.

Latife Dilber'in gözleri kısıldı. On dakikadır sigara içmiyordu.

Uzun çekmeceden, onunla dik açı yapan bir çekmece daha çıktı. Onun da kenarlarında, evet, daha fazla çekmece vardı. Bunlardan biri yavaşça dışarı kaydı.

Nemly risk alarak, son derece sıradan ahşap gibi görünen şeyi tıklattı. Son derece sıradan bir ses çıkardı. "Bir çekmecenin içinden bir çekmece daha çıktığını gördüğüm için endişelenmeli miyim?" dedi.

"Hayır," dedi Ponder. "Dolap on bir, ya da belki on boyutta olan bir şeyden, dört boyutlu anlam çıkarmaya çalışıyor."

"'Çalışıyor' mu? Bu şey *canlı* mı demek istiyorsun?"

"Aha! İşte doğru türden bir soru!"

"Ama bahse girerim yanıtını bilmiyorsundur."

"Evet. Ama bunun, yanıtını bilmediğimiz ilginç bir soru olduğunu itiraf etmelisiniz. Ve evet, Ayak burada. Dur ve katla lütfen Hex."

Çekmeceler öncekinden daha kısa ve daha az gösterişli bir dizi takırtıyla katlandı ve geriye, hafifçe çarpık bacaklı, ağır başlı, antika bir Dolap kaldı. Küçük ayakları pençe şeklinde oyulmuştu, Nemly'yi öteden beri gıcık eden bir tasarım. Dolap denen şeylerin geceleri dolaştığını mı düşünüyorlardı? Gerçi belki bu Dolap gerçekten dolaşıyordu...

Dolap'ın kapakları açık kalmıştı ve içinde, oraya zar zor sığan bir golem ayağı... ya da en azından bir golem ayağının büyük kısmı görülebiliyordu.

Eskiden golemler güzel varlıklardı. Eskiden, en iyi heykeltıraşlar onları en güzel heykellerle yarışabilecek şekilde yaparlardı

ama o zamandan bu yana, kilden yılan yapmayı bile beceremeyen hantal parmaklı kalabalıklar, kili yoğurarak kocaman bir zencefil kurabiyesinden adama benzetmenin de aynı ölçüde işe yaradığını öğrenmişti.

Bu ayak, o ilk örneklerdendi. Kullanılan kil beyaz porseleni andırıyordu ve sarı, siyah ve kırmızı boyayla boyanmış minik kabartma desenleri vardı. Önündeki küçük pirinç plakaya, Überwaldce, "Im Golem Ayağı - Orta Dönem" yazılmıştı.

"Eh, Dolap'ı her kim yapmışsa, *bizim* dilimizi bili..."

"Bakan herkes plakayı kendi dilinde okuyor," dedi Ponder bıkkınlıkla. "Merhum Profesör Flead'e göre yazı gerçekten de Im şehrinden geldiğinin kanıtıymış."

"Im?" dedi Nemly. "Niye Im? Şehre isim verirken kararsız mı kalmışlar?"

"Im işte," dedi Ponder. "Çok eski bir şehirdir. Sanırım altmış bin sene öncesi var olmuş. Kil Devri'nde."

"İlk golem üreticileri," dedi Latife Dilber. Çantayı omzundan indirdi ve samanların içini karıştırmaya başladı.

Nemly ayağı tıklattı. Yumurta kabuğu kadar ince görünüyordu.

"Bir tür seramik," dedi Ponder. "Nasıl yaptıklarını kimse bilmiyor. Imlılar bu malzemeyi pişirerek *tekne* bile yapmışlar."

"İşe yaramış mı?"

"Bir noktaya kadar," dedi Ponder. "Her neyse, Buz Devleri'ne karşı verdikleri ilk savaşta şehir tamamen yıkılmış. Orada artık hiçbir şey yok. Ayağın Dolap'a uzun zaman önce konulduğunu düşünüyoruz."

"Ya da belki gelecekte bir zamanda kazılıp çıkarılacağını?" dedi Nemly.

"Bu da doğru olabilir," dedi Ponder ciddiyetle.

"Öyle olursa sorun yaratmaz mı? Yani aynı anda hem toprağın altında hem Dolap'ta olabilir mi?"

"Bu, Bay Lipwig..."

"Yanlış türden bir soru mu?"

"Evet. Kutu on, belki on bir boyut kaplıyor. Hemen her şey mümkün."

"Neden yalnızca on bir boyut?"

"Bilmiyoruz," dedi Ponder. "Belki de yalnızca... eh, daha fazlası aptalca olacağından."

"Ayağı Dolap'tan çıkarabilir misin lütfen?" dedi Latife Dilber. Şimdi uzun bir pakete yapışmış samanları süpürüyordu.

Ponder başını salladı, tarihî eseri büyük dikkatle çıkardı ve arkalarındaki tezgâha nazikçe bıraktı.

"Onu düşürürsen ne..." diye başladı Nemly.

"Yanlış soru Bay Lipwig!"

Diken elindeki bohçayı Ayağın yanına koydu ve nazikçe açtı. İçinde altmış santim uzunluğunda bir golem kolu parçası vardı.

"Biliyordum! Desenler aynı!" dedi. "Ve bendeki parçada çok daha fazla desen var. Tercüme edebilir misin?"

"Ben mi? Hayır," dedi Ponder. "Sanat eserleri benim alanım değil," diye ekledi, kendisininkinin çok daha güzel çiçekleri olan, daha üstün bir alan olduğunu ima edercesine. "Sizin ihtiyaç duyduğunuz kişi Profesör Flead."

"Ölmüş olan mı?" dedi Nemly.

"Şu anda ölü, evet. Ama ihtiyatlı olmak adına söylemeliyim ki meslektaşım Dr. Hicks, öğle yemeğinden sonra profesörün sizinle konuşmasını ayarlayabilir."

"Yemek yedikten sonra daha az ölü mü oluyor?" dedi Nemly.

"*Dr. Hicks* öğle yemeğini yedikten sonra," dedi Ponder sabırla. "Profesör Flead, misafir kabul etmekten memnun olacaktır, ee...

özellikle de misafir, Bayan Müşfikyürek gibi biriyse. Imca konusunda dünya çapında uzmandır. Anladığım kadarıyla her sözcüğün yüz ayrı anlamı olabiliyormuş."

"Ayak bende kalabilir mi?" dedi Latife Dilber.

"Hayır," dedi Ponder. "O bize ait."

"Bu, yanlış türden bir yanıttı," dedi Latife Dilber, Ayağı eline alarak. "Golem Vakfı adına bu goleme el koyuyorum. Onun sahibi olduğunuzu kanıtlayabilirseniz size karşılığında adil bir ücret öderiz."

"Keşke o kadar basit olsaydı," dedi Ponder, Ayağı nazikçe geri alarak. "Ama anlarsınız ki, İlginç Şeylerin biri Dolap Odasından 35 saat 91 saniyeden daha uzun süreliğine çıkarılırsa Dolap çalışmayı bırakıyor. Bunun olduğu son sefer, Dolap'ı tekrar çalıştırmamız üç ay sürmüştü. Ama, ee... ona kötü muamele etmediğimizden emin olmak için ne zaman dilerseniz uğrayabilirsiniz."

Nemly, olay çıkmasın diye elini Latife Dilber'in koluna koydu.

"Golemler konusunda çok tutkuludur da," dedi. "Vakıf sürekli kazıp çıkarıyor onları."

"Takdire şayan bir uğraşı," dedi Ponder. "Ben Dr. Hicks'le konuşayım. Ölüm Sonrası İletişim Bölümünün başkanıdır."

"Ölüm Sonrası İlet..." diye başladı Nemly. "Bu, nekromansi ile aynı şey değ..."

"*Ölüm Sonrası İletişim Bölümü* dedim," dedi Ponder kararlılıkla. "Saat üçte yine gelmenizi öneririm."

"Bu sohbette sana normal gelen herhangi bir şey var mıydı?" dedi Nemly, güneş ışığına çıktıklarında.

"Aslında ben çok iyi gittiğini düşündüm," dedi Latife Dilber.

"Eve dönüşünü bu şekilde hayal etmemiştim," dedi Nemly. "Bu acele niye? Bir sorun mu var?"

"Bak, kazıda dört golem bulduk," dedi Latife Dilber.

"Bu... iyi, değil mi?" dedi Nemly.

"Evet! Peki ne kadar derindeydiler biliyor musun?"

"Tahmin edemiyorum."

"Tahmin et!"

"Bilmiyorum!" dedi Nemly, aniden *Derinliğim ne?* oynamak zorunda kalması karşısında şaşalayarak. "Altmış metre? Bu epey..."

"Sekiz yüz metre."

"İmkânsız! Kömür yataklarından bile daha derin!"

"Bağırma lütfen! Bak, konuşmak için gidebileceğimiz bir yer var mı?"

"Şeye ne dersin... Ankh-Morpork Kraliyet Bankası'na? Özel bir yemek odası var."

"Ve bizim orada yemek yememize izin verecekler, öyle mi?"

"Ah evet. Yönetim Kurulu Başkanı iyi dostumdur," dedi Nemly.

"Öyle mi?"

"Kesinlikle öyle," dedi Nemly. "Daha bu sabah yüzümü yaladı!"

Latife Dilber durdu ve dönüp bakışlarını ona dikti. "Gerçekten mi?" dedi. "O zaman iyi ki *hemen* gelmişim."

Yedinci Bölüm

Uykuluk Keyfi – Bay Bent Öğle Yemeğine Çıkıyor – Karanlık Güzel Sanatlar – Amatör Tiyatrocular ve Onlar Karşısında Mahcup Düşmekten Kaçınmanın Yolları – Kıyamet Kalemi! – Profesör Flead Rahat Ediyor – Arzunun Farklı Şekilleri – Bankacılık Sektörünün Kahramanı – Cribbins'in Fincanı Taşıyor

Bankanın yemek odasının penceresinden süzülen güneş kusursuz bir keyif sahnesini aydınlatıyordu.

"Bilet falan satmalısın," dedi Müşfikyürek hülyalı hülyalı, çenesini eline dayayarak. "Depresyondaki kişiler buraya gelse tedavi olup çıkar."

"Onu izlerken hüzünlü kalmak zor kesinlikle," dedi Nemly.

"Şevkle kendi ağzını tersyüz etmeye çalışması..." dedi Latife Dilber.

Bay Cırtlak, bir gulp sesiyle yapış yapış pudingin son lokmasını yuttu. Sonra daha fazlasını bulma umuduyla çanağı devirdi. Daha fazlasını hiç bulamamıştı ama Bay Cırtlak sebepsellik kurallarına boyun eğen bir köpek değildi.

"Eh," dedi Latife Dilber, "kaçık bir yaşlı hanım... Tamam tamam, çok *ferasetli* bir yaşlı hanım öldü ve köpeğini sana verdi,

köpek bankayı tasma gibi taşıyor, sen herkese altının patatesten daha değersiz olduğunu söyledin, ölüme mahkûm edilmiş adi bir suçluyu hapishaneden kaçırdın ve adam bodrum katta senin için 'banknot' tasarlıyor. Sonra... şehirdeki en iğrenç aileyi kızdırdın, sırf onları güldürdün diye halk bankada hesap açtırmak için kuyruk oldu... Atladığım bir şey var mı?"

"Bir de sekreterim olan hanım, ee... sanırım benden hoşlanıyor. Eh, sekreter *diyorum* ama aslında *kendisi* sekreterim olduğunu varsayıyor."

Başka bir nişanlı olsa gözyaşlarına boğulur veya bağırmaya başlardı. Latife Dilber kahkahalara boğuldu.

"Ve o bir golem," dedi Nemly.

Kahkahalar kesildi. "Bu mümkün değil. Golemler bu şekilde işlemez. Hem, bir golem neden kadın olduğunu düşünsün? Bu daha önce hiç olmadı."

"Bahse girerim daha önce azat edilmiş golem de görülmemiştir. Dahası, *erkek* olduğunu neden düşünsün? Bana bakarken kirpiklerini kırpıştırıyor. Yani, kendisi öyle yaptığını sanıyor galiba. Bütün bunların arkasında bankoda çalışan kızlar var. Bak, ciddiyim. Ama sorun şu ki... o da ciddi."

"Onunla konuşurum."

"Güzel. Diğer şey de şu: Bir adam var ve..."

Aimsbury başını kapıdan içeri uzattı. Âdeta âşık olmuştu.

"Biraz daha kıyılmış uykuluk ister misiniz küçükhanım?" dedi, kıyılmış uykuluk keyfinin pek az kişinin bildiği bir sır olduğunu ima etmeye çalışırcasına kaşlarını kaldırıp indirerek.*

"Daha var mı?" dedi Latife Dilber, tabağına bakarak. Tabağı Bay Cırtlak bile bundan iyi temizleyemezdi, ki Latife Dilber *iki* kez temizlemişti.

---

* *Neyse ki* haklıydı.

"Yediğin şeyin ne olduğunu biliyor musun?" dedi, Peggy'nin yaptığı omletle yetinmiş olan Nemly.

"Sen biliyor musun?"

"Hayır!"

"Ben de bilmiyorum. Ama ninem de yapardı ve en mutlu çocukluk anılarımdan biridir, çok teşekkür ederim. Sakın mahvetme." Zevkten dört köşe, hâlâ bakmakta olan şefe gülümsedi. "Evet Aimsbury, lütfen, birazcık daha alırım madem. Söylememe izin verirsen, etin tadını gerçekten ortaya çıkarmak için bir diş *sarım*..."

"Yemeğini yemiyorsun Bay Bent," dedi Cosmo. "Belki bu sülünden biraz alırsın?"

Hazinedar tedirginlikle etrafına bakındı. Sanat ve hizmetkârlarla dolu bu görkemli evde kendisini rahatsız hissediyordu. "Ben... açıkça belirtmek isterim ki bankaya olan sadakatim..."

"...şüphesiz, Bay Bent. Elbette." Cosmo gümüş tepsiyi ona doğru itti. "Madem buralara kadar geldin, lütfen bir şeyler ye."

"Ama siz de hemen hiçbir şey yemiyorsunuz Bay Cosmo. Yalnızca ekmek ve su!"

"Düşünmeme yardımcı oluyor. Şimdi, bana söylemek istediğin..."

"Hepsi onu *seviyor* Bay Cosmo! Adam onlarla konuşuyor yalnızca ve herkes onu seviyor! Ve gerçekten, altını önemsizleştirmeye kararlı. Bir düşünün efendim! Hakiki değeri nerede bulacağız? Her şey tamamen şehir hakkındaymış, öyle diyor. Ama bu, bizi *siyasetçilerin* merhametine bırakır! Yine üçkâğıt çeviriyor!"

"Biraz brendi sana iyi gelir bence," dedi Cosmo. "Söylediklerin som altın kadar gerçek ama ne yapmayı öneriyorsun?"

Bent duraksadı. Lavish ailesinden hoşlanmıyordu. Bankayı

sarmaşık gibi kaplamışlardı ama en azından bir şeyleri *değiştirmeye* çalışmıyorlardı ve altına inanıyorlardı. Aptal değillerdi.

Mavolio Bent'in, çoğu kişinin biraz fazla genelleme içerdiğini düşüneceği bir "aptal" tanımı vardı. Kahkaha mesela, aptalcaydı. Tiyatro, şiir ve müzik aptalcaydı. Gri, siyah veya en azından boyanmamış kumaştan olmayan giysiler aptalcaydı. Gerçek olmayan şeylerin resimleri aptalcaydı. (Gerçek olan şeylerin resimleri ise gereksizdi.) Yani ona göre varoluşun temel durumu aptallıktı ve her ölümlü, tüm varlığıyla, onu aşmaya çalışmalıydı.

Katı dinlerin misyonerleri Mavolio Bent'in dine döndürmek için ideal biri olduğunu düşünürlerdi ama Bay Bent'e göre din de son derece aptalcaydı.

Fakat sayılar aptalca değildi. Sayılar her şeyi bir arada tutuyordu. Altın da aptalca değildi. Lavish ailesi sayı saymaya ve altına inanıyordu; Bay Lipwig ise sayılara oyuncakmış gibi yaklaşıyordu ve altının yalnızca tatile çıkmış kurşun olduğunu söylüyordu! Aptallığın da ötesindeydi bu, uygunsuz davranıştı, Bay Bent'in senelerce çabalayarak bağrından söküp attığı bir belaydı.

Bu adam gitmeliydi. Bent seneler boyunca çalışarak bankada kademe kademe yükselmişti, tüm doğal dezavantajlarını savaşarak aşmıştı. Ve tüm bunları, bu... kişinin, her şeyi alaya almasına tanık olmak için yapmamıştı! Hayır!

"O adam bugün yine geldi," dedi. "Çok tuhaf biri. Bay Lipwig'i tanıyor gibiydi ama ona 'Albert Spangler' dedi. Onu uzun zaman öncesinden tanırmış gibi konuştu ve bence Bay Lipwig buna kızdı. Adı Cribbins. Yani, Bay Lipwig ona öyle hitap etti. Giysileri çok eski ve tozluydu. Rahip olduğunu iddia etti ama ona inanmıyorum."

"Tuhaf olan buydu, öyle mi?"

"Hayır Bay Cosmo, aslında..."

"Bana yalnızca Cosmo de Malcolm. Sizli bizli konuşmamıza gerek yok kuşkusuz."

"Ee... tamam," dedi Mavolio Bent. "Eh, hayır, bu değildi. Tuhaf olan, dişleriydi. Şu... yemek çiğnemek için olan dişlerdendi ve adam konuşurken oynayıp takırdıyor, adamın ağzının şapırdamasına sebep oluyordu."

"Ha, şu eski, yaylı tipler," dedi Cosmo. "Çok iyi. Ve Lipwig sinirlendi, öyle mi?"

"Ah evet. Daha da tuhafı, adamı tanımadığını söyledi ama ona adıyla hitap etti."

Cosmo gülümsedi. "Evet, tuhaf gerçekten. Ve sonra adam gitti?"

"Şey, evet ef... Bay... Cosmo," dedi Bent. "Sonra da ben buraya geldim."

"Çok iyi iş çıkardın Matthew! Adam yine gelirse lütfen onu takip edip nerede kaldığını öğrenmeye çalışabilir misin?"

"Eğer başarabilirsem ef... Bay... Cosmo."

"Bravo!" Cosmo tek bir rahat, dansvari hareketle Bent'in sandalyeden kalkmasına yardım etti, elini sıktı, kapıya yönlendirdi, kapıyı açtı ve uğurladı.

"Koşa koşa git Bay Bent, bankanın sana ihtiyacı var!" dedi kapıyı kapatırken. "Ne tuhaf yaratık... Sence de öyle değil mi Drumknott?"

Keşke bunu yapmayı bıraksa, diye düşündü Heretofore. *Adam Vetinari olduğunu mu sanıyor? Köpekbalıklarının yanında yüzen ve yenmemek adına onlara hizmet eden şu balıklara ne deniyordu? "Ben buyum işte, yaptığım iş bu, adamı tuttum bırakamıyorum, çünkü bırakmamak bırakmaktan daha güvenli..."*

"Vetinari olsa, şehre yeni gelmiş, dişleri ağzına tam oturmayan kötü giyimli bir adamı nasıl bulurdu Drumknott?" dedi Cosmo.

Ayda elli dolara, kolayca, diye düşündü Heretofore, kısa bir denizsel kâbustan uyanarak. *Bunu asla unutma. Ve birkaç gün sonra özgür olacaksın.*

"Dilenciler Loncası'ndan çok faydalanıyor efendim," dedi.

"Ah, elbette. Hallet."

"Masraflar olacaktır efendim."

"Evet Drumknott, bu gerçeğin farkındayım. Her zaman masraflar olur. Ya diğer mesele?"

"Yakında efendim, çok yakında. Ama bu, Cranberry'ye uygun bir iş değil efendim. En yüksek seviyede rüşvet vermem gerekiyor." Heretofore öksürdü. "Sessizlik pahalıdır efendim."

Nemly sessizlikle Latife Dilber'e Üniversite'ye kadar eşlik etti. Neyse, sonuçta hiçbir şey kırılmamıştı ve kimse öldürülmemişti.

Latife Dilber uzun uzun, dikkatle düşündükten sonra bir sonuca varmış gibi konuştu: "Bir süre bankada çalışmıştım, biliyorsun ve neredeyse kimse bıçaklanmamıştı."

"Üzgünüm, seni uyarmayı unuttum. Ama seni tam zamanında bıçağın yolundan ittim, değil mi?"

"İtiraf etmem lazım, beni yere fırlatma tarzın epey başımı döndürdü."

"Bak, özür dilerim, tamam mı? Aimsbury de özür diledi! Şimdi bütün bunların amacını söyleyecek misin bana? Dört golem buldun, değil mi? Onları buraya getirdin mi?"

"Hayır, biz o kadar derine inemeden tünel yıkıldı. Sana söyledim, sekiz yüz metre derinde, milyonlarca ton kum ve çamurun altındaydılar. Bir faydası olur mu bilmem ama dağlarda doğal bir buz barajı olduğunu ve yıkıldığında kıtanın yarısının sular altında kaldığını düşünüyoruz. Im hakkındaki hikâyeler şehrin selde yok olduğunu söylüyor ve bu da bizim tahminimize uyuyor.

Golemler molozlarla birlikte sürüklenmiş ve deniz kıyısındaki tebeşir yamaçlarına gömülmüş olmalı."

"Orada olduklarını nasıl anladın? Orası kuş uçmaz kervan geçmez bir yer!"

"Her zamanki şekilde. Bizim golemlerden biri, bir tanesinin şarkısını duydu. Hayal etsene! Şarkı söyleyen golem altmış bin senedir yeraltındaydı..."

Dünyanın altındaki gecede, derinliklerin basıncı altında, ezici karanlıkta... bir golem şarkı söylüyor. Yapılabilecek yorum yoktu. Şarkı sözcüklerden de eskiydi, lisanlardan da. Sıradan kilin çağrısıydı ve kilometrelerce öteden duyulabiliyordu. Fay hatlarında yayılıyor, karanlık ve ölçüsüz mağaralardaki kristallerin ahenkle uğuldamasına sebep oluyor, gün görmemiş nehirler boyunca yolculuk ediyordu...

...ve sonra yerden yükselmiş, bölgenin tek yolunda kömür dolu bir arabayı çekmekte olan, Golem Vakfı mensubu bir golemin bacaklarına tırmanmıştı. Golem Ankh-Morpork'a geldiğinde Vakıf'a haber vermişti. Vakıf bunu yapıyordu: Golemleri buluyordu.

Şehirler, krallıklar, devletler gelip geçiyordu ama rahiplerin kilden pişirip kutsal ateşle doldurduğu golemler sonsuza dek yaşıyordu. Ve diyarları şimdi deniz yatağı olduğundan veya şehirleri on beş metre kalınlığında volkanik kül ile kaplandığından, yerine getirilecek emir, taşınacak su, kesilecek odun kalmamıştı ve hiçbir şey yapmadan bir sonraki emri bekliyorlardı. Ne de olsa hepsi emtiaydı. Her biri, kafasının içindeki küçük yazmaya her ne yazılmışsa ona itaat ediyordu. Kayalar eninde sonunda aşınırdı. Eninde sonunda yeni bir şehir doğardı. Yeni emirler bir gün verilecekti.

Golemlerde özgürlük kavramı yoktu. Nesne olduklarını bili-

yorlardı; bazıları hâlâ, killerinde uzun zaman önce ölmüş bir rahibin parmak izlerini taşıyordu. Onlar sahip olunmak için yaratılmıştı.

Ankh-Morpork'ta sessizce, kimsenin ayağına dolanmadan, kimselere görünmeden getir götür işlerine koşan, ayak işi yapan, yerin derinlerinde su pompalayan birkaç golem her zaman olmuştu. Sonra bir gün biri, bir golemin kafasına, alırken ödediği paranın makbuzunu sokarak onu özgür bırakmıştı, ardından da ona, artık kendi kendisinin sahibi olduğunu söylemişti.

Bir golem emirlerle, savaşlarla veya kaprislerle özgür bırakılamazdı ama *mülkiyetle* özgür bırakılabilirdi ve eğer mülkseniz, özgürlüğün ne demek olduğunu ancak o zaman gerçekten, o muhteşem dehşetiyle anlardınız.

Azat edilen ilk golem Dorfl'du ve bir Planı vardı. Günün her saati sıkı çalışarak bir başka golemi satın almıştı. Sonra iki golem sıkı çalışarak bir üçüncüsünü satın almıştı ve... Ve şimdi Golem Vakfı vardı ve bu vakıf golemler satın alıyor, yeraltına veya denizlerin derinlerine gömülmüş golemler buluyor, golemlerin kendi kendilerini satın almalarına yardımcı oluyordu.*

Hızla gelişen şehirde golemler *gerçekten de* ağırlıklarınca altın ediyorlardı. Düşük ücretle çalışmaya da tamamdılar. Evet, o ücreti yirmi dört saat boyunca kazanıyorlardı ama yine de ucuza geliyorlardı: Trollerden daha güçlü, öküzlerden daha güvenilirdiler ve her iki türden daha yorulmaz ve zekiydiler. Bir golem, bir atölyedeki her makineyi çalıştırabiliyordu.

Ve bu yüzden hiç sevilmiyorlardı. Golemleri sevmemek için her zaman sebep bulunabilirdi. İçki içmiyorlardı, yemek yemiyorlardı, kumar oynamıyorlardı, küfretmiyorlardı, gülümsemiyorlardı.

* Dorfl'un ve diğer golemlerin ilham verici öyküsü *Kilden Ayaklar*'da uzun uzadıya anlatılmıştı. [E.N.]

Çalışıyorlardı. Yangın çıkarsa hep birlikte söndürmeye gidiyorlar, sonra işlerinin başına geri dönüyorlardı. Pişirilerek canlandırılan bir yaratığın neden bunu yapma dürtüsü duyduğunu kimse bilmiyordu ama bunun golemlere halktan kazandırdığı tek şey, mahcup bir içerleme oluyordu. Gözleri parlayan kıpırtısız bir yüze minnet duyamıyordunuz.

"Aşağıda kaç tane var?" dedi Nemly.

"Dedim ya, dört."

Nemly rahatladı. "Eh, bu iyi. Bravo! Bu gece doğru düzgün bir kutlama yemeği yiyebilir miyiz artık? Hayvanın o kadar da bağlılık hissetmediği bir şeyinden yapılmış? Sonra kimbilir..."

"Bir açmaz olabilir," dedi Latife Dilber yavaşça.

"*Gerçekten* mi?"

"Ah, lütfen." Latife Dilber içini çekti. "Bak, golemleri ilk yapanlar Imlılardı. Anlıyor musun? Golem efsanelerine göre, golemleri Imlılar icat etmiş. Buna inanmak kolay. Rahibin teki adak pişirirken doğru sözcükleri söylüyor ve kil de doğrulup oturuyor. Tek icatları buymuş, çünkü başka icada *ihtiyaçları* olmamış. Şehirlerini golemler yapmış, tarlalarını golemler sürmüş. Aslında tekerleği de icat etmişler ama sadece oyuncak olarak. Tekerleğe ihtiyaçları yokmuş ki! Şehir duvarı yerine golemlerin varken silahlara da ihtiyacın olmaz. Küreğe bile ihtiyacın olmaz."

"On beş metre boyunda katil golemler yaptıklarını söylemeyeceksin bana, değil mi?"

"Ancak bir erkek böyle düşünebilir."

"İşimiz bu," dedi Nemly. "Ama on beş metre boyunda katil golemleri ilk sen düşünmezsen, başkası düşünür."

"Eh, o tür golemlere dair kanıt yok," dedi Latife Dilber kısaca. "Imlılar demir bile işlememiş. Ama bronz işlemişler. *Altın* da."

Müşfikyürek'in, "altın" sözcüğünü bu şekilde havada bırakmasında Nemly'nin hoşuna gitmeyen bir şeyler vardı.

"Altın," diye tekrarladı.

"Imca, Disk tarihindeki en karmaşık dil," dedi Latife Dilber çabucak. "Vakıf üyesi golemlerin hiçbiri bu konuda fazla bilgi sahibi değil ve bu yüzden emin olamıyoruz."

"Altın," dedi Nemly yine ama sesi *kurşun* gibiydi.

"Bu yüzden, kazı ekibi aşağıda mağaralar bulunca bir plan yaptık. Tünel zaten tehlikeli hâle geliyordu, bu yüzden onu kapattık ve tünelin yıkıldığını söyledik. Şimdiye kadar ekibin bir kısmı golemleri deniz altından tünel kazarak çıkarmıştır! Ta şehre kadar, su altından getirecekler," dedi Latife Dilber.

Nemly torbadaki golem kolunu gösterdi. "Bu altın değil," dedi umutla.

"Kazarken yarı yolda bir sürü golem kalıntısı bulduk," dedi Latife Dilber içini çekerek. "Diğerleri daha derinde. Ee, belki daha ağır olduklarından."

"Altın, kurşundan iki kat ağırdır," dedi Nemly kasvetle.

"Gömülü golemin söylediği şarkı Imca," dedi Latife Dilber. "Çeviriden emin olamadım ve bu yüzden düşündüm ki, onları önce Ankh-Morpork'a getirmek en iyisi. Burada güvende olurlar."

Nemly derin bir nefes aldı. "Bir cüceyle yaptığın sözleşmeyi bozarsan başın ne kadar büyük derde girer, biliyor musun?"

"Ah, hadi ama! Savaş başlatmıyorum sonuçta!"

"Hayır, hukuki bir dava başlatıyorsun ve karşında cüceler varken, savaştan da kötü bu! Sözleşmede, topraktan kıymetli metal çıkarılmayacağı yazıyor demedin mi?"

"Evet ama bunlar *golem*. *Canlı* varlıklar."

"Bak, cüce topraklarından... aman tanrılar... *tonlarca* altın alıp götürüyorsun!"

"Alıp götürmüş *olabilirim*. Orası Golem Vakfı arazisi ve..."

"Evet ama bir akit var! Ve sen golemleri alarak bu akdi bozdun..."

"Almadım. *Kendileri* yürüyerek çıktı," dedi Latife Dilber sakin sakin.

"Tanrılar aşkına, ancak bir *kadın* bu şekilde düşünebilir! Eylemlerinin son derece iyi bir mazereti olduğuna inanıyorsun diye yasal meselelerin önemli olmadığını mı sanıyorsun!? Üstüne üstlük, ben halkı bir doların yuvarlak ve parlak olması gerekmediğine ikna etmek üzereyim ve bir bakmışım, dört kocaman parlak golem, elini kolunu sallaya sallaya şehre giriyor ve herkese ışıldaya ışıldaya selam veriyor!"

"Kendini kaybetmene gerek yok," dedi Latife Dilber.

"Evet, var! Asıl gerek olmayan, sakin olmak!"

"Evet ama sen o zaman canlanıyorsun, değil mi? Beynin en iyi bu tür zamanlarda çalışıyor. Sen her zaman bir yol bulursun."

Böyle bir kadın karşısında yapabileceğiniz hiçbir şey yoktu. Bir çekice dönüşüyordu ve siz koşarak, bile isteye ona çarpıyordunuz.

Neyse ki.

Üniversite'nin girişine ulaşmışlardı. Üniversite kurucusu Alberto Malich'in ürkütücü heykeli başlarının üzerinde yükseliyordu. Heykelin başında bir lazımlık vardı. Bu, aile geleneği olarak zamanının çoğunu Alberto'nun kafasında geçiren güvercine rahatsızlık veriyordu, o yüzden o da kendi kafasında aynı çömlek türünün minyatür bir versiyonunu taşıyordu.

Paçavra Haftası gelmiş olmalı, diye düşündü Nemly. *Öğrenciler işte. Sevseniz de, nefret etseniz de kafalarına kürekle vurmanıza izin yok.*

"Bak, golemi molemi boş ver şimdi, bu gece süitte baş başa akşam yemeği yiyelim. Aimsbury'nin çok hoşuna gider. İnsanlar

için yemek pişirme fırsatı çok çıkmıyor karşısına. Kendisini daha iyi hissetmesini de sağlar. İstediğin her şeyi hazırlar sana eminim."

Latife Dilber yan yan baktı. "Bunu önereceğini tahmin ettim ve koyun kellesi istedim. Sevinçten kendini kaybetti."

"Koyun kellesi mi?" dedi Nemly kasvetle. "Bakışlarıma karşılık veren yemeklerden nefret ederim, biliyorsun. Bir sardalyanın bile yüzüne bakmam."

"Gözlerini bağlamaya söz verdi."

"Ha, o zaman tamam!"

"Ninem koyun kellesini kalıp olarak kullanarak harika bir yemek yapardı," dedi Latife Dilber. "Domuz paçasını et suyunu koyulaştırmak için kullanırsın ki soğuduğunda..."

"Biliyor musun, 'çok fazla bilgi' diye bir şey var," dedi Nemly. "Neyse, bu akşam o zaman. Şimdi gidip senin şu ölü sihirbazla görüşelim. Hoşuna gider senin, kafatasları da vardır kesin."

Gerçekten de kafatasları vardı. Siyah perdeler vardı. Yere çizilmiş karmaşık simgeler vardı. Siyah buhurdanlıklardan kıvrıla kıvrıla yükselen buhur dumanları vardı. Ve tüm bunların ortasında Ölüm Sonrası İletişim Bölümü Başkanı, yüzünde korkunç bir maskeyle bir mumu kurcalamaktaydı.

İçeri girdiklerini duyunca durdu ve hemen sırtını dikleştirdi.

"Ah, erken geldiniz," dedi, takma sivri dişler yüzünden boğuk bir sesle. "Pardon. Mumlar işte... Doğru düzgün siyah duman için ucuz donyağından mum kullanmak lazım ama bana *balmumu* vermişler. Sırf akıtmalarının benim için yeterli olmadığını *söyledim* onlara, benim aradığım keskin bir duman. Daha doğrusu, *onların* aradığı. Pardon, bölüm başkanı John Hicks ben. Ponder sizden bahsetmişti."

Maskeyi çıkarıp elini uzattı. Adam, kendine saygısı olan her nekromansi büyücüsü gibi doğru düzgün bir keçisakalı uzatmaya çalışmış gibiydi ama yüzündeki temel kötücüllük eksikliği yüzünden, biraz... koyunsu görünüyordu. Hicks birkaç saniye sonra, ikilinin ona niye bakakaldığını fark etti ve siyah tırnakları olan sahte kauçuk eli çıkardı.

"Nekromansinin yasaklandığını sanıyordum?" dedi Nemly.

"Ah, biz burada nekromansi yapmıyoruz," dedi Hicks. "Neden öyle düşündünüz ki?"

Nemly odanın dekorasyonuna baktı, omuzlarını silkti ve "Eh," dedi, "kapıdaki soyulan boyayı gördüğümde aklıma geldi. Yani... NEKR harflerini ve kafatasını zor da olsa seçebili..."

"Onlar çok eskide kaldı, çok eskide kaldı," dedi Hicks çabucak. "Biz, Ölüm Sonrası İletişim Bölümüyüz artık. *İyilik* için çalışan bir güç bu. Oysa nekromansi, yani ölüm büyücülüğü, kötü sihirbazların yaptığı çok kötü bir büyü türüdür."

"Ve siz *kötü* sihirbazlar olmadığınızdan, yaptığınız şeye tam olarak nekromansi denemez, öyle mi?"

"Kesinlikle!"

"Peki, ee... kötü sihirbazın tanımı ne?" dedi Latife Dilber.

"Eh, listenin en tepesinde nekromansiyle uğraşmak var kesinlikle."

"*Sizin* ne yapacağınızı hatırlatabilir misiniz bize?"

"Merhum Profesör Flead'le konuşacağız," dedi Hicks.

"Ki kendisi ölü, değil mi?"

"Kesinlikle. Son derece ölü."

"Peki bu, nekromansiye *birazcık* benzemiyor mu?"

"Ama anlarsınız ki nekromansi için kafataslarına, kemiklere ve genel bir mezarlık atmosferine ihtiyacınız vardır," dedi Dr. Hicks. Nemly ve Diken'in ifadelerine baktı. "Ah, neye varmaya ça-

lıştığınızı anlıyorum," diye ekledi, bet tınılara sahip küçük bir kahkahayla. "Görünüşe aldanmayın. *Benim* tüm bunlara ihtiyacım yok. İhtiyacı olan kişi, Profesör Flead. Fazlasıyla gelenekçi biridir ve Dehşetengiz Çağrı Maskesi'yle Ruhlar Ayini yapılmadan, vazosundan hayatta çıkmaz." Bir sivri dişi tıklattı.

"Ve bu, Dehşetengiz Çağrı Maskesi, öyle mi?" dedi Nemly.

Sihirbaz bir an duraksadıktan sonra, "Elbette," diye yanıt verdi.

"Boffo'nun Onuncu Yumurta Sokağı'ndaki dükkânında satılan Dehşetengiz Karabüyücü maskesine tıpatıp benziyor da," dedi Nemly. "Beş dolara, kelepir diye düşünmüştüm."

"Ben, ee... Bence yanılıyorsun," dedi Hicks.

"Hiç sanmıyorum," dedi Nemly, "çünkü etiketi hâlâ üstünde."

"Nerede? *Nerede?*" Bay Ben-Nekromansi-Büyücüsü-Değilim maskeyi kaptı ve ellerinde evirip çevirerek etiketi aradı.

Sonra, Nemly'nin sırıtışını gördü ve gözlerini devirdi. "Tamam, evet," diye mırıldandı. "Asıl maskeyi kaybettik. İnanmazsınız ama buralarda her şey kayboluyor. Büyüleri doğru dürüst temizlemiyorlar. Koridorda dev bir örümcek var mıydı?"

"Bu akşam yoktu," dedi Latife Dilber.

"Evet. Mürekkepbalığı neden peki?" dedi Nemyl.

"Aaah, mürekkepbalığını anlatayım size!" dedi Hicks.

"Evet?"

"Mürekkepbalığını bilmek istemezsiniz!"

"İstemez miyiz?"

"İnanın bana istemezsiniz. Orada olmadığından emin misiniz?"

"Fark edilecek türden bir şey," dedi Latife Dilber.

"Şansımız varsa o büyü dağılmıştır o zaman," dedi Hicks gevşeyerek. "Durum gerçekten imkânsız hâle geldi. Geçen hafta

dosya dolabımdaki her şey kendiliğinden W harfi altına dosyalandı. Nedenini kimse bilmiyor."

"Bize kafataslarından da bahsedecektiniz," dedi Latife Dilber.

"Hepsi sahte," dedi Hicks.

"*Pardon?*" Kuru, çatlak ses uzak köşedeki gölgelerden geliyordu.

"Şey, Charlie hariç elbette," diye ekledi Hicks telaşla. "O *ezelden beri* burada."

"Bölümün demir-*başıyım* ben, haha!" dedi kafatası, gururla.

"Bakın, başlayalım mı?" dedi Hicks, siyah kadife çuvalı karıştırarak. "Kapının arkasında başlıklı siyah cübbeler var. Sırf göstermelik elbette ama nekr... Şey, Ölüm Sonrası İletişim Bölümü, tamamen gösteriş hakkındadır. Gerçekten. Bizim... *iletişim* kurduğumuz insanların çoğu sihirbazdır ve sihirbazlar değişimden pek hoşlanmazlar."

"Biz... hortlaksı hiçbir şey yapmayacağız, değil mi?" dedi Latife Dilber, cübbeye kuşkuyla bakarak.

"Üç yüz senedir ölü olan biriyle konuşmak dışında mı?" dedi Nemly. Kafataslarından elbette rahatsızlık duyuyordu. İnsanlar ta maymunluk zamanlarından beri öyle hissedecek şekilde programlanmıştı genetik olarak, çünkü a) o kafatasını kafatasına dönüştüren şey yakınlarda olabilirdi ve *hemen* ağaca tırmanmalıydınız ve b) kafatasları herkese gülüyormuş gibi görünüyordu.

"O konuda endişelenmeyin," dedi Hicks, siyah çuvaldan küçük bir süs şişesi çıkarıp kol yenine silerek. "Profesör Flead ruhunu Üniversite'ye miras bıraktı. Azıcık aksi bir adam olduğunu söylemek zorundayım ama düzgün bir gösteri yapabilirsek işbirliğine yanaşacaktır." Geriledi. "Bakalım... Kasvetli mumlar, Namareth Halkası, Sessiz Zaman Camı, Maske elbette, şey Perdeleri, ee... Perdeler işte..." Bu noktada, şişenin yanına küçük bir kutu koydu. "Ve olmazsa olmaz şeyler."

"Pardon? Bütün bu pahalı görünümlü şeyler olmazsa olmaz *değil mi* yani?" dedi Nemly.

"Onlar daha çok... fon gibi," dedi Hicks, başlığını düzelterek. "Yani bakın, hepimiz oturup senaryoyu yüksek sesle okuyabiliriz ama öyle bir oyuna kim gelir ki? Tiyatroyla ilgileniyor musunuz?" diye ekledi umutlu bir sesle.

"Fırsat buldukça giderim," dedi Nemly ihtiyatla, çünkü umudu fark etmişti.

"Ya? Geçenlerde Küçük Tiyatro'da sahnelenen *Ne Yazık, Silahsız Bir Dövüş Eğitmeni Olması*'nı izledin mi? Dolly Kardeşler Kumpanyası sahnelemişti?"

"Ah hayır, maalesef izlemedim."

"Sör Andrew Fartswell'i *ben* oynamıştım," dedi Dr. Hicks, Nemly'nin ani bir hatırlama atağı geçirmesi ihtimaline karşı.

"Ah, o *siz* miydiniz?" dedi, aktörlerle daha önce de karşılaşmış olan Nemly. "Ofisteki herkes ondan bahsediyordu!"

Hangi geceki oyun olduğunu sormadığı sürece sorun yok, diye düşündü. Her oyunda, her zaman, gülünçlük ölçüsünde korkunç bir şeylerin yaşandığı bir gece oluyordu. Ama Nemly şanslıydı, çünkü deneyimli bir aktör şansını zorlamaması gerektiğini bilirdi.

Bunun yerine Hicks, "Kadim dilleri bilir misiniz?" dedi.

"Ben temel Tekdüze Mırıldanmayı gayet iyi yapabiliyorum," dedi Nemly.

"ᛉᚴᚾᛚᚴ ᛁᚴᛒᚴᚳ ᚹᚳᚳᚴᛒᚴ ᛉᚳᚳᚴᚴᛚᚾᚷᚫ?"* Bu sizin için yeterince kadim mi?" dedi Latife Dilber ve Nemly'nin belkemiğinden bir ürperti geçti. Golemlerin kendilerine has dilleri genelde insan dili için cehennemdi ama Latife Dilber'in dilinde, dayanılmaz ölçüde seksi geliyordu. Havada süzülen gümüş gibiydi.

* "Bense temel Golemce biliyorum." [Ç.N.]

"O da neydi?" dedi Hicks.

"Son yirmi bin yıldır golemlerin ortak dili," dedi Latife Dilber.

"Gerçekten mi? Ne kadar da, ee... etkileyici. Ee... başlayalım..."

Bay Bent'in masası döner tablasının üzerinde kadim bir kağnı gibi dönerken hesaphanedeki kimse başını kaldırıp bakmaya cesaret edemedi. Beyni zehirlere boğulurken ve ruhunu kaplayan karanlık enerjilerden kurtulmak için durmaksızın pedal basarken Mavolio Bent'in ellerinin altında kâğıtlar uçuşuyordu.

Bent hesap yapmıyordu. İnsanların anladığı şekliyle değil, hayır... Hesap yapmak, yanıtın kafalarında nazikçe belirdiğini göremeyen kişiler içindir. Görmek, bilmekti. Öteden beri öyle olmuştu.

Bent düşüncelerinin gazabı altında ezilirken birikmiş evrak yığını küçüldü.

Bankada sürekli yeni hesaplar açılıyordu. Neden? Güven yüzünden mi? Dürüstlük? Tutumluluk dürtüsü? "Değer" denebilecek herhangi bir şey yüzünden mi?

Hayır! Lipwig yüzündendi! Bay Bent'in daha önce hiç görmediği ve bir daha da görmek istemediği tipler kutulara, kumbaralara, yastık altlarına hatta çoraplara doldurdukları paralarla bankaya akın ediyordu! Hatta bazen söz konusu çorapları ayaklarına *giyerek!*

Ve bunu sadece *sözcükler* yüzünden yapıyorlardı. Bankanın kasaları doluyordu, çünkü Bay Lipwig denen o sefil, insanları güldürüyordu. Onların umut beslemesini sağlıyordu. Herkes onu *seviyordu*. Bildiği kadarıyla kimse Bay Bent'i sevmemişti. Ah, bir annenin sevgisi ve bir babanın kucağı söz konusu olmuştu ama biri soğuktu ve diğeri de fazla geç gelmişti. Ve bunlar onu nereye götürmüştü? Hiç. Sonunda yalnız bırakılmıştı. Bu yüzden de kaç-

mış, gri kervanı bulmuştu ve sayılara, değere, katı saygıya dayalı yeni bir hayata başlamıştı, sonra çalışarak yükselmişti ve evet, değerli bir adamdı o ve evet, saygı da görüyordu. Saygı. Bay Cosmo bile ona saygı duyuyordu.

Ama şimdi durup dururken Lipwig ortaya çıkmıştı. Kimdi ki o? Dingildek dişleri olan kuşku uyandırıcı adamdan başka kimse onu tanımıyor gibiydi. Bir gün Lipwig yoktu, bir sonrakinde Postane Genel Müdürü'ydü! Şimdi de bankaya gelmişti. Değeri çenesinde olan bir adam... Üstelik kimseye saygı göstermiyordu! İnsanları sadece güldürüyordu ve banka parayla doluyordu!

Peki Lavishler sana herhangi bir şey bahşetti mi? dedi kafasının içinde küçük, tanıdık bir ses. Bent'in, kendisinde nefret ettiği küçük parçasıydı; senelerdir o sesi eziyor, aç bırakıyor, dolaba tıkıyordu. Vicdanının sesi değildi, hayır. Vicdanının sesi *kendisiydi*. O... *maskenin* sesiydi.

"Hayır!" diye bağırdı Bent. En yakındaki memurlar bu hiç alışık olmadıkları sese döndü ve sonra Bent'in gözüne takılmaktan korkarak başlarını yine önlerine eğdi. Bent gözlerini önündeki kâğıda dikerek sayıların kaymasını izledi. *Sayılara güven! Onlar seni hiç hayal kırıklığına uğratmadı!*

Cosmo sana saygı duymuyor ki, seni soytarı, seni palyaço! Onlar adına bankalarını yönettin ve arkalarını topladın! Sen ürettin, onlar harcadı. Sana gülüyorlar! Güldüklerini biliyorsun! "Tuhaf yürüyüşü ile aptal Bay Bent!" Aptal, aptal, aptal!

"Benden uzak dur, *uzak dur!*" diye fısıldadı.

İnsanlar Nemly'yi seviyor, çünkü o da insanları seviyor. Oysa kimse Bay Bent'i sevmiyor.

"Ama benim kıymetim var. *Değerim* var!" Bay Bent bir başka tabloyu kendine çekti ve sayı sütunlarında teselli buldu. Ama ses peşinden geliyordu.

Peki değerin ve kıymetin, vaktizamanında sayılara dans ettirirken neredeydi Bay Bent? Masum *sayılara? Kırbacını şaklatarak onları dans ettirdin, taklalar ve parendeler attırdın ama onlar yanlış yerlerde dans ettiler, öyle değil mi? Hem de sırf Sör Joshua bedelini talep ettiği için! Altın, dans ede ede* nereye *gitti Bay Bent? Tamamen göz boyamaca seninki!*

"Hayır!"

Hesaphanede birkaç saniyeliğine bütün kalemler durdu ve sonra yine çılgınca yazmaya devam etti.

Bay Bent, utanç ve gazaptan gözleri yaşararak, özel üretim dolmakaleminin kapağını açmaya çalıştı. Banka salonunun baskın sessizliğinde yeşil kalemin tıkırtısı, baltasını bileyleyen bir celladın hışırtısıyla aynı etkiyi yaratıyordu. Bütün memurlar başlarını masaya eğdiler: Bay Bent, Hata bulmuştu. Şimdi herkesin tek yapabildiği gözlerini önlerindeki kâğıda dikmek ve Hatanın kendisine ait olmadığını ummaktı.

Şimdi biri, tanrılar aşkına kendisi olmasındı, gidip yüksek masanın önünde dikilmek zorunda kalacaktı. Bay Bent'in Hata sevmediğini biliyorlardı; Bay Bent Hataların, ruhsal bir kusurun sonucu olduğuna inanıyordu.

Kıyamet Kaleminin tıkırtısı üzerine, kıdemli memurlardan biri Bay Bent'in masasına seyirtti. Bay Bent'in bakışlarının şiddeti karşısında suya dönme riskine giren memurlar o tarafa göz attılar ve Bay Bent'in, kadına suçlu belgeyi gösterdiğini gördüler. Uzak bir cık-cık sesi geldi. Kadın basamakları inip salonu aşarken ölümcül, dualarla dolu sessizlikte ayak sesleri çınladı. Ve kadın, düğmeli botlarını göstere göstere en genç ve yeni memurlardan birinin masasına seyirtirken henüz bilmese de, bankacılığın en büyük kahramanlarından biri olarak tarihe geçmeye yazgılı bir genç adamla tanışmak üzereydi.

Ölüm Sonrası İletişim Bölümü kasvetli bir org müziğiyle dolmuştu. Nemly bunun da ambiyansın parçası olduğunu varsayıyordu. Gerçi çalınan ezgi *Pedallarla Sorun Yaşayan Biri İçin Kantat ve Füg*'müş gibi gelmese çok daha doğru bir atmosfer olabilirdi ama olsun.

Son nota da uzun bir hastalıktan sonra ölürken Dr. Hicks taburesinde hızla döndü ve maskesini kaldırdı.

"Özür dilerim, bazen iki sol ayağım varmış gibi çalıyorum. Şey, ben mistik mistik ellerimi sallarken siz ikiniz tekdüze bir sesle bir şeyler mırıldanabilir misiniz? Yeterince mezarlıksı olduğu sürece her şey işe yarıyor."

Nemly, "UuuUUuUUuu!" ve "RrraaAAAaAAa!" çeşitlemeleri söyleyerek halkanın etrafında yürürken kaç bankacının daha, sıradan mesaisinin bir parçası olarak ölü çağırdığını merak etti. Muhtemelen çok değildi. Bunu yapmaması gerekiyordu kuşkusuz. Orada, dışarıda, para basıyor olmalıydı. Owls... şey, Clamp, tasarımı şimdiye bitirmiş olmalıydı. Yarın ilk banknotunu ellerinde tutuyor olabilirdi! Üstelik bir de kahrolası Cribbins vardı ve şu anda *herkesle* konuşuyor olabilirdi. Evet, adamın sabıkası bir rulo tuvalet kâğıdı kadar uzundu ama şehir ittifaklar temelinde işliyordu ve adam gidip Lavishlerle görüşürse Nemly'nin hayatı biter, kendini darağacında bulurdu...

"Benim zamanımda en azından düzgün bir maske kiralardık!" diye hırladı yaşlı bir ses. "Aaaa, *kadın* mı şu?"

Homurdanması dışında herhangi bir hayhuy olmadan, halkanın içinde belirivermişti. Her açıdan tam bir sihirbaz timsaliydi: cübbeli, sivri şapkalı, sakallı ve yaşlı. Genel, gümüşsü bir siyah-beyazlığa ve hafif bir saydamlığa sahipti.

"Ah, Profesör Flead!" dedi Hicks. "Bize katılmanız ne büyük neza..."

"Beni buraya sen getirdin be adam! Yapacak başka işim olduğundan değil gerçi," dedi Flead. Latife Dilber'e geri döndü ve bal gibi bir sesle konuştu. "Senin adın ne bakayım tatlım?"

"Latife Dilber Müşfikyürek."

Diken'in sesindeki uyarı tınısı adamın bir kulağından girdi, ötekinden çıktı. "Ne kadar da harika!" dedi, diş etlerini göstere göstere gülümseyerek. Ne yazık ki bu, ağzındaki küçük tükürük iplikçiklerinin çok yaşlı bir örümceğin ağı gibi titremesine sebep oldu. "Üç yüzden fazla sene önce ölen sevgili kapatmam Fenti'ye çarpıcı ölçüde benzediğini söylesem inanır mısın? Benzerlik hayret verici gerçekten."

"İnanmam. Bunun, kadın tavlamak için kullandığın bir kalıp olduğunu söylerim," dedi Latife Dilber.

"Ah eyvah, ne kadar da kuşkucu," diyerek içini çekti merhum Flead, Ölüm Sonrası İletişim Bölümü Başkanı'na dönerek. "Bu genç hanımın harika ilahisi hariç, törenin tam olarak rezaleti Hicks," dedi sertçe. Latife Dilber'in elini okşamaya çalıştı ama parmakları elden geçti.

"Özür dilerim profesör, bugünlerde yeterince fon bulamıyoruz," dedi Hicks.

"Biliyorum, biliyorum. Hep öyleydi zaten doktor. Benim zamanımda bile, ceset lazımsa gidip kendin bulman gerekiyordu. Bulamazsan da kendin *yapman* gerekiyordu. Ama artık her şey çok *cici*, çok *doğrucu*. Teknik olarak taze yumurta da işe yarıyor, evet ama *tarza* ne oldu? Düşünebilen bir makine yaptıklarını söylüyorlar bana, fakat güzel sanatlar her zaman listenin en sonunda! Bu yüzden, bu şekilde getiriliyorum işte: Beceriksiz bir Ölüm Sonrası İletişimcisi ve Merkezî İnlemeden iki kişiyle!"

"Nekromansi, güzel sanatlar mı oluyor?" dedi Nemly.

"Daha güzelini bulamazsın genç adam. En ufak hatada hınçlı

ölülerin ruhları kulakların aracılığıyla kafana girip beynini burnundan akıtabilir."

Nemly ile Latife Dilber'in gözleri, hedefini bulmuş bir okçununkiler gibi Dr. Hicks'e odaklandı. Dr. Hicks ellerini çılgınca sallayarak, dudaklarıyla sessizce, *O kadar da sık olmuyor!* sözcüklerini şekillendirdi.

"Senin gibi tatlı bir genç hanımın burada ne işi var bakayım ha?" dedi Flead, yine Latife Dilber'in elini tutmaya çalışarak.

"Imcadan bir cümle çevirmeye çalışıyorum," dedi Latife Dilber, Flead'e taş gibi bir gülümsemeyle bakıp elini elbisesine dalgın dalgın silerek.

"Bugünlerde kadınların bu tür şeyler yapmasına izin veriliyor mu ya? Ne eğlenceli! En büyük pişmanlıklarımdan biri, hâlâ bir tane varken bedenimin genç hanımlarla arkadaşlık etmek için daha fazla zaman ayırmasına izin vermemiş olmamdır..."

Nemly bir tür acil durum manivelası olup olmadığını görmek için etrafına bakındı; sırf beynin patlayıp burundan akmasını önlemek amacıyla bile olsa *bir şey* olmalıydı.

Yoktu tabii. Kıyın kıyın Hicks'e yanaştı ve "Birazdan işler ciddden yoldan çıkacak!" diye tısladı.

"Sorun yok, istediğim an onu Hortlaklar Bölgesine sürebilirim," diye fısıldadı Hicks.

"Bayan Müşfikyürek'in sabrı taşarsa orası bile yeterince uzak olmaz! Bir seferinde, topuklu ayakkabısının topuğunu bir adamın ayağına sapladığına tanık oldum, hem de sigarasını içmeye devam ederken. Üstelik en az on beş dakikadır sigara içmiyor ve bu yüzden ne yapacağını bilmek imkânsız!"

Ama Latife Dilber çantasındaki golem kolunu çıkarmıştı ve merhum Profesör Flead'in gözleri de romantik arayışlardan daha cazip bir şeyle ışıldadı. Arzunun pek çok şekli vardır.

Adam kolu eline aldı. Bu da ikinci şaşırtıcı şeydi. Sonra Nemly kolun hâlâ orada, Flead'in ayaklarının dibinde olduğunu ve adamın, inci gibi parlayan, şeffaf bir hayaleti tutmakta olduğunu fark etti.

"Ah, bir Im goleminin parçası," dedi Flead. "Kötü durumda. Son derece nadirdir. Muhtemelen Im kazı alanından çıkarılmıştır, değil mi?"

"Muhtemelen," dedi Latife Dilber.

"Hmm. Muhtemelen ha?" dedi Flead, hayalet kolu elinde evirip çevirerek. "Şu inceliğe bak... Tüy kadar hafif ama çelik kadar sağlam. Hem de içinde ateşler yanarken! O zamandan bu yana böylesi görülmedi!"

"Bu tür ateşlerin nerede hâlâ yandığını biliyor olabilirim," dedi Latife Dilber.

"Altmış bin seneden sonra mı? Hiç sanmam hanımefendi!"

"Ben öyle düşünmüyorum."

Latife Dilber bu ses tonuyla konuşurken bütün başlar ona dönerdi. Mutlak bir kendinden eminlik yayıyordu. Nemly böyle bir ses geliştirmek için senelerdir çalışıyordu.

"Bir Im goleminin *sağlam kaldığını* mı söylüyorsun?"

"Evet. Sanırım dört tane var," dedi Latife Dilber.

"Şarkı söyleyebiliyorlar mı?"

"En az bir tanesi söylüyor."

"Ölmeden önce onlardan bir tane görebilmek için her şeyimi veririm!" dedi Flead.

"Ee..." diye başladı Nemly.

"Lafın gelişi, lafın gelişi," dedi Flead, sinirle elini sallayarak.

"Bunu ayarlayabiliriz sanırım," dedi Latife Dilber. "Bu arada, şarkılarını Boddely'nin Fonetik Rünleri'yle yazıya döktük." Elini çantasına soktu ve küçük bir yazma çıkardı.

Flead uzandı ve bir kez daha, yazmanın yanardöner hayaleti ellerindeydi.

"Anlamsız görünüyor," dedi yazılara bakarak. "Ama Imcanın ilk bakışta hep anlamsız geldiğini söylemem gerekir. Üzerinde çalışmak için zamana ihtiyacım var. Imca tamamen bağlamsal bir dildir. Sen bu golemleri gördün mü?"

"Hayır, tünelimiz yıkıldı. Tüneli kazan golemlerle bile konuşamıyoruz artık. Şarkı tuzlu suyun altında fazla yayılmıyor. Ama onların... sıradışı golemler olduklarını düşünüyoruz."

"Muhtemelen altından yapılmışlardır," dedi Flead.

Sözcükler geride düşünceli bir sessizlik bıraktı.

Sonra Latife Dilber, "Ah," dedi.

Nemly gözlerini yumdu; gözkapaklarının içinde Ankh-Morpork'un altın rezervleri ayağa kalkıp parıl parıl ileri geri yürümeye başladı.

"Im uygarlığını araştıran herkes altın golem efsanesine rastlar," dedi Flead. "Altmış bin sene önce cadı doktorun teki ateş başında otururken kilden bir figür yapmış, onu canlandırmanın yolunu bulmuş ve sonra bundan başka icada ihtiyaç duymamışlar. At golemleri bile varmış, biliyor muydunuz? O zamandan bu yana kimse at golem yaratmayı başaramadı. Ama Imlılar asla demir işlememişler! Kürek veya tekerleği asla icat etmemişler! Hayvanlarını golemler gütmüş, bezlerini golemler dokumuş! Fakat Imlılar kendi takılarını yapmışlar ve onlar da genellikle insan kurban ettikleri törenlerden sahneler betimliyormuş. Her açıdan kötü bir uygulama. O alanda son derece yaratıcıymışlar. Ne de olsa yönetim biçimleri teokrasiydi," diye ekledi omuzlarını silkerek. "Basamaklı piramitte ne var da bir tanrının hep en kötü yüzünü ortaya çıkarıyor, hiç bilmiyorum... Her neyse, evet, altın da işliyorlarmış. Rahiplerini altınla giydiriyorlarmış. O yüzden, birkaç altın golem

de yapmış olmaları pekâlâ mümkün. Ama belki de 'altın golem' lafı, golemlerin İmlılar için değerini anlatan bir metafordu yalnızca. İnsanlar değer kavramını ifade etmek istediklerinde hep 'altın' sözcüğünü kullanıyorlar..."

"Değil mi?" diye mırıldandı Nemly

"...ama ya da belki, yalnızca temelsiz bir efsane bu. Kazı alanlarında birkaç kırık golem parçası dışında hiçbir şey bulunamadı asla," dedi Flead, boş havada rahatça oturup arkasına yaslanarak. Latife Dilber'e göz kırptı. "Belki sen *her yere* bakmışsındır ama? Bir söylenceye göre, tüm insanlar öldükten sonra golemler denize yürümüş?"

Soru işareti havada olta gibi asılı kaldı.

"Ne ilginç bir söylenceymiş," dedi Latife Dilber ifadesiz bir suratla.

Flead gülümsedi. "Bu mesajın anlamını bulacağım. Yarın beni görmeye gelirsiniz elbette? 𐌰𐌻𐌴𐌽𐌰𐌿𐌺𐌰𐌴𐌰 𐌾𐌽𐌴𐌹𐌿𐌼𐌽𐌺𐌽𐌲 𐌴𐌰𐌺𐌿𐌽𐌻𐌲𐌽𐌰𐌴."*

Her ne söylemişse, Nemly tınısını hiç beğenmemişti. Latife Dilber'in gülümsemesinin de faydası olmuyordu.

Flead ekledi. "𐌻𐌻𐌺𐌽𐌽𐌺𐌲𐌺 𐌴𐌽𐌾𐌽𐌴 𐌻𐌺𐌺𐌽𐌺𐌽𐌴𐌻 𐌻𐌻𐌲𐌽𐌰𐌴 𐌱𐌽? 𐌽𐌰𐌰𐌽𐌴 𐌻𐌲𐌿𐌾𐌾𐌴𐌺𐌾𐌲𐌼 𐌻𐌻𐌱."**

"*Sizin* var mı... efendim?" dedi Latife Dilber gülerek.

"Hayır ama kusursuz bir hafızam var!"

Nemly kaşlarını çattı. Latife Dilber bu ihtiyar şeytana soğuk davranırken daha iyiydi. "Artık gidebilir miyiz?" dedi.

Deneme süresindeki acemi memur Hammersmith Coot, kendisine giderek yaklaşan Bayan Drapes'i tecrübeli meslektaşlarından

* "Sonsuzluğu çekilir kılıyorsun." [Ç.N.]

** "Golemlerle neden ilgileniyorsun ki? Şehvet organları yok." [Ç.N.]

çok daha az endişeyle izledi ve tecrübeli meslektaşları biliyordu ki bunun sebebi, zavallı çocuğun, olacakların anlamını bilecek kadar uzun süredir bankada çalışmamış olmasıydı.

Kıdemli memur, evrakı masaya şap diye yapıştırdı. Toplamı ifade eden sayıyı halkaya almak için kullanılan yeşil mürekkep hâlâ ıslaktı. "Bay Bent," dedi tatminle, "bunu bir kez daha, *doğru düzgün* yapman gerektiğini söylüyor."

Ve Hammersmith iyi yetiştirilmiş bir genç olduğundan ve bu da bankadaki ilk haftası olduğundan, "Peki Bayan Drapes," diyerek kâğıdı aldı ve çalışmaya koyuldu.

Sonrasında olanlar hakkında pek çok hikâye anlatılır. Gelecek senelerde memurlar, bankacılık deneyimlerini "Olay Olduğunda" olaya ne kadar yakında olduklarına göre ölçeceklerdi. Tam olarak neler söylendiğine dair tartışmalar çıkacaktı. Bazı hikâyeler ne ima ederse etsin şiddete başvurulmamıştı kesinlikle ama dünyaya –ya da en azından hesaphaneyi içeren kısmına– diz çöktüren bir gündü.

Hammersmith'in yüzdeler üzerinde bir süre çalıştığı konusunda herkes hemfikirdi. Bir defter çıkardığını –şahsi bir defterdi ki bu başlı başına kabahatti– ve onda da bir süre çalıştığını anlatıyorlardı. On beş dakika, bazılarına göre ise yarım saat sonra Hammersmith, Bayan Drapes'in masasına yürümüştü ve şöyle demişti: "Üzgünüm Bayan Drapes ama hatanın nerede olduğunu bulamadım. Hesaplarımı kontrol ettim ve vardığım toplamın doğru olduğuna inanıyorum."

Sesi yüksek değilse de odaya sessizlik çökmüştü. Aslında, sessizlikten fazlası. İşitmek için kulak kabartan yüzlerce kulağın emme gücü yüzünden, tavanda ağ ören örümcekler bile sallanmıştı. "Bir kez daha yapması ve insanların zamanını harcamaması" emriyle Hammersmith bir kez daha masasına yollandı ve on,

bazılarına göre on beş dakika daha geçtikten sonra Bayan Drapes masasına gidip omzunun üzerinden baktı.

Çoğuna göre yarım dakika sonra Bayan Drapes kâğıdı aldı, kafasının arkasındaki sıkı topuzdan bir kurşunkalem çekti, genç adama kalkmasını emretti, oturdu ve sayılara bir süre baktı. Kalktı. Bir başka kıdemli memurun masasına gitti. Birlikte kâğıt parçasını incelediler. Üçüncü bir memur çağrıldı. Adam sorunlu sütunları kopyaladı, üstlerinde bir süre çalıştı ve gri bir yüzle başını kaldırdı.

O noktada artık kimsenin sesli olarak söylemesi gerekmiyordu. Salondaki herkes çalışmayı bırakmıştı.

Fakat yüksek taburedeki Bay Bent hâlâ önündeki sayılara odaklanmış durumdaydı ve daha da dikkat çekici olanı kendi kendine mırıldanmasıydı.

Havadaki his aşikârdı.

Bay Bent, Hata yapmıştı.

En kıdemli memurlar bir köşeye çekilip hararetli hararetli konuştu. Başvurabilecekleri daha yüksek bir otorite yoktu ki! Yüksek otorite Bay Bent'ti ve ondan daha yüksek tek kişi, amansız Matematik Lordu'ydu! Nihayetinde iş talihsiz Bayan Drapes'e kaldı; kısa süre önce Bay Bent'in kızgınlığının aracısı olan kişiye. Ve Bayan Drapes, belgeye, "Özür dilerim Bay Bent ama genç adamın haklı olduğuna inanıyorum," yazdı. Belgeyi Gelen Evrak tepsisine götüreceği maaş bordrolarının altına koydu, tepsi gürleyerek geçerken hepsini bıraktı ve sonra küçük botlarının sesi salonda yankılanarak, ağlaya ağlaya koşup tuvalete kapandı ve orada histeri krizi geçirdi.

Kalan personel, ikinci bir güneşin gökyüzünde gittikçe büyüdüğünü gören ama bu konuda ne yapacaklarını bilemeyen kadim yaratıklar gibi ihtiyatla etraflarına bakındı. Bay Bent, Gelen Evra-

kı hızla gözden geçiren bir adamdı ve söz konusu mesajla yüzleşmesine yaklaşık iki dakika vardı.

Sonunda herkes, aniden, hep birlikte kapılara hücum etti.

"*Bu* konuşma nasıl geçti peki sence?" dedi Nemly, günışığına adım atarak.

"Bir huysuzluk tınısı mı seziyorum?" dedi Latife Dilber.

"Eh, bugünkü planlarım arasında üç yüz yaşında bir zamparayla hasbihal etmek yoktu."

"*Müteveffa* demek istedin sanırım. Hem, adam hayaletti, ceset değil."

"Zamparalık ediyordu!"

"Tamamen kafasında uydurduğu bir şey," dedi Latife Dilber. "Senin de."

"Normalde birileri sana üstünlük tasladığında kendini kaybedersin!"

"Doğru. Ama çoğu insan, golemlerin bile ancak onda birinin hatırlayabildiği çok eski bir lisanı çeviremez. Böyle bir beceri edin, sen öldükten üç yüz sene sonra kızlar senin de başına üşüşsün."

"Sırf istediğin şeyi elde etmek için flörtöz davranıyordun."

Latife Dilber meydanın ortasında kalakaldı ve ona döndü. "Ee? Sen *her zaman*, *herkesle* flört ediyorsun! Sen *tüm dünyayla* flört ediyorsun! Seni *ilginç* kılan bu, çünkü hırsızdan ziyade müzisyen gibisin. *Dünyayı* çalmak istiyorsun, özellikle de çalması zor kısımlarını. Ben şimdi banyo yapmak için eve gidiyorum. Arabadan daha bu sabah indim, hatırladın mı?"

"Bu sabah," dedi Nemly, "personelimden birinin, bir başka personelimin zihnini bir şalgamınkiyle değiştirdiğini öğrendim."

"Bu iyi bir şey mi?" dedi Latife Dilber.

"Emin değilim. Aslında gidip kontrol etsem iyi olacak. Bak, ikimiz de uzun bir gün geçirdik. Yedi buçukta araba gönderirim, tamam mı?"

Cribbins eğleniyordu. Şimdiye dek fazla okumamıştı. Ah, okuma yazma *biliyordu* ve insanların oldukça seçkin bulduğu güzel bir el yazısı da vardı. Fakat açık seçik, okunabilir yazıtipi yüzünden *Times*'ı her zaman sevmişti ve makas ile bir şişe tutkal marifetiyle, gazeteden kesilmiş harflerle, sözcükler hatta tam cümleler kullanarak oluşturduğu mesajlar aracılığıyla güzel bir el yazısının çekemeyeceği kadar dikkat çekebiliyordu. Keyif için okumak ise hiç yapmadığı şeydi. Şimdi okuyordu gerçi ve evet, son derece zevkliydi, aman tanrılar, evet! Ne aradığınızı biliyorsanız neler bulabileceğiniz hayret vericiydi! Şimdi, bir ömürlük Domuznöbeti hediyesi aynı anda geliyordu âdeta!

"Bir fincan çay alır mısınız rahip efendi?" dedi bir ses yanından. *Times*'ın eski sayılar departmanından sorumlu tombul hanımdı. Cribbins şapka çıkardığı anda hoşlanmıştı kadın ondan. Erkeklere güvenmeye devam etmek artık tamamen imkânsız olduğundan *tanrılara* güvenmeye karar vermiş belli bir yaşın üstündeki kadınların takındığı o hafifçe özlem dolu, hafifçe aç ifadeye sahipti.

"Teşekkür ederim hemşire," dedi Cribbins gülümseyerek. "'Yardım çanağı, fırlatılmış bir tavuktan daha hayırlıdır,' yazılmamış mıdır?"

Sonra, kadının yakasına iğnelediği gösterişsiz, küçük, gümüş kepçeyi ve küpelerinin de iki minik spatula biçiminde olduğunu fark etti. Anoiya'nın kutsal simgeleri, evet. Dinî sayfalarda bu tanrıça hakkında yazılar okumuştu. Genç Spangler'ın yardımı sayesinde bugünlerde çok modaydı. Çekmecelere Sıkışan Şeyler Tan-

rıçası olarak merdivenin en alt basamaklarında başlamıştı ama din sayfalarında yayınlanan yazılara bakılırsa bugünlerde Kayıp Ülküler Tanrıçası olmaya adaydı ve bu çok kârlı bir alandı; esnek yaklaşıma sahip bir adam için *kesinlikle* çok kârlıydı. Yine de –Cribbins içini çekti– söz konusu tanrı aktifken iş yapmak iyi fikir değildi, çünkü Anoiya öfkelenip spatula için yeni bir... eh, *kullanım yeri* bulabilirdi. Her neyse, yakında bütün bunları geride bırakacaktı. Genç Spangler ne kadar da akıllı bir delikanlı çıkmıştı... Onu gidi küçük yalaka onu... Bu iş bu kadar çabuk bitmeyecekti, ah hayır. Bu, Cribbins'in emeklilik maaşı olacaktı. Ki uzun, çok uzun bir hayat yaşayacaktı, yoksa...

"Size getirebileceğim başka herhangi bir şey var mı rahip efendi?" dedi kadın endişeyle.

"Fincanım taştı bile hemşire," dedi Cribbins.

Kadının endişesi büyüdü. "Ah, çok özür dilerim, umarım üzerinize..."

Cribbins elini dikkatle fincanın üzerine kapattı. "Tatmin oldum demek istedim," dedi. Olmuştu da. Kahrolası bir mucizeydi bu, tam olarak buydu işte. Om bu şekilde mucize dağıtmaya devam ederse ona gerçekten inanmaya bile başlayabilirdi.

Ve düşündükçe daha da güzelleşiyor, dedi kendi kendine, kadın uzaklaşırken. *Çocuk bunu nasıl başardı acaba? Hempaları vardı kesin. Örneğin cellat. Ve birkaç gardiyan?..*

Takma dişlerini düşünceli düşünceli, *tınn!* diye çıkardı, nazikçe çaya sokup çalkaladı, mendiliyle kuruladı ve kadının ayak sesleri tekrar duyulmadan yalnızca birkaç saniye önce ağzına geri tıkmayı başardı.

Kadın nazik bir cesaretle titriyordu.

"Affedersiniz rahip efendi ama sizden bir iyilik istirham edebilir miyim?" dedi kızararak.

"Elhegge... hağrir! Hiğ hağığa..." Cribbins arkasını döndü ve şaklamalar ve tınlamalar korosu eşliğinde sefil dişleri çıkarıp doğru şekilde taktı. *Lanet şeyler!* Onları yaşlı adamın ağzından çıkarmaya neden zahmet etmişti, hiç bilmiyordu.

"Affına sığınırım hemşire, küçük bir dişsel talihsizlik yaşadım da..." diye mırıldandı, önüne dönüp ağzını silerek. "Lütfen devam et."

"Bunu söylemeniz tuhaf, rahip efendi," dedi kadın ışıl ışıl gözlerle, tedirginlik içinde, "çünkü küçük bir kadın grubuyla birlikte, şey... 'Ayın Tanrısı' diye bir kulüp kurduk. Ee... yani bir tanrı seçiyoruz ve ona inanıyoruz. Ya da tanrıça elbette. Ama dişleri ve çok fazla bacağı olan tanrı ve tanrıçalar, kırmızı çizgimiz. Ee, onlara bir ay inanıyoruz ve sonra oturup tartışıyoruz. O kadar çok tanrı var ki... Değil mi? Binlerce! Om'u hiç düşünmemiştik ama gelecek salı gelip bize küçük bir konuşma yapabilirseniz onu da denemek çok hoşumuza gider eminim..."

Cribbins yay tınlamaları eşliğinde geniş geniş gülümsedi. "Senin adı ne hemşire?" diye sordu.

"Berenice," dedi kadın. "Berenice, ee... Eh, *Houser*."

Ah, demek boşanmış ve artık o piçin soyadını kullanmıyor. Akıllıca, diye düşündü Cribbins. "Ne harika bir fikir bu Berenice," dedi. "Benim için bir jevk olacak!"

Berenice gülümsedi.

"Bisküvi yoktur herhâlde, değil mi Berenice?" diye ekledi Cribbins.

Bayan Houser kızardı. "Bir yerlerde çikolatalı bisküvilerim olacaktı," dedi, Cribbins'e büyük bir sırrını açarmış gibi.

"Anoiya çekmecelerini şarssın hemşire," dedi Cribbins, kadının sırtına hitaben.

Harika, diye düşündü, Bayan Houser pespembe bir suratla,

mutlulukla uzaklaşırken. Sonra defterini ceketinin içine tıktı, arkasına yaslandı ve duvardaki saatin tıkırtılarını, sıcak akşamlarda bu ofisi dolduran dilencilerin hafif horultularını dinledi. Her şey huzurlu, sakin, düzgün ve düzenliydi, tıpkı hayatın olması gerektiği gibi.

Bugünden itibaren Cribbins'in yağlı kapıları olacaktı.

Çok ama çok dikkatli davranması koşuluyla.

Nemly kemerler boyunca, uzaktaki parlak ışığa doğru koşuyordu. Bir huzur tablosu vardı. Hubert, Glup'un önünde dikilmiş, zaman zaman bir boruyu tıklatıyordu. Igor küçük ocağının üzerinde ilginç bir cam tasarım üflemekteydi ve eskiden Owlswick Jenkins olarak bilinen Bay Clamp de dalgın bir ifadeyle masasının başında oturuyordu.

Nemly kendisini bekleyen kıyameti hissetti. Yanlış bir şeyler vardı. Herhangi belli bir şey bile olmayabilirdi, salt platonik yanlışlıktı yalnızca. Bay Clamp'in yüz ifadesi de hiç hoşuna gitmemişti.

Yine de, bir andan diğerine umutla yaşamayı başaran insan beyni, hakikat ânını ertelemek için çabalar durur. Nemly ellerini birbirine sürterek masaya yaklaştı.

"Ee, nasıl gidiyor Owl... şey, Bay Clamp?" dedi. "Daha bitirmedin mi?"

"Ah," dedi Clamp, yüzünde küçük, tuhaf, neşesiz bir gülümsemeyle. "İşte burada."

Masada, önünde, tasarlanmış ilk doğru düzgün 1 dolarlık banknotun arka tarafı vardı. Nemly buna benzeyen resimler görmüştü ama yalnızca dört yaşında ve çocuk yuvasındayken. Muhtemelen Lord Vetinari olması gereken şeklin iki benekten oluşmuş gözleri ve geniş bir sırıtışı vardı. Cıvıl cıvıl Ankh-Morpork

şehri manzarası ise bir sürü kare evden oluşmuştu ve bu evlerin her köşesinde kare bir pencere ile ortasında bir kapı vardı.

"Ürettiğim en güzel şeylerden biri bence," dedi Clamp.

Nemly adamın omzunu dostça okşadı ve sonra, daha şimdiden savunmaya geçmiş gibi görünen Igor'a yürüdü.

"Adama ne yaptın?" dedi.

"Kaygı, korku ve paranoya teytanlarının itkende etmediği dengeli bir kitilik verdim ona," dedi Igor.

Nemly, Igor'un çalışma tezgâhına baktı. Cesaret isteyen bir girişimdi bu. Tezgâhtaki kavanozda belirsiz bir şey yüzmekteydi. Sonra Nemly daha yakından baktı ve... Eh, Igordan yana zengin bir ortamda, bir başka kahramanca eylemdi bu.

Kavanozda yüzen şey, mutlu bir şalgam değildi artık. Lekeliydi. Kavanozun bir duvarından sekip diğerine yüzüyor, zaman zaman tepetaklak dönüyordu.

"Anlıyorum..." dedi Nemly. "Ama dostumuza, hayata dair, lafı dolandırmadan söylemek gerekirse bir *şalgamın* rahat ve umutlu yaklaşımını vererek ve aynı zamanda, ki aynı terimi çekinmeden bir kez daha kullanabilirim, bir *şalgamın* sanatsal kabiliyetlerini vermiş görünüyorsun."

"Ama kendinden tok daha memnun birine dönüttü," dedi Igor.

"Kabul. Fakat kendisinin ne kadarı, aynı sözcüğü tekrar tekrar söylemek istemiyorum ama, bir kök sebzenin niteliğine sahip?"

Igor bunu bir süre düşündü. "Bir tıp udmanı olarak ependim," dedi, "hattamıd itin en iyi tare nedir diye dütünmek dorundayım. Tu anda mutlu, hayatından memnun ve en upak enditeti yok. Tırp kalem oynatma yeteneği itin neden bütün bunlardan vadgettin?"

Nemly ısrarlı bir *bonk-bonk* sesinin farkındaydı. Kavanozun kenarlarına çarpan şalgamdan geliyordu. "Son derece ilginç ve felsefi bir bakış açısı bu," dedi, Clamp'in mutlu ama bir parça dal-

gın ifadesine dönerek. "Fakat bana öyle geliyor ki, onu Clamp yapan şey bütün o pis, küçük ayrıntılardı." Şalgamın çılgın bonklamaları yükseldi. Igor ve Nemly, bir kavanoza, bir tuhaf tuhaf gülümseyen adama baktı.

"Igor... insanları neyin dürtülediğini bildiğinden çok emin değilim," dedi Nemly.

Igor küçük, babacan bir gülümsemeyle gülümsedi. "Ah, *inanın* bana ependim..."

"Igor?" dedi Nemly.

"Evet ependim?" dedi Igor kasvetle.

"Git şu lanet kabloları getir."

"Batüttüne ependim."

Nemly yukarı çıktığında kendini bir paniğin ortasında buldu. Gözyaşlarına boğulmuş Bayan Drapes onu gördü ve hızla tıkırdayarak yanına geldi.

"Bay Bent! Bağıra çağıra dışarı koştu! Onu hiçbir yerde bulamıyoruz!"

"Neden arıyorsunuz ki?" dedi Nemly ve sonra bunu sesli olarak söylediğini fark etti. "Şey... yani aramanızın sebebi ne?"

Hikâyeyi anlattılar. Bayan Drapes konuşurken Nemly, tüm diğer dinleyicilerin olayı anladığı ama kendisinin anlamadığı hissine kapıldı.

"Tamam, hata yapmış, anladım," dedi. "Kimseye bir zararı olmadı, değil mi? Her şey çözüldü? Biraz utanç verici, kabul ediyorum ama..." Fakat sonra kendi kendine hatırlattı: *Hata yapmak günah işlemekten beter, öyle değil mi?*

İyi de bu apaçık saçmalık! diye işaret etti sağduyusu. Şöyle bir şey söyleyebilirdi pekâlâ: *Gördünüz mü? Ben bile dikkatsiz bir anımda hata yapabiliyorum! Her zaman dikkatli olmalıyız!* Ya da

şöyle bir şey: *Sizi sınamak için bilerek yaptım!* Bu numarayı öğretmenler dahi bilirdi. Böyle bir durumdan sıyrılmak için yarım düzine yol düşünebiliyordu Nemly. *Ama diğer yandan*, diye ekledi kendi kendine, *ben, paçayı sıyırmayı iş edinmiş biriyim. Bu adamınsa hayatı boyunca hiçbir şeyden sıyrıldığını sanmıyorum.*

"Umarım... aptalca bir şey yapmamıştır," dedi Bayan Drapes, kol yeninden kırışık bir mendil çıkararak.

Aptalca bir şey, diye düşündü Nemly. Bu, birilerinin nehre atlayacağını veya ilaç kutusunu başına dikeceğini düşünen kişilerin kullandığı bir tabirdi. *Bu tür* aptalca şeyler işte.

"Bay Bent'ten daha az aptal kimseyle karşılaşmadım ben," dedi.

"Şey, ee... dürüst olmak gerekirse bizde hep şüphe uyandırıyordu," dedi bir memur. "Yani... işe şafakta geliyordu. Temizlikçilerden biri de bana genellikle gece yarılarına kadar bankada kaldığını söylemişti ve... *Ne? Ne? Ah, canımı acıttın!*"

Onu sertçe dürtüklemiş olan Bayan Drapes şimdi telaşlı telaşlı kulağına fısıldamaktaydı. Adam söndü ve mahcupça Nemly'ye baktı. "Özür dilerim efendim, haddimi aştım," diye mırıldandı.

"Bay Bent iyi bir adam Bay Lipwig," dedi Bayan Drapes. "Kendini çok zorluyor."

"Bence hepinizi çok zorluyor," dedi Nemly.

Ama olmadı; emekçi kitlelerle yoldaşlık bağı kurma girişimi hedefi bulmadı.

"Eh... sıcağa dayanamıyorsan kubura da girmeyeceksin. Ben hep öyle derim," dedi kıdemli bir memur ve genel onay mırıltıları yükseldi.

"Ee, sanırım o 'mutfağa girmeyeceksin' olacaktı," dedi Nemly. "'Kubur' deyimi..."

"Ovalar'daki hazinedarların yarısı daha önce bu odada çalış-

mıştır," dedi Bayan Drapes. "Pek çok genel müdür de. Sto Lat'taki Apsly Ticaret Bankası'nın Genel Müdür Yardımcısı Bayan Lee, sırf Bay Bent'in yazdığı mektup sayesinde almıştı o işi. *Bent-eğitimli* derler, herkes bilir. Büyük ağırlığı var bunun. Bay Bent'ten referansınız varsa, gözünüzü kestirdiğiniz bankaya elinizi kolunuzu sallaya sallaya girersiniz ve şıp diye işe alınırsınız."

"Ve kalırsanız da, buradaki maaşınız diğer her yerdekinden yüksek olur," diye araya girdi bir memur. "Bay Bent yönetim kuruluna, en iyi personeli istiyorlarsa parasını da ödemeleri gerektiğini söyledi!"

"Ah, talepkârdır," dedi bir başka memur. "Ama hepsinin şimdi Pipeworth Bankası'nın insan kaynakları müdürü için çalıştığını duydum ve iş ona gelirse, şahsen ben Bay Bent'i tercih ederim. En azından o beni insan olarak görüyor. Ben o kadının, insanların tuvalette ne kadar zaman geçirdiklerini bile not ettiğini duydum!"

"Evet, Zaman Etüdü deniyor ona," dedi Nemly. "Bakın, Bay Bent bir süreliğine yalnız kalmak istemiştir yalnızca. Kime bağırıyordu? Hata yapan delikanlıya mı? Şey, *yapmayan* demek istedim."

"Genç Hammersmith'ti," dedi Bayan Drapes. "Altüst olduğu için eve yolladık onu. Ve hayır, Bay Bent ona bağırmıyordu aslında. Herhangi birine bağırmıyordu. O..." Duraksadı ve doğru sözcüğü aradı. "Şey..."

"*Sayıklıyordu*," dedi haddini aşan memur, bir kez daha haddini aşarak, "ve hepinizin bana o şekilde bakmasına gerek yok. *Hepiniz* duydunuz. Hayalet görmüş gibiydi."

Memurlar birer ikişer hesaphaneye dönüyordu. Her yeri aramışlardı, öyle diyorlardı. Bay Bent'in Darphane yoluyla çıktığı teorisi hâkimdi; Darphane binası zaten onca aktiviteyle ana baba günüydü. Nemly kuşkuluydu gerçi. Banka eskiydi ve eski binaların çeşit çeşit kuytu köşesi olurdu. Ve Bay Bent bankaya geleli...

"Bay Bent ne zamandır çalışıyor burada?" diye sordu sesli olarak.

Genel uzlaşma "kendimizi bildik bileli" diyordu ama bir sebepten Mavolio Bent konusunda iyice bilgilenmiş olan Bayan Drapes, otuz dokuz senedir çalıştığını söyledi. Anlaşılan, Bent on üç yaşındayken gelmiş, merdivende oturup yönetim kurulu başkanını beklemişti ve sayılara hâkimiyetiyle onu çok etkilemişti. Yirmi sene içinde ulaklıktan hazinedarlığa yükselmişti.

"Hızlıymış," dedi Nemly.

"Tek bir gün hastalık izni almadı üstelik," diye bitirdi Bayan Drapes.

"Eh, belki artık biraz izni hak etmiştir," dedi Nemly. "Bay Bent'in evini biliyor musun Bayan Drapes?"

"Bayan Kek'in pansiyonunda yaşıyor."

"Gerçekten mi? Bu biraz..." Nemly durdu ve bir dizi seçenek arasından seçim yaptı: "Kirası düşük bir yer, değil mi?"

"Bekâr bir erkek olarak ihtiyaçlarını karşıladığını söylüyor," dedi Bayan Drapes, Nemly'yle göz göze gelmekten kaçınarak.

Nemly günün hızla tükenmekte olduğunu hissetti. Ama herkes ona bakıyordu. İmajını koruyacaksa, söyleyebileceği tek bir şey vardı:

"Eh, o zaman... oraya mı gitmiş diye bir bakayım bari," dedi. Diğerleri rahatlayarak gülümsedi, Nemly ekledi: "Ama biriniz benimle gelmeli. Ne de olsa siz onu daha iyi tanıyorsunuz."

Ki anlaşılan ben hiç tanımıyormuşum, diye düşündü.

"Kabanımı alayım," dedi Bayan Drapes ve sözcüklerinin ses hızında gelmesinin tek sebebi, sesten hızlı hareket edememeleriydi.

Sekizinci Bölüm

Yukarısı da Aşağısı Gibi – Acısız Kazanç Olmaz – Bulmaca Sever Bir Zihin – Bay Bent'in Hüzünlü Geçmişi – Gardıropta Bir Şey – Harika Para – Igor'dan Delilik Üzerine Düşünceler – Çorba Koyulaşıyor

Hubert, Glup'un tüplerinden birini düşünceli düşünceli tıklattı.

"Igor?" dedi.

"Evet ependim?" dedi Igor arkasından.

Hubert yerinden sıçradı. "Şimşek hücrelerinin yanında değil miydin sen!" demeyi başardı.

"Oradaydım ependim ama timdi buradayım. Ne ardu etmittinid?"

"Bütün valfları telle kapatmışsın Igor. Artık hiç değişiklik yapamıyorum!"

"Evet ependim," dedi Igor sakin sakin. "Değitiklik yapartanıd, hayretengid ve korkunt tonutları olur ependim."

"Ama bazı parametreleri değiştirmek istiyorum Igor," dedi Hubert, yağmur şapkasını askısından dalgın dalgın alarak.

"Maaletep ependim. Glup'u mümkün olduğunda doğru tonut veredek tekilde ayarlamamı ittemittinid."

"Eh, elbette. Doğru sonuç hayati önemdedir."

"Glup da... ton derece doğru tonutlar veriyor ependim," dedi Igor huzursuz görünerek. "Hatta muhtemelen *padla* doğru ependim."

Hubert el yordamıyla şemsiye arama dürtüsü hissetti. "Bir şey nasıl *fazla* doğru olabilir?"

Igor etrafına bakındı. Aniden tedirgin olmuştu. "Peltekliğimi biraz kısmam sizin için sorun olur mu?"

"Bunu *yapabiliyor musun?*"

"Ah evet, ketin... şey, kesinlikle efendim. Ama klan özelliği işte, yapacak bir şey yok. Bizden bu bekleniyor. Tıpkı dikiş izleri gibi. Ama yapacağım açıklama zaten zor olacak, o yüzden..."

"Eh, çok sağ ol. Lütfen açıkla."

Oldukça uzun bir açıklamaydı. Hubert, ağzı bir karış açık, dikkatle dinledi. "Kargo kültü" terimi uçarak geçti ve ardından her yerdeki tüm suların tüm diğer suların nerede olduğunu bildiği hipotezi, tirelenmiş silikon ve yakında peynir varsa ona neler olacağı, yüksek fon büyülü alanlarda morfik rezonansın tehlikeleri, tek yumurta ikizleri hakkındaki gerçekler ve temel okült "Aşağıdaki de Yukarıdaki Gibi" düsturu doğruysa "Yukarıdaki de Aşağıdaki Gibi" düsturunun da doğru olması gerektiği üzerine kısa bir tez geldi...

Ardından çöken sessizliği yalnızca Glup'un içindeki suyun şırıltısı ve şeytani yeteneğiyle çalışmakta olan Eski Owlswick'in kurşunkaleminin cızırtıları bozuyordu.

"Peltek konuşmaya geri dönebilir misin lütfen?" dedi Hubert. "Neden bilmiyorum ama o şekilde kulağa daha iyi geliyor."

"Pekâlâ ependim."

"Tamam. Şimdi... gerçekten de bana, Glup'u ayarlayarak *şehrin ekonomik hayatını değiştirebileceğimi* mi söylüyorsun? Yani onun bir cadının vudu bebeği, benimse tüm iğnelerin sahibi olduğumu mu iddia ediyorsun?"

"Bu tamamen doğru ependim. Tok itabetli bir bendetme oldu."

Hubert kristal şahesere baktı. Şehrin ekonomik hayatı –bazıları kıldan ince akıntılar hâlindeki– tüplerde dolaşırken kemerlerdeki ışık sürekli değişiyordu.

"Bu ekonomik model, aslında, ekonominin *aslı* mı?"

"Aynılar ependim."

"Yani mesela bir çekiç darbesiyle şehri geri dönüşü imkânsız bir ekonomik krize sürükleyebilir miyim?"

"Evet ependim. Tekit getirmemi itter mitinid?"

Hubert, Glup denen akan, sızan, köpüren şeye baktı ve gözleri fal taşı gibi açıldı. Kıkırdamaya başladı ama kıkırtısı çabucak büyüyerek kahkahalara dönüştü.

"Haha! Ahahaha! AHAHAHAHAHA!!!!.. Bana bir bardak su getirebilir misin lütfen?.. HAHAHAHA!!!! **Hahahahaha!.. HAHA HAHA!!!..**" Sonra kahkahalar aniden kesildi. "Bu doğru olamaz Igor."

"Gertekten mi ependim?"

"Evet, kesinlikle! Eski dostumuz 244A numaralı şişeye bak! Görüyor musun? Boş!"

"Gertekten mi ependim?"

"*Gerçekten* gerçekten," dedi Hubert. "244A numaralı şişe bizim kendi kasalarımızdaki altını temsil ediyor Igor. On ton altın öylece kalkıp gitmez, değil mi? Ha? AHAHAHAHA!!! Şu suyu getirebilir misin artık? **Hahaha Aha!!.. HAHA HAHA!!!..**"

Cosmo'nun dudaklarının etrafında bir gülümseme oynaştı, ki orası gülümseme gibi masum bir şey için tehlikeli yerdi.

"Hepsi mi?" dedi.

"Eh, hesaphanenin tüm memurları," dedi Heretofore. "Hep birden sokağa fırlamışlar. Bazıları gözyaşları içindeymiş."

"Panik ha?" diye mırıldandı Cosmo. Masasının karşısındaki Vetinari portresine baktı. Resmin ona göz kırptığına emindi.

"Görünüşe göre, hazinedarla ilgili bir sorun varmış efendim."

"Bay Bent mi?"

"Hata yapmış efendim. Adamın kendi kendine mırıldandığını ve sonra koşarak odadan çıktığını söylediler. Personelin bir kısmı onu aramak için tekrar içeri girmiş."

"Mavolio Bent hata mı yapmış? Hiç sanmam," dedi Cosmo.

"Adam *kaçmış* efendim."

Cosmo tek kaşını mekanik yardım olmadan kaldıracaktı neredeyse. O kadar yaklaşmıştı.

"Kaçmış ha? Yanında büyük ve ağır çantalar var mıymış peki? Kaçan kişilerin yanında olur da genellikle."

"Sanmıyorum efendim," dedi Heretofore.

"Bu... faydalı olurdu."

Cosmo sandalyesinde arkasına yaslandı, bugün üçüncü defa siyah eldiveni çıkardı ve elini bir kol boyu uzakta tuttu. Yüzük etkileyici görünüyordu, özellikle de parmağının açık mavi rengi üzerinde.

"Sen hiç 'bankaya hücum' gördün mü Drumknott?" dedi. "Kalabalıkların, paralarını geri almak için birbiriyle savaştığını gördün mü?"

"Hayır efendim," dedi Heretofore. Yine endişelenmeye başlamıştı. Küçük numaralı botlar... eh, komikti ama bir insanın parmağının o renkte olması normal miydi?

"Korkunç bir manzaradır. Kıyıya vurmuş bir balinanın yengeçler tarafından canlı canlı yenmesine benzer," dedi Cosmo, ışık V kabartmasına vursun diye elini çevirerek. "Balina ıstıraplar içinde kıvransa da sonuç bellidir. Doğru düzgün yapılırsa, dehşet verici şeydir."

Vetinari böyle düşünüyor işte, diye düşündü coşkun bir ruhla. *Planlar bozulabilir. Geleceği planlayamazsın. Yalnızca kendini beğenmiş aptallar plan yapar. Bilge adam ise yön verir.*

"Bankanın yöneticilerinden biri ve elbette endişeli bir vatandaş olarak," dedi hülyalı hülyalı, "şimdi *Times*'a bir mektup yazacağım."

"Evet efendim, elbette," dedi Heretofore. "Ben de bir kuyumcu çağırtayım mı efendim? Sanırım birkaç ince kesikle..."

"Acısız kazanç olmaz Drumknott. Acı, düşüncelerimi keskinleştiriyor." Eldiveni taktı yine.

"Ee..." Ama Heretofore pes etti. Elinden geleni yapmıştı fakat Cosmo kendi kendini mahvetmeye kararlıydı ve bu saatten sonra kafası çalışan bir adamın yapabileceği tek şey, çok para kazanmak ve sonra hayatta kalıp parasını harcamaktı.

"Şey, şansım bir kez daha yaver gitti efendim," diye denedi. Biraz daha zamanı olmasını tercih ederdi ama zamanının daraldığı açıktı.

"Gerçekten mi? Hangi konuda?"

"Üzerinde çalıştığım şu proje hakkında..."

"Aşırı pahalı proje mi? Evet?"

"Size Vetinari'nin bastonunu bulabileceğimi düşünüyorum efendim."

"*Kılıçlı bastonunu* mu diyorsun?"

"Evet efendim. Bildiğim kadarıyla kılıcını hiç öfkeyle çekmemiş."

"Ama her zaman yanında taşıyor?"

"Kolay olacağını söylemedim efendim. Ucuz da olmayacak. Ama epey emek verdikten sonra, bir yol görebiliyorum artık," dedi Heretofore.

"Kılıçtaki çeliğin, bin adamın kanındaki demirden üretildiğini söylüyorlar!"

"Ben de öyle duydum efendim."

"*Gördün mü* peki?"

"Çok kısaca efendim."

Ve Heretofore kariyerinde ilk defa, Cosmo için üzüldüğünü fark etti. Adamın sesinde bir tür hasret vardı. Vetinari'nin makamında gözü yoktu; şehirde Vetinari'nin makamını isteyen bir sürü insan zaten vardı. Cosmo'nun istediği, Vetinari *olmaktı.*

"Neye benziyor?" Sesinde yakarı vardı şimdi.

Zehir beynine gitti bile, diye düşündü Heretofore. *Gerçi zihni en baştan zehirliydi zaten. Belki dost olurlar.*

"Şey... Eh, sapı ve kını tıpkı sizinkine benziyor efendim ama biraz aşınmış. Fakat çeliği gri ve görünüşü de..."

"Gri mi?"

"Evet efendim. Eskimiş ve hafifçe çentikli görünüyor. Ama orada burada, ışık vurduğunda küçük, kırmızı-altın benekler görülebiliyor. Tekinsiz göründüğünü söylemek zorundayım."

"Işık benekleri kan olmalı elbette," dedi Cosmo düşünceli düşünceli. "Ya da belki... evet... büyük olasılıkla, o korkunç kılıcın yapılması için ölen insanların çelikte kısılı kalmış ruhları."

"Ben bunu düşünmemiştim efendim," dedi Heretofore. İki gecesini harcayarak yeni bir kılıç, bir parça hematit, pirinç bir fırça ve bazı kimyasallarla, gırtlağınıza kendiliğinden fırlayacakmış gibi görünen bir silah üretmeyi becermişti.

"Bu gece getirebilir misin?"

"Sanırım efendim. Tehlikeli olacaktır elbette."

"Ve daha fazla masraf da çıkaracaktır herhâlde," dedi Cosmo, hâli düşünülürse Heretofore'un beklediğinden daha fazla sezgiyle.

"Pek çok kişiye rüşvet vermek gerekecek efendim. Vetinari de fark ettiğinde hiç mutlu olmayacak, çünkü tıpatıp aynısını yaptırmak için gereken zamanı harcamayı göze alamam."

"Evet, anlıyorum." Cosmo siyah eldiveni yine çıkardı ve eline baktı. Şimdi parmağında yeşilimsi bir renk vardı ve yüzüğün alaşımında bakır mı olduğunu merak etti. Ama kolundan yukarı yayılan pembe, neredeyse kırmızı şeritler *pek* sağlıklı görünüyordu.

"Evet, o bastonu istiyorum," diye mırıldandı, elini lambaların ışığını yakalayacak şekilde çevirerek. Tuhaftı ama, parmağında sıcaklık hissedemiyordu. Fark etmezdi gerçi.

Geleceği açık seçik görebiliyordu. Botlar, takke, yüzük, baston... Vetinari'nin doldurduğu okült uzamı kendisi doldurdukça o sefil adam giderek zayıflayacak, kafası karışacaktı ve her şeyi yanlış anlamaya, hatalar yapmaya başlayacaktı.

"Hallet Drumknott," dedi.

Lord Havelock Vetinari burun kemerini çimdikledi. Uzun bir gün olmuştu ve gecesinin de uzun olacağı belliydi.

"Sanırım birazcık rahatlamaya ihtiyacım var. Yapalım da bitsin," dedi.

Drumknott uzun masaya gitti. Masada *Times'ın* pek çok baskısı duruyordu, çünkü Beyefendi, halkın neler olduğunu *zannettiğini* takip etmekten hoşlanırdı.

Vetinari içini çekti. Birileri ona sürekli bir şeyler anlatırdı ve son bir saat içinde *pek çok kişi* ona bir şeyler anlatmıştı. Çeşit çeşit sebepten anlatıyorlardı ona: bir parça güven kazanmak için, biraz para kazanmak için, karşılığında iyilik istedikleri için ya da sırf kötülüklerinden, haylazlıklarından veya kuşku uyandırıcı şekilde, güya halkın iyiliğini istediklerinden. Ama verdikleri, asla *bilgi* olmuyordu; küçük küçük, kıvrım kıvrım hakikat parçacıklarından oluşmuş devasa, açıkgöz bir kütle oluyordu ve siz dikkatle yaklaşırsanız bu kütleden birazcık bilgi çıkarabiliyordunuz.

Başkâtip gazeteyi doğru sayfası ve doğru kısmı yukarı gelecek şekilde dikkatle katlayarak önüne bıraktı. Söz konusu kısım, küçük karelerle dolu büyük bir kareydi ve küçük karelerin bazılarında sayılar vardı.

"Bugünün *Jikan no Muda*'sı efendim," dedi.

Vetinari bulmacaya birkaç saniye baktı, Drumknott'a geri verdi, ardından gözlerini yumdu ve bir anlığına parmaklarıyla masayı tıkırdattı.

"Hmm... 9 6 3 1 7 4..." Drumknott peş peşe gelen sayıları aceleyle yazdı. "Ve 8 4 2 3. Geçen ay bunun aynısını yayınladıklarına eminim. Pazartesi günü, sanıyorum."*

"On yedi saniye efendim," dedi Drumknott, kurşunkalemiyle sayıları yazmaya devam ederek.

"Eh, uzun sürmesi normal, yorucu bir gündü," dedi Vetinari. "Hem, ne anlamı var ki? Sayıları alt etmek kolay. Sayılar düşünmez. Oysa kare bulmacaları hazırlayanlar dersen... İşte onlar *gerçekten* sinsi oluyor. 'Pysdxe' denen şeyin, 'Ephebelilerin oyma kemikten yaptığı kadim iğne tutucu' olduğunu kim bilebilir?"

"Eh, siz elbette efendim," dedi Drumknott, dosyaları dikkatle üst üste yığarak. "Ve *Times*'ın kare bulmaca editörü, Kraliyet Sanat Müzesi Ephebe Eski Eserler Küratörü, bir de Cildiye Merdiveni'ndeki evcil hayvan dükkânını işleten Bayan Grace Speaker."

"Gözümüz o evcil hayvan dükkânında olsun Drumknott. Öyle bir beyne sahip bir kadın, köpek maması satarak geçinmekle yetinir mi? Hiç sanmam."

"Kesinlikle efendim. Not edeceğim."

"Yeni botlarının gıcırdamayı bıraktığını duyduğuma sevindim bu arada."

---

* Vetinari, sudokunun Diskdünya versiyonunu çözüyor elbette ama bu bulmacanın ismi, "zaman kaybı" anlamına geliyor. [E.N.]

"Teşekkür ederim efendim. Ayağıma güzelce uydular."

Vetinari düşünceli düşünceli o günün dosyalarına baktı. "Bay Bent, Bay Bent, Bay Bent," dedi. "Gizemli Bay Bent. Kraliyet Bankası onsuz çok daha büyük bir sorun yumağına dönüşebilirdi ama şimdi, onsuz *yıkılacak.* Tüm banka Bay Bent'in etrafında dönüyor. Bay Bent'in nabzına göre atıyor. İhtiyar Lavish ondan korkuyordu, eminim. O adam, Bent'in eskiden..." Duraksadı.

"Efendim?" dedi Drumknott.

"Her açıdan örnek bir vatandaş olduğunu kanıtladığını söylemekle yetinelim," dedi Vetinari. "Geçmiş, tehlikeli bir diyardır, öyle değil mi?"

"Bay Bent hakkında dosyamız yok efendim."

"Asla dikkat çekmedi ki. Kesin olarak bildiğim tek şey, buraya çocukken, gezgin muhasebecilerin arabasıyla geldiği..."

"Nasıl yani, tenekeciler ve falcılar gibi mi?" dedi Nemly, araba gittikçe daralan ve kararan sokaklarda sallana sallana yol alırken.

"Öyle de diyebilirsiniz sanırım," dedi Bayan Drapes bir parça kınamayla. "İyi iş yaparlar, ta dağlara kadar giderler, küçük işletmelerin defterlerini tutarlar, insanların vergi hesaplarına yardım ederler... O tür şeyler işte." Boğazını temizledi. "Koskoca aileler. Harika bir yaşam olmalı."

"Her gün yeni bir hesap defteri," dedi Nemly, ciddi ciddi başını sallayarak. "Geceleri ise biralarını içen mutlu güleç muhasebeciler akordeonlar eşliğinde Çift Girişli Polka dansını icra ederler."

"Öyle mi?" dedi Bayan Drapes tedirginlikle.

"Bilmem. Ama öyle olduğunu düşünmek güzel," dedi Nemly. "Neyse, en azından bu bir şeyi açıklıyor. Bay Bent'in hırslı biri olduğu açık. Hâlbuki o zamanlar, yolda yapmasına izin verilen tek şey *atı sürmekti* muhtemelen."

"On üç yaşındaydı," dedi Bayan Drapes ve burnunu sesli sesli temizledi. "Çok hüzünlü..." Yaşlı gözlerini Nemly'ye çevirdi. "Geçmişinde *korkunç* bir şey var Bay Lipstick. Diyorlar ki, bir gün bazı adamlar bankaya gelmiş ve onu..."

"Burası. Bayan Kek'in pansiyonu," dedi arabacı sertçe durarak. "Borcunuz on bir peni ve sizi beklememi istemeyin, çünkü göz açıp kapayana kadar atı tuğlaların üzerine oturtup nallarını çalarlar."

Pansiyonun kapısını Nemly'nin gördüğü en kıllı kadın açtı ama Elm Sokağı civarında bu tür şeyleri göz ardı etmeyi öğrenirdiniz. Bayan Kek, şehre yeni gelmiş hortlaklara oda vermesiyle ve ayakları üzerinde durmayı –artık kaç ayakları varsa– başarana kadar hepsine güvenli ve anlayışlı bir barınak sağlamasıyla ünlüydü.

"Bayan Kek?" dedi Nemly.

"Annem kilisede," dedi kadın. "Sizi beklediğimizi söyledi Bay Lipwig."

"Burada Bay Bent diye biri kalıyor sanıyorum?"

"Bankacı mı? İkinci katta, oda 7. Ama odasında olduğunu sanmıyorum. Başı dertte değil, değil mi?"

Nemly durumu açıkladı. Konuşurken, kadının arkasındaki gölgelerde kapıların azıcık aralandığının farkındaydı. Havada keskin bir dezenfektan kokusu asılıydı; Bayan Kek temizliğin imandan önce geldiğine inanırdı ve dahası, o keskin çam kokusu olmasa müşterilerinin yarısı diğer yarısının kokusundan çılgına dönerdi.

Ve tüm bunların ortasında Bay Bent'in sessiz, özelliksiz odası vardı. Adının Ludmilla olduğunu söyleyen kadın kendi anahtarını kullanarak, büyük gönülsüzlükle onları odaya aldı.

"Her zaman iyi bir pansiyoner olmuştur," dedi. "Asla sorun çıkarmaz."

Ve bir bakış, her şeyi görmeye yetti: dar oda, dar yatak, duvar-

lara düzgünce asılmış giysiler, minik sürahi ve lavabo seti, uyumsuz ölçüde büyük gardırop. Yaşam dağınıklık yaratırdı ama Bay Bent'inki yaratmamıştı. Hepsi gardırobun içinde değilse tabii.

"Uzun süreli pansiyonerlerinizin çoğu hort..."

"...*farklı şekilde canlı*," dedi Ludmilla sertçe.

"Evet, elbette. Bu yüzden merak ediyorum, acaba... Bay Bent neden burada kalsın?"

"Bay Lipwick, *ne* ima ediyorsunuz?" dedi Bayan Drapes.

"Alışılmadık olduğunu itiraf etmelisin," dedi Nemly. Ve kadın yeterince tedirgin olduğundan, şunu eklemedi: *Hiçbir şey ima etmem gerekmiyor, durum kendi kendini ima ediyor! Uzun boylu. Karanlık. Şafaktan önce geliyor, hava kararddıktan sonra çıkıyor. Bay Cırtlak ona hırlıyor. Sayı sayma zorlantısı var. Ayrıntılar konusunda takıntılı. İnsanda hafif bir ürperti atağı yaratıyor ve sonra, öyle hissettiğiniz için kendinizden biraz utanıyorsunuz. Uzun ince bir yatakta uyuyor. Bayan Kek'in işlettiği, vampirlerin takıldığı pansiyonda kalıyor. Noktaları birleştirmek o kadar zor olmasa gerek, değil mi?*

"Bu, geçen gece gelen adamla mı alakalı?" dedi Ludmilla.

"Hangi adammış o?"

"Adını söylemedi. Arkadaşı olduğunu söyledi. Tepeden tırnağa siyahlara bürünmüştü, gümüş kafataslı siyah bastonu vardı. Tatsız bir tip olduğunu söylemişti annem. Gerçi," diye ekledi Ludmilla, "bunu hemen herkes için söyler. Arabası da siyahtı."

"Lord Vetinari değil kuşkusuz?"

"Ah hayır. Annem Vetinari'yi çok tutar. Tek eksiği daha fazla kişiyi asmamasıymış. Hayır... Bu adam epey tıknazmış, annem öyle söyledi."

"Ah, gerçekten mi?" dedi Nemly. "Eh, teşekkür ederim hanımefendi. Artık gitmeliyiz muhtemelen. Bu arada, şu gardırobun anahtarı var mı tesadüf eseri?"

"Anahtar yok. Bay Bent seneler önce yeni kilit takmıştı ama sorunlu bir müşteri olmadığından annem laf etmedi. Üniversite'de satılan büyülü kilitlerden," diye devam etti Ludmilla, Nemly kilidi incelemeye devam ederken. Bu büyülü, sefil kilitlerin sorunu, anahtarının, sözcükten dokunuşa *herhangi* bir şey olabilmesiydi.

"Giysilerini duvarlara asması epey tuhaf değil mi?" dedi Nemly doğrularak.

Ludmilla kınamayla baktı ona. "Bu evde tuhaf sözcüğünü kullanmıyoruz."

"Farklı şekilde normal?" diye önerdi Nemly.

"Bu olur." Ludmilla'nın gözlerinde bir uyarı ışıltısı belirdi. "Bu dünyada kimin gerçekten normal olduğunu kim söyleyebilir?"

Eh, sinirlendiğinde tırnakları gözle görülür ölçüde uzamayan *biri kesinlikle*, diye düşündü Nemly. "Şey, bankaya geri dönmemiz lazım," dedi. "Bay Bent gelirse, lütfen onu arayan kişiler olduğunu söyle."

"Onu *önemseyen* kişiler," dedi Bayan Drapes çabucak ve sonra kızararak eliyle ağzını kapattı.

Ben yalnızca para yapmak istemiştim, diye düşündü Nemly, tir tir titreyen Bayan Drapes'i kiralık arabaların yaklaşmaya cesaret edebildikleri bölgeye götürürken. *Bankacılık hayatının, kocaman purolarla ara verilen kârlı bir can sıkıntısından ibaret olduğunu sanıyordum. Ama... eh, "farklı şekilde normal" çıktı. Oradaki, gerçekten aklı başında tek kişi Igor. Bir de şalgam muhtemelen. Ki şalgamdan da o kadar emin değilim.*

Burnunu çekip duran Bayan Drapes'i Hoşgeldin Sabun'daki evine bıraktı, kaçak Bay Bent ortaya çıkarsa ona haber etmeye söz verdi ve arabacıya bankaya sürmesini emretti.

Gece nöbetçileri çoktan gelmişti ama pek çok memur bankada oyalanıyordu hâlâ ve yeni gerçekliği kabullenemiyormuş gibi

görünüyorlardı. Bay Bent, tıpkı sütunlar gibi, bankanın mütemmim cüzüydü.

Demek Cosmo onu görmeye gitmişti ha? Hoşbeş etmeye gitmiş olamazdı.

Neden *Bent'e* gitmişti peki? Tehdit etmek için mi? Eh, kimse dövülmekten hoşlanmazdı. Belki, *Vampir olduğunu herkese söyleriz,* diyerek tehdit etmişti. Sağduyulu biri buna, *Tehdidini al da güneş görmeyen bir yerine sok,* diye yanıt verirdi gerçi. Vampirlik yirmi sene önce tehdit konusu olabilirdi ama bugün? Şehirde *bir sürü* vampir vardı, nevrotiğin Om'uydular, yeminli olduklarını göstermek için Kara Kurdeleler takıyorlardı ve genel olarak, daha uygun bir tabir eksikliğinde "hayatlarını yaşıyorlardı." Halkın büyük çoğunluğu onları kabullenmiş durumdaydı. Sorun çıkmadan günler geçiyordu ve bu yüzden durum artık normal görülmeye başlanmıştı. Farklı şekilde normal, ama yine de normal.

Tamam, Bay Bent geçmişi hakkında sessiz kalmıştı ama bu da yabalarla hücum edilecek mesele değildi. Adam bankada kırk senedir toplama-çıkarma yapıyordu, tanrılar aşkına.

Ama... belki de kendisi bu şekilde görmüyordu? Siz sağduyuyu cetvelle ölçerdiniz, başkaları patatesle.

Gladys'in yaklaştığını duymadı. Arkasında dikildiğinin farkına vardı yalnızca.

"Sizin İçin Çok Endişelendim Bay Lipwig," diye gürledi Gladys.

"Teşekkür ederim Gladys," dedi Nemly ihtiyatla.

"Size Sandviç Yapacağım. Sandviçlerimi Seversiniz."

"Çok naziksin Gladys ama birazdan Bayan Müşfikyürek yemek için yukarıda bana katılacak."

Golemin gözlerindeki parıltı bir anlığına soldu ve sonra yine parladı. "Bayan Müşfikyürek."

"Evet, bu sabah gelmişti."

"Bir Hanım."

"Nişanlım, Gladys. Buraya sık sık uğrayacaktır."

"Nişanlınız," dedi Gladys. "Ah. Evet. *Düğününüzün Sorunsuz Gitmesi İçin Yirmi İpucu*'nu Okuyorum."

Gözleri soldu, arkasına döndü ve ağır adımlarla merdivene yürüdü.

Nemly alçaklık etmiş gibi hissetti kendisini. Tamam, elbette alçağın tekiydi ama bu, kötü hissetmesini engellemiyordu. Diğer yandan kadın... lanet olsun, adam... Nesne işte! Gladys, yanlış yönlendirilmiş kadın dayanışmasının hatasıydı. Bunun karşısında Nemly ne yapabilirdi? Bu konuda Diken'in bir şey yapması gerekecekti.

Kıdemli memurlardan birinin sabırla yanında beklediğini fark etti.

"Evet?" dedi. "Sana nasıl yardımcı olabilirim?"

"Ne yapmamızı istersiniz efendim?"

"Adın nedir?"

"Spittle, efendim. Robert Spittle."

"Neden bana soruyorsun Bob?"

"Çünkü Başkan 'hav' diyor efendim. Kasaların kilitlenmesi lazım. Defter Odasının da. Bütün anahtarlar Bay Bent'teydi. Ve adım Robert efendim, sizin için sorun olmazsa."

"Yedek anahtar var mı?"

"Başkan'ın ofisinde olabilir efendim," dedi Spittle.

"Bak... Robert, hepinizin eve gitmesini ve güzel bir uyku çekmesini istiyorum, tamam mı? Ben anahtarları bulurum, karşıma çıkan bütün kapıları da kilitlerim. Bay Bent yarın burada olur eminim ama gelmezse kıdemli memurları toplantıya çağıracağım. Yani... bankanın nasıl işlediğini biliyor olmalısınız!"

"Şey, evet. Elbette. Ama... şey... ama..." Memurun sesi soldu.

Ama Bay Bent yok, diye düşündü Nemly. *Ve midyeler tangoda ne kadar iyiyse Bay Bent de sorumluluk dağıtmakta o kadar iyiydi. Ne halt edeceğiz şimdi biz?*

"Burada hâlâ birileri var mı? Bankacılık sektörünün çalışma saatleri buraya kadarmış ha?" dedi bir ses kapıdan. "Başının yine dertte olduğunu duydum?"

Latife Dilber'di ve elbette kastettiği, *Selam! Seni görmek ne güzel!* idi.

"Baş döndürücü görünüyorsun," dedi Nemly.

"Biliyorum," dedi Diken. "Neler oluyor? Arabacı tüm personelin bankayı terk ettiğini söyledi."

Daha sonra Nemly şöyle düşündü: *Ve işte her şey o zaman yolundan çıktı. Söylenti aygırına avludan kaçmadan önce binmelisin ki dizginleri çekebilesin. Şöyle düşünmen gerekirdi Nemly: Personelin koşarak bankadan çıkması nasıl görünüyor? Sen de hemen koşa koşa* Times'*ın ofisine gitmeliydin, eyere atlayıp orada ve o anda aygırı geri döndürmeliydin.*

Ama... Diken *gerçekten* baş döndürücü görünüyordu ve dahası, yaşanan tek olay, personelden tek bir kişinin kendini kaybedip binadan ayrılmasıydı. Bundan kim, ne çıkarabilirdi ki?

Bunun yanıtı şuydu elbette: Ne istiyorlarsa onu.

Arkasında birinin durduğunu fark etti.

"Bay Lipwig, ependim?"

Nemly döndü. Onu görmeden bir saniye önce Müşfikyürek'e bakıyorsanız Igor daha da korkunç görünüyordu.

"Igor, gerçekten de zamanı değ..." diye başladı Nemly.

"Ütt kata tıkmamam gerektiğini biliyorum ependim ama Bay Clamp tidimini bitirdiğini töyledi. Tok güzel oldu."

"Bütün bunlar da neydi?" dedi Latife Dilber. "İki kelimesini anca anlamışımdır."

"Ah, aşağıda benim için 1 dolarlık banknot tasarlayan biri var da. Kâğıt para."

"Gerçekten mi? Görmeyi çok isterim."

"*Gerçekten mi?*"

Gerçekten harikaydı. Nemly 1 dolarlık banknotun önündeki ve arkasındaki çizimlere baktı. Igor'un parlak beyaz ışıkları altında, erikli puding kadar zengin ve cüce sözleşmelerinden daha karmaşık görünüyordu.

"O kadar çok para basacağız ki..." dedi sesli olarak. "Harika iş çıkardın Owls... Bay Clamp!"

"Owlswick'i kullanmaya karar verdim," dedi ressam tedirginlikle. "Ne de olsa, sorun yaratabilecek kısmı Jenkins."

"Eh, evet," dedi Nemly, "şehirde düzinelerce Owlswick *kesin* vardır." Açılabilir merdivene çıkmış, ümitsizlikle borulara bakan Hubert'a döndü. "Senin işin nasıl gidiyor Hubert? Para sağ salim akıyor mu?"

"Ne? Ah, iyi. İyi. Çok iyi," dedi Hubert, aşağı inme telaşıyla merdiveni devirmesine ramak kalarak. Latife Dilber'e muğlak bir dehşet ifadesiyle baktı.

"Bu, Latife Dilber Müşfikyürek," dedi Nemly, adamın kaçmaya kalkışması ihtimaline karşı. "Nişanlım. O bir *kadın*," diye ekledi, adamın endişeli ifadesini görünce.

Müşfikyürek elini uzattı. "Selam Hubert."

Hubert bakakaldı.

"Onunla el sıkışabilirsin Hubert," dedi Nemly dikkatle. "Hubert ekonomisttir. Bu şey... simya gibi ama simyadan daha temiz."

"Demek paranın nasıl dolaştığını biliyorsun, öyle mi Hubert?" dedi Latife Dilber, dirençsiz eli sıkarak.

Sonunda konuşma kavramı Hubert'ın aklına geldi. "Kaynakla bin doksan yedi eklem yaptım," dedi, "ve Azalan Getiri Kanununu üfledim."

"Daha önce bunu kimse yapmamıştır herhâlde," dedi Latife Dilber.

Hubert neşelendi. Bu seferki kolaydı! "Yanlış bir şey yapmıyoruz ki!" dedi.

"Yapmadığınıza eminim," dedi Latife Dilber, elini çekmeye çalışarak.

"Şehirdeki her doların izini sürebiliyoruz. Olasılıklar sonsuz! Ama, ama, ama, ee... elbette hiçbir şekilde hiçbir şeyi bozmuyoruz!"

"Bunu duyduğuma çok memnun oldum Hubert," dedi Latife Dilber, elini daha sertçe çekerek.

"Elbette sistem iyice oturana kadar birkaç sorun yaşayacağız. Ama her şeyi muazzam dikkatle yapıyoruz! Bir valfı açık bıraktığımız için falan hiçbir şey kaybolmadı!"

"Ne kadar da ilginç," dedi Latife Dilber, boş elini Hubert'ın omzuna dayayıp diğer elini adamın elinden çekip kurtararak.

"Bizim gitmemiz lazım Hubert," dedi Nemly. "Ama sen aynı bu şekilde devam et. Seninle çok gurur duyuyorum."

"*Gerçekten mi?*" dedi Hubert. "Bay Cosmo benim kaçık olduğumu söylemişti! Hatta teyzemden, Glup'u hurdacılara satmasını istemiş!"

"Tipik geri kafalı, eski moda düşünüş tarzı," dedi Nemly "Hamsi Yüzyılı'ndayız artık. Gelecek senin gibi, her şeyin nasıl çalıştığını bize açıklayabilen adamların olacak."

"Öyle mi?" dedi Hubert.

"Bak buraya yazıyorum," dedi Nemly, Latife Dilber'i uzaktaki çıkışa doğru kararlılıkla iterek.

Onlar çıktıktan sonra Hubert avucunu kokladı ve ürperdi. "İyi insanlar onlar, değil mi?"

"Evet ependim."

Hubert, Glup'un, şehirdeki paranın kabarıp çekilmesini sadakatle yansıtan ışıl ışıl borularına baktı. Tek bir darbe, dünyayı sarsabilirdi. Korkunç bir sorumluluktu bu.

Igor da ona katıldı ve yalnızca ticaret dalgalarının sesinin bozduğu sessizliğin içinde durdular.

"*Ne* yapmalıyım Igor?" dedi Hubert.

"Bidim memlekette bir atatödü vardır," dedi Igor.

"Nerede?"

"Bidim memlekette. Bid hep töyle derid: Danavarın ayaklanmatını ittemiyortan, manivelayı tekmeyedektin."

"Benim... delirdiğimi düşünmüyorsun, değil mi Igor?"

"Pek tok büyük adam deli tanılmıttır Bay Hubert. Dr. Hant Porvord'a bile deli dediler. Ama torarım tide: Bir deli, 'danlı beyin nakil aleti' gibi devrimdi bir teyi idat edebilir miydi?"

"Hubert... normal biri mi?" dedi Latife Dilber, akşam yemeğine doğru mermer basamakları tırmanırlarken.

"Günışığına çıkmayan takıntılı adamların standartlarına göre mi?" dedi Nemly. "Oldukça normal derim."

"Ama daha önce hiç kadın görmemiş gibi davranıyordu!"

"Yanında kullanım kılavuzu verilmeyen şeylere alışık değil, o kadar," dedi Nemly.

"Hah," dedi Latife Dilber. "Neden sırf *erkekler* böyle oluyor?"

Sense cüzi bir maaş karşılığında golemler için çalışıyorsun, diye düşündü Nemly. *Golemler yüzünden grafitilerle ve kırık pencerelerle uğraşman gerekiyor. Yabanda kamp yapıyor ve güçlü adamlarla tartışmaya giriyorsun. Sırf golemler için.*

Ama hiçbir şey söylemedi, çünkü Müşfikyürek'in kullanım kılavuzunu okumuştu.

Yönetim katına gelmişlerdi. Latife Dilber havayı kokladı. "Kokuyu alıyor musun? Harika, değil mi?" dedi. "Bir tavşanı bile etobura dönüştürebilir."

"Koyun kellesi," dedi Nemly kasvetle.

"O sırf, et suyunu yapmak için," dedi Latife Dilber. "Önce bütün yumuşak ve titrek kısımları ayıklanıyor. Endişelenme. O eski şaka yüzünden itici geliyor sana, hepsi bu."

"Hangi eski şaka?"

"Ah, *hadi* ama! Fakir bir oğlan kasaba gider ve der ki: 'Annem bir koyun kellesi istiyor ama gözleri de kalsın, çünkü bize bir hafta bakması gerekiyormuş.' Anlamadın mı? 'Bakması' derken aynı zamanda 'geçindirme' anlamında söylüyor ve..."

"Bence koyuna biraz haksızlık oluyor."

"İlginç," dedi Latife Dilber. "Anonim hayvan parçalarını güzel güzel yiyorsun ama diğer parçaları yemenin haksızlık olduğunu düşünüyorsun. Sence koyunun kafası, 'En azından *beni* yemedi,' diye mi düşünüyor? Aslında bakarsan, bir hayvanın ne kadar çok kısmını yersek *türü de* o kadar mutlu olmalı, çünkü o zaman o hayvan türünden daha az birey öldürürüz."

Nemly kapının kanatlarını itip açtı ve hava yine yanlışlık hissiyle doldu.

Bay Cırtlak odada değildi. Normalde Nemly'yi kocaman, salyalı bir hoşgeldinle karşılamak için Gelen Evrak tepsisinde bekliyor olurdu ama şimdi tepsi boştu.

Ayrıca oda daha büyük geliyordu ve bunun sebebi Gladys'in de orada olmamasıydı.

Yerde küçük, mavi bir tasma vardı. İçerisi yemek kokularıyla doluydu.

Nemly koridorda koşarak mutfağa gitti. Golem ocağın başında kasvetle dikilmiş, çok büyük bir tencerenin takırdayan kapağını izliyordu. Kapaktan taşan kirli köpükler süzülerek ocağa damlıyordu.

Gladys, Nemly'yi görünce döndü. "Yemeğinizi Ben Pişiriyorum Bay Lipwig."

Nemly'nin gözyuvarlarının içinde korkunç dehşet kuklaları paranoyak sekseklerini oynadı.

"Kepçeyi bırakıp tencereden uzaklaşır mısın lütfen?" dedi, aniden yanında bitmiş olan Latife Dilber.

"Bay Lipwig'in Yemeğini Pişiriyorum," dedi Gladys, bir parça meydan okumayla. Nemly'ye, pis köpükler daha da büyümüş gibi geldi.

"Evet ve neredeyse pişmiş gibi görünüyor," dedi Latife Dilber, "*Bu Yüzden Onu Görmek İstiyorum Gladys.*"

Bir sessizlik oldu.

"*Gladys*?"

Golem tek bir hamlede kepçeyi onun eline tutuşturup geriledi. Yarım ton çeken kil kütlesi, duman kadar hafif ve sessizce hareket etmişti.

Latife Dilber tencerenin kapağını ihtiyatla kaldırdı ve kepçeyi kaynayan kütleye daldırdı.

Bir şey botlarına sürtününce Nemly başını eğdi ve Bay Cırtlak'ın endişeli pörtlek gözlerini gördü. Sonra tencereden yükselen şeye döndü ve en az otuz saniyedir nefes almadığını fark etti.

Peggy telaşla içeri daldı. "Ah, işte buradasın, seni yaramaz çocuk!" dedi, küçük köpeği kucağına alarak. "İnanır mısınız, ta soğuk odaya kaçmış!" Saçlarını gözlerinden çekerek etrafına bakındı. "Gladys, koyulaşmaya başladığında soğuk tabağa almanı söylemiştim sana!"

Nemly yükselen kepçeye baktı ve hissettiği rahatlama selinin arasında birtakım rahatsız edici yorumlar öne çıkmak için itişti.

Bir haftadan az zamandır bu işteyim, en güvendiğim adam bağıra çağıra kaçtı, suçlu olduğum ortaya çıkacak ve bu bir koyun kellesi!..

Üstelik... Ahh, düşünceliliğin için teşekkür ederim Aimsbury...

Bir de güneş gözlüğü takmış!

Dokuzuncu Bölüm

Cribbins Dişleriyle Mücadele Ediyor – Teolojik Bir Tavsiye – "İşte Ben Eğlence Diye Buna Derim!" – Bay Cırtlak'ın Tuhaf Oyuncağı – Sör Joshua'nın Kitapları – Bankacılığa Dalış – Bekçilerin Düşünüş Tarzı – Peki Ya Altın? – Cribbins Isınıyor – Profesör Flead'in (Ne Yazık Ki) Dönüşü – Nemly Şükrediyor – Bir Kurtinsan Açığa Çıkıyor – Splot: Size İyi Gelir – Dua Zamanı

"Maalesef artık ofisi kapatmam lazım rahip efendi." Bayan Houser'ın sesi Cribbins'in rüyalarına son verdi. "Yarın dokuzda tekrar açacağız," diye ekledi ses, umutla.

Cribbins gözlerini açtı. Odanın sıcaklığı ve saatin tekdüze tiktakları sayesinde bir güzel kestirmişti.

Bayan Houser oracıkta dikilmekteydi; Cribbins'in rüyalarındaki gibi pembe çıplaklığıyla muhteşem değil, sade kahverengi kaban ve kabanla uyumsuz tüylü bir şapkayla.

Cribbins aniden ayılarak cebinde telaşla dişlerini aradı. Uyurken güvenip de ağzını onlara emanet edemiyordu. Hiç alışık olmadığı bir utanç telaşesi içinde başını aksi yöne çevirerek dişlerini takmaya çalıştı ve sonra bir kez daha, doğru tarafı yukarı bakacak şekilde takmak için mücadele etti; takma dişler takılma-

mak için her seferinde direniyordu. Cribbins onları çaresizlikle çekip çıkardı ve dirençlerini kırmak için sandalyenin koluna bir iki kez sertçe çarptıktan sonra bir kez daha ağzına tıktı.

"Çşg!" Yanağına bir tokat attı. "Çok teşekkûr ederim hamfendi," dedi, mendiliyle ağzını silerek. "Bunun için özûr dilerim, reşmen bana eziyet ediyorlar, yemin ederim."

"Sizi rahatsız etmek istemedim," diye devam etti Bayan Houser, yüzündeki dehşet ifadesi solarken. "Uykuya ihtiyacınız vardı eminim."

"Uyumuyordum hemşire, yalnızca düşünüyordum," dedi Cribbins kalkarak. "Günahkârların düşüşü ve imanlıların yükselişi hakkında düşünüyordum. 'Sonuncu olan birinci, birinci olan sonuncu olacak,' yazılmamış mıdır?"

"Biliyor musunuz, bu beni öteden beri biraz endişelendirmiştir," dedi Bayan Houser. "Birinci olmayan ama gerçekten sonuncu da olmayanlara ne olacak? Yani ellerinden geleni yaparak yuvarlanıp gidenlere?" Cribbins'i peşinden gelmeye davet eden –ama kendisinin zannettiği kadar da incelikli olmayan– bir tavırla kapıya doğru yürüdü.

"Gerçekten de büyük bir ikilem bu Berenice," dedi Cribbins, onu takip ederek. "Kutsal metinler bundan bahsetmiyor, ama kuşkusuz..." Alnını kırıştırdı. Cribbins nadiren dinî meselelerle ilgilenirdi ve bu oldukça zor bir meseleydi. Doğuştan dinbilimciymiş gibi girişti: "Kuşkuşuz, yuvarlanmaya devam edecekler ama muhtemelen *aksi yönde.*"

"Sonunculuğa doğru mu?" dedi Bayan Houser endişeyle.

"Ah, sevgili hamfendiciğim, sonunda birinciliğe oturacaklarını hatırlayın."

"Doğru, bu şekilde düşünmemiştim. Ancak bu şekilde işe yarar. Ama elbette, baştaki birinci, sonuncunun yetişmesini beklerse."

"Bu gerçekten de mucize olur," dedi Cribbins, kapıyı arkalarından kilitleyen kadını izlerken. Gazete ofisinden sonra akşam havası soğuk ve nahoş geldi ve Maymun Sokak'taki yatakhanede bir gece daha geçirme fikrini iki kat itici kıldı. Şu anda Cribbins'in kendi mucizesine ihtiyacı vardı ve o anda, bir mucizenin şekillenmeye başladığını hissediyordu.

"Kalacak yer bulmak zor oluyordur herhâlde rahip efendi," dedi Bayan Houser.

Loşlukta Cribbins kadının yüz ifadesini seçemiyordu.

"Ah, inancım var hemşire," dedi. "Om gelmese de, göndereceği... *Aaah!*" Böyle bir zamanda hem de ha! Yayların biri kaymıştı! Om onu yargılıyordu belki de!

Fakat acı verici de olsa, yanında bir nimet getirmişti bu: Bayan Houser, ne pahasına olursa olsun hayır işlemeye kararlı bir kadının ifadesiyle yaklaşıyordu. Offf, yine de canı çok yanmıştı; tam diline çarpmıştı!

O sırada arkasında bir ses, "Affedersiniz," dedi, "fark etmeden geçemedim... Siz Bay Cribbins olabilir misiniz tesadüf eseri?"

Ağzındaki acı yüzünden küplere binmiş olan Cribbins yüreğinde cinayetle döndü ama Bayan Houser, "*Rahip* Cribbins diyeceksiniz, çok teşekkürler," dedi.

Cribbins sıktığı yumrukları açtı. "Benim," diye mırıldandı.

Eski moda kâtip cübbesi giymiş solgun bir genç, ona bakıyordu. "Adım Heretofore," dedi, "ve eğer siz *gerçekten de* Cribbins'seniz, sizinle görüşmek isteyen zengin bir adam tanıyorum. Bu sizin şanslı gününüz olabilir."

"Öyle mi?" diye mırıldandı Cribbins. "O adamın adı Cojmo ise, asıl *ben* onunla görüşmek istiyorum. Bu onun da şanslı günü olabilir. Hepimiz ne kadar da şanşlıyız, değil mi?"

"En azından *bir an* dehşete kapılmış olmalısın," dedi Nemly, mermer zeminli oturma odasında rahat rahat dinlenirlerken. Yani, *Müşfikyürek* rahattı. Nemly ise arıyordu.

"Anlamadım?" dedi Latife Dilber, Nemly bir dolabı açarken.

"Golemler özgür olacak şekilde yaratılmamıştır, değil mi? Bazı konularda ne yapacaklarını bilemezler?"

"Ama öğrenirler. Gladys, köpeğe zarar *vermezdi*," dedi Latife Dilber, odayı adımlayan Nemly'yi izleyerek.

"Sen de emin değildin, kabul et. Onunla nasıl konuştuğunu duydum. 'Kepçeyi bırak ve yavaşça arkana dön' falan..." Nemly bir çekmeceyi açtı.

"Bir şey mi arıyorsun?"

"Banka anahtarlarını. Buralarda bir yerde yedek bir anahtar takımı olmalı."

Latife Dilber de ona katıldı. Ya bunu yapacaktı ya Gladys hakkında tartışacaklardı. Dahası, süitte bir sürü dolap ve çekmece vardı ve yemek hazırlanırken oyalanmanın bir yoluydu.

"*Bu* anahtar ne için?" diye sordu birkaç saniye sonra. Nemly döndü. Diken, halkaya takılmış gümüş rengi bir anahtar tutuyordu.

"Hayır, ondan çok daha fazlası olmalı," dedi Nemly. "Onu nerede buldun ki?"

Latife Dilber büyük masayı gösterdi. "*Şuraya* dokundum ve... Aa, bu sefer yapmadı."

Nemly'nin küçük çekmecenin dışarı kaymasını sağlayan düğmeyi bulması bir dakikadan fazla zaman aldı. Kapalıyken ahşabın dokusunda tamamen görünmez oluyordu.

"Önemli bir şey için olmalı," dedi Nemly, bir başka masaya yönelerek. "Belki de anahtarların geri kalanını başka bir yerde saklıyorlardır. Her kilitte dene. Ben burada yalnızca konaklıyordum, gerçekten. Bu çekmecelerin yarısında ne var, hiç bilmiyorum."

Yazı masasına dönmüş, içindekileri karıştırıyordu ki arkasında bir tıkırtı ve gıcırtı duydu; sonra Latife Dilber, "Sör Joshua'nın burada genç hanımları ağırladığını söylemiştin, değil mi?" dedi ifadesiz bir sesle.

"Öyleymiş. Neden?"

"Eh, işte ben *buna* eğlence derim..."

Nemly arkasına döndü. Kocaman bir dolabın kapısı ardına dek açıktı.

"Ah, olamaz," dedi. "Bütün bunlar *ne* için?"

"Şaka yapıyorsun, değil mi?"

"Eh, evet, tamam. Ama... hepsi o kadar... siyah ki."

"Ve *derimsi*," dedi Latife Dilber. "Muhtemelen *kauçukumsu* da aynı zamanda."

Önlerine serilen yaratıcı erotika müzesine yaklaştılar. Kapak açılınca serbest kalan bazıları çözüldü, kaydı ve birkaç örnekte, yerden sekti.

"Bu..." Nemly bir şeyi dürtükledi ve dürtüklediği şey *boing!* yaptı. "Evet, kauçukumsu. *Kesinlikle* kauçukumsu."

"Bu taraftakiler de çok fırfırlı," dedi Latife Dilber. "Adam sonunda yeni fikir bulamaz olmuş herhâlde."

"Ya öyle, ya da bulunacak *fikir* kalmamış. Öldüğünde seksen yaşındaymış sanırım," dedi Nemly, sismik bir sarsıntı başka yığınların aşağı kaymasına sebep olurken.

"Aferin ona," dedi Latife Dilber. "Ah, birkaç da kitap rafı var," diye devam etti, dolabın arkasındaki loşluğu araştırarak. "Şurada bak. Şu... ilginç eyerle kırbaçların arkasında. Yatmadan önce okumak için sanırım?"

"Sanmam," dedi Nemly, deri ciltli bir kitabı çekip gelişigüzel bir sayfa açarak. "İhtiyar delikanlının günlüğü bu! Seneleri kapsıyor. Aman tanrılar, *onlarca yılı* kapsıyor!"

"Yayınlayıp bir servet kazanalım," dedi Latife Dilber, yığını tekmeleyerek. "*Gösterişsiz* bir kapakla elbette."

"Hayır, anlamıyorsun. Bu günlükte Bay Bent hakkında bir şeyler olabilir! Bir tür sır..." Nemly parmağını defterin sırtında dolaştırdı. "Bakalım... adam kırk yedi yaşında, buraya on üç yaşında gelmiş ve birkaç ay sonra birileri onu sormuş. İhtiyar Lavish bu kişilerin tipini beğenmemiş... Hah!" İki cildi daha çekip çıkardı. "Bunlar bize bir şeyler anlatmalı, yaklaşık olarak doğru tarihte yazılmışlar ve..."

"Bunlar ne ve neden şıngırdıyorlar?" dedi Latife Dilber, iki tuhaf aleti kaldırarak.

"Ben nereden bileyim?"

"Sen erkeksin."

"Eh, evet. Ee? Ben bu tür şeylerle ilgilenmem."

"Biliyor musun, bence bayır turpu gibi," dedi Latife Dilber düşünceli düşünceli.

"Pardon?"

"Böyle... Şey, biftekli sandviçte bayır turpu çok iyi gider ve bu yüzden biraz yersin. Ama bir gün gelir, bir kaşık dolusu bayır turpu bile seni kesmez olur..."

"Tabiri caizse," dedi Nemly büyülenmiş gibi.

"...ve bu yüzden iki dilim, sonra üç dilim yersin ve sonunda sandviçinde biftekten çok turp koyarsın ve bir gün bifteğin düştüğünü ve farkına bile varmadığını fark edersin."

"Aradığın metafor bu değildi bence," dedi Nemly, "çünkü senin kendine bayır turplu sandviç yaptığını gördüm."

"İyi benzetmeydi yine de," dedi Latife Dilber. Eğildi ve dolabın zemininden bir şey aldı. "Senin anahtarlar sanırım. Orada ne işleri olduğunu asla bilemeyeceğiz, şansımız varsa."

Nemly anahtarları aldı. Halka çeşit çeşit anahtarla doluydu.

"Bütün *bunları* ne yapalım peki?" Latife Dilber yığını tekmeledi; yığın titredi ve içinde bir şey ciyakladı.

"Dolaba geri koyalım?" diye önerdi Nemly kararsızca. Tutkusuz ıvır zıvır yığınında kasvetli, yabancı bir hâl vardı; ait olduğu karanlıklardan alınıp palas pandıras günışığına sürüklenmiş bir derin deniz canavarı gibi.

"Ben... bunu yapabileceğimi sanmıyorum," dedi Latife Dilber. "Bence kapağı açık bırakalım ve kendi başlarına içeri sürünmelerine izin verelim. Hey, dur!" Bunu, ağzında bir *şeyle* kapıdan dışarı kaçan Bay Cırtlak'a söylemişti. "Ah... ağzındaki şeyin eski, lastik bir *kemik* olduğunu söyle bana lütfen," dedi. "*Lütfen.*"

"Yooo," dedi Nemly, başını iki yana sallayarak. "Bence bu kesinlikle yanlış tarif olurdu. Bence o... o... eski, lastik bir kemik *değildi*. Bence hayır."

"Bak şimdi," dedi Hubert, "altınlar çalınmış olsa bilmez miydik sence? Bu tür haberler hızla yayılır! Şahsen ben, şuradaki çoklu-atlama valfında sorun olduğuna eminim." İnce bir cam tüpü tıklattı.

"Ben Glup'un yanıldığını tanmıyorum ependim," dedi Igor kasvetle.

"Igor, farkındasın değil mi, eğer Glup doğruyu söylüyorsa kasalarımızda hemen hiç altın kalmamış demektir ve ben buna inanmak istemiyorum!"

"Glup'un hata yaptığına inanmıyorum ependim." Igor cebinden bir dolar çıkardı ve kuyunun başına gitti. "Benim itin 'Kayıp Para' tütununu takip edebilir mitinid ependim bir dahmet?" dedi ve parayı karanlık sulara bıraktı. Para bir anlığına ışıldayıp battı ve İnsan türünün ceplerinden sonsuza dek kayboldu.

Glup'un cam tüp karmaşasının bir köşesinde küçük, mavi bir

kabarcık belirdi, bir yandan diğerine salınarak yükseldi ve hafif bir *glup!* sesiyle yüzeyde patladı.

"Eyvah eyvah," dedi Hubert.

Komedi geleneklerine göre, yirmi kişilik bir masada baş başa yemek yiyen iki kişi masanın iki uzak ucunda oturur. Nemly ile Latife Dilber bunu denemedi bile. Bunun yerine, birbirlerine sokuldular. Gladys, koluna serilmiş bir peçete ve donuk donuk parlayan iki gözle diğer uçta dikiliyordu.

Koyun kellesi Nemly'nin ruh hâline hiç iyi gelmedi. Peggy onu masa süsü olarak tam ortaya yerleştirmiş, etrafına da çiçekler dizmişti ama kellenin güneş gözlüğü Nemly'nin sinirlerine dokunuyordu.

"Golemlerin kulakları ne kadar keskindir?" dedi.

"Son derece keskin," dedi Latife Dilber. "Bak, endişelenme, bir planım var."

"Ah, güzel."

"Hayır, cidden. Onu yarın dışarı çıkaracağım."

"Acaba sen basitçe..." Nemly duraksadı, sonra ağzıyla şekillendirdi: *Kafasının içindeki sözcükleri değiştirsen?*

"O özgür bir golem!" dedi Latife Dilber sertçe. "*Sen* olsan hoşuna gider miydi bu?"

Nemly, Owlswick ile şalgamı hatırladı. "Evet, gitmezdi," diye itiraf etti.

"Özgür golemlerin fikrini ancak ikna yoluyla değiştirebilirsin. Sanırım bunu yapabilirim."

"Senin altın golemler yarın gelmeyecek miydi?"

"Umarım gelirler."

"Feci bir gün olacak. Ben kâğıt parayı dolaşıma sokacağım, sense sokaklarda altuni bir geçit alayı düzenleyeceksin."

"Onları yeraltında bırakamazdık. Hem, altın olmayabilirler de. Sabah gidip Flead'le görüşeceğim."

"*Biz* gidip görüşeceğiz. Birlikte!"

Latife Dilber onun kolunu okşadı. "Boş ver. Altın golemlerden daha kötü şeyler de olabilir."

"Ne olabileceğini düşünemiyorum bile," dedi Nemly, ama daha sonra bu laftan pişman olacaktı. "Ben halka, altını *unutturmak* istiyordum..."

Durdu ve kelleye baktı. Kelle de gizemli bir ifadeyle, sakin sakin ona bakıyordu. Bir sebepten Nemly, kellenin bir saksafonu, bir de küçük, siyah beresi olması gerektiğini hissetti...*

"Kasa Dairesine bakmışlardır kuşkusuz?" dedi yüksek sesle.

"Kim bakmıştır?" dedi Latife Dilber.

"Oraya giderdi, evet... Güvenebileceği tek şey, değil mi? Kıymeti olan her şeyin temeli..."

"Kim giderdi?"

"Bay Bent altın kasasında!" dedi Nemly ve o kadar hızlı kalktı ki sandalyesini devirdi. "Bütün anahtarlar ondaydı!"

"Pardon? Basit bir hata yaptıktan sonra kafayı yiyen adamdan mı söz ediyorsun?"

"Tam olarak o. Onun bir Geçmişi var."

"Büyük harfle başlayan cinsten mi?"

"Kesinlikle. Hadi gel, oraya inelim!"

"Romantik bir akşam geçireceğimizi sanıyordum?"

"Geçireceğiz! Bay Bent'i kasadan çıkardıktan hemen sonra!"

Kasa Dairesi önündeki tek ses Latife Dilber'in ayak tıpırtılarıydı ve bu, biraz önce yemek masasını şereflendiren gümüş şamdan-

* Pratchett muhtemelen, soyadı "koyun" anlamındaki "sheep" kelimesine benzeyen cazcı Archie Shepp'i anıyor. [E.N.]

ların ışığında ileri geri yürümekte olan Nemly'yi cidden sinirlendiriyordu.

"Umarım Aimsbury çorbayı sıcak tutar," dedi Latife Dilber. *Tıp tıp tıp tıp.*

"Bak," dedi Nemly. "İlk olarak, böyle bir kasayı açmak için Parmak McGee gibi bir adın olması lazım ve ikinci olarak, bu küçük maymuncuklar bu işe uygun değil."

"Eh, gidip Bay McGee'yi bulalım o zaman. Muhtemelen doğru maymuncuklar onda *vardır*." *Tıp tıp tıp tıp.*

"İşe yaramaz, çünkü üçüncü olarak, muhtemelen böyle biri yok ve dördüncü olarak, kasa içeriden kilitlenmiş ve bence Bay Bent anahtarı kilitte bıraktı ve işte bu yüzden bunların hiçbiri işe yaramıyor!" Anahtar halkasını salladı. "Ve beşinci olarak, anahtarı cımbızla çevirmeye çalışıyorum. Bu eski bir numara ve görüldüğü gibi işe yaramıyor!"

"Güzel. O zaman süite geri dönebilir miyiz?" *Tıp tıp tıp tıp.*

Nemly kapıdaki küçük gözetleme deliğinden baktı yine. Deliğin üzerine içeriden kalın bir levha sürülmüştü ama Nemly levhanın kenarlarında hafif bir ışıltı seçebiliyordu. İçeride bir lamba vardı. Bildiği kadarıyla, var olmayan şey ise havalandırmaydı. Kasa, nefes alma fikri moda olmadan önce yapılmış gibiydi; insan elinden çıkmış bir mağaraydı resmen ve dışarı çıkarmayı hiç düşünmediğiniz bir şeyi saklamak için yapılmıştı. Altın nefessiz kalıp ölmezdi.

"Başka seçeneğimiz olduğunu sanmıyorum," dedi, "çünkü altıncı olarak, Bay Bent'in havası azalıyor. Ölmüş bile olabilir!"

"Ölmüşse, yarına bırakamaz mıyız? Burası buz gibi." *Tıp tıp tıp tıp.*

Nemly tavana baktı. Kadim meşeden yapılmıştı ve kirişler demir bantlarla birbirine tutturulmuştu. Eskimiş meşeyi biliyordu;

çelik kadar sağlam ama çelikten daha pis olurdu. Baltaları köreltir, çekiçleri sahiplerinin yüzüne sektirirdi.

"Nöbetçiler yardımcı olamaz mı?" diye fikir yürüttü Latife Dilber.

"Sanmam," dedi Nemly. "Hem, gece gece kasa kapısını kırıp içeri girebilecekleri fikrini cesaretlendirmek istemiyorum."

"Ama çoğu Bekçi Teşkilatı'ndan değil mi?"

"Ee? İçlerinden birinin, taşıyabildiğince altınla ufka doğru tüyerken eskiden bir bekçi olduğunu düşüneceğini sanmıyorum. Ben bir suçluyum, bilirim."

Kendi kendine sayarak merdivene yürüdü.

"*Şimdi* ne yapıyorsun peki?"

"Bankanın hangi kısmının tam altında olduğumu çözmeye çalışıyorum," dedi Nemly. "Ama biliyor musun? Sanırım zaten biliyorum. Altın odası, Bay Bent'in masasının tam altında."

Lambanın ışığı zayıflamıştı. Yağlı duman kıvrılarak yükseliyor, Bay Bent'in tortop yattığı yerdeki çuvallara konuyordu.

Yukarıdan bir ses geliyordu. Tavanın boğduğu insan sesleri de vardı. Seslerden biri, "Kıpırdatamıyorum. Tamam Gladys, sana bırakıyorum," dedi.

"Hanımefendilere Yaraşır İş Mi Bu?" diye gürledi ikinci bir ses.

"Ah evet, mobilya taşımak sayılır," dedi, kadın olduğu açık birinin sesi.

"Pekâlâ. Kaldırıp Altının Tozunu Alayım Bari."

Tahtaya sürtünen tahtanın gürlemesi geldi, yığılı külçelerin üzerine biraz toz yağdı.

"Çok Tozluymuş Gerçekten. Süpürge Getireyim."

"Aslında, Gladys, şimdi de *yeri* kaldırmanı istiyorum," dedi ilk ses.

"Onun Da Mı Altı Tozlanmış?"

"Tozlandığına eminim."

"Pekâlâ."

Gümlemeler sonucunda kirişler gıcırdadı ve sonra bir gürleme, "Leydi Waggon'ın *Ev İdaresi Kitabı*'nda, Yer Tahtalarının Altının Tozunu Almakla İlgili Bir Şey Yazmıyor," dedi.

"Gladys, aşağıda bir adam ölüyor olabilir!"

"Anlıyorum. Bu Biraz Dağınıklık Yaratır." Kirişler bir darbeyle sarsıldı. "Leydi Waggon Diyor Ki, Bir Hafta Sonu Partisi Esnasında Ceset Bulursanız, Cesetlerden Gizlice Kurtulmak Gerekirmiş. Yoksa Etraf Batarmış."

Gladys üç darbe daha indirdikten sonra kiriş parçalandı.

"Leydi Waggon Diyor Ki, Çünkü Bekçilerde Saygının Kırıntısı Yokmuş Ve Kirli Botlarını Paspasa Asla Silmezlermiş."

Bir kiriş daha çatladı. Kasa dairesine ışıktan mızraklar saplandı. Kürek büyüklüğünde bir el belirdi, demir bantlardan birini yakaladı ve kırdı.

Nemly, yukarı akan dumanların arasından loşluğa baktı.

"Aşağıda! Aman tanrılar, leş gibi kokuyor!"

Latife Dilber onun omzunun üzerinden baktı. "Yaşıyor mu?"

"Yaşadığını umuyorum." Nemly kirişlerin arasından geçip külçe kutularının üzerine indi. Bir an sonra yukarı seslendi: "Nabzı atıyor! Ve kilitte bir anahtar *var* işte! Merdivenlerden inip bana yardım edebilir misin?"

"Ee... ziyaretçilerimiz var," diye seslendi Latife Dilber ona.

Şimdi yukarıdaki ışığın önünde, iki adet miğferli kafa silüeti vardı. *Lanet olsun!* Görev başında olmayan bekçiler kullanmak iyiydi güzeldi ama rozetlerini her yere yanlarında götürüyorlardı. Üstelik bunlar, sırf mesai saatleri dışında bir bankanın kasa dairesinde yıkıntıların arasında bir adam buldular diye, olmadık

sonuçlara varabilecek türden tiplerdi. *Bakın, açıklayabilirim*, sözcükleri dilinin ucuna kadar geldi ama Nemly onları tam zamanında boğdu. Burası kendi bankasıydı ne de olsa.

"Siz ne istiyorsunuz?" diye sordu.

Bu, adamları şaşalatacak kadar beklenmedikti ama biri cesaretini topladı: "Burası sizin kasa daireniz mi bayım?"

"Ben başkan yardımcısıyım, ahmak! Ve burada hasta biri var!"

"Siz kasa dairesinin tavanını yıkıp girerken mi düştü bayım?"

Aman tanrılar, hamurunda bekçilik olan birini sarsamıyordunuz; o sabırlı, yıpratıcı ses tonuyla sorgulayıp duruyorlardı. Bekçiyseniz, size her şey suç gibi gelirdi.

"Memur bey... Sen *bekçisin*, değil mi?"

"Bekçi Haddock bayım."

"Eh, memur bey, meslektaşımı temiz havaya çıkarabilir miyiz? *Hırıldıyor* da. Kilidi buradan açacağım."

Haddock diğer bekçiye başını salladı ve diğer bekçi merdivenlere doğru seyirtti.

"Anahtarınız varsa bayım, neden yeri kırıp girdiniz?"

"Onu dışarı çıkarmak için elbette!"

"O zaman nasıl..."

"Merak etme, son derece mantıklı bir açıklaması var," dedi Nemly. "Ben buradan çıktığımda hep birlikte kahkahadan kırılacağız!"

"Bunu dört gözle bekliyorum efendim," dedi Haddock, "çünkü gülmeyi severim."

Bekçilerle konuşmak, yer kaymasına yakalanmışken koşmaktan farksızdı: Yeterince çevikseniz dik durabilirdiniz ama kendinize yön veremezdiniz, freniniz olmazdı ve kayışınızın patırtıyla sona ereceğini bilirdiniz.

Karşısındaki Bekçi Haddock değildi artık, çünkü Bekçi Haddock, Kraliyet Darphanesi Müdürü'nün cebinde kadifeye sarılmış maymuncuklar ve bir de cop olduğunu keşfeder keşfetmez Çavuş Kayağantaş'ı çağırmıştı.

Nemly maymuncukların teknik olarak yasadışı olmadığını biliyordu. Maymuncuğunuz olması sorun değildi. *Bir başkasının evinin içinde dururken* maymuncuğunuz olması sorundu. *Tavanı kırılıp girilmiş bir kasa dairesinde dururken* maymuncuğunuzun olması ise... eh, sorunsuz olmaktan o kadar uzaktı ki evrenin kıvrıldığı yeri görebilirdiniz.

Çavuş Kayağantaş'a göre buraya kadar her şey açıktı. Bununla birlikte, Nemly'nin, tavanını kırıp girdiği kasanın anahtarlarını *yasal olarak* elinde bulundurduğu gerçeğiyle yüzleşince çavuşun kavrayışı gevşemeye başlamıştı. Bu, trole başlı başına bir suçmuş gibi geliyordu ve Nemly'yi bir süre, Gerekmediği Hâlde Bir Yere Tavanını Kırıp Girmek Suretiyle Bekçilerin Zamanını Boşa Harcama suçuyla itham etmeyi düşündü.* Maymuncuğa neden ihtiyaç duyulduğunu içgüdüsel olarak anlamıyordu; nasıl ki birikintilerin suyu anlatacak sözcükleri yoksa trollerin de maçoluğu anlatacak sözcükleri yoktu. Merhumluktan kıl payı kurtulmuş Bay Bent'in zihin yapısı ve eylemleri de kafasını karıştırıyordu. Troller çıldırmazdı, öfkelenirdi. Bu yüzden pes etti ve Nemly'nin karşısına bu sefer Yüzbaşı Havuç dikildi.

Nemly onu eskilerden tanıyordu. Havuç iri yarıydı, sabun kokardı ve normal yüz ifadesi mavi gözlü pürmasumiyetti. Nemly o cana yakın yüzün ardını göremiyordu, hem de hiç. Çoğu kişiyi okuyabilirdi ama yüzbaşı, kilitli bir kitaplığın içindeki kapalı kitaptı. Ve adam, bekçilere özgü o sinir bozucu şekilde her zaman nazikti.

---

* Bekçilerin Zamanını Harcama suçunu işleyen vatandaşlar, söz konusu zamanı, bekçilerin hâlihazırda icat etmedikleri yöntemlerle harcamanın yolunu bulmuş kişilerdir.

Yüzbaşı Havuç, aniden sorgu odasına dönüşmüş olan küçük ofiste Nemly'nin karşısına otururken nazikçe, "İyi akşamlar," dedi. "Size mahzendeki üç adamı sorarak başlayabilir miyim bayım? Ve büyük cam... şeyi?"

"Bay Hubert Şakrak ve asistanları," dedi Nemly. "Şehrin ekonomik sistemini çalışıyorlar. Bu konuyla alakaları yok. Aslında düşününce, benim de bu konuyla alakam yok. Aslında *bu konu* yok. Bütün bunları çavuşa açıkladım."

"Çavuş Kayağantaş sizin fazla akıllı olduğunuzu düşünüyor Bay Lipwig," dedi Yüzbaşı Havuç, defterini açarak.

"Eh, evet... bunu çoğu kişi için düşünüyordur, değil mi?"

Havuç'un yüzünde kas oynamadı. "Bana aşağıda neden elbiseli bir golem olduğunu ve neden adamlarıma kirli botlarını silmelerini söyleyip durduğunu açıklayabilir misiniz?"

"Delirdiğimi düşünmenize yol açmadan, hayır. Bunun herhangi bir şeyle ne alakası var?"

"Bilmiyorum bayım ama öğrenmeyi umuyorum. Leydi Deirdre Waggon kim?"

"Çiçek düzenleme sanatıyla iştigal eden türden kadınlar olmak isteyen genç hanımlar için, görgü kuralları ve ev idaresi konusunda modası geçmiş kitaplar yazan biri. Bakın, bu alakalı mı?"

"Bilmiyorum bayım. Durumu değerlendirmeye çalışıyorum. Peki bana, küçük bir köpeğin, ağzında mahrem nitelikte kurmalı bir aletle binada neden koşuşturduğunu açıklayabilir misiniz?"

"Aklımı yitirmek üzere olduğumdandır," dedi Nemly. "Bakın, burada önemli olan tek şey Bay Bent'in... kendini kaybedip kasaya kapanması. Onu bir an önce çıkarmam gerekiyordu."

"Ah evet, kasa," dedi yüzbaşı. "Altın hakkında konuşabilir miyiz biraz?"

"Altında ne sorun var?"

"*Sizin* bize söyleyebileceğinizi umuyorduk bayım. Onu cüceleere satmak istemiştiniz sanıyorum?"

"Ne? Evet, bunu söyledim ama sırf bir şeyi kanıtlamak içindi."

"Kanıtlamak," dedi Yüzbaşı Havuç ciddiyetle, bunu da defterine yazarak.

"Bakın, bu tür şeyleri bilirim," dedi Nemly. "Boş bulunup suçlu olduğumu gösteren aptalca bir şey söyleyeceğim umuduyla beni konuşturup duracaksınız, değil mi?"

"Çok teşekkür ederim bayım," dedi Yüzbaşı Havuç, defterinde yeni bir sayfa çevirerek.

"Ne için teşekkür ediyorsunuz?"

"Bu tür şeyleri bana söylediğiniz için bayım."

Gördün mü? dedi Nemly kendi kendine. *Fazla gevşediğinde bu olur işte. Tetikteliğini yitirirsin. Bir* bekçi *bile seni tongaya bastırabilir.*

Yüzbaşı başını kaldırıp baktı. "Size söylemek zorundayım Bay Lipwig, açıklamalarınızın bir kısmı, sizinle suç ortağı olamayacak tarafsız bir tanık tarafından doğrulandı."

"Gladys'le mi konuştunuz?" dedi Nemly.

"Gladys kim?"

"Kirli botlardan yakınan kadın."

"Bir golem nasıl 'kadın' olabilir bayım?"

"Ah, bunu biliyorum ve doğru yanıt şu: Bir golem nasıl '*adam*' olabilir?"

"İlginç bir noktaya temas ettiniz bayım. Bu, elbiseyi açıklıyor o zaman. Sırf merakımdan soruyorum, sizce bir golem ne kadar ağırlık taşıyabilir?"

"Bilmiyorum. Birkaç ton belki. Neye varmaya çalışıyorsunuz?"

"Bilmiyorum bayım," dedi Havuç neşeyle. "Kumandan Vimes'a göre, hayat size bir tabak karman çorman spagetti verdiğinde,

spagettileri teker teker çekerek sonunda köfteyi bulursunuz. Olaylara dair sizin ifadeniz, kendisinin anladığı kadarıyla Bay Cırtlak'ın ifadesiyle uyuşuyor aslında."

"*Köpekle* mi konuştunuz?"

"Eh, bankanın başkanı o," dedi yüzbaşı.

"Onunla nasıl... Ha, teşkilatta bir kurtinsan var, değil mi?" dedi Nemly sırıtarak.

"Bunu doğrulamıyoruz bayım."

"Yalnız, Nobby Nobbs olduğunu herkes biliyor."

"Öyle mi bayım? Vay canına... Her neyse, bu akşamki davranışlarınız açıklanmış oldu."

"Güzel. Teşekkür ederim." Nemly kalkacak oldu.

"Bununla birlikte, bu haftanın *başındaki* davranışlarınız bayım, henüz açıklanmadı."

Nemly yine oturdu. "Ee? Onları açıklamak zorunda değilim, değil mi?"

"Bize yardımı dokunabilir bayım."

"Size nasıl yardımı dokunabilir?"

"Kasa Dairesinde neden hiç altın olmadığını çözmemizde yardımcı olabilir mesela. Genel olarak bakarsak *küçük* bir ayrıntı belki ama yine de kafa karıştırıcı."

O noktada, yakında bir yerlerde Bay Cırtlak havlamaya başladı...

Cosmo Lavish masasının ardında oturmuş, parmaklarını birbirine dayayarak ağzının önünde dikmiş, Cribbins'in yemek yiyişini izliyordu. Seçme şansı olan kişilerin çoğu bunu otuz saniyeden uzun süre yapmamıştı.

"Çorba güzel mi?" dedi.

Cribbins son bir uzun gulp-gulptan sonra çanağı indirdi. "Şorba şüper beyefendi." Cebinden gri bir paçavra çıkardı ve...

Dişlerini çıkaracak, hem de şimdi, masada, diye düşündü Cosmo. *Hayret! Ah evet, dişlerin arasında hâlâ havuç parçaları da var...*

"Dişlerini onartmaktan çekinme," dedi, Cribbins cebinden bükülmüş bir çatal çıkarırken.

"Başımın belaşı onlar efendim," dedi Cribbins. "Yeminlen, bilerek yapıyorlar." Çatalla kurcaladığı yaylar tınladı ve sonra Cribbins tatmin olmuş görünerek, gri dişetlerinin arasına soktuğu dişlerini sıkarak yerlerine oturttu. "Böylesi daha iyi," diye ilan etti.

"Güzel," dedi Cosmo. "Ve şimdi, ithamlarının niteliğini düşünerek, ki Drumknott onları dikkatlice yazdı ve sen de imzaladın, sana şunu sorayım: Neden Lord Vetinari'ye gitmedin?"

"İlmekten kaçmış adamlar gördüm efendim," dedi Cribbins. "Hajırlıklıysan, o kadar zor değil. Ama ilmekten kaçmış birinin erteşi gün ballı bir işe girdiğini *hiç* duymadım. Hem de memurluk! Şonra bir bakmışım, bir de bankacı olmuş. Biri o adamın ardını kolluyor ve ben onun kahrolaşı bir iyilik perisi olduğunu sanmıyorum. Vetinari'ye gitmek aptallık olurdu, değil mi? Ama adam bankanızı şizin elinizden aldı ve bu utanç verici. Bu yüjden, aradığınız adam benim efendim."

"Bir bedel karşılığında kuşkusuz?"

"Eh, evet, maşrafların ödenmesi faydalı olurdu."

"Ve Lipwig ile Spangler'ın aynı kişi olduğundan *eminsin?*"

"Adamın gülümsemesi, efendim. Asla unutmuyorsunuz. Ve herkeşle gevezelik edebilme yeteneği var, herkesin onu dinlemesine sebep oluyor. Sihirbaz gibidir o küçük nankör..."

Cosmo ona baktı ve sonra, "Rahibe elli dolar ver Drum... Heretofore," dedi. "İyi bir otele yönlendir. Sıcak banyo yapabileceği bir yere."

"*Elli dolar mı?*" diye hırladı Cribbins.

"Sonra da bahsettiğin o küçük şeyi edin, olmaz mı?"

"Evet efendim. Elbette."

Cosmo bir kâğıt parçasını kendine çekti, kalemini mürekkep şişesine batırdı ve hararetli hararetli yazmaya başladı.

"Elli dolar..." dedi Cribbins yine, günahın asgari ücreti karşısında hayretler içinde.

Cosmo başını kaldırdı ve adama onu ilk defa görüyormuş ve bundan hiç memnun değilmiş gibi baktı.

"Ah evet. Şimdilik elli dolar gerçekten de, rahip efendi," dedi, yatıştırmaya çalışırcasına. "Sabahleyin, hafızan hâlâ aynı ölçüde sağlamsa, hep birlikte daha zengin ve daha erdemli bir geleceğe bakabiliriz. Ben seni alıkoymayayım."

Evrak işine geri döndü.

Heretofore, Cribbins'in kolunu tuttu ve adamı zorla sürükleyerek odadan çıkardı. Cosmo'nun ne yazdığını görmüştü.

VetinariVetinariVetinariVetinariVetinariVetinariVetinariVetinari
VetinariVetinariVetinariVetinariVetinariVetinariVetinariVetinari
VetinariVetinari
VetinariVetinariVetinariVetinariVetinariVetinari...

Kılıçlı bastonu edinme zamanının geldiğini düşündü. *Bastonu al, teslim et, parayı kap, sonra da kaç.*

Ölüm Sonrası İletişim Bölümü'nde ortalık sakindi. Zaten genelde gürültülü olmazdı ama Üniversite'nin sesleri solduğunda, Öte Taraftan sızan titrersinek büyüklüğündeki tiz sesleri işitebilirdiniz her zaman.

Sorun şu ki, diye düşündü Hicks, seleflerinin çoğu, bölüm dışında hiçbir tür hayat yaşamamıştı –zaten bölümde sosyal beceriler öncelikli de sayılmazdı– o yüzden şimdi, hayatlarını yaşamayı

öldükten sonra bile beceremiyorlardı. Mekândan ayrılmaya gönülsüz oluyorlar, departmanda takılıyorlardı. Hicks bazen, Dolly Kardeşler Kumpanyası yeni bir oyun sahnelediğinde, güçlü hissediyorlarsa fon oluştursunlar diye onları dışarı salıyordu.

İçini çekti. ÖSİB'de çalışmanın sorunu buydu: Asla tam olarak patron olamıyordunuz. Sıradan bir işkolunda insanlar emekli olurlar, onları tanıyan birkaç kişi kaldığı sürece arada bir işyerlerine uğrarlardı ve en nihayetinde, geçmiş denen denize karışıp giderlerdi. Oysa burada eski personel *asla* gitmiyordu.

Bir deyim vardı: "Eski nekromansi büyücüleri asla ölmez." Bunu birine söylediğinde, "Ee?" diyorlardı ve Hicks de, "Hepsi bu maalesef. Yalnızca, 'Eski nekromansi büyücüleri asla ölmez,'" diye yanıtlıyordu.*

O gecelik ortalığı topluyordu ki, kendine ait gölgeli köşeden Charlie, "Biri geliyor. Şey, yani *biri* derken..." diye başladı.

Hicks hızla döndü. Büyülü halka parlıyordu. İnci gibi parlayan sivri tepeli şapka katı zeminden yükselmeye başlamıştı bile.

"Profesör Flead?" dedi.

"Evet evet, acele etmeliyiz genç adam," dedi Flead'in gölgesi, yükselmeye devam ederek.

"Ama ben seni kovdum! Dokuz Kat Silgiyi kullandım! O her şeyi kovar!"

"Onu *ben* yazdım," dedi Flead kendini beğenmişlikle. "Aah, endişelenme, işe yaramadığı tek kişi benim. Kendi üstümde işe yarayan bir büyü yazmak için aptal olmam lazım, değil mi?"

Hicks titrek parmağını uzattı. "Gizli bir geçit bıraktın, değil mi?"

"Elbette. Çok da güzel bir geçit. Merak etme, yerini yalnız ben biliyorum." Şimdi Flead'in tamamı halkanın üzerinde süzülmek-

* Gerçek hâli "Eski askerler asla ölmez; yavaşça unutulurlar yalnızca," olan eski bir dörtlüğe gönderme. [E.N.]

teydi. "Ve onu aramaya bile kalkışma, senin gibi yetenekleri sınırlı bir adam gizli rünleri asla bulamaz."

Flead odada etrafına bakındı. "O harika genç hanım burada değil mi?" dedi umutla. "Eh, boş ver. Beni buradan götürmek zorundasın Hicks. Eğlenceyi görmek istiyorum!"

"Eğlence mi? Ne eğlencesi?" dedi Hicks, bir yandan da Dokuz Kat Silgi büyüsünü çok ama çok dikkatle incelemeyi planlayarak.

"Gelen golemlerin nasıl golemler olduğunu biliyorum be adam!"

Nemly çocukken, her gece yatağa girmeden önce dua ederdi. Ailesi Sade Patates Kilisesi'nde çok aktifti. Bu kilise, Kadim ve Geleneksel Patates Kilisesi'nin aşırılıklarından kaçınırdı ve takipçileri de kendi hâlinde, çalışkan, yaratıcı kişilerdi; yağ lambalarına ve ev yapımı mobilyalara bağlılıkları, çoğu kişinin hâlâ mum kullanıp *koyunlara* oturduğu bölgede dikkat çekmelerine sebep oluyordu.

Ama Nemly duadan nefret ederdi. Dua edince uzayda kocaman, siyah bir delik açılıyormuş da *bir şey* o delikten her an uzanıp onu yakalayabilirmiş gibi hissediyordu. Bunun sebebi muhtemelen, standart yatma zamanı duasının "uyanmadan ölürsem" lafını içermesiydi. Kötü gecelerde Nemly'nin sabaha kadar oturmaya çalışmasına sebep olan bir laftı.

Aynı zamanda, uyumadan önceki saatlerini hayatındaki nimetleri saymak için kullanması emredilmişti.

Şimdi burada, bankanın karanlığında yapayalnız ve üşüyerek yatarken, sayacak nimet arıyordu.

Dişleri sağlamdı. Saçları da genç yaşta dökülmemişti. İşte! O kadar zor değildi, değil mi?

Ve bekçiler onu *tutuklamamıştı;* tam olarak değil, hayır. Fakat Kasa Dairesinin önüne bir trol dikmişler, etrafına da uğursuz görünüşlü sarı-siyah halatlar çekmişlerdi.

Kasa Dairesinde altın yok. Gerçi bu tam olarak doğru değildi; kurşun külçeleri *kaplamak* için bile olsa en azından iki buçuk kilo altın kullanılmış olmalıydı. Ki biri o konuda son derece başarılı iş çıkarmıştı. Karanlık bir gündeki ışıltı ha... En azından *biraz* altın vardı yani. *Hiç* altın olmadığı söylenemezdi.

Ve yalnızdı, çünkü Latife Dilber bir bekçiye saldırdığı için geceyi nezarethanede geçiriyordu. Nemly bunun haksızlık olduğunu düşündü. Elbette, özellikle de bekçinin nasıl bir gün geçirdiğine bağlı olarak, "saldırı" kategorisi altında dosyalanmayacak *hiçbir* eylem yoktu ama Latife Dilber gerçekten de Çavuş Kayağantaş'a *saldırmamıştı;* yalnızca ayakkabısıyla trolün kocaman ayağına basmaya çalışmıştı ve sonuç kırık bir topuk ile burkulmuş bir bilek olmuştu. Yüzbaşı Havuç bunu da hesaba kattıklarını söylemişti.

Şehrin saatleri dördü vurdu ve Nemly geleceğini, özellikle de geleceğinin uzunluğunu düşündü.

Duruma iyi tarafından bak: Yalnızca asılabilirdin de.

Daha ilk günden inmeliydi Kasa Dairesine, hem de yanına bir simyacı ile avukat alarak. Kasa Dairesini hiç teftiş etmemişler miydi? Etmişlerse bile, "bizim ahbapların" kafalarını diğer "ahbaplarının" kasasına uzatıp tutanağı imzalayıvermesi ve sonra öğle yemeğine çıkmaları suretiyle mi etmişlerdi? Ahbabınızın sözünden kuşku etmezdiniz, değil mi? Özellikle de *onun* sizin sözünüzden kuşku etmesini istemiyorsanız?

Belki de merhum Sör Joshua altınların tamamını egzotik ürünler ve genç hanımlara harcamıştı. Bir çuval altınla güzel kadınların kollarında kaç gece satın alabilirdiniz? İyi bir kadının bedeli

ağırlığınca altındır derlerdi, o zaman becerikli ve haylaz olanların değeri daha da fazla olmalıydı.

Nemly doğrulup oturdu ve bir mum yaktı. Gözüne Sör Joshua'nın komodinde duran günlüğü ilişti.

Otuz dokuz sene önce... Eh, doğru seneydi ve şu anda yapacak başka hiçbir işi olmadığına göre...

Sabahtan beri bir türlü yaver gitmeyen şansı sonunda döndü. Ne aradığından emin olmasa da, aradığı şeyi gelişigüzel çevirdiği altıncı sayfada buldu:

Bugün bankaya, Bent adlı oğlanı soran tuhaf görünüşlü iki adam geldi. Personele onları geri çevirmelerini söyledim. Bent son derece iyi çalışıyor. Çocuğun geçmişte neler çektiğini merak etmeden geçemiyorum...

Günlüğün büyük kısmı bir tür şifreyle yazılmış gibiydi ve gizli simgelerin niteliği, Sör Joshua'nın her kaçamağını titizlikle kaydettiğini düşündürüyordu. Adamın dobralığı hayrete şayandı. Hayattan ne istediğini çözmüştü ve ondan olabildiğince çok edinmek için işe girişmişti. Nemly adama şapka çıkarıyordu.

Kendisi ne istiyordu peki? Oturup düşünmemişti hiç. Nemly daha ziyade... eh, yarının bugünden *farklı* olmasını istiyordu.

Saate baktı. *Dördü çeyrek geçiyor ve nöbetçileri saymazsak etrafta kimse yok.* Ana kapıların önünde bekçiler hâlâ bekliyordu. Nemly gerçekten de tutuklanmamıştı fakat bu, şu küçük, medeni anlaşmalardan biriydi: Tutuklanmamış bir adam gibi davranmaya çalışmadığı sürece tutuklu sayılmayacaktı.

Hah, diye düşündü, pantolonunun çekerken, *bir küçük nimet daha var: Bay Cırtlak kurtinsanla cilveleşmeye çalışırken oradaydım...*

...ki o sırada söz konusu kurtinsan, bankanın koridorlarında mantar gibi bitmiş dev süs vazolarından birinin tepesinde duruyordu. Vazo sallanıyordu. Onbaşı Nobbs da öyle. Gülmekten. Karnını tuta tuta güldüğü şeyse...

...muhteşem ve iyimser bir şevkle hoplayıp zıplayan Bay Cırtlak'tı. Ama Bay Cırtlak ağzında yeni oyuncağını tutuyordu ve gizemli biçimde oyuncağın zembereği kurulmuştu ve kaderin hayırlı bir cilvesi sonucunda, her sıçrayışının zirvesinde küçük köpek, şeyin... eh, *aletin* ağırlığıyla havada yavaşça parende atıyordu.

Ve Nemly düşünmüştü: *Demek kurtinsan dişi ve tasmasında bekçi rozeti var. Ve ben o saç rengini daha önce gördüm. Hah!*

Ardından bakışları, küçük yüzünde mutlak bir mutluluk ifadesiyle hoplayıp zıplayarak parendeler atan Bay Cırtlak'a dönmüştü...

...ve sonra Yüzbaşı Havuç köpeği havada yakalamıştı, kurtkadın kaçmıştı ve gösteri sona ermişti. Ama hatıra, Nemly'nin aklından çıkmayacaktı. Çavuş Angua'nın yanından bir dahaki geçişinde alçak sesle hırlayacaktı. Gerçi muhtemelen bu da Bekçiye Saldırı sayılırdı.

Tamamen giyindikten sonra sonsuz koridorlarda yürüyüşe çıktı.

Teşkilat o gece için bankaya bir sürü yeni nöbetçi yollamıştı. Yüzbaşı Havuç akıllıydı, hakkını vermek lazımdı: Gönderdiği bekçiler troldü ve trolleri lafazanlıkla ikna etmek zordu.

Gittiği her yerde trollerin izlediğini hissedebiliyordu Nemly. Mahzen kapısında nöbetçi yoktuysa da Glup'u saran parlak ışık havuzuna yaklaştığında, özgürlüğe açılan kapının yanında da bir tanesinin beklediğini görünce içi burkuldu.

Owlswick bir şilteye yatmış, resim fırçası elinde, horlamaktaydı. Nemly ona imrendi.

Hubert ve Igor, Nemly'nin her gördüğünde daha da büyüdüğüne yemin edebileceği cam kargaşası üzerinde çalışmaktaydı.

"Sorun ne?"

"Sorun? Yok. Sorun yok!" dedi Hubert. "Her şey yolunda! Sorun mu var? Neden sorun olduğunu düşündünüz ki? Sorun olduğunu düşünmenize ne yol açtı?"

Nemly esnedi. "Kahve var mı? Ya da çay?" diye sordu.

"Tidin itin Bay Lipwig," dedi Igor, "bir tplot yaparım."

"Splot mu? *Gerçek* splot mu?"

"Ketinlikle gertek ependim," dedi Igor kendini beğenmişçesine.

"Buralarda splot satılmıyor, biliyorsun."

"Parkındayım ependim. Bidim memleketin büyük kıtmında da yataklandı artık," dedi Igor, bir çuvalı karıştırarak.

"Yasaklandı mı? Splot *yasaklandı mı?* Ama bitkisel bir içecek o! Ninem bile yapardı!"

"Ketinlikle, çok gelenekteldi," diye onayladı Igor. "İntanın göğtünde kıl tıkartırdı."

"Evet, ninem de bundan yakınırdı..."

"Alkollü bir içecek mi bu bahsettiğiniz?" diye sordu Hubert endişeyle.

"Kesinlikle hayır," dedi Nemly. "Ninem ağzına asla içki sürmezdi." Bir an düşündü ve sonra ekledi: "Yani... belki tıraş losyonları hariç. Splot, ağaç kabuğundan yapılır."

"Ah? E hiç fena değilmiş?" dedi Hubert.

Igor alet edevat ormanının içine çekildi ve cam şıngırtıları geldi. Nemly dağınık çalışma tezgâhının yanına oturdu.

"Senin dünyanda işler nasıl gidiyor Hubert?" dedi. "Su güzel güzel fıkırdayarak akıyor mu?"

"İyi! Çok iyi! Her şey yolunda! Hiçbir sorun yok!" Hubert'ın

bakışları daldı, defterini çıkardı, bir sayfaya baktı ve defteri geri koydu. "Siz nasılsınız?"

"Ben? Ah, harika. Yalnız... altın kasasında on ton altın olması gerekirken, yok."

Igor'un olduğu yönde bir cam kırıldı.

Hubert dehşetle Nemly'ye baktı.

"Ha? Hahahaha?" dedi. "Ha ha ha ha a HAHAHA!! **HA HA HA!!! HA HA**..."

Bir bulanıklık içinde Igor masaya sıçradı ve Hubert'ı yakaladı. "Üdgünüm Bay Lipwig," dedi omzunun üzerinden, "bu durum *taatlerde* türebilir..."

Hubert'a iki tokat attı ve cebinden bir kavanoz çıkardı.

"Bay Hubert? Kat parmak götteriyorum?"

Hubert yavaşça odaklandı. "On üç?" dedi titrek bir sesle.

Igor rahatladı ve kavanozu cebine geri tıktı. "Oh, neyte. Tam damanında düdeldi. Bravo ependim!"

"Çok özür dilerim..." diye başladı Hubert.

"Dert etme. Şahsen ben de biraz böyle hissediyorum," dedi Nemly.

"Demek, altın... Kimin aldığına dair fikriniz var mı?"

"Hayır ama içeriden biri olmalı," dedi Nemly. "Bekçiler muhtemelen suçu bana yıkacaklar."

"Bu, bankanın başında sizin olmayacağınız anlamına mı geliyor?" dedi Hubert.

"Bankayı Kodes'ten yönetmeme izin vereceklerini sanmıyorum."

"Eyvah eyvah," dedi Hubert, Igor'a bakarak. "Ee... altın geri konursa ne olur?"

Igor yüksek sesle öksürdü.

"Bunun pek de olası olmadığını düşünüyorum. Ya sen?" dedi Nemly.

"Evet ama Igor bana geçen sene Postane yandığında binayı yeniden yaptırmak için tanrıların size para verdiklerini söyledi!"

"Hıh!" dedi Igor.

"Bunun bir kez daha olacağından kuşkuluyum," dedi Nemly. "Bir 'bankacılık tanrısı' olduğundan da kuşkuluyum."

"Ama başka bir tanrı, sırf reklam olsun diye yapabilir?" dedi Hubert çaresizlikle. "Bir dua etmeye değmez mi?"

"Hah!" dedi Igor, bu sefer daha yüksek sesle.

Nemly bir birine, bir ötekine baktı. *Tamam*, diye düşündü, *burada bir şeyler dönüyor ve neler döndüğünü bana söylemeyecekler.*

Kocaman bir altın yığını versinler diye tanrılara dua etmek? Bu ne zaman işe yaradı ki? Tamam tamam, geçen sene işe yaradı, evet, ama sırf kocaman bir altın yığının nerede gömülü olduğunu bildiğim *için. Kendine yardım edenlere tanrılar da yardım eder, değil mi? Ki ben kendime yardım ediyordum. Ah, hem de nasıl.*

"Gerçekten değer mi sence?" diye sordu.

Önüne dumanı tüten küçük bir kupa kondu. "Tplotunud ependim," dedi Igor. *Timdi lütpen itin ve gidin*, demedi ama demiş kadar oldu.

"*Sence* gidip dua etmeli miyim Igor?" dedi Nemly, onun yüzünü izleyerek.

"Bilemiyorum. Igorların dua hakkındaki fikri, duanın 'tempolu umut'tan başka şey olmadığıdır."

Nemly ona doğru eğilip fısıldadı: "Igor... memleketlin olarak uyarmak isterim, peltekliğin gitti."

Igor'un alnı daha beter kırıştı. "Üdgünüm ependim, kapamda tok tey var," dedi ve gözlerini devirerek tedirginlik içindeki Hubert'ı gösterdi.

"Ah, özür dilerim, sizi rahatsız ediyorum değil mi," dedi Nemly,

kupayı kafasına dikerek. "Zaten birazdan dhdldlkp;kvyvvbdf[, jvjvf; llljvmmk; vvbvlm bnxgcgbnme..."

Ah evet, splot işte, diye düşündü. İçinde bitkiler ve her tür doğal malzeme vardı. Ama *dulavratotu* da bitkiydi ve *arsenik* de doğaldı. *İçinde alkol yok*, derdi insanlar, *çünkü alkol splotun içinde hayatta kalamaz*. Fakat dışarıda iki metre kar varken ve kuyu donmuşken, bir fincan sıcak splot insanların yataktan kalkıp işe gitmelerini sağlardı. Kafanız berrak, düşünceleriniz hızlı olurdu. *Dilinizin* onlara ayak uyduramaması ise yazıktı.

Nemly gözlerini bir iki kez kırpıştırdı ve "Ughx..." dedi.

Sonra, sırf "Gnyrxs!" diyerek de olsa içeridekilerle vedalaştı ve Glup'un ışığı gölgesini önüne düşürürken kemerli mahzen boyunca uzaklaştı. Trollerin kuşkucu bakışları altında, ayaklarının uçup gitmesini önlemeye çalışarak merdiveni tırmandı. Beyni vızıldıyordu ama şu an beyninin yapacağı hiçbir iş yoktu. Tutunabileceği, çözüm kopartabileceği hiçbir şey. Ve yaklaşık bir saat sonra *Times*'ın taşra baskısı yola çıkacaktı ve ondan kısa süre sonra da Nemly'yi salıvereceklerdi. Müşterilerse paralarını çekmek için bankaya hücum edecekti, ki bu en iyi hâliyle bile korkunç şeydi. Üstelik diğer bankalar ona yardımcı olmayacaktı. Neden olacaklardı ki? Nemly onların "ahbaplarından" değildi.

Şimdi Utanç, Küçük Düşmüşlük ve Bay Cırtlak yüzüne bakıyordu ama içlerinden yalnızca biri onu yalıyordu.

Ah, demek ofisine varmıştı. Splot, insanın onca küçük sorununu alıp götürüyordu işte böyle; onları toplayıp sıkıştırıyor, kendinizi bu gezegende tutma sorununa dönüştürüyordu.

Nemly küçük köpeğin ritüel salyalı öpücüğünü kabul etti, diz çöktüğü yerden kalktı ve sandalyeye ulaştı.

Tamam... oturmak... bunu yapabilirdi. Ama zihni hızla çalışmaktaydı.

Yakında bankaya doluşacaklardı. Çok fazla yanıtsız soru olacaktı. *Ne yapmalı, ne yapmalı? Dua etmek?* Nemly duaya pek sıcak bakmazdı ama tanrılara inanmadığından değil, var olma ihtimallerinden korktuğundan. Tamam, Anoiya ondan epey faydalanmıştı ve Nemly de geçen gün ona adanmış parıl parıl yeni tapınağı fark etmişti; takılan çekmecelerle dolu bir hayat düşüncesiyle yüzleşmiş minnettar imanlılar tapınağın ön cephesini adak yumurta dilimleyiciler, tel çırpıcılar, kepçeler, karakavza tere yağlayıcılar ve pek çok başka işe yaramaz mutfak gereciyle bezemişti bile ama Anoiya dualara yanıt veriyordu, çünkü işinde *uzmanlaşmıştı*. Bir tür cennet, ebedî hakikatler veya herhangi türden bir kurtuluş vadetmiyordu o; pürüzsüz bir çekmece çekme deneyimi ve çatallara erişim veriyordu sadece. Gerçi, bulduğu mucizevi hazine için teşekkür etmek üzere Nemly onu seçene kadar neredeyse kimse Anoiya'ya inanmıyordu. Tanrıça bunu hatırlar mıydı acaba?

Altınlar çekmecede sıkışmış olsaydı, belki. Değersiz metali altına dönüştürmek konusunda ise muhtemelen hayır. Yine de, elinizde duadan başka çare kalmamışsa tanrılara dönerdiniz.

Küçük mutfağa gitti ve çengelinden bir kepçe aldı. Sonra ofisine dönüp onu bir masa çekmecesine tıktı. Kepçe çekmecede takıldı, çünkü dünyadaki tüm kepçelerin asıl işlevi budur.

Çekmeceleri sarsmak. Yapacağı şey buydu işte. Anlaşılan, Anoiya sese geliyordu.

"Ey Anoiya!" dedi çekmecenin kulpunu çekiştirerek. "Benim! Tövbekâr günahkâr Nemly von Lipwig! Bilmem hatırlar mısın! Bizler, hepimiz, kendi amellerimiz sonucunda çekmecelere takılmış mutfak gereçleriyiz ve en çok takılan da benim. Onca meşguliyetin içinde, sana muhtaç olduğum bu anda beni takıldığım yerden kurtaracak zamanı bulabilirsen, yeni Postane'nin çatısı-

na tanrıların heykellerini koyarken sana olan muazzam minnetimi göstereceğim. Hem de nasıl! Eski Postane'deki vazoları sevmiyordum zaten. Hem de altın varaklı falan olacak. Yardımların için şimdiden teşekkür ederim. Âmin!"

Çekmeceyi son bir kez çekti, kepçe dışarı fırladı, sıçrayan somon gibi havada uçtu ve köşedeki vazoya çarparak kırdı.

Nemly bunun iyiye işaret olduğuna karar verdi. Anoiya geldiğinde sigara kokusu aldığınız söylenirdi ama Diken de bu odada on dakikadan uzun kaldığından, koklamanın bir anlamı yoktu.

Şimdi ne olacaktı? Eh, kendilerine yardım edenlere tanrılar da yardım ederdi ve son bir Lipwigvari seçenek her zaman vardı.

O seçenek, zihninde yüzeye çıktı: *Uydur.*

Onuncu Bölüm

Tarzla Yapmak – "Başkan Hav Diyor!" – Harry Kral Kenara Bir Şeyler Ayırıyor – Çığlıklar Başlıyor – Tek Bir Öpücük, Dil Yok – Savaşlar Kurulu – Nemly İpleri Eline Alıyor – Pullarla Küçük Bir Büyü – Profesörün İlgisini Gıcıklamak – Bir Cennet Vaadi

Uydur! Yapacak başka hiçbir şey kalmadı. Altınımsı zinciri hatırlıyor musun? Gökkuşağının diğer ucu bu işte. Lafazanlıkla sıyrılamayacağın bir durumdan lafazanlıkla sıyrıl. Kendi şansını yarat. Gösteri yap. Düşersen de... bırak, düşüşü dalışa nasıl dönüştürdüğünü hatırlasınlar. Bazen en güzel saat son saattir.

Gardıroba gitti ve en iyi altın takım elbisesini çıkardı; özel durumlar için sakladığı takımı. Sonra gidip Gladys'i buldu. Gladys pencereden dışarı bakıyordu.

Golemin dikkatini çekmek için adını çok yüksek sesle söylemesi gerekti ve nihayet Gladys çok yavaşça döndü.

"Geliyorlar," dedi.

"Evet, geliyorlar," dedi Nemly. "Çok şık görünmem lazım. Bu pantolonu ütüleyebilir misin lütfen?"

Gladys tek kelime etmeden pantolonu aldı, duvara dayadı ve dev avucuyla sıvazladıktan sonra Nemly'ye geri verdi. Nemly pan-

tolonun çizgisiyle tıraş bile olabilirdi. Sonra Gladys yine pencereye döndü.

Nemly de ona katıldı. Bankanın önünde bir kalabalık toplanmıştı bile ve o izlerken arabalar da gelip duruyordu. Etrafta epey nöbetçi de vardı. Kısa bir ışık çakması, *Times*'tan Otto Chriek'in resim çekmeye başladığını anlattı. Ah evet, şimdi de bir delegasyon oluşuyordu. Herkes ölüm ânında orada olmak istiyordu. Eninde sonunda birileri kapıyı yumruklamaya başlayacaktı. Kahretsin, buna izin veremezdi.

Yıkan, tıraş ol, uzamış burun kıllarını kes, dişlerini temizle. Saçlarını tara, botlarını parlat. Şapkanı tak, merdivenden aşağı in, kapının anahtarını çok yavaşça çevir ki tıkırtısı dışarıdan duyulmasın, ayak seslerinin yükselmesini bekle, sonra da...

Nemly kapıyı hızla açtı. "Evet beyler?"

Kapıyı çalmak üzere uzanmış eli havada kalınca Cosmo Lavish sallandı ama sonra kendini topladı ve bir kâğıdı Nemly'ye uzattı.

"Acil teftiş," dedi. "Bu beyler..." Arkasındaki saygın görünümlü adamları gösterdi. "Başlıca loncaları ve bazı diğer bankaları temsil ediyor. Bu standart bir prosedür ve onları engelleyemezsin. Bekçi Teşkilatı'ndan Kumandan Vimes'ı da getirdiğimizi fark etmişsindir. Kasada gerçekten de altın olmadığını kanıtladığımızda Kumandan Vimes'a seni hırsızlık şüphesiyle tutuklamasını emredeceğim."

Nemly, Vimes'a baktı. Onu pek sevmiyordu ve onun da *onu* sevmediğine emindi. Ama Vimes'ın, Cosmo Lavish gibilerinden emir almayacağına her şeyden fazla emindi.

"Kumandan'ın, uygun gördüğü şeyi yapacağına eminim," dedi Nemly uysal uysal. "Kasa Dairesinin yerini biliyorsunuz. Şu anda biraz dağınık olduğu için üzgünüm."

Cosmo, söylediği her şeyi kalabalığın da duyacağından emin olmak için yarı döndü. "Sen bir hırsızsın Bay Lipwig. Dolandırıcı ve yalancı, zimmete para geçiren ve giyim tarzından hiç anlamayan birisin."

"Hey, bu biraz ağır olmadı mı?" dedi Nemly, adam hışımla içeri dalarken. "Bence epey şık giyiniyorum!"

Şimdi kalabalığın önünde, merdivenin tepesinde yalnız kalmıştı. Kalabalık henüz güruha dönüşmemişti ama an meselesiydi.

"Yardımcı olabileceğim başka birileri var mı?" dedi.

"*Bizim* paramız ne olacak?" dedi biri.

"Paranıza ne olmuş?" dedi Nemly.

"Gazetede altınınız olmadığı yazıyor," dedi soruyu soran kişi.

Times'ın nemli bir kopyasını Nemly'ye uzattı. Gazete oldukça tedbirli bir dil kullanmıştı aslında. Nemly kötü manşetler beklemişse de haber birinci sayfada tek bir sütun kaplıyordu ve tam olarak anlayamadıkları büyük meblağlarda para hakkındaki gerçeklerle karşı karşıya kaldıklarında ve onlara anlatılanların doğruluğundan emin olamadıklarında gazetecilerin hep kullandığı "anladığımız kadarıyla", "sanıyoruz" ve "*Times*'a ifade edildi" gibi tabirlerle yazılmıştı.

Başını kaldırdığında Sacharissa Cripslock'la göz göze geldi.

"Pardon," dedi kadın, "ama dün gece mekân bekçiler ve nöbetçilerle doluydu ve fazla zaman bulamadık. Ve dürüst olmak gerekirse Bay Bent'in... rahatsızlığı, başlı başına bir haberdi. Bankayı onun yönettiğini herkes biliyor."

"Bankayı Başkan yönetiyor," dedi Nemly gergin gergin.

"Hayır Nemly. Başkan, hav diyor," dedi Sacharissa. "Bak, işi teslim alırken bir şey imzalamadın mı? Makbuz falan?"

"Eh, belki. Bir ton evrak işi vardı. İmzalamam söylenen yerleri imzaladım yalnızca. Bay Cırtlak da öyle."

"Aman tanrılar, avukatlar çok eğlenecek," dedi Sacharissa, defteri büyü eseri gibi elinde belirirken. "Şaka da değil üstelik.* Borçlular hapishanesine bile atılabilir!"

"Köpek kulübesi," dedi Nemly. "Başkan *hav* diyor, unuttun mu? Ve öyle bir şey olmayacak."

Sacharissa eğilip Bay Cırtlak'ın küçük kafasını okşadı ve eğildiği yerde donakaldı. "Ağzındaki şey..." diye başladı.

"Sacharissa, bunu daha sonra konuşabilir miyiz? Gerçekten de şu anda buna ayıracak zamanım yok. Gazeteci olmana *rağmen* inandığın herhangi üç tanrıya yemin ederim, bu iş bittiğinde sana öyle bir haber vereceğim ki *Times*'ın kaba saba ve açık saçık konulardan kaçınma yeteneğini bile zorlayacak. Güven bana."

"Evet ama tıpkı şeye benzi..." diye başladı Sacharissa.

"Ah, ne olduğunu *biliyorsun* demek. Açıklamama gerek yok o zaman," dedi Nemly kısaca.

Gazeteyi endişeli sahibine geri verdi. "Siz Bay Cusper'sınız, değil mi?" dedi. "Bankamıza yedi dolar yatırmıştınız sanıyorum?" Adam bir anlığına etkilenmiş göründü ama Nemly yüzleri hatırlamak konusunda gerçekten iyiydi. "Burada altınla uğraşmaya zahmet etmediğimizi söylemiştim size."

"Evet ama..." diye başladı adam. "Yani... birileri altını alıp götürebiliyorsa çok da iyi bir banka olamaz, değil mi?" dedi.

"Ama hiç fark etmez," dedi Nemly. "Sizlere bunu açıklamıştım."

Kalabalıktakiler kararsızlığa kapılmış göründü. Teorik olarak şu anda merdivenden yukarı hücum ediyor olmaları gerekiyordu ama Nemly onları neyin tuttuğunu biliyordu: umut. Kafalarının içindeki, *Bu aslında olmuyor*, diyen küçük ses. Kaybolan anahtarlarını ararken insanların aynı cebi üç kez tersyüz etmesine sebep

* Avukatların eğlenceli bulduğu esprilerin ortak özelliği, başka kimsenin o esprileri anlamamasıdır.

olan ses. Gerçekten inanırsanız her şeyin bir kez daha yerli yerine oturacağı ve anahtarların *orada* olacağı şeklindeki kaçıkça inanç. *Bu oluyor olamaz!* diye bağırıp çağırarak, oluyor olduğunu bilme dehşetini boğmaya çalışan ses.

Ve bu umut tükenene kadar Nemly'nin otuz saniyesi vardı.

Sonra kalabalık aralandı. Pucci Lavish görkemli giriş yapmayı bilmiyordu fakat Harry Kral, biliyordu. Kararsızca dolanan kalabalık, hidrofobik bir peygamberin önündeki deniz gibi aralandı ve açılan kanalın iki yanına, kırık burunları ve birbirini kesen yara izleri olan iri yarı, görmüş geçirmiş adamlar dizildi. Bu yeni yolda Harry Kral puro dumanları saça saça yürüdü. Nemly, Bay Kral'la arasında otuz santim kalana kadar yerinde durmayı başardı ve sonra adamın gözlerinin içine baktı.

"Senin bankana ne kadar para yatırmıştım Bay Lipwig?" diye sordu Harry.

"Ee, sanırım elli bin dolardı Bay Kral," dedi Nemly.

"Evet, ben de öyle bir meblağ olduğunu sanıyordum," dedi Bay Kral. "Peki şimdi ne yapacağımı tahmin edebiliyor musun Bay Lipwig?"

Nemly tahmin etmiyordu. Buna gerek yoktu. Sisteminde hâlâ splot dolaşıyordu ve beyninin içinde yanıt, bir cenaze çanı gibi çınladı: "Daha fazla para yatıracaksınız, değil mi Bay Kral?"

Harry Kral, Nemly yeni numara öğrenmiş bir köpekmişçesine gülümsedi. "Aferin Bay Lipwig! Kendi kendine düşündüm: Harry dedim, elli bin dolar kendi başına yalnızlık çeker dedim, bu yüzden yuvarlak hesap altmış bin yapalım dedim."

Bu işaret üzerine Harry Kral'ın adamları, kocaman kocaman sandıklar taşıyarak arkasından yaklaştı. "Çoğu, altın ve gümüş cinsinden Bay Lipwig," dedi Harry. "Ama paraları senin için sayabilecek bir sürü zeki, genç adamın olduğunu biliyorum."

"Çok naziksiniz Bay Kral," dedi Nemly, "ama müfettişlerin geri gelmesi an meselesi ve o zaman bankanın başı çok ama çok büyük derde girecek. Lütfen! Paranızı kabul edemem."

Harry, Nemly'ye doğru eğilerek onu puro dumanına ve biraz da çürük lahana kokusuna boğdu. "Bir şeyler peşinde olduğunu biliyorum," diye fısıldadı, parmağını şakağına dokundurarak. "O onun bunun çocukları seni haklamaya çalışıyor, bunu görebiliyorum! Ben kazanacak atı gördüğümde anlarım ve kol yenine de bir şeyler sakladığını biliyorum. Ha?"

"Yalnızca kollarımı Bay Kral, yalnızca kollarımı," dedi Nemly

"Tanrılar seni onlardan ayırmasın!" dedi Harry, Nemly'nin sırtına şaplak atarak.

Adamlar Nemly'nin yanından geçtiler ve sandıkları yere bıraktılar.

"Alındı makbuzuna ihtiyacım yok," dedi Harry. "Beni bilirsin Bay Lipwig. Bana güvenebileceğini biliyorsun, tıpkı benim de sana güvenebileceğimi *bildiğim* gibi."

Nemly bir anlığına gözlerini yumdu. Günü *asılarak* bitireceğinden korkmuştu bir de...

"Paranız bende güvende Bay Kral," dedi.

"Biliyorum," dedi Harry Kral. "Ve sen günü kazandıktan sonra genç Wallace'ı yollayacağım ve senin maymunla bu cüzi meblağ için ne kadar faiz ödeyeceğiniz hakkında küçük bir sohbet edecek, tamam mı? Haklıya hakkını vermek lazım."

"Kesinlikle öyle Bay Kral."

"Tamam," dedi Harry. "Şimdi bir arazi satın almaya gidiyorum."

Harry Kral oradan ayrılırken kalabalıktan kararsız mırıltılar yükseldi. Bankaya yeni yatırılan para herkesi şaşırtmıştı. Nemly'yi de şaşırtmıştı. Herkes Harry Kral'ın ne bildiğini merak

ediyordu. Nemly de merak ediyordu. Harry gibi birinin size inanması korkunç bir şeydi.

Artık kalabalıkta bir sözcü evrimleşmişti ve bu sözcü, "Bakın," dedi, "neler oluyor? Altın gitti mi, gitmedi mi?"

"Bilmiyorum," dedi Nemly. "Bugün bakmadım."

"Önemli değilmiş gibi söylüyorsun bunu," dedi Sacharissa.

"Daha önce de açıkladığım gibi," dedi Nemly, "*şehir* hâlâ burada. Banka da hâlâ burada. Ve ben, hâlâ buradayım." Uzaklaşmakta olan Harry Kral'ın geniş sırtına bir bakış fırlattı. "Yani... şimdilik. Bu yüzden, altının ortalıkta dağınıklık yapmasına ihtiyacımız varmış gibi görünmüyor, değil mi?"

Cosmo Lavish, Nemly'nin arkasında, kapıda belirdi. "Ee Bay Lipwig, öyle görünüyor ki sen sonuna kadar üçkâğıtçıymışsın."

"Pardon?" dedi Nemly.

Doğaçlama teftiş kurulunun diğer üyeleri tatmin olmuş ifadelerle dışarı çıkıyordu. Ne de olsa sabahın köründe uyandırılmışlardı ve sabahın köründe uyandırılanlar, kahvaltıdan önce birilerini öldürmek isterdi.

"Ne çabuk bitirdiniz," dedi Nemly.

"Buraya neden getirildiğimizi biliyorsunuz kuşkusuz," dedi bankacılardan biri. "Dün gece bekçiler, kasalarınızda altın bulamadı. Bu mutsuz durumu doğrulamak zorundaydık."

"Ah neyse, para nasıldır bilirsiniz," dedi Nemly. "Beş parasız kaldığınızı düşünürken bir bakarsınız, meğer diğer pantolonunuzun cebindeymiş."

"Hayır Bay Lipwig, kendi kazdığın kuyuya düştün," dedi Cosmo. "Bu banka dolandırıcı." Sesini yükseltti. "Tüm yatırımcılara, hâlâ fırsat varken paralarını çekmelerini tavsiye ederim!"

"*Hayır!* Manga, etrafıma toplan!" Kumandan Vimes şaşkın bankacıları ite kaka geçerken yarım düzine trol bekçi paldır kül-

dûr merdivenden tırmandı ve çift kanatlı kapının önünde omuz omuza dizildi.

"Sen kahrolası aptalın teki misin bayım?" dedi Vimes, burnunu Cosmo'nun burnuna uzatarak. "Bana halkı isyana kışkırtıyormuşsun gibi geldi de! Bu banka bir sonraki emre kadar kapanmıştır!"

"Ben bankanın yöneticilerinden biriyim Kumandan!" dedi Cosmo. "Bankaya girmemi engelleyemezsin!"

"İzle de gör," dedi Vimes. "Şikâyetini doğrudan Lord Vetinari'ye götürmeni tavsiye ederim. Çavuş Kayağantaş!"

"Evet efendim!"

"Benim imzamı taşıyan izin belgesi olmadan kimse içeri girmeyecek. Ve Bay Lipwig, sen de şehirden *ayrılmayacaksın*, anlaşıldı mı?"

"Evet Kumandan." Nemly, Cosmo'ya döndü. "Biliyor musun, hiç iyi görünmüyorsun," dedi. "Betin benzin atmış gibi."

"Bu kadar konuşma yeter Lipwig!" Cosmo ona doğru eğildi. Yakından bakıldığında yüzü daha da beter görünüyordu, tıpkı mumdan bir bebeğin yüzü gibi... tabii mum bebekler terleyebilseydi. "Mahkemede görüşeceğiz. Senin için yolun sonu, Bay Lipwig. Yoksa... Bay *Spangler* mı demeliyim?"

Aman tanrılar, Cribbins konusunda bir şeyler yapmalıydım, diye düşündü Nemly. *Para yapmakla fazla meşguldüm...*

Latife Dilber de gelmişti ve kalabalığın arasından, aynı zamanda koltuk değneği görevi gören iki bekçinin yardımıyla geçiyordu. Vimes onu bekliyormuş gibi telaşla merdivenden indi.

Nemly şehirdeki fon gürültüsünün yükseldiğini fark etti. Bunu kalabalık da fark etmişti. Bir yerlerde büyük bir şeyler oluyordu ve bu küçük yüzleşme yalnızca yan gösteriydi.

"Akıllı olduğunu sanıyorsun, öyle mi Bay Lipwig?" dedi Cosmo.

"Hayır, akıllı olduğumu *biliyorum*. Yalnızca... talihsiz olduğumu sanıyorum," dedi Nemly. Sonra düşündü: *O kadar da çok müşterim yoktu kuşkusuz? Resmen çığlıklar duyuyorum!*

Cosmo arkasında zaferle bağırırken Nemly diğerlerini iterek Latife Dilber ve etrafındaki bekçilerin yanına gitti.

"Senin golemler mi?" dedi.

"Şehirdeki bütün golemler yerlerinde donakaldı," dedi Latife Dilber.

Göz göze geldiler.

"Buraya mı geliyorlar?" dedi Nemly.

"Evet, sanırım."

"'Onlar' kim?" dedi Vimes kuşkuyla.

"Ee, *onlar*," dedi Nemly, parmağıyla göstererek.

Birkaç kişi bembeyaz suratlarla koşarak AVM yönünden gelip köşeyi döndü ve bankanın önündeki kalabalığın önünden geçti. Ama onlar, nehir bölgesinden kaçan vatandaş dalgasının önündeki *köpüklerdi* yalnızca; asıl dalga selin önündeki kaya parçası gibi çarptı bankaya.

Kafa denizinde, akıllılık edip yanan binalardan atlayan kişileri yakalamak için kullanılan cinsten, üç metre genişliğinde, yuvarlak bir çadır bezi yüzüyordu, tabiri caizse. Çadır bezini Dr. Hicks ile dört diğer sihirbaz taşıyordu ve işte bu noktada, tebeşirle beze çizilmiş daireyi ve büyülü simgeleri fark ediyordunuz. Bu taşınabilir, büyülü halkanın tam ortasında, saydam asasıyla sihirbazlara boş yere vurmaya çalışan Profesör Flead oturuyordu.

Kalabalık kaçmaya devam ederken sihirbazlar basamaklara yanaştı.

"Çok özür dilerim," dedi Hicks nefes nefese. "Ama onu buraya getirmenin tek yolu buydu. Çok ısrar etti, ah, hem de nasıl ısrar etti..."

"Genç hanım nerede!?" diye bağırdı Flead. Canlı günışığında sesi zar zor duyuluyordu.

Latife Dilber bekçileri itip geçti. "Evet Profesör Flead?"

"Aradığın yanıtı buldum! Pek çok Imlı ile konuştum!"

"Hepsinin binlerce sene önce öldüğünü sanıyordum?"

"Eh, *Nekromansi* Bölümüyüz biz!" dedi Flead. "Ama benim için bile azıcık belirsiz olduklarını itiraf etmek zorundayım. Şey, acaba bir öpücük alabilir miyim? Sadece bir tane? Bir öpücüğe bir yanıt?"

Latife Dilber, Nemly'ye baktı; Nemly omuzlarını silkti. Günün kontrolünü tamamen kaybetmişti. Artık uçmuyordu; fırtına onu önüne katmış sürüklüyordu.

"Tamam," dedi Latife Dilber. "Ama dil yok."

"Dil mi?" dedi Flead hüzünle. "Ah, nerdee!"

Müşfikyürek kısa bir öpücük kondursa da hayalet nekromansici gülümsedi. "Harika!" dedi. "En az yüz yaş gençleşmiş hissediyorum kendimi!"

"Çevirileri bitirdiniz mi?" dedi Latife Dilber.

Ve o anda Nemly, ayaklarının altında bir titreşim hissetti...

"Ne? Ha, şu iş," dedi Flead. "Şu bahsettiğiniz altın golemler hakkındaki..."

...sonra, midesini kaldırmaya yetecek kadar şiddetli bir titreşim geldi...

"...sözcük o bağlamda, 'altın' anlamına gelmiyormuş meğer. Yüz yirmi ayrı anlamı var ama bu örnekte, paragrafın geri kalanıyla birlikte ele alındığında, 'bin' anlamına geliyor."

...sokak daha da sarsıldı...

"Yani sanıyorum ki, dört *bin* golem olduğunu göreceksiniz birazdan!" dedi Flead neşeyle. "Aha, işte geliyorlar!"

Geliyorlardı. Sokakta, üç metre yüksekliğinde sıralar hâlinde duvardan duvara dizilmiş, geliyorlardı. Üstlerinden su ve çamur akıyordu. Şehir adımlarıyla çınlıyordu.

Önlerine çıkanları ezmiyorlardı ama basit pazar tezgâhları ve arabalar, devasa ayakları altında kıymığa dönüşüyordu. Yürürken açılıyorlar, şehre yayılıyorlar, yan sokaklarda gümbür gümbür ilerleyerek Ankh-Morpork'ta her zaman açık olan kapılara –çünkü müşterilerin cesaretini kırmanın âlemi yoktu– yöneliyorlardı.

Ve iki bacaklı golemlerin peşinde, eyerleri de kilden şekillendirilmiş yirmiye yakın at vardı ve onları görüp de, *Bunlardan birini nasıl edinebilirim?* diye düşünmeyen tek kişi yoktu.

İnsan şeklindeki golemlerden biri Sator Meydanı'nın ortasında durdu, selam verircesine yumruğunu kaldırdı, tek dizinin üzerine çöktü ve kıpırtısız kaldı. Atlar binicilerini beklermiş gibi onun yanında durdu.

Golemlerin geri kalanı gök gürültüsü gibi yürümeye devam ederek şehirden çıktılar ve çok duvarlı Ankh-Morpork şehrinin kapılarının dışında bir duvar daha oluşturarak durdular. Hep birlikte sağ yumruklarını kaldırdılar. Omuz omuza, şehri kuşatarak... nöbete durdular.

Sessizlik çöktü.

Sator Meydanı'nda Kumandan Vimes, önce havaya kalkmış yumruklara, sonra Nemly'ye baktı.

"Tutuklu muyum?" dedi Nemly uysal uysal.

Vimes içini çekti. "Bay Lipwig," dedi, "senin ne olduğunu anlatmaya *kelimeler* yetmez."

Saray'ın zemin katındaki büyük toplantı odası tıklım tıkıştı. Çoğu kişi ayakta kalmıştı. Her lonca, her çıkar grubu, orada olduğunu söylemek isteyen herkes... oradaydı. Kalabalık Saray bahçeleri-

ne, sokaklara taşmıştı. Başında nöbet tutan bekçilerin çabalarına rağmen* çocuklar meydandaki golemin üzerine tırmanıyorlardı.

Nemly, ortadaki büyük masaya büyük bir baltanın saplı olduğunu fark etti. Balta saplanırken kullanılan güçle tahta yarılmıştı. Bir süredir orada olduğu açıktı. Belki bir tür uyarı veya simgeydi.** Ne de olsa bu, savaşsız bir Savaş Divanıydı.

"Bununla birlikte, diğer şehirlerden son derece tehditkâr notalar almaya başladık bile," dedi Lord Vetinari. "Yani savaş an meselesi."

"Neden?" dedi Görünmez Üniversite'nin Rektörü Mustrum Ridcully. O kendine bir sandalye bulmayı başarmıştı ama sırf önceki sakinini itirazlarına aldırmadan sandalyeden kaldırarak. "O şeylerin yaptığı tek şey duvarların dışında dikilmek, öyle değil mi?"

"Kesinlikle," dedi Vetinari. "Ama buna 'saldırgan savunma' adı veriliyor ve savaş ilanı sayılıyor." Küçük, hüzünlü bir nefes aldı; beyninin vites değiştirdiğine dair bir işaret. "General Tacticus'un ünlü vecizesini hatırlatabilir miyim? 'Savaş isteyen, savaşa hazırlanır,' der. Şehrimiz, her biri anladığım kadarıyla ancak bir kuşatma silahı marifetiyle durdurulabilen yaratıklardan bir duvarla kuşatılmış durumda. Bayan Müşfikyürek bize..." Duraksayarak Latife Dilber'e küçük, kısa bir gülümseme bahşetti. "Eh, dünyayı fethetme kabiliyetine sahip bir ordu getirme nezaketini gösterdi. Ama bunu isteyerek yapmadığı yeminini mutlulukla kabul ediyorum."

"O zaman neden dünyayı fethetmiyoruz ki?" dedi Suikastçılar Loncası'nın başkanı Lord Downey.

---

* Bu noktada bekçilerin kimi kimden korudukları belli değildi gerçi. Hatta herhangi bir konuyla alakalı da değildi. *Koruma işi* yapılıyordu, o kadar.

** Kimin sapladığı "meçhul" bu baltanın öyküsü yine *Kilden Ayaklar*'da anlatılmıştı. [E.N.]

"Ah, Lord Downey. Evet, birinin bunu söyleyebileceği aklıma gelmişti," dedi Vetinari. "Bayan Müşfikyürek? Siz bu golemleri incelemiştiniz."

"Yarım saatim vardı yalnızca!" diye itiraz etti Latife Dilber. "Tek ayak üzerinde sıçraya sıçraya yapmak zorunda kaldığımı da ekleyebilirim."

"Yine de uzmanımız sizsiniz. Üstelik ölülüğüyle ünlü Profesör Flead'den de yardım aldınız."

"Eteğimin altını görmeye çalıştı durdu!"

"Lütfen hanımefendi?"

"Ulaşabildiğim bir şemleri yok," dedi Latife Dilber. "Kafalarını açmanın yolu yok. Anlayabildiğimiz kadarıyla, diğer her şeyden güçlü tek bir dürtüleri var ve o da şehri savunmak. Hepsi bu. *Killerine* kazılı bir emir."

"Yine de, önleyici savunma denen bir şey var. 'Korumak' olarak düşünülebilir bu. Sizce başka bir şehre saldırırlar mı?"

"Sanmıyorum. Hangi şehirde sınamamı istersiniz Lordum?"

Nemly ürperdi. Diken'in bazen dilinin kemiği olmuyordu.

"Hiçbirinde," dedi Vetinari. "Ben ataerk olduğum sürece, sefil bir imparatorluk *olmayacağız*. Son imparatorluğumuzun etkilerini daha yeni yeni atlatıyoruz. Profesör Flead, onlara herhangi bir talimat vermeyi başardınız mı?"

Bütün kafalar Flead'e ve taşınabilir halkasına döndü. Odanın içine sokmak imkânsız olduğundan halka kapının önünde kalmıştı.

"Ne? Hayır! Imcanın özünü bildiğime eminim fakat yine de onlara tek bir adım bile attıramıyorum! Olası her tür emri denedim ama nafile. Son derece can sıkıcı!" Asasını Dr. Hicks'e doğru salladı. "Hadi ama, bir işe yarayın! Bir kez daha deneyin de gireyim!"

"Sanırım... Ben onlarla iletişim kurabileceğimi düşünüyorum," dedi Nemly masadaki baltaya bakarak. Fakat bu iddiası, öğrenci sihirbazlar homurdana homurdana taşınabilir büyülü halkayı kalabalık kapıdan geçirmeye çalışırken gürültüler arasında boğuldu.

Nedenini çıkarmam yeterli, diye düşündü. *Evet, kesinlikle. Aslında... basit bile. Komite gerektirmeyecek kadar basit.*

"Tüccarlar Lonca'sına mensup bey'fendilerin başkanı olarak işaret etmek isterim ki, bu şey'ler bu şehir için kıymetli bir işgü'cünü temsil ediyor," dedi Bay Robert Parker.*

"Ankh-Morpork'ta köleliğe yer yok!" dedi Latife Dilber, parmağını Vetinari'ye uzatarak. "Siz hep böyle dersiniz!"

Vetinari tek kaşını kaldırarak ona baktı. Sonra o tek kaşı yerinde bıraktı ve ikincisini de kaldırdı. Ama Latife Dilber mahcup düşürülebilecek bir kadın değildi.

"Bayan Müşfikyürek, şemleri olmadığını *siz* kendiniz açıkladınız. Yani onları isteseniz de özgür bırakamazsınız. Ben onların 'alet' olduklarına karar verdim ve kendileri de kendilerini şehrin hizmetkârı olarak gördüğüne göre, onlara bu şekilde muamele edeceğim." Yükselen şamataya karşı ellerini kaldırdı ve sözlerine devam etti: "Satılmayacaklar. Ve tüm diğer aletler gibi, dikkatle kullanılacaklar. Şehrin iyiliği için çalışacaklar ve..."

"Hayır, bu korkunç bir fikir olur!"

Beyaz bir ceket kalabalığın önüne geçmek için çabalamaktaydı. Ceketin tepesinde bir de sarı yağmur şapkası vardı.

"Siz kimsiniz peki?" dedi Vetinari.

Şekil sarı şapkayı çıkardı, etrafına bakındı ve kaskatı kesildi. Dudaklarından bir inleme kaçtı.

---

* Kadim ve Muhterem Man'avlar Loncası'nın bir üyesi olarak Bay Parker, noktalama işaretlerini asla doğru yere koymamaya şerefi üzerine yemin etmişti.

"Siz Hubert Şakrak değil misiniz?" dedi Vetinari. Hubert'ın yüzü bir dehşet maskesi olarak kaldı ve bu yüzden Vetinari daha nazik bir sesle ekledi: "Soru hakkında düşünmek için biraz zaman ister misiniz?"

"Ben... daha... yeni... duydum da..." diye başladı Hubert. Etrafındaki yüzlerce yüze baktı ve gözlerini kırpıştırdı.

"Para simyacısı Bay Şakrak?" diye sordu Vetinari. "Giysilerinizde bir yere yazılmış olabilir, bir bakın isterseniz."

"Sanırım ben yardımcı olabilirim," dedi Nemly ve toplananları dirsekleyerek dili tutulmuş ekonomistin yanına gitti.

"Hubert," dedi, elini adamın omzuna koyarak, "buradaki herkes, bu yeni golemleri işe koşmanın neden hiç iyi fikir olmayacağı hakkındaki muhteşem teorini duymak için toplandı. Onları hayal kırıklığına uğratmak istemezsin, değil mi? Pek insan yüzü görmediğini biliyorum ama senin harika çalışmalarını herkes duydu. Biraz önce bağırdığın şeyi herkesin anlamasına yardımcı olabilir misin?"

"Hepimiz kulak kesildik," dedi Lord Vetinari.

Hubert'ın kafasının içinde, kalabalıklar karşısında hissettiği dehşet, cahilleri (ki bu kendisi hariç herkes anlamına geliyordu) eğitme dürtüsünün altında ezildi. Elleriyle ceketinin yakalarını tuttu. Boğazını temizledi.

"Sorun şu ki... işgücü olarak golemler, günde yüz yirmi bin kişinin yapacağı işi yapabilirler."

"Şehir için neler yapabileceklerini düşünün!" dedi Zanaatkârlar Loncası'ndan Bay Cowslick.

"Eh, evet. En başta, yüz yirmi bin kişiyi *işsiz bırakırlar* mesela," dedi Hubert. "Fakat bu yalnızca başlangıç olur. Golemler yemek, giysi ya da barınağa ihtiyaç duymaz. Çoğu kişi parasını yiyecek, barınak, giyim, eğlence ve daha da önemlisi, vergilere

harcar. Peki *golemler* neye harcayabilir? Hiç. Pek çok ürün ve servise dair talep durur ve sonuç daha fazla işsizlik olur. Anlarsınız ki, dolaşım her şeydir. Para, dolaşırken servet yaratır."

"Bu şeylerin şehri iflas ettireceğini söyler gibisiniz?" dedi Vetinari.

"Çok... zor zamanlar yaşanır," dedi Hubert.

"O zaman nasıl bir eylem planı öneriyorsunuz Bay Şakrak?"

Hubert şaşırmış göründü. "Bilmiyorum efendim. Çözüm de bulmam gerektiğini bilmiyordum."

"Bu golemler diğer şehirlerin olsa bize saldırırlardı," dedi Lord Downey. "Onların *istihdamı* hakkında düşünmemiz gerekmiyor kuşkusuz! Öyle değil mi? Birazcık fetih fena olmazdı?"

"Bir *imparatorlukçuk* belki ha?" dedi Vetinari ekşi ekşi. "Kölelerimizi daha fazla köle yaratmak için kullanmak? Ama biz tüm dünyanın silahlı kuvvetleriyle yüzleşmek istiyor muyuz? Çünkü nihayetinde, olacağı bu. En iyi durumda, bazılarımız hayatta kalır. En kötüsünde ise zafer kazanırız. Ya zafer, ya çürüme. Tarihin bize verdiği ders bu, Lord Downey. Yeterince zengin değil miyiz?"

Bu yeni bir şamata başlattı.

Kimsenin dikkat etmediği Nemly, çalkalanan kalabalığı itip kakarak Dr. Hicks ile ekibinin yanına gitti. Onlar da kalabalığı itip kakarak büyük golemin yanına gitmeye çalışıyordu.

"Ben de sizinle gelebilir miyim?" dedi. "Bir şey denemek istiyorum."

Hicks başını salladı ama taşınabilir halkayı sokağa doğru sürüklerlerken, "Bayan Müşfikyürek her şeyi denedi sanırım. Profesör çok etkilendi," dedi.

"Onun denemediği bir şey var. Güvenin bana. Güvenden bahsetmişken... battaniyeyi tutan bu delikanlılar kim?"

"Öğrencilerim," dedi Hicks, halkayı düz tutmaya çalışarak.

"Nekrom... ee, Ölüm Sonrası İletişimini *öğrenmek* mi istiyorlar? Neden?"

"Anlaşılan, kız arkadaş bulmayı kolaylaştırıyormuş," diyerek içini çekti Hicks. Kıkırtılar yükseldi.

"*Nekromansi* bölümünde mi? Ne tür kız arkadaşlar buluyorlarmış?"

"Hayır hayır, mezun olduktan sonra başlıklı siyah cübbe giyip kafataslı yüzük takma hakkı kazandıklarından. Sanırım kullandıkları terim, 'düşürmek' idi."

"Ama ben sihirbazların evlenmesine izin olmadığını sanıyordum?"

"Evlenmek?" dedi Hicks. "Ah, *evlilik* düşündüklerini sanmıyorum."

"Benim zamanında biz asla yapmazdık bunu!" diye bağırdı Flead, halka kalabalığın içinde sürüklenerek götürülürken ileri geri sallanarak. "Bu kalabalığın bir kısmını Kara Ateşle havaya uçuramaz mısın Hicks? Nekromansi büyücüsüsün sen, yedi cehennem aşkına! *Nazik* olman gerekmiyor! Neler olup bittiğini gördükten sonra, bölümde çok daha fazla zaman geçirmem gerektiğini düşünmeye başladım!"

"Seninle biraz konuşabilir miyiz?" diye fısıldadı Nemly, Hicks'e. "Gençler kendi başlarına idare edebilirler, değil mi? Onlara bizimle büyük golemin yanında buluşmalarını söyle."

Hızla yoluna devam etti ve Hicks'in de ona yetişmeye çalıştığını görünce şaşırmadı. Tam-olarak-nekromansi-büyücüsü-olmayan adamı bir kapı eşiğine çekti ve "Öğrencilerine güveniyor musun?" dedi.

"Sen deli misin?"

"Günü kurtarmak için küçük bir planım var. Ama dezavanta-

ji, Profesör Flead'in ne yazık ki bölümde sana *yardımcı olamayacak olması*."

"Yardımcı olamayacak derken?.."

"Heyhat, onu bir daha hiç göremeyeceksin," dedi Nemly. "Bunun senin için büyük bir darbe olacağını anlayabiliyorum."

Hicks öksürdü. "Eyvah eyvah. *Hiç* mi geri dönemeyecek?"

"Sanırım."

"Emin misiniz?" dedi Hicks dikkatle. "*Hiç* mi olasılık yok?"

"Oldukça eminim."

"Hmm. Eh, gerçekten de büyük bir darbe olur elbette..."

"Büyük bir darbe. Çok büyük," diye onayladı Nemly.

"Ama onun... incinmesini istemem elbette?"

"Tam tersine, tam tersine," dedi Nemly gülmemeye çalışarak. *Biz insanlar bu dolambaçlı düşünce tarzı konusunda çok iyiyiz, değil mi...* diye düşündü.

"Üstelik, doğruya doğru, iyi tahminleri oldu."

"İki tane hatta," dedi Nemly, "bir düşünürsen..."

"Tamam. Ne yapmamızı istiyorsunuz?" dedi Hicks, öğrencileri paylayan hayalet profesörün uzak bağrışları eşliğinde.

"Sanıyorum... 'insorsizm' diye bir şey var, değil mi?"*

"O mu? Onu yapmamıza izin yok! Evrenin kurallarına tamamen aykırı!"

"Eh, siyah cübbe giyip kafataslı yüzük takmanın bir anlamı *olmalı* ama, değil mi? Ki aklımdaki minik yaramazlığı kabul etmediğini bilseler seleflerin siyah tabutlarında ters dönerdi."

Ve Nemly tek bir basit cümleyle açıkladı...

Bağrışların ve küfürlerin yükselmesi, taşınabilir halkanın onların durdukları yere varmak üzere olduğunu anlatıyordu.

---

* En azından Diskdünya'da var ve belli ki "egzorsizm"in, yani ruh çıkarmanın ters işlemi. [E.N.]

"Ee doktor?" dedi Nemly.

Dr. Hicks'in yüzünde karmaşık bir ifadeler yelpazesi birbirini kovaladı. "Eh, sanırım..."

"Evet doktor?"

"Eh... onu cennete göndermek gibi bir şey olur bu, değil mi?"

"*Kesinlikle!* Ben bile bundan iyi anlatamazdım!"

"Bence kim olsa bu mıymıntıdan iyi anlatabilir!" diye azarladı onu Flead, tam arkasından. "Benim zamanımdan bu yana bölüm cidden ot yoluna gitmiş! Eh, bu konuda neler yapabileceğimizi göreceğiz!"

"Siz bunu yapmadan önce, profesör, golemle biraz konuşmam lazım," dedi Nemly. "Benim için çeviri yapabilir misiniz?"

"Yapabilirim ama yapmam," diye terslendi Flead.

"Bayan Müşfikyürek'e yardımcı oldunuz ama?"

"O kadın *taş gibi*. Yüz senelik bilgi birikimimi *sana* neden bahşedeyim?"

"Çünkü orada bu golemleri savaş çıkarmak için kullanmak isteyen ahmaklar var?"

"İyi. Ahmakların sayısı azalır işte."

Büyük golem şimdi önlerindeydi. Diz çökmüşken bile yüzü ancak Nemly'nin gözleriyle aynı hizaya gelebilmişti.

Kafa, dönerek, Nemly'ye boş boş baktı. Golemin etrafındaki bekçiler de ona derin bir kuşkuyla baktılar.

"Küçük bir büyü yapacağız beyler," dedi Nemly onlara.

Ekipten sorumlu onbaşı bunu onaylamazmış gibiydi. "Onu korumamız gerekiyor," diye işaret etti, siyah cübbeleri ve ışıl ışıl ışıldayan Profesör Flead'i süzerek.

"Sorun değil, siz varken de çalışabiliriz," dedi Nemly. "Lütfen kalın. Eminim risk fazla büyük değildir."

"Risk mi?" dedi onbaşı.

"Gerçi... belki de halkı uzak tutmak için biraz açılsanız daha iyi olabilir," diye devam etti Nemly. "Halka bir şey olmasını istemeyiz. Belki onları, ah... yüz adım kadar geri itebilirseniz?"

"*Burada* durmam söylendi," dedi onbaşı, Nemly'yi tepeden tırnağa süzerek. Sesini alçalttı. "Şey, siz Postane Genel Müdürü değil misiniz?"

Nemly bakışı ve ses tonunu tanıdı. *İşte başlıyoruz...* "Evet, öyleyim," dedi.

Bekçi sesini biraz daha alçalttı. "Acaba, ee... tesadüf eseri, elinizde şu Mavi..."

"O konuda yardımcı olamayacağım," dedi Nemly çabucak cebine uzanarak, "ama tesadüf eseri yanımda çok nadir bir yirmi penilik Yeşil Lahana pulu var; aşırı komik 'yanlış baskısı' geçen sene epey heyecan yaratmıştı hatırlarsan. Elimizde kalan tek örnek. *Tam* koleksiyonerlere göre."

Elinde küçük bir zarf belirdi. Aynı hızla onbaşının cebinde kayboldu.

"Halka bir şey olmasına izin veremeyiz," dedi onbaşı, "bu yüzden onları yüz adım kadar geride tutmamızı öneriyorum."

"İyi düşündün," dedi Nemly.

Bekçiler, halkı tehlikeden ne kadar uzaklaştırırlarsa kendilerinin de söz konusu tehlikeden o kadar uzakta olacaklarını çözdükten sonra meydan Nemly'ye kaldı.

Ve şimdi, diye düşündü Nemly, *Gerçeklik Ânı*. Gerçi daha ziyade İnandırıcı Yalanlar Ânı idi bu, çünkü çoğu kişi onu tercih ediyordu.

Imlı golemler şehirdekilerden daha büyük ve ağırdı ama çok da güzeldiler. *Elbette* öyleydiler; muhtemelen onları yapanlar da golemdi. Bu golemler onlara, kaslara benzeyen şeyler ve sakin, hüzünlü yüzler vermişti. Ve son bir saat içinde şehrin sevimli

çocukları bekçilere meydan okuyarak bu golemin yüzüne siyah bir bıyık çizmeyi başarmıştı...

Pekâlâ. Şimdi profesörü ikna edelim...

"Söylesenize profesör, ölü olmaktan keyif alıyor musunuz?" dedi.

"Keyif mi? Kim ölü olmaktan keyif alır, ahmak herif?" dedi Flead.

"Eğlenceli değil ha?"

"Genç adam... eğlence, mezarın ötesindeki varoluş için kullanılabilecek bir sözcük *değil*," dedi Flead.

"Bu yüzden mi sürekli bölümde takılıyorsunuz?"

"Evet! Artık amatörler tarafından yönetilse de orada her zaman ilginç bir şeyler var."

"Kesinlikle," dedi Nemly. "Bununla birlikte, *sizin* ilgi alanlarınıza sahip biri, bir şeylerin her zaman 'çıkarıldığı' bir yeri daha ilginç bulmaz mıydı acaba?"

"Ne demeye çalıştığını anlamadım."

"Söylesenize profesör, Pembe Pisi Kulübü'nü duydunuz mu?"

"Hayır, duymadım. Bu zamanda kediler artık pembe değil, değil mi?"

"Duymadınız mı? Eh, ben size Pembe Pisi Kulübü'nü anlatayım," dedi Nemly. "Bize biraz izin verebilirsen Dr. Hicks..." Hicks'i eliyle kışkışladı, Hicks ona göz kırptı ve öğrencilerini kalabalığa doğru güttü. Nemly kolunu hayalet omuzlara attı; ağırlığı taşıyacak gerçek bir omuz yokken kolunu orada tutmak yorucuydu ama bu gibi konularda tarz her şeydi.

Telaşlı telaşlı fısıldaştılar ve sonra Flead, "Demek istediğin... *yosmalar* mı?"

Yosma ha, diye düşündü Nemly. *Bu adam gerçekten yaşlı.*

"Ah evet. Hatta *yollu* olduklarını bile söyleyebilirim."

"Peki... *ayak bileklerini* falan gösteriyorlar mı!?" dedi Flead parıl parıl gözlerle.

"Ayak bilekleri?" dedi Nemly. "Evet, evet... gösteriyorlar sanırım." *Aman tanrılar*, diye düşündü, *bu kadar mı yaşlı!*

"Sürekli mi?"

"Günde yirmi dört saat. *Asla* giyinmiyorlar," dedi Nemly. "Ve bazen, bir direkten başaşağı sarkarak dönüyorlar. Demedi demeyin profesör, sizin için sonsuzluk bile yeterince uzun olmayabilir."

"Ve karşılığında tek istediğin, birkaç sözcüğün tercüme edilmesi, öyle mi?"

"Küçük bir talimat listesi."

"Sonra gidebilirim?"

"Evet!"

"Söz mü?"

"Güvenin bana. Ama bunu Dr. Hicks'e açıklamam lazım. İkna etmek gerekebilir."

Nemly, asla-nekromansi-büyücüsü-olmayan gruba doğru yürüdü. Fakat Ölüm Sonrası İletişimcisi'nin yanıtı beklediği gibi çıkmadı. Adam kuşkuya kapılmıştı.

"Direk dansı yapılan bir yere *onu* salıvermek doğru şey mi acaba?" dedi Hicks.

"Adamı kimse görmeyecek ki! Ve hiçbir şeye dokunamıyor. Dokunma yasağını büyük titizlikle uyguluyorlarmış, öyle duydum."

"Evet... sanırım elinden, genç hanımları dikizlemekten başka şey gelmez." Öğrencilerden kıkırtılar yükseldi.

"Ee? Dikizlensinler diye para alıyorlar zaten," dedi Nemly. "Onlar profesyonel dikizleniciler. Orası bir dikizleme kurumu. Dikizciler için. Hem, Saray'da olan biteni duydun. Her an savaş patlayabilir. Onlara güvenmiyor musun? *Bana* güven o zaman."

"Bu tabiri çok sık kullanıyorsunuz Bay Lipwig," dedi Hicks.

"Çünkü ben çok güvenilir biriyimdir. Hazır mısınız o zaman? Ben sizi çağırana kadar bekleyin ve sonra onu nihai dinlenme yerine götürün."

Kalabalıkta eli balyozlu kişiler vardı. Bir golem kırılmayı istemiyorsa o golemi kırmanız kolay iş değildi ama Nemly yine de onları en kısa zamanda buradan uzaklaştırmak zorundaydı.

Muhtemelen işe yaramayacaktı. Fazla basitti. Ama Diken gözden kaçırmıştı işte, olamaz mıydı? Flead de öyle. Oysa, mesela... şu anda büyük yiğitlikle kalabalıkları uzak tutmakta olan onbaşı, gözden kaçırmazdı bunu, çünkü bu tamamen *emirler* hakkındaydı. Yine de kimse Nemly'ye sormamıştı. Birazcık düşünmeniz yeterliydi.

"Hadi ama genç adam!" dedi Flead, taşıyıcılarının bıraktığı yerden. "İşimize bakalım artık!"

Nemly derin bir nefes aldı. "Tamam. Benim için şunları tercüme edin profesör: 'Bana, yalnızca bana güvenin. Dörderli sıralar hâlinde dizilin ve şehirden merkezyönüne doğru on beş kilometre yürüyün. Yavaş yavaş yürüyün,'" dedi.

"Hii, hii. Zeki adamsın Bay Lipstick!" dedi, aklı hâlâ ayak bileklerinde olan Flead. "Ama işe yaramaz. Biz bunları denedik."

"Ben *çok* ikna edici olabilirim."

"İşe yaramaz diyorum sana. Tepki verecekleri tek bir kelime bile bulamadım."

"Eh, profesör... ne dediğiniz değil, *nasıl* dediğiniz önemli. Nihayetinde her şey tarza bakıyor."

"Hah! Sen aptalın tekisin be adam."

"Anlaştığımızı sanıyordum profesör? Başka cümleler de çevirmenizi isteyeceğim." Heykel gibi kıpırtısız duran golem-atla-

ra baktı. "Bana gereken bir sözcük de 'deh' sözcüğünün dengi. Tabii aslında düşününce, 'çüş' sözcüğüne de ihtiyacım olacak. Ah, yoksa direk dansının hiç *bilinmediği* o yere mi geri dönmek istiyorsunuz?"

On Birinci Bölüm

Golemler Gidiyor – Gerçek Kıymet – Daha Âli Bir Gerçeğin Hizmetkârları İş Başında – Nemly'nin Başı Yine Derde Giriyor – Güzel Kelebek – Vetinari'nin Deliliği – Bay Bent Uyanıyor – Gizemli Gereklilikler

Toplantı odasında ortam geriliyordu. Hoş, Lord Vetinari bunu sorun etmezdi. Bin ayrı sesin işitilmesi gerektiğine inanırdı, çünkü bu, faydalı bir şeyler söyleyen kişileri dinlemesinin yeterli olduğu anlamına gelirdi ve bu örnekte "faydalı", klasik hükümet anlayışına göre "benim bakış açıma meyilli" demekti. Deneyimlerine göre, bu tür seslerin sayısı genellikle 10'dan az oluyordu. 1000 ses duymak isteyenler, diğer 999'u duymazdan gelinirken kendi seslerinin duyulmasını isteyenlerdi aslında ve tanrılar, sırf bu amaçla, Komiteleri icat etmişti. Vetinari komiteler konusunda çok iyiydi, özellikle de toplantı tutanaklarını Drumknott tutarken. Aptal tiranlar için çivili dolap neyse Lord Vetinari için de *komite* oydu; yalnızca birazcık daha pahalıydı,* çok daha az kirliydi, çok daha verimliydi ve en iyisi de, çivili dolabın aksine insanları içine *zorla* sokmanız gerekmiyordu.

* Aslında tek gerçek masraf, toplantının ortasında ikram ettikleri çay ve bisküvilerdi; çivili dolapta pek göremeyeceğiniz şey.

En fazla şamata yapan on kişiyi Golem Komitesi'ne atayıp uzak bir ofise kapatmak üzereydi ki bir karanlık kâtip gölgelerden sıyrılıp geldi ve Drumknott'un kulağına bir şeyler fısıldadı. Başkâtip, efendisine doğru eğildi.

"Ah, görünüşe göre golemler gitmiş," dedi Vetinari dikkatle, görevbilir Drumknott geri çekilirken.

"Gitmiş mi?" dedi Latife Dilber, pencereden dışarısını görmeye çalışarak. "Ne demek gitmiş?"

"Artık burada değiller demek," dedi Vetinari. "Anlaşılan, Bay Lipwig onları alıp götürmüş. Düzenli biçimde şehri terk ediyorlar."

"Ama bunu yapamaz!" Lord Downey küplere binmişti. "Golemlerle ne yapacağımıza karar vermedik daha!"

"Fakat o vermiş," dedi Vetinari gülümseyerek.

"Şehirden ayrılmasına izin verilmemeli! Adam bir banka soyguncusu! Kumandan Vimes, görevinizi yapın ve onu tutuklayın!" Bunu söyleyen Cosmo'ydu.

Vimes'ın bakışları, Cosmo'dan daha aklı başında birçok kişiye buz kestirirdi. "Fazla uzağa gittiğinden kuşkuluyum *bayım*," dedi. "Ne yapmamı arzu edersiniz Lordum?"

"Eh, becerikli Bay Lipwig'in bir amacı var gibi," dedi Vetinari, "bu yüzden belki de gidip ne olduğunu öğrenmeliyiz?"

Kalabalık kapıya yöneldi, orada sıkıştı ve kendi kendisiyle mücadele etmeye başladı. Sonra, sokağa dökülürlerken Vetinari ellerini kafasının arkasında kenetledi ve gözlerini yumarak arkasına yaslandı.

"Demokrasiye *bayılıyorum*," dedi. "Bütün gün dinlesem sıkılmam. Arabayı çıkar lütfen Drumknott."

"Şu anda çıkarılıyor efendim."

"*Bunu ona siz mi yaptırdınız!?*"

Vetinari gözlerini açtı. "Bayan Müşfikyürek, sizi görmek her zaman bir zevk," diye mırıldandı, dumanı eliyle dağıtarak. "Gittiğinizi sanmıştım. Yanıldığımı fark edince ne kadar sevindiğimi hayal edin."

"Ee? Siz mi yaptırdınız?" dedi Müşfikyürek, bir nefes daha çektiği sigarası gözle görülür ölçüde kısalırken. Latife Dilber, sigarasını savaştaki düşmanıymış gibi içerdi.

"Bayan Müşfikyürek, benim Nemly von Lipwig'e onun kendi özgür iradesiyle yaptığı şeylerden daha tehlikeli herhangi bir şey yaptırmam imkânsız. Siz şehir dışındayken sırf eğlencesine yüksek binalara tırmanıyor, Postane'deki kilitleri maymuncukla açıyor ve Aşırı Hapşırık Kardeşliği'ne devam ediyordu, ki dürüst olmak gerekirse onlar gerçekten kaçık tipler. Hayatının yaşamaya değer olduğunu hissetmek için, tehlikenin baş döndürücü kokusuna ihtiyacı var."

"*Ben* buradayken asla bu tür şeyler yapmıyor!"

"Kesinlikle. Arabamda benimle yolculuk yapmaya davet edebilir miyim sizi?"

"*O* ses tonuyla 'kesinlikle' derken ne demeye çalıştınız?" dedi Latife dilber kuşkuyla.

Vetinari tek kaşını kaldırdı. "Nişanlınızın düşünce tarzını çözebildiysem eğer, gidip göreceğimiz şey, şimdiye devasa bir çukur olmuştur..."

Taş lazım, diye düşündü Nemly, golemler kazmaya devam ederken. *Bol bol taş. Golemler harç karabilir mi peki? Elbette. Aletlerle dolu Lancre ordu çakısından farksızlar.*

Bu aşınmış, ümitsiz toprağı bile nasıl kazabildikleri korku vericiydi. Havaya resmen toprak fışkırıyordu. Sekiz yüz metre uzakta, Sto Lat yolunda ünlü bir eser olan Eski Sihirbaz Kulesi, tar-

lalarla kaplı ovalarda garip kaçan bir çalılık ve kasvet bölgesine tepeden bakıyordu. Bir zamanlar burada çok fazla büyü kullanılmıştı ve o yüzden artık neredeyse hiç bitki bitmiyor, biten yerlerde de çarpık çurpuk büyüyordu. Harabede yuva kuran baykuşlar bile yemeklerini uzaklarda avlamaya dikkat ediyordu. Kusursuz bir yerdi. Kimsenin istemediği bir yerdi. Bomboş bir alandı ve boş alanların boşa gitmesine izin verilmemeliydi.

Ne silah ama... diye düşündü, golem-atının sırtında, kazıcıların etrafında dolaşırken. *Bir günde koca bir şehri çökertebilirler. Yanlış ellerde dehşetengiz bir güç olurlar.*

Neyse ki benim *elimdeler...*

Kalabalık mesafesini koruyordu ama gittikçe de büyüyordu. İzlemek için tüm şehir gelmişti; hakiki bir Ankh-Morporklu böyle bir gösteriyi asla kaçırmazdı. Bay Cırtlak'a gelince... O da atın kafasının tepesinde, hayatını yaşıyordu görünüşe göre. Küçük bir köpeğin, yüksek bir yere kurulup gelen geçene deli gibi havlamak kadar sevdiği şey yoktur. Ama hayır, aslında vardı: Başkan, oyuncağını kilden bir kulak ile patisi arasına sıkıştırmayı başarmıştı ve Nemly'nin onu kapmaya çalıştığı her seferinde havlamayı bırakıp hırlıyordu.

"Bay Lipwig!"

Nemly döndüğü zaman, defterini sallayarak kendisine doğru seyirten Sacharissa'yı gördü. *Bunu nasıl yapıyor?* diye merak etti, bir toprak yağmuru altında golem sıralarının arasından geçen kadını izlerken. *Bekçilerden bile önce gelmiş!*

"Bir golem-atın olduğunu görüyorum!" diye bağırdı kadın, Nemly'nin yanına vardığında. "Çok güzel!"

"Yön veremediğin bir çiçek saksısına binmek gibi!" dedi Nemly, gürültünün üzerinden sesini duyurmak için bağırarak. "Eyere de minder lazım. Ama *güzeller*, değil mi? Tıpkı gerçek bir at gibi sürekli yana kaçtığını fark ettin mi?"

"Golemler kendilerini neden gömüyor peki?"

"Ben öyle emrettim de ondan!"

"Ama son derece değerliler!"

"Evet, bu yüzden onları güvende tutmamız lazım!"

"Ama onlar şehre ait!"

"Şehirde çok yer kaplıyorlardı bence. Ayrıca *benim* olduklarını da iddia etmedim!"

"Şehir için harika şeyler yapabilirler ama?" Şimdi başkaları da geliyordu ve etrafında bulunmak kârlı olduğundan, altın takım elbiseli adama yöneliyorlardı.

"Şehri bir savaşa sürüklemek ya da şehirde bir dilenciler ordusu yaratmak gibi mi? Benim yolum daha iyi!"

"O yolun ne olduğunu bize söyleyeceksin eminim!?" diye bağırdı Sacharissa.

"Para birimini onlara bağlamak istiyorum! Onları *paraya dönüştürmek* istiyorum! Kendi kendini koruyan altın! Asla sahtesini yapamazsın!"

"Para birimimizi *golem* standardına mı bağlamak istiyorsun?"

"Kesinlikle! Şunlara baksana! Değerleri ne kadardır?" diye bağırdı Nemly, at ikna edici biçimde şahlanırken. "Kanallar yapabilir, sellerin önüne set çekebilirler, dağları dümdüz edebilir, yollar açabilirler! Yapmalarına ihtiyaç duyarsak yaparlar! Ve ihtiyaç duymazsak da, hiçbir şey yapmayarak zenginleşmemize yardımcı olurlar! Dolarımız o kadar sağlam olacak ki trol çarpsa bile geri sekecek!" Tam da Nemly çalışan golemleri işaret ederken, halkla ilişkiler sezgisi olağanüstü golem-at bir kez daha şahlandı.

"İşte değer *bu!* Kıymet *bu!* Bir altın paranın değeri, onu tutan elin becerisiyle karşılaştırıldığında nedir ki?" Cümleyi kafasından bir kez daha geçirdi ve ekledi: "Bu, birinci sayfada güzel manşet olur, ne dersin? Ve Lipwig, G ile yazılıyor!"

Sacharissa güldü. "Birinci sayfa doldu taştı çoktan! Bu şeylere ne olacak?"

"Bizim serin kafalar ne yapmamız gerektiğine karar verene kadar burada kalacaklar!"

"Peki şehri şu anda tam olarak *neye* karşı koruyorlar?"

"Aptallığa!"

"Son bir şey Nemly: Golemlerin sırrını bilen tek kişi sensin, değil mi?"

"Açıklanamaz biçimde, öyleymiş gibi görünüyor!"

"Neden?"

"Çok *ikna edici* biri olduğumdan sanırım!" Bu bir kahkaha daha kazandı.

"Yani sen devasa, durdurulamaz bir ordusu olan birisin artık. Hangi taleplerde bulunacaksın?"

"Hiç! Ah, hayır, bir daha düşününce... bir bardak kahve güzel olurdu. Daha kahvaltı bile etmedim!" Kalabalıktan bir büyük kahkaha dalgası daha geldi.

"Peki sence vatandaşlar, tabiri caizse, eyerdeki kişi sen olduğun için memnun mudur?"

"Elbette! Güven bana!" dedi Nemly, attan inip gönülsüz Bay Cırtlak'ı da tünediği yerden kaldırarak.

"Eh, sen bilmeyeceksin de kim bilecek, değil mi Bay Lipwig?" Bu laf ise alkışlarla karşılandı. "Peki bankadaki altına ne olduğunu bize de söylemek ister misin?"

"Giysi diye üzerine giymiş!" diye bağırdı şakacının biri kalabalıktan ve tezahüratlar yükseldi.

"Bayan Cripslock, kuşkuculuğun kalbime her zamanki gibi bıçak sapladı!" dedi Nemly. "O işi bugün çözmeye niyetliydim ama en iyi planlar bile yolundan çıkar. İş yükümü bir türlü azaltamıyorum, baksana!"

Bu bile kahkahalarla ödüllendirildi, ki o kadar komik değildi.

"Bay Lipwig? Benimle gelmenizi istiyorum..." Kumandan Vimes kabalığı itip kakarak geçti ve arkasında başka bekçiler bitti.

"Tutuklanıyor muyum?"

"Hem de nasıl! Şehirden ayrıldınız!"

"*Sanırım buna karşı savı, Kumandan, şehrin de onunla geldiği olacaktır.*"

Bütün kafalar döndü. Lord Vetinari'nin önünde bir yol açıldı; mahzenlerinde zindanlar olan adamlar için her zaman açılır. Latife Dilber aksayarak onun yanından geçti, kendini Nemly'nin kollarına attı ve göğsünü yumruklayarak bağırdı: "Onlarla konuşmayı nasıl başardın? Anlamalarını nasıl başardın? Söyle, yoksa seninle asla evlenmem!"

"Niyetin nedir Bay Lipwig?" dedi Vetinari.

"Onları Golem Vakfı'na teslim etmeyi planlamıştım efendim," dedi Nemly, Latife Dilber'i mümkün olduğunca nazikçe uzak tutarak.

"Öyle mi?"

"Ama golem-atlar hariç efendim. Onların kanlı canlı hayvanlardan daha hızlı olduklarına bahse girebilirim. On dokuz tane golem-at var ve benim tavsiyemi dinlerseniz efendim, bir tanesini cücelerin kralına verirsiniz, çünkü şu anda biraz öfkeli olduğunu hayal edebiliyorum. Diğerleriyle ne yapacağınıza karar vermek elbette size kalmış ama altı tanesini Postane için rica ediyorum. Golemler ise yeraltında daha güvende olur. Onların, para birimimizin temeli olmasını istiyorum, çünkü..."

"Evet, kulak misafiri oldum," dedi Vetinari. "Bravo Bay Lipwig, bu konu hakkında uzun uzadıya düşündüğünü görebiliyorum. Bize sağduyulu bir yol sundun gerçekten de. Ben de durumu epey düşündüm ve benim için geriye kalan tek şey..."

"Ah, teşekküre gerek yok..."

"...tutuklanmanı emretmek. Kumandan? Lütfen onu iri yarı bir subaya kelepçele ve arabama bindir."

"*Ne?*" dedi Nemly.

"Ne!?" diye çığlık attı Latife Dilber.

"Kraliyet Bankası'nın yöneticileri, sen ve Başkan aleyhine Zimmete Para Geçirme suçlamasında bulundu Bay Lipwig." Vetinari eğildi ve Bay Cırtlak'ı ensesinden yakaladı. Küçük köpek, gözleri dehşetle iri iri açılarak ve oyuncağı da ağzında özür dilercesine titrerken, Ataerk'in elinde yavaşça ileri geri sallandı.

"*Onu* herhangi bir şeyle suçlayamazsınız," diye itiraz etti Nemly.

"Heyhat, Başkan *o*, Bay Lipwig. Belgelerde pati izi var."

"Az önce olanlara rağmen Nemly'ye bunu nasıl yapabilirsiniz?" dedi Latife Dilber. "Günü kurtaran o değil mi?"

"Muhtemelen. Ama *kimin için* kurtardığından emin değilim. Kanuna riayet edilmeli Bayan Müşfikyürek. Despotlar bile kanuna uymak zorunda." Düşünceli düşünceli duraksadı ve devam etti: "Hayır, aslında bu yalan oldu. Despotlar kanuna riayet etmek zorunda *değil,* açık ki. Ama görgü kurallarına uymak zorundalar. En azından ben uyuyorum."

"Ama Nemly asla..." diye başladı Latife Dilber.

"Yarın saat dokuzda, Büyük Salon'da," dedi Vetinari. "Konuyla alakalı tüm tarafları katılmaya davet ediyorum. Bu konuyu iyice soruşturacağız." Sesini yükseltti. "Burada Kraliyet Bankası'nın yöneticilerinden biri var mı? Ah, Bay Lavish. İyi misiniz siz?"

Cosmo Lavish kahverengi cübbeli genç bir adamın koluna girip sallana sallana yürüyerek kalabalığın arasından sıyrıldı.

"Tutuklattınız mı?" dedi.

"Bay Lipwig'in, Bay Cırtlak adına altının sorumluluğunu resmî olarak üzerine almış olduğu şüphe götürmez bir gerçek," dedi Vetinari.

"Kesinlikle aldı," dedi Cosmo, dik dik Nemly'ye bakarak.

"Ama mevcut koşullar altında, duruma her açıdan bakmam gerektiğini hissediyorum."

"O konuda hemfikiriz," dedi Cosmo.

"Ve bu amaçla, kâtiplerime bu gece bankaya girmelerini ve tüm kayıtları incelemelerini emredeceğim," diye devam etti Vetinari.

"Ricanızı kabul edemem," dedi Cosmo.

"Neyse ki bu bir rica değildi." Lord Vetinari, Bay Cırtlak'ı kolunun altına sıkıştırdı ve devam etti: "Gördüğünüz gibi, Başkan yanımda. Kumandan Vimes, lütfen Bay Lipwig'i arabama getir. Biri de Bayan Müşfikyürek'e evine kadar eşlik etsin. Sabaha bu meseleyi halledeceğiz." Vetinari, çalışan golemleri sarmış toz bulutuna baktı ve ekledi: "Hepimiz için çok uzun bir gün oldu."

Pembe Pisi Kulübü'nün arkasındaki geçitte müziğin ısrarlı gümlemeleri daha boğuktu ama yine de rahatça duyulabiliyordu.

Karanlık şekiller oyalanıyordu...

"Dr. Hicks, efendim?"

Ölüm Sonrası İletişim Bölümünün Başkanı, pek karmaşık olmayan sıradan grafitilerin arasına karmaşık rünler çizme işine ara verdi ve öğrencisinin endişeli yüzüne baktı.

"Evet Barnsforth?"

"Üniversite kurallarına göre bu tam olarak *kanuni* mi efendim?"

"Elbette değil! Bu tür bir şey yanlış ellere düşerse neler olabileceğini düşün! Feneri biraz daha kaldır Goatly, ışık soluyor."

"Peki o yanlış eller kiminkiler efendim?"

"Eh, teknik olarak bizim, aslına bakarsan. Ama Kurul öğrenmediği sürece hiç sorun değil. Ki öğrenmeyecekler. Ortalıkta dolaşıp bir şeyler öğrenmeye çalışmamaları gerektiğini bilirler."

"Yani teknik olarak *gerçekten* kanundışı, öyle mi?"

"Bak şimdi," dedi Hicks. Bir şekil daha çizdi ve şekil bir anlığına mavi mavi alevlendi. "İşin özüne indiğinde neyin doğru, neyin yanlış olduğunu aramızda kimler söyleyebilir?"

"Üniversite'nin Mütevelli Heyeti, efendim?" dedi Barnsforth.

Hicks tebeşiri yere attı ve doğruldu.

"Siz dördünüz, şimdi beni dinleyin! Flead'in ruhunu insorsize edeceğiz, anladınız mı? Bu onu sonsuza dek tatmin edecek ve bölüm için de olağanüstü faydalı olacak. İnanın bana! Bu zor bir ayin ama bana yardım ederseniz dönem sonunda Ölüm Sonrası İletişim doktoranız olacak! Hepinize A vereceğim ve elbette kafatası yüzüğünüz de olacak! Ve bu, şimdiye dek hep birlikte yalnızca bir makalenin üçte birini teslim edebildiğinize göre, sizin için gayet iyi teklif. Ne dersin Barnsforth?"

Öğrenci soru seli karşısında gözlerini kırpıştırdı ama doğal yeteneği imdadına yetişti. İlginç ölçüde akademik biçimde öksürüp, "Sanırım sizi anlıyorum efendim," dedi. "Burada yaptıklarımız, doğru ve yanlışın sıradan tanımının *ötesine* geçiyor, değil mi? Biz daha *âli* bir gerçeğe hizmet diyoruz."

"Bravo Barnsforth, sen bu hayatta çok yükseklere tırmanacaksın. Herkes anladı mı? Daha *âli* bir gerçek! Güzel! Şimdi ihtiyar herifçioğlunu içeri sokalım ve yakalanmadan tüyelim!"

Bir arabanın içindeki trol bekçiyi görmezden gelmek zordur. Çok yer kaplar. Belki de Vimes'ın küçük şakasıydı bu ama Çavuş Kayağantaş, Nemly'nin yanında oturmuş, onu koltuğa yapıştırıyordu. Lord Vetinari ile Drumknott karşılarında oturuyordu. Beyefendi,

ellerini gümüş saplı bastonunun üzerinde kenetlemiş, çenesini de ellerine dayamıştı ve dikkatle Nemly'yi izlemekteydi.

Bastonun içindeki kılıcın bin adamın kanından elde edilen demirle yapıldığı söylentisi vardı. *Ne israf*, diye düşündü Nemly, *biraz daha uğraşsalar saban demiri yapabilirlermiş. Bu tür söylentileri kim uyduruyor ki zaten?*

Gerçi Vetinari söz konusu olduğunda, pis iş de olsa mümkün görünüyordu.

"Bakın, Eğer Cosmo'nun..." diye başladı.

"*Pas devant le gendarme*," dedi Lord Vetinari.

"Bu, 'benim önümde konuşmak yok' demek oluyo," diye açıkladı Çavuş Kayağantaş yardımseverce. "Burdaki ben, *ben* oluyom."

"O zaman *melekler* hakkında konuşabilir miyiz?" dedi Nemly, bir sessizliğin ardından.

"Hayır, konuşamayız. Bay Lipwig, imparatorluk günlerinden bu yana görülmüş en büyük orduya kumanda edebilen tek kişi senmişsin gibi görünüyor. Sence bu iyi bir fikir mi?"

"İsteyerek yapmadım ki! Nasıl yapılacağını çözdüm yalnızca!"

"Biliyor musun Bay Lipwig, seni şu anda öldürmek muazzam sayıda sorunu çözerdi."

"Böyle olacağını düşünmemiştim, gerçekten! Yani... tam olarak böyle değil."

"Biz de imparatorluğun öyle olacağını düşünmemiştik ama sonunda kötü bir alışkanlığa dönüştü. Ee Bay Lipwig, artık golemlerin de olduğuna göre, onlarla neler yapmayı düşünüyorsun?"

"Klak kulelerini çalıştıracak birer golem göndermeyi düşünüyorum. Eşekli ayak değirmenleri asla doğru düzgün çalışmıyor. Diğer şehirler buna itiraz edemez. İnsanlık için... şey, tüm vatandaşlar için nimet olur ve eşeklerin de itiraz edeceğini sanmıyorum."

"Birkaç yüz golemi bu şekilde kullanabilirsin belki. Geri kalanı?"

"Onları altına dönüştürmeye niyetliyim efendim ve bunun bütün sorunlarımızı çözeceğini düşünüyorum."

Vetinari sorgularcasına tek kaşını kaldırdı. "*Bütün* sorunlarımızı mı?"

Acı yine kendini hissettirmeye başlamıştı ama bir şekilde de güven vericiydi. Vetinari'ye kesinlikle *dönüşüyordu*. Acı iyiydi. *İyi* acıydı. Odaklanmasını sağlıyor, düşünmesine yardımcı oluyordu.

Ve Cosmo şu anda, Pucci'nin doğar doğmaz gırtlaklanması gerektiğini düşünüyordu, ki aile efsanelerine göre kendisi bunu yapmaya çalışmıştı da. Kadın her açıdan sinirlerini bozuyordu. Bencil, küstah, açgözlü, kibirli, zalim ve inatçıydı, incelikten hiç anlamıyordu ve özfarkındalıktan tamamen yoksundu.

Aile içinde bunlar kişisel kusur sayılmıyordu; sürekli yaptığınız şeyin doğru mu yoksa yanlış mı olduğunu merak ederek zengin olamazdınız. Ama Pucci güzel olduğunu sanıyordu ve bu da Cosmo'nun sinirlerine dokunuyordu. Saçları güzeldi, o kadarı doğruydu ama o yüksek topuklu ayakkabılar? İp bağlanmış balon gibi görünmesine sebep oluyordu! Kadınsı bir şekli varsa bile bunun tek sebebi korseciliğin harikalarıydı. Ve Cosmo, şişman kızların sevimli kişilikleri olduğunu duymuş olsa da Pucci'de *gırla* kişilik vardı ve *tamamı* Lavish'ti.

Diğer yandan yaşıttılar, en azından ihtiraslıydı ve nefret etme yeteneği olağanüstüydü. Ailenin geri kalanı gibi tembel değildi. Onlar tüm yaşamlarını paranın üzerine çökerek geçiriyorlardı, vizyondan yoksundular. Pucci ise *konuşabileceği* birisiydi. Olayları daha yumuşak, kadınsı bir açıdan görüyordu.

"Bent'i öldürtmeliydin," dedi Pucci. "Bir şeyler bildiğine eminim. Onu ayak bileklerinden bağlayıp bir köprüden sallandıralım. Dedem olsa öyle yapardı. Neden hâlâ o eldiveni takıyorsun?"

"Bent bankanın sadık bir hizmetkârı," dedi Cosmo, son yorumu duymazdan gelerek.

"Ee? Bunun konuyla ne alakası var? Elinde bir sorun mu var hâlâ?"

"Elim iyi," dedi Cosmo, yeni bir acı patlaması ta omzuna tırmanırken. *Çok yakınım*, diye düşündü. *Çok yakın! Vetinari beni yakaladığını düşünüyor ama asıl* ben *onu yakaladım! Ah evet! Yine de... belki de işleri derleyip toparlama zamanı gelmiştir.*

"Tamam. Cranberry'yi bu gece Bay Bent'le görüşmeye yollayacağım," dedi. "Artık Cribbins elimde olduğuna göre Bent'e gerek yok."

"Güzel. Sonra Lipsbig hapse gider ve biz de bankamızı geri alırız. İyi görünmüyorsun. Yüzün çok soluk."

"Vetinari'ninki kadar soluk mu?" dedi Cosmo portreyi göstererek.

"Ne? Sen neden bahsediyorsun be? Aptal olma," dedi Pucci. "Ayrıca burada pis bir koku var. Bir şey mi öldü?"

"Düşüncelerim berrak. Yarın, Vetinari'nin ataerk olarak son günü olacak, seni temin ederim."

"Yine aptal aptal konuşuyorsun. Ayrıca çok da terli olduğunu eklemek zorundayım," dedi Pucci. "Cidden, çenenden ter damlıyor. Kendini topla!"

"Tırtıl da güzel bir kelebeğe dönüşmeye başladığında kendisini ölmek üzereymiş gibi hissediyordur herhâlde," dedi Cosmo, hülyalı hülyalı.

"Ne? Ne diyorsun ya? Bunun konuyla ne alakası var?" diye sordu Pucci. "Ayrıca o öyle olmuyor, çünkü... Beni dinle, bu gerçek-

ten ilginç: Tırtıl öldüğünde, tamam mı, ve vıcık vıcık olduğunda, minik bir parçası, böyle... böbreği gibi bir şey, aniden uyanıyor ve tırtıl çorbasını yiyor ve kelebek olarak dışarı çıkan, işte *o* parça. Doğanın harikalarından biri. Sense soğuk almışsın biraz. Koca bebek gibi davranma. Benim randevum var. Seninle sabah görüşürüz."

Hışımla çıktı ve Cosmo'yu, köşede kitap okuyan Cranberry dışında yalnız bıraktı.

Cosmo'nun aklına, Cranberry hakkında gerçekten çok az şey bildiği geldi. Vetinari olarak, elbette, yakında herkes hakkında her şeyi bilecekti.

"Sen Suikastçılar Okulu'na gitmiştin, değil mi Cranberry?" dedi.

Cranberry üst cebinden küçük bir gümüş kitap ayracı çıkardı, sayfaya dikkatle yerleştirdi ve kitabı kapattı. "Evet efendim. Burslu okudum."

"Ah. Bursluların sürekli etrafta koşuşturduğunu hatırlıyorum. Herkes eziyet ederdi onlara."

"Evet efendim. Bazılarımız hayatta kaldık ama."

"*Ben* sana hiç eziyet ettim mi?"

"Hayır efendim. Etseniz hatırlardım."

"Güzel, güzel. Senin ilk adın nedir Cranberry?"

"Bilmiyorum efendim. Sokakta bulmuşlar beni."

"Ne hüzünlü. Zor bir hayat yaşamış olmalısın."

"Evet efendim."

"Bazen dünya çok haşin olabiliyor."

"Evet efendim."

"Bir zahmet bu gece Bay Bent'i öldürebilir misin?"

"Aklıma yazdım efendim. Bir meslektaşımı alıp işi şafaktan bir saat önce bitireceğim. O saatte Bayan Kek'in pansiyonerlerinin

çoğu dışarıdadır ve sisin en yoğun olduğu saattir. Neyse ki Bayan Kek bu gece eski dostu Bayan Harms-Beetle'ın Hoşgeldin Sabun'daki evinde kalacak. Benden bu işi isteyeceğinizi tahmin ederek, önceden öğrenmiştim."

"Sen tam bir zanaatkârsın Cranberry. Sana şapka çıkarıyorum."

"Teşekkür ederim efendim."

"Heretofore'u gördün mü bir yerlerde?"

"Hayır efendim."

"Nereye gitti acaba... Neyse, sen şimdi git, akşam yemeğini ye. Ben bu gece yemek yemeyeceğim..."

Kapı Cranberry'nin arkasından kapandıktan sonra, "...çünkü yarın *değişeceğim!*" diye ekledi kendi kendine, yüksek sesle.

Eğilip kılıcı çekti. Harika bir eserdi.

Karşısındaki portrede Lord Vetinari tek kaşını kaldırdı ve "Yarın güzel bir kelebek olacaksın," dedi.

Cosmo gülümsedi. Neredeyse olacaktı. Vetinari tamamen çıldırmıştı.

Bay Bent gözlerini açıp tavana baktı.

Birkaç saniye sonra bu sıkıcı manzaranın yerini devasa bir burun aldı, ardından da endişeli bir yüzün geri kalanı geldi.

"Uyanmışsınız!"

Bay Bent gözlerini kırpıştırdı, bakışlarını odakladı ve lamba ışığında bir gölgeden ibaret Bayan Drapes'e baktı.

"Tuhaf bir hâliniz vardı Bay Bent," dedi Bayan Drapes, insanların akıl hastaları, yaşlılar ve tehlikeli silah taşıyanlara karşı kullandığı o ağır, dikkatli sesi kullanarak.

"Tuhaf bir hâl? Tuhaf bir şey mi yaptım?" Bay Bent başını yastıktan kaldırdı ve havayı kokladı. "Sarımsaktan yapılmış kolye mi taktınız Bayan Drapes?" dedi.

"Bir, ee... önlem sadece," dedi Bayan Drapes, suçlu suçlu bakarak, "şeye karşı, ee... üşütmeye. Evet, soğuk algınlığına. Ne kadar dikkatli olsak az. Kendinizi nasıl hissediyorsunuz?"

Bay Bent duraksadı. Nasıl hissettiğinden emin değildi. Kim olduğundan da emin değildi. İçinde bir delik vardı sanki ama içinde bir Bay Bent yoktu.

"Neler oluyor Bayan Drapes?"

"Ah, o konuda endişelenmek istemezsiniz," dedi Bayan Drapes kırılgan bir neşeyle.

"Bence isterim Bayan Drapes."

"Doktor heyecanlanmamanız gerektiğini söyledi Bay Bent."

"Hatırladığım kadarıyla hayatım boyunca hiç heyecanlanmadım ben Bayan Drapes."

Kadın başını salladı. Ne yazık ki bu inanması kolay bir ifadeydi.

"Eh, Bay Lipwig'i biliyorsunuz? Kasadaki bütün altını çaldığı söyleniyor..."

Ve hikâyeyi anlattı. Çoğu kısmı ilk veya ikinci el spekülasyondu ama Bayan Drapes *Kodes Gazetesi*'nin düzenli okuyucusu olduğundan, feci cinayetlerin tartışıldığı tarz ve dille anlattı.

Ama kadını şok eden asıl şey, Bay Bent'in orada öylece yatmaya devam etmesi oldu. Adam bir iki kez ondan bir ayrıntıyı tekrarlamasını istedi ama yüz ifadesi hiç değişmedi. Bayan Drapes heyecan eklemeye çalıştı, duvarları ünlem işaretleriyle boyadı fakat Bay Bent'in kılı kıpırdamadı.

"...ve sonra da onu Kodes'e tıktılar," dedi Bayan Drapes. "A'sılarak idam edilecekmiş, öyle diyorlar. Bence a'sılmak, sırf asılmaktan daha kötü."

"Ama altını bulamazlar ki..." diye fısıldadı Mavolio Bent, kendini yastığa bırakarak.

"Evet! Bazıları, altını Lipwig'in iğrenç suç ortaklarının kaçırdığını söylüyor!" dedi Bayan Drapes. "Bay Lavish'in onun aleyhine bilgiler verdiği söyleniyor."

"Ben lanetlenmiş bir adamım Bayan Drapes, yargılandım ve lanetlendim..." dedi Bay Bent duvara bakarak.

"Siz mi Bay Bent? Demeyin öyle! Hayatında tek bir hata bile yapmamış olan siz?"

"Ama günah işledim. Hem de nasıl! Sahte idollere tapındım!"

"Eh, bazen gerçek idol bulmak zor oluyor," dedi Bayan Drapes, adamın elini okşayarak ve birilerini çağırsa daha mı iyi olacağını merak ederek. "Bakın, affedilmek istiyorsanız... sanırım Io'cular bu hafta, bir günah fiyatına iki günah affediyor ve..."

"Beni ele geçirdi," diye fısıldadı Bay Bent. "Eyvah eyvah, Bayan Drapes. İçimde, dışarı çıkmak isteyen bir şey yükseliyor!"

"Hiç endişelenmeyin, kovamız var," dedi Bayan Drapes.

"Hayır! Hemen gitmelisiniz! Korkunç olacak bu!"

"Hiçbir yere gitmiyorum Bay Bent," dedi Bayan Drapes kararlılıkla. "Biraz rahatsızsınız, o kadar."

"Ha!" dedi Bay Bent. "Ha... ha... hahaha!.." Kahkaha, mezardan fırlayan bir şey gibi yükseldi boğazında.

Sonra sıska vücudu kaskatı kesildi ve sırtı da bükülerek şilteden yükseldi. Bayan Drapes kendini yatağa fırlattı ama çok geç kalmıştı. Bay Bent titrek elini kaldırdı ve parmağını gardıroba uzattı. "İşte yine başlıyoruz!" diye haykırdı.

Kilit tıkırdadı. Kapaklar açıldı.

Dolapta bir defter yığını ve... örtülü bir şey vardı.

Bay Bent gözlerini açıp Bayan Drapes'in gözlerine baktı.

"Onu yine de yanımda getirdim," dedi kendi kendine konuşurmuş gibi. "Ondan öylesine nefret ediyorum ama yine de yanımda getirdim! Neden? Sirki kim yönetiyor!?"

Bayan Drapes sessiz kaldı. Tek bildiği, bu her neyse, sonuna dek takip edeceğiydi. Ne de olsa geceyi bir erkeğin yatak odasında geçirmişti ve Leydi Deirdre Waggon'ın bu konuda söyleyecek pek çok şeyi vardı. Yani teknik olarak Bayan Drapes artık Kirli Bir Kadındı ve teknik açıdan Kirlenmediğinden, bu haksızlıktı.

O yüzden, Bay Bent... değişirken, izledi. Adam en azından sırtını dönme nezaketini göstermişti ama Bayan Drapes yine de önce gözlerini yumdu, fakat sonra Kirli Bir Kadın olduğunu hatırladı ve... Eh, gözlerini yummasının anlamı yoktu, değil mi?

Gözlerini açtı.

"Bayan Drapes?" dedi Bay Bent hülyalı hülyalı.

"Evet Bay Bent?" dedi Bayan Drapes, dişleri takırdayarak.

"Acilen bir... pastane bulmamız lazım."

O anda Cranberry ile meslektaşı odaya girdiler ve oldukları yerde kalakaldılar.

Planlarında bu yoktu.

"Bir de... merdiven muhtemelen," dedi Bay Bent.

Sonra cebinden pembe, kauçuk bir şerit çıkardı ve eğildi.

On İkinci Bölüm

Yükseklerden Yardım Yok – Drumknott Rapor Veriyor – Alay mı, Değil mi? – Bay Cırtlak Sahne Alıyor – Havada Tuhaf Şeyler – Bay Bent'in Dönüşü – "Dikkat Et, Papatyası Var!" – Pucci'nin Büyük Anı – Cosmo'ya Bir El Vermek Gerek

Nemly'nin hücresine temiz saman serilmişti ve yahnisine kimsenin tükürmediğinden de oldukça emindi; niteliğini belirtmeye zorlansanız et olduğunu kabullenmeniz gerekecek bir şeyler *vardı* içinde. Bunların nedeni, Bellyster'ın Nemly yüzünden uzaklaştırıldığı bilgisinin bir şekilde yayılmış olmasıydı. O zorba piçten kendi iş arkadaşları bile nefret ediyordu ve bu yüzden istemesine gerek kalmadan Nemly'ye bir çanak daha yahni verdiler, ayakkabılarını temizlediler ve sabahleyin de *Times*'ı getirdiler.

Golemler, bankanın sorunlarını beşinci sayfaya itmişti. Birinci sayfa tamamen onlara ayrılmıştı ve iç sayfalar da Halkın Sesiyle doluydu: Hiçbir şey bilmeyen sokaktaki adam, bildiklerini başkalarına anlatıyordu. Yine hiçbir şey bilmeyen ama bunu 250 kelimeyle ve belagat sanatıyla yapabilen kişilerinse uzun köşe yazıları basılmıştı.

Nemly tam kare bulmacaya bakıyordu ki* biri çok nazikçe

* Yukarıdan Aşağıya 1 (5 Harf): "Harflerini çalkalayınca daha asil bir versiyonuna dönüşen hayvan." Lord Vetinari soruyu görünce alayla gülmüştü.

hücre kapısını çaldı. Gelen gardiyandı ve Bay Lipwig'in, kısa misafirliğinden hoşnut kaldığını umuyordu, onu arabasına kadar geçirmeyi arzu ediyordu ve dürüstlüğü konusunda kısa süreli kuşkular yine doğarsa onu bir kez daha ağırlama keyfine nail olmayı dört gözle bekliyordu. Bu arada, Bay Lipwig göstermelik olarak da olsa bu hafif kelepçeleri takarsa çok minnettar olurdu ve kelepçeler çıkarıldığında, ki karakterinin *lekesiz* olduğu kanıtlandığında çıkarılacağı kuşkusuzdu, lütfen görevli bekçiye onların cezaevi malı olduğunu hatırlatabilir miydi, çok teşekkür ederdi.

Hapishanenin etrafında bir kalabalık toplanmıştı ama kapının önünde bekleyen, tek dizi üzerine çökmüş, yumruğunu havaya kaldırmış kocaman golemden uzak duruyorlardı. Golem Kodes'in önüne dün gece gelmişti ve Bay Lipwig onu oradan göndermeyi uygun bulursa, diye ekledi gardiyan, herkes çok mutlu olacaktı. Nemly bunu bekliyormuş gibi görünmeye çalıştı. Kara Bıyık'a yeni emirlerini beklemesini söylemişti de ama *bunu* beklememişti.

Golem arabanın peşinden, ayaklarını yere vura vura ta Saray'a kadar yürüdü. Rota boyunca bir sürü bekçi dizilmişti ve her çatıda da siyahlara bürünmüş bir figür vardı. Vetinari kaçması için fırsat vermiyor gibiydi. Arka avluda daha fazla nöbetçi bekliyordu fakat verimli olamayacak kadar *çok* olduklarını gördü Nemly, çünkü hızlı düşünen bir adam için yirmi kişiden kaçmak, beş kişiden kaçmaktan daha kolay olabilir. Ama biri, Duruşunu İlan Ediyordu ve etkileyici göründüğü sürece o duruşun ne olduğu önemli değildi.

Nemly'yi karanlık koridorlardan geçirdiler ve sonra aniden Büyük Salon'un aydınlığına çıktı. İçerisi tıklım tıkıştı. Tek tük alkışlar ve bir iki tezahürat yükseldi; büyük koltuk bloğunun ön sırasında, erkek kardeşinin yanında oturan Pucci'nin yuhalaması ise salonu çınlattı. Nemly, tutuklu bölmesi olarak iş görecek

küçük podyuma götürüldü. Oradan önemli rahipleri ve şehrin Âli ve Muhterem vatandaşlarını –ya da en azından Şişman ve Gürültücü olanları– görebilecekti. Gülümseyerek ona bakan Harry Kral vardı, duman bulutu Latife Dilber'in de orada olduğunu gösteriyordu ve... ah evet, eğrilmiş kaşıklardan ışıl ışıl tacı, elinde sımsıkı kavradığı törensel kepçesi ve endişe ile önem duygusuyla gerilmiş yüzüyle Anoiya'nın yeni yüksek rahibesi de oradaydı. *Bana borçlusun kızım*, diye düşündü Nemly, *çünkü bir sene önce geçinmek için geceleri barda çalışman gerekiyordu ve Anoiya da aynı sunağı paylaşmak zorunda kalan yarım düzine yarı tanrıçadan biriydi; ki kabul etmen lazım, o da üzerine örtü örtülmüş bir mutfak masasından ibaretti. Bunlarla karşılaştırıldığında, küçük bir mucize nedir ki?*

Bir örtü çekildi ve aniden Lord Vetinari sandalyesindeydi. Drumknott da yanında. Ataerk etrafına bakınırken salondaki sesler dindi.

"Geldiğiniz için teşekkür ederim hanımlar ve beyler," dedi. "Başlayalım. Bu, hukuki bir mahkeme değil. Bu bir tahkikat duruşması ve Ankh-Morpork Kraliyet Bankası'ndan on ton külçe altın kaybolmasıyla ilgili koşulları araştırmak üzere düzenledim. Bankanın saygınlığına leke sürüldü, bu yüzden alakalı her tür gerçeği göz önüne alaca..."

"Soruşturmanın ucu nereye giderse gidecek mi?"

"Kesinlikle Bay Cosmo Lavish. *Nereye* giderse gidecek."

"Bu konuda bize teminat verir misiniz?" diye ısrar etti Cosmo.

"Çoktan verdiğime inanıyorum Bay Lavish. Devam edebilir miyiz? Tahkikat Komisyonunun avukatı olarak, Morecombe&Slant&Honeyplace firmasından, deneyimli Bay Slant'ı atadım. Bay Slant uygun gördüğü şekilde sorgu ve çapraz sorgu düzenleyecek. Bay Slant'in, Ankh-Morpork'un hukuk çevresinin mutlak saygısını kazandığı herkesçe biliniyordur herhâlde."

Bay Slant, Vetinari'ye dönerek eğildi ve sakin bakışlarla odanın geri kalanını süzdü. Lavish sıralarını da uzun uzun inceledi.

"Öncelikle, altın meselesi," dedi Vetinari. "Size sekreterim ve başkâtibim Drumknott'u sunuyorum. Kendisi dün gece benim kıdemli kâtiplerimden bir ekiple bankaya giderek..."

"Ben sanık kürsüsünde miyim?" dedi Nemly.

Vetinari ona baktı ve sonra bakışlarını önündeki evraka çevirdi. "Burada on ton altın teslim aldığınızı gösteren imzalı bir makbuz var," dedi. "Gerçekliğine itiraz mı ediyorsunuz?"

"Hayır ama ben onu yalnızca formalite sanıyordum."

"On ton altın *formalite* yani, öyle mi? Peki daha sonra Kasa Dairesinin tavanını kırıp içine girdiniz mi?"

"Eh, evet, teknik olarak. Kilidini açamadım, çünkü Bay Bent içeride bayılmıştı ve anahtarı kilitte bırakmıştı."

"Ah evet, Hazinedar Bay Bent. Kendisi bugün aramızda mı?"

Hızlı bir araştırma, odanın Bentsiz olduğunu ortaya çıkardı.

"Anladığım kadarıyla kendisi biraz stresli. Ama ciddi bir zarar görmemiş," dedi Lord Vetinari. "Kumandan Vimes, bir zahmet Bay Bent'in pansiyonuna birkaç adam gönderir misin? Onun da bize katılmasını istiyorum." Nemly'ye döndü. "Ve hayır Bay Lipwig, sanık değilsiniz. Henüz değil. Genel olarak, biri mahkemeye çıkarılmadan önce bunun için açık bir sebep bulmak faydalı olur. Bu daha derli toplu bir yaklaşım sayılır. Ama işaret etmek zorundayım, altının sorumluluğunu resmî olarak üstünüze aldınız, ki açık seçik altın olduğunu ve o sırada Kasa Dairesinde bulunduğunu varsaymak zorundayım. Bankanın bu zamandaki durumunu iyice anlamak amacıyla başkâtibimden bankayı teftiş etmesini istedim ve o da ekibiyle birlikte dün gece bunu..."

"O zaman, şu anda yargılanmıyorsam şu kelepçeleri çıkarabilir miyiz? Davayı aleyhime epey etkiliyor da," dedi Nemly.

"Evet, pekâlâ. Nöbetçiler, lütfen ilgilenin. Şimdi, Bay Drumknott... lütfen?"

Suçu bana yıkacaklar, diye düşündü Nemly, Drumknott konuşmaya başlarken. *Vetinari ne oyun oynuyor?*

Drumknott tekdüze bir sesle muhasebecilik anlatırken Nemly kalabalığı inceledi. Lavish ailesi en önde, kocaman siyah bir kitle hâlinde oturuyordu. Buradan bakınca akbabaya benziyorlardı. Drumknott'un ciddi anlatım tarzına bakılırsa bu iş uzun sürecekti. Ona kumpas kuracaklardı ve Vetinari de... Ah evet, sonra onu sessiz bir odaya çekip soracaktı: *Bay Lipwig, senin için de sorun değilse o golemleri nasıl kontrol ettiğini öğrenebilir miyim? Aksi hâlde...*

Kapı tarafında bir kargaşa çıkınca herkes oraya baktı. Çavuş Fred Colon, ayrılmaz parçası ve meslektaşı Nobby Nobbs'la birlikte kalabalığın içinde âdeta yüzerek yaklaşıyordu. Vimes onların yanına gitti, Sacharissa da peşinden. Telaşlı konuşmalar oldu ve kalabalıkta dehşet dolu bir heyecan dalgası dolaştı.

Nemly, "Öldürülmüş!" sözcüğünü yakaladı.

Vetinari ayağa kalktı ve bastonunu masaya çarparak gürültüyü tanrıların noktalama işareti gibi bitirdi. "Ne oldu Kumandan?"

"Cesetler efendim. Bay Bent'in pansiyonunda!"

"Bay Bent mi öldürülmüş?"

"Hayır efendim!" Vimes çavuşa döndü ve kısaca, telaşlı telaşlı konuştular. "Ceset şimdilik 'Profesör Cranberry' olarak teşhis edildi efendim ama gerçek bir profesör değil, pis bir kiralık katil. Şehirden ayrıldığını sanıyorduk. Görünüşe göre diğeri de Kaburga Jack'miş ve tekmelenerek öldürülmüş..." Başka telaşlı fısıldaşmalar oldu fakat Kumandan Vimes, öfkelendiğinde sesini yükseltirdi. "*Neyle* dedin!? *İkinci* katta mı? Saçmalama! Cranberry'yi haklayan neymiş peki? *Ne?* Ağzından çıkanı kulağın duyuyor mu senin!?"

Sırtını dikleştirdi. "Özür dilerim efendim ama gidip şahsen görmem gerekecek. Sanırım biri bizimle alay ediyor."

"Ya zavallı Bent?" dedi Vetinari.

"Ondan iz yok efendim."

"Teşekkür ederim Kumandan." Vetinari elini salladı. "Daha fazla bilgi edindiğinde hemen gel lütfen. Bizimle alay edilmesine izin veremeyiz. Teşekkür ederim Drumknott. Altın eksikliği dışında, uygunsuz hiçbir şey bulamadığını anlıyorum. Eminim bu hepimizi rahatlatmıştır. Sahne sizindir Bay Slant."

Avukat vakar ve naftalin saçarak ayağa kalktı.

"Söyleyin bana Bay Lipwig," diye başladı, "Ankh-Morpork'a gelmeden önce ne iş yapıyordunuz?"

Pekâlâ, diye düşündü Nemly, Vetinari'ye bakarak, *işi çözdüm. Cici bir çocuk olursam ve doğru şeyleri söylersem, elbette bir bedel karşılığında, hayatta kalabilirim. Eh, teşekkürler ama almayayım. Benim tek istediğim biraz para yapmaktı.*

"İşiniz, Bay Lipwig?" diye tekrarladı Slant.

Nemly izleyici sıralarına baktı ve Cribbins'in yüzünü gördü. Cribbins göz kırptı.

"Hmm?" dedi.

"Bu şehre gelmeden önce ne iş yaptığınızı sordum!"

Bu noktada Nemly, talihsiz bir uğultunun farkına vardı ve yükseltilmiş platformda oturması sayesinde, Kraliyet Bankası Başkanı'nın, harika oyuncağını dişlerinin arasında sıkıca tutarak salonun uzak ucundaki perdelerin ardından çıktığını gören ilk kişi oldu. Titreşimlerin cilvesi, Bay Cırtlak'ı parlak mermerlerin üzerinde geri geri itiyordu.

Seyirciler görmek için boyunlarını uzatırken küçük köpek kuyruğunu sallayarak Vetinari'nin sandalyesinin arkasından geçti ve karşı taraftaki perdelerin ardında gözden kayboldu.

Böyle bir şeyin yaşandığı bir dünyadayım, diye düşündü Nemly. *Hiçbir şeyin önemi yok. İnanılmaz derecede özgürlük tanıyan bir bilgelik bu.*

"Bay Lipwig, size bir soru sordum!" diye hırladı Slant.

"Ah, pardon. Ben... dolandırıcıydım."

Ve uçuşa geçtim! İşte bu! Bina tepelerinde sallanmaktan çok daha iyi! Cosmo'nun yüzündeki ifadeye bak! Cribbins'e bak! Her şeyi planlamışlardı ama şimdi tüm planları suya düştü. Hepsini avucuma aldım ve uçuyorum!

Slant duraksadı. "Dolandırıcı derken, kastettiğiniz..."

"İnsanların güvenini kazanarak üçkâğıt çeviren biriydim. Zaman zaman sahtecilik de yaptım. Ama dürüst olmak gerekirse, kendimi daha ziyade bir *fırlama* olarak görmeyi tercih ediyorum."

Nemly, Cosmo ile Cribbins'in bakıştığını gördü ve içini bir sevinç doldurdu. *Hayır, bunu beklemiyordunuz değil mi? Yetişmek için koşmanız gerekecek şimdi!*

Bay Slant, bulunduğu alanda sorun yaşıyordu kesinlikle. "Açıkça anlamak istiyorum: Kanunu ihlal ederek mi geçiniyordunuz?"

"Daha ziyade, başkalarının açgözlülüğünden faydalanıyordum Bay Slant. Yani bir tür halk eğitimi unsuru da vardı bence."

Bay Slant başını hayretle iki yana salladı ve tam da sahneye uygun şekilde, kulağından bir kulağakaçanın düşmesine sebep oldu.

"Eğitim mi?" dedi.

"Evet. Pek çok kişi, hakiki bir elması onda bir değerine alamayacaklarını sayemde öğrendi."

"Ve sonra şehirdeki en yüksek makamlarından birine oturdunuz?" dedi Bay Slant, kahkahaların üzerinden. Bu rahatlatıcı olmuştu, izleyiciler çok uzun süredir nefeslerini tutuyordu.

"Mecburdum. Ya bunu yapacaktım, ya asılacaktım," dedi Nemly ve ekledi: "*Yine.*"

Bay Slant şaşalamış göründü ve Vetinari'ye döndü. "Devam etmemi istediğinize emin misiniz Lordum?"

"Ah evet," dedi Vetinari. "Ölümüne, Bay Slant."

"Ee... daha önce asıldınız mı yani?" dedi Slant, Nemly'ye.

"Evet. Ama alışkanlık hâline gelsin istemedim, takdir edersiniz ki."

Bu da kahkahalar çekti.

Bay Slant hafifçe gülümsemekte olan Vetinari'ye döndü yine. "Bu doğru mu Lordum?"

"Kesinlikle," dedi Vetinari sakin sakin. "Bay Lipwig geçen sene, Albert Spangler adıyla asıldı. Ama meğer boynu çok sertmiş, tabutuna konurken anlaşıldı. Kadim *Quia Ego Sic Dico* prensibini biliyor olmalısınız Bay Slant? Asılmaktan canlı kurtulan bir adam, tanrılar tarafından, henüz yerine getirmediği bir başka kader için seçilmiş olabilir. Ve talih kendisinin yüzüne güldüğünden, onu şartlı tahliye etmeye ve Postane'yi diriltme işiyle görevlendirmeye karar verdim. O zamana dek dört kâtibimin canına mâl olmuş bir görevdi. Başarılı olursa, her şey yoluna girecekti. Başaramazsa da şehir ikinci bir idam düzenleme maliyetinden kurtulmuş olacaktı. Zalim bir şakaydı ama şehir için hayırlı şekilde sonuçlanmasından memnunum. Bugün Postane'nin şehrin mücevheri olduğu gerçeğine, buradaki kimsenin itiraz edeceğini sanmıyorum. Huylu huyundan vazgeçebiliyormuş yani."

Bay Slant düşünmeden başını salladı, kendine geldi, oturdu ve notlarını karıştırdı ama kaldığı yeri bulamadı. "Şimdi de, ee... banka meselesine..."

"Burada bulunan pek çok kişinin tanıma ayrıcalığına sahip olduğu Bayan Şen Lavish, ölümünün yakın olduğunu söylemişti bana," diye devam etti Lord Vetinari sertçe. "Ve bankanın geleceği konusunda tavsiyemi istemişti, çünkü aşikâr vârisleri, onun

kendi sözleriyle, 'Karşılaşmayı asla istemeyeceğin türden pis bir çakal sürüsü' imiş."

Lavishlerin otuz bir avukatı ayağa kalktı ve aynı anda konuşmaya başlayarak müvekkillerine 119,28 Ankh-Morpork doları ücret yazdılar.

Bay Slant onlara dik dik baktı.

Vetinari'nin sözlerine rağmen Bay Slant, Ankh-Morpork'un hukuk çevresinin saygısını kazanmamıştı. *Korkusunu* kazanmıştı. Zira ölmek Bay Slant'in ansiklopedik hafızasını, kurnazlığını, tirbüşondan farksız muhakeme yeteneğini ve bakışlarının kavuruculuğunu hiç soldurmamıştı. *Bugün beni kızdırmayın*, diyordu o bakışlar, avukatlara. *Beni kızdırmayın, çünkü kemiklerinizin üstündeki eti, içlerindeki iliği sökerim. Müşterilerinizi etkilemek için masanızın arkasına, duvara dizdiğiniz o deri ciltli kallavi kitaplar var ya? Ben* hepsini *okudum onların. Hatta yarısını* ben *yazdım. Beni sınamayın. Hiç hoş bir ruh hâli içinde değilim.*

Avukatlar teker teker oturdu.*

"Devam edebilirsem?" dedi Vetinari. "Anladığım kadarıyla daha sonra Bayan Şen Lavish, Bay Lipwig ile görüştü ve onun Lavish ailesinin en iyi gelenekleri uyarınca harika bir yönetici ve köpeği Bay Cırtlak için de ideal bakıcı olacağına karar verdi, ki banka âdetlerine göre yönetim kurulu başkanı da Bay Cırtlak'tı."

Cosmo yavaşça ayağa kalkıp salonun ortasına geçti ve "Kuvvetle itiraz ediyorum!" diye başladı. "Bu serseri, benim ailemin en iyi geleneklerinin..."

Bay Slant altında yaylar varmış gibi ayağa fırlamıştı bile ama ne kadar hızlı olursa olsun Nemly kadar hızlı değildi.

"İtiraz ediyorum!" dedi Nemly.

---

* Harcadıkları zaman ve masraflar için şimdiden 253,16 Ankh-Morpork doları kazanmışlardı zaten.

"*Sen* ne cüretle itiraz ediyorsun?" dedi Cosmo tükürürcesine. "Kibirli bir kanunsuz olduğunu itiraf *ettin* bile!"

"Lord Vetinari'nin, Lavish ailesinin en iyi gelenekleriyle bir alakam olduğu iddiasına itiraz ediyorum!" dedi Nemly, şimdi yeşil gözyaşları dökermiş gibi görünen gözlere bakarak. "Örneğin ben asla korsanlık veya köle ticareti yapmadım!"

Büyük bir avukat ayaklanması oldu yine.

Fakat Slant onlara dik dik bakınca büyük bir avukat oturması oldu yine.

"Bunu kendileri de itiraf ediyor!" dedi Nemly. "Bankanın resmî tarihinde yazılı!"

"Doğru söylüyor Bay Slant," dedi Vetinari. "Ben de okumuştum. Açık ki, *volenti non fit injuria* ilkesi burada geçerli."*

Uğultu yine başladı: Bay Cırtlak şimdi de karşı yönden girmişti. Nemly kendini bakmamaya zorladı.

"Ah, bu gerçekten de bel altı vurmak!" diye hırladı Cosmo. "Böyle kötücül bir yaklaşım karşısında kimin tarihi direnebilir ki?"

Nemly elini kaldırdı. "Aaah, aaah! Ben bunun yanıtını biliyorum!" dedi. "*Benim* tarihim. Geçmişte yaptığım en kötü şey, *beni soyduklarını düşünen kişileri* soymaktı. Ama ben asla şiddet kullanmadım ve kazandıklarımın tamamını da geri *verdim*. Tamam, birkaç banka da soymuşluğum... daha doğrusu *dolandırmışlığım* var ama sırf, bunu çok kolaylaştırdıkları için."

"*Geri* mi verdiniz?" dedi Slant, Vetinari'den bir tür tepki bekleyerek.

Ama Ataerk, neredeyse herkesin büyülenmişçesine Bay Cırtlak'ın geçişini izleyen başlarının üzerinden öteye bakıyordu ve

---

* "Kurbanın rızası vardıysa, yönelttiği suçlama geçersizdir," anlamına gelen Latince hukuk terimi. [E.N.]

belki dinlediğini ama belki de dinleyip önemsemediğini göstermek amacıyla parmağını kaldırdı.

"Evet, hatırlarsınız ki geçen sene doğru yola dönmüştüm. Hani tanrılar bana..." diye başladı Nemly.

"Birkaç *banka* mı soydun?" dedi Cosmo. "Vetinari! Şehrin en önemli bankasının başına, bile bile bir *banka soyguncusunu* mu getirdin?"

Salonda toplanmış Lavish safları paralarını koruma ülküsünde birleşerek ayaklandı.

Ama Vetinari tavana bakıyordu.

Nemly de baktı. Tavanın yakınında, beyaz renkte, yuvarlak bir şey süzülüyordu. Sonra yuvarlak şey yay çizerek alçaldı ve Cosmo'nun alnının çatına çarptı. İkinci bir yuvarlak şey uçarak Nemly'nin elinin üzerinden geçti ve Lavish ailesinin bağrına düştü.

"*Bilinmeyen* banka soyguncularının ellerine mi bırakmalıydı?" diye bağırdı bir ses, etraftaki tüm siyah takım elbiseler pasta kremasıyla lekelenirken. "Hazır olun, yine geliyooor!"

Yeni bir pasta yaylımı havalanmıştı bile; odada yay çizerek uçuyor, debelenen Lavishlere çarpıyordu. Sonra, kalabalıktan bir şekil sıyrılırken inlemeler ve çığlıklar yükseldi ve bunun sebebi, ayaklarını devasa burunlu ayakkabılardan kaçırmayı başaranların, geriye sıçradıklarında yeni gelen kişinin taşıdığı *merdivence* biçilmesiydi. Şekil, sebep olduğu kargaşaya bakmak istercesine döndü ve merdiven bu kez, yolundan kaçamayacak kadar yavaş olanları devirdi. Ama bunu yöntemli olarak yapıyordu. Sonra, Nemly izlerken palyaço merdivenden uzaklaştı ve bunu yaparken de dört kişiyi merdivenin basamaklarına öyle sıkıştırdı ki bir tanesinin kurtulmaya çalışması diğer üçüne muazzam acı çektirecekti ve yakalanan bir de bekçinin durumunda, evlenme olasılığını ciddi ölçüde azaltacaktı.

Kırmızı burunlu, hırpani şapkalı palyaço sıçraya sıçraya, *son*

derece aşina gelen her adımında devasa ayakkabılarını yere çarpıp şaklatarak, salonun ortasına koştu.

"Bay... Bay *Bent*?" dedi Nemly. "Bu sen misin?"

"Sevgili eski dostum Bay Lipwig!" diye bağırdı palyaço. "Sirki sirk müdürünün yönettiğini sanıyorsun hâlâ, öyle mi? Ama öyleyse bile bunu ancak *palyaçoların* rızasıyla yapabilir! Ancak palyaçoların rızasıyla!"

Ardından, kolunu havaya kaldırdı ve bu sefer de Lord Vetinari'ye bir pasta fırlattı.

Fakat pasta yolculuğuna başlayamadan Nemly sıçramıştı bile. Beyni peşinden koşarak düşüncelerini hep birden boca etti ve görünüşe göre bacaklarının kendiliklerinden zaten çözmüş olduğu şeyi söylediler ona: âlilerin vakarının, suratlarına çarpan bir kremalı pastadan sağlam çıkamayacağını; *Times*'ın birinci sayfasına basılacak bir kremalı Ataerk resminin şehirdeki güç dengelerini derinden sarsacağını ve en önemlisi, Vetinari-sonrası bir dünyada onun, yani Nemly'nin, doğduğundan beri uğruna çabaladığı şeyi, yani ertesi günü görmeyi başaramayacağını.

Sessiz bir düşteymiş gibi, tarihle randevusuna doğru döne döne uçan pastaya süzüldü, sümüklüböcek yavaşlığıyla parmaklarını uzattı...

...ve pasta Nemly'nin yüzüne çarptı.

Vetinari kılını kıpırdatmamıştı.

Pasta parçalandı ve dört yüz göz büyülenmişçesine izlerken bir parçası Ataerk'e doğru fırladı. Ataerk elini sakince kaldırıp pasta parçasını yakaladı.

Salonda, pasta eline çarparken duyulan küçük şapırtı dışında çıt çıkmadı.

Vetinari yakaladığı pastayı inceledi. Bir parmağını kremaya batırdı, tadına baktı. Salondaki herkes nefesini tutarken o bakışlarını

düşünceli düşünceli tavana kaldırdı ve sonra, "Sanırım ananaslı," dedi.

Alkışlar gürledi. Gürlemek *zorundaydı;* Vetinari'den nefret etseniz bile zamanlamasına hayranlık duymadan edemiyordunuz.

Ve şimdi, korkuyla donakalmış palyaçoya doğru, basamakları inmekteydi.

"Ama *benim* sirkimi palyaçolar yönetmiyor bayım," dedi, adamın kocaman kırmızı burnunu tutup lastik bantının izin verdiğince çekerek. "Anlaşıldı mı?"

Palyaço koca cebinden balonlu bir korna çıkardı ve sıkarak, yasla öttürdü.

"Güzel. Hemfikir olduğuna memnunum. Şimdi Bay *Bent'le* konuşmak istiyorum lütfen."

Korna bu sefer iki kere öttü.

"Ah evet, öyle," dedi Vetinari. "Küçük kızlar ve oğlanlar için, onu sahneye alalım. Hadi: *59,66'nın yüzde 15,3'ü kaç eder?*"

"Onu rahat bırakın! Rahat bırakın!"

Pastalanmış kalabalık yine aralandı ve aralarından bu sefer anaç tavuk gibi kabarmış, saçı başı dağınık Bayan Drapes geçti. Bağrına ağır bir şey bastırmıştı ve Nemly onların bir yığın defter olduğunu fark etti.

"Bütün bunların sebebi burada!" diye ilan etti kadın zaferle, kollarını açarak. "Onun suçu değildi! Ondan faydalandılar!"

Parmağını süslü püslü Lavish sıralarına suçlarcasına uzattı. Sımsıkı toplanmış topuzu hızla dağılmakta olan saygın bluzlu bir kadın savaş tanrıçası olabilse, Bayan Drapes tanrıçalaşabilirdi. "Onlar yüzünden! Altını *seneler önce* sattılar!"

Bu yalnızca Lavishlerden değil, tüm salondan genel ve şevkli bir şamata kopmasına sebep oldu.

"Sessizlik!" diye bağırdı Vetinari.

Avukatlar ayaklandı. Bay Slant dik dik baktı. Avukatlar oturdu.

Nemly gözlerindeki ananaslı kremayı tam zamanında sildi ve "Dikkat edin! Papatyası var!" diye bağırdı. Sonra düşündü: *Az önce "Dikkat edin! Papatyası var!" diye bağırdım ve bunun ne kadar utanç verici olduğunu sonsuza dek hatırlayacağım.*

Lord Vetinari, palyaçonun düğme deliğine iliştirilmiş imkânsız ölçüde büyük çiçeğe baktı. İyice gizlenmiş su borusunun ucunda minik bir su damlası pırıldıyordu.

"Evet," dedi. "Biliyorum. Şimdi bayım, senin gerçekten de Bay Bent olduğuna inanıyorum. *Yürüyüşünü* tanıyorum. Değilsen, o baloncuğu sıkman yeterli. Ve benim tek yapmam gereken salıvermek. Tekrarlıyorum: Bay Bent'i duymak istiyorum."

Tanrılar sahne sanatlarından hiç anlamıyor, diye düşündü Nemly. *Çünkü şu an tam da bir gök gürültüsü, yankılı bir ses ya da bir gerilim tınlaması falan gerekirdi; gerçeklik ânının* bu *an olduğunu anlatan semavi bir...*

"9,12798," dedi palyaço.

Vetinari gülümseyerek adamın omzunu okşadı. "Geri döndüğüne sevindim Bay Bent," dedi ve etrafına bakınarak, Soytarılar Loncası'ndan Dr. Beyazsurat'ı buldu.

"Doktor, Bay Bent'le ilgilenebilir misiniz lütfen? Akranları arasında olmaya ihtiyacı var sanırım."

"Benim için şeref olur Lordum! Aynı anda havada yedi pasta ve dört-adamlı merdiven düğümü ha? Mükemmeldi! Her kimsen kardeşim, aramıza hoş geldin demek için şaka tokalaşmamı uzatıyorum ve..."

"Bensiz hiçbir yere gidemez," dedi Bayan Drapes sertçe, beyaz suratlı palyaço öne çıkarken.

"Elbette. Gidebileceğini kim hayal edebilir ki?" dedi Vetinari. "Loncanız, teklifine Bay Bent'in genç hanımını da dâhil etsin

doktor," diye ekledi ve *genç* kısmına seneler önce büyük gönülsüzlükle veda etmiş olsa da *hanım* kısmına sıkı sıkıya sarılan Bayan Drapes hem şaşırdı, hem sevindi.

"Birileri de o insanları merdivenden kurtarabilir mi lütfen? Sanırım testere gerekecek," diye devam etti Vetinari. "Drumknott, Bay Bent'in genç hanımının büyük nezaket gösterip getirdiği bu *ilginç* defterleri toparla. Ve sanırım Bay Lavish'in tıbbi yardıma ihtiyacı var..."

"Hiç... de... yok!.." Üzerinden kremalar damlayan Cosmo dik durmaya çalışıyordu. İzlemesi bile acı vericiydi. Öfkeli ve titrek parmağını yerdeki defterlere uzatmayı başardı yine de. "Onlar," diye ilan etti, "bankanın malı!"

"Bay Lavish, hasta olduğunuzu hepimiz açık seçik görüyo..." diye başladı Vetinari.

"Evet, herkesin buna inanmasını çok isterdin, değil mi... sahte Vetinari!" dedi Cosmo, gözle görülür şekilde sallanarak. Kafasının içindeki kalabalıktan tezahüratlar yükseldi.

"Ankh-Morpork Kraliyet Bankası," dedi Vetinari, gözlerini Cosmo'dan ayırmadan, "kırmızı deri kaplı defterleriyle gurur duyar ve bu defterlerin her birine altın varaklı kabartmayla şehrin arması işlenmiştir. Drumknott?"

"Bunlar ucuz, karton ciltli defterler efendim. Her yerden satın alabilirsiniz. Ama içindeki yazılar, Bay Bent'in tanınmaması imkânsız düzgün el yazısı."

"Emin misin?"

"Ah, evet. Bitişik el yazısı bir harika."

"Sahte!" dedi Cosmo, dili iki buçuk santim kalınlığındaymış gibi peltek peltek. "Hepsi sahte! Çalıntı!"

Nemly izleyenlere baktı ve herkesin yüzünde aynı ifadeyi gördü: Adam hakkında ne düşünürseniz düşünün, durduğu yerde

dağılıp gidişini izlemek hoş değildi. İki bekçi dikkatle, kıyım kıyın yaklaşmaktaydı ona.

"Hayatım boyunca hiçbir şey çalmadım ben!" dedi Bayan Drapes kabararak. "Defterler Bay Bent'in gardırobundaydı..." Durakladı ve girdiği yolda geri adım atmaktansa *yollu* kadın gibi görünmeyi tercih edeceğine karar verdi. "Leydi Deirdre Waggon'ın ne düşündüğü umurumda değil! Defterlerin içine de baktım! Babanız tüm altını sattı ve Bay Bent'i de bu gerçeği sayılarla örtmeye zorladı! Dahası da var!"

"Güzel kebelek..." dedi Cosmo, gözlerini kırpıştıra kırpıştıra Vetinari'ye bakarak. "Artk sen men dilsin! Aykkabılarınla bikilomtre yürdüm!"

Nemly de adama yaklaşıyordu. Cosmo her an patlayabilirmiş gibi görünüyordu ya da düşebilirmiş gibi ya da belki Nemly'nin boynuna sarılıp, *Senmenim enyi dostmsun biliyon mu, senlenmen tüm dünyaya karşdostum!* gibi şeyler söyleyebilecekmiş gibi.

Adamın yüzünden yeşilimsi terler akıyordu.

"Bence uzanmanız lazım Bay Lavish," dedi Nemly neşeyle.

Cosmo ona odaklanmaya çalıştı.

"Acı'yi," dedi sırılsıklam bir sır verircesine, "küçk takkem vr, kılcım bin adamın..."

Ve bir çelik hışırtısıyla, kötücül kırmızı bir ışıltıya sahip gri kılıcı Nemly'nin iki gözünün arasına doğrulttu. Kılıç sallanmıyordu. Arkasında, Cosmo'nun bedeni seğiriyor, titriyordu ama kılıç kaskatı ve kıpırtısızdı.

Yaklaşan bekçiler biraz yavaşladı. Mesleklerinin sonunda emeklilik ihtimali vardı ne de olsa.

"Lütfen kimse yerinden kıpırdamasın. Ben hallederim," dedi Nemly, gözlerini kısıp kılıç boyunca bakarak. *Hassasiyet zamanı...*

"Ah, bu çok aptalca!" dedi Pucci kasıla kasıla, topuklarını takırdatarak yaklaşırken. "Bizim utanacak hiçbir şeyimiz yok. Altın bizim, öyle değil mi? O adamın defterlere ne yazdığı kimin umurunda?"

Lavishlerin avukat tümeni büyük ihtiyatla ayağa kalktı. Pucci'nin tuttuğu iki tanesi telaşlı telaşlı ona bir şeyler fısıldamaya başladı ama Pucci onları duymazdan geldi. Şimdi herkes kardeşine değil, ona bakıyordu. Herkes *onu* dinliyordu. *Nihayet.*

"Lütfen sessiz olur musunuz Bayan Lavish?" dedi Nemly. Kılıcın kıpırtısızlığı onu endişelendiriyordu. Cosmo'nun bir parçası hâlâ gayet iyi çalışıyordu.

"Ah evet, sesimi kesmemi *sen* çok isterdin herhâlde, değil mi? Ama kesmeyeceğim!" dedi Pucci neşeyle. Açık bir defterle yüzleşen Nemly gibi, aldırışsızca, muzafferane devam etti: "Hâlihazırda bizim olan şeyi çalamayız, değil mi? Babam o sefil altını daha iyi şekilde kullandıysa ne olmuş? Orada durup duruyordu zaten! Cidden, neden hepiniz bu kadar aptalsınız? Bunu *herkes* yapıyor. Hırsızlık sayılmaz. Yani... altın hâlâ *var*, değil mi? Mücevherlerde falan? Kimsenin onu fırlatıp attığı yok! Nerede olduğu kimin umurunda?"

Nemly, odadaki diğer bankacılara bakma dürtüsüne direndi. *Herkes yapıyor ha?* Pucci bu sene çok fazla Domuznöbeti kartı almayacaktı... Erkek kardeşi bile dehşetle ona bakmaktaydı şimdi. Ailenin geri kalanı, hâlâ üstlerinden krema temizlemekle meşgul olmayan kısmı, Pucci'yi daha önce hayatları boyunca hiç görmemiş gibi davranmaya çalışıyorlardı. *Bu deli kadın da kim?* diyordu yüzleri. *İçeri girmesine kim izin verdi? Neden bahsediyor böyle?*

"Kardeşinizin çok hasta olduğunu düşünüyorum küçükhanım," dedi Nemly.

Pucci, güzel olduğu aşikâr saç buklelerini önemsemezce arkaya attı. "Sen onun için endişelenme, aptallık ediyor yalnızca," dedi. "Sırf ilgi çekmek için yapıyor. Vetinari olmayı istemek hakkında çocuksu bir ahmaklık işte. Sanki kafası çalışan herhangi biri..."

"*Yeşil* salyalar akıtıyor," diye başladı Nemly ama kadının gevezelik seline hiçbir şey set çekemezdi.

Fakat sonra, Cosmo'nun perişan yüzüne baktı ve her şey yerli yerine oturdu. Sakal. Takke. Kılıçlı baston ve evet, birinin, bin adamın kanındaki demir kullanılarak yapılmış bir kılıcın neye benzemesi gerektiği hakkındaki ucuz fikri. Yüzüğü yapan adamın öldürülmesi? O leş gibi kokan eldivenin içinde ne vardı?..

Bu benim dünyam. Ne yapacağımı biliyorum.

"Affınızı dilerim!" dedi. "Siz Lord Vetinari'siniz, değil mi?"

Cosmo bir anlığına sırtını dikleştirdi ve bir azamet kıvılcımı parladı. "Kesinlikle! Evet, kesinlikle!" dedi tek kaşını kaldırarak. Sonra kaş çöktü ve Cosmo'nun şişmiş suratı da onunla birlikte çöktü.

"Yüzüğüm vaaar. Vetinari'nin yüzüü!.." diye mırıldandı. "Gerçkten benim. Acı *iyiii...*"

Kılıç düştü.

Nemly adamın sol elini yakaladı ve eldiveni yırtarcasına çıkardı. Eldiven bir emme sesiyle çıktı ve hayal edilemez, burun tıkayan ölçüde kötü bir koku yaydı; o kadar ki en yakındaki bekçi kusmaya başladı.

Adamın elinde ne kadar çok renk var, diye düşündü Nemly. *Ve ne kadar çok... kımıl kımıl şey...*

Ama orada, cerahatli yığının ortasında, stygiumun tanınmaması imkânsız donuk parıltısı hâlâ seçilebiliyordu.

Nemly, Cosmo'nun diğer elini yakaladı.

"Artık ataerk olduğunuza göre lordum, dışarı çıkmanız lazım bence!" dedi yüksek sesle. "Halkınızla tanışmak için!"

Bir kez daha, Cosmo'nun içinde bir şeyler, kaygan gerçekleri yakalamayı başardı ve salyalı ağzından, "Evt, buçok önemli..." sözcükleri döküldü. Sonra yine, "Hastaym. Parmam tuhaf görünyo..." diye geveledi.

"Güneş ışığı parmağınıza çok iyi gelir," dedi Nemly, adamı nazikçe çekerek. "*Güvenin bana.*"

On Üçüncü Bölüm

Gladys Kendi Ayaklarının Üstünde Duruyor – Eğlence Evi – Bay Bent'in Geçmişi – Hemşire Olarak Palyaçoların Faydası Sorgulanıyor – Owlswick'e Bir Melek Görünüyor – Altın Sır (Tam Olarak Ejderha Büyüsü Sayılmaz) – Dişlerin Dönüşü – Vetinari İleriye Bakıyor – Muzaffer Banka – Glup'un Küçük Armağanı – Kusursuz Bir Gün Nasıl Mahvedilir

Hayatının geri kalanının ilk gününde Nemly von Lipwig uyandı, ki bu dünyada her gün uyanamayan bir sürü insan vardı. Fakat *yalnız* uyandı ve bu o kadar da hoş değildi.

Sabahın altısıydı, sis pencerelere tutkalla yapıştırılmış gibi görünüyordu ve o kadar yoğundu ki içinde kızarmış ekmek parçacıkları bulunmalıydı. Yine de Nemly, düne dair anı kırıntıları bir araya gelmeden önce yaşadığı bu anları severdi.

Dur bir dakika, burası süit değildi, değil mi? Burası onun Postane'deki odasıydı ve normalde "memura tahsis" tabiriyle ilişkilendirilen her tür lüks ve konfora sahipti.

Düne dair bir parça, yerli yerine oturdu. Ah evet, Vetinari bankanın kapatılmasını emretmişti, çünkü kâtipleri bu sefer *her şeye* bakacaktı. Nemly, Sör Joshua'nın özel dolabı konusunda şans diledi onlara...

Bay Cırtlak da yoktu ve bu yazıktı. Sabah ilk iş suratınızın salyayla kaplanmasını, artık kaplanmadığı bir an gelene kadar takdir edemiyordunuz.

Gladys de yoktu ve bu, endişe vericiydi.

Nemly giyinirken de gelmedi. Masasına *Times*'ı koymamıştı. Takım elbisesini de ütülememişti.

Sonunda Gladys'i tasnif odasında, mektup dolu bir arabayı iterken buldu. Mavi elbise gitmiş, yerine gri bir elbise gelmişti ve golem terziliğinin taze standartlarına göre oldukça şık görünüyordu.

"Günaydın Gladys," dedi Nemly. "Pantolonumun ütülenmesi mümkün mü acaba?"

"Postacıların Soyunma Odasında Her Zaman Sıcak Ütü Bulunur Bay Lipwig."

"Ah? Ha. Tamam. Peki, ee... *Times*?"

"Her Sabah Bay Groat'un Odasına Dört Tane Bırakılıyor Bay Lipwig," dedi Gladys sitemle.

"Herhâlde bir sandviç için..."

"Gerçekten İşime Bakmam Lazım Bay Lipwig," dedi golem paylarcasına.

"Biliyor musun Gladys, sende farklı bir şeyler olduğunu düşünmeden edemiyorum," dedi Nemly.

"Evet. Kendi Ayaklarımın Üstünde Duruyorum," dedi Gladys, parıl parıl gözlerle.

"Nasıl yani?"

"Buna Henüz Karar Vermedim. Kitabın Daha Onuncu Sayfasındayım."

"Ha. Yeni bir kitap mı? Ama bahse girerim, yazarı Leydi Deirdre Waggon değil."

"Değil. Çünkü O, Modern Düşünceye Ayak Uyduramamış Bir Kadın. Küçümsemeyle Gülüyorum Ona."

"Evet, öyledir herhâlde..." dedi Nemly düşünceli düşünceli. "Ve sanırım sana bu kitabı Bayan Müşfikyürek vermiştir?"

"Evet. Adı, *Erkekler Neden Ayağınıza Dolanır*. Yazan: Releventia Flout," dedi Gladys ciddiyetle.

Büyük iyi niyetle başlıyoruz, diye düşündü Nemly, *onları buluyoruz, kazıp çıkarıyoruz, azat ediyoruz ama aslında ne yaptığımızı ya da yapacağımızı bilmiyoruz.*

"Gladys, kitapların özelliği... Mesele şu ki... Yani... Bak, sırf yazılmış olması, yazılanlara tamamen inanman... Yani anlamı... Varmaya çalıştığım şey şu ki, her kitap..."

Durdu. *Golemler sözcüklere inanıyor. Onlara sözcükler can veriyor. Ona insanların sözcüklerle oyuncak gibi oynadığını, anlamlarını kendilerine uyacak şekilde değiştirdiklerini söyleyemem ki!*

Gladys'in omzunu okşadı. "Tamamını oku, sonra kararını ver. Tamam mı?"

"Bu Neredeyse Münasebetsiz Bir Temastı Bay Lipwig."

Nemly gülmeye başladı ama Gladys'in ciddi ifadesini görünce durdu.

"Eh, yalnızca Bayan Flout'a göre herhâlde," dedi ve *Times*'ın tüm kopyaları çalınmadan bir tane kapmaya gitti.

Yazıişleri için bir başka acı-tatlı gün olmalıydı; ne de olsa gazetenin yalnızca bir tane birinci sayfası vardı, değil mi? Ama sonunda belli ki her şeyi tıkıştırmaya karar vermişlerdi: "Sanıyorum ananaslı" sözünü ve ilgili resmi, arkadaki krema kaplı Lavishleri ve... ah evet, Pucci'nin söylevini de koymuşlardı, hem de ayrıntılarıyla. *Harikaydı*. Kadın konuşmuş da konuşmuştu. Onun bakış açısına göre her şey son derece açıktı: Kendisi haklıydı ve diğer herkes aptaldı. Pucci kendi sesine öyle âşıktı ki bekçiler, konuşmaya devam eden kadını sürükleyerek götürürken, resmî uyarıyı bir kâğıt parçasına yazıp önünde tutmak zorunda kalmışlardı...

Biri, Cosmo'nun yüzüğünün güneş ışığını yakaladığı ânı da resimlemişti. Hemen hemen kusursuz bir cerrahi operasyondu, hastanede öyle demişlerdi ve muhtemelen adamın hayatını kurtarmıştı. *Nemly ne yapması gerektiğini nereden biliyordu?* diye sormuşlardı; özellikle de Nemly'nin konuyla alakalı tıp deneyimi bir parmağın üzerinde yeşil mantarlar *büyümemesi* gerektiğini bilmekten ibaretken...

Gazete ellerinden koparıldı.

"Profesör Flead'e ne yaptın?" diye sordu Latife Dilber. "Bir şey yaptığını biliyorum! Yalan söyleme."

"Ben hiçbir şey yapmadım!" diye itiraz etti Nemly ve sözlerini gözden geçirdi. Evet, teknik olarak doğruydu.

"Ölüm Sonrası İletişim Bölümüne uğradım!"

"Ne dediler?"

"Hiçbir şey! Kapıyı tıkayan bir mürekkepbalığı vardı! Ama *sen* bir şey yapmışsındır eminim! Golemlerle iletişim kurmanın sırrını sana o söyledi, değil mi?"

"Hayır." Bu tamamen doğruydu.

Latife Dilber duraksadı. "O söylemedi mi?"

"Hayır, hayır. Birkaç sözcük daha öğrendim ama bu bir sır değildi."

"*Benim* işime yarar mı?"

"Hayır." Bu da şu anda doğruydu.

"Yalnızca erkeklerden mi emir alıyorlar? Kesin öyledir!"

"Sanmam." Bu, yeterince doğruydu.

"O zaman bir sırrı var?"

"Aslında sır değil. Flead söyledi. Yalnızca... sır olduğunu bilmiyordu." Bu da doğruydu.

"Bir... sözcük mü?"

"Hayır." Yine doğruydu.

"Bak, neden bana söylemiyorsun? Bana güvenebileceğini biliyorsun!"

"Eh, evet. Elbette. Ama biri gırtlağına bıçak dayadığında da sana güvenebilir miyim?"

"Bunu neden yapsınlar?"

Nemly içini çekti. "Çünkü sana söylersem, var olmuş olacak en büyük orduya nasıl komuta edeceğini biliyor olacaksın! Dışarıda etrafına baktın mı? Onca bekçiyi görmedin mi? Duruşmadan hemen sonra buraya geldiler!"

"Ne bekçisi? Kimse yo..."

"Parke taşlarını yeniden döşeyen troller? Bunu kaç sefer gördün? Yolcu almakla ilgilenmeyen araba sırası? Dilenci taburu? Arkadaki araba avlusu da pencerelere bakarak oyalanan aylaklarla dolu. *O* bekçiler işte. Gizliler. Buna gözetlemek deniyor ve avları *benim*."

Kapı çalındı. Nemly çalma tarzını tanıdı; rahatsız etmeden bilgi vermeye çalışan birinin kapı çalışıydı.

"Gir Stanley," dedi. Kapı açıldı.

"Benim efendim," dedi Stanley. Stanley hayatı, yabancı bir dilden çevrilmiş kullanım kılavuzunu okuyan birinin özeniyle yaşardı.

"Evet Stanley?"

"Pul Müdürü efendim," dedi Stanley.

"Evet Stanley?"

"Lord Vetinari araba avlusunda efendim, yeni otomatik toplama mekanizmasını inceliyor. Acelesi yok dedi efendim."

"Acelesi yokmuş," dedi Nemly, Latife Dilber'e.

"O zaman acele etsek iyi olacak."

"Kesinlikle."

"Olağanüstü derecede, darağacına benziyor," dedi Vetinari, arkasında arabalar gürleyerek avluya girip çıkarken.

"Hızlı bir arabanın hiç yavaşlamadan posta çuvallarını alabilmesini sağlıyor," dedi Nemly. "Bu da taşradaki küçük ofislerin gönderdiği mektupları arabaların yavaşlamadan yakalayabilmesini sağlıyor. Uzun yolda birkaç dakika tasarruf ediliyor böylece."

"Bana bir de, golem-atlardan birkaçını almana izin verirsem, arabaların saatte yüz altmış kilometre hızla yol alabileceği söylendi. O parlak gözler *bu* siste bile görebiliyor mudur acaba?"

"Muhtemelen efendim. Ama aslında... golem-atların *tamamı* benim zaten," dedi Nemly.

Vetinari ona soğuk soğuk baktı ve sonra, "Hah!" dedi. "Bütün kulaklar da sende belli ki. Nasıl bir fiyattan bahsediyoruz?"

"Bakın, Golemlerin Efendisi falan olmak istediğimden değil ama..." diye başladı Nemly

"Yolda lütfen. Arabamda bana katılır mısın?" dedi Vetinari.

"Nereye gidiyoruz?"

"Pek uzağa değil. Bay Bent'i göreceğiz."

Soytarılar Loncası'nın kasvetli bahçe kapısındaki küçük kapağı açan palyaço bir Nemly'ye, bir Latife Dilber'e baktı ve gördükleri onu hiç mutlu etmedi.

"Dr. Beyazsurat'la görüşmek için geldik," dedi Vetinari. "Bizi içeri, asgari eğlence ile almanı talep ediyorum."

Kapak şak diye kapandı. Bazı telaşlı fısıltılar geldi, sonra bir tangırtı koptu ve kapının iki kanadından biri birazcık, içeri teker teker girilebilecek kadar aralandı. Nemly öne bir adım attı ama Vetinari elini omzuna koyarak onu durdurdu ve bastonuyla gösterdi.

"Burası Soytarılar Loncası," dedi. "Eğlence *beklemen* lazım."

Kapının üzerinde bir kova dengelemişlerdi. Vetinari içini çekti ve kovayı bastonuyla itti. Kapının arkasından bir gümleme ve şapırtı geldi.

"Bunu yapmakta neden ısrar ederler hiç bilmiyorum, gerçekten bilmiyorum," dedi kapıdan girerek. "Komik değil. Biri incinebilir. Kremalı pastaya da dikkat." Kapının ardındaki karanlıktan bir homurdanma geldi.

"Dr. Beyazsurat'a göre Bay Bent, Charlie Benito adıyla doğmuş," dedi Vetinari, loncanın avlusuna kurulmuş çadırdan geçerlerken. "Ve *doğuştan* palyaçoymuş."

Düzinelerce palyaço, günlük eğitimlerine ara vererek onların geçişini izledi; pastalar fırlatılmadan, pantolonlar badanayla doldurulmadan, görünmez köpekler çişlerini yapmadan kaldı.

"*Doğuştan* mı palyaçoymuş?" dedi Nemly.

"Kesinlikle, Bay Lipwig. Bir palyaço ailesinden, büyük bir palyaço. Dün onu gördün. Charlie Benito makyajı nesilden nesile aktarılıyor."

"Bense adamın delirdiğini sanmıştım."

"Diğer yandan Dr. Beyazsurat onun sonunda *aklını başına devşirdiğini* düşünüyor. Anladığım kadarıyla genç Bent korkunç bir çocukluk geçirmiş. On üç yaşına gelene kadar kimse ona palyaço olduğunu söylememiş. Ve annesi, kendine özgü sebeplerden, oğlundaki her tür palyaçoluğu bastırmaya çalışmış."

"Ama kadın bir zamanlar palyaçoları seviyormuş demek ki," dedi Latife Dilber. Etrafına bakındı, bütün palyaçolar telaşla bakışlarını kaçırdı.

"Palyaçolara *bayılıyormuş*," dedi Vetinari. "Daha doğrusu, *bir* palyaçoya. Ve *bir* geceliğine."

"Aah, anlıyorum," dedi Nemly. "Sonra da sirk, yoluna devam etmiş, öyle mi?"

"Heyhat, sirkler öyle yapar. Bunun ardından, kırmızı burunlu adamlardan nefret etmeye başladığını tahmin ediyorum."

"Bütün bunları nereden biliyorsunuz?" dedi Nemly.

"Bir kısmı, bildiklerime dayalı tahmin. Ama Bayan Drapes son birkaç gün içinde Bay Bent'in ağzından epey bilgi kopardı. Derinlik ve kararlılık sahibi bir hanım gerçekten..." Büyük çadırın uzak ucunda bir başka kapı vardı ve lonca başkanı orada onları bekliyordu.

Adam tepeden tırnağa beyazdı: beyaz şapka, beyaz botlar, beyaz kostüm, beyaz bir surat. Ve o suratta, kırmızı boyayla çizilmiş, asıl yüzünü saklayan bir gülümseme. Dr. Beyazsurat'ın gerçek yüzü bir cehennem prensi kadar soğuk ve kibirliydi.

Dr. Beyazsurat, başını sallayarak selam verdi Vetinari'ye. "Lordum..."

"Dr. Beyazsurat," dedi Ataerk. "Hastamız nasıl?"

"Ah, keşke bize gençken gelebilseymiş," dedi Beyazsurat. "Ne muhteşem bir palyaço olurdu! Ne zamanlama! Ah, bu arada... normalde lonca binasına kadın ziyaretçi kabul etmiyoruz ama bu özel koşullar altında, kuralı askıya aldık."

"Ya, ne kadar da sevindim," dedi Latife Dilber, her hecesinden asit damlatarak.

"Kadınlar İçin Şakalar Grubu ne derse desin, kadınlar komik değil. O kadar."

"*Korkunç* bir kusur," diye onayladı Latife Dilber.

"İlginç bir ikilem aslında, çünkü palyaçolar da komik değil," dedi Vetinari.

"Ben de hep öyle düşünmüşümdür," dedi Latife Dilber.

"Palyaçolar trajiktir," dedi Vetinari. "Biz, onların trajedisine gülerken aslında kendi trajedimize gülmüş oluruz. Yüzlerine boyanmış sırıtış, karanlıkların içinden bize güler; düzen, mantık,

statü ve gerçekliğe inancımızı alaya alır. Maske, bizim muz kabuğunda doğduğumuzu, açık bırakılmış kıyamet rögarına düşmeye yazgılı olduğumuzu ve kalabalığın tezahüratlarından başka umudumuzun olmadığını bilir."

"Peki ciyaklayan şişme hayvanların bunda yeri ne?" dedi Nemly.

"Hiçbir fikrim yok. Ama anladığım kadarıyla, potansiyel katiller onun odasına girdiğinde Bay Bent, adamlardan birini balonlardan yapılmış, oldukça gerçekçi, komik bir pembe fille boğmuş."

"Gürültüyü hayal etsenize," dedi Latife Dilber neşeyle.

"Evet! Ne değişim! Hem de hiç eğitim almadan! Hele merdivenle yaptıkları? Salt savaş palyaçoluğu! Muhteşem!" dedi Beyazsurat. "Artık her şeyi biliyoruz Havelock. Annesi öldükten sonra babası geri gelmiş ve elbette onu sirke götürmüş. Oğlanın hamurunda komiklik olduğunu her palyaço görebilirdi. O ayaklar, adımları... Ah, onu bize göndermeleri gerekirdi! O yaşta bir oğlanı idare etmek çok zor olabiliyor! Ama babası onu dedesinin eski kostümüne tıkmış, küçük bir kasabada sahneye atmış ve... Eh, işte palyaçoluk zanaatı orada bir kral kaybetmiş."

"Niye? Ne olmuş ki?" dedi Nemly.

"Ne olacak, ona gülmüşler."

...yağmur yağıyordu. Ormanda koşarken ıslak dallar onu kamçılıyordu. Aşırı bol pantolonundan hâlâ badana damlıyordu. Elastik pantolon askılarının ucunda hoplayıp zıplayan pantolon, zaman zaman çenesinin altına çarpıyordu.

Ama botlar iyiydi. Harika botlardı bunlar. Hayatı boyunca, ayağına tam uyan yegâne botlardı.

Annesi onu doğru düzgün yetiştirmişti. Giysiler saygın gri renkte olmalıydı, eğlence münasebetsizdi ve makyaj günahtı.

Eh, cezası çabuk gelmişti işte!

Şafak vakti bir ahır buldu. Kurumuş krema parçalarını ve yüzündeki kalın boya tabakasını sıyırdı, sonra bir birikintide yıkandı. Ah o surat! O şişman burun, dev ağız, boyayla çizilmiş beyaz gözyaşı... Kâbuslarına girecekti, biliyordu.

En azından kendi gömleği ve donu üzerindeydi ve onlar önemli kısımları örtüyordu. Ama tam geri kalan her şeyi fırlatıp atacakken, içinde bir ses onu durdurdu. Annesi ölmüştü ve o, haciz memurlarının her şeyi almasını engelleyememişti; annesinin her gün parlattığı pirinç yüzüğü bile. Babasını da bir daha hiç görmeyecekti. *Bir* şeyi kendine saklamak zorundaydı, *bir* şey olmak zorundaydı; kim olduğunu ve neden olduğunu, nereden geldiğini ve hatta her şeyi neden terk ettiğini hatırlamasını sağlayacak tek bir şey. Ahırda delik deşik bir çuval buldu; işe yarardı.

Lanet kostümü içine tıktı.

Günün ilerleyen saatlerinde, ağaçların altına park etmiş karavanlara rastladı ama bunlar sirkin cafcaflı arabalarına benzemiyorlardı. *Muhtemelen dindar tiplerdir*, diye düşündü. Tanrıları yabancı olmadığı sürece, annesi sessiz sakin dinleri beğenirdi.

Ona tavşan yahnisi verdiler. Sonra, küçük bir katlanır masanın başında sessizce oturan bir adamın omzunun üzerinden baktığında, bir defter dolusu sayı gördü. Sayıları severdi. Hiç mantıklı olmayan bir dünyada mantıklı gelen tek şeydi sayılar. Ardından, çok nazikçe, adama dipteki sayının ne olduğunu sordu ve adam, "Biz ona 'toplam' diyoruz," dedi. O da, "Hayır, 'toplam' olamaz, çünkü toplamdan üç çeyrek peni eksik," dedi. Adam, "Nereden biliyorsun?" dedi ve o da, "Eksik olduğunu *görebiliyorum*," dedi. Adam da, "Ama daha şimdi baktın!" dedi ve o da, "Eh, evet, o şekilde olmuyor mu?" dedi.

Böylece daha fazla defter açıldı ve etrafına insanlar toplandı ve

ona yapılacak toplamlar verdiler ve hepsi o kadar, o kadar kolaydı ki...

Sirkten kat kat eğlenceliydi ve krema da söz konusu değildi.

Bay Bent gözlerini açtı ve belli belirsiz şekiller gördü.

"Tutuklanacak mıyım?" dedi.

Nemly, Vetinari'ye baktı; Vetinari elini öylesine salladı.

"Şart değil," dedi Nemly dikkatle. "Altınları biliyoruz."

"Sör Joshua... ailem hakkında bildiklerini açıklayacağını söyleyerek tehdit etti beni."

"Evet, biliyoruz."

"Herkes gülecekti. Buna dayanamazdım. Sonra, sanırım... altının tamamen bir düş olduğuna inandırdım kendimi. Gidip onu aramadığım sürece, hep orada olacağına inandım..." Gelişigüzel düşünceler ağzını kullanmak için sıraya giriyormuşçasına duraksadı. "Dr. Beyazsurat nezaket gösterip, Charlie Benito suratının tarihini anlattı bana." Bir duraksama daha. "Kremalı pastaları olağanüstü isabetle fırlatmıştım, öyle dedi. Kimbilir... belki de atalarım benimle gurur duyardı."

"Şimdi nasıl hissediyorsun kendini?" dedi Nemly.

"Ah, şahsen gayet iyiyim," dedi Bent. "O şahıs her kimse."

"Güzel. O zaman yarın seni işinin başında görmek istiyorum Bay Bent."

"Bu kadar çabuk işbaşı yapmasını isteyemezsiniz ondan!" diye itiraz etti Bayan Drapes.

Nemly, Beyazsurat'a ve Vetinari'ye döndü. "Bizi yalnız bırakabilir misiniz lütfen beyler?"

Başpalyaçonun yüzünde gücenmiş bir ifade belirdi ve daima gülen surat yüzünden daha da korkunçlaştı. Ama yine de kapıyı arkalarından kapattılar.

"Beni dinle Bay Bent," dedi Nemly telaşla. "Başımız belada ve..."

"Altına *inanmıştım*," dedi Bent. "Yerini bilmiyordum ama inanmıştım."

"Güzel. Zaten muhtemelen hâlâ vardır ve muhtemelen Pucci'nin mücevher kutusundadır," dedi Nemly. "Ama bankayı yarın yine açmak istiyorum ve Vetinari'nin adamları oradaki her kâğıt parçasını gözden geçirdiler. Ve o adamların, geride nasıl bir kargaşa bıraktığını tahmin edebilirsin. Bense banknotları *yarın* dolaşıma sokmak istiyorum, tamam mı? Altın gerektirmeyen parayı. Bankanın altına ihtiyacı yok. Bunu biliyoruz. İçi döküntü dolu bir kasayla *seneler boyunca* çalışmış. Fakat bankanın *sana* ihtiyacı var Bay Bent. Lavishlerin başı ciddi belada, Cosmo'yu bir yere kapattılar, personel darmadağın ve yarın Bay Bent, banka açılacak ve sen orada olmalısın. Lütfen. Ha bir de... Başkan büyük nezaket gösterip, maaşını ayda altmış beş dolara yükseltmeyi havladı. Paradan etkilenen bir adam olmadığını biliyorum senin ama... eh, ailevi durumunu değiştirmeyi planlayan bir adam için, düşünmeye değer bir zam. Değil mi?"

Boşa atıp dolu tutmamıştı; doluya atmıştı, hem de tıka basa doluya. Bayan Drapes kesinlikle Planı olan bir kadındı ve bu plan, hayatının geri kalanını Elm Sokak'taki dar bir odada geçirmekten daha iyi bir plan olmalıydı.

"Seçim senin elbette," dedi ayağa kalkarak. "Ona iyi davranıyorlar mı Bayan Drapes?"

"Sırf ben burada olduğum için," dedi Bayan Drapes hemen. "Bu sabah üç palyaço büyük bir halat ve küçük bir fille geldiler ve zavallı dişlerinden birini çekmek istediler! Onları kovalamayı ancak başarmışken iki tanesi daha geldi ve odayı badanalamaya başladılar, hem de bence son derece beceriksizce! Onları da çarçabuk kovdum, size o kadarını söyleyebilirim."

"Bravo Bayan Drapes!"

Vetinari binanın önünde bekliyordu ve arabasının kapısı açıktı.

"Bineceksiniz," dedi, Nemly ve Müşfikyürek'e bakarak.

"Aslında yürüyerek çok uzak de..."

"*Binin* Bay Lipwig. Manzaralı yoldan gideceğiz."

Bindiler.

"Aramızdaki ilişkiyi bir oyun olarak görüyorsun sanırım," dedi Vetinari, araba kalkarken. "Bütün günahlarının affedileceğine inanıyorsun. Bu yüzden sana bunu vereyim..." Gümüş kafatası topuzlu siyah bir baston aldı ve sapını çekti. "Bu ilginç şey, Cosmo Lavish'teydi," dedi, kılıç kından çıkarken.

"Biliyorum. Sizinkinin taklidi, değil mi?" dedi Nemly.

"Ah, gerçekten mi?" dedi Vetinari. "Ben, 'bin adamın kanından yapılmış kılıç' türünden bir hükümdar mıyım? Sırada da kafataslarından taç vardır herhâlde? Bunu Cosmo'nun yaptırdığına inanıyorum."

"Yani bir... *söylentinin* taklidi mi?" Arabanın dışında, bazı avlu kapıları açıldı.

"Kesinlikle," dedi Vetinari. "Var olmayan bir şeyin kopyası. Her açıdan orijinal *olmadığını* umabiliyorum ancak."

Arabanın kapısı açıldı ve Nemly, Saray bahçesine indi. Bahçe bu tür yerlerin olağan görüntüsüne sahipti: düzenli çakıl taşı döşeli düzgün alanlar, sivri ağaçlar ve sebze eksikliği.

"Neden buraya geldik?" dedi Latife Dilber. "Golemler hakkında, değil mi?"

"Bayan Müşfikyürek, bizim yerli golemlerimiz bu yeni ordu hakkında ne düşünüyor?"

"Onlardan hoşlanmıyorlar. Sorun çıkaracaklarını düşünüyorlar. Yeni golemlerin değiştirilebilir şemleri yok. Zombilerden bile beterler."

"Teşekkür ederim. Bir soru daha: Cinayet işlerler mi?"

"Tarihsel olarak, golem imalatçıları öldürebilen golemler yapmamak gerektiğini öğrendiler."

"Hayır mı demek bu?"

"Bilmiyorum."

"İlerleme kaydediyoruz. Peki onlara, *bir başkasının* aksine, emir verilmeyeceğine dair emir verebilir miyiz?"

"Şey, ee... evet," dedi Nemly. "Sırrı başka kimse bilmiyorsa."

"Sır derken?" Vetinari, Nemly'ye döndü ve kılıcı çekti.

"Bu benim, emirleri *nasıl* verdiğimle alakalı efendim," dedi Nemly, bir kez daha gözlerini kısıp kılıç boyunca bakarak. Gerçekten ışıldıyordu.

Olacaklara hazırlıklıydı ama tamamen yanlış şekilde oldu.

Vetinari kılıcı ona uzattı ve "Bayan Müşfikyürek, şehirden uzun süreliğine ayrılmamanı diliyorum gerçekten. Aksi hâlde bu adam tehlike aramadan durmuyor. Bize sırrı söyle Bay Lipwig."

"Bence fazla tehlikeli olur efendim."

"Bay Lipwig, despot olduğumu ilan eden bir *rozet* mi takmalıyım?"

"Pazarlık edebilir miyiz?"

"Elbette. Ben sağduyulu bir adamım."

"Anlaşmamıza uyar mısınız?"

"Hayır. Ama ben, farklı bir anlaşma önereyim: Altı golem-at, Postane'nin olabilir. Diğer golem savaşçılar Golem Vakfı'nın koruması altında sayılacak ama dört yüz tanesini klak sisteminin iyileştirilmesi adına kullanmamız, uluslararası alanda takdirle karşılanır eminim. Olağanüstü ikna edicilikle talep ettiğin gibi, para birimimizin dayanağı olarak da altın yerine golem kullanacağız. Siz ikiniz, uluslararası durumu çok... ilginçleştirdiniz."

"Pardon ama, bu kılıcı neden *ben* tutuyorum?" dedi Nemly.

"Ve sen, sırrı bize söyleyeceksin ve en iyisi de, yaşayacaksın," diye bitirdi Vetinari. "Sana bundan daha iyi bir teklifi kim yapabilir?"

"Ah, tamam," dedi Nemly. "Böyle olacağını biliyordum... Pekâlâ... Golemler bana itaat ediyor, çünkü..."

"...çünkü altın rengi takım elbise giyiyorsun ve dolayısıyla onların gözünde Im rahibi sayılıyorsun," dedi Vetinari. "Çünkü bir emrin yerine getirilmesi için, doğru kişinin doğru sözcükleri doğru alıcıya doğru şekilde söylemesi lazım. Eskiden ben de fena âlim sayılmazdım. Tamamen mantık yürütme meselesi. Öyle alık alık bakma."

"*Zaten* biliyor muydunuz?"

"Ejderha büyüsü sayılmaz tam olarak."

"Peki bu korkunç kılıcı neden bana verdiniz?"

"*Çok* nahoş, değil mi?" dedi Vetinari, kılıcı geri alarak. "'Kudretli Krax' türü ada sahip birine ait olduğunu düşünüyor insan. Onu elinde tutarken daha korkutucu görünüp görünmediğini merak etmiştim sadece. Gerçekten de şiddete meyilli bir adam değilsin, değil mi..."

"Buna hiç gerek yoktu!" dedi Nemly. Latife Dilber sırıtıyordu.

"Bay Lipwig, Bay Lipwig, Bay Lipwig... Asla öğrenmeyeceksin, değil mi?" dedi Vetinari, kılıcı bastona sokarak. "Seleflerimden biri, insanları vahşi kaplumbağalara parçalatırıyordu. Hızlı bir ölüm olmuyordu ve adam bunu çok komik buluyordu. Benim eğlencelerim biraz daha zekâ gerektirdiği için beni affet lütfen, olmaz mı? Bakalım, şimdi... diğer şey neydi? Ah evet, Owlswick Clamp adlı bir adamın öldüğünü bildirmekten üzüntü duyuyorum."

Bunu söyleme tarzında bir şey vardı...

"Ah. Bir melek mi çağırdı onu?"

"Büyük olasılıkla, Bay Lipwig. Ama daha fazla tasarım gerekirse, Saray'da sana yardımcı olacak *birilerini* bulabileceğime eminim."

"Olacağı varmış demek ki," dedi Nemly. "Daha iyi bir yere gittiğine sevindim."

"Daha az rutubetli olduğu kesin. Artık git. Arabam emrindedir. Açman gereken bir banka var! Dünya dönmeye devam ediyor ve hatta bu sabah, benim masamın üzerinde dönüyor. Yürü bakalım Bay Cırtlak."

"Faydası olabilecek bir öneride bulunabilir miyim?" dedi Nemly, Vetinari sırtını dönerken.

"Nedir?"

"Eh... Ovalar'daki tüm diğer hükümetlere bu 'altın' sırrı söyleseniz? Böylece kimse onları asker olarak kullanamaz ve bu da bizim üzerimizdeki baskıyı azaltır."

"Hmm, ilginç. Sen bunu onaylar mısın Bayan Müşfikyürek?"

"Evet! Golem orduları istemiyoruz! Bu çok iyi fikir!"

Vetinari aşağı uzandı ve Bay Cırtlak'a bir köpek bisküvisi verdi. Doğrulduğunda, yüz ifadesinde belli belirsiz bir değişiklik vardı.

"Tam da dün gece," dedi, "*vatan haininin teki*, bu altın sırrı klak mesajları aracılığıyla Ovalar'daki tüm büyük şehirlerin hükümdarlarına yollamış. Mesajın çıkış noktasını bulamıyoruz. Sen değildin, değil mi Bay Lipwig?"

"Ben mi? Hayır!"

"Ama öneriyi şimdi sen yaptın işte, değil mi? Tesadüf eseri, buna vatana ihanet diyenler çıkabilir."

"Ben yalnızca bahsettim," dedi Nemly. "Bu suçu bana yıkamazsınız! *İyi* fikirdi ama," diye ekledi, Latife Dilber'le göz göze gelmemeye çalışarak. "Ne de olsa, on beş metre boyunda katil golemleri *kullanmamayı* siz düşünmezseniz, başkası düşünür."

İlk defa Latife Dilber'in kıkırdadığını duydu.

"Şimdi de on dört metre boyunda golemler mi buldun Bayan Müşfikyürek?" dedi Vetinari sert bir ifadeyle. *Eh, herkese yetecek kadar getirmişsindir umarım*, diyecekmiş gibi bir hâli vardı.

"Hayır efendim. Öyle bir golem türü yok," dedi Latife Dilber, ciddi görünmeye çalışarak ve başarısız olarak.

"Peki, boş ver. Eninde sonunda becerikli biri senin için tasarlayacaktır. Tasarladığında, şehre *getirmemekten* kaçınma. Bu arada da bu sefil emrivakiyle karşı karşıyayız..." Vetinari, Nemly'nin, içtenlikle taklit edilmiş can sıkıntısı olduğuna emin hissettiği bir tavırla başını iki yana salladı. "Parlak ceketi ve megafonu olan ve Imca 'Bir çukur kazıp kendinizi gömün!' demeyi bilen herkese itaat edecek bir ordu, savaşı oldukça eğlenceli bir komediye dönüştürecektir. Güzel fikir. Bir soruşturma komitesi kuracağımdan emin olabilirsiniz tabii. Yasanın gerektirdiği çay ve bisküvi molaları dışında, suçluyu bulana kadar durmak dinlenmek bilmeyecekler. Bu konuyla şahsen ilgileneceğim."

Elbette ilgileneceksin, diye düşündü Nemly. *Imca emirler bağırdığını bir sürü kişinin duyduğunu biliyorum ama ben, savaşın pis bir "müşteri israfı" olduğuna inanan adama güvenmeyi seçiyorum. Benim asla olamayacağım kadar iyi bir dolandırıcı olan adama; komitelerin bir tür çöp sepeti olduğunu düşünen, her gün cızırtıyı sosise dönüştüren adama...*

Nemly ve Latife Dilber bakıştı. İfadeleri hemfikirdi: *Elbette Vetinari uçurdu haberi. Downey ve geri kalanlar da bilecek onun uçurduğunu. Rutubetli duvarlarda yaşayan şeyler bile bilecek.*

Ve kimse kanıtlayamayacak.

"Bize güvenebilirsiniz," dedi Nemly.

"Biliyorum," dedi Vetinari. "Hadi bakalım Bay Cırtlak. Belki biraz kek de vardır."

Nemly tekrar arabaya binmek istemiyordu. Şu anda arabalar nahoş hatıralar uyandırıyordu.

"Yine o kazandı, değil mi?" dedi Latife Dilber, etraflarında sis bulutları kabarırken.

"Eh, Başkan'ı 'avucuna aldı' diyebiliriz."

"Bunu yapmasına izin var mı?"

"Sanırım bu da *Quia Ego Sic Dico* kuralına giriyor."

"Evet... ne demek o?"

"Sanırım, '*Ben öyle diyorum da ondan.*'"

"Bu bir kurala benzemiyor pek."

"Aslında ona gereken *tek* kural bu. Nihayetinde o..."

"Bana beş bin papel borçlusun Bay Spangler!"

Şekil tek hamlede gölgelerden sıyrılıp Latife Dilber'in arkasında belirdi.

"Herhangi bir numara denemeye kalkma küçükhanım, çünkü bıçağım var," dedi Cribbins ve Nemly, Latife Dilber'in sertçe nefes çektiğini duydu. "Arkadaşın, şeni ele vermem karşılığında beş bin dolar şöz vermişti ama şen kendi kendini ele verdiğine ve onu da tımarhaneye gönderdiğine göre, bu parayı bana şen borçlusun, tamam mı?"

Nemly'nin eli yavaşça cebine gitti fakat orada yardım bulamadı. Küçük yardımcılarına el konmuştu. Kodes, yanınızda coplar ve maymuncuklar getirmenizden hoşlanmıyordu, çünkü... bu tür şeyleri diğer herkes gibi *gardiyanlardan* satın almanızı bekliyordu.

"Bıçağı cebine kaldır da konuşalım," dedi Nemly.

"Ya, evet, konuşmak! Konuşmaktan hoşlanıyorsun, öyle mi? Dilin şihirli, orası kesin! Seni gördüm! Biraz çene çalıyorsun ve bir bakmışsın, altın çocuk olmuşsun! Onları soyacağını söylüyorsun ve yine de sana gülüyorlar! Bütün bunları nasıl yapabiliyorsun?"

Cribbins öfkeyle takma dişlerini takırdatıyor, tükürükler saçıyordu. Kızgın insanlar da hata yapardı elbette ama kız arkadaşınızın böbreklerine doğru tuttukları bir bıçakları varsa, bu hiç teselli verici değildi. Latife Dilber solmuştu ve Nemly onun, topuğunu adamın ayağına saplamanın hiç zamanı olmadığını anladığını umuyordu.

Ama bir yandan da Cribbins'in omzunun üzerinden ileri bakmamaya çalışıyordu, çünkü görüş alanının kıyısında birinin sessizce yaklaştığına emindi.

"Düşüncesizce hareket etme zamanı değil!" dedi yüksek sesle.

Sislerin içindeki gölge durdu.

"Cribbins, sen bu yüzden başarısızsın işte," diye devam etti Nemly. "Yani düşünsene, böyle bir parayı üzerimde taşımamı nasıl beklersin?"

"Etrafta oturup rahat rahat bekleyebileceğimiz bir şürü yer var!"

Aptal, diye düşündü Nemly. *Aptal ama tehlikeli.* Ve bir başka düşünce, şöyle dedi: *Beyine karşı beyin. Ve düşmanının nasıl kullanacağını bilmediği silah, senin sayılır. Zorla onu.*

"Geri git ve seni gördüğümüzü unutalım," dedi. "Benden alacağın en iyi teklif bu."

"Bundan da konuşarak sıyrılmaya çalışacaksın değil mi, şeni zevzek onun bunun çocuğu? Seni..."

Yüksek bir tınlama oldu ve Cribbins bir ses çıkardı: çığlık atmaya çalışan ama çığlık atmak çok acı verici olacağından atamayan birinin sesini. Adam ağzını tutarak iki büklüm olurken Nemly, Latife Dilber'i yakaladı. Bir *ping!* sesi geldi ve Cribbins'in yanağında kan belirdi, adam sızlanarak tortop oldu. Ölü bir adamın, seneler boyunca kötü muamele gören, itilip kakılan dişleri sonunda ruhunu teslim ederken ve nefretlik Cribbins'i de yanında

götürmek için kararlı bir çaba gösterirlerken başka tınlamalar çıktı. (Çok daha sonraları doktor, yaylardan birinin adamın sinüslerine kadar tırmandığını söyledi...)

Yüzbaşı Havuç ve Nobby Nobbs koşarak sislerden sıyrıldı ve yeni *ping!* sesleriyle kesik kesik seğiren adama baktılar.

"Affedersiniz efendim, siste sizi kaybettik," dedi Havuç. "Bu adama ne oldu?"

Nemly sıkıca Latife Dilber'e sarıldı. "Takma dişleri patladı," dedi.

"Bu nasıl olabilir efendim?"

"En ufak fikrim yok yüzbaşı. Neden bir iyilik edip onu hastaneye götürmüyorsunuz?"

"Şikâyetçi olmak ister misiniz Bay Lipwig?" dedi Havuç, sızlanan Cribbins'i dikkatle kaldırarak.

"Hayır, bir *brendi* isterim," dedi Nemly.

Hah, Anoiya belki de doğru ânı bekliyordu, diye düşündü. *Tapınağına gidip koskocaman bir kepçe asmalıyım. Nankörlük etmek iyi fikir olmayabilir...*

Başkâtip Drumknott, kadife ayakkabılı ayaklarının ucuna basa basa Lord Vetinari'nin ofisine girdi.

"Günaydın," dedi Ataerk, pencereden dönerek. "Bu sabah siste çok hoş bir sarımtıraklık var. Heretofore'dan haber var mı?"

"Quirm bekçileri hâlâ arıyor efendim," dedi Drumknott, *Times*'ın şehir baskısını önüne bırakarak.

"Neden?"

"Quirm'e bilet almış."

"Ama eminim Genua arabası için de bir tane almıştır. Mümkün olduğunca uzağa kaçacak. Oradaki adamımıza kısa bir klak gönder lütfen."

"Umarım haklısınızdır efendim."

"Öyle mi? Ben *yanıldığımı* umuyorum. Bana çok iyi gelirdi. Ah. Ahaha."

"Efendim?"

"*Times*'ın birinci sayfasını yine renkli basmışlar. 1 dolarlık banknotun ön ve arka yüzleri var."

"Evet efendim. Çok hoş."

"Hem de bire bir boyutlarında," dedi Vetinari, gülümsemeye devam ederek. "Halkı banknotun görünüşüne alıştırmak içinmiş, öyle yazıyor. Daha şimdiden Drumknott, *daha şimdiden*, dürüst vatandaşlar bu banknotun iki yüzünü de dikkatle kesip birbirine yapıştırıyordur."

"Yazıişleri müdürüyle konuşayım mı efendim?"

"Hayır. Olayların kendi akışında gitmesine izin vermek daha eğlenceli olacak."

Vetinari sandalyesinde arkasına yaslandı ve gözlerini yumarak içini çekti. "Pekâlâ Drumknott, siyasi karikatürü dinleyebilecek kadar güçlü hissediyorum kendimi."

Drumknott bir hışırtıyla doğru sayfayı çevirdi. "Eh, Bay Cırtlak'ı hayli benzetmişler," dedi.

Vetinari'nin sandalyesinin altındaki köpek, adını duyunca gözlerini açtı.

Yeni efendisi de öyle, ama daha büyük bir aciliyet duygusuyla. "Ağzında bir şey *yok* kuşkusuz?"

"Hayır efendim," dedi Drumknott sakin sakin. "*Ankh-Morpork Times* bu efendim."

Vetinari rahatladı. "Doğru. Devam et."

"Bay Cırtlak'a tasma takılmış efendim ve olağandışı vahşi görünüyor. Tasmanın kayışını siz tutuyorsunuz efendim. Bay Cırtlak'ın önünde bir grup çok şişman kedi, endişeyle köşeye geriliyor. Hepsinin silindir şapkaları var efendim."

"Kedilerin hep taktığı gibi, evet."

"Ve üstlerine 'Bankalar' yazılmış," diye ekledi Drumknott.

"Çok incelikli."

"Ve siz efendim, bir avuç kâğıt parayı onlara sallıyorsunuz ve konuşma balonunda şöyle yazıyor..."

"Dur, söyleme. 'BUNUN tadı ananas gibi DEĞİL!' Doğru mu?"

"Bravo efendim! Tesadüf eseri, şehrin geri kalan bankalarının başkanları müsait olduğunuzda sizinle görüşmek istiyor."

"Güzel. Öğleden sonra uygun."

Vetinari kalkıp pencereye yürüdü. Sis seyreliyordu ama sürüklenen bulut şehri gözlerden hâlâ gizliyordu.

"Bay Lipwig çok... *popüler* bir adam, değil mi Drumknott?" dedi Vetinari, loşluğa bakarak.

"Ah, evet efendim," dedi başkâtip, gazeteyi katlayarak. "Son derece popüler."

"Kendine de çok güveniyor bence."

"Ben de öyle derdim."

"Ve sadık?"

"Sizin için suratına kremalı pasta yedi efendim."

"Taktiksel düşünme konusunda da çok hızlı o zaman."

"Ah evet."

"Kendi geleceğinin, pastaya bağlı olduğunu düşünmüş."

"Siyasi havaya karşı çok hassas, kuşku yok," dedi Drumknott, bir deste dosya alarak.

"Ve dediğin gibi, popüler," dedi Vetinari, sisin önünde sıska bir silüet hâlinde.

Drumknott bekledi. Siyasi havaya karşı hassas olan tek kişi Nemly değildi.

"Şehir için tam bir nimet kesinlikle," diye devam etti Vetinari, bir süre sonra. "Bu nimeti boşa harcamamalıyız. Ama açık ki,

Kraliyet Bankası'nı kendini tatmin edecek şekilde düzenleyene kadar orada kalmalı." Düşünceli düşünceli bekledi.

Drumknott yanıt vermedi, dosyaları daha tatminkâr şekilde sıralamakla meşgul oldu. O sırada bir isim gözüne çarptı ve o dosyayı en üste aldı.

"Elbette sonrasında," dedi Vetinari, "yine huzursuzluğa kapılacak ve hem kendisi hem de başkaları için tehlike oluşturacak."

Drumknott dosyalara gülümsedi. Eli havada kaldı.

"Aklıma gelmişken Drumknott... Bay Creaser kaç yaşında?"

"*Vergi Dairesi* müdürü mü? Yetmişlerinde efendim," dedi Drumknott, seçtiği dosyayı açarak. "Evet, yetmiş dört yazıyor burada."

"Daha geçenlerde, yöntemlerini merak etmiştik, değil mi?"

"Kesinlikle efendim. Geçen haftaydı."

"Esnek bir zihne sahip değil bence. Modern dünyadan pek anlamıyor. Birini bir leğenin üzerinde başaşağı çevirip iyice silkelemek, iyi bir yöntem değil. Hak ettiği şekilde şerefiyle emekli olduğu için hiç suçlamayacağım onu."

"Evet efendim. Emekli olmaya ne zaman karar vermesini istersiniz efendim?" dedi Drumknott.

"Acelesi yok," dedi Vetinari. "Acelesi yok."

"Ondan sonra yerine kimin geçeceğini hiç düşündünüz mü? Arkadaş edinmeyi kolaylaştıran bir iş değil," dedi Drumknott. "Çok özel biri olması gerekir."

"Düşüneceğim," dedi Vetinari. "Aklıma bir isim gelir kuşkusuz."

Banka personeli işe erkenden geldi. Sokağı dolduran kalabalıkları itip kakarak geçmeleri gerekti, çünkü a) Ankh-Morpork denen harika sokak tiyatrosunda bu yepyeni bir perdeydi ve

b) *onların* parası kayıpsa, sorun çıkacaktı. Fakat Bay Bent'ten ve Bayan Drapes'ten işaret yoktu.

Nemly Darphane'deydi. Bay Spools'un adamları... eh, ellerinden geleni yapmıştı. Bu, ürettikleri ürünün ortalama üründen yalnızca bir tık yukarıda olduğu anlamına gelen bir özür lafıydı genelde, ama *onların* elinden gelen, *olağanüstünün* bir tık yukarısıydı.

"Daha da iyileştirebiliriz eminim," dedi Bay Spools, Nemly keyifle gülerken.

"Kusursuzlar Bay Spools!"

"Hiç de değil. Ama çok naziksiniz. Şimdiye dek yetmiş bin bastık."

"Bu yeterli değil!"

"Saygısızlık etmek istemem ama burada gazete basmıyoruz. Yine de gittikçe daha iyi oluyoruz. Daha yüksek değerli banknotlardan da bahsetmiştiniz?.."

"Ah evet. Başlangıç olarak 2, 5 ve 10 dolarlık banknotlar. Ve 5'ler ile 10'lar konuşacak!"

Yine de hiç yeterli değil, diye düşündü, paranın renkleri parmaklarının arasından akarken. *Bunun için herkes sıraya girecek. Kirli, ağır madeni paraları istemeyecekler, bunu gördükten sonra değil. Golem teminatlı! Bir madeni paranın değeri, onu tutan ellerle karşılaştırıldığında nedir ki? Oysa asıl değer* bu! *Kıymet* bu! *Hmm, evet... bu laf 2 dolarlık banknotta iyi durur, aklıma yazsam iyi olacak.*

"Para... konuşacak mı?" dedi Bay Spools dikkatle.

"Cinler," dedi Nemly. "Onlar bir tür zeki büyü yalnızca. *Şekilleri* olması bile gerekmiyor. Daha yüksek değerli banknotlara onları basacağız."

"Üniversite bunu kabul eder mi sizce?" dedi Spools.

"Evet, çünkü 5 dolarlık banknota Ridcully'nin kafasını koyacağım. Gidip Ponder Stibbons'la konuşurum. Tavsiye edilmeyen şekillerde kullanılan büyü diye bir şey varsa, işte tam da buna göre."

"Para ne diyecek peki?"

"Biz ne söylemesini istiyorsak onu. 'Bunu satın alman gerçekten gerekli mi?' belki. Ya da 'Sakla samanı gelir zamanı.' Olasılıklar sonsuz!"

"Genelde bana 'hoşça kal' diyor," dedi bir matbaacı ve gülüşmeler yükseldi.

"Eh, belki sana bir öpücük göndermesini de sağlayabiliriz," dedi Nemly. Yeni buldukları önem duygusuyla ışıl ışıl gülümsemekte olan Baraka Adamlarına döndü. "Şimdi, bazılarınız benim bunları bankaya taşımama yardım edebilirseniz..."

Nemly geldiğinde saatin kolları birbirini kovalayarak en tepeye tırmanıyordu ama Bay Bent'ten hâlâ işaret yoktu.

"O saat doğru mu?" dedi Nemly bir süre sonra, kollar buçuğa doğru aylak aylak alçalmaya başladığında.

"Evet efendim," dedi bankoda çalışan memurlardan biri. "Bay Bent günde iki kez kurar."

"Belki. Ama kaç zamandır buraya..."

Kapılar açıldı ve işte, oradaydı. Nemly bir sebepten, palyaço kostümü giymesini beklemişti ama bu, şık ceketi ve ince çizgili pantolonuyla pürüzsüz, parlak, kendi-ütüsünü-yapmış Bay Bent'ti. Ama bir de...

...kırmızı burnu vardı.

Ve Bayan Drapes'le kol kola girmişti.

Personel bakakaldı. Tepki veremeyecek kadar büyük bir şok içindeydiler.

"Hanımlar ve beyler," dedi Bent, ani sessizlikte sesi yankılanarak, "size büyük özür borçluyum. Bir sürü hata yaptım. Aslında tüm hayatım bir hataydı. Gerçek değerin metal yumrularında olduğuna inandım. Benim inandıklarımın büyük kısmı değersiz aslında ama Bay Lipwig bana inandı ve işte bugün buradayım. Jeolojinin cilvesine değil, elin ve beynin dehasına dayalı para yapalım! Hadi, şimdi..." Duraksadı, çünkü Bayan Drapes kolunu sıkmıştı.

"Ah evet, nasıl unutabilirim?" diye devam etti Bent. "*Şimdi* tüm kalbimle inandığım şey, Bayan Drapes'in cumartesi günü Soytarılar Loncası'nın Eğlence Şapeli'nde benimle evlenecek olması. Töreni Rahip 'Hoppala' Hopply Birader yönetecek. Hepiniz davetlisiniz elbette..."

"...ama ne giyeceğinize dikkat edin, çünkü beyaz badanalı bir düğün olacak!" dedi Bayan Drapes cilveli cilveli ya da muhtemelen kendisinin cilveli olduğunu düşündüğü bir tavırla.

"Ve şimdi geriye bir tek..." diye devam etmeye çalıştı Bent ama ağzından çıkanı personel sonunda duymuştu ve çiftin üzerine hücum etmişlerdi. Kadınlar nişan yüzüğünün efsanevi çekim gücüne kapılarak Bayan Drapes'in etrafını sarmıştı; erkekler ise Bay Bent'in sırtına şaplaklar atmaktan düşünülemez olanı yapmaya, yani onu kaldırıp omuzları üzerinde taşımaya geçmişti.

Sonunda Nemly'nin, ellerini boru yapıp bağırması gerekti: "Saate bakın hanımlar ve beyler! Müşterilerimiz *bekliyor*, hanımlar ve beyler! Para yapmaya engel olmayalım! Ekonomik akışı kesen baraj olmamalıyız!.."

...ve o an, Hubert'ın ne yaptığını merak etti.

Igor dilini uzatarak odaklanmış, Glup'un guruldayan karnından ince bir tüp çıkarıyordu.

Merkezdeki hidrobirimde birkaç kabarcık zikzaklar çizerek yükseldi ve yüzeyde *glup!* diye patladı.

Hubert rahatlayarak derin bir nefes aldı.

"Aferin Igor, bir tane kaldı... Igor?"

"Buradayım ependim," dedi Igor arkasında belirerek.

"Çalışıyor gibi Igor. Bizim sevgili tireli silikonumuz! Ama daha sonra da ekonomik modelleyici olarak çalışacağından emin misin?"

"Evet ependim. Yeni valplara güveniyorum. Tid ittertenid, artık ekonomi Glup'u etkileyedek ama Glup ekonomiyi etkileyemedek."

"Yine de yanlış ellere geçerse korkunç olur Igor. Acaba Glup'u hükümete mi versem? Sen ne düşünüyorsun?"

Igor bunu biraz düşündü. Onun deneyimlerine göre "yanlış eller" tabirinin başlıca tanımı "hükümet" idi.

"Bende atık havada daman getirme pırtatını kullanmalıtınıd ependim," dedi nazikçe.

"Evet, abarttım sanırım," dedi Hubert. "Ee... Bay Lipwig konusunda bir düşüncem var."

"Evet?"

Hubert vicdanıyla güreşirken gözüne diz yemiş bir adam gibi görünüyordu. "Altını kasaya geri koymak istiyorum. Bütün bu sorunlara son verir."

"Ama *teneler önde* talınmıttı ependim?" diye açıkladı Igor sabırla. "Tidin hatanıd değildi."

"Evet ama Bay Lipwig'i suçluyorlar ve o bize çok iyi davrandı."

"Tanırım tutlamalardan beraat etti ependim."

"Ama onu geri *koyabiliriz*," diye ısrar etti Hubert. "Her nereye gitmişse oradan geri gelir, değil mi?"

Igor hafifçe metalik bir sesle kafasını kaşıdı. Olayları Hubert'tan daha dikkatli takip etmişti ve görebildiği kadarıyla kayıp altını

Lavishler seneler önce harcamıştı. Bay Lipwig'in başı derde girmişti, evet, ama Igor'a göre bu sorun Bay Lipwig'i, ördek sürüsüne çarpan büyük dalga kadar etkilemişti. Ki artık dalga da olmamasına rağmen hâlâ *bir sürü* ördek vardı.

"Olabilir," diye kabullendi.

"O zaman, iyi bir şey olur bu, değil mi?" diye ısrar etti Hubert. "Bize çok nazik davrandı. Bu küçük iyiliği borçluyuz ona."

"Bende bid..."

"Bu bir emirdir Igor!"

Igor gülümsedi. *Tonunda!* Bunca nezaket sinirlerine dokunmaya başlamıştı. Igorlar kaçıkça emirler beklerdi. Igorlar bunun için doğardı (ve bir ölçüye dek de imal edilirlerdi). *Ahlaki yanı muğlak, tonudu belirtid bir emir bağrılmatı ha? Tüper!*

Elbette bu anda gök gürültüsü ve şimşek daha uygun olurdu ama bunun yerine Glup'un gluplaması ve Igor'a hep bir rüzgâr çanı fabrikasındaymış gibi hissettiren hafif cam tınlamaları da vardı. Eh, bazen doğaçlama yapmalıydınız.

Altın Rezervi tüpünü on ton çizgisine kadar doldurdu, bir iki dakika boyunca ışıl ışıl valf sırasını kurcaladı ve sonra geri çekildi.

"Bu tarkı tevirdiğimde ependim, Glup valpa analog altın akıtadak ve tonra bağlantıyı ketedek."

"Çok iyi Igor."

"Ee... bir teyler daha bağırmak ittemed mitinid ependim?" diye ima etti.

"Ne gibi?"

"Ah, bilmem... Belki, 'Benim deli olduğumu söyledile!..' Özür dilerim, *töylediler...* Aah, *ödür* dilerim yani. 'Bu, onlara günlerini götteredek!!' palan gibi teyler?"

"Benim tarzım sayılmaz pek."

"Değil mi?" dedi Igor. "O daman belki... bir kahkaha?"

"Bunun yardımı dokunur mu?"

"Evet ependim," dedi Igor. "*Bana* yardımı dokunur."

"Ha, pekâlâ, madem sana yardımı dokunacak..." Hubert, Igor'un az önce kullandığı sürahiden bir yudum aldı ve boğazını temizledi.

"Hah!" dedi. "Ee... hahaaa hah! **HA HA HA HA HA HA!..**"

Harika bir yetenek natıl da bota hardanıyor, diye düşündü Igor ve kolu çevirdi.

Glup!

Burada, Kasa Dairesinde bile ana salondaki hareketliliğin uğultusunu duyabiliyordunuz.

Nemly bir sandık dolusu banknotun ağırlığı altında yürüyordu ve bu Latife Dilber'i sinirlendiriyordu.

"Neden yukarıda bir kasaya koymadın onları?"

"Çünkü tüm kasalar madeni paralarla dolu. Ayrıca işler düzene girene kadar paraları şimdilik burada saklamamız lazım."

"Yalnızca muzaffer olma meselesi aslında, değil mi? Altına karşı zafer kazandığın için?"

"Biraz, evet."

"Yine paçayı sıyırdın."

"Ben olsam tam olarak öyle demezdim. Gladys, sekreterim olmak için başvurdu."

"Sana bir ipucu: Kucağına oturmasına izin verme."

"Ben ciddiyim! Kadın çetin ceviz! Muhtemelen şimdi de işimi istiyor! Okuduğu her şeye inanıyor!"

"İşte aradığın yanıt. Aman tanrılar, en kötü derdin Gladys olsun!"

"Her sorun bir fırsattır," dedi Nemly bilgiç bilgiç.

"Eh, Vetinari'yi bir kez daha kızdırırsan, hayatta ancak bir kere karşına çıkacak bir fırsat tanır sana: Bir daha asla şapka satın almak zorunda kalmama fırsatı."

"Hayır. Adam bence bir parça muhalefetten hoşlanıyor."

"Peki tam olarak *ne kadar* muhalefetten hoşlandığını bilebilecek misin?"

"Yine hayır. Ama benim hoşuma giden de bu. Köprüden önceki son çıkışta, manzara her zaman güzel olur."

Nemly kapıyı açtı ve sandığı bir rafa koydu. Sandık orada biraz meyus ve yalnız göründü ama Bay Spools'un adamları Darphane'de ona arkadaş sağlamak için durmadan çalışıyordu.

Latife Dilber kapı çerçevesine yaslanmış, dikkatle izliyordu.

"Ben yokken bir sürü riskli şey yaptığını söylediler. Doğru mu?"

"Riskle cilveleşmekten hoşlanırım. Öteden beri hayatımın bir parçası olmuştur."

"Ama ben buradayken öyle şeyler yapmıyorsun," dedi Latife Dilber. "Demek ki hayatına yeterince heyecan katıyorum ha?"

İlerledi. Topukların da faydası oluyordu elbette ama Diken, salına salına yürümeye çalışan bir yılan gibi hareket edebilirdi ve ciddi, dar ve sözde edepli giysileri her şeyi insanın hayal gücüne bırakırdı, ki hiçbir şey bırakmamaktan *çok daha* kışkırtıcıydı bu. Spekülasyon her zaman gerçeklerden daha ilginçtir.

"Şu anda ne düşünüyorsun?" dedi. Sigara izmaritini yere bıraktı ve topuğuyla ezdi.

"Kumbaraları," dedi Nemly çabucak.

"Kumbaraları mı?"

"Evet. Banka ve Darphane şeklinde. Küçük çocuklara tutumlu olmayı öğretmek için. Para kumbaradan atılır ve sonra..."

"*Gerçekten de* kumbaralar hakkında mı düşünüyorsun?"

"Eh... hayır aslında. Yine riskle cilveleşiyordum."

"Ah, bu daha iyi!"

"Ama itiraf etmen lazım, epey zekic..."

Latife Dilber, Nemly'yi omuzlarından yakaladı. "Nemly von Lipwig, hemen şu anda bana büyük, ıslak bir öpücük vermezsen... Of! Burada pire mi var?"

Dolu fırtınası gibiydi. Kasadaki hava, ansızın altın bir sisle dolmuştu. Bu kadar ağır olmasalar güzel manzara sayılabilirdi ama tozlar çarptığı yeri acıtıyorlardı.

Altın zerreleri sele dönüşürken Nemly elini yakalayıp Diken'i dışarı sürükledi. Dışarıda şapkasını çıkardı, çünkü zerreler yüzünden daha şimdiden öyle ağırlaşmıştı ki kulaklarını tehlikeye atıyordu. Şapkayı eğdiği zaman yere küçük bir servet döküldü.

Kasa yarı yarıya dolmuştu bile.

"Ah, olamaz!" diye inledi Nemly. "Tam da her şey yoluna girmişken!.."

Sonsöz

Beyazlık, serinlik, kolalanmış örtülerin kokusu.

"Günaydın lordum."

Cosmo gözlerini açtı. Beyaz keple çevrelenmiş bir kadın yüzü yukarıdan ona bakmaktaydı.

Ah, demek işe yaramıştı. Yarayacağını biliyordu.

"Kalkmak ister misiniz?" dedi kadın, gerileyerek. Arkasında, yine beyazlara bürünmüş iki iri yarı adam vardı. Bu tam da olması gerektiği gibiydi.

Cosmo parmağının bulunması gereken yere baktı ama sargılar içinde bir güdük gördü. Bunun nasıl olduğunu hatırlayamıyordu. Sorun değildi gerçi. Ne de olsa değişmek için biraz kaybeder, biraz kazanırdınız. Sorun değildi. Demek, burası bir hastaneydi... Sorun değildi.

"Burası bir *hastane*, değil mi?" dedi, yatakta doğrulup otururak.

"Bravo lordum. Aslına bakarsanız, Lord Vetinari koğuşundasınız."

Sorun değil, diye düşündü Cosmo. *Eskiden bir koğuş bağışlamıştım, evet... Çok ileri görüşlüymüşüm.*

"Peki o adamlar koruma mı?" dedi, başını adamlara doğru sallayarak.

"Eh, başınıza bir şey gelmediğinden emin olmak için buradalar," dedi hemşire. "Yani evet, öyle sayılır."

Uzun koğuşta beyaz cübbelere bürünmüş başka hastalar da vardı; bazıları oturmuş masa oyunları oynuyordu, bazıları büyük pencerenin önüne dikilmiş dışarı bakıyordu. Hepsi ellerini arkalarında kavuşturarak, tıpatıp aynı pozlarda duruyordu. Cosmo bir süre onları izledi.

Sonra, iki adamın karşılıklı oturduğu küçük masaya baktı. Sırayla birbirlerinin alnını ölçüyor gibi görünüyorlardı. Neler döndüğünü çözmesi için bir süre dikkatle izlemesi gerekti Cosmo'nun. Lord Vetinari acele sonuçlara varan bir adam değildi.

"Pardon hemşire," dedi, kadın yanına seyirtti. Cosmo kadını daha yakına çağırınca iki iri yarı adam da yaklaşarak onu dikkatle izledi. "Bu insanların aklının yerinde olmadığını biliyorum. Kendilerini Lord Vetinari sanıyorlar. Haksız mıyım? Burası *bu tür* insanlar için bir koğuş, değil mi? Hatta şu ikisi kaş kaldırma yarışması yapıyor."

"Çok haklısınız," dedi hemşire. "Bravo lordum."

"Birbirlerini görünce kafaları karışmıyor mu?"

"Pek sayılmaz lordum. Her biri gerçek Vetinari'nin kendisi olduğunu düşünüyor."

"Yani asıl Vetinari'nin *ben* olduğumu bilmiyorlar mı?"

Korumalardan biri ona doğru eğildi. "Hayır lordum, bu konuda sessiz kalıyoruz," dedi, meslektaşına göz kırparak.

Cosmo başını salladı. "Pekâlâ. Burası, iyileşirken kalmak için harika bir yer. Kimliğimi saklayabilmem için kusursuz. Beni bu zavallı, hüzünlü delilerin arasında aramak kimsenin aklına gelmez."

"Plan tam olarak buydu efendim."

"Biliyor musunuz... pencerenin önündeki zavallıcıklar için bir tür yapay şehir manzarası, işleri daha da ilginçleştirebilir," dedi.

"Ah, sizin hakiki olduğunuz gayet açık efendim," dedi adam.

Cosmo gülümsedi.

Ve iki hafta sonra, kaş kaldırma yarışını kazandığında, hiç hissetmediği kadar mutlu hissetti kendini.

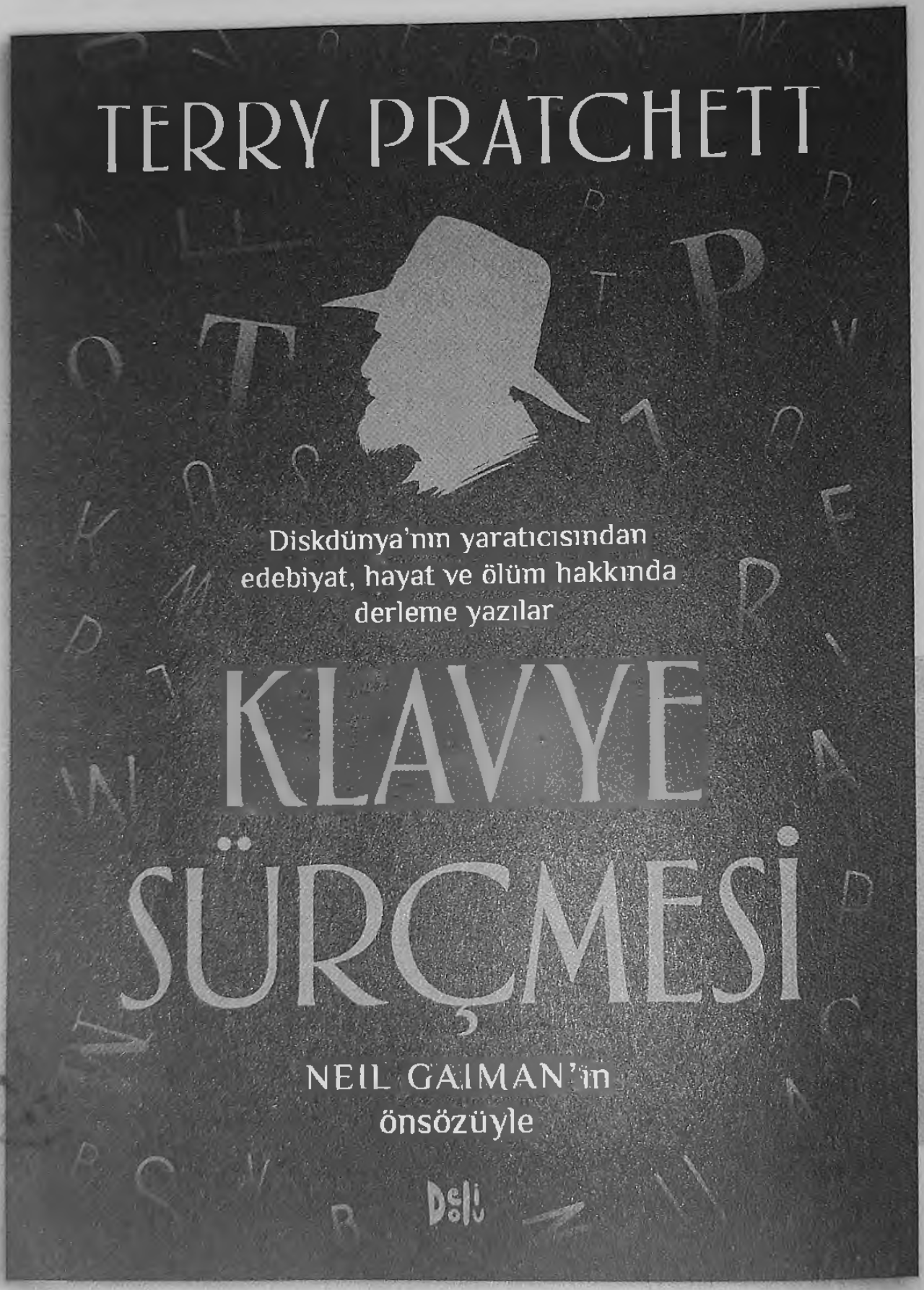
Pembe Pisi Kulübü sıkış tıkıştı... ön sırada, en ortadaki yedi numaralı koltuk hariç.

Yedi numaralı koltukta oturma rekoru dokuz saniyeydi. Şaşkınlıktan bir türlü kurtulamayan kulüp yönetimi minderleri ve yayları defalarca değiştirmişti. Hiç fark etmemişti. Diğer yandan, diğer her şey, açıklanamaz şekilde, olağanüstü iyi gidiyordu. Mekâna hoş bir atmosfer gelmişti, özellikle de dansçılar arasında. Birileri jartiyere sıkıştırılabilen cinsten bir para icat ettiğinden beri çok daha sıkı çalışıyorlardı. Mekân mutluydu ve buna yönetim de dâhildi. Yani bir tanecik koltuğu feda etmeye değerdi, değil mi? Özellikle de lanet şeyi alıp götürmeye kalktıklarında olanlar düşünülünce?..

SON

Pratchett'tan, hayatın özüne dokunan yazılar...

Fantastik evrende yarattığı edebi tınıyla Terry Pratchett, daha ziyade alametifarikası Diskdünya serisiyle tanınsa da, onu "fantastik kitaplar yazan komik bir yazar"dan çok daha öteye taşıyan bambaşka gerçekler var: söyledikleri, yazdıkları ve yaptıkları. Kadın-erkek eşitliği, hayvanların yaşamı ve elbette son döneminde, Alzheimer hastalığı ve insan hakları konusundaki cüretkâr fikirleri... Fakat *Klavye Sürçmesi*'nde bunlardan da fazlası var: Diskdünya kitaplarının kamera arkaları, fantastik edebiyatın kökenleri, başarılı bir yazar olmanın incelikleri, çocukluğa açılan duyguların kapıları...

Klavye Sürçmesi, edebiyatın en özel zihinlerinden birine "içeriden" bakmanın en iyi yolu.

"Fantezi, aşina olana yeni bir ışık tutmalıdır; benim Diskdünya'da yapmaya çalıştığım gibi. Fantezi o zamana ve oraya değil, bugüne ve buraya bakmanın bir yoludur. Fantezi öncü-edebiyattır, her şey ondan doğar. Fantezi en iyi hâliyle gerçekten de kaçış edebiyatıdır. Ama kaçış edebiyatının özelliği şudur: Bir şeyden kaçarken, aynı zamanda bir şeye doğru koşmanız da gerekir. Gitmeye değer bir yere gitmelisinizdir ve bu deneyim sizi daha iyi birine dönüştürmelidir..."

DiskDünya Alt Dizileri

(Parantez içindeki numaralar, kitabın yayın sırasını belirtiyor.)

Sihirbaz ve Kahraman (Rincewind) Romanları

Büyünün Rengi (1) ■ Fantastik Işık (2) ■ Hasbüyü (5)
Eric (9) ■ İlginç Zamanlar (17) ■ Son Kıta (22)
Son Kahraman (27) ■ Görünmez Akademisyenler (37)

Cadı Romanları

Eşit Haklar (3) ■ Ucube Kocakarılar (6)
Cadılar Dışarıda (12) ■ Hanımlar ve Beyler (14)
Maskeli Balo (18) ■ Carpe Jugulum (23)

Tiffany Sızı Romanları

Küçük Özgür Adamlar (30) ■ Gökyüzü Dolu Şapka (32)
Kış Ustası (35) ■ Geceye Bürüneceğim (38) ■ Çobanın Tacı (41)

Kadim Uygarlıklar Romanları

Piramitler (7) ■ Küçük Tanrılar (13)

ÖLÜM Romanları

Mort (4) ■ Tırpanlı Adam (11) ■ Ruh Müziği (16)
Domuz Baba (20) ■ Zaman Hırsızı (26)

Bekçi Romanları

Muhafızlar! Muhafızlar! (8) ■ Asayiş Berkemal (15)
Kilden Ayaklar (19) ■ Savaş Naraları (21) ■ Beşinci Fil (24)
Gece Bekçileri (29) ■ Güm! (34) ■ Burunotu (39)

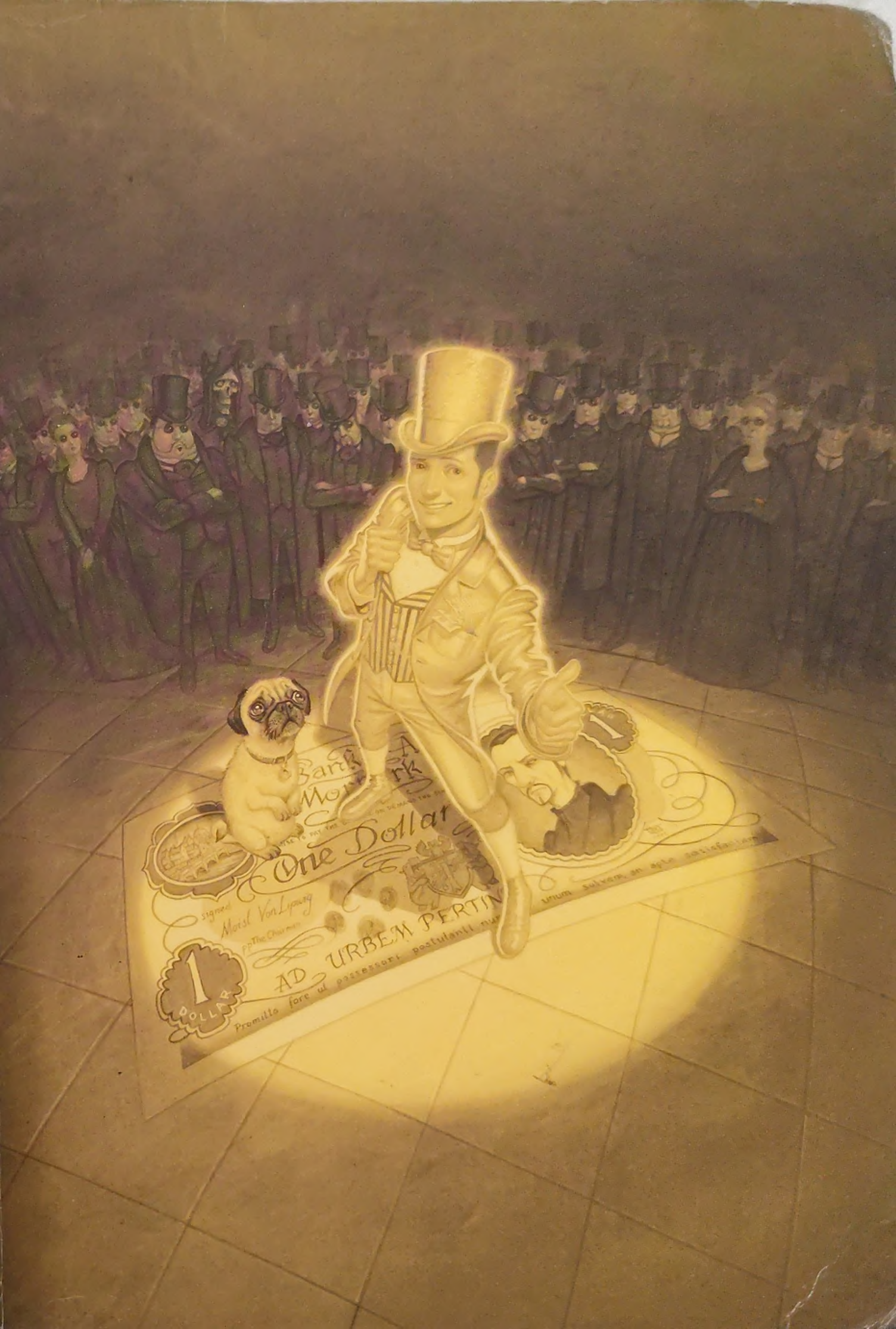
Sanayi Devrimi Romanları

Hareketli Resimler (10) ■ Gerçek (25)
Canavar Alayı (31) ■ Postane (33)
Para Basmak (36) ■ Buhar Kaldırmak (40)

Genç Yetişkin Romanı

Muhteşem Maurice ve Değişmiş Fareleri (28)

Deli

One Dollar
signed
Morsl VonLipwig
AD URBEM PERTIN
1
DOLLAR

Terry Pratchett

PARA BASMAK

"Dürüst birini kandıramazsınız" diyen biri,
dürüst biri değildir.

Nemly von Lipwig bunu biliyordu.
Çünkü Nemly von Lipwig eskiden dolandırıcıydı.
Nemly von Lipwig'in bilmediği şey, en büyük dolandırıcıların
bizzat en büyük para babaları olmasıydı...

"Bilemiy *rken bile*
en az bi *nkacılık*
kar *n..."*

Postane genel müdürlüğü ha?.. Postane sadece *staj* yeriydi!
Şimdi Kraliyet Darphanesi'nin başına "atanan" Nemly,
gerçekleri daha yakından görmek üzere; zira işin içinde
bu kez tonlarca altın, altına duyul(amay)an güven,
asla güvenilmeyecek kodamanlar ve bir de Bay Cırtak var.

Diskdünya'nın otuz altıncı kitabı *Para Basmak*, kallavi bir
ekonomik sistemi baştan yaratmaya çalışan, çalıştıkça batan
ama battıkça da çıkan von Lipwig'in *gıcır gıcır* macerası.

DiskDunyaTurkiye diskdunya_tr diskdunya

THG
0148526
UZU

ISBN: 978-625-7314-89-3

9 786257 314893

Delidolu
delidolu.com.tr
delidolukitap
Delidolu Yayınları